

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

วรุณี คุณประทุม

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาดุชนิพนธ์

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมดุชนีพนธ์และคณะกรรมการสอบดุชนีพนธ์ ได้พิจารณา
ดุชนีพนธ์ของ วรวิมล คุณประทุม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาดุชนีพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

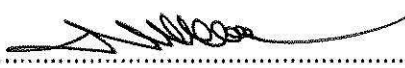
คณะกรรมการควบคุมดุชนีพนธ์

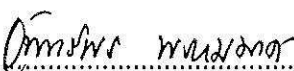

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.เด่นชัย ปราบจันดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.จันทรพัร พรหมมาศ)

คณะกรรมการสอบดุชนีพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

..... กรรมการ
(ดร.เด่นชัย ปราบจันดี)

..... กรรมการ
(ดร.จันทรพัร พรหมมาศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิพร อนุศาสนนันท์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับดุชนีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาดุชนีพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สฎายู วีระวณิชตระกูล)

วันที่ 17 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.เด่นชัย ปราบจันดี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.จันทรพร พรหมมาศ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนบ้านแพนวิทยา ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสง่า คุณแม่ทองม้วน คุณประทุม น้ำละออง ถางสูงเนิน และน้ำกัลยาณีถางสูงเนิน ที่ได้สนับสนุนค่าเล่าเรียนในระดับปริญญาเอก ตลอดจนญาติพี่น้องทุกคนที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของดุชนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทิตา แต่บุพการี บวรอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบผลสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

วรฤทธิ คุณประทุม

57810125: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ด. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู/ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร/ ชุมชนนักปฏิบัติ

วรุฒิ คุณประทุม: การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (THE DEVELOPMENT OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM FOR COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING USING COMMUNITY OF PRACTICE APPROACH) คณะกรรมการควบคุมคุชฎินิพนธ์: เด่นชัย ปราบจันดี, Ph.D., จันทรพร พรหมมาศ, ค.ด. 281 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและศึกษาผลการวิจัยจากกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูตามขั้นตอนที่ได้ทำการสังเคราะห์จากแนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดชัยภูมิ ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณคะแนนพัฒนาการรายบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้มีส่วนร่วมเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่สอดคล้องกับแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังใช้โปรแกรมฯ แต่มี 2 ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมมีความเชื่อที่ถูกต้องและสอดคล้องกับแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง และบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. ผู้มีส่วนร่วมมีค่าระดับการปฏิบัติตามเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูตามสมรรถนะที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 และมีผลคะแนนพัฒนาการ ของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมฯ โดยมีค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 58.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พัฒนาระดับสูง

57810125: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; Ed.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM/ COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING/ COMMUNITY OF PRACTICE

WORAWUTE KHUNPRATHUM: THE DEVELOPMENT OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM FOR COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING USING COMMUNITY OF PRACTICE. ADVISORY COMMITTEE: DENCHAI PRABJANDEE, Ed.D., CHANPHORN PROMMAS, Ph.D. 281 P. 2020.

The purposes of this research were to develop, and to study the results of using the developed teacher professional development program for communicative language teaching using a community of practice approach. The research process proceeded with the synthetic of a community of practice approach. The participants were the teachers who had taught English in the secondary school at Bantan district, Chaiyaphum province who, were willing to participate to use the teacher professional development program. The instruments of this research were; the teacher professional development program, the recording of focus group interviews, and the evaluation form of communicative language teaching's competency. The qualitative data analysis was analyzed by content analysis and the quantitative data analysis was analyzed by mean, standard, and development score.

The results of this research: were as follows;

1. The participants had changes on Communicative Language Teaching Belief after using the program. There were 2 issues that were unchanged, due to the participants had correct belief and conform to communicative language teaching approach which followed the communicative language teaching of the basic for communicating in the real context and the role of the teacher for communicative language teaching.

2. Participants had a good level of communicative language teaching competencies after using the teacher professional development program ($X = 4.70$, $SD = 0.49$). The development score of the evaluation of communicative language teaching competencies was higher than before using the program followed by an increase of relative gain score at a high level (58.47).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	41
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ.....	61
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่.....	79
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	93
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	99
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	100
ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	111
4 ผลการศึกษาและพัฒนา.....	150
ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ	150
ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่มกับผู้มีส่วนร่วม.....	152
การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	166
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	204
สรุปผลการวิจัย.....	204
อภิปรายผลการวิจัย.....	212
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	217
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	218
บรรณานุกรม.....	219
ภาคผนวก.....	230
ภาคผนวก ก.....	231
ภาคผนวก ข.....	233
ภาคผนวก ค.....	276
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	281

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษ.....	3
2	การวิเคราะห์ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู.....	15
3	รูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพของเคนเนอรัตี้.....	22
4	ความหมายของหลักสูตร.....	29
5	การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร.....	33
6	แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	38
7	การสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	40
8	การวิเคราะห์แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	44
9	แนวคิดด้านความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	47
10	การวิเคราะห์แนวคิดของชุมชนนักปฏิบัติ.....	63
11	การวิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	75
12	การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่.....	81
13	การวิเคราะห์หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่.....	87
14	การวิเคราะห์สภาพปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารก่อนการพัฒนาโปรแกรมฯ.....	103
15	ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ.....	115
16	สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน.....	118
17	ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน.....	121
18	ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	124
19	ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของสมาชิกชุมชน นักปฏิบัติ.....	127
20	ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	128
21	กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน.....	132
22	บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	135
23	ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนใช้โปรแกรม พัฒนาวิชาชีพครูฯ.....	151

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1 โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม.....	153
25 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2 โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม.....	157
26 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3 โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม.....	162
27 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ.....	167
28 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง.....	172
29 บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	175
30 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	178
31 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	181
32 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้นักเรียนใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	185
33 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ.....	189
34 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร.....	192
35 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	197
36 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	198
37 คะแนนพัฒนาการรายบุคคลของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	202
38 จำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการของสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังใช้โปรแกรมฯแต่ละระดับพัฒนาการ.....	203
39 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู.....	277

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
40 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร.....	278

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยของสำนักงานการจัดอันดับ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ..... 2
2	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ค.ศ. 2019..... 3
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 9
4	รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา..... 25
5	การพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงของครู..... 26
6	องค์ประกอบของโปรแกรม..... 35
7	ความเชื่อด้านการสอนภาษา..... 51
8	สรุปขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 61
9	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ..... 77
10	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 100
11	กรอบความต้องการในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 104
12	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ..... 106
13	ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ และหลักการ ของโปรแกรม..... 107
14	ความสัมพันธ์ระเชื่อมโยงของแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จุดประสงค์ของโปรแกรม และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู..... 108
15	ประกาศรับสมัคร..... 112
16	ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู..... 118
17	สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน..... 121
18	ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน..... 124

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
19 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	126
20 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	130
21 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน.....	133
22 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	137
23 ภาพรวมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์.....	139
24 การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	146
25 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ.....	170
26 เปรียบเทียบบริบทที่ส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ.....	171
27 เปรียบเทียบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐาน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง.....	175
28 เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังใช้โปรแกรม..	178
29 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	180
30 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	183
31 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้ นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	187
32 การให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ.....	190
33 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	194
34 ภาพรวมเกี่ยวกับความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการใช้โปรแกรม พัฒนาวิชาชีพครู.....	196

บทที่ 1

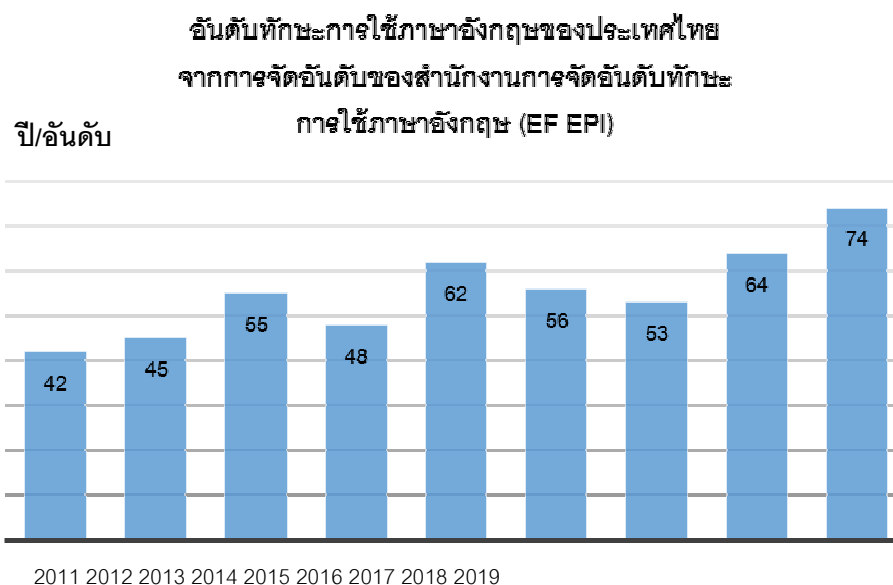
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทย จัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยในสถานะที่ระดับความสามารถของคนไทย ในด้าน ภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก ขณะที่ต้องเร่งพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก และรองรับภาวะการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็น ภาษากลางหรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน อีกทั้งภาษาอังกฤษ ถือเป็นภาษาสากล และเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาคมโลกได้อย่างไร้ขีดจำกัด อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความรู้ในแขนงต่าง ๆ (นางสมร พงษ์พานิช, 2554, หน้า 86) ตลอดจนภาษาอังกฤษไม่เพียงเป็นช่องทางเพื่อความก้าวหน้า ในอาชีพการงาน แต่ยังมีบทบาท ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความรู้อื่น ที่กว้างขวางออกไป เนื่องจาก เป็นภาษากลางที่ถูกนำไปใช้ในสื่อต่าง ๆ ทั้งในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยีทั่วไปในเกือบ ทุกสารความรู้ (สลิลา พันชนะ, 2559, หน้า 31)

สำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index, 2019, p. 7) ได้จัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยให้อยู่ในลำดับที่ 74 จาก ทั้งหมด 100 ประเทศทั่วโลกในปี 2019 ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 47.61 จาก 100 คะแนน และระดับคุณภาพของการจัดอันดับความสามารถของทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษในประเทศไทยจัดอยู่ในระดับคุณภาพต่ำที่สุด ทั้งนี้ ผลการจัดอันดับทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษของประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 จนถึงปี ค.ศ. 2019 พบว่า ประเทศไทยมีทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษในอันดับที่อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพต่ำถึงต่ำที่สุดตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมา แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้สอนใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็น สากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) ซึ่งเป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยและ ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้น การจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร Communication Language Teaching (CLT) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป.) โดยผลการจัดอันดับทักษะการใช้

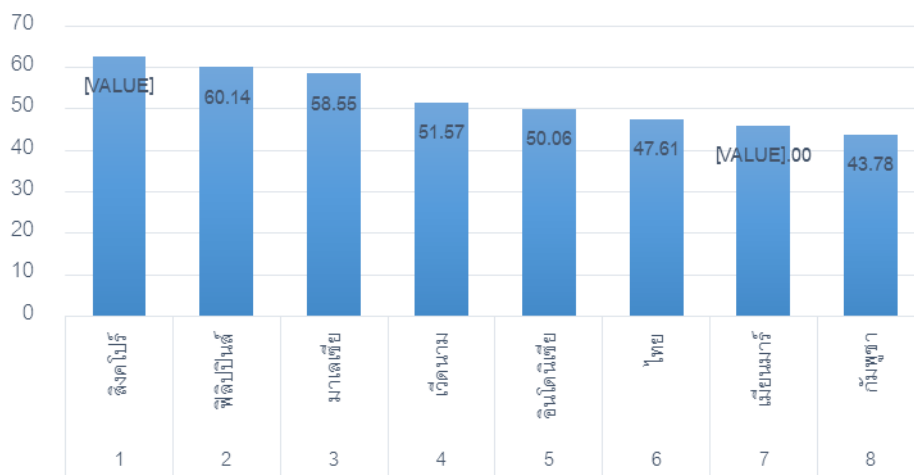
ภาษาอังกฤษของสำนักงานการจัตอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index) นำเสนอตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยของสำนักงานการจัตอันดับ
ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education first English proficiency index)

เมื่อเปรียบเทียบอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทย อยู่ในอันดับที่
6 จาก 8 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยและอันดับ
ดีที่สุดคือ ประเทศสิงคโปร์ รองลงมาคือ ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศมาเลเซีย ตามลำดับ โดย
สำนักงานการจัตอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้นำเสนอตามภาพที่ 2 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี 2019

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ค.ศ. 2019

นอกจากนี้ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2561) ได้สรุปค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาวะวิกฤต ซึ่งจุดที่ควรพัฒนามากที่สุดคือสาระที่ 1 ภาษา เพื่อการสื่อสาร โดยผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานในปีการศึกษา 2559-2561 ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษ

ปีการศึกษา/ ระดับชั้น	2559	2560	2561
มัธยมศึกษาปีที่ 3	31.39	30.45	31.41
มัธยมศึกษาปีที่ 6	27.35	28.31	29.45

จากรายงานข้างต้นพบว่า ครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษา การปฏิสัมพันธ์ การเลียนแบบ และการมีเจตคติที่ดี

ต่อการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะ การพัฒนาครูให้มีความรู้และความสามารถด้านการสอน ภาษาอังกฤษแบบสื่อสารจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการเพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของคุณ ประกอบกับความเชื่อด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนไม่ใช่แนวคิดใหม่ แต่ในขณะเดียวกันครูผู้สอนเองยังไม่แน่ใจและมีการรับรู้หรือเข้าใจในข้อมูลที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือการประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ตลอดจนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนไม่ควรละเลย (Tootkaboni, 2019, pp. 265-266) เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาคมโลก ได้อย่างไรขีดจำกัด อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ ในแขนงต่าง ๆ (นงสมร พงษ์พานิช, 2554, หน้า 86)

การพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษา ให้สามารถนำไปถ่ายทอดและพัฒนานักเรียนเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามระดับช่วงชั้น อายุ และประสบการณ์ของนักเรียน เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเข้าสู่การพัฒนาในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ ความหมายของภาษา องค์ความรู้ทางภาษา เทคนิควิธีการสอนภาษา เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (นพมาศ หงษาชาติ, 2553, หน้า 51) โดยการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นปัจจัย สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และข้อเท็จจริงพบว่า ครูมีปัญหา ด้านคุณภาพการสอนและมีข้อจำกัดอยู่มาก เช่น งานวิจัยของ ถาวร เล็งเอียด (2557, หน้า 109) ที่กล่าวว่าปัญหาในการพัฒนาวิชาชีพครูมาจากการพัฒนาที่ขาดประสิทธิภาพ อีกทั้ง ประสบการณ์และวิทยฐานะของครูผู้สอนยังเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดหรือ พัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน ตลอดจนการวางเฉยต่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และ ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2559, หน้า 112) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูโดยส่วนใหญ่จัดใน ลักษณะการฝึกอบรมโดยเน้นการให้ความรู้ภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ไม่สามารถนำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปฏิบัติจริงได้ อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, หน้า 113) ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการพัฒนาครูที่ผ่านมา ดำเนินการอย่างไม่เป็นระบบ เนื่องจาก ยังไม่มีนโยบายหรือการกำหนดบทบาทขององค์กรหรือหน่วยงานพัฒนาครูที่ชัดเจน แม้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาครู แต่ที่ผ่านมาสถาบันดังกล่าวทำหน้าที่ได้เพียงบางส่วน ซึ่งอาจเนื่องมาจากบุคลากร

น้อยไม่เพียงพอสอดคล้องกับประเทศ ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพครูจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งนี้เพราะการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องตามช่วงอาชีพครูเพื่อความมั่นใจว่า ครูจะมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน (นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล, 2560, หน้า 21) โดยผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกรักหรือทัศนคติทางบวกในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงตนเองและการปรับปรุงตนเอง โดยแสวงหาการสนับสนุนจากบุคคลในอาชีพเดียวกัน (อรรณพ จินะวัฒน์, 2559, หน้า 1379) เพราะการเรียนการสอนในยุคปฏิรูป มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่จากผู้สอนที่เป็นผู้ให้ความรู้ด้วยวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ มาเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้วยการเน้นทักษะและกระบวนการที่จำเป็น (ประสพาท เนืองเฉลิม, 2559, หน้า 67)

ในขณะที่เดียวกันครูยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่จัน, 2551, หน้า 1) และเพื่อให้การเสริมสร้างสมรรถนะและศักยภาพของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีระบบการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงได้มีการจัดทำและพัฒนาระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถรู้จุดเด่น จุดด้อยของความสามารถในการปฏิบัติงานของตนและสามารถพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของตนเองและหน่วยงาน (สุชวสา ยอดกมล, 2551, หน้า 92) อีกทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ (Knowles, 1980) ตลอดจนเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้ใหญ่เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยสามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับการพัฒนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (อาชัญญา รัตนอุบล, 2562, หน้า 54) และกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ยังเป็นแนวคิดหลักสำหรับการพัฒนาผู้เรียนวัยผู้ใหญ่และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558, หน้า 8) นอกเหนือจากนี้ ในการศึกษาผู้ใหญ่มีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับมวลประสบการณ์ เพราะมวลประสบการณ์เป็นแหล่งที่มีคุณค่าสูงยิ่งสำหรับการเรียนรู้

รวมทั้งยังเป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ของผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2555, หน้า 89)

นอกจากนี้ การพัฒนาครูยังถือเป็นกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญ (Kasworm, Rose & Rose-Gordon, 2010, p. 42) ที่จะพัฒนาทักษะ ความรู้ ตลอดจนข้อโต้แย้งต่าง ๆ (Corder, 2002, p. 61) ซึ่งทักษะความรู้และมวลงประกอบเหล่านั้นจะเป็นเรื่องที่อยู่ในตัวครูซึ่งจัดอยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่มีความสนใจและสามารถเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ (Rogers, 2002, p.104) โดยที่องค์ความรู้นั้นไม่จำเป็นต้องตรงกับวิชาชีพของตนเองก็ได้ โดยกลวิธีที่มีความเหมาะสมและมีความน่าสนใจในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันคือชุมชนแห่งนักปฏิบัติ (Community of practice) เพราะชุมชนนักปฏิบัติเป็นการให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันตลอดจนการมีส่วนร่วมในการร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญ ตลอดจนการร่วมกันกำหนดและเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้น (Wenger, 1998, p. 75) ในขณะเดียวกัน การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกัน ได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันในสถานการณ์จริงย่อมส่งเสริมให้เกิดความปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความร่วมมือระหว่างกัน ชุมชนนักปฏิบัติ จึงกลายเป็นรากฐานสำคัญของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การใช้ความรู้ความสามารถการถ่ายโยงข้อมูล กลยุทธ์ และวิธีการโดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนสามารถถ่ายทอดเทคนิค บทบาทหน้าที่ ช่วยเหลือสมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกอื่นและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลำดับที่สูงขึ้นต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 137) อีกทั้ง การสร้างชุมชนนักปฏิบัติให้ได้ประโยชน์เต็มที่ สิ่งสำคัญคือจะต้องพยายามสร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นมากที่สุด โดยมีองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ โดเมนความรู้เป็นตัวกำหนดประเด็น ชุมชนที่เป็นกลุ่มคนที่ใส่ใจเกี่ยวกับโดเมนความรู้เหล่านี้และแนวปฏิบัติร่วมกันที่สมาชิกร่วมกันพัฒนาขึ้นมาให้เกิดประสิทธิผลในโดเมนของตนเอง (Wenger, 1998, p. 82) ตลอดจนชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วยคนที่มีพื้นฐานและประสบการณ์ที่หลากหลาย ทำให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้น โดยจะต้องสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและเอื้ออำนวยต่อการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ชุมชนนักปฏิบัติที่ดีจะเป็นการรวมตัว ที่ทำให้กลุ่มคนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันคือรู้สึกอิสระและปลอดภัย ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้คนไว้วางใจกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยสมาชิกเข้าร่วมด้วยความสมัครใจเป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกัน

โดยกิจกรรมทางสังคม ซึ่งจะอาศัยเครื่องมือที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้จากหลากหลายช่องทาง (อัญชิษฐา สุศีลสัมพันธ์, 2556, หน้า 6)

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุป และจำแนกประเด็นปัญหาได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่ส่งผลให้กระบวนการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะมีสภาพปัญหา คือระดับความสามารถของคนไทยในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก และผลการทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาวะวิกฤต โดยเฉพาะสาระภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ครูผู้สอนมีความเชื่อด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่ไม่ถูกต้องและไม่สามารถสามารถประยุกต์หรือจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ในชั้นเรียน จึงจำเป็นต้องยกระดับและพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครู อีกทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ครูมีปัญหาด้านคุณภาพการสอน วางเฉยต่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพครูมาจากการพัฒนาที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาครูโดยส่วนใหญ่จัดในลักษณะการฝึกอบรมโดยเน้นการให้ความรู้ภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปฏิบัติจริงได้ จึงไม่สอดคล้องกับพัฒนาตนเองเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครูเพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกที่ประกอบวิชาชีพครูในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติยังจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญอะไรบ้าง
2. โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่พัฒนาสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด กับทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ชุมชนนักปฏิบัติและการศึกษาผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดชัยภูมิ ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ และสมัครใจเข้าร่วมการใช้โปรแกรม
การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ระยะเวลาในการดำเนินการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 19 ชั่วโมง
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 3.1 โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด
การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.2 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.3 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาและการฝึกฝนตนเองของครูผู้สอน ด้วยทักษะใดทักษะหนึ่ง และกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ และส่งผลต่อการพัฒนา ปรับปรุง หรือเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพด้านการเรียนของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพ

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึง แนวการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง 4 ทักษะ อันประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังเป็นการให้ผู้เรียน มีการปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคม กิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเนื้อหาที่ใช้ประกอบในบทเรียนจะเป็นรูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบท และกิจกรรม ต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันได้

ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มครูที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่สนใจ อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำไปเผยแพร่ โดยครูแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติจะมาด้วยความสมัครใจ มีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอด และรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชน นักปฏิบัตินั้น สามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง หลักสูตรที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนที่ได้มีการออกแบบไว้ อย่างเป็นระบบ โดยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สามารถประยุกต์และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนความเชื่อและสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ความเชื่อ หมายถึง ความคิดเห็นและความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนากระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อันจะส่งผลต่อประสบการณ์และคุณภาพด้านการสอน

สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครู 6 ด้าน อันประกอบด้วย

1. ด้านการทำให้เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา
2. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการทดลองและทดสอบความรู้
3. ด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียน
4. ด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง
5. ด้านการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
6. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านสารสนเทศ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเบื้องต้นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตามบริบทของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้เพื่อวางแผนการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ด้านการพัฒนา เป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนและมีความเหมาะสมกับบริบทห้องเรียน
3. ด้านนวัตกรรม ทำให้ได้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่มีระเบียบแบบแผนชัดเจน ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและสอดคล้องในการนำไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครูตามแต่ละสภาพการปฏิบัติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้ได้แหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.1 ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.2 ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.3 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครู
 - 1.4 รูปแบบและกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.5 กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.6 แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.4 สมรรถนะและองค์ประกอบของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.5 หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.6 แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.7 ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.8 กระบวนการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.1 ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.2 องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.3 คุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.4 ความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติ

- 3.5 การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ
- 3.6 หลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่
 - 4.1 ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่
 - 4.2 พื้นฐานแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - 4.3 หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่
 - 4.4 รูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
 - 4.5 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูในส่วนนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู รูปแบบและกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครู และแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู

ครูที่ดีจะต้องไม่หยุดการเรียนรู้ ซึ่งในแวดวงทางการศึกษาครูจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นมืออาชีพซึ่งและสะท้อนผลการปฏิบัติงานในเชิงบวก โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครูจากนักวิชาการจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ดังนี้

สถาบันทดสอบนานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge International Examinations, 2015, p. 1) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพเป็นการพัฒนาวิชาชีพของครูที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแนวความคิดตลอดจนการปฏิบัติทางวิชาชีพของครูและการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนของครู

เลวิน (Levin, 2014, p. 1) กล่าวว่า การพัฒนาทางวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแนวความคิดของครูที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียนรู้ โดยการพัฒนาวิชาชีพของครูส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยการอบรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การฝึกฝนในทักษะใหม่ ๆ การทำวิจัย ตลอดจนจนการการเรียนรู้จากผู้ที่มีการประสบการณ์

องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD, 2009, p. 49) รายงานเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันประกอบด้วย การฝึกอบรม การฝึกฝนและการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการกำกับติดตามภายใต้ระยะเวลาที่มีความเหมาะสมโดยรูปแบบที่ประสบผลสำเร็จต่อครู เป็นกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู โดยการให้ความสนใจในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนการแบ่งปันประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นระบบ

กัสกี (Guskey, 2000, p. 14) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพหมายถึงกระบวนการและกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อยกระดับความรู้ทักษะและทัศนคติของนักการศึกษาเพื่อให้พวกเขาสามารถปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนได้ โดยในบางกรณีการพัฒนาวิชาชีพยังเกี่ยวข้องกับ การออกแบบการเรียนรู้ การศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความพยายามที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนการเป็นศูนย์กลางของความก้าวหน้าทางการศึกษาในฐานะมืออาชีพ

เดย์ (Day, 1999, p. 4) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วยประสบการณ์เรียนรู้ทางธรรมชาติและกิจกรรมที่มีการดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนการวางแผนที่มีจุดประสงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ตอบสนองต่อบุคคลกลุ่มหรือโรงเรียนที่มีการสนับสนุนให้มีการยกระดับคุณภาพของการศึกษาในห้องเรียนการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ทำได้โดยคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่ม มีการทบทวนความรู้ของครู มีความมุ่งมั่นเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมทางการสอนและการพัฒนาด้านความรู้ทักษะและความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการคิดอย่างมืออาชีพ การวางแผนและการปฏิบัติต่อนักเรียนวัยรุ่น และเพื่อนร่วมงานผ่านกระบวนการทางการสอนของประสบการณ์ชีวิต

ฮาซเซล (Hassel, 1999, p. 1) การพัฒนาวิชาชีพคือ กระบวนการพัฒนาทักษะและความสามารถของครูผู้สอนเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่โดดเด่นสำหรับนักเรียน

เดลเลอร์ (Delors, 1996, pp. 147-149) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นการศึกษาและการนำเสนอในรูปแบบที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันส่วนสำคัญของการพัฒนาในรูปแบบนี้ คือการสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อการพัฒนาทางวิชาชีพเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของครูผู้สอน การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้นำไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์และความเจริญงอกงามต่อตัวผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวร์ ยินดีสุข (2557, หน้า 11) กล่าวว่า การพัฒนาครูไทยในยุคศตวรรษ ที่ 21 ต้องเป็นการพัฒนาให้ครูไทยมีลักษณะที่ดีของครูมืออาชีพควบคู่ไปกับ

การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณครู มีคุณธรรมและจรรยาบรรณครู หรือรวมเรียกว่า ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม หรือ Ethic character และทักษะสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูยุคใหม่เพื่อสร้างเด็กยุคใหม่อันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศคือครูต้องเป็นผู้มีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์หรือเป็น Electronics person

สันติสุข บุญภิรมย์ (2557, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของวิชาชีพว่า วิชาชีพ หมายถึง ภารกิจที่เป็นอาชีพสำหรับอาชีพนี้ต้องใช้วิชาความรู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นระยะเวลาจนเกิดความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

ดำรง ประเสริฐกุล (2552, หน้า 113) ได้ให้คำจำกัดความของวิชาชีพครูว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มุ่งพัฒนาคนให้เจริญทุก ๆ ทางทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าคนจะดีหรือเลวนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษา การอบรม และจุดประสงค์ของการศึกษาจะเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับที่ตัวครู

จากความหมายของวิชาชีพครูของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดและความหมายของนักวิชาการที่มีความสอดคล้องกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู

แนวคิด/ ความหมาย	Cambridge (2015)	Levin (2014)	OECD (2009)	Guskey (2000)	Day (1999)	Hassel (1999)	Delors et al (1996)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียร ยินดีสุข (2557)	สันติสุข บุญภิรมย์ (2557)	ดำรง ประเสริฐกุล (2552)
การฝึกฝน อบรม เป็นระยะเวลาจนจนเกิดความเชี่ยวชาญ ในทักษะใดทักษะหนึ่ง		•	•						•	
การพัฒนาคนให้เกิดความเจริญในทุก ๆ ด้าน (ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา สังคม คุณธรรม และ จริยธรรม)				•	•			•		•

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แนวคิด/ ความหมาย	Cambridge (2015)	Levin (2014)	OECD (2009)	Guskey (2000)	Day (1999)	Hassel (1999)	Delors et al (1996)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2557)	สันติสุข บุญภิรมย์ (2557)	ดำรง ประเสริฐกุล (2552)
การมีสมรรถนะ ด้านสารสนเทศ								•		
การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ ทางการศึกษาของนักเรียน	•			•	•	•	•			
การพัฒนาประสิทธิภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน	•			•	•					•
การวางแผนอย่างเป็นระบบ					•					
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ วิชาชีพไปสู่การปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม			•		•		•			
การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่าง ผู้ประกอบวิชาชีพ			•		•					

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher professional development) หมายถึง กระบวนการพัฒนาและการฝึกฝนตนเองของครูผู้สอน ด้วยทักษะใดทักษะหนึ่ง และกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ และส่งผลต่อการพัฒนาปรับปรุง หรือเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพด้านการเรียนของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพ

ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุงแนวปฏิบัติทางวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ โดยการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพนั้นสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นทางการเพื่อพัฒนาวิชาชีพ เช่น การฝึกอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการให้คำปรึกษาภายใต้ระบบพี่เลี้ยง

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาทักษะทางวิชาชีพได้ เช่น การอ่านหนังสือ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเอง เป็นต้น

ลาสซันและอิสราเอล (Lassonde and Israel, 2010, p. 94) ได้อธิบายถึงลักษณะ ความสำคัญของกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูว่าการพัฒนาวิชาชีพ คือ โอกาสในการมีส่วนร่วม ที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ความเข้าใจ ทักษะ หรือกลยุทธ์ที่เพิ่มเติมและเสริมสร้างองค์ความรู้ ที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษานั้น ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้เรียน
2. การสำรวจแนวความคิดและดึงจุดทัศนคติใหม่ ๆ และแนวความคิด
3. เรียนรู้วิธีการหรือแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าในการสอน
4. การแสวงหาความรู้และทักษะที่สามารถถ่ายโอนและปรับปรุงหลักสูตรได้
5. การแสวงหาความรู้และทักษะที่ช่วยดำเนินการในแนวทางใหม่ ๆ อย่างเป็นอิสระ

โดยการประยุกต์ใช้การปฏิบัติการในชั้นเรียน

ประสาธ เนืองเฉลิม (2559, หน้า 72-73) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปตนเอง ของครูผู้สอนเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

1. หลงใหลใคร่รู้ด้านการเรียนการสอน การพยายามพัฒนาตนเองด้านศาสตร์และศิลป์ การสอนจะทำให้ครูอยู่ในบรรยากาศของความเป็นวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ชอบอ่าน ชอบคิด ชอบเขียน ชอบพูด และชอบนำความรู้และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับมาปรับใช้ในห้องเรียน หมั่นทบทวน ความรู้และทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูรู้สึกรัก หลงใหลใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

2. รักและยุติธรรมกับผู้เรียน โดยความรักมักทำให้คนเรียนรู้ที่จะให้อย่างบริสุทธิ์ใจ ปราศจากอคติครอบงำ การแสดงความรักกับผู้เรียนกระทำได้ง่าย ๆ เช่น การลูบหัว การตบไหล่ เบา ๆ การยิ้ม การใช้คำพูดเชิงบวก การชมเชย นอกจากมีความรักแล้วยังต้องยุติธรรมกับผู้เรียน ฝึกมองโลกในแง่บวกและต้องมีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนา ได้ ทั้งนี้ตามแต่ศักยภาพและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

3. รักการสอนและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ให้เท่าทันกับผู้เรียนยุคใหม่ ต้องใส่ใจคุณภาพการสอน รู้จักสืบเสาะค้นคว้าหาความรู้ เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาปรับใช้ ในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับกิจกรรมและผู้สอนยังได้นำความรู้ใหม่ ๆ มาทดลองใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

4. ทำความเข้าใจปรัชญาการศึกษา เมื่อมองเห็นปรัชญาก็จะเข้าใจเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรการศึกษา กิจกรรมการเรียน การสอน และการวัดและการประเมินผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญต่อการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

5. เปลี่ยนความคิด โดยปรับความเชื่อว่าการศึกษาที่ดีเริ่มต้นจากคุณภาพของครู ครูเท่านั้นที่เปลี่ยนโลก เปลี่ยนสังคมโดยรวมให้ดีขึ้น เพราะครูคือวิศวกรทางสังคมที่วางรากฐานให้กับสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากรากฐานไม่ดีแล้วจะนำไปสู่ความเสื่อมในที่สุด

6. เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอบรม การสัมมนา การประชุม วิชาการ การเขียนบทความวิชาการ การสื่อสารผ่านเครือข่าย การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแวดวงวิชาชีพ และที่สำคัญพยายามลดงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อที่จะได้มีเวลาอยู่กับชั้นเรียนและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

นพพร ชลารักษ์ (2558, หน้า 66) ได้กล่าวว่า ครูต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็นซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ปัจจุบัน เป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้และทักษะทางความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสมรรถนะการเรียนรู้เท่าทันจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียน

พิมพ์พรณ เทพสุเมธานนท์ (2556, หน้า 5) ได้สรุปถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาวิชาชีพครูว่า เป็นการพัฒนาบุคลากรต่อประสิทธิภาพของงาน ต้องมีการอบรมแนะนำวิธีการทำงานทั้งผู้เข้าทำงานใหม่และบุคลากรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ เพื่อให้ครูได้ปรับบทบาทให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แนวใหม่เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานที่ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อการปฏิบัติวิชาชีพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 33-34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาครู โดยมีหลักการพัฒนาโดยทั่วไปจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคคล ครอบคลุมความต่อเนื่องซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนของครู โดยจะต้องเน้นไปที่การพัฒนาตนของครูแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญเต็มที่ เมื่อครูมีความเจริญงอกงาม มีความสมบูรณ์อย่างเพียงพอแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
2. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน เพราะจะทำให้ครูเกิดความรู้ ความชำนาญในทุก ๆ ด้าน เช่น มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบของทางราชการ ที่ประกาศใช้ใหม่ มีความรอบรู้ตามสภาพภาวการณ์บ้านเมือง รวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน
3. การพัฒนาครูต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ว่าบุคคลที่เป็นครูนั้นจะมีคุณวุฒิมากน้อยเพียงใด สอนในระดับใด จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ทั้งนี้เพราะความเจริญก้าวหน้าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของมนุษย์คนอื่น ๆ
4. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการจัดความดีหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบวิชาชีพโดยทั่วไป เช่น ความบกพร่องทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม ความเฉื่อยชาในการทำงาน ความไม่กระตือรือร้นต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ การขาดเทคนิคและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ
5. การพัฒนาครูต้องร่วมส่งเสริมความมั่นคงถาวรและความเจริญก้าวหน้า โดยจะต้องจัดทำเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพและมีความมั่นคงต่อวิชาชีพ ตลอดจนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู

ดิลเวิร์ด และเดวิด (Dilworth & David, 1995, pp. 3-4) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครูไว้หลากหลายยุทธศาสตร์ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. การปฏิรูปเชิงโครงสร้างของการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ โดยการเริ่มทดลองพัฒนาวิชาชีพครูให้กับครูก่อนประจำการหรือบุคคลที่เริ่มต้นวิชาชีพครูไปจนถึงการพัฒนาครูระดับปฏิบัติการ ตลอดจนครูมืออาชีพเฉพาะทาง
2. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในเชิงระบบของการพัฒนาวิชาชีพครูระหว่างองค์กรภาครัฐกับองค์กรอิสระ หรือองค์กรรัฐวิสาหกิจด้านการพัฒนาครู

3. มีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการประเมินครูในการประกอบวิชาชีพตามสมรรถนะตลอดจนมาตรฐานรายวิชาที่รับผิดชอบ

4. การให้ความสำคัญหรือมีการจัดทำเกณฑ์ มาตรฐาน และตัวชี้วัดสำหรับการประเมินและการเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพครูที่มีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ

5. การจัดเตรียมระบบการทำงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบของคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อกำกับ ควบคุม ดูแล ให้เป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

6. มีการกำหนดมาตรการเสริมสร้างแรงจูงใจ หรือการกำหนดรูปแบบของค่าตอบแทนทางวิชาชีพเพื่อให้มีความเหมาะสมต่อวิชาชีพ

7. ให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูของภาครัฐสถาบันด้านการศึกษาแห่งชาติ

ธราญา จิตรขญาวณิช (2560, หน้า 225) กล่าวว่า การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูโดยที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันตั้งแต่หน่วยงาน สถาบันที่ผลิตครู สถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของครู นักวิชาการ ตลอดจนรัฐบาล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558 อ้างถึงใน ธราญา จิตรขญาวณิช, 2560, หน้า 226-227) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาครูไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การผลิตครูโดยสถาบันที่ผลิตครูควรผลิตครูในสาขาที่สถาบันนั้นมีความเชี่ยวชาญ มีศักยภาพและมีความพร้อมของสถาบัน ทั้งนี้เพราะจะทำให้ได้ครูที่มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอน

2. การพัฒนาครูต้องเร่งพัฒนาคุณภาพครูเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอนและปรับการจัดการเรียนการสอน เช่น การฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยวิธีการต่าง ๆ สร้างเครือข่ายครูประจำการ พัฒนาระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องคุณภาพครู

3. เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่จบสาขาอื่นที่มีใช้สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์สามารถมาเป็นครูได้

สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 115-116) ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาครูด้านการสอนโดยการพัฒนาด้านการสอน ต้องเป็นการปรับปรุงการสอนของครูให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ ดังนี้

1. การใช้รูปแบบการสอนของครูที่มีต่อผู้เรียน โดยให้ครูพยายามเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการสอนในแต่ละครั้ง

2. การเปิดโอกาสให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ด้านการสอนจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนในแต่ละสาขาวิชา ในแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. การสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียนด้วยการเอื้ออาทรต่อผู้เรียน
4. การชี้แนะชี้้นำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของเนื้อหาวิชาที่ครูนำมาใช้สอนในแต่ละครั้ง พร้อมชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
5. วิธีการรับรู้รับทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูต้องกระทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอนทั้งนี้ควรทำการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนเพื่อรับรู้รับทราบถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียนซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้คุณได้เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

รูปแบบและกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู

เคนเนดี้ (Kennedy, 2005, pp. 237-248) ได้จำแนกรูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพออกเป็น 9 รูปแบบ

1. รูปแบบการฝึกอบรม (Training model) โดยรูปแบบนี้จะให้ความสำคัญไปที่ทักษะต่าง ๆ โดยการถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ และมีการฝึกปฏิบัติบ้างเป็นครั้งคราว
2. รูปแบบการให้รางวัล (The award-bearing model) เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นไปที่การสำเร็จตามหลักสูตรการศึกษาที่มีใบประกาศเป็นสิ่งยืนยัน มีการรับรองและตรวจสอบจากมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการรับประกันและประกันคุณภาพ
3. รูปแบบปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง (The deficit model) เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการแก้ไขข้อบกพร่องของครูแต่ละคนซึ่งเป็นต้นเหตุของการไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยรูปแบบนี้จะมีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู
4. รูปแบบถ่ายทอดข้อมูล (The cascade model) เป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับครูแต่ละคนที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วนำข้อมูลที่ได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นหรือเพื่อนร่วมงาน เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในช่วงหนึ่งแต่ยังมีข้อจำกัดในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการอบรม นอกจากนี้ยังพบว่า กระบวนการในการฝึกอบรมในลักษณะนี้ จะเน้นไปที่การฝึกทักษะเพียงอย่างเดียว
5. รูปแบบอิงมาตรฐาน (The standard-based model) เป็นรูปแบบการพัฒนาที่อิงมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการพัฒนาทางวิชาชีพที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพของครู มีการตรวจสอบที่เป็นระบบเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนา
6. รูปแบบระบบพี่เลี้ยง (The coaching/ Mentoring model) เป็นการสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาวิชาชีพโดยการให้คำปรึกษา โดยจะมีคนหนึ่งทำหน้าที่

เป็นผู้เชี่ยวชาญและคอยให้คำปรึกษา แบ่งปันประสบการณ์ ตลอดจนข้อชี้แนะต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์จากการพัฒนาวิชาชีพ

7. รูปแบบการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (The community of practice model)

เป็นการรวมกลุ่มและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง โดยความรู้และประสบการณ์ของครูจะเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รวมกลุ่มกันเพื่อศึกษาและหาแนวทางพัฒนาร่วมกันจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่

8. รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The action research model) เป็นการพัฒนาทางวิชาชีพโดยการใช้ในรูปแบบของการวิจัยมาเป็นเครื่องมือเพื่อปรับปรุงคุณภาพ ด้านการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

9. รูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ (The transformative model) เป็นรูปแบบที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือผสมผสานจากรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาวิชาชีพ

ทั้งนี้ เคนเนอर्टี้ได้จำแนกรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ดังตารางของเคนเนอर्टี้ (Kennedy, 2005, p. 248)

ตารางที่ 3 รูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพของเคนเนอर्टี้ (Kennedy, 2005, p. 248)

รูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพ	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
1. รูปแบบการฝึกอบรม (Training model)	
2. รูปแบบการให้รางวัล (The award-bearing model)	การถ่ายทอด
3. รูปแบบปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง (The deficit model)	(Transmission)
4. รูปแบบถ่ายทอดข้อมูล (The cascade model)	
5. รูปแบบอิงมาตรฐาน (The standard-based model)	
6. รูปแบบระบบพี่เลี้ยง (The coaching/ Mentoring model)	การแลกเปลี่ยน
7. รูปแบบการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (The community of practice model)	(Transitional)
8. รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The action research model)	การเปลี่ยนแปลง
9. รูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ (The transformative model)	(Transformative)

ลีเบอร์แมน (Lieberman, 1996 cited in Kryvonis, 2013, p. 121) ได้จำแนกรูปแบบในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การสอนแบบตรง (Direct teaching) โดยรูปแบบนี้จะเป็นการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การเข้ารับการอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการให้คำปรึกษาต่าง ๆ

2. การเรียนรู้ในโรงเรียน (Learning in school) โดยรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพที่ประกอบด้วยรูปแบบระบบพี่เลี้ยง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ความสัมพันธ์เชิงวิจารณ์ และการวางแผนการทำงานแบบเป็นทีม

3. การเรียนรู้นอกห้องเรียน (Out of school learning) เป็นรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพ ที่เป็นการไปเยี่ยมเยือนโรงเรียนอื่น ๆ การเรียนรู้ด้วยระบบเครือข่าย ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

สถาบันทดสอบนานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge International Examinations, 2015) ได้อธิบายถึงรูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพไว้ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติของครู (Teacher practice) เป็นวิธีการที่ครูผู้สอนจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

2. การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing professional development) เป็นการเน้นย้ำอย่างเสมอว่าการเรียนรู้นั้นไม่เคยหยุดนิ่ง กล่าวคือการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา

3. การเรียนรู้ของครู (Teacher/ Professional learning) คือ กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนการปฏิบัติของครู ต่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community/ Network) เป็นหนึ่งวิธีที่เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกันของเพื่อร่วมงาน โดยที่สังคมนั้นสามารถเป็นได้ทั้งสังคมแบบออนไลน์และสังคมแบบออฟไลน์

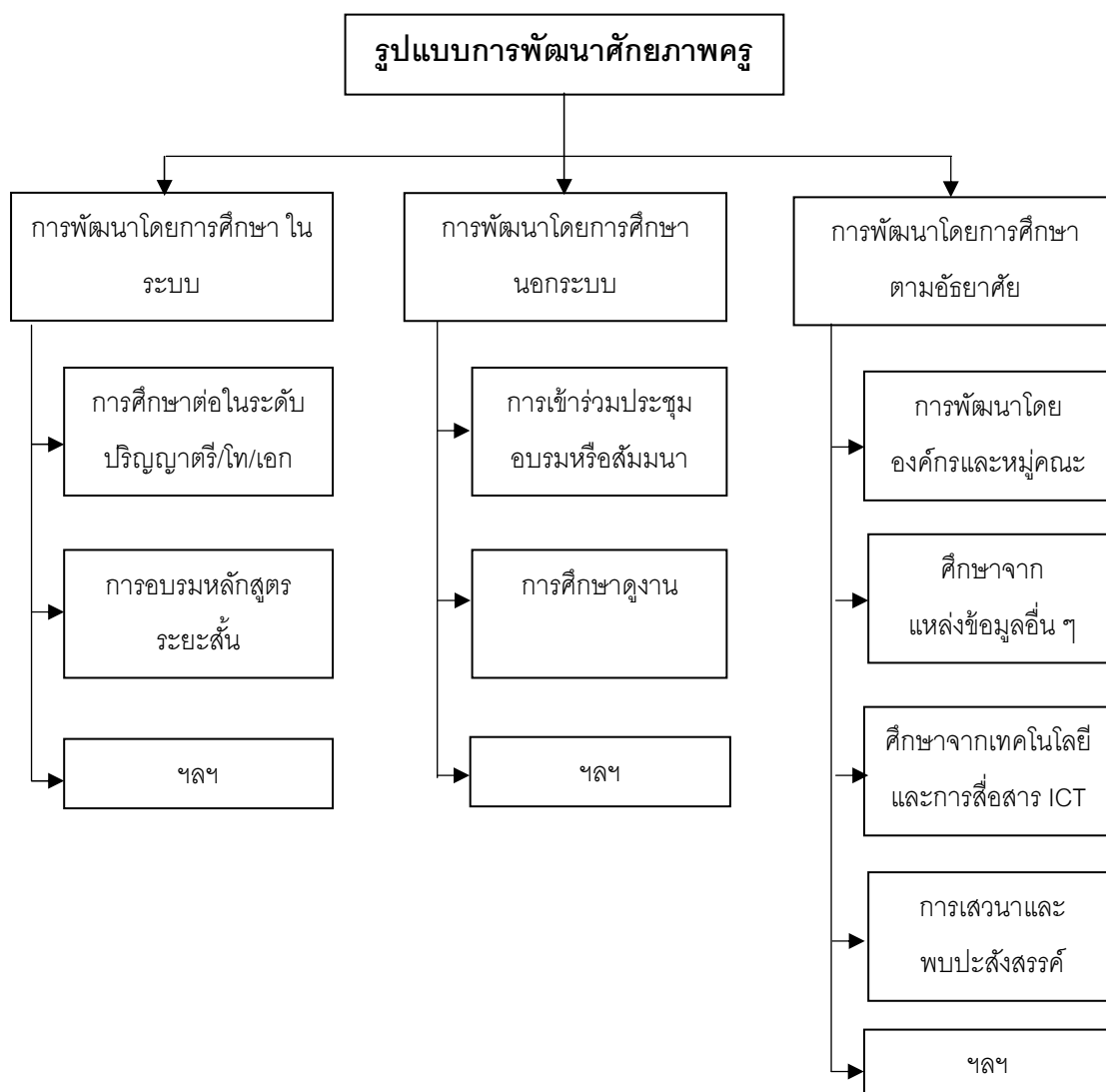
5. การให้คำปรึกษาและการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring and coaching) การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์ การให้คำปรึกษา การสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอาชีพหรือส่งเสริมให้เกิดความสะดวกในการพัฒนาในสิ่งที่ท้าทายต่องานของตนเองโดยตรง ส่วนการเป็นพี่เลี้ยงจะเป็นเทคนิคที่ใช้ในการสนับสนุนกระบวนการของการทบทวนในการปฏิบัติที่ทำงานใหม่ ทั้งนี้จะเป็นการเน้นไปที่ทักษะเฉพาะ นวัตกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับครู โดยการใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการด้านการสอน

สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 115-116) ได้อธิบายว่า การพัฒนาด้านการสอน เป็นการปรับปรุงการสอนของครูให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพและนักเรียนสามารถพัฒนาได้ โดยแนวทาง ในการพัฒนาครูด้านการสอนสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. วิธีสอน หมายถึง การใช้รูปแบบของครูที่มีต่อผู้เรียนให้ครูได้พยายามเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการสอนแต่ละครั้ง
2. การประชุมอบรมวิธีสอน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ด้านการสอนจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนในแต่ละสาขาวิชาในแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. การสร้างบรรยากาศทางการสอน หมายถึง การสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนด้วยการเอื้ออาทรต่อผู้เรียน
4. การสอนแบบให้ผู้เรียนมีความหวังในชีวิต หมายถึง การชี้แนะชี้้นำให้ผู้เรียน ได้เห็นคุณค่า ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาที่ครูนำมาใช้สอนในแต่ละครั้ง พร้อมชี้ให้เห็น ถึงความเชื่อมโยงในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
5. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการรับรู้ รับทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูต้องกระทำควบคู่ไปกับการเรียน การสอน ทั้งนี้ ควรทำการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อให้รับทราบ ถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนได้เลือกวิธีสอนที่มีความเหมาะสม กับผู้เรียน

วิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด (2554, หน้า 189) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ถือเป็นยุทธวิธีสำคัญ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อดำรงอยู่ในวิชาชีพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจะต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนโดยใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพโดยที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดรูปแบบ ในการพัฒนาครู ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครู

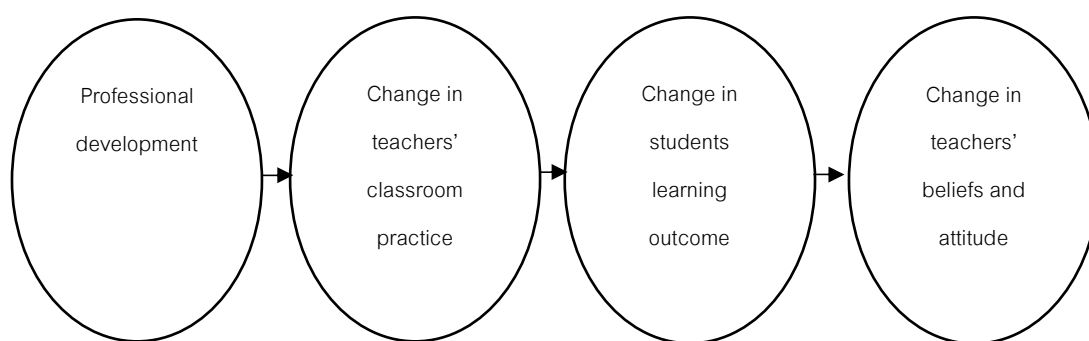
กัสกี (Guskey, 2002, pp. 381-382) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพ และการเปลี่ยนแปลงของครูออกเป็น 3 กระบวนการ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติของครูในชั้นเรียน (Change in teachers' classroom practice) เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสอนในห้องเรียนของครูผู้สอน โดยเปลี่ยนแปลงการสอนในรูปแบบใหม่ ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนใหม่ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปลี่ยนแปลงด้านผลลัพธ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียน (Change in students learning outcome) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของนักเรียนที่มีอยู่ อย่างหลากหลายโดยมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่มีมาตรฐาน นอกเหนือจากนี้ยังจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้มากที่สุด ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เพื่อให้การพัฒนาวิชาชีพของครูเกิดประสิทธิภาพ

3. การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและทัศนคติของครู (Change in teachers' beliefs and attitude) ทัศนคติและความเชื่อด้านการสอนของครูโดยทั่วไปมาจากประสบการณ์ เป็นส่วนใหญ่ ครูที่ประสบผลสำเร็จในห้องเรียนส่วนมากจะคอยดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน โดยการศึกษาถึงภูมิหลังของผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ทั้งนี้ หากครูมีกระบวนการหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่แปลกใหม่และเกิดแรงบวกในการเรียนรู้

โดยทั้ง 3 กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงของครู กัสกี (Guskey, 2002) ได้สรุปเป็นขั้นตอนตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงของครู

คำหามาน คนไค (2543, หน้า 111-112) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาครู ออกเป็น 6 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและคุณภาพของครูตามที่องค์กรวิชาชีพครูได้กำหนด ขึ้นรวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่หน่วยงานและสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น มาตรฐานและคุณภาพครูไม่ว่ากำหนดโดยหน่วยงานหรือองค์กรใด ย่อมเป็นมาตรฐาน และคุณภาพที่พึงประสงค์ของสังคม

2. ประเมินครูว่ามีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนดในข้อ 1 หรือไม่

3. วิเคราะห์ผลการประเมินครูตามข้อ 2 เพื่อทราบว่าครูคนใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่การศึกษาใด ประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้ครบถ้วนตามมาตรฐานหรือบกพร่องด้านใด แต่ละด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ผู้ใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่ใด ต้องพัฒนาด้านใด ก่อนและหลัง หรือพัฒนาไปพร้อมกัน

4. จัดกลุ่มครูที่จะพัฒนา โดยอาจจัดเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มโดยการพิจารณาจากสภาพและปัญหาที่ค้นพบในข้อ 3 เป็นหลักและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา วิทยากร

5. กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใด ในเวลาใด ปฏิบัติที่ไหน ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดกำกับดูแล ใช้สื่อและเทคโนโลยีอะไร ประเมินผลและรายงานผลอย่างไร

6. ปฏิบัติการพัฒนาตามแผนงานที่กำหนด กำกับดูแล สนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ นำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป รวมทั้งนำผลการพัฒนามาให้รางวัล ยกย่องเชิดชูเกียรติ หรือนำผลการพัฒนาไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ

ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน และพนมพร จันทรบัญญา (2558, หน้า 275) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาครูไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน กล่าวคือ ควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นไปที่คุณค่าที่ผู้เรียนจะได้รับและเอื้อประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ด้านผู้สอน กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องลดบทบาทการสอนในลักษณะของการให้ความรู้ และหันมาปรับวิธีการสอนโดยเป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น ตลอดจนการมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ด้านวิธีการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายรูปแบบ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด การกลั่นกรองและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกระบวนการพัฒนาทักษะในการสอน

แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ยึดเอาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเข้ามาเป็นแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม และจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนา

หลักสูตร ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายและใช้คำว่าโปรแกรมแทนคำว่าหลักสูตร ดังมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของหลักสูตร

เกลททธรอน, บอสชี, ไวท์เฮด และบอสชี (Glatthorn, Boschee, Whitehead & Boschee, 2012, p. 4) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการที่กำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยสามารถจัดทำได้หลากหลายระดับ เพื่อให้มีความเหมาะสมในชั้นเรียนตลอดจนออกแบบให้มีความเหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

โอลิวาร์ (Olivar, 2005, p. 7) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือโปรแกรมสำหรับมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนต้องเผชิญภายใต้แนวทางของสถานศึกษา แนวทางปฏิบัติของหลักสูตรจะประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวนหนึ่งที่เขียนขึ้นมาจากขอบเขตที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการวางโครงร่างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นได้ทั้งหน่วยการเรียนรู้หน่วยหนึ่ง หรือรายวิชาหนึ่ง หรือการเรียนรู้อันดับหลายวิชา ตลอดจนเป็นโปรแกรมการศึกษาของสถานศึกษาที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

อนสเทนและฮันกินส์ (Ornstein & Hunkins, 2004, pp. 10-11) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แบบแผนสำหรับการปฏิบัติที่เขียนขึ้นมาเพื่อเป็นกลวิธีในการเพิ่มประสิทธิภาพและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์

ปราเก้และฮาส (Prakay & Hass, 2000, p. 2) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการศึกษาที่ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา การวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีการจัดให้ผู้เรียน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มีทั้งในส่วนที่มีการวางแผนและไม่ได้วางแผน ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าในด้านการศึกษาและการเจริญเติบโตของผู้เรียน

กู๊ด (Good, 1973, p. 157) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมการศึกษาที่กำหนดโครงการเรียนที่ประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นโปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วยเค้าโครงของเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และการจัดประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

ไพทูร์ย์ ลินลาร์ตัน (2561, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง กระบวนการทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ชวลิต ชูก่าแพง (2559, หน้า 4) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ ในการเรียน การสอนการจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ที่พึงปรารถนา

จากความหมายของนักวิชาการเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปความหมายที่มีความสอดคล้องกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความหมายของหลักสูตร

ความหมาย	Glatthorn et al. (2012)	Olivar (2005)	Ornstein & Hunkins (2004)	Prakay & Hass (2000)	Good (1973)	ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2561)	ชวลิต ชูก่าแพง (2559)
โปรแกรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน	•	•		•	•		
โปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วย เค้าโครงของเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และการจัดประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง	•	•	•	•	•	•	•
โครงร่างหรือแบบแผนสำหรับ การปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน	•	•	•	•	•	•	•
หลักสูตรการศึกษาที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา การวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนมวลประสบการณ์ต่าง ๆ	•	•	•	•	•	•	•
การเพิ่มประสิทธิภาพและจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ในชั้นเรียนให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์	•		•	•		•	•
การจัดประสบการณ์ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อความก้าวหน้าในด้านการศึกษาและการเจริญเติบโตของผู้เรียน	•	•	•	•		•	

จากความหมายที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกัน ของ นักวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมที่มีแบบแผนในการปฏิบัติ เพื่อใช้เป็น แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อความก้าวหน้า ในด้านการศึกษาและการ เจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน ตลอดจนมีการวัดผล และประเมินผลที่มีความ เหมาะสม

องค์ประกอบของหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler, 1971, p. 1) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรไว้ 4 ประการดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Education purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียน บรรลุผล
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Education experience) ที่โรงเรียนจะจัด ประสบการณ์อะไรบ้างที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. วิธีจัดประสบการณ์ (Organizational of education experience) โรงเรียนจะจัด ประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพอย่างไร
4. วิธีการประเมิน (Determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมาย ที่ กำหนดไว้ และเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นแล้ว

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 4-7) ได้นำเสนอรายละเอียดขององค์ประกอบ ของ หลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย ในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งอาจจะกำหนดตามนโยบายของรัฐหรือครูผู้สอนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความสอดคล้องกับสภาพของเด็กและบริบทของสังคมเป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรเป็นองค์ประกอบ ที่ สำคัญเพราะข้อมูลที่น่ามาสร้างหรือกำหนดหลักสูตรย่อมมาจากรูปแบบที่มีความหลากหลาย ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ข้อมูลในการสร้างหลักสูตรนำมาจากข้อเท็จจริง (Facts) มโนทัศน์ (Concept) หลักการ (Principle) และระเบียบวิธี (Procedures) ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการ เรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในเนื้อหา นั้น
3. ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร เวลาเป็นพื้นฐานของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การจัดสรรเวลา (Allocated time) การจัดสรรเวลาควรมีลักษณะพิเศษ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะการจัดสรรเวลาในหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เป้าหมายของหลักสูตรบรรลุผล ตามที่คาดหวังไว้

3.2 ความต่อเนื่องของหลักสูตร (Curriculum sequencing) เป็นการเรียงลำดับก่อนหลังของข้อมูลหรือกิจกรรมของหลักสูตรระหว่างปี ความรู้เกี่ยวกับลำดับก่อนหลังของหลักสูตรจะช่วยลดปัญหาของการให้ความสำคัญกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งมากเกินไป และการละเลยในบางเนื้อหาของหลักสูตรได้

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2556, หน้า 3-4) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย หลักการคือคุณสมบัติหรือแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร โดยหลักการจะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้น ๆ จัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งจะกำหนดไว้ในเชิงปรัชญาของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นความคาดหวังของหลักสูตรว่า ผู้ที่จะเรียนจบหลักสูตรนั้น ๆ จะมีคุณลักษณะอย่างไร ควรมีพฤติกรรมอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายจึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความสามารถและทักษะต่าง ๆ

2. เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน

- 2.1 เนื้อหาวิชาเปรียบเสมือนสี่ล้อหรือเครื่องมือนำทางพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชาอาจจัดเป็นกลุ่มวิชา หมวดวิชา หรือรายวิชาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและความเหมาะสมในการจัดทำหลักสูตร

- 2.2 เวลาเรียน คือส่วนที่กำหนดว่าหลักสูตรนั้นต้องใช้เวลาศึกษาทั้งหมดกี่ปี แต่ละปีต้องเรียนกลุ่มวิชาหรือรายวิชาอะไรบ้าง รั้อยละเท่าไร ในแต่ละสัปดาห์ต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เป็นเวลาเท่าไร

3. การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและครูนำไปปฏิบัติให้เกิดผลแก่ผู้เรียน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 3 ประการ

- 3.1 การแปลงหลักสูตรสู่การสอน ได้แก่การจัดทำเอกสารหลักสูตร วัสดุ และอุปกรณ์การสอนที่ต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน แบบฝึกทักษะ หนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น

3.2 การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น วัสดุหลักสูตร เอกสารหลักสูตร การจัดอบรมบุคลากรทั้งผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งการเตรียมอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้พร้อมที่จะรองรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3.3 การสอน เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ กิจกรรมเสริมความรู้ให้ผู้เรียน จุดหมายปลายทางของกระบวนการสอนคือทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การสอนถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินผล เป็นกระบวนการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับหลักสูตร 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การประเมินผลการเรียน เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนและการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

4.2 การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิตและผลกระทบของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับนโยบายทางการศึกษาและความต้องการของสังคม

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553, หน้า 15; สุณีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 18-19) ได้จำแนกองค์ประกอบ ที่สำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) หมายถึง ความตั้งใจ หรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความสำคัญ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล

2. เนื้อหา (Content) เนื้อหาเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) เป็นการนำหลักสูตร ไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ผลของการนำหลักสูตร ไปใช้ จะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอน ตลอดจนทั้งปรัชญาการศึกษา ของแต่ละระดับ

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ ซึ่งการประเมินหลักสูตรเป็นงานใหญ่และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินหลักสูตรต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

นพเก้า ฅ พัทลุง (2550, หน้า 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ขั้นตอนดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (Objective) คือสิ่งที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่จบหลักสูตรไปแล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความคาดหวังของหลักสูตรก็ได้

2. เนื้อหา (Content) คือสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) คือการนำเอกสารหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติจริง

4. การประเมินผล (Evaluation) คือการตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

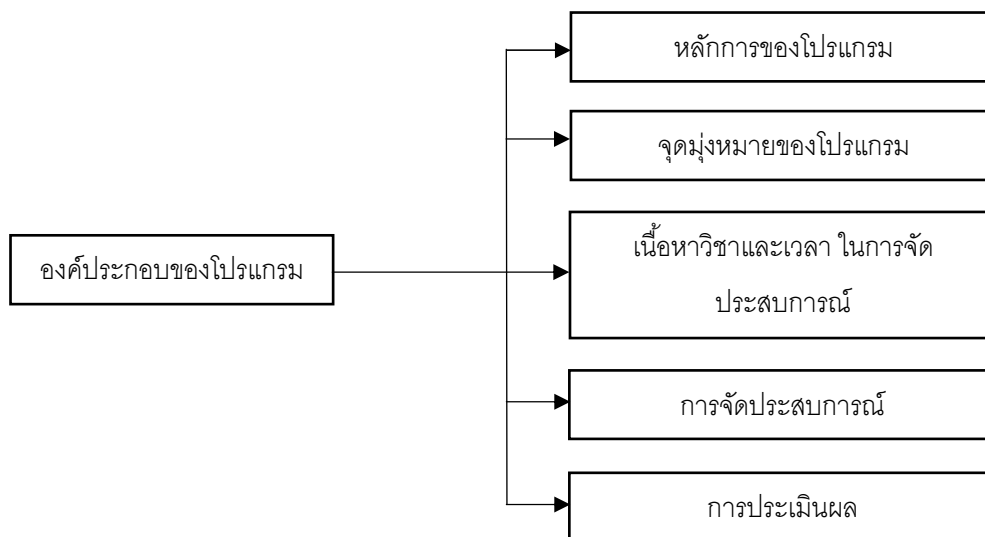
จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร	การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร				
	Tyler (1971)	ชาวลิต ชูกำแหง (2559)	ศักดิ์ศิริ ปาณะกุล และคณะ (2556)	บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553)	นพเก้า ฅ พัทลุง (2550)
1. หลักการของหลักสูตร			•		1. หลักการของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	•	•	•	•	2. จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร
3. เนื้อหาวิชา		•	•	•	3. เนื้อหาวิชาและเวลา ในการจัด
4. เวลา		•	•		ประสบการณ์
5. ประสบการณ์ในการศึกษา	•				
6. การจัดประสบการณ์	•				4. การจัดประสบการณ์
7. การนำหลักสูตรไปใช้			•	•	
8. วิธีการประเมินผล	•	•			5. วิธีการประเมินผล

จากตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร หรือโปรแกรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ และรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของ โปรแกรม ดังนี้

1. หลักการของโปรแกรม เป็นความสำคัญและแนวทางในการปฏิบัติของการใช้ โปรแกรมที่กำหนดให้ทราบว่าโปรแกรมพัฒนาขึ้นมาเพื่ออะไรและมีความสำคัญอย่างไร
 2. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม คือ ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้โปรแกรม โดย จุดมุ่งหมายของโปรแกรมเป็นส่วนที่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนที่กำหนดทิศทางและขอบเขตในการจัดประสบการณ์ ตลอดจนมาตรการหรือตัวบ่งชี้ในการประเมินผล
 3. เนื้อหาวิชาและเวลาในการจัดประสบการณ์
 - 3.1 เนื้อหา คือ ประสบการณ์ที่ผู้พัฒนาโปรแกรมคัดเลือกเนื้อหาหรือประสบการณ์ ที่มีความจำเป็นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดให้ผู้ใช้โปรแกรมได้รับการพัฒนาตาม จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
 - 3.2 เวลา คือ การจัดสรรเวลาให้มีความเหมาะสมในการใช้โปรแกรมให้เป็นไป ตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่ได้ตั้งไว้
 4. การจัดประสบการณ์ คือ การนำโปรแกรมไปสู่การปฏิบัติตามขั้นตอน หรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้น
 5. การประเมินผล คือ การหาคำตอบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมานั้นสัมฤทธิ์ผล หรือบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่
- จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมเป็นรูปภาพได้ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 องค์ประกอบของโปรแกรม

แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ทาบ (Taba, 1962, pp. 12-14) ได้นำเสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of needs) เป็นการตรวจสภาพปัญหาและความต้องการตลอดจนความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมและผู้เรียน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objective) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนหลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว
3. การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดแล้ว จะมีส่วนช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งจะต้องเลือกเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมาย วิชา และความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งยังต้องสร้างความน่าเชื่อถือ และมีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้เรียนด้วย
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of content) เนื้อหาสาระ ที่ได้ทำการเลือกแล้วจะต้องนำมาจัดลำดับ โดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่าย ภูมิภาค วิชา ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experience) ครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experience)
ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

7. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of what to evaluate and of the ways and means of doing it) คือ การตัดสินใจว่าจะต้องทำการประเมินอะไรเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และมีกำหนดวิธีการประเมินอย่างไร

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561, หน้า 17: 21) ได้สรุปภาพรวมของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

เป็นการพิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ข้อมูลพื้นฐานจะช่วยกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม และทำให้หลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ โดยข้อมูลพื้นฐานที่นำมาพิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านปรัชญาการศึกษา ด้านสังคมศาสตร์ การศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม ด้านจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยา พัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ ตลอดจนด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการกำหนดทิศทางหรือแนวทางของการจัดการศึกษาในระดับชาติ จุดหมายยังแสดงถึงความมุ่งหมายในระดับหลักสูตร หรือที่เรียกว่า จุดหมายของหลักสูตรซึ่งหมายถึงสิ่งที่มุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้บรรลุผล หลังจากสำเร็จหลักสูตรนั้น ๆ แล้ว

3. การเลือกและจัดเนื้อหาวิชา การคัดเลือกเนื้อหาวิชาควรคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความเหมาะสมกับวัย เนื้อหาที่เลือกควรมีความเหมาะสม ทันสมัย และมีความถูกต้องของเนื้อหาสาระหลักในวิชานั้น ๆ

4. การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนด และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้

5. การกำหนดอัตราเวลาเรียนและการวัดผลและประเมินผล การกำหนดเวลาการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนในแต่ละภาคเรียนหรือแต่ละปีการศึกษา โดยจัดเนื้อหาวิชาออกเป็นภาค ๆ

เรียงตามลำดับกำหนดจำนวนชั่วโมงหรือคาบในแต่ละสัปดาห์ และการวัดผลและประเมินผล การเรียน ควรกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียน เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน การให้ ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตร

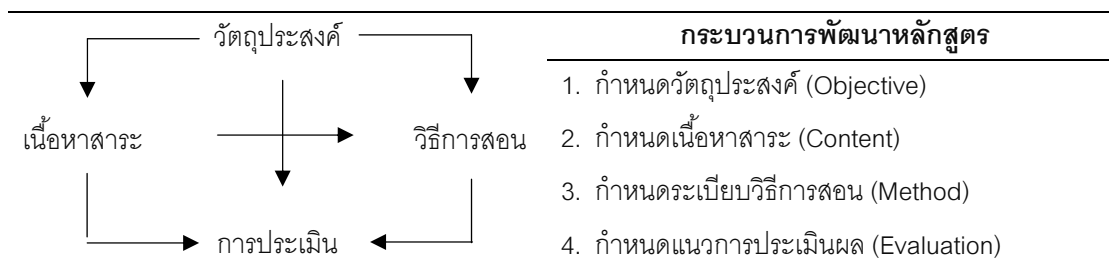
6. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง โดยผ่านกระบวนการวางแผน การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การจัดหาวัสดุหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศการใช้หลักสูตร งบประมาณ เป็นต้น

7. การประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตรเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตร บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกิจกรรมในกระบวนการพัฒนา หลักสูตร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และสามารถแก้ปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของสังคมได้

8. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจทำการศึกษาปัญหาและทำงาน ร่วมกันเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องหรือจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสม การปรับปรุงคุณภาพ ของ หลักสูตรจึงเป็นการจัดทำหลักสูตร ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และความต้องการของบุคคลตามสภาพของสังคม

ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ (2561, หน้า 18-22) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ มีกระบวนการหลัก 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น เมื่อ กำหนดวัตถุประสงค์แล้วจึงกำหนดเนื้อหาสาระ (Content) โดยพิจารณาว่าสาระที่จะจัดนั้น ทำได้ ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไร จากนั้นจึงเป็นการนำสาระไปจัดให้เกิดการเรียนรู้ (Methods) หรือการสอนที่ต้องเน้นให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระควบคู่กันไป เพื่อกำหนด วัตถุประสงค์สาระและจัดระบบการสอน และประเมินภาวะรวมของหลักสูตร (Evaluation) ว่า สัมพันธ์สอดคล้องกันเพียงไร เมื่อพิจารณาทั้งระบบแล้วจึงจะนำหลักสูตรไปใช้ โดยการประเมินผล จะมี 2 ขั้นตอนคือ การประเมินความพร้อมให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้ เมื่อใช้แล้วจำเป็นต้องมี การประเมินอีกครั้งเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาทั้งระบบ ทั้งนี้ได้มีการสรุปเป็นกรอบแนวคิดของ แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

มาลินี บุญยรัตพันธุ์, กานต์รวี บุญญานุกูลิทธิ, กิตติศักดิ์ ลักษณะนา และสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2557, หน้า 9-10) ได้นำเสนอกระบวนการสร้างหลักสูตรตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์ภูมิหลัง ความต้องการ ความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างหลักสูตรพัฒนาคนกลุ่มนั้นในเรื่องที่เป็นที่ต้องการหรือจำเป็น
2. กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 2.1 กำหนดลักษณะเฉพาะของหลักสูตรและเป้าหมายของหลักสูตรในหลักการ
 - 2.2 กำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จะจบหลักสูตรในจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน
 - 2.3 หลักการและจุดมุ่งหมายที่กำหนดจะต้องสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่วิเคราะห์ได้ในขั้นแรก
3. เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ในหลักสูตร
 - 3.1 เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังในจุดมุ่งหมาย
 - 3.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยรายวิชาหรือหัวเรื่องของเนื้อหาและเวลาเรียน
 - 3.3 จัดทำคำอธิบายของเนื้อหาของแต่ละวิชาหรือแต่ละหัวเรื่อง
4. กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.1 กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถวัดและประเมินได้ว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังในจุดมุ่งหมาย
 - 4.2 กำหนดวิธีการประเมินผลพร้อมทั้งเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินผล
5. กำหนดแนวทางการประเมินหลักสูตร เป็นการกำหนดรูปแบบที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตรหรือวิธีการที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตร

สังกัด อุทยานันท์ (2532, หน้า 38-43) ได้อธิบายถึงวัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่าง ๆ ได้

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำหลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและได้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ แล้ว โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดขึ้นเพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล เป็นการกำหนดมาตรการให้ทราบว่าควรจะดำเนินการวัดและประเมินไรบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของหลักสูตร

5. การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหาทางแก้ไขหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพราะเมื่อถึงเวลาที่จะต้องนำหลักสูตรไปใช้จริง จะทำให้เกิดปัญหาหรือมีข้อบกพร่องน้อยที่สุด

6. การประเมินหลักสูตรหลังจากวางเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีความเหมาะสม มีจุดบกพร่องตลอดจนข้อแก้ไขอะไร หลังจากที่ได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว

7. การปรับปรุงหลักสูตรก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากที่ได้มีการตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่า หลักสูตรมีข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนอย่างไรจำเป็นที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอน/ แนวทาง/ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร						สรุปขั้นตอน/ แนวทาง/ กระบวนการพัฒนาโปรแกรม
	Taba (1962)	สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561)	ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2561)	มาลินี บุญยรัตพันธุ์ และคณะ (2557)	สังข์ อู่พรานันท์ (2532)	
1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ และข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น	•	•		•	•	1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ และข้อมูลพื้นฐาน ที่จำเป็น
2. กำหนดหลักการของหลักสูตร				•		2. กำหนดหลักการ ของโปรแกรม
3. กำหนดจุดมุ่งหมาย ของ หลักสูตร	•	•	•	•	•	3. กำหนดจุดมุ่งหมาย ของ โปรแกรม
4. เลือกเนื้อหาสาระ	•	•	•	•	•	4. เลือกเนื้อหาสาระ และ กำหนดเวลา
5. รวบรวมเนื้อหาสาระ	•					
6. คัดเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้	•	•		•	•	
8. กำหนดวิธีการวัด และ ประเมินผล	•	•	•	•	•	6. กำหนดวิธีการวัด และ ประเมินผล
9. นำหลักสูตรไปทดลองใช้					•	7. นำโปรแกรมไปทดลองใช้
10. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร					•	
11. นำหลักสูตรไปใช้		•			•	8. นำโปรแกรมไปใช้
12. จัดประสบการณ์การเรียนรู้	•		•			
13. ประเมินผลหลักสูตร	•	•	•	•	•	9. ประเมินผลโปรแกรม

การสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย
ได้สรุปและให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เป็นการวิเคราะห์
สภาพปัญหาและประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรม
ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้โปรแกรม

2. กำหนดหลักการของโปรแกรม เป็นการกำหนดความสำคัญและแนวทางในการปฏิบัติของการใช้โปรแกรมที่กำหนดให้ทราบว่าเป็นโปรแกรมพัฒนาขึ้นมาเพื่ออะไรตลอดจนโปรแกรม ที่พัฒนาขึ้นมีความสำคัญอย่างไร
3. กำหนดจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เป็นการกำหนดผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้โปรแกรม โดยจุดมุ่งหมายของโปรแกรมเป็นส่วนที่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนที่กำหนดทิศทางและขอบเขตในการจัดประสบการณ์ ตลอดจนมาตรการหรือตัวบ่งชี้ในการประเมินผล
4. เลือกเนื้อหาสาระ เป็นประสบการณ์ที่ผู้พัฒนาโปรแกรมคัดเลือกเนื้อหา หรือประสบการณ์ที่มีความจำเป็น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดให้ผู้ใช้โปรแกรมได้รับการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
5. กำหนดอัตราเวลาในการดำเนินกิจกรรม เป็นการจัดสรรเวลาให้มีความเหมาะสมในการใช้โปรแกรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่ได้ตั้งไว้
6. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล เป็นการกำหนดมาตรการหรือวิธีการวัดผล ประเมินผล ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ เพื่อให้ทราบว่าควรจะดำเนินการวัดและประเมินไรบ้าง และให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของโปรแกรม
7. นำโปรแกรมไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข เป็นการศึกษาค้นหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหาทางแก้ไขหรือปรับปรุงโปรแกรมให้ดีขึ้น
8. นำโปรแกรมไปใช้ เป็นการนำโปรแกรมไปสู่การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้น
9. ประเมินผลโปรแกรม เป็นการหาคำตอบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมานั้นสัมฤทธิ์ผลหรือบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้ด้วยเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินผลโปรแกรม

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในส่วนนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารองค์ประกอบของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หลักการจัด การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแนวการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ขั้นตอน การเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร กระบวนการเรียนการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Communicative language teaching หรือ CLT หรือการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีนักวิชาการจากต่างประเทศและนักวิชาการภายในประเทศได้ให้แนวคิดและความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้อย่างหลากหลายด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

บันซิยูและจีเร็กกี (Banciu & Jireghie, 2012, p. 94) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นลักษณะการสอนแบบกว้าง ๆ แทนที่จะเป็นวิธีการสอนที่มีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือสามารถยืดหยุ่นได้และเป็นสิ่งสำคัญมากในการช่วยเหลือนักเรียนในการใช้ภาษาเป้าหมายในบริบทที่หลากหลายและเอื้อต่อการเรียนรู้

ริชาร์ด (Richard, 2006, p. 2) กล่าวว่า ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นที่เข้าใจกันดีว่าเป็นชุดของหลักการเกี่ยวกับเป้าหมายของการสอนภาษา ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาอย่างไร รูปแบบของกิจกรรมในชั้นเรียนที่อำนวยความสะดวกในการเรียนอย่างดี และบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในชั้นเรียน

ฟรีแมน (Freeman, 2000, p. 121) ยังได้อธิบายอธิบายว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทฤษฎีของการสื่อสารโดยการสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารให้บรรลุเป้าหมายของการสอนภาษาให้มีประสิทธิภาพและพึงพาซึ่งกันและกันของภาษาและการสื่อสาร

วิดดอว์สัน (Widdowson, 1990 cited in Sreehari, 2012, p. 87) ได้ให้แนวคิดด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative approach) คือการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ กับภาษาเพื่อแสดงถึงแนวคิดและการดำเนินการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่เนื้อหาทางด้านภาษาในบทเรียนไม่ได้เป็นรูปแบบที่ตายตัว แต่ในขณะเดียวกันในส่วนของแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติ

ลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1981, p. 21) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป้าหมายของการสอนภาษาที่สองนั้นไม่เพียงแต่จะเน้นไปที่วิธีการหรือเทคนิคเท่านั้น แต่ยังคงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารด้วย ซึ่งการเรียนรู้ด้านการสื่อสารไม่เหมือนกับการเรียนภาษาเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีข้อมูลอื่น ๆ มาสนับสนุนด้วย เช่น วัตถุประสงค์ในการเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้

เซวิกนอน (Savignon, 1991 อ้างถึงใน ฐปทอง กว่างสวาสดี, 2549, หน้า 31) ได้อธิบายถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์

ทางด้านสังคม Social interaction โดยเฉพาะการพูดถือว่าเป็นความสามารถทางด้านภาษาที่สำคัญ ซึ่งการพูดอาจไม่ถูกต้องหลักไวยากรณ์แต่สื่อความหมายได้และเหมาะสมกับสถานการณ์

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, หน้า 47) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ว่า ภาษาไม่ได้เป็นเพียงแค่ระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง ศัพท์ โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษา คือระบบที่ใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมาย ดังนั้น ในการสอนภาษาจึงควรสอนให้ผู้เรียนสามารถจำภาษาไปใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมายได้ ไม่ควรสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพียงแค่รูปแบบหรือโครงสร้างของภาษาเท่านั้น

พรสวรรค์ สิปโป (2550, หน้า 22) ได้อธิบายว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนภาษาตามกระบวนการคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นการสอนภาษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป., หน้า 38) ได้อธิบายว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวคิดในการสอนภาษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน ซึ่งเชื่อมระหว่างความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และความสามารถในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ในการสื่อสาร

สำเรียง จานเชื่อง (2554, หน้า 65) ได้สรุปว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในเรื่องที่มีความหมายครบทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากแนวคิดและความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายและแนวคิดของนักวิชาการ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวคิด/ ความหมาย	Widdowson (1990)	Littlewood (1985)	Richard (2006)	Banciu & Jireghie. (2012)	Freeman (2009)	Savignon (1991)	สุมิตรา อังวัฒน์กุล (2537)	พรสวรรค์ สืบป้อ (2550)	ศพฐ. (ม.ป.ป.)	สำเรียง จานเื่อง (2554)
1. การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา เพื่อแสดงถึงแนวคิด และการดำเนินการสื่อสารในรูปแบบ ต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
2. การจัดกิจกรรม ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการสื่อสาร		•					•	•	•	
3. การปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมและการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						•		•		
4. การจัดกิจกรรม ทางภาษาตามทักษะต่าง ๆ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน								•		•
5. กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบท และเอื้อต่อการเรียนรู้			•	•						•
6. เนื้อหาทางภาษาไม่ได้เป็นรูปแบบที่กำหนดตายตัว	•	•				•	•			

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง แนวการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง 4 ทักษะ อันประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังเป็นการให้ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคม กิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเนื้อหาที่ใช้ประกอบในบทเรียนนั้นจะเป็นรูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบท และกิจกรรมต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันได้

ลักษณะสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, หน้า 109-112) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารว่ามุ่งเน้นที่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษา (Use) ตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ และแม้ว่าจะให้ความสำคัญแก่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) แต่ก็ได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา (Accuracy) การเรียนการสอนในแนวนี้จึงเน้นการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยฝึกในลักษณะทักษะสัมพันธ์ (Intergrade Skill) หรือทักษะรวมโดยผู้สอนเป็นผู้นำกิจกรรมมาให้ นักเรียนได้ทำการฝึก

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132-134) กล่าวว่าวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่เปลี่ยนแนวความคิดทางการสอนภาษาที่มีใ้มุ่งความถูกต้องแม่นยำทางกฎเกณฑ์ภาษาเท่านั้น แต่หากคำนึงถึงการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารที่แท้จริงด้วย โดยสามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. มุ่งเน้นการนำภาษาไปใช้จริง (Use) มากกว่าการสอนวิธีการใช้ภาษาตามหลักภาษา (Usage) และให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องแม่นยำในการใช้ภาษา (Accuracy) แต่เมื่อนักเรียนใช้ภาษาแล้วเกิดข้อผิดพลาด ครูผู้สอนเองสามารถเข้าไปแก้ไขข้อผิดพลาดในช่วงเวลาที่เหมาะสม และไม่เป็นการรบกวนหรือทำให้ผู้เรียนหยุดชะงักในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาในการสื่อสาร
3. เน้นให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการฝึกภาษาเป็นสำคัญ โดยมีครูเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมและเป็นผู้ช่วยในการฝึกภาษา โดยในลักษณะของกิจกรรมสามารถจัดให้อยู่ในรูปของกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และกิจกรรมคู่ และครูยังสามารถเป็นผู้ร่วมสื่อสาร (Co-communicator) ในกิจกรรมได้ด้วย
4. มุ่งเน้นการสอนหน้าที่ทางภาษา (Function) มากกว่าการสอนรูปแบบทางภาษา (Forms) เพราะอาจจะมีรูปแบบทางภาษาหลายอย่างที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน ซึ่งการสอนที่มุ่งเน้นหน้าที่ทางภาษาจะช่วยให้นักเรียนทราบว่าตนเองมีความประสงค์ในการสื่อสารอย่างไร
5. ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญของวิธีการสอนคือ กิจกรรมการเรียนการสอนทุกกิจกรรมต้องเป็นไปเพื่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การแสดงบทบาทสมมติ

การแก้ปัญหา โดยกิจกรรมที่เป็นการสื่อสารที่แท้จริงจะต้องมีลักษณะที่เหมือนกับการใช้ภาษาในชีวิตจริงหรือชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ริชาร์ด และ ล็อกฮาร์ด (Richards & Lockhard, 1996, p. 45) กล่าวว่า ความเชื่อเป็นรากฐานที่มาจากเป้าหมายและค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ด้านเนื้อหาและกระบวนการทางด้านการสอนและความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการทำงานของตนเอง

เซง (Zheng, 2009, p. 74) กล่าวว่า ความเชื่อของครูเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการคิดอันจะส่งผลต่อการศึกษา วิธีการสอน และการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองตามหลักการ

ซู (Xu, 2007, p. 1397) ได้กล่าวถึงความเชื่อด้านการสอนภาษาว่ามีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจและการปรับปรุงกระบวนการศึกษา โดยครูผู้สอนภาษาจะใช้กลยุทธ์ทางการสอนเพื่อรับมือกับความท้าทายด้านการสอนที่มีอยู่อย่างแพร่หลาย เพื่อกำหนดสภาพแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์และมีความสามารถทางภาษา

แอลแทนและเคอร์นาส (Altan & Kurnaz, 2018, p. 487) ได้กล่าวถึงความเชื่อว่าเป็นคำที่มีความหมายสำคัญในด้านการศึกษาและในด้านการสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ ความเชื่อด้านการสอนเป็นการกำหนดแนวทางของครูในการสอนภาษาในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ตลอดประสบการณ์ด้านการสอน และการเรียนรู้ของครู โดยมีประเด็นความเชื่อที่สำคัญคือความเชื่อเกี่ยวกับการสอน ความเชื่อเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการสอน ความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และบทบาทในการสอน

จากแนวคิดด้านความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิด ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แนวคิดด้านความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ความเชื่อของครู และความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	Richards & Lockhard, (2009)	Zheng, (2009)	Xu, (2007)	Altan & Kurnaz, (2018)
เป้าหมายและค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ด้านเนื้อหาและกระบวนการทางด้านการสอน	•			•
ความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการทำงานของตนเอง และการปรับปรุงกระบวนการศึกษา	•			
การสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการคิดอันจะส่งผลต่อการศึกษา		•	•	
วิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ถูกต้องแบบมาเพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเอง		•		
กำหนดสภาพแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์และมีความสามารถทางภาษา		•	•	
การกำหนดแนวทางของครูในการสอนภาษาในอนาคต	•			•
ประสบการณ์ด้านการสอนและการเรียนรู้ของครู				•

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง ความคิดเห็นและความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการวางแผน และกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนากระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อันจะส่งผลต่อคุณภาพและคุณภาพด้านการสอน

ปัจจัยสำคัญและองค์ประกอบของความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แมนซาโน (Manzano, 2015, pp. 552-557) ได้อธิบายถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการสอนภาษาอังกฤษว่าเป็นคุณลักษณะที่ก่อให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาอย่างมีเป้าหมายในการสอน อีกทั้งความเชื่อด้านการศึกษามีความสำคัญ และมีการสร้างแรงจูงใจในการสอนควบคู่กับความรู้ทางด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ประสบการณ์ทางการสอนยังเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญในการควบคุมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน โดยได้มีการจำแนกประเด็นความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับภาษา
2. ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้
3. ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
4. การตอบสนองของผู้เรียนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
5. ปัญหาในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน

ไมริง, ไมเจอร์, เวอร์ลูป และเบอร์เจน (Meirink, Meijer, Verloop, & Bergen, 2009, p. 90) ได้อธิบายถึงความเชื่อของครูว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลที่สอดคล้องกันกับด้านการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยในการศึกษาด้านความเชื่อของครูนั้นจะประกอบไปด้วยแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. สาระสำคัญของความเชื่อ ในประเด็นนี้สื่อให้เห็นถึงสาระสำคัญของความเชื่อที่มีการเน้นย้ำในการสื่อข้อมูลทางด้านความเชื่อและการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน โดยที่ครูจะมีหน้าที่รับผิดชอบในขอบบังคับของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ความเชื่อของผู้เรียนที่เกี่ยวกับการสอน เป็นความเชื่อที่มีต่อการสอน และการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกันกับการสอนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้บนพื้นฐานของความรู้ ซึ่งผู้เรียนจะรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดจนการกระตุ้นการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน
3. บริบทของความเชื่อในด้านการศึกษา โดยการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดขึ้นมาและความเชื่อด้านการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทต่าง ๆ จะถูกพัฒนาขึ้นด้วยความพึงพอใจตามสาระสำคัญของความเชื่อนั้น

แอบดีและอาซาดิ (Abdi & Asadi, 2015, p. 110) ได้ให้คำแนะนำด้านความเชื่อของครู ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในฐานะของผู้เรียนภาษา โดยครูผู้สอนต้องมีประสิทธิภาพในฐานะของผู้เรียนรู้และสามารถสะท้อนผลเกี่ยวกับสิ่งที่สอนและนำมา ซึ่งรูปแบบของความเชื่อเกี่ยวกับการสอน
2. รูปแบบประสิทธิภาพจากการสอน เป็นประสิทธิภาพด้านการสอน ที่สามารถเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นด้านความเชื่อของครูผู้สอนซึ่งเป็นวิธีการในการดำเนินงานสำหรับกลุ่มผู้เรียน โดยเฉพาะเพื่อนำไปสู่ความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอน

3. คุณลักษณะเฉพาะของครูผู้สอน ทั้งนี้ครูบางคนจะมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนเฉพาะตัวหรือกิจกรรมในการสอนอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของครู

4. ประสบการณ์จากสถานศึกษา ครอบครัวยุทธศาสตร์ และสังคมแวดล้อม โดยสิ่งเหล่านี้เป็นรูปแบบและวิธีการในการสอนที่จะทำให้เป็นรากฐานสำหรับชุมชนหรือระบบของโรงเรียนในการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5. หลักการด้านการศึกษาหรือวิจัยเป็นฐาน โดยครูผู้สอนจะต้องขับเคลื่อนระบบของความเชื่อสำหรับหลักการในการเรียนรู้ของการวิจัยด้านพัฒนาภาษาที่สอง การศึกษาหรือการสอนในโรงเรียน

นิชิโน (Nishino, 2009, pp. 40-56) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อของครูผู้สอนในด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการศึกษาทั่วไป โดยได้จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติของครูผู้สอนด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. ความเชื่อของครูและการปฏิบัติในชั้นเรียน (Teachers' beliefs and classroom practice)
2. ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ (Learning experience)
3. การฝึกอบรมก่อนทำการสอน (Pre-service training)
4. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน (In-service training)
5. ประสบการณ์ด้านการสอน (Teaching experience)
6. ปัจจัยทางด้านบริบท (Contextual factors)
7. ความเข้าใจในประสิทธิภาพด้านการสอน (Perceive teaching efficacy)

ชไมภักดีและบานาร์ดี (Chamaipak & Barnard, 2010, pp. 291-295) ได้กล่าวถึงความเชื่อและการปฏิบัติของครูสอนภาษา โดยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้ภาษาในชั้นเรียน เป็นข้อควรตระหนักในวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
2. การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพ
3. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการลงมือปฏิบัติ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียนให้สามารถนำภาษาไปหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอย่างราบรื่นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดให้

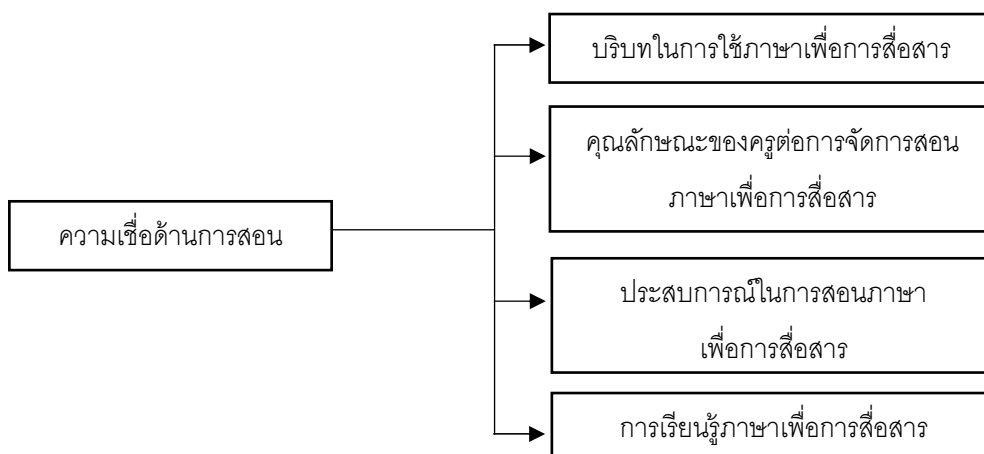
4. การเรียนรู้จากข้อผิดพลาด เป็นการยอมรับและปรับปรุงแก้ไขในความผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ภาษา ตลอดจนการหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ข้อผิดพลาดเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

5. บทบาทของครูผู้สอนและบทบาทของนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ทางด้านภาษา สามารถให้คำแนะนำหรือคำอธิบายต่าง ๆ และตรวจสอบการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

จากการศึกษาแนวคิดของความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักวิชาการตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อด้านบริบทในการจัดการสอนภาษา ทั้งนี้การสอนและการเรียนรู้จะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
2. คุณลักษณะของครูต่อการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของครูผู้สอนที่มีวิธีการจัดการสอนภาษาที่แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนในแต่ละคนจะเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับตัวเอง
3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อด้านประสบการณ์ด้านการสอนที่ครูผู้สอน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นปัจจัยในการควบคุมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อด้านการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพ

โดยสรุปเป็นองค์ประกอบได้ตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ความเชื่อด้านการสอนภาษา

สมรรถนะและองค์ประกอบสำคัญของภาษาเพื่อการสื่อสาร

เคนเนลและสเวน (Canale & Swain, 1980, pp. 71-85) ได้แยกองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ (Grammatical competence) หมายถึง ความรู้ด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยค ตลอดจนการสะกดคำ และการออกเสียง
2. สมรรถนะด้านสังคม (Sociolinguistic competence) หมายถึง การใช้คำ และโครงสร้างประโยคได้เหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทาง และขอข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ประโยคคำสั่ง
3. สมรรถนะด้านการปฏิสัมพันธ์ (Discourse competence) ความสามารถด้านการปฏิสัมพันธ์เป็นการเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางภาษากับความหมายในการพูด และเขียนตามรูปแบบในสถานการณ์ที่ต่างกัน
4. สมรรถนะด้านกลยุทธ์ (Strategic competence) เป็นความสามารถด้านการใช้กลวิธีต่าง ๆ แทนการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132) ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร โดยมีแนวคิดว่า เป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางการสื่อสาร (Communicative competence) นักเรียนจะสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Linguistic or grammatical competence) นักเรียนจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูด (Verbal) และที่ไม่ใช่ภาษาพูด (Non-verbal)
2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic competence) นักเรียนจะต้องแยกแยะภาษาที่ใช้ในสังคมที่แตกต่างกันได้ว่า เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ใครพูดคุยกับใคร ระดับเสียงแบบใด
3. ความสามารถด้านการสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse competence) นักเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค โดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์และความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจและทำนายความข้างหน้าเกี่ยวกับรูปลักษณะของภาษาที่จะเกิดขึ้นในบริบท (Context) ได้ถูกต้อง
4. ความสามารถทางด้านกลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic competence or strategic competence) นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ตลอดจนการใช้กิริยาท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียง ประกอบในการสื่อความหมาย การใช้กลวิธีนี้เป็นการแสดงออกทั้งที่เป็นภาษาพูด (Verbal) และที่ไม่ใช่ภาษาพูด (Non-verbal)

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากนักวิชาการดังข้างต้นแล้วสามารถสรุปและจำแนกองค์ประกอบของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Grammatical competence) สมรรถนะในด้านนี้ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษาคำศัพท์ รูปประโยค ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านภาษา ทั้งในส่วนที่เป็นภาษาพูด และที่ไม่ใช่ภาษาพูด
2. สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic competence) คือการใช้คำรูปแบบประโยค ตลอดจนโครงสร้างทางภาษาที่จำเป็น และจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของบริบทและความเหมาะสมกับระดับบุคคล
3. สมรรถนะการสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse competence) ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางภาษา (Grammatical form) กับความหมาย (Meaning) ทั้งในการพูดและการเขียนตามรูปแบบต่าง ๆ และตามบริบท หรือสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน

4. สมรรถนะด้านกลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic competence) ผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องสามารถใช้เทคนิคเพื่อให้การติดต่อสื่อสารจนประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด ซึ่งถ้าผู้พูดมีกลวิธีในการที่จะไม่ทำให้การสนทนานั้นหยุดลงกลางครัน ผู้พูดเองสามารถใช้ภาษาท่าทาง (Body language) หรือการใช้คำศัพท์อื่นเพื่อขยายความในสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) ได้แบ่งชนิดของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. กิจกรรมการสื่อสารตามหน้าที่ของภาษา (Functional communication activities) โดยกิจกรรมการสอนในประเภทนี้มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถใช้ภาษาตามที่รู้เพื่อที่จะสามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องเน้นหน้าที่ทางภาษาในการสื่อสาร โดยความสำเร็จของผู้เรียน จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการสื่อสารตามสถานการณ์ปัจจุบัน

2. กิจกรรมที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction activities) กิจกรรมนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบริบทและบทบาททางสังคม นอกเหนือจากการเน้นในเรื่องหน้าที่ทางภาษา โดยกิจกรรมจะเป็นการสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมให้มีความเหมือนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เช่น กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (Role play)

ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) ได้ให้ข้อสรุป 10 ประการ ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. การเรียนรู้ภาษาที่สองจะเกิดขึ้นได้ง่ายถ้าผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสารในภาษาอย่างมีความหมาย (Interaction)

2. กิจกรรมทางภาษาหรือแบบฝึกหัดที่มีคุณภาพในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะสื่อความหมายในภาษา เพิ่มพูนแหล่งการเรียนรู้ทางด้านภาษา สังเกตการณ์ใช้ภาษา และมีส่วนร่วมในการร่วมสื่อสาร (Effective task)

3. การสื่อสารจะมีความหมายก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถสื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง น่าสนใจ น่ามีส่วนร่วม (Meaningful communication)

4. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เน้นภาพรวม (Historic process) โดยจำเป็นต้องใช้ทั้งทักษะทางภาษาและรูปแบบอื่น ๆ (Modality)

5. การเรียนภาษาเกิดจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบอุปนัย (Inductive learning) คือการผ่านกระบวนการค้นพบกฎและรูปแบบของภาษาด้วยตนเอง และจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอนกฎเกณฑ์และรูปแบบของภาษา (Deductive learning and language discovery)

6. การเรียนภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ค่อยเป็นค่อยไป ผู้เรียนเรียนรู้จากการใช้ภาษา และจากการลองผิดลองถูกในภาษา แม้ว่าจะเกิดความผิดพลาดในการใช้ภาษา ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้โดยเป้าหมายของการเรียนภาษาจริง ๆ แล้ว คือการมีความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและมีความเหมาะสม (Accuracy and fluency)

7. ผู้เรียนแต่ละคนมีกระบวนการในการพัฒนาภาษาของตนเองและมีอัตราในการพัฒนาที่แตกต่างกัน มีความต้องการและแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่ไม่เหมือนกัน (Individuality)

8. การเรียนภาษาที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับกลวิธีทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Strategy)

9. บทบาทของครูผู้สอนในห้องเรียนคือการเป็นผู้ที่ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกและสามารถใช้ภาษาและให้ผลสะท้อนกลับในการใช้ภาษา และการเรียนภาษาของผู้เรียน (Teacher as a facilitator)

10. ห้องเรียนเปรียบเสมือนชุมชนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแบ่งปันการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Collaboration and sharing)

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

มีนักวิชาการได้นำเสนอรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

ไรท์ (Wright, 1981) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในด้านกิจกรรมการฟังและพูดว่า กิจกรรมฟังในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้กำหนดขึ้นมาอย่างหลากหลายเพื่อให้ตอบสนองในความต้องการ การฝึกฝน บนพื้นฐานทางวัฒนธรรม โดยกิจกรรมต่าง ๆ และการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ได้อธิบายและแสดงให้เห็นว่าการการสอนการฟังนั้นจะต้องใช้สื่อที่มีความเหมาะสมต่อทุกกลุ่มเป้าหมาย ระดับความสามารถ การกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทำการฝึกใช้ภาษาในการสื่อสาร ตลอดจนผลที่จะกระทบต่อการฟังและของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมได้แบ่งออกดังนี้

1. การฟังเพื่อความเข้าใจ สิ่งสำคัญในการพูดเพื่อการสื่อสารในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้นแน่นอนว่า นักเรียนจะต้องสามารถเข้าใจในสิ่งที่คนอื่น ๆ พูดและสามารถตอบโต้ได้ โดยสื่อโสตที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการฟังเพื่อความเข้าใจนั้นจะต้องเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟังโดยตรง โดยครูผู้สอนจะต้องมีการให้คำชี้แนะสำหรับการฟัง ตลอดจนการกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้และมีวิธีการวัดผลอย่างเหมาะสม โดยมีตัวอย่างกิจกรรมดังนี้

1.1. การฟังและหาคำตอบ โดยนักเรียนจะถูกสอบถามหรือแยกแยะจากสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งอาจจะฟังจากครูหรือฟังจากเทป

1.2 ฟังและปฏิบัติตาม โดยนักเรียนจะสามารถฟังและให้สัญลักษณ์ หรือเขียนบนแผนที่วางแผน วาดตาราง วาดรูป ตอบแบบสอบถาม ตารางทางสถิติ กราฟ ตารางเวลา ตลอดจนตารางนัดหมายต่าง ๆ โดยข้อมูลจะต้องมาจากสิ่งที่ได้ยิน

1.3 ฟังและวาดภาพประกอบ นักเรียนจะวาดรูปจากสิ่งที่นักเรียนได้ยิน โดยอาจจะเป็นการวาดตามคำแนะนำต่าง ๆ การวาดตามลำดับเหตุการณ์ให้มีความสมบูรณ์ หรือข้อมูลอื่น ๆ จากสิ่งที่ได้ยิน

2. กิจกรรมการพูดแบบควบคุม ในหลายปีผ่านมามีหลายแนวคิดที่จะพัฒนาการพูดแบบควบคุมโดยใช้รูปภาพในนิตยสาร โดยสิ่งนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการพูด ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการในการที่จะฟังและพูดออกมา ในขณะเดียวกัน สิ่งนี้จะไปควบคุมกระบวนการคิดของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ สามารถใช้กิจกรรมกลุ่มในการฝึกพูดหรือบรรยายตามโครงสร้างทางภาษาและการใช้เกมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้สื่อและอุปกรณ์ในการสอนสามารถหาได้จากนิตยสารหรือรูปภาพต่าง ๆ ทั้งนี้รูปภาพ สามารถสร้างแรงจูงใจและเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษได้

3. กิจกรรมการพูดสนทนา การโต้วาที และการพูดแสดงความคิดเห็น กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมการใช้ภาษาอย่างอิสระของนักเรียน โดยที่นักเรียนมีประสบการณ์ และการฝึกฝนจากการพูดแบบควบคุมเรียบร้อยแล้ว กิจกรรมนี้นักเรียนจะใช้ภาษา เพื่อแสดงความคิดเห็น ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสิ่งที่ต้องการสื่อสารอย่างอิสระภายใต้โครงสร้างทางภาษาโดยสื่ออุปกรณ์หรือกิจกรรมจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านภาษาออกมา ซึ่งสถานการณ์อาจจะเป็นการแสดงบทบาทสมมติ การร้องขอข้อมูล การขอโทษ การแสดงความยินดี เป็นต้น

สเตอร์ทริช (Sturtridge, 1981) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติว่า กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมด้วยการแสดงบทบาทสมมติจะสามารถลดความไม่สนใจในชั้นเรียน การให้ผู้เรียนได้พูดอย่างมีความหมายเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้เรียนคนอื่น ๆ โดยกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมตินั้นถูกตีความไว้อย่างหลากหลายความหมายจากครูและผู้เขียนหนังสือ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ออกแบบมาให้ผู้เรียน ได้ใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการใช้ภาษาอย่างอิสระ ในสถานการณ์ที่คาดหวัง โดยตัวอย่างกิจกรรมอาจจะกำหนดเป็นสถานการณ์ตามสถานที่ต่าง ๆ การซื้อเชิญ การหยิบยืม สิ่งของ เป็นต้น

โฮลเด็น (Holden, 1981) ได้นำเสนอกิจกรรมการแสดงละคร โดยกิจกรรมการแสดงละครเป็นกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบทบาทที่ผู้เรียนได้รับ โดยความแตกต่าง ระหว่างการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงละครจะต่างกันตรงที่การบทบาทสมมติจะกำหนดสถานการณ์เพื่อนำเสนอวัตถุประสงค์ของบทบาทนั้น ๆ แต่การแสดงละครจะครอบคลุมกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารทั้งหมดในกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ

มาเลย์ (Maley, 1981) ได้นำเสนอเกมและกิจกรรมในการแก้ปัญหาว่า เกมเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการใช้ภาษา เพราะหากเรายอมรับว่าในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนมีความแตกต่างกันแล้ว ภาษาก็ย่อมมีความแตกต่างกันในการใช้ด้วยเช่นกัน เพราะสิ่งที่ควรคำนึงในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นคือ ธรรมชาติ การสร้างสรรค์ สื่อจริง พฤติกรรมทางด้านภาษา ที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้เรียน โดยในกลุ่มของเกมนั้น ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. เกม มีลักษณะของเกม ดังนี้
 - 1.1. เป็นเกมประเภทแสดงถึงความรู้ความจำหรือหลักการสังเกต
 - 1.2. เป็นเกมที่ยึดหลักการตีความหรือการเดาความหมาย
 - 1.3. เกมที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
 - 1.4. เกมกระดาน
 - 1.5. การ์ดเกม
 - 1.6. เป็นเกมที่แสดงถึงความต่อเนื่อง
2. กิจกรรมการแก้ปัญหา
 - 2.1. กิจกรรมตีความข้อมูล
 - 2.2. กิจกรรมที่แสดงถึงการตัดสินใจ
 - 2.3. กิจกรรมที่แสดงถึงกระบวนการคิด

บทบาทของครูผู้สอน

ลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) ได้อธิบายว่าบทบาทของครูผู้สอนไว้ว่า ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) โดยครูผู้สอนอาจจะต้องทำหน้าที่อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนทำหน้าที่ควบคุมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือการที่ครูจะต้องมีเป้าหมายในการประสานงานของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้และนำไปสู่การสื่อสารที่ดีขึ้นของผู้เรียน
2. ครูเป็นผู้จัดการชั้นเรียน โดยครูจะต้องทำหน้าที่ในการรับผิดชอบจัดกลุ่มผู้เรียนตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เป็นที่น่าพอใจ
3. ครูต้องสร้างความคุ้นเคยในการใช้ภาษาให้กับผู้เรียน โดยการนำเสนอภาษาใหม่ การทดสอบที่ควบคุมการร่วมกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด การประเมินผลตลอดจนการแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการใช้ภาษา
4. ครูจะไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ครูจะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาหรือเรียนรู้อย่างอิสระ โดยกิจกรรมจะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้บ่อยที่สุด เช่น กิจกรรมคู่

สลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) กล่าวว่า บทบาทของครูผู้สอนที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องก่อให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอดหลักการและความสำคัญรวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองของความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเรียงและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียนและวิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริม และพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

7. ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา กล่าวคือครูจะต้องทำหน้าที่ดูแลผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จในการใช้ภาษาในชั้นเรียน ซึ่งจะต้องเป็นผู้คอยชี้แนะดูแลจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคต

8. บางครั้งครูสามารถเป็นผู้ร่วมสื่อสารในกิจกรรมกับผู้เรียน ซึ่งครูสามารถ เป็นผู้นำเสนอและกระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ภาษาโดยที่ไม่ต้องริเริ่มหลักในการเรียนรู้จากผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียน

ริชาร์ด (Richard, 2006, p. 4) ได้อธิบายบทบาทของผู้เรียน (Learner's role) ไว้ว่าในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในห้องเรียนมากกว่าผู้สอน ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเองโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ร่วมกับเพื่อน ๆ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน และผู้เรียนพยายามเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้นโดยการนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ในห้องเรียน มาเป็นเครื่องมือช่วยในการหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน เช่น การอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ เรียนรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนเองสนใจจากห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อีกด้วย

ริชาร์ดและรอเจอร์ (Richard & Rogers, 1995 อ้างถึงใน ฐปทอง กว้างสวัสดิ์, 2549, หน้า 32) ได้อธิบายบทบาทของผู้เรียนว่าผู้เรียนคือผู้ปรึกษา (Negotiator) การเรียนรู้เกิดจากการปรึกษาหารือในกลุ่มผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จุดมุ่งหมายหลักในการทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้พอ ๆ กับการรับ

ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 25-26) ได้นำเสนอขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ใช้กันจำแนกออกเป็น 3 วงจร ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะนำเสนอโครงสร้างทางภาษาใหม่ผ่านทางบทสนทนาหรือบทความสั้น ๆ ครูผู้สอนจะอธิบายโครงสร้างทางภาษาใหม่ให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน

2. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะฝึกปฏิบัติการใช้โครงสร้างทางภาษาใหม่ภายในบริบทที่ควบคุมแทนการทำแบบทดสอบ

3. ขั้นการนำไปใช้ (Production) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะฝึกการใช้ภาษาตามโครงสร้างในบริบทที่มีความแตกต่าง โดยการใช้เนื้อหาหรือข้อมูลของตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาทางด้าน การสื่อสารให้เกิดความคล่องแคล่ว

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 134-135) ได้ระบุว่า วิธีการสอนตามแนวการเรียน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวคิดมากกว่ารูปแบบวิธีสอน ดังนั้นจึงไม่มีรูปแบบการสอน ที่เป็นสูตรสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเรียนการสอนนั้นสามารถ สรุปได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation or introducing new language) ขั้นตอนนี้ จะเป็นขั้นตอนที่เริ่มจากทักษะในการรับสาร คือ การฟังหรือการอ่าน โดยครูจะนำเสนอเนื้อหา ซึ่งมีบริบทหรือสถานการณ์กำกับอยู่ด้วย โดยใช้ภาพ การเล่าเรื่องให้ฟัง หรือการอ่านให้ฟัง โดย เนื้อหาที่สอนนั้นจะมีทั้งคำศัพท์และโครงสร้างที่เคยเรียนมาแล้ว และเนื้อหาที่จะนำเสนอใหม่ ให้กับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเรื่องราวที่เรียนได้บ้าง

2. ขั้นการฝึก (Practice/ Controlled practice) ในขั้นตอนนี้ครูเป็นผู้นำการฝึก โดยเน้น ความถูกต้องของเนื้อหาเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจความหมาย และ วิธีการใช้รูปแบบภาษานั้น ๆ การฝึกในขั้นตอนนี้จะเป็นการฝึกซ้ำ ๆ ตามตัวอย่าง หรือการฝึก แบบควบคุม ซึ่งครูต้องพยายามให้นักเรียนได้ฝึกอย่างทั่วถึงทั้งชั้น โดยอาจจะฝึก เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก เป็นคู่ หรือฝึกเดี่ยว แต่ต้องมีข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนได้ทราบ ว่าการออกเสียง ความเข้าใจ การตอบคำถามของนักเรียนนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ และต้องปรับปรุงแก้ไข ในส่วนใดบ้าง

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production/ Free practice) ครูสามารถกำหนด สถานการณ์ในการใช้ภาษาขึ้นมาใหม่แก่นักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ภาษาได้อย่างอิสระ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ที่ได้จากการฝึกแบบควบคุมตามขั้นตอนที่ 2 มาประยุกต์ใช้ ให้เหมือนกับ ลักษณะของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริง โดยในขั้นตอนนี้ถือว่าสำคัญมากเพราะว่านักเรียน จะได้ใช้ความสามารถในการถ่ายโอนความรู้จากสิ่งที่ได้ศึกษามาแล้ว สู่สิ่งที่ต้องการสื่อสารให้ นักเรียนเกิดความต้องการ หรืออยากสื่อสารเพื่อหาข้อมูลที่ตนเอง ยังไม่ทราบ

พรสวรรค์ สี่ป้อ (2550, หน้า 25; สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537, หน้า 112-115) ได้นำเสนอ ขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ ขั้นฝึก และขั้น นำไปใช้ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. **ขั้นนำเสนอ (Presentation)** ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย รูปแบบภาษา การใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียง คำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์

2. **ขั้นฝึก (Practice)** ขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนรู้ใหม่มาฝึกปฏิบัติโดยการใช้ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน การฝึกปฏิบัติจะเริ่มจากการฝึกแบบควบคุมหรือชี้แนะ (Controlled practice) ต่อจากนั้นก็เป็นการฝึกแบบกึ่งควบคุม (Semi-controlled) โดยจุดประสงค์ในขั้นนี้คือ ให้ผู้เรียนจำรูปแบบภาษาให้ได้ จึงเน้นไปที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็ให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้นด้วย ในขณะที่ผู้เรียนฝึกนั้น ผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษา ได้ถูกต้องหรือไม่

3. **ขั้นนำไปใช้ (Production)** ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนถ่ายทอดสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนและฝึก โดยเป็นการนำภาษาไปใช้ในชีวิตจริงโดยผ่านทักษะทางภาษาเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นการนำภาษาที่เรียนมาแล้วไปสื่อสาร ผู้เรียนได้ทดลองใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาจจะเป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

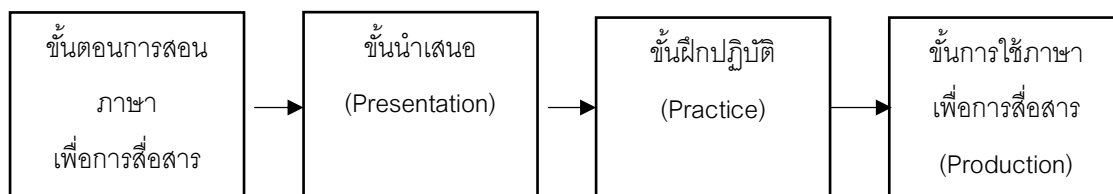
1. **ขั้นนำเสนอ (Presentation)** ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้กับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นในด้านของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนนั้น ๆ โครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2. **ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)** ขั้นตอนนี้นักเรียนจะเป็นผู้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามโครงสร้างที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นตอนแรก วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้คือต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาตามรูปแบบของภาษา ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ โดยจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดให้ โดยการฝึกสามารถทำการฝึกได้ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ฝึกคู่ ตลอดจนการฝึกเดี่ยว นอกเหนือจากนั้นครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่

3. **ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production)** ขั้นตอนนี้หลังจากที่ผู้เรียนได้ทำการฝึกแล้ว ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์

ต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งในสถานการณ์สมมติ หรือสถานการณ์จริง โดยขั้นตอนนี้ครูผู้สอน เป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น

จากการสรุปขั้นตอนในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสามารถสรุปขั้นตอนเป็นรูปภาพขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ดังนี้

ภาพที่ 8 สรุปขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติในส่วนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิด และมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ คุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ ค่าความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติ การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนหลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติ ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ

Community of practice หรือชุมชนนักปฏิบัติ มีนักวิชาการจากต่างประเทศ และนักวิชาการภายในประเทศได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติไว้หลายความหมายด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

ความหมายของ Community of practice หรือชุมชนนักปฏิบัติของนักวิชาการจากต่างประเทศได้ให้ความหมาย ดังนี้

เวงเกอร์และซินเดอร์ (Wenger & Snyder, 2000, p. 139) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึงกลุ่มของคนที่มาวมกันโดยที่ไม่เป็นทางการและมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความสนใจร่วมกันภายในองค์กร โดยที่กลุ่มของคนในกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อย่างเป็นอิสระในแนวทางที่สร้างสรรค์เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและการหาแนวทางใหม่ ๆ

เวงเกอร์, แม็คเดอร์มอท และซินเดอร์ (Wenger, McDermott & Snyder, 2002, p. 4) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติว่า หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่เข้ามาสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา หัวข้อที่ต้องการรู้และการเข้าถึงความรู้และความชำนาญบริบทของการมีปฏิสัมพันธ์บนพื้นฐานของความต่อเนื่อง

นิคโคล (Nickols, 2003, p. 2) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มที่เกิดจากการแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้รู้ และเรียนรู้จากคนอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะเกี่ยวข้องกับงานที่พวกเขาปฏิบัติอยู่ พวกเขาจะได้รับประโยชน์จากการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากคนอื่น ๆ ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันและมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน เกิดเป็นความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง

เคมบริดจ์, คาพลัน และ ซัตเตอร์ (Cambridge, Kaplan, & Suter, 2005, p. 1) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติ คือ กลุ่มคนที่มีปัญหาหรือสนใจในปัญหาเดียวกันหรือหัวข้อที่สนใจร่วมกัน รวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาเพื่อให้ตอบสนองกับเป้าหมายซึ่งเป็นเป้าหมายทั้งเป็นรายบุคคลและเป้าหมายของกลุ่ม

ส่วนความหมายของ Community of Practice หรือชุมชนนักปฏิบัติจากนักวิชาการภายในประเทศได้ให้ความหมาย ดังนี้

จิระพงศ์ เรืองกุล (2557, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติคือ การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความชอบ ความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กันอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาในแนวทางใหม่ ๆ

สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม (2553, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจ มีปัญหา หรือมีความต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการเพื่อทำงานร่วมกัน และเสริมสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่สมาชิกในชุมชนเห็นร่วมกันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

บดินทร์ วิจารณ์ (2550, หน้า 155) ได้กล่าวว่าชุมชนนักปฏิบัติ คือ หัวใจหลักในการก้าวสู่การประสานการทำงานและการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างเป็นธรรมชาติ ที่สมาชิกแต่ละคนในชุมชนมีความสนใจ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันผ่านทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งผ่านการพบปะกันหรือผ่านเครือข่าย อินทราเน็ต-อินเทอร์เน็ต และหากองค์กรสามารถเชื่อมโยงชุมชนนักปฏิบัติเข้าด้วยกันจะเป็นเครือข่าย (Social network) ที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันจากหลาย ๆ ฟังก์ชันงาน

อารีย์ ศษฤทธิ (2553, หน้า 1) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มคนที่รวมตัวกัน เพื่อจัดกิจกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการจัดการความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2550, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติว่า เป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมีมาจาก คนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ซึ่งความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันจะเป็นสิ่งที่สำคัญโดยชุมชนนักปฏิบัติ จะมีความแตกต่างจากการจัดตั้งทีมงานเนื่องจากการร่วมกันอย่างสมัครใจ เป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกันโดยกิจกรรมทางสังคม ไม่ได้มีการมอบหมายงานเฉพาะหรือเป็นโครงการ แต่จะเลือกทำในหัวข้อเรื่องที่สนใจร่วมกันเท่านั้น

จากการศึกษาแนวคิดและความหมายของชุมชนนักปฏิบัติจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดและความหมาย ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์แนวคิดของชุมชนนักปฏิบัติ

แนวคิด/ ความหมาย	Wenger and Snyder (2000)	Wenger et al. (2002)	Nickols (2003)	Darren (2005)	จิระพงศ์ เรืองกุล (2557)	สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม (2553)	บดินทร์ วิจารณ์ (2547)	อารีย์ ศษฤทธิ (2553)	สำนักงาน ก.พ.ร. (2550)
1. การรวมกลุ่มของกลุ่มคนที่มีความชอบ มีความสนใจในเรื่องเดียวกันด้วยความสมัครใจ	•	•	•	•	•	•	•	•	•
2. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ใหม่ ร่วมกัน	•	•	•	•	•	•	•	•	•
3. การสนใจประเด็นปัญหา ตลอดจน การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา	•			•	•				

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แนวคิด/ ความหมาย	Wenger and Snyder (2000)	Wenger et al. (2002)	Nickols (2003)	Darren (2005)	จิระพงศ์ เรืองกุล (2557)	สายสุณีย์ เทพสุขเยี่ยม (2553)	บดินทร์ วิจารณ์ (2547)	อารีย์ ศษฤทธิ (2553)	สำนักงาน ก.พ.ร. (2550)
4. การสร้างความสัมพันธ์ และการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กร ในรูปแบบที่เป็นทางการและรูปแบบ ที่ไม่เป็นทางการ	•	•				•			•
5. การเรียนรู้ประสบการณ์จากบุคคลรอบข้าง			•						

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำไปเผยแพร่ โดยสมาชิกแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัตินั้นจะมาด้วยความสมัครใจ มีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดและรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัตินั้นสามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ และคณะ (Wenger et al., 2002 อ้างถึงใน จิระพงศ์ เรืองกุล, 2557, หน้า 19) มองว่าชุมชนนักปฏิบัตินี้มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ หัวข้อความรู้ (Domain) ชุมชน (Community) และวิธีปฏิบัติ (Practice)

1. หัวข้อความรู้ (Domain) คือ เนื้อหาหรือปัญหาที่สมาชิกมีความสนใจร่วมกัน ทำให้เกิดความรับผิดชอบในองค์ความรู้และพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมา สมาชิกอาจมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อความรู้ที่ไม่เท่ากัน แต่ทั้งหมดมีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับหัวข้อความรู้ที่ช่วยให้อาชีพตัดสินใจได้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญ ความเข้าใจร่วมกันครอบคลุมวัตถุประสงค์ ประเด็นปัญหาที่ได้รับการแก้ไขไปแล้วและที่ยังไม่ได้แก้ไข นอกจากนี้หัวข้อความรู้ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้สมาชิกทราบว่าอะไรที่ควรนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจึงจะทำให้เกิดประโยชน์

2. ชุมชน (Community) เป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความผูกพันทางสังคม ความเชื่อมั่นในความสามารถและความชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวให้สมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้ นั้นหมายความว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ของชุมชนนั้นมีความเชื่อมโยงกัน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ

3. วิถีปฏิบัติ (Practice) เป็นผลลัพธ์จากการรวมตัวกันของสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันสร้างขึ้นมาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการทำงานประจำวันของตน รวมทั้งเป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในงานของแต่ละคน มาป้อนกลับให้กับสมาชิกอื่นในชุมชน

บดินทร์ วิจารณ์ (2550, หน้า 158-159) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญต่อความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติไว้ 3 ประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. Head หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ หรือปัญญาที่เป็นศูนย์กลางความสนใจร่วมกัน และเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดการรวมตัวและยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกัน มีเอกลักษณ์ร่วมกัน และเป็นวาระร่วมกันของชุมชนนักปฏิบัติ

2. Heart หมายถึง การสร้างชุมชนนักปฏิบัติให้มีความเข้มแข็ง จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เสริมสร้างสายสัมพันธ์บนพื้นฐานของการให้เกียรติ เคารพและเชื่อถือซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันและสร้างแรงจูงใจ ความสมัครใจ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม กล่าวที่จะถามคำถามและมีการรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งจะสามารถทำให้ได้รับความรู้จากสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติมากขึ้น

3. Hand หมายถึง การดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งอาจมีการกำหนดร่วมกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ถอดบทเรียนซึ่งกันและกัน ทั้งในลักษณะพบปะเจอหน้ากันหรือใช้เครื่องมือ สื่อสารและเทคโนโลยีเชื่อมโยงถึงกันหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต โดยการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นนี้จะมี Head คือความรู้เฉพาะ ที่สมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติสนใจร่วมกันเป็นตัวผลักดัน และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการต่าง ๆ ในการพัฒนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการฟูมฟัก รักษาให้ชุมชนนักปฏิบัติ มีชีวิตชีวา

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดข้างต้นของนักวิชาการที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. Domain/ Head เป็นเรื่องของความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนเนื้อหา เรื่องราว ปัญหาต่าง ๆ ที่สนใจร่วมกัน

2. Community/ Heart คือ ความรู้สึกที่สมาชิกมีต่อชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. Practice/ Hand เป็นกิจกรรมหรือการลงมือทำของสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนความรู้ตลอดจนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

คุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ (Wenger, 1998, pp. 125-126) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติไว้ดังนี้

1. มีการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน มีความสามัคคีหรือการแก้ไขปัญหาร่วมกัน
2. มีการแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ร่วมกันทำ
3. มีการส่งผ่านข้อมูลและการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างรวดเร็ว
4. มีการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด
5. การกำหนดปัญหาเพื่อที่จะอภิปรายอย่างรวดเร็ว
6. เนื้อหาสาระของผู้มีส่วนร่วมมีความครอบคลุม
7. รับรู้ในสิ่งที่คนอื่นรู้ สิ่งที่คนอื่นสามารถทำได้ และวิธีการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร
8. มีการร่วมกันในการกำหนดอัตลักษณ์
9. มีศักยภาพในการประเมินการปฏิบัติและผลการปฏิบัติอย่างเหมาะสม
10. ใช้เครื่องมือเฉพาะตลอดจนนวัตกรรมอื่น ๆ
11. การถ่ายทอดเรื่องราวในท้องถิ่น การแสดง และนวัตกรรมต่าง ๆ
12. ภาษาที่ผสมผสานและเส้นทางลัดในการติดต่อสื่อสาร เช่นเดียวกันกับกรณีของการสร้างสิ่งใหม่ ๆ
13. รูปแบบบางรูปแบบอาจได้รับการยอมรับจากสมาชิก
14. แลกเปลี่ยนในสิ่งที่สะท้อนกลับเกี่ยวกับการอภิปรายที่สะท้อนถึงมุมมองของสมาชิก

จิตินัฐ วิมานรัตน์ (2554, หน้า 69) ได้กำหนดคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะที่เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเอง หรือการเข้าร่วมองค์การ (Self-organizing communities of practice) ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะนี้เกิดจากการที่สมาชิกมีแรงจูงใจให้มีการแบ่งปันความสนใจร่วมกันภายในกลุ่ม ชุมชนนักปฏิบัติได้เพิ่มคุณค่า

โดยการแบ่งปันการเรียนรู้ ซึ่งกระทำโดยการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด มีการจัดหาประเด็น เรื่องราวหรือข้อปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานจริง และนำมาหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากคนอื่น

2. ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะที่เป็นองค์กรที่มีผู้จัดตั้งให้ (Sponsored communities of practice) ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะนี้ได้รับการสนับสนุนและจัดตั้งขึ้นจากนโยบาย การบริหารงานขององค์กร เพราะฉะนั้น ชุมชนนักปฏิบัติจะได้รับการคาดหวังว่า จะต้องมีความ ทั่วถึง และเป็นประโยชน์ต่อบริษัท ชุมชนนักปฏิบัติดังกล่าว จะได้รับทรัพยากรในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบและบทบาทในลักษณะที่เป็นทางการมากกว่า อย่างไรก็ตาม ชุมชนนักปฏิบัติ ในลักษณะนี้ ก็จะมีลักษณะการบริหารจัดการในตนเองมากกว่า มีความหลากหลายมากกว่า ทีมที่ทำโครงการ (Project team) ที่ถูกจัดตั้งขึ้นจากหลาย ๆ ฝ่าย

ไชแสง วิภาโตทัย (2552) ได้อธิบายคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ดังนี้

1. ประสบปัญหาลักษณะเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน
2. ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกันและกันซึ่งอาจจะพบกันด้วยตัวจริงหรือ ผ่านเทคโนโลยี
3. มีเป้าหมายร่วมกัน มีความมุ่งมั่นร่วมกัน ที่จะพัฒนาวิธีการทำงานได้ดีขึ้นตลอดจน มีความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อพัฒนาและเรียนรู้จากสมาชิกด้วยตนเอง
4. วิธีปฏิบัติคล้ายกัน ใช้เครื่องมือและภาษาเดียวกัน
5. มีความเชื่อและยึดถือคุณค่าเดียวกัน
6. มีบทบาทในการสร้างและใช้ความรู้ มีช่องทางเพื่อการไหลเวียนขององค์ความรู้ เพื่อทำให้ความรู้สามารถเข้าไปถึงผู้ที่ต้องการได้ง่าย
7. มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและมีวิธีเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกทางสังคม

ความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ และคณะ (Wenger et al., 2002, p. 82) กล่าวว่า ปัจจุบันมีองค์กร กลุ่มปฏิบัติงาน ทีมงาน และทีมงานที่ต้องการทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ การเกิดขึ้นของชุมชนนักปฏิบัติช่วยดำเนินการให้บุคคลเหล่านี้ติดต่อสื่อสารกัน เรียนรู้ร่วมกัน แบ่งปันความรู้เพื่อพัฒนากลุ่มและองค์กร ชุมชนนักปฏิบัติจึงมีความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นสถานที่ที่รวบรวมของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจในสาระหรือปัญหาาร่วมกัน

2. ข้อมูลที่แต่ละคนมี นำมารวมแบ่งปันซึ่งกันและกัน โดยสื่อสารกันและแบ่งปันข้อมูล และประสบการณ์

3. เสวนากันระหว่างบุคคลเพื่อสำรวจแนวความคิดใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่ท้าทาย และสร้างโอกาสในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

4. ให้คำแนะนำในกลุ่มเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

5. กระตุ้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสื่อสาร การสอนงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล

6. เผยแพร่ความรู้ภายในกลุ่มเพื่อสร้างความก้าวหน้าของบุคคลหรือองค์กร

7. ช่วยสมาชิกให้ได้รับความรู้ที่สามารถจับต้องได้

8. สมาชิกตลอดจนผู้สนับสนุนจัดเตรียมเครื่องมือและสนับสนุน เช่น ทรัพยากร ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก

เคมบริดจ์ และคณะ (Cambridge et al., 2005, p. 1) ได้จำแนกความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติโดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะต้องมีการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน

2. การสร้างบริบทร่วมกัน สำหรับบุคคลที่ต้องการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล เรื่องราวและประสบการณ์ส่วนบุคคลในหนทางแห่งการสร้างความสำเร็จในข้อมูลเชิงลึก

3. การเริ่มต้นสนทนา ระหว่างบุคคลที่เข้ามาสำรวจในสิ่งที่อาจเป็นไปได้ร่วมกัน การแก้ปัญหาที่ท้าทายร่วมกัน และสร้างสิ่งใหม่ตลอดจนการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

4. การกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการช่วยเหลือในฐานะตัวกลางในการสื่อสารในระบบที่เลี้ยง การฝึกฝน และการสะท้อนกลับหาตนเอง

5. การจัดกลุ่มและเผยแพร่องค์ความรู้ เพื่อที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุง การปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขในการแก้ไขปัญหาทั่ว ๆ ไป ตลอดจนกระบวนการในการรวบรวม และประเมินในสิ่งที่ดีที่สุด

6. การแนะนำกระบวนการร่วมมือ คือการรวมกลุ่มและจัดการองค์กรเพื่อให้สามารถ กระตุ้นแนวคิดอย่างอิสระและการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

7. การช่วยบุคคลจัดระเบียบ โดยการปฏิบัติอย่างมีความหมายและกำหนดผลลัพธ์ ที่ชัดเจน

8. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติ และจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมตามความต้องการและการจัดสรรสหเทศ

ไซแสง วิภาโตทัย (2552) ได้อธิบายถึงความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ เกิดจากความใกล้ชิด ความพอใจ และพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน โดยลักษณะที่ไม่เป็นทางการจะเอื้อต่อการเรียนรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ ๆ มากกว่าโครงสร้างที่เป็นทางการ ชุมชนนักปฏิบัติที่จุดเน้นที่การเรียนรู้ ที่ได้รับการทำงานเป็นหลัก ซึ่งเป็นแง่มุมในเชิงปฏิบัติ ปัญหาประจำวัน เครื่องมือใหม่ ๆ พัฒนาการในเรื่องงาน วิธีการทำงานที่ได้ผล และไม่ได้ผลการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ฝังลึก สร้างความรู้และความเข้าใจได้มากกว่าการเรียนรู้จากหนังสือ หรือการฝึกอบรมตามปกติ เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีสมาชิกจากต่างหน่วยงาน ช่วยให้องค์ประกอบความสำเร็จได้ดีกว่าการสื่อสารตามโครงสร้างที่เป็นทางการ

รูปแบบของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ และคณะ (Wenger et al., 2002, pp. 22-25) กล่าวถึงรูปแบบของชุมชนแนวปฏิบัติว่ามีความหลากหลายเป็นอย่างมากทั้งชื่อที่เรียกและความแตกต่างในแต่ละองค์กร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบเล็กหรือใหญ่ ชุมชนแนวปฏิบัติบางแห่งมีขนาดเล็กและมีความเป็นส่วนตัวค่อนข้างมาก อาจประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพียงไม่กี่คน ในขณะที่ชุมชนอื่นอาจมีสมาชิกหลายร้อยคน โดยขนาดจะมีความสำคัญ เพราะชุมชนขนาดใหญ่จะมีโครงสร้างที่ต่างออกไป โดยมากจะแบ่งออกเป็นชุมชนย่อยตามพื้นที่หรืออาจแบ่งตามหัวข้อย่อยทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวมากขึ้น
2. รูปแบบอายุยืนยาวหรือมีอายุระยะสั้น จริงอยู่ที่พัฒนาการของแนวปฏิบัติมากินระยะเวลายาวนาน แต่ช่วงอายุของชุมชนก็อาจผันแปรเป็นอย่างมาก บางชุมชนอาจมีอายุยาวนานหลายร้อยปี แต่หลายชุมชนก็มีอายุระยะสั้น
3. รูปแบบอยู่รวมกันหรือกระจายตัว การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วชุมชนจำนวนมากเริ่มด้วยกลุ่มคนที่ทำงานในทีเดียวกันหรือใกล้กัน แต่การอยู่รวมกันก็ไม่ใช่ว่าจำเป็นต้องไปหลายชุมชนกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ บางชุมชนพบปะกันเป็นปกติแต่บางชุมชนติดต่อกันผ่านอีเมลล์หรือโทรศัพท์เป็นหลัก และอาจพบกันเพียงครั้งหรือสองครั้งต่อปี สิ่งที่จะช่วยให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความรู้กันไม่ใช่รูปแบบ

การสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งแต่เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ปัญหาหรือมุมมองที่เห็นร่วมกัน

4. รูปแบบเป็นเนื้อเดียวกันหรือเป็นส่วนผสมที่หลากหลาย ชุมชนบางแห่งเป็นเนื้อเดียวกัน เพราะประกอบขึ้นจากสมาชิกในสาขาหรือหน่วยงานเดียวกันแต่บางชุมชนอาจเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน แต่การมีปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็เป็นแรงจูงใจอย่างแรงกล้าในการสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน แม้ว่าสมาชิกแต่ละคนอาจไม่มีพื้นฐานใดร่วมกันเลย ชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีพื้นฐานแตกต่างกันก็อาจมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น

5. รูปแบบภายในขอบเขตหรือข้ามขอบเขต ชุมชนแนวปฏิบัติสามารถเกิดขึ้นภายในองค์กรเดียวกันหรือข้ามขอบเขตขององค์กรก็ได้

6. รูปแบบไม่ได้วางแผนหรือแบบเจตนา หลายชุมชนเริ่มต้นโดยไม่มี การแทรกแซง หรือพัฒนาจากองค์การซึ่งสมาชิกจะรวมตัวกันแบบทันทีทันใดโดยไม่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้เพราะพวกเขาต้องการได้เพื่อนร่วมงานและคู่มือการเรียนรู้ แต่ในบางกรณี องค์กรมีเจตนาที่จะพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติขึ้นเพื่อดูแลขีดความสามารถที่จำเป็นขององค์การ แต่ไม่ว่าชุมชนจะเกิดขึ้นแบบไม่ได้วางแผนหรือแบบเจตนา ก็ไม่ได้กำหนดระดับความเป็นทางการของชุมชนแต่อย่างใด ชุมชนในระยะเติบโตและยังคงตื่นตัวอยู่เสมอ ในขณะที่บางชุมชนกลับเน้นเรื่องโครงสร้างเป็นอย่างมาก โดยมีทั้งการเรียกประชุม การกำหนดวาระการประชุม

7. รูปแบบไม่ได้รับการรู้จักไปจนถึงการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ชุมชนนักปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับองค์การในรูปแบบที่หลากหลายตั้งแต่รูปแบบที่ไม่มีใครรู้จักจนถึงรูปแบบที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างใหญ่โต มีการพบปะกันเป็นประจำในบางช่วงเวลา ชุมชนบางแห่งถูกค้นพบว่า มีคุณค่าอย่างมากต่อองค์กร การแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อได้รับการจัดการเป็นอย่างดีจะสามารถมอบสิทธิและทรัพยากรแก่ชุมชนโดยไม่ขัดแย้งกับแรงขับภายในของสมาชิก

การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2549, หน้า 15-19) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสร้างกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. วงจรการเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ จะเริ่มจากการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ในงานของสมาชิก หลังจากนั้นสมาชิกจึงนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายหรือปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดความรู้ใหม่ขึ้นจึงได้ทำการจดบันทึกหรือรวบรวมจัดทำเป็นฐานความรู้เพื่อที่จะสามารถนำไปเผยแพร่ให้คนอื่นได้นำไปใช้และอาจมีการนำความรู้ที่นั้นไปสอนกลับเข้าไปในกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติ

อีก ซึ่งจะทำให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งเกิดการสังสมความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นวงจรรอบอย่างต่อเนื่อง

2. สมาชิกในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย

2.1 Sponsor/ Leader ซึ่งมีชื่อในภาษาไทยเรียกว่า คุณเอื้อ ซึ่งจะเป็นผู้บริหารระดับสูงถึงระดับกลาง โดยจะเป็นผู้ให้แนวคิด ทิศทาง สนับสนุนทรัพยากร สร้างการยอมรับ สื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ

2.2 Facilitator หรือ คุณอำนวย โดยเป็นสมาชิกที่มีหน้าที่วางแผนและจัดการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชนนักปฏิบัติ และช่วยเหลือด้านเทคนิค ตลอดจนการประสานกับคนนอกชุมชนนักปฏิบัติและองค์กรเพื่อประเมินผลและสื่อสารความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติ

2.3 Community historian หรือ Knowledge banker หรือ Secretary คือ คุณลิขิต ซึ่งเป็นสมาชิกที่มีการบันทึก รวบรวมข้อมูลของกลุ่ม เพื่อทำฐานข้อมูลของความรู้ที่ได้จากกลุ่ม

2.4 Member หรือ คุณกิจ เป็นสมาชิกที่ร่วมกันกำหนดคัดเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมประชุม แสดงความคิดเห็น สื่อสารกันภายในกลุ่มและประสานกับภายนอก

3. ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติจะดำเนินไปด้วยดี ต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งเกิดการขยายผลออกไปอย่างกว้างขวางนั้น ต้องอาศัยทักษะและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม ดังต่อไปนี้

3.1 เทคนิคการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ประกอบด้วย การฟังเป็น พูดเป็น ถามเป็น คิดเป็น เข้าใจเข้าถึงและสามารถจัดการกับสมาชิกได้ ตลอดจนเป็นคนที่มีบุคลิกดี น่าเชื่อถือ

3.2 เทคนิคการเป็นผู้บันทึกข้อมูล (Historian) ประกอบด้วย การฟังเป็น จับประเด็นเป็น สามารถบันทึกย่อพร้อมทั้งสาระสำคัญ สามารถใช้เครื่องมือช่วยได้ เขียนเป็น และสามารถจัดเนื้อหาให้เป็นหมวดหมู่ได้

4. ขั้นตอนของการทำชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย

4.1 ขั้นเริ่มต้น คือ การหา Sponsor/ Leader และทีมนำ แล้วกำหนดหัวข้อเรื่อง และขอบเขตที่สนใจ จากนั้นออกแบบโครงสร้างและกำหนดกิจกรรมหลัก เชิญชวนและรับสมัคร ปรับการทำให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรแล้วกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ

4.2 ขั้นเปิดตัว คือการกำหนดทรัพยากรและหาการสนับสนุน กำหนดวิธีการสื่อสาร จัดงานเปิดตัว ตลอดจนการกำหนดระยะเวลาการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน

4.3 **ขั้นเติบโต** คือ การประชุมแลกเปลี่ยนและสร้างองค์ความรู้ช่วยเหลือกัน ในการแก้ปัญหาการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนนักปฏิบัติ และการประเมินผลการทำงาน

4.4 **ขั้นสลายกลุ่ม** คือ การตกลงใจร่วมกันเพื่อปิดตัว การพิจารณาในสิ่งที่ทำ ตลอดจนการรวบรวมบทเรียนต่าง ๆ ที่มี

5. การจดบันทึกที่ได้จากการทำชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย การจับประเด็น การบันทึกเรื่องราวแสดงความสัมพันธ์จากการสนทนา การบันทึกย่อสาระสำคัญที่เกิดขึ้น และการปรับเอกสารให้เป็นระบบ

6. การทำ AAR (After action review) คือ กิจกรรมที่ใช้ทบทวนหรือประเมินผล การทำชุมชนนักปฏิบัติ ในแต่ละครั้งว่ามีจุดดี จุดด้อย รวมทั้งโอกาสและอุปสรรคอย่างไร ต่อการดำเนินการชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการทำชุมชนนักปฏิบัติ ในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อ เป็นการปรับปรุงการทำชุมชนนักปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มและเป้าหมาย ของ สมาชิก

สบาศี (Sbacea, 2004 อ้างถึงใน ณชกฤษฎิณานันท์ แก้วละเอียด, 2552, หน้า 55) ได้ให้ แนวทางในการดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ โดยสามารถสรุปได้เป็นขั้นตอนหลัก ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การเริ่มต้น** คือ การค้นหาว่ามีเครือข่ายหรือกลุ่มคนใดบ้างในองค์กรที่อาจมีแนวโน้ม ที่จะพัฒนาไปเป็นชุมชนนักปฏิบัติได้ เมื่อค้นหาได้แล้วก็ร่วมกันค้นหา Sponsor และสมาชิกหลัก เพื่อร่วมกันกำหนดหัวข้อ (Domain) และขอบเขตของเนื้อหาความรู้ที่สนใจ รวมทั้งวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกหลักร่วมกันออกแบบโครงสร้างและกำหนดกิจกรรม หลัก ๆ เชิญชวนและรับสมาชิก ทั้งนี้ควรปรับรูปแบบของชุมชนนักปฏิบัติเพื่อให้มีความเหมาะสม กับวัฒนธรรมองค์กรด้วย

2. **การเปิดตัว** คือ การที่สมาชิกร่วมกันกำหนดกติกาต่าง ๆ เช่น วิธีการสื่อสาร ระยะเวลาและความถี่ของการพบปะกัน เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ (งบประมาณ เครื่องมือ เทคโนโลยี ฯลฯ) และหากการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง และทำการเปิดตัว ชุมชนนักปฏิบัติ

3. **การเติบโต** คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา รวบรวมองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น นำความสำเร็จของการนำความรู้ไปใช้หรือเผยแพร่เพื่อขยายผล

ชุมชนนักปฏิบัติ พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของสมาชิก และประเมินผลที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบกับ เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ นำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนและปรับปรุงวิธีการ ให้เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติมีชีวิตชีวาและให้ประโยชน์ต่อสมาชิกและองค์กรอันจะนำมา ซึ่งความยั่งยืน ของชุมชนนักปฏิบัติ

4. การสลายตัว คือ เมื่อชุมชนนักปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเจริญเติบโต จนถึงจุดที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกันว่าควรสลายตัว สมาชิกจะรวบรวมบทเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับ องค์กรความรู้ที่ได้สร้างขึ้น รวมทั้งพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต เช่น การสร้างชุมชน นักปฏิบัติใหม่ การไปรวมกับกับชุมชนนักปฏิบัติอื่น ๆ การเผยแพร่องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นให้แก่ผู้ ที่อาจต้องการใช้ความรู้ดังกล่าว เป็นต้น

จิระพงศ์ เรืองกุล (2557, หน้า 22-23) กล่าวว่า เพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีข้อควรพิจารณาในแต่ละกระบวนการของการพัฒนาซึ่งสามารถสรุป ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการจัดตั้ง ในการเตรียมการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติควรมีการระบุประเภท เนื้อหาหรือหัวข้อความรู้ (Domain) โดยมุ่งค้นหาว่ามีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ อะไรบ้าง มีการดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง อะไรที่สามารถทำได้หรืออะไรที่เป็นอุปสรรค โดยชุมชน นักปฏิบัติควรที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติจากความพร้อมของสมาชิกภายในชุมชน

2. กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ โดยชุมชนนักปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกไว้อย่างชัดเจน เช่น ผู้สนับสนุน ผู้ประสานงาน และสมาชิก ซึ่งบทบาทและหน้าที่นั้นย่อมมีความสำคัญแตกต่างกันออกไป

3. อำนวยความสะดวกและจัดหาสถานที่ การอำนวยความสะดวกคือการจัดหา ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อให้มีความครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของทางเดินทางมาประชุม ค่าวิทยากร ค่าประสานงานตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของสถานที่นั้น ก็สามารถกำหนดได้หลากหลายรูปแบบ เช่น สภากาแฟ การจัดประชุมตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ด้วย เช่น อีเมลล์ หรือเว็บบล็อก เป็นต้น

4. การดำเนินกิจกรรม ในการดำเนินงานของชุมชนนักปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการสื่อสาร ให้สมาชิกได้ทราบโดยทั่วกัน โดยผู้สนเข้าร่วมชุมชนจะสามารถดำเนินการใดเพื่อเข้าร่วมประชุม โดยกิจกรรมหลักของชุมชนนักปฏิบัติคือการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิก

ในขณะที่เดียวกันยังสามารถใช้เทคโนโลยีหรือชุมชนออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ตลอดเวลา และสิ่งสำคัญคือการเผยแพร่ในสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บ้าง

5. การติดตามและประเมินผล เนื่องจากชุมชนนักปฏิบัติมีการใช้ทรัพยากรของสมาชิกในชุมชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการของชุมชน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการทำอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดสภาพที่เป็นไปในลักษณะของการควบคุมจัดการชุมชนมากเกินไป

6. การรักษาความต่อเนื่องของชุมชนนักปฏิบัติ สิ่งสำคัญของการสร้างชุมชนนักปฏิบัติคือการทำให้เกิดบรรยากาศของความสนุกสนาน คึกคัก มีการนำประสบการณ์ ความรู้ต่าง ๆ ของคนในชุมชนนักปฏิบัติมาทำการแลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นจะต้องมีการขยายชุมชนสื่อสาร และเผยแพร่องค์ความรู้ให้องค์กรหรือชุมชนอื่นได้รับทราบ มีการสร้างเครือข่าย มีการพบปะสังสรรค์ และดำเนินกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง

แคมบริดจ์ และคณะ (Cambridge et al., 2005, p. 2) ได้จำแนกขั้นตอนของการสร้างชุมชนนักปฏิบัติออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. Inquire (ขั้นสืบเสาะ) หมายถึง กระบวนการสำรวจ สอบถามเพื่อให้ได้รายละเอียดที่จำเป็นในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก
2. Design (การออกแบบ) หมายถึง การกำหนดกิจกรรม สารสนเทศ กระบวนการกลุ่ม ในการทำชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกที่จะสามารถสนับสนุนเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติ
3. Prototype (การสร้างแบบแผน) หมายถึง การนำร่องสู่ชุมชนและการคัดเลือกกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้รับการระงาน ตลอดจนการทดสอบสมมติฐาน การปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ การสร้างเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
4. Launch (การเริ่มปฏิบัติการ) หมายถึง การขยายองค์ความรู้ของการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสู่ชุมชนในรูปแบบที่กว้างขึ้น เพื่อให้รูปแบบนั้นได้ดึงดูดสมาชิกใหม่ให้มีความสนใจ และสามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
5. Grow (การเจริญเติบโต) หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแลกเปลี่ยนในด้านความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างเหตุการณ์ทางเครือข่ายที่ทำให้ได้พบปะบุคคลกลุ่มบุคคลและการสร้างเป้าหมายองค์กรเพื่อที่จะเพิ่มพูนตลอดจนการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกัน

6. Sustain (การรักษาความต่อเนื่อง) หมายถึง การสร้างความยั่งยืนและการประเมินความรู้และผลงานโยการสร้างชุมชนแห่งข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ เป้าหมาย กิจกรรม บทบาทสารสนเทศ และรูปแบบที่จะปฏิบัติในอนาคต

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความ และสรุปได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	สำนักงาน ก.พ.ร. (2550)	Kim Sbacea (2004)	จิระพงศ์ เรืองกุล (2557)	Cambridge et al. (2005)
1. เริ่มต้น	•	•		
2. เปิดตัว	•	•		
3. เติบโต	•	•		
4. สลายตัว/ สลายกลุ่ม	•	•		
5. เตรียมการ			•	
6. กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ			•	
7. อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรม			•	
8. ดำเนินกิจกรรม			•	
9. ติดตาม/ ประเมินผล			•	
10. รักษาความต่อเนื่อง			•	
11. สืบเสาะ				•
12. ออกแบบ				•
13. สร้างแบบแผน				•
14. เริ่มปฏิบัติการ				•
15. เจริญเติบโต				•

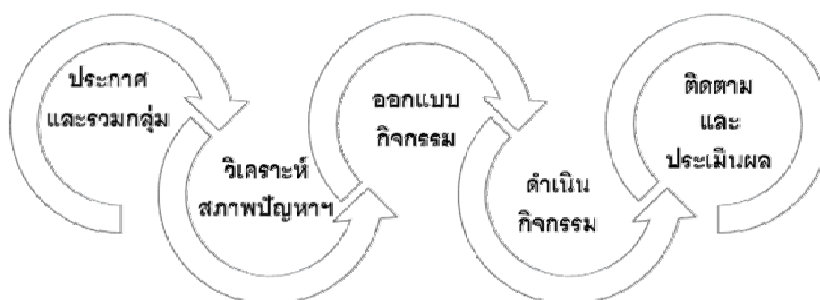
เมื่อพิจารณาขั้นตอนของขั้นตอนในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติจากนักวิชาการ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติออกเป็น 5 ขั้นตอน และแผนผังขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

จากการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ พบว่า โปรแกรมมีกระบวนการในการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) หมายถึง การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่มครูที่มีความสนใจในการเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) หมายถึง การสะท้อนปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของครูผู้สอนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยความสมัครใจ ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะมีการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนของตนเองระหว่างการจัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนให้สมาชิกฟัง
3. ขั้นตอนออกแบบกิจกรรม (Activity designing) หมายถึง การวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมร่วมกัน มีการกำหนดบทบาท และความรับผิดชอบของสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้การสร้างชุมชนนักปฏิบัติประสบผลสำเร็จ โดยบทบาทและความรับผิดชอบจะแตกต่างกันออกไป
4. ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของครูด้วยการใช้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยที่สมาชิกแต่ละคนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายในชั้นเรียนของตนเอง หลังจากที่มีการออกแบบกิจกรรมและการวางแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกอย่างเป็นระบบแล้ว
5. ติดตามและประเมินผล (Evaluating) หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมการทำชุมชนนักปฏิบัติในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจแล้วนำผลการปฏิบัติมาปรับเปลี่ยนร่วมกันของสมาชิกเพื่อให้ได้วิธีการหรือแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และเตรียมเผยแพร่สู่ชุมชนถัดไป

โดยทั้ง 5 กระบวนการสามารถสรุปออกมาเป็นกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังนี้

โดยทั้ง 5 กระบวนการสามารถสรุปออกมาเป็นกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังนี้

ภาพที่ 9 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

หลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บดินทร์ วิจารณ์ (2550, หน้า 176-181) ได้กล่าวถึงหลักการของชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ 7 ประการซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิวัฒนาการที่ก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติ เริ่มต้นจากกลุ่มเครือข่ายหลัก ๆ ที่คุ้นเคย หรือ รู้จักกันมาก่อน มาร่วมกันก่อตั้งเป็นชุมชนนักปฏิบัติหลังจากที่มีความสัมพันธ์กันแล้วจึงค่อย กำหนดโครงสร้างหรือวิธีการในการแบ่งปันความรู้และนำเทคโนโลยี IT มาสนับสนุนและเอื้อต่อการสร้างและแบ่งปันองค์ความรู้ ผ่านทางเว็บไซต์ หรือวิธีการสื่อสารต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และจำเป็นต่อการสื่อสารเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

2. เพื่อก่อให้เกิดความหลากหลายและการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นอกจากสมาชิกในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติจะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากความต้องการร่วมกันแล้ว ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกชุมชนนักปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนความคิดกับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความหลากหลาย

ในมุมมอง นำความไปสู่แนวคิดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใหม่ ๆ ได้แล้ว
 ยังก่อให้เกิดนิสัยและความมีชีวิตชีวา ตื่นตัวในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3. ถึงแม้ว่ากลุ่มสมาชิกหลัก (Core group) จะเป็นแหล่งที่สร้างและกระจายความรู้
 ที่เกิดขึ้นในชุมชนนักปฏิบัติ และโดยปกติแล้วสมาชิกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหลัก ๆ นี้มีเพียง 10-15%
 ของจำนวนสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติทั้งหมด จะเป็นกลุ่มหลัก และเป็นพลังหลักของชุมชน
 นักปฏิบัติในการสร้างสรรค์กิจกรรม คอยตอบคำถาม นำข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ นำมาเสนอในกลุ่ม
 กระตุ้นก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ขึ้นในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ กลุ่มสมาชิกหลักนี้
 จะเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานในภาพรวมของชุมชนนักปฏิบัติถึง 60-70%

4. พัฒนาชุมชนนักปฏิบัติทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในรูปแบบ
 ที่เป็นแบบเปิดเผยมีพิธีการ (Public) และในรูปแบบที่เป็นส่วนตัว (Private) โดยช่องทาง
 ของความหลากหลาย ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
 จะเป็นรากฐานที่สำคัญก่อให้เกิดการสื่อสารเป็นกันเองและเปิดเผยจริงใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน
 มากขึ้น

5. มุ่งเน้นคุณค่าที่เกิดขึ้นในกลุ่มและองค์กรเนื่องจากช่วงก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติ
 ในเบื้องต้นคุณค่าที่เด่นชัดจะยังไม่เกิดขึ้นในทันที คุณค่าที่แท้จริงจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำข้อมูล
 และความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนนักปฏิบัตินั้นไปเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติและการแก้ปัญหา

6. การสร้างความคุ้นเคย และความแตกต่างเร้าใจให้กับให้กับชุมชนนักปฏิบัติ
 ความคุ้นเคยที่ว่าคือ พัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีความรู้ผูกพันเหมือนชุมชนชาวบ้านในสมัยก่อน
 ที่เพื่อนบ้านแบ่งปันอาหารโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่ชุมชนนักปฏิบัติยังคงต้องการกิจกรรมที่ตื่น
 เต็มหลากหลายที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เหมือนมีการพจญภัย และเดินทาง
 ร่วมกันไปยังปลายทางเป้าหมายใหม่ ๆ ที่ท้าทาย

7. สร้างนิสัยและความหลากหลายให้กับชุมชนนักปฏิบัติ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า หัวใจ
 ของชุมชนนักปฏิบัติคือ สายสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน
 ในการแบ่งปันความรู้กันและกัน พัฒนาให้ชุมชนนักปฏิบัติยั่งยืน ดังนั้นเพื่อสร้างให้ชุมชน
 นักปฏิบัติมีชีวิตชีวา เราอาจจะจัดประชุมกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติในสภาพใหญ่เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
 หรือการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติเอง (Share forum) หรือ
 คุยกันวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ ดูงานหน่วยงานต่างหน่วยงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ในส่วนนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ พื้นฐานแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ รูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่

การศึกษาและการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัยไม่ว่าแม้กระทั่งการศึกษาหรือการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งการศึกษาหรือการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่นั้นมีความแตกต่างจากการศึกษาหรือการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้เพราะการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาบนพื้นฐานของความต้องการหรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตเพื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่จากนักวิชาการจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult education or andragogy) ของนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ ดังนี้

โนลส์ (Knowles, 1980, p. 40) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้

โนลส์, โฮลตัน และสวอนสัน (Knowles, Holton & Swanson, 2011, p. 37) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ตระหนักถึงประสบการณ์ที่สำคัญ มีการรับรู้ซึ่งนำไปสู่กระบวนการวัดและประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญ โดยประสบการณ์ที่มาพร้อมกับความหมายที่เราอยู่ในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและสิ่งที่เป็นส่วนสำคัญต่อบุคลิกภาพ ส่วนบุคคล

เมอร์เรียมและบร็อกเกต (Merriam & Brockett, 2007, p. 4) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่หมายถึง การแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของการทำงานตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ของคนในองค์กรที่ต้องการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ซึ่งประสบการณ์นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องตรงกับวิชาชีพของตนเองก็ได้ มีการจัดการหรือวางแผนที่มีความชัดเจน ตลอดจนการปรึกษาซึ่งกันและกันเพื่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

เมอร์เรียม, คาฟเฟลล่า และบัมการ์ตเนอร์ (Merriam, Caffarella & Baumgartner, 2007, p. 84) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้และการศึกษาผู้ใหญ่เป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ที่จะต้องเรียนรู้

เพื่อที่จะพัฒนาตนเองด้วยประสบการณ์ ตลอดจนความพร้อมในการเรียนรู้ภายใต้บทบาทของสังคมเพื่อต่อยอดความรู้หรือประยุกต์ใช้ความรู้ในอนาคต

รอเจอร์ (Rogers, 2002, p. 54) ได้กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาในหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์หรือเป็นส่วนหนึ่งในวัยผู้ใหญ่เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริงได้

อาชัญญา รัตนอุบล (2559, หน้า 35) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่มีความสำคัญในแง่มุมของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสถานะของการทำงาน และจำเป็นที่จะต้องใช้การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของตนเองอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐาน ของความสนใจและความต้องการ มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอน มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่สามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้ เจตคติ รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้ ในเชิงเนื้อหาและเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ปิยนันท์ ฉายานพรัตน์ (2558) กล่าวว่า ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เน้นการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง โดยที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้เฉพาะในสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเองเพื่อเพิ่มพูนความมีคุณค่ากับตนเองให้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการคาดหวังการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้งานได้จริงและทันที

ปิยะ ศักดิ์เจริญ (2558, หน้า 12) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่เป็นแนวคิดที่เปิดโลกทัศน์ให้กับคนทั่วไปได้รับรู้ถึงความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องของผู้ใหญ่ที่แม้จะพ้นจากสภาพเกณฑ์การศึกษามาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้สอนคอยสนับสนุนและชี้แนะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาลี จิรวัดมานนท์ (2551) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กระบวนการที่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ต่อเนื่องภายหลังจากที่ออกจากโรงเรียน โดยศึกษาต่อเนื่องเพื่อวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ หรือทักษะ นำสู่การพัฒนาตนเอง ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาจจัดขึ้นในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย การฝึกอบรมต่าง ๆ ในระบบโรงเรียนและระบบอื่น ๆ

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544, หน้า 58) กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่า เป็นสิ่งที่สามารถแสดงให้เห็นความสำคัญของการรับรู้ตนเองของผู้ใหญ่ที่รับรู้ว่าคุณสามารถชี้แนะตนเองในการเรียนรู้อาจจัดสภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อคุณลักษณะนี้ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคงทน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความ และสรุปได้ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่

ความหมาย	Knowles (1980)	Knowles et al. (2011)	Merriam and Brocket (2007)	Merriam et al. (2007)	Rogers (2002)	อาชัญญา รัตนอุบล (2559)	ปิยนันท์ ฉายานพรัตน์ (2558)	ปิยะ ตักดิ์เจริญ (2558)	มาลี จิวัฒน์นันท์ (2551)	ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544)
1. การเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง	•	•		•		•	•	•	•	•
2. การเรียนรู้หรือการศึกษาที่เกิดขึ้นจากความสนใจและความต้องการ	•				•	•	•			
3. การเรียนรู้และการศึกษาที่มีลำดับขั้นตอน			•			•				
4. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์แนวคิด ทักษะ ทักษะ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ	•	•	•	•	•				•	
5. การเรียนรู้และการศึกษาด້วยมวลประสบการณ์		•	•	•	•					
6. การเรียนรู้และการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ								•		
7. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคม				•			•			

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่ จากนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง การเรียนรู้และการศึกษาตลอดจนการพัฒนาตนเองของผู้เรียนตามความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถตอบโจทย์การเรียนรู้ของตนเองได้ เป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนเรียน ทักษะ ทักษะ แนวคิด

ตลอดจนมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลมีส่วนร่วมกันด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นชัดเจน

แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544, หน้า 7-30) ได้นำเสนอปรัชญาพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้ใหญ่ไว้ 5 แนวคิด ซึ่งมีความสำคัญและสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงเสรีนิยม (Liberal adult education) จุดเน้นของการศึกษากลุ่มนี้อยู่ที่การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ให้ความสำคัญกับเนื้อหาความรู้ที่มีการเรียบเรียงรวบรวมไว้โดยผู้รู้ มีเป้าหมายของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนผู้ใหญ่ทางด้านปัญญาและความคิดอย่างไตร่ตรองและอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปสู่การเปิดกว้างทางความคิดของผู้เรียนผู้ใหญ่
2. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงพิพัฒนาการนิยม (Progressive adult education) แนวคิดกลุ่มนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยให้ความสำคัญไปที่การสังเกตและการทดสอบสมมติฐานที่ได้จากการลงมือปฏิบัติจริง ตลอดจนการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ที่ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อประโยชน์สุขของปัจเจกบุคคลและของสังคม
3. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorist adult education) แนวคิดพฤติกรรมนิยมเป็นระบบความคิดทางจิตวิทยาที่มีผลกระทบต่อการศึกษาโดยทั่วไปและการศึกษาผู้ใหญ่อย่างมาก จุดเด่นของแนวคิดนี้อยู่ที่การให้ความสนใจในพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตที่แสดงออกและสังเกตได้ ทั้งนี้พื้นฐานของความเชื่อเชื่อว่าการศึกษจะต้องศึกษาเพื่อให้บุคคลอยู่รอด และบุคคลจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป ตลอดจนการร่วมมือและพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อให้สังคมและส่วนร่วมอยู่รอด
4. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม (Humanistic adult education) จุดเน้นของแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม มีจุดเด่นอยู่ที่เสรีภาพและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล รวมทั้งเน้นการพัฒนาบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอารมณ์และเจตคติทางบุคลิกภาพ ตลอดจนความเชื่อที่ให้บุคคลเป็นปัจเจกบุคคลมีความเป็นตนเอง และรับผิดชอบในตนเอง โดยมนุษย์นั้นมีธรรมชาติเป็นคนดีภายใต้สิ่งแวดล้อมที่อบอุ่น รักใคร่ ตลอดจนมีเสรีภาพในการพัฒนาและเจริญเติบโตและสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้ โดยอาศัยความฉลาด ปัญญา และความรู้เหตุผล

5. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงปฏิรูปนิยม (Radical adult education) แนวความคิดนี้เชื่อว่า มนุษย์รู้ว่าตนเอง มีความรู้ และรู้ว่าสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้ มนุษย์สามารถยกระดับจิตสำนึกให้สูงขึ้นและเข้า ไปมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วม รวมทั้งให้ถือเป็นพันธกิจ ในการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งมนุษย์ยังมีอิสระในการคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการ พุดคุย เพื่อยกประเด็นปัญหามาร่วมคิดและร่วมแก้ไข ตลอดจน มีเป้าหมายที่ทำให้บุคคลสามารถ เรียนรู้โดยการเผชิญกับความจริงที่เป็นรูปธรรมในชีวิต

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555, หน้า 226-239) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่หรือ Andragogy ไว้ 2 แนวคิด ซึ่งมีความสำคัญและสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แนวคิดสองกระแสที่นำไปสู่ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ โดยแนวแนวคิดสองกระแส ที่นำไปสู่ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย กระแสความคิดทางวิทยาศาสตร์ (Scientific) และ กระแสความคิดเกี่ยวกับศิลปะด้านการสอน (Artistic stream)

1.1 กระแสความคิดทางวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นคว้าทดลองและเสาะแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่เคร่งครัดต่อระเบียบวิธีการวิจัย โดยเน้นด้านการทดลองตามหลักเกณฑ์ ทางวิทยาศาสตร์ โดยแนวคิดสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่มีความสามารถในการเรียนรู้ และความสนใจ ของผู้ใหญ่ที่แตกต่างออกไปจากการเรียนรู้ของเด็ก

1.2 กระแสความคิดเกี่ยวกับศิลปะด้านการสอน เป็นแนวคิดด้านที่เป็นศิลปะ ในการเรียนรู้ โดยการค้นหาวิธีการในการรับความรู้ใหม่ ๆ และการวิเคราะห์ถึงความสำคัญของ ประสบการณ์และให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้อย่างไร โดยการเรียนรู้นั้นจะมีการ เริ่มต้นโดยใช้สถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่าการเริ่มต้นจากเนื้อหาวิชา อีกทั้งหลักสูตร จะสร้างขึ้น จากความสนใจและความต้องการจากผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแหล่งความรู้ที่มีค่าสูงสุด ในการเรียนรู้ ของผู้ใหญ่ก็คือประสบการณ์ของผู้เรียนเอง

2. แนวคิดที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่

2.1 แนวคิดของ เปาโล แฟร์รี (Paulo Freire) โดยแนวคิดของแฟร์รีเป็นไปใน ลักษณะแนวทางมนุษยนิยม คือ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความจริงว่า ตัวผู้เรียน จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และควรจะมีลักษณะของการค้นคว้าหาความรู้อย่างกระตือรือร้น (Active learning) ไม่ใช่เป็นเพียงการนิ่งเฉย (Passive) เพื่อรับฟังอย่างเดียว

2.2 แนวคิดของ อีวาน อิลลิช (Ivan Illich) เป็นแนวคิดที่มีการเสนอแนะแนว ทางเลือกใหม่เพื่อการศึกษา และจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยที่การศึกษาที่ แท้จริงนั้นบุคคลเองสามารถเสาะแสวงหาได้จากข้อเท็จจริงในสังคม ซึ่งแนวคิดที่สำคัญคือการจัด

ให้มีการศึกษาตลอดชีวิต เพราะจะทำให้เกิดการศึกษอย่างต่อเนื่อง ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งช่วยกำหนดแนวทางว่าจะเรียนรู้อย่างไร เรียนได้ที่ไหน และควรเรียนรู้อะไรบ้าง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้แต่ละคนสามารถแสวงหาการศึกษาที่เหมาะสมตลอดอายุตัวเอง

2.3 แนวคิดของ เอลเลน ทัฟ (Allen Tough) โดยแนวความคิดของทัฟ กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถวางแผนการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง สำหรับวิธีการเรียนก็เป็นการศึกษาหาความช่วยเหลือในด้านของเนื้อหาวิชาจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จากเพื่อน ๆ หรือคนที่คุ้นเคยกัน รวมทั้งการค้นคว้าจากเอกสารและตำราเรียน และมีการวางแผนมีขั้นตอนในการดำเนินงานชัดเจน

เมอร์เรียม และ บรอกเก็ต (Merriam & Brocket, 2007, pp. 143-153) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformative theory) ว่า ประสบการณ์เป็นศูนย์กลางเพื่อสร้างความเข้าใจของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงแค่การสั่งสมประสบการณ์ แต่ยังเป็นการอำนวยความสะดวกด้านประสบการณ์ในการเรียนรู้ส่วนบุคคลอีกด้วย ทั้งนี้ เมอร์เรียมและ บรอกเก็ต กล่าวว่า การที่ผู้ใหญ่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ได้นั้นจำเป็นต้องมีขั้นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา จะต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาผู้ใหญ่ (Adult development)
2. สติปัญญาและการจดจำ (Intelligence and memory)
3. ธรรมชาติของการเรียนรู้ (The Learning environment)
4. การฝึกปฏิบัติและการพัฒนา (Training and development)
5. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential learning)

อาชัญญา รัตนอุบล (2559, หน้า 52) ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-directed learning) ว่า การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองสำหรับผู้ใหญ่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่เลือกใช้สำหรับการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ตามความพึงพอใจ โดยมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ มีการวางแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมีการเลือกแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้องและเหมาะสม เลือกวิธีการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมสัมพันธ์กับนิสัย และเป็นไปตามลักษณะการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงมีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง

หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่

โนลส์ และคณะ (Knowles et al., 2011, pp. 60-62) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 6 ประการสำคัญ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการในการเรียนรู้ (The need to know) กล่าวคือ ก่อนที่จะเริ่มต้นหรือการให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จำเป็นต้องทราบประเด็นหรือเหตุผลในการเรียนรู้ของตนเองก่อนว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร และสิ่งที่เรียนนั้นจะเกิดประโยชน์ในชีวิตของตนเอง หรือเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างไรบ้าง

2. วุฒิภาวะของผู้เรียน (The learner's self-concept) กล่าวคือ การที่ผู้ใหญ่มักต้องการ ความเป็นอิสระในการควบคุมและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง โดยบางครั้งอาจจะรู้สึกไม่พึงพอใจ ต่อด้าน ตลอดจนลดความร่วมมือในสิ่งที่ขัดต่อความต้องการของตนเอง

3. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learner's experience) กล่าวคือ ผู้ใหญ่นั้นมีประสบการณ์หรือสังสมประสบการณ์มาแล้วในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งและมีความต้องการที่จะแบ่งปันความรู้จากประสบการณ์ที่ตนเองมีให้กับผู้อื่น และยิ่งไปกว่านั้นยังมีความต้องการคำชื่นชมหรือคำที่มาสันนิษฐานความรู้ของตนเองเพื่อแสดงให้เห็นว่าความรู้หรือประสบการณ์ที่ตนเองมีนั้นเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้อื่น

4. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn) กล่าวคือ ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และต้องการกระทำ โดยเนื้อหาหรือองค์ความรู้นั้นมีประโยชน์และตรงกับความสนใจหรือความต้องการของตนเองและสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาหรือสนับสนุนการเรียนรู้หรือการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์จริงได้

5. แนวโน้มในการเรียนรู้ (Orientation to learn) กล่าวคือ แนวโน้มหรือทิศทางต่อกระบวนการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทั้งนี้การเรียนรู้จะต้องเริ่มต้นจากปัญหาหรือประสบการณ์จริง และอย่างน้อยจะต้องแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นสามารถนำไปใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

6. แรงจูงใจ (Motivation) กล่าวคือ ผู้ใหญ่จะต้องมีหรือสร้างแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งแรงจูงใจนั้นอาจจะเป็นเรื่องของแรงจูงใจภายใน เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และประเด็นอื่น ๆ ที่สอดคล้อง

โนว์ (Knowles, 1984, p. 79) ได้กล่าวถึงกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. มโนภาพต่อตนเอง (Self-concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะมากขึ้น มโนภาพต่อตนเองเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้บรรลุถึงการควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลนั้นได้เป็นผู้ใหญ่ และผลที่ตามมาจากการเป็นผู้ใหญ่ คือ เกิดความต้องการทางจิตใจที่จะให้ ผู้อื่นมองตนว่าสามารถควบคุมและนำตนเองได้

2. ประสบการณ์ (Experience) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น บุคคลนั้นย่อมมี ประสบการณ์อย่าง กว้างขวาง ทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าของการเรียนรู้ และในขณะเดียวกัน ประสบการณ์เป็นพื้นฐานที่เปิดกว้างเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่

3. ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อรู้ดีว่าสิ่งนั้น จำเป็น ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน ไม่ว่าในฐานะที่เป็นคนงาน คู่สมรส ผู้ปกครอง สมาชิก ขององค์กร ผู้นำ และผู้ใช้เวลาว่าง

4. แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) ในขณะที่เด็กมีแนวโน้มยึด เนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แต่ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะ เด็กมองว่าเป็นเรื่องในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่ในขณะเดียวกันผู้ใหญ่กลับมองว่าความรู้นั้น ต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในปัจจุบัน

อาชัญญา รัตนอุบล (2559, หน้า 31) กล่าวถึงสภาพการณ์ของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้จากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ (Natural setting) คือ ผู้ใหญ่สามารถ เรียนรู้ จากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ เช่น การอยู่ในร่มสบายกว่าการอยู่กลางแจ้งจึงทำให้คิดค้น การสร้างบ้านเพื่อให้อยู่อาศัย

2. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไป (Society setting) คือ สภาพการณ์ของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไปในชีวิตประจำวันของผู้ใหญ่ เช่น การเรียนรู้จาก การมีส่วนร่วมในสังคม จากสภาพของสังคมประจำวัน การอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เป็นต้น

3. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน (Formal instructional setting) คือ มีการจัดลำดับการเรียนรู้อย่างมีจุดหมายและต่อเนื่อง มีการจัดสภาพ การเรียน การสอนเพื่อเกิดการเรียนรู้อย่างตั้งใจ โดยวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่

หลักการแนวคิด	Knowles et al. (2011)	Knowles (1984)	อาชัญญา รัตนอุบล (2559)
1. ความต้องการในการเรียนรู้ (The need to know)	•	•	•
2. วุฒิภาวะของผู้เรียน (The learner's self-concept)	•		
3. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learner's experience)	•	•	
4. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn)	•	•	
5. แนวโน้มในการเรียนรู้ (Orientation to learn)	•	•	
6. แรงจูงใจ (Motivation)	•		
7. การเรียนรู้จากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ (Natural setting)			•
8. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไป (Society setting)			•
9. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน (Formal instructional setting)			•

จากการวิเคราะห์หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น สามารถ สรุปถึงหลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ได้ ดังนี้

1. ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ จะเป็นวัยที่มีความต้องการในการเพิ่มพูนลักษณะของการนำตัวเองหรือตามความถนัด และความสนใจของตนเอง เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ในการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ในการเรียนรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบันและมีการแบ่งปันซึ่งกันและกันเมื่อถึงเวลาที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ทั้งนั้น ประสบการณ์ต่าง ๆ สามารถต่อยอดแนวความคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้
3. ความพร้อมในการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่เป็นการแสดงความพร้อมในการพัฒนาตนเอง และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของตนเอง
4. แนวโน้มในการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่จะเน้นไปที่กระบวนการหรือการต่อยอดความรู้ของตนเองเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ไปใช้ได้ทันทีทันใด

รูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

คาสวอร์ม และคณะ (Kasworm et al., 2010, p. 26) ได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ในระบบ (Formal learning) การเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยสถาบันการศึกษา เช่นวิทยาลัยหรือหน่วยงานทางธุรกิจที่ต้องการให้ประกาศนียบัตรต่อผู้เรียนรู้ โดยการเรียนรู้จะมีครูผู้สอน มีหลักสูตรและกระบวนการประเมินที่มีความชัดเจน
2. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย (Informal learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ และมีเป้าหมายเพื่อที่จะต้องการแก้ไขปัญหา โดยสามารถใช้ตำรา เทคโนโลยี ตลอดจนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ที่มีความสำคัญของการได้มาซึ่งความรู้ในการทำงานต่อตนเองและคนอื่น ๆ
3. การเรียนรู้นอกระบบ (Nonformal learning) เป็นการจัดการเรียนรู้เช่นการปฏิบัติการหรือการฝึกอบรมที่จัดขึ้นภายใต้องค์กรหรือหน่วยงานแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะไม่ได้รับหน่วยกิต หรือประกาศนียบัตรโดยวิธีการที่นิยมใช้คือการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เช่น การพัฒนากระบวนการสอน เป็นต้น

โจนส์ (Jones, 1988, p. 145) ได้กล่าวถึงกิจกรรมของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. การศึกษาที่เป็นทางการ (Formal) เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ตลอดจนการศึกษาภายใต้สถาบันการศึกษาอื่นทั้งที่มีกฎหมายและไม่มีกฎหมายรองรับเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา
 2. การศึกษารูปแบบพิเศษ (Extra-formal) เป็นการศึกษาในรูปแบบอิสระซึ่งการจัดการกิจกรรมจะอยู่นอกเหนือระบบการศึกษา เช่นหน่วยงานรัฐบาล บริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ
 3. การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ (Non-formal) รูปแบบกิจกรรมจะถูกจัดขึ้นจากหน่วยงาน ที่เป็นอาสาสมัครและกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ
- สมคิด อิศระวิวัฒน์ (2543) ได้จำแนกรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้
1. การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or incidental learning) โดยการเรียนรู้แบบนี้เกิดขึ้น โดยบังเอิญ มิได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจ
 2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจของผู้เรียนซึ่งปรารถนาที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ผู้เรียนจึงคิดหาวิธีการเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ และหลังจากนั้นจะมีการประเมินผล

3. การเรียนรู้โดยกลุ่ม (Collaborative learning) การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน แล้วเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีความรู้ในเรื่องที่วิทยาการพูด

4. การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา (Formal learning) การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาก็คือเป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการ มีหลักสูตรการประเมินผล มีระเบียบการ เข้าศึกษาที่ชัดเจน ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด เมื่อครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

คอร์ดเดอร์ (Corder, 2002, pp. 44-52) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ ในฐานะผู้เรียนไว้ 2 ประเด็นหลัก โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิธีเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-center method) โดยวิธีเน้นครูเป็นศูนย์กลางมีตัวอย่างกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น วิธีการบรรยาย การอธิบาย การพูดและการนำเสนอ การสาธิต การถามคำถามและการทดสอบ เทคนิคการตั้งคำถาม การโต้แย้งและการอภิปราย ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. วิธีเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-center method) โดยวิธีเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีตัวอย่าง กิจกรรมที่น่าสนใจดังนี้ การจำลองสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เกมการเรียนรู้โดยการสำรวจ การเรียนรู้โดยประสบการณ์ การกระตุ้น การติว การระดมสมอง การศึกษารายกรณีและการแก้ปัญหา การอภิปรายกลุ่ม การสัมมนา และการจัดการกลุ่มย่อย

เบอร์เจวิน, มอริส และสมิท (Bergevin, Morris, & Smith, 1963, pp. 63-147) ได้นำเสนอรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การสาธิต (Demonstration) การสาธิตเป็นการเตรียมการนำเสนออย่างมีระมัดระวังที่จะนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมโดยมีการเตรียมความพร้อมไม่ว่าจะเป็นการพูดอย่างเหมาะสมและการใช้เครื่องในการอธิบาย การยกตัวอย่างประกอบตลอดจนการถามคำถาม ซึ่งการสาธิตผู้เรียนจะฟังการบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ค่อยปฏิบัติตามตามโอกาสตามขั้นตอน และตามคำแนะนำ

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) การอภิปรายกลุ่มเป็นการสนทนาอย่างมีวัตถุประสงค์และ รอบคอบในประเด็นที่มีกลุ่มคนสนใจร่วมกันประมาณ 6-20 คน และมี

ความชัดเจน โดยการสนทนากลุ่ม เป็นเป็นเทคนิคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ

3. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์จะใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมระหว่าง 5-30 นาที ก่อนที่จะมีการสัมภาษณ์หรือถามคำถามจากผู้สัมภาษณ์ภายใต้หัวข้อหรือประเด็น ที่เตรียมไว้ โดยผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามที่ได้เตรียมไว้และระหว่างการสัมภาษณ์จะไม่ได้มีการซักข้อใด ๆ

4. การสัมมนา (Seminar) การสัมมนาจะกระทำการเป็นกลุ่มประมาณ 5-30 คน ในเรื่องที่ต้องการศึกษาเฉพาะ โดยการสัมมนาจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนาจะดำเนินตามวัตถุประสงค์ภายใต้การดูแลของผู้นำ หลังจากการสัมมนาจะมีการรายงานหรือบันทึกให้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยขั้นตอนในการสัมมนาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555, หน้า 270-283) ได้กล่าวถึงการสร้างกระบวนการกลุ่มของการศึกษาผู้ใหญ่ว่า กระบวนการกลุ่มมีลักษณะความกลมเกลียวในหมู่สมาชิก ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จูงใจให้สมาชิกออกพบปะกัน ได้รับความพึงพอใจจากการพบปะสนทนา แสดงกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน ในเรื่องเกี่ยวกับงานของกลุ่ม สมาชิกจะรู้จักบทบาทสถานะของตน มีการปฏิบัติตามที่สถานของกลุ่ม โดยลักษณะการเรียนรู้ของกลุ่มสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีการสำรวจและตรวจสอบความคิดเห็น ช่วยให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมประชุมหรือเรียนด้วยกัน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และเป็นการแสวงหาคำตอบ ทั้งนี้ในการระดมพลังสมองนั้น ทุก ๆ ประเด็นที่สมาชิกเสนอมา จะได้รับการจดบันทึกไว้ในตอนแรก โดยที่จะไม่มีการอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อข้อเสนอเหล่านั้น หลังจากนั้นก็จะมีการลงความเห็นร่วมกันระหว่างสมาชิก จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการ ที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. การปรึกษาหารือในกลุ่ม (Buzz-group) โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคล้ายคลึงกับการระดมพลังสมอง แต่จะมีขนาดของสมาชิกภายในกลุ่มเล็กกว่า คือ จะมีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 2-6 คน การปรึกษาหารือกันจะใช้เวลาในช่วงสั้น ๆ สลับกับการบรรยาย ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียน ได้เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการ เรียนได้บ้างเป็นครั้งคราว

3. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมสูงสุด และมีการนำมาใช้บ่อย ที่สุดในการสอนผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยสามารถ แยกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การอภิปรายกลุ่มโดยเสรี (Free-group discussion) เป็นการอภิปรายหัวข้อ การอภิปราย และแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งถูกควบคุมโดยกลุ่มผู้เรียนเองทั้งสิ้น ผู้สอน จะสังเกตการณ์หรือไม่ก็ได้ ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้ได้ แนวคิดใหม่ ๆ

3.2 การอภิปรายกลุ่มด้วยปัญหา (Problem centered discussion) เป็นวิธีการ อภิปรายกลุ่มที่ผู้เรียนมีภาระหน้าที่ในการหาคำตอบ ทั้งนี้ครูอาจเป็นผู้กำหนด ประเด็นปัญหาให้ จะทำให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เพื่อหาผลลัพธ์และคำตอบ และสามารถจะประเมินการตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสมจากการอภิปราย ร่วมกัน

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544, หน้า 66-68) ได้สรุปขั้นตอนกระบวนการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ตามแนวคิดของ Knowles (1970) ออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เป็นการยอมรับในเอกลักษณ์ (Uniqueness) ของผู้เรียนผู้ใหญ่ในแต่ละบุคคล แสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับ ในความแตกต่างและความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกนี้จะเป็นการพัฒนา ต่อไปเป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกัน (Mutual respect) เป็นความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Mutual trust) ซึ่งจะเป็นผลดีต่อไป คือ กล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ขั้นตอนที่ 2 จัดโครงสร้างทางกายภาพ จะต้องเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ขนาดของโต๊ะเก้าอี้ต้องเหมาะสมกับผู้ใหญ่ นั่งสบาย และควรหลีกเลี่ยงการจัดโต๊ะเก้าอี้ แบบห้อง บรรยาย จำเป็นต้องจัดให้อยู่ในรูปแบบล้อมวงคุยกันเพื่อให้เอื้อต่อการสื่อสาร แบบสองทางของ สมาชิกทุกคน ขณะพูดทุกคนได้มองเห็นผู้พูด ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ที่ผู้เรียนผู้ใหญ่สะสมติดตัวมา

3. ขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง ตามความเชื่อเบื้องต้นของ Andragogy ที่ผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะนำตนเอง นั่นคือผู้เรียนผู้ใหญ่ บอกว่าต้องการสิ่งใด และหากติดขัด ผู้สอนต้องช่วยแนะนำวิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ ความต้องการของผู้เรียน

4. ขั้นตอนที่ 4 ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงได้ (Practical objective) ในทางการศึกษา ในการเขียนความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์การศึกษา ที่เหมาะสม ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนสามารถเขียนได้เอง หากติดขัด ผู้สอนต้องช่วยแนะนำและ ให้ความสะดวก

5. ขั้นตอนที่ 5 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ หากติดขัดผู้สอนต้องชี้แนะทางเลือก ช่วยบอกข้อดี ข้อจำกัด ของแต่ละวิธีการเรียนรู้ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับ การรับรู้ตนเองที่จะชี้แนะตนเองของ ผู้ใหญ่และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่

6. ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นที่เลี้ยงเพื่อให้เกิด ความมั่นใจ เมื่อติดขัดหรือต้องการความช่วยเหลือ ผู้เรียนกับผู้สอนมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

7. ขั้นตอนที่ 7 ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียน ตัดสินใจใน การกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถ้าจำเป็นต้องดัดแปลงหรือยืดหยุ่น สำหรับการประเมินเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึง จุดหมายที่ตนกำหนดไว้แล้วหรือยัง ยังขาดอีกเท่าไร

อาชัญญา รัตนอุบล (2562, หน้า 210-212) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้ใหญ่ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างอิสระ ปราศจากการบังคับ เนื่องจากผู้ใหญ่ และ ผู้สูงอายุได้เลือกและตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ตนสนใจจากแรงจูงใจภายในตนเอง เป็นส่วนใหญ่ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจึงต้องตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความคาดหวังของผู้ใหญ่เป็นรายบุคคล

2. การยอมรับในประสบการณ์ของผู้ใหญ่ การส่งเสริมการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริม ให้เกิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ระหว่างกัน และกันทำให้เกิดการชื่นชม ในประสบการณ์ ของกันและกัน เนื่องจากประสบการณ์จะมีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล จะมีความแตกต่างกันและมีคุณค่าสำหรับตนเอง

3. การร่วมใจในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจอย่างมีความสุขเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมหลักการ ของการเรียนรู้ร่วมกันให้เกิดขึ้น ในสถานการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นการส่งเสริม การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติและฐานคิดของผู้ใหญ่ได้อย่างแท้จริง

4. การลงมือปฏิบัติและการสะท้อนความคิด (Praxis) ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่สนใจการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ได้ลงมือกระทำเพื่อสร้างประสบการณ์ในการแสวงหาคำตอบต่าง ๆ ตาม เป้าหมาย ที่ตนเองต้องการ และหลังจากการได้ลงมือปฏิบัติแล้ว ต้องมีการสะท้อนความคิด จากการลงมือปฏิบัติดังกล่าว

5. จิตวิพากษ์วิจารณ์ผู้การเรียนรู้ ผู้ใหญ่มีจิตวิพากษ์วิจารณ์จากการสนทนาพูดคุยเชิงวิพากษ์ ช่างสงสัยและตรวจสอบ แสวงหาความจริงเป็นความถูกต้องในสถานการณ์รอบตัวของผู้ใหญ่โดยเฉพาะการแสวงหาคำตอบที่ต้องสงสัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

6. การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ใหญ่มีความสามารถในการระบุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง รู้วิธีการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ตามเป้าหมายที่วางไว้สามารถแสดงหลักฐานแห่งความสำเร็จเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองว่า ตอบเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มากน้อยเพียงใด ควรเริ่มและปรับปรุงอย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู

บุญยฤทธิ ปิยะศรี (2556, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมรรถนะการสอนของครูในด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยอยู่ในระดับดี ด้านการวัดผลประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งนักเรียนมีทักษะในการคิดอยู่ในระดับดี ส่วนผลการขยายผลให้กับโรงเรียนเครือข่าย พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพิ่มมากขึ้น

ธงชัย เสงีศรี (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือ และผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือ พบว่า มีองค์ประกอบหลักอยู่ 6 องค์ประกอบ คือ ชุมชนกัลยาณมิตร ความรู้ กระบวนการเรียน การพัฒนาวิชาชีพ โครงสร้างสนับสนุนระบบชุมชน และการวัดและประเมินผล ส่วนผลการทดสอบระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือ พบว่า การพัฒนาวิชาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญด้านการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพ ครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนืออยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการรับรองระบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือในทุกประเด็นเหมาะสมระดับมากที่สุด

พัชรี ทองอำไพ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการพัฒนาครูประจำการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระของครู โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐาน และมีผลการศึกษาค้นพบว่าระบบการพัฒนาครูประจำการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระของครูโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐานมีชื่อเรียกว่า ICT4EIS ประสิทธิภาพของระบบการพัฒนาครูประจำการโดยภาพรวมพบว่า เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ผลการประเมินการพัฒนาระบบพบว่าปัจจัยที่มีความจำเป็นที่จะทำให้กระบวนการพัฒนาตนเองของครูสำเร็จ ล่วงคือ ผู้บริหารโรงเรียน กระบวนการติดตามการดำเนินงานการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ และการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองของครู และวัฒนธรรมขององค์กรที่มีความเข้มแข็ง แนวปฏิบัติที่ดีของครูที่นำระบบการพัฒนาครูประจำการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ครูให้ผู้เรียนศึกษาล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมของตนเอง รูปแบบที่ 2 ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในชั้นเรียนก่อน หลังจากนั้นจึงจะสอนเป็นภาษาไทยควบคู่กันไป และรูปแบบที่ 3 สำหรับครูที่ยังไม่มีความชำนาญ จะเน้นการใช้สื่อในรูปแบบภาษาอังกฤษที่ทันสมัย มีความน่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่วนความพึงพอใจของครูหลังจากที่ร่วมพัฒนาตามระบบพบว่า อยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพครูและการที่จะประสบผลสำเร็จในการพัฒนานั้น มีปัจจัยขึ้นอยู่กับสมรรถนะและประสบการณ์ในการสอนที่มีความแตกต่างกันของครูผู้สอน อีกทั้งการนำเอาเทคโนโลยี เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาพบว่า เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคือผู้บริหารโรงเรียน มีกระบวนการติดตามการดำเนินงาน การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ตลอดจนมีการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองของครูและวัฒนธรรมขององค์กรให้มีความเข้มแข็ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กุลพร พูลสวัสดิ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาวิธีวินิจฉัยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผลการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่บกพร่องของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่บกพร่องในความสามารถด้านไวยากรณ์และด้านการใช้คำศัพท์มากที่สุด รองลงมาคือการสร้างประโยคที่สมบูรณ์ และวิธีวินิจฉัยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นสามารถให้ผลวินิจฉัยที่ละเอียด สามารถระบุถึงรูปแบบพฤติกรรมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่บกพร่องของนักเรียนและให้ผลการประเมินที่มีความเที่ยงและความตรง

นิชิโน (Nishino, 2009, Abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและแนวปฏิบัติด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศญี่ปุ่น โดยผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอน มีพฤติกรรมความเชื่อเชิงบวกเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแม้ว่าจะยังไม่ได้จัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และประเภทของโรงเรียนอันประกอบด้วยโรงเรียนสายสามัญและสายอาชีพไม่ได้มีอิทธิพลต่อความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติต่อครูผู้สอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อีกทั้งการฝึกฝนในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองและสามารถรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ในส่วนของผลกระทบ ที่มี ในชั้นเรียนพบว่า บริบทเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนตลอดจนส่งผลต่ออิทธิพลทางด้านความเชื่อและการปฏิบัติของครูผู้สอน

ชาง (Chang, 2009, Abstract) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของครูผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัยชาวไต้หวันที่มีต่อการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยผลการศึกษาพบว่า ครูมีทัศนคติที่ดีต่อหลักการของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และสามารถถ่ายทอดลักษณะของภาษาเพื่อการสื่อสารในความเชื่อของพวกเขาได้ นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของวิทยาลัยไต้หวันเชื่อว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ถึงอย่างไรก็ตามการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องระหว่างทัศนคติของครูที่มีต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และการปฏิบัติการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในบางสถานการณ์ โดยพบข้อจำกัดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ผลลัพธ์ยังแสดงความไม่สอดคล้อง ระหว่างทัศนคติของครูที่มีต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและประสบการณ์ในการสอน โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูที่มี

ประสบการณ์ได้ปรับการคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้พอดีกับสภาพห้องเรียนในห้องถื่น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นประเภทของโรงเรียนไม่ได้มีผลต่อกระบวนการจัดกิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสาร ตัวแปรที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมคือครูผู้สอนทั้งนี้การจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ทักษะคติและพฤติกรรมของครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทั้งครูผู้สอนและตัวผู้เรียนย่อมส่งผลให้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียนสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนักปฏิบัติ

มณฑิชา จันทรทนต์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสร้างความรู้ด้วยระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษา และมีผลการวิจัยพบว่า ความต้องการระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษาอยู่ในระดับมาก ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วนหลักได้แก่องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ชุมชนนักปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงาน และขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นร่วมกันก่อตั้งสร้างชุมชน ขั้นระดมสร้างความรู้มุ่งสู่เป้าหมาย ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญ ขั้นสะท้อนแนวคิดพิชิตรางวัล และขั้นประเมินผลงาน สร้างสรรค์สู่องค์กรและพฤติกรรมกรรมการสร้างความรู้ของผู้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติ ด้านบริการการศึกษาด้านการดึงความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของผู้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษาอยู่ในระดับมาก

บ๊อททัม (Bottoms, 2007, Abstract) ได้ทำการวิจัยถึงความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่อการมีส่วนร่วมในชุมชนนักปฏิบัติเพื่อการเจริญเติบโตอย่างมีอาชีพ โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในระยะยาวในการพัฒนาอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ครูสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการปฏิรูปและการเปลี่ยนแนวปฏิบัติ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในชุมชนของครูในฐานะชุมชนนักปฏิบัติผ่านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยครูที่ร่วมวิจัยในครั้งนี้อธิบายว่าทรัพยากรสำหรับการเติบโตอย่างมีอาชีพต้องประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม ลักษณะของความเป็นผู้นำ การมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

การสอนและเนื้อหาการสอน ความรู้ทางทรัพยากรทางการเงินและวัสดุในการพัฒนาวิชาชีพ การปฏิสัมพันธ์และการสร้างความสัมพันธ์ เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง เมื่อเวลาผ่านไป

โจนส์ (Jones, 2016, Abstract) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ ในการประเมินผลความร่วมมือในสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการชุมชน แห่งการปฏิบัติ ที่ออกแบบมาเพื่อเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อระบบการทำงานร่วมกันของครู ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนนักปฏิบัติส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกัน ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมมีความระมัดระวัง และเต็มใจที่จะเข้าร่วม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแก้ปัญหา พัฒนาเพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติ เกิดความสำเร็จและมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการประเมินผลการอภิปราย ได้อย่างต่อเนื่อง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนักปฏิบัติที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าชุมชนนักปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมในการสร้างความเจริญก้าวหน้าหรือการเจริญเติบโตในวิชาชีพในระยะยาว หรือ ยั่งยืนเป็นวิธีการหรือแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้การที่จะประสบผลสำเร็จหรือ เกิดประสิทธิภาพในการทำงานภายใต้ชุมชนนักปฏิบัตินั้น สมาชิกจะต้องมีการสร้าง องค์ความรู้ ด้วยวิธีการสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการแลกเปลี่ยนแนวคิด การเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ตลอดจนวิธีการในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่

วีระพล ภูวนนท์ (2560, บทคัดย่อ) ได้การพัฒนาการเรียนรู้อและการปฏิบัติ เพื่อการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จสำหรับบุคลากรในสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอ ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ และการปฏิบัติ ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ และองค์ความรู้ใหม่ ที่เกิดจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม บูรณาการ ด้วยแนวคิดทางการบริหาร การศึกษาที่สำคัญคือแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดและลักษณะ การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และหลักการ แนวคิดการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ที่คาดหวังที่กำหนดไว้คือระดับดี หรือ 3.00 คะแนนขึ้น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่าการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จโดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการดำเนินงาน สามารถลดขั้นตอน ลดระยะเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย และความรู้ใหม่ ที่เกิดขึ้นสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการ

ทอร์เรส (Torrez, 2018, Abstract) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบด้านปัจจัยอุดหนุน สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนียจากมุมมองของผู้บริหารผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ ด้วยการศึกษแบบเดลฟาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านปัจจัยอุดหนุน สำหรับ การศึกษาผู้ใหญ่ที่ส่งผลในด้านการดำเนินงานต่อการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อกำหนด กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ดูแลและมีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพยายาม ในการจัดหาปัจจัยอื่น ๆ ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยพบว่า ระบบวิทยาลัยชุมชนเป็นสิ่งที่ มีความเท่าเทียมและ มีความจำเป็นในด้านการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ได้ดีที่สุด

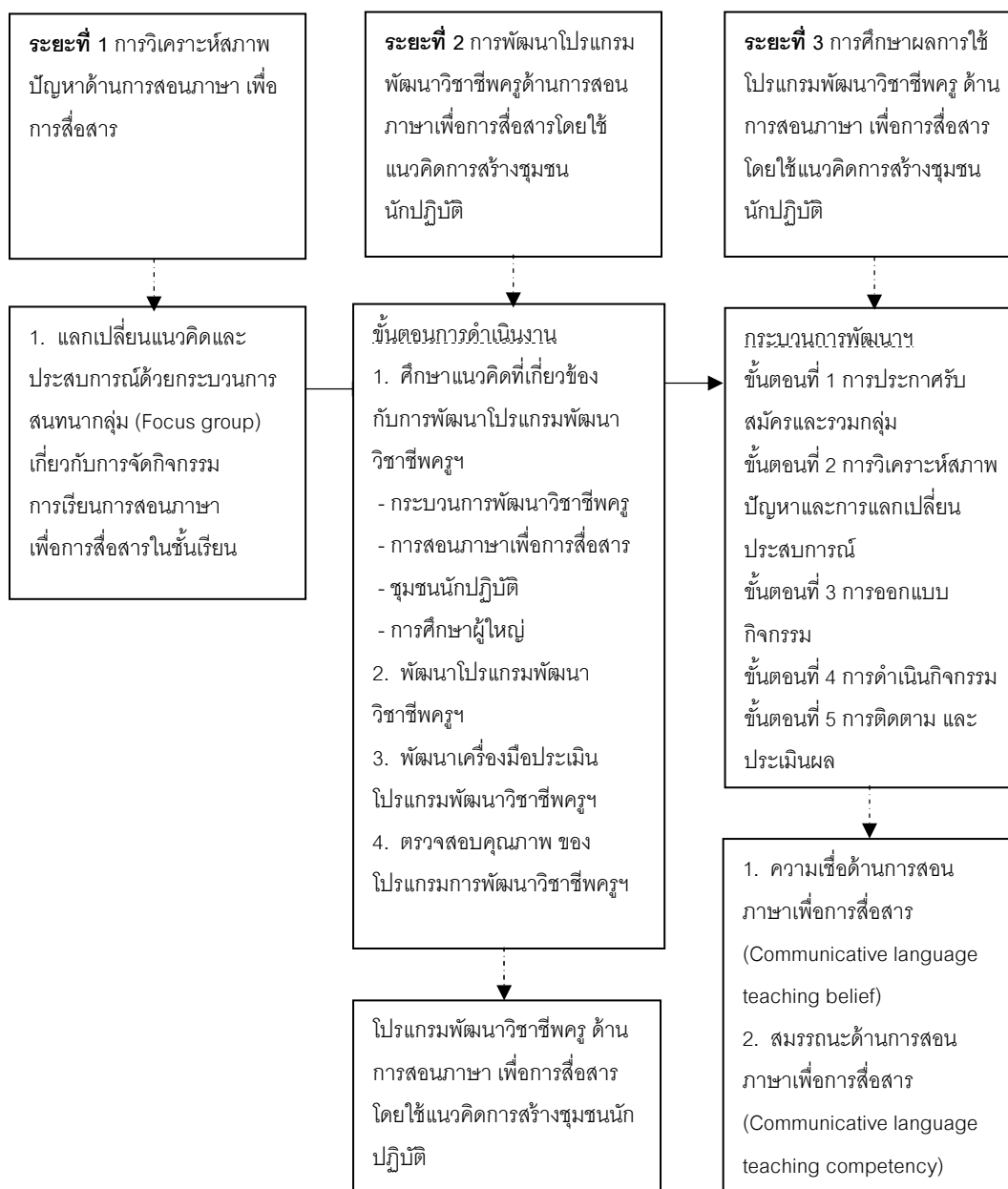
เพียร์ (Pierre, 2004, Abstract) ได้ทำการศึกษาถึงการสร้างความเข้าใจที่ดี ต่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาถึงขอบเขตของหลักสูตรปริญญาเอก สาขาปรัชญา ของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์ Venture Center ใน North Miami Beach ที่จะ นำไปสู่การเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีการกำกับติดตามเพื่อประเมินโปรแกรมการเรียนรู้ ด้วยการชี้นำตนเองหรือการเรียนรู้ร่วมกัน จากผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าหลักสูตรในมหาวิทยาลัย จะเป็นหลักสูตรชั้นนำและมีความสำคัญในระดับหนึ่ง แต่ในบางสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรเหล่านี้จะนำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน ใน มหาวิทยาลัยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งตรงกันข้ามกับการการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ปัญหาหรือแนวทางแก้ไข ภายใต้กระบวนการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประโยชน์ อย่างสูงสุดทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ตลอดจนการนำเอาความรู้เหล่านั้นไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม และความจำเป็นของผู้ใหญ่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อการจัดการ ตลอดจนสามารถนำเอาเทคโนโลยี หรือมาใช้เพื่อเป็นกระบวนการในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปพัฒนาวิชาชีพครูที่เหมาะสม ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และมีกระบวนการในการตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของโปรแกรมฯ ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) ของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง จำนวน 8 คน โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

เป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นจากแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนออกเป็น 2 ประเด็นคือสภาพปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดบันทึกจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) ของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) ของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง จำนวน 8 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) เกี่ยวกับสภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนแนวคิดของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง พบว่า สภาพปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนจำแนกได้ 3 ประเด็นคือ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้จำแนกรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนได้สะท้อนสภาพปัญหาในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ดังนี้

- 1.1 ครูผู้สอนขาดทักษะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากครูผู้สอนใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษในชั้นเรียน
 - 1.2 ครูผู้สอนเน้นการสอนที่มุ่งเน้นเฉพาะโครงสร้างทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียวในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.3 ครูผู้สอนไม่ได้รับการพัฒนาในวิชาชีพด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.4 ครูผู้สอนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.5 ครูผู้สอนมีภาระงานพิเศษอื่นนอกจากภาระงานด้านการสอน จนทำให้ครูผู้สอนขาดการเตรียมการสอน ซึ่งส่งผลให้การสอนในชั้นเรียนไม่มีประสิทธิภาพ
 - 1.6 ครูผู้สอนต้องการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนภาษาอังกฤษ
2. ด้านผู้เรียน
- ครูผู้สอนได้สะท้อนปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านผู้เรียน ดังนี้
- 2.1 ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาในทักษะการฟัง ทักษะการพูด การอ่าน และการเขียน
 - 2.2 ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 ผู้เรียนบางส่วนมีทัศนคติด้านลบในการเรียนภาษาอังกฤษและขาดการตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ครูผู้สอนได้สะท้อนปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้
- 3.1 การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนมุ่งเน้นเฉพาะโครงสร้างทางภาษาหรือไวยากรณ์ เนื่องจากผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ในการสอบ
 - 3.2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่จึงมองข้ามความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
 - 3.3 ครูผู้สอนมีความเชื่อว่าการให้ผู้เรียนท่องจำรูปประโยคต่าง ๆ จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้
4. การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนส่วนใหญ่พบว่า เมื่อต้องจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมักจะมีปัญหาคือจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนมีจำนวนมาก และส่งผลให้ระหว่างจัดกิจกรรมเกิดความวุ่นวายและรบกวนห้องเรียนข้าง ๆ

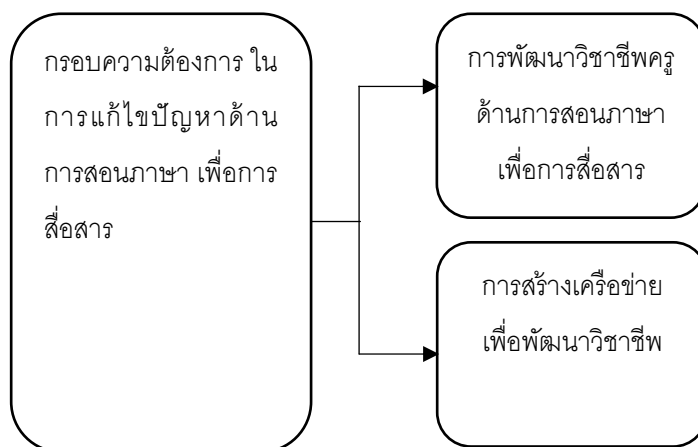
จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษาอังกฤษของ
ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์สภาพปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารก่อนการพัฒนาโปรแกรมฯ

สภาพปัญหาของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	ครูคนที่ 1	ครูคนที่ 2	ครูคนที่ 3	ครูคนที่ 4	ครูคนที่ 5	ครูคนที่ 6	ครูคนที่ 7	ครูคนที่ 8
1. ด้านครูผู้สอน								
1.1 ขาดทักษะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	•					•		
1.2 ขาดการพัฒนาในวิชาชีพ ด้านการสอน	•	•			•		•	
1.3 ภาระงานพิเศษอื่นนอกจากภาระงาน ด้านการสอน	•	•	•	•	•	•	•	•
1.4 ขาดการเตรียมการสอน	•	•	•	•	•	•	•	•
2. ด้านผู้เรียน								
2.1 ขาดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน	•	•	•	•	•	•	•	•
2.2 ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้		•	•		•			•
2.3 มีทัศนคติด้านลบในรายวิชาภาษาอังกฤษ	•	•	•			•		
2.4 ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารได้	•	•	•	•	•	•	•	•
2.5 ขาดการตระหนัก และเห็นความสำคัญ ในการเรียนภาษาอังกฤษ	•			•	•		•	
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
3.1 เน้นการสอนโดยใช้ไวยากรณ์มากเกินไป	•	•	•	•	•	•	•	•
3.2 เน้นการท่องจำเพียงอย่างเดียว		•	•	•	•		•	
3.3 กิจกรรม/ วิธีการสอนไม่มี ความหลากหลาย	•	•	•	•			•	•
3.4 สื่อและอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ					•			
3.5 บรรยากาศไม่เอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรม	•	•	•	•	•	•	•	•

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ครูผู้สอนมีการหาแนวทางร่วมกัน เพื่อที่จะ
แก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในชั้นเรียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความต้องการ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาออกเป็น 2 ประเด็นคือ การพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารและการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอ กรอบความต้องการ ในการแก้ไขปัญหาด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 กรอบความต้องการในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการ จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดำเนินการตามคำถามการวิจัย คือ โปรแกรมการพัฒนา วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญอะไรบ้าง โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้ แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดด้าน การพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู แนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวคิดด้านการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และแนวคิดด้านการศึกษาผู้ใหญ่ จากเอกสาร ตำรา และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ศึกษาจาก 1.1.1 โดยกำหนดระยะเวลาของการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 19 ชั่วโมง และพัฒนาคู่มือการใช้โปรแกรม พัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

จากการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ พบว่า โปรแกรมมีกระบวนการในการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) หมายถึง การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่มครูที่มีความสนใจในการเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1.2 ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) หมายถึง การสะท้อนปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของครูผู้สอนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยความสมัครใจ ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะมีการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนของตนเองระหว่างการจัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนให้สมาชิกฟัง

1.3 ขั้นตอนออกแบบกิจกรรม (Activity designing) หมายถึง การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้การสร้างชุมชนนักปฏิบัติประสบผลสำเร็จโดยบทบาทและความรับผิดชอบจะแตกต่างกันออกไป นอกเหนือจากนั้นยังจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ แหล่งข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ

1.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของครูด้วยการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยที่สมาชิกแต่ละคนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายในชั้นเรียนของตนเอง หลังจากที่มีการออกแบบกิจกรรมและการวางแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกอย่างเป็นทางการเรียบร้อยแล้ว

1.5 ขั้นติดตามและประเมินผล (Evaluating) หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมการทำชุมชนนักปฏิบัติในประเด็น หรือหัวข้อที่สนใจแล้วนำผลการปฏิบัติมาปรับเปลี่ยนร่วมกันของสมาชิกเพื่อให้ได้วิธีการหรือแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และเตรียมเผยแพร่สู่ชุมชนถัดไป

โดยทั้ง 5 กระบวนการสามารถสรุปออกมาเป็นกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังนี้

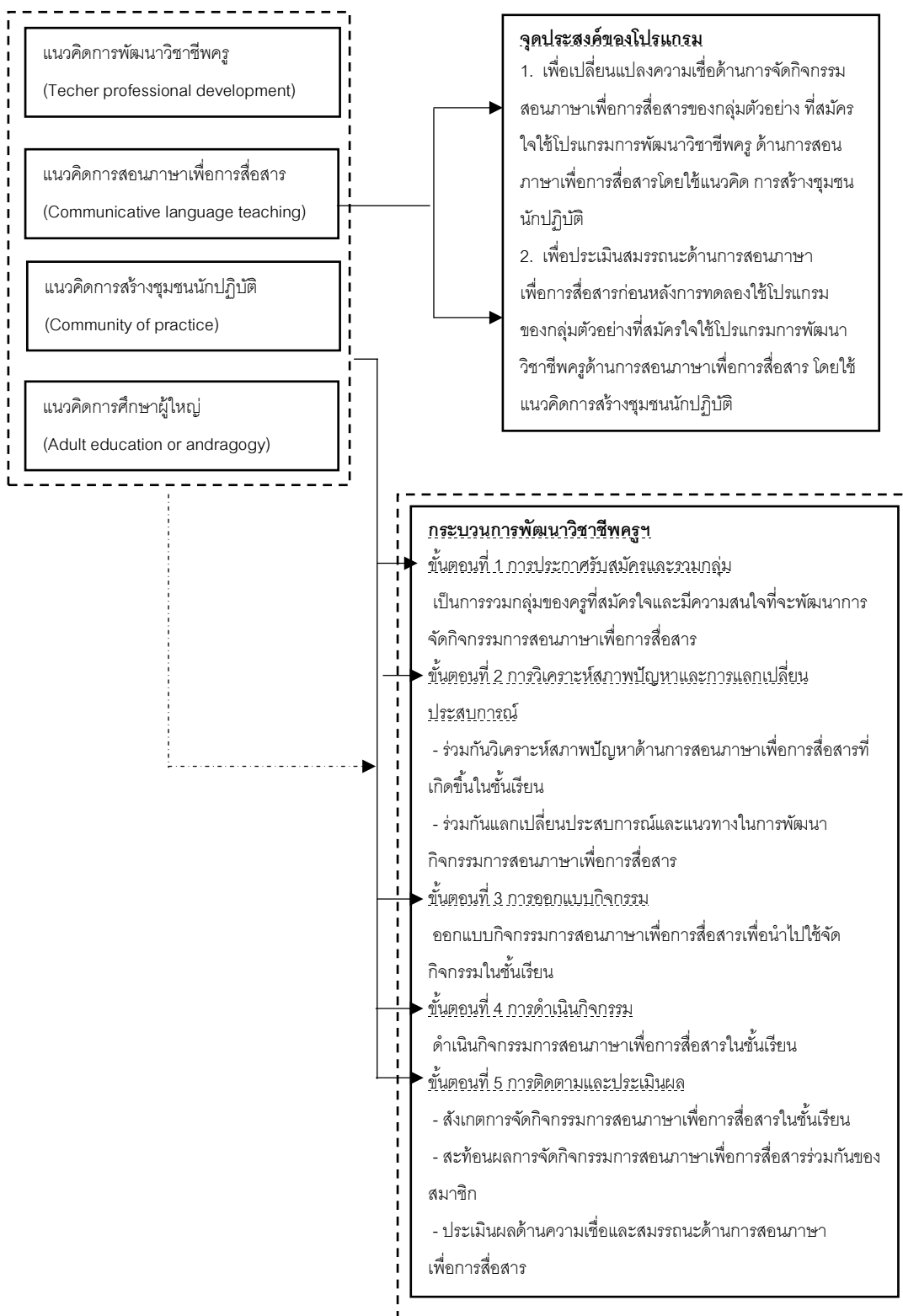

ภาพที่ 12 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงแนวคิดด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู แนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวคิดด้านการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และแนวคิดด้านการศึกษาผู้ใหญ่ กับหลักการของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรมและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อดำเนินการร่างโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและนำผลการพิจารณามาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำโปรแกรมให้มีความสมบูรณ์ก่อนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังภาพที่ 13-14

ภาพที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ และหลักการของโปรแกรม

ภาพที่ 14 ความสัมพันธ์ระเชื่อมโยงของแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู

จุดประสงค์ของโปรแกรม และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู

2 การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

2.1 ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ถูกตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณจำนวน 5 ท่าน
ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา
การเรียนรู้ จำนวน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 2 ท่าน
โดยตรวจสอบคุณภาพและวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence
หรือ IOC) ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	-1
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	0

หากค่าเฉลี่ยรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง
ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข

ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ด้วยการสอบถาม
ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของโปรแกรม
พัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์ค่า IOC (Index of item-
objective congruence) และได้ค่า IOC รายข้อ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.6-1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับ
เท่ากับ 0.95 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ เป็นโปรแกรม
ที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับ
ผู้มีส่วนร่วมได้

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา
ของรายการข้อคำถามของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
ด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดังรายงานในข้อ 1.2.1 โดยใช้
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วตรวจสอบคุณภาพและวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Index of
item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน 1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน -1

เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน 0

หากค่าเฉลี่ยรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข ผลการประเมินพบว่าค่า IOC รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.6-1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดและสมรรถนะด้านการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006) จึงสรุปได้ว่าแบบประเมินสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมได้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความสอดคล้องของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบคุณภาพของ โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ 2 เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของแนวคิด ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ในการจัดทำโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ ตลอดจนกิจกรรมและความเหมาะสมของ กิจกรรมในการพัฒนาประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความเหมาะสมของระยะเวลา ในการดำเนินการพัฒนา

2. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของ แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ 2 เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้องของรายการประเมินจากวิธีการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของแนวคิด ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ในการจัดทำโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนกิจกรรมและความเหมาะสมของกิจกรรมในการพัฒนา ประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนา โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของรายการข้อคำถามของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฯ

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ขั้นตอนการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาผลการใช้โปรแกรมฯ ภายใต้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่ม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้ว ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษา

เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ พร้อมกำหนดระยะเวลาในการรับสมัครและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกครูที่มีความสนใจ เข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ดังภาพที่ 15

ขอเชิญครูผู้สอนภาษาอังกฤษเข้าร่วมโครงการวิจัย
 ด้วยโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM
FOR COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING USING COMMUNITY OF PRACTICE

ของ
 นายวรวิทย์ คุณประทุม
 นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน

คุณสมบัตินี้
 - ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา
 - มีความสนใจในการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด
 การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ระยะเวลาในการดำเนินการ 19 ชั่วโมง

สมัครได้ตั้งแต่วันที่จนถึง 10 มีนาคม 2563 (ไม่มีค่าใช้จ่าย)

ภาพที่ 15 ประกาศรับสมัคร

2. ระยะเวลาในการรับสมัครมีกำหนด 7 วัน นับจากวันที่ประกาศรับสมัคร

3. เกณฑ์ในการคัดเลือกครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

3.1 เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 มีความสนใจในการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

4. รวบรวมสมาชิกที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ได้ดำเนินการสมัครผ่านช่องทางออนไลน์ด้วยคิวอาร์โค้ดตามป้ายประกาศพร้อมกรอกข้อมูลพื้นฐาน

ในการสมัครเพื่อใช้ข้อมูลเป็นสารสนเทศในการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการดำเนินงานในชั้นตอนต่อไป และจากการประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้น ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยครูที่สมัครใจทั้งหมดเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมฯ ออกเป็น 5 ประเด็น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60

4.2 อายุของครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ อยู่ในช่วงอายุ 22-30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.3 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีวุฒิกการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.4 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ปฏิบัติการสอนสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.5 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ในช่วง 1-5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และ ช่วง 6-10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้นที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยจัดทำประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านแพ้น และทำการรวบรวมครูที่สนใจร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านแพ้ว ที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ ษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
 - 1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.2 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ ษณ์กลุ่ม (Focus group interview) สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

สภาพทั่วไป

1. ก่อนทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายกับสมาชิกเพื่อทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์บนช่องทางแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม ทั้งนี้ได้นัดสมาชิกทุกคนในเวลา 15.45 น. ของวันที่ 10 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยก่อนที่จะชี้แจงเกี่ยวกับสถานที่ ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกถึงสถานที่ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอห้องประชุม PLC ของโรงเรียนบ้านแพ้ววิทยา และร้าน I Coffee ซึ่งเป็น ร้านกาแฟ

สมาชิกได้มีความคิดเห็นเดียวกันคือให้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มที่ห้องประชุม PLC ของโรงเรียนบ้านแพ้ววิทยา และก่อนดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเตรียมอาหารว่างให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมการสัมภาษณ์กลุ่ม

2. ระหว่างการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยได้แจ้งสมาชิกในแนวปฏิบัติในการสัมภาษณ์กลุ่มเกี่ยวกับประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยผู้วิจัยได้แจ้งบทบาทของผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้าร่วมวิจัย โดยสมาชิกทุกคนเมื่อได้รับทราบบทบาทของตนเองก็พร้อมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ระหว่างการสัมภาษณ์กลุ่ม สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง สมาชิกไม่มีภาวะวิตกกังวลหรือภาวะกดดันใด ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกได้สะท้อนปัญหาที่พบเจอในชั้นเรียนของตนเอง และต้องการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาและประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับสมาชิกคนอื่น ๆ

3. หลังการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

หลังการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้กล่าวขอบคุณสมาชิก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) กับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัญหา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อสะท้อนปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างสมาชิก ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นโดยแยกเป็นรายข้อตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 15 ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	
1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	สมาชิกคนที่ 1 ต้องการให้นักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น โดยโปรแกรมอาจจะมีเทคนิคใหม่ ๆ ดี ๆ ในการพัฒนานักเรียนด้านการสื่อสารให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจ ในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้าน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	สมาชิกคนที่ 2 คาดหวังว่าโปรแกรมนี้จะเป็นตัวช่วยในการพัฒนา นักเรียนให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น สมาชิกคนที่ 3 ต้องการหลีกเลี่ยงการสอนจากรูปแบบการสอนแบบ ไวยากรณ์ตลอดจนให้นักเรียนได้เจอหรือสัมผัสกับ สมรรถนะด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น และต้องการดู ความเปลี่ยนแปลงทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรม สมาชิกคนที่ 4 โปรแกรมนี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตลอดจนได้แลกเปลี่ยน พูดคุยในประเด็นของปัญหาในการจัดการเรียน การสอนร่วมกัน เพื่อนำโปรแกรมไปใช้เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน สมาชิกคนที่ 5 ต้องการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อนำไป ปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีความสนใจ
ในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ดังนี้

1. ครูให้ความสนใจกับโปรแกรมเพราะมีความต้องการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ ทั้งนี้การรวมกลุ่มกันของครูผู้สอนจะทำให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิด

และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยวัตถุประสงค์หลัก คือการหาวิธีการ ออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสาร ของนักเรียนและ เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับสมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างเต็มที่ ดังตัวอย่าง คำกล่าวต่อไปนี้

“ดิฉันให้ความสนใจกับโปรแกรมนี้เพราะคิดว่าโปรแกรมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะว่าครูที่เข้าร่วมใช้โปรแกรมนี้จะได้แลกเปลี่ยน พูดคุยใน ประเด็นของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อนำโปรแกรมไปใช้เป็นส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาการเรียนการสอน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

“ดิฉันต้องการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารเพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

2. ครูต้องการนำโปรแกรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่าครูต้องการหลีกเลี่ยงกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นเฉพาะการสอน โครงสร้างทางไวยากรณ์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารได้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

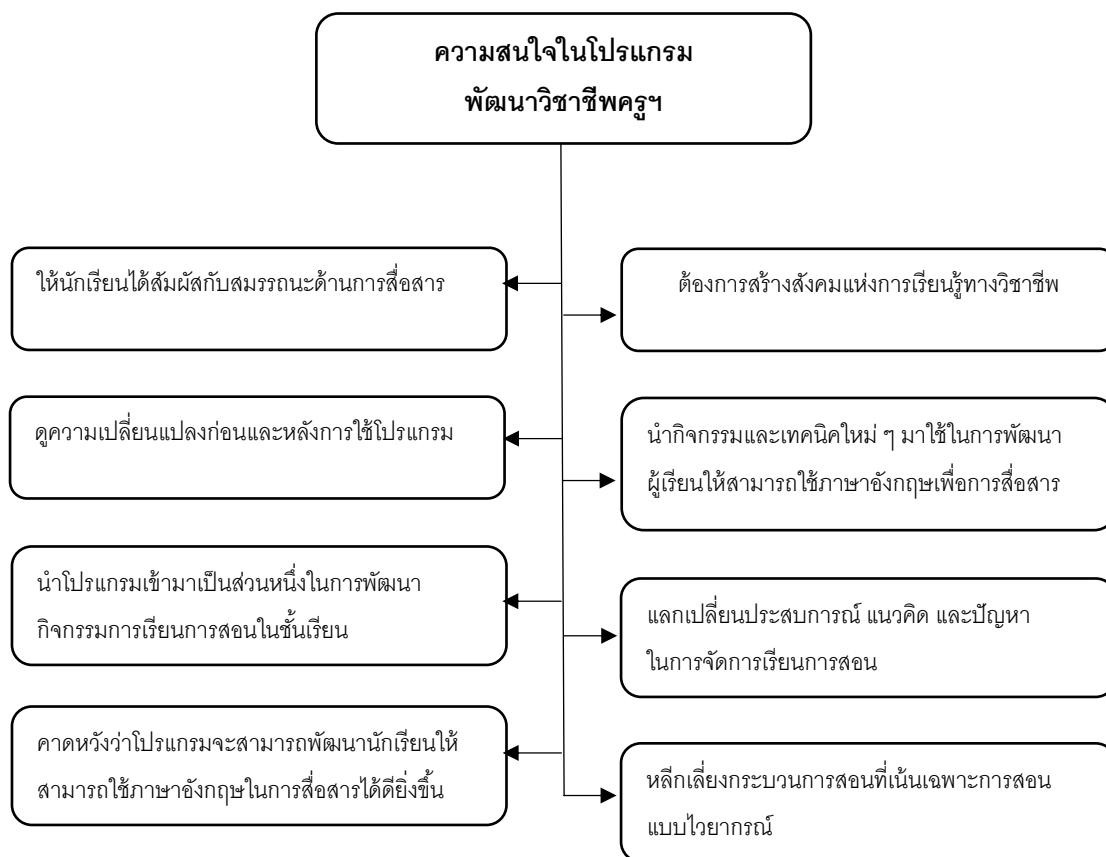
“ดิฉันให้ความสนใจกับโปรแกรมเนื่องจากปัจจุบันการสอนภาษาอังกฤษของครู ไม่เน้น ไปที่กระบวนการสื่อสาร กล่าวคือเน้นสอนเฉพาะโครงสร้างทางไวยากรณ์ ดิฉันจึงต้องการ หลีกเลี่ยงการสอนจากรูปแบบการสอนแบบไวยากรณ์ตลอดจนให้นักเรียนได้เจอหรือสัมผัส กับสมรรถนะด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

3. ครูต้องการดูความเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการใช้โปรแกรม ทั้งนี้เพราะ มีความคาดหวังว่าโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จะสามารถช่วยให้ครูพัฒนานักเรียนให้สามารถ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น ประกอบกับโปรแกรมจะมีเทคนิคใหม่ ๆ ดี ๆ ในการพัฒนา นักเรียนด้านการสื่อสารให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ในส่วนตัวของดิฉันมีความคาดหวังว่าโปรแกรมนี้จะเป็นตัวช่วยในการพัฒนานักเรียน ให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

“...โปรแกรมอาจจะมีเทคนิค ใหม่ ๆ ดี ๆ ในการพัฒนานักเรียนด้านการสื่อสาร ให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

ทั้ง 3 ประเด็นที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นี้ผู้วิจัยสามารถสรุปความสนใจของครู ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ตารางที่ 16 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.2 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียน การสอนของท่านเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 นักเรียนมีทัศนคติด้านลบต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กล่าวคือนักเรียนมีความคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชา ที่ยาก ตลอดจนนักเรียนไม่มีความพยายาม ในการพูดสนทนา ไม่ให้ความร่วมมือ แม้ว่าครูผู้สอน จะคอยกระตุ้นหรือให้คำชี้แนะ

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ประเด็นในการ วิเคราะห์สภาพ ของปัญหาและ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.2 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียน การสอนของท่านเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 2 นักเรียนมีวงคำศัพท์จำกัดและขาดความมั่นใจ ในการพูดภาษาอังกฤษ วิตกกังวล ในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ ตลอดจนนักเรียนขาดความแม่นยำทาง ไวยากรณ์ สมาชิกคนที่ 3 นักเรียนบางส่วนมีทักษะภาษาอังกฤษดี แต่ยังขาดความ มั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะนักเรียนไม่ค่อย มีสถานการณ์หรือบริบทให้ใช้ภาษาอังกฤษ แต่ในทาง ตรงกันข้าม นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดและ แบบทดสอบได้ดี สมาชิกคนที่ 4 นักเรียนขาดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ มี ความวิตกกังวลในข้อผิดพลาดระหว่างสื่อสาร ตลอดจน การแก้ไขข้อผิดพลาดจากครูผู้สอนอีกทั้งนักเรียนมีปัญหา ในทักษะการอ่าน เมื่อนักเรียนอ่านไม่ได้จึงทำให้ไม่ สามารถสื่อสารได้ สมาชิกคนที่ 5 นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง แต่เมื่อถึงเวลา ที่ต้องทำการสื่อสาร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ขาดความมั่นใจในการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทัศนคติด้านลบของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนและการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในชั้นเรียนที่ทำให้การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ประสบผลสำเร็จ โดยทัศนคติด้านลบของนักเรียนส่งผลต่อ ประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติด้านลบในรายวิชาภาษาอังกฤษส่งผลให้นักเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ขาดความพยายามในการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

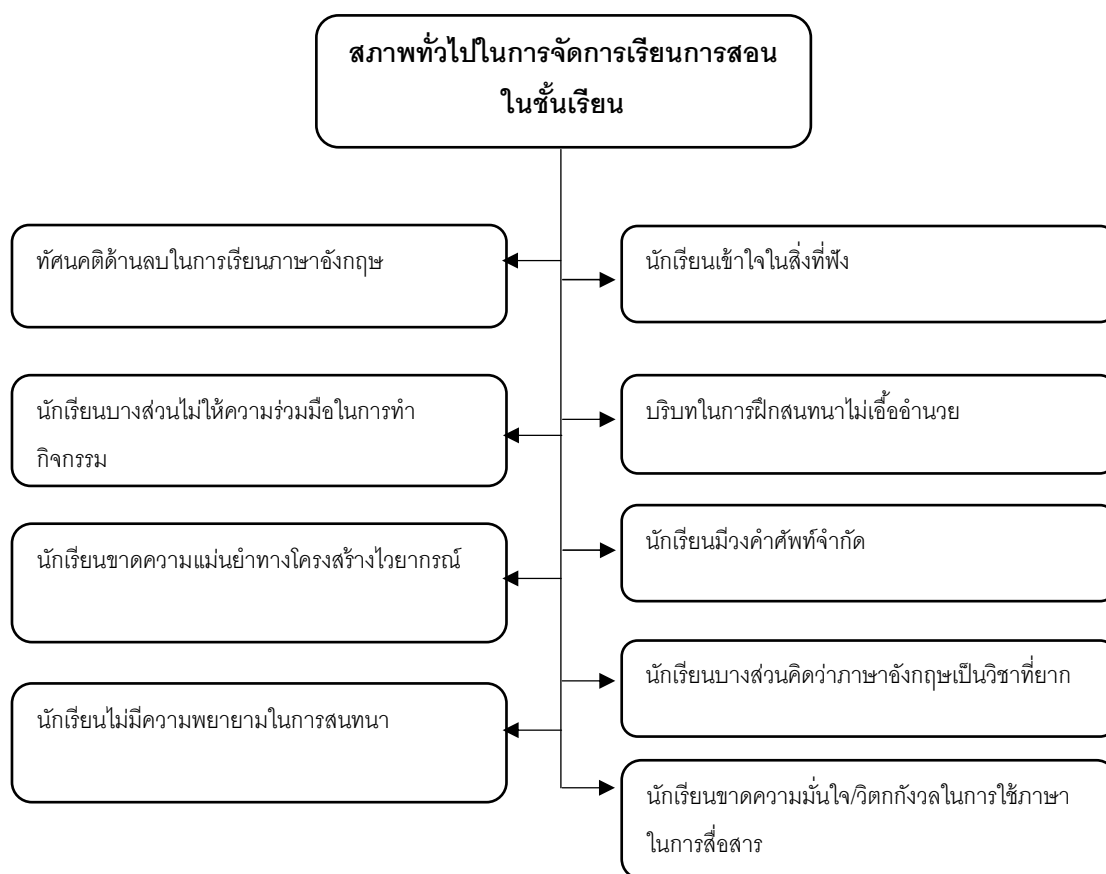
“นักเรียนมีทัศนคติด้านลบต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กล่าวคือ นักเรียนมีความคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

2. บริบทในการใช้ภาษาไม่เอื้ออำนวย ทั้งนี้เมื่อบริบทไม่เอื้ออำนวยหรือครูผู้สอนไม่สามารถจัดบริบทให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ โดยจะส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจหรือเกิดความวิตกกังวลเมื่อต้องใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมีผลมาจากนักเรียนมีวงคำศัพท์ที่จำกัด หรือนักเรียนขาดความแม่นยำทางโครงสร้างไวยากรณ์ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“นักเรียนบางส่วนมีทักษะภาษาอังกฤษดีแต่ยังขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะนักเรียนไม่ค่อยมีสถานการณ์หรือบริบทให้ใช้ภาษาอังกฤษ...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“นักเรียนมีวงคำศัพท์จำกัดและขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ วิตกกังวลในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ตลอดจนนักเรียนขาดความแม่นยำทางไวยากรณ์” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชั้นเรียน ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ตารางที่ 17 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.3 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไข อย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนของท่านคือ อะไร	สมาชิกคนที่ 1 การปรับทัศนคติของนักเรียนให้อยู่ในด้านบวก ในการเรียนภาษาอังกฤษ ตลอดจนการเสริมแรงด้วย คำชมเชยเพื่อสร้างกำลังใจให้กับนักเรียน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.3 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไข อย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนของท่านคือ อะไร	สมาชิกคนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ภาษาอังกฤษ และการเพิ่มวงคำศัพท์ให้กับนักเรียน สมาชิกคนที่ 3 ความมั่นใจในการพูดสื่อสาร ทั้งนี้เพราะ การสื่อสาร เน้นไปที่การสร้างความเข้าใจระหว่าง ผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่ไม่เน้นไปที่โครงสร้าง ทางภาษาอังกฤษมากนัก สมาชิกคนที่ 4 การเปลี่ยนทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษ ของ นักเรียน เพราะนักเรียนคิดว่าภาษาอังกฤษ เป็นเรื่อง ยาก กลัว แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อนักเรียนเรียนกับครู ต่างชาติ พบว่า นักเรียน กล้าสนทนา แต่เมื่อต้อง สนทนากับครูคนไทย นักเรียน ขาดความมั่นใจเพราะ กลัวการถูกจับผิด จากครูผู้สอนและคนรอบข้าง สมาชิกคนที่ 5 ความมั่นใจในการสื่อสาร โดยที่ครูผู้สอน ต้องกระตุ้น ให้นักเรียนพูดภาษาอังกฤษ อย่างมีความมั่นใจ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัญหาที่พบ และ
ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน คือ การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้านลบ
ในการเรียนภาษาอังกฤษ และการสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยผู้วิจัย
ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียน

ปัญหานี้เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเนื่องจาก นักเรียนยังมีความวิตกกังวลกลัว ประกอบกับนักเรียนยังมีความคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก ดังนั้น การจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนให้สนใจในรายวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมแรงนักเรียนด้วยคำชมเชยเพื่อสร้างกำลังใจให้กับนักเรียนในการเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนจะต้องมีการเสริมแรงด้วยคำชมเชยเพื่อสร้างกำลังใจให้กับนักเรียน”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

นอกจากนี้ ทัศนคติของนักเรียนที่ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน คือ เมื่อนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษกับครูผู้สอนที่เป็นคนไทย พบว่า นักเรียนไม่กล้าที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา ทั้งนี้เนื่องจากว่านักเรียนเกิดความวิตกกังวลและกลัวการแก้ไขข้อผิดพลาดจากครูผู้สอน จึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...เมื่อนักเรียนเรียนกับครูต่างชาติพบว่า นักเรียนกล้าสนทนา แต่เมื่อต้องสนทนากับครูคนไทย นักเรียนขาดความมั่นใจเพราะกลัวการถูกจับผิดจากครูผู้สอนและคนรอบข้าง”

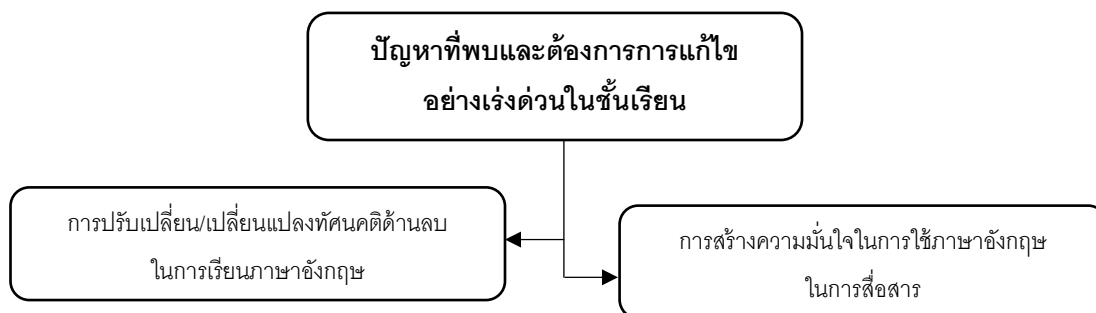
(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

2. การสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

นักเรียนขาดความมั่นใจเมื่อทำการฝึกการสนทนากับครูผู้สอนที่เป็นคนไทย แต่ในขณะเดียวกันพบว่า เมื่อนักเรียนสนทนากับครูผู้สอนต่างชาติ พบว่า นักเรียนกล้าสนทนามากขึ้น เหตุผลนี้เกิดขึ้นจากผลของการมีทัศนคติด้านลบของนักเรียนที่คิดว่าเมื่อสนทนาภาษาอังกฤษจะต้องถูกจับผิดจากครูผู้สอนชาวไทย ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องสร้างความเข้าใจระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนให้เข้าใจตรงกันว่าการสนทนาที่แท้จริงอาจจะไม่ได้เน้นไปที่โครงสร้างทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ในขณะเดียวกันการสนทนาหากเกิดข้อผิดพลาดทางโครงสร้างทางภาษา ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ชี้แนะหรือคอยแก้ไขเพื่อให้นักเรียนสามารถพูดสนทนาได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การแก้ไขปัญหาความมั่นใจในการพูดสื่อสาร ครูผู้สอนต้องเน้นไปที่การสร้าง ความเข้าใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่ไม่เน้นไปที่โครงสร้างทางภาษาอังกฤษมากนัก ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนได้ 2 ประเด็น ดังภาพที่ 18

ภาพที่ 18 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน

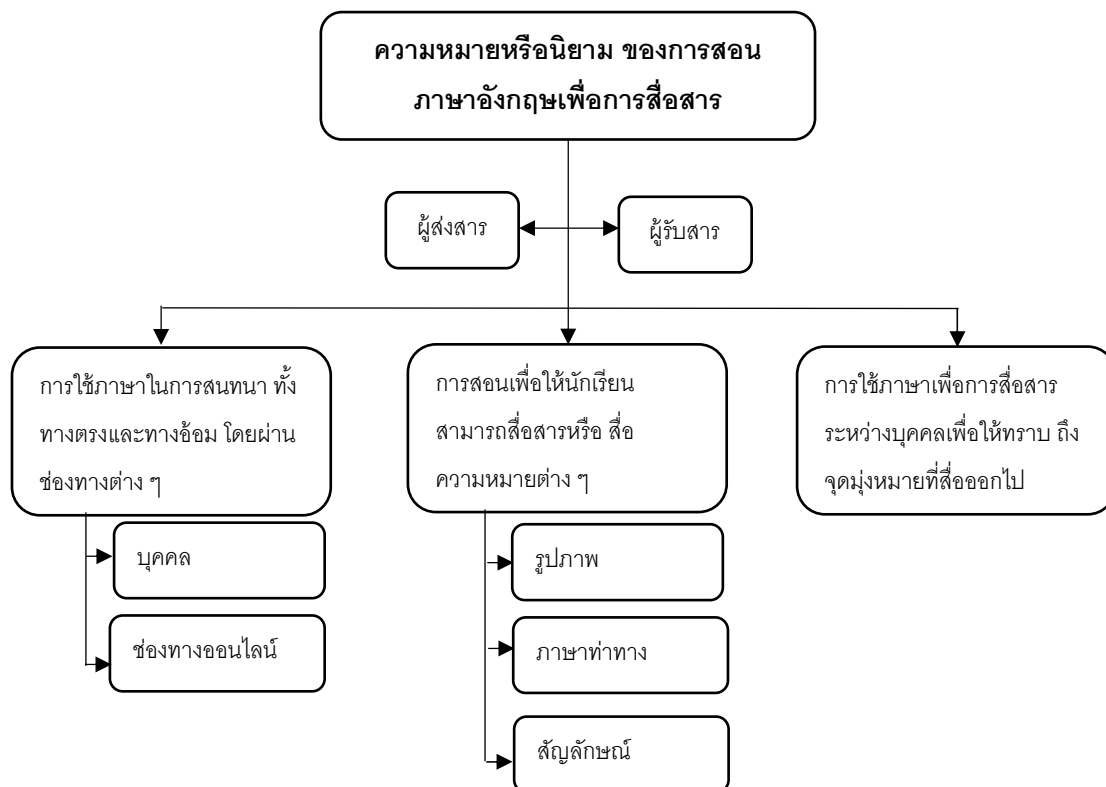
ตารางที่ 18 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของ ท่าน หมายความว่าอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 การเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกัน สมาชิกคนที่ 2 การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อให้ ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่สื่อออกไป เพื่อความเข้าใจ ตรงกัน สมาชิกคนที่ 3 การสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสาร หรือสื่อ ความหมายอื่น ๆ โดยไม่จำกัดอยู่ที่รูปแบบของคำ ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของสัญลักษณ์ หรือ ภาษาอังกฤษท่าทาง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของ ท่าน หมายความว่าอย่างไร	สมาชิกคนที่ 4 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้เน้นหรือจำกัดเฉพาะรูปแบบของคำเท่านั้น แต่เน้นไปที่การสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบ ของภาษาอังกฤษท่าทาง และภาษาอังกฤษเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ สมาชิกคนที่ 5 การสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ภาษาอังกฤษพูดซึ่งอาจหมายถึงรูปแบบของภาษาท่าทาง รูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 18 ผู้วิจัยได้จำแนกนิยามของความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 19

ภาพที่ 19 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์ในบทที่ 2 เปรียบเทียบกับแนวคิดที่ผู้วิจัย ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มกับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีผลการเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของสมาชิกชุมชน
นักปฏิบัติ

แนวคิด/ ความหมาย	สมาชิกคนที่ 1	สมาชิกคนที่ 2	สมาชิกคนที่ 3	สมาชิกคนที่ 4	สมาชิกคนที่ 5
1. การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงแนวคิดและการดำเนินการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย	•	•	•	•	
2. การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร			•		
3. การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	•	•		•	
4. การจัดกิจกรรมทางภาษาตามทักษะต่าง ๆ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน					
5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบทและเอื้อต่อการเรียนรู้	•				
6. เนื้อหาทางภาษาไม่ได้เป็นรูปแบบที่กำหนดตายตัว	•		•	•	•

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ในบทที่ 2 มีอยู่ 2 ดังนี้

1. ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสนทนาระหว่างบุคคลเพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่สื่อออกไป ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในนิยามของดิฉันคือการเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาอังกฤษ ในการสนทนาทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ คนที่ 1)

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหมายถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่สื่อออกไปเพื่อความเข้าใจตรงกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

2. เนื้อหาที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้มีข้อจำกัดอยู่ที่รูปแบบของคำหรือประโยค แต่การสอนหรือการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น สามารถใช้ได้หลากหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นภาษาท่าทาง การใช้สัญลักษณ์ ตลอดจนรูปภาพต่าง ๆ ในการสื่อสาร ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารหรือสื่อความหมายอื่น ๆ โดยไม่จำกัดอยู่ที่รูปแบบของคำ ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของสัญลักษณ์หรือภาษาอังกฤษท่าทาง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้เน้นหรือจำกัดเฉพาะรูปแบบของคำเท่านั้น แต่เน้นไปที่การสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของภาษาอังกฤษท่าทาง และภาษาอังกฤษเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ผลการผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายหรือคำนิยามอยู่ในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนยังคงไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ครอบคลุมในบางประเด็นได้ เช่น การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร การจัดกิจกรรมทางภาษาตามทักษะต่าง ๆ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น

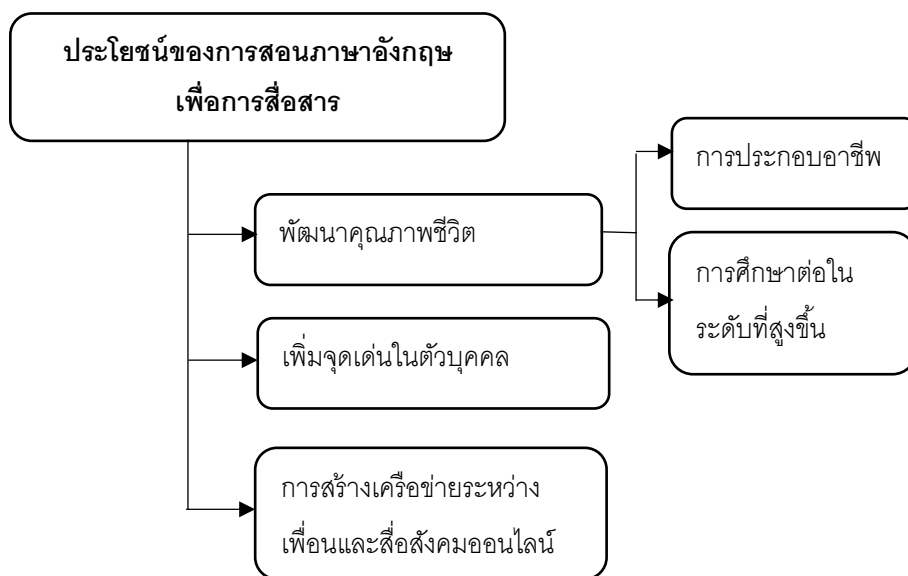
ตารางที่ 20 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของท่านมีอะไร	สมาชิกคนที่ 1 ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้เพราะหากนักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ประโยชน์ทางตรงคือการประกอบอาชีพที่มีความได้เปรียบและสามารถเพิ่มรายได้ ให้ผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสารในความคิดของท่านมีอะไร	สมาชิกคนที่ 2 ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจน การประกอบอาชีพในต่างประเทศ
	สมาชิกคนที่ 3 การประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ในอนาคตให้กับ นักเรียน และการเพิ่มจุดเด่นในตัวบุคคลที่สามารถ สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้
	สมาชิกคนที่ 4 ประโยชน์ในการดำรงชีวิต เพราะหากนักเรียน สามารถสื่อสารได้ก็จะทำให้อยู่ในสังคมได้ตลอดจน ทางเลือกที่มากกว่า โดยเฉพาะด้านอาชีพ หรือการศึกษาต่อและการดำรงชีวิตทั้งใน และต่างประเทศ
	สมาชิกคนที่ 5 เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำเอาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจน ใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในการ สร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อน และสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในอนาคต

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นประโยชน์ของการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 20

ภาพที่ 20 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่าครูผู้สอนได้มีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น คือ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูจะส่งผลให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้และมีข้อได้เปรียบโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่จะส่งผลต่อรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...หากนักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ประโยชน์ทางตรงคือการประกอบอาชีพที่มีความได้เปรียบและสามารถเพิ่มรายได้ให้ผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนการประกอบอาชีพในต่างประเทศ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

ส่วนประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียนจะทำให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการศึกษาต่อในต่างประเทศที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารหรือแม้แต่การศึกษาต่อในประเทศในหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ประโยชน์ในการดำรงชีวิต เพราะหากนักเรียนสามารถสื่อสารได้ก็จะทำให้อยู่ในสังคมได้ตลอดจนทางเลือกที่มากกว่า โดยเฉพาะด้านอาชีพหรือการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต ทั้งในและต่างประเทศ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

“...นักเรียนสามารถนำเอาภาษาเพื่อการสื่อสารไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

2. การเพิ่มจุดเด่นในตัวบุคคลเป็นสิ่งที่เป็นเสน่ห์ให้กับนักเรียนที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้หรือแม้แต่ครูผู้สอนเองที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสื่อสารจะได้รับการยอมรับมากกว่าครูที่สอนด้วยวิธีสอนที่เน้นเฉพาะการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์

3. การสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อนและสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ในปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารมีมากมายหลายช่องทาง ดังนั้น การสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารจะทำให้นักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารได้รวดเร็วและกว้างขึ้น ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

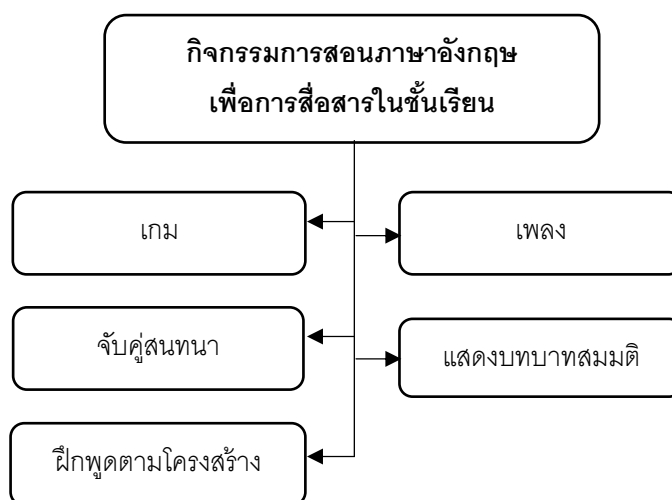
“... ประโยชน์ในปัจจุบันคือนักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ในการสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อนและสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างหลากหลาย” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

จากทั้ง 3 ประเด็นที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่าในความเชื่อของครูเกี่ยวกับประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถแสดงแนวคิดและมุมมองออกมาได้ถูกต้อง ทั้งนี้แนวคิดและมุมมองของครูสอดคล้องกับแนวคิดของสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 31) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนภาษาอังกฤษของครูที่ส่งผลต่อนักเรียนว่าการสอนภาษาอังกฤษไม่เพียงเป็นช่องทางเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงานแต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความรู้อื่นที่กว้างขวางออกไป เนื่องจากเป็นภาษากลางที่ถูกนำไปใช้ในสื่อต่าง ๆ

ตารางที่ 21 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.3 ท่านจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนด้วยกิจกรรม ใด	สมาชิกคนที่ 1 การสลับกันระหว่างภาษาอังกฤษไทยและ ภาษาอังกฤษโดยเน้นไปที่เกมการแข่งขัน ซึ่งครูผู้สอน ใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนเกิดปฏิกิริยา ตอบสนองและกิจกรรมจับคู่สนทนากัน สมาชิกคนที่ 2 กิจกรรมจับคู่กันพูดตามโครงสร้างหรือรูปแบบ ของ ประโยคที่กำหนดให้ พร้อมกับการกำหนดสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาทักษะ การพูดตามโครงสร้างทางภาษาที่นักเรียนได้ศึกษามา สมาชิกคนที่ 3 การกำหนดสถานการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนา ทักษะการพูดหรือการสรุป เป็นภาษาอังกฤษของ ตนเองจากกิจกรรมการอ่าน โดยมีการสลับการใช้ ภาษาอังกฤษไทย และภาษาอังกฤษในการสอน สมาชิกคนที่ 4 ใช้กิจกรรมคู่ (Pairs) ในการฝึกสนทนา โดยการศึกษา จากตัวอย่างของโครงสร้าง ทางไวยากรณ์หรือรูปแบบ ของประโยคเพื่อฝึก การสนทนาตามเนื้อหาที่กำหนดให้ สมาชิกคนที่ 5 ใช้เพลงและเกมในการจัดกิจกรรม เพราะการฝึกฟัง เพลงสากลแล้วศึกษารูปประโยคที่ปรากฏ ในเนื้อเพลง และให้นักเรียนสื่อสาร โดยการแสดงความรู้สึกับ เนื้อเพลงและเล่นเกมจากเนื้อเพลง

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 21 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนนำมาใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนมีกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันดังนี้

1. เกม โดยลักษณะของเกมจะเน้นไปที่กระบวนการแข่งขันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ครูผู้สอนจะสลับใช้คำสั่งระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการใช้คำสั่งเพื่อให้นักเรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูยังให้ข้อมูลที่กำกวม อธิบายลักษณะการจัดกิจกรรมหรือลำดับขั้นตอนในการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ชัดเจน ทั้งนี้เมื่อนำแนวคิด การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้เกมของมาเลย์ (Maley, 1981) และแนวคิดของครูมาทำการวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่า ครูผู้สอนใช้เกมในการจัดกิจกรรมเพียงเพราะให้นักเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเท่านั้น

2. กิจกรรมการฝึกพูดตามโครงสร้าง กิจกรรมนี้คือการให้นักเรียนศึกษาโครงสร้างที่กำหนดให้แล้วให้นักเรียนฝึกพูดตามโครงสร้าง โดยครูผู้สอนมีความเข้าใจว่าการฝึกพูดตามโครงสร้างที่กำหนดให้เป็นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิด เพราะการฝึกพูดตามโครงสร้างเป็นเพียงแค่ขั้นตอนที่ใช้ในการฝึกใช้ภาษาเท่านั้น

3. กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ จากแนวคิดของสเตอร์ทริช (Sturtridge, 1981)

ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ออกแบบมาให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างอิสระในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ในทางตรงกันข้ามการจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติในชั้นเรียนที่จัดขึ้น ครูผู้สอนจะกำหนดสถานการณ์พร้อมทั้งโครงสร้างทางภาษาให้กับนักเรียนและจากนั้นนักเรียนจะแสดงบทบาทสมมติพร้อมกับโครงสร้างตามที่ครูกำหนดให้ โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ครูผู้สอนมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...กิจกรรมที่ดิฉันนำมาใช้คือการแสดงบทบาทสมมติ โดยดิฉันจะกำหนดสถานการณ์ให้กับนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดตามโครงสร้างทางภาษาที่นักเรียนได้ศึกษามา”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

4. กิจกรรมจับคู่สนทนา จากแนวคิดของไรท์ (Wright, 1981) กล่าวว่า การจัดกิจกรรม

จับคู่สนทนาเป็นลักษณะกิจกรรมการพูดแบบควบคุมที่มีการใช้สื่อควบคุมกันไปเพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษ แต่ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนจะปฏิบัติตามความเคยชินและเน้นให้นักเรียนได้จับคู่เพื่อทำการฝึกการสนทนาตามหัวข้อที่กำหนดให้ ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมมีความขัดแย้งกับแนวคิดของไรท์ (Wright, 1981) อีกทั้งในการจัดกิจกรรมครูผู้สอนไม่ได้มีการขยายความว่าในขั้นตอนถัดไปครูผู้สอนทำกิจกรรมใดต่อบ้าง

5. เพลง เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฟังเพลงสากลแล้วศึกษารูปประโยค

หรือ โครงสร้างทางภาษาที่ปรากฏในเนื้อเพลง จากนั้นให้นักเรียนได้ฝึกพูดตามโครงสร้าง หรือตามประโยคที่ปรากฏในเนื้อเพลง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นนี้พบว่า ครูผู้สอน มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนได้จดจำโครงสร้างประโยคเท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีขั้นตอนของกระบวนการสื่อสารตามแนวคิดของไรท์ (Wright, 1981) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในด้านกิจกรรมการฟังเพื่อความเข้าใจคือ การฟังเพื่อหาคำตอบ การฟังเพื่อปฏิบัติตาม และการฟังเพื่อวาดภาพประกอบ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะเน้นไปที่กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว แต่ในความเป็นจริงการจัดกิจกรรมจะต้องครอบคลุมทุกทักษะ อีกทั้งในการจัดกิจกรรมเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เป็นเพียงแค่ขั้นตอนในการฝึกใช้ภาษาตามโครงสร้างตามที่กำหนดให้เท่านั้น

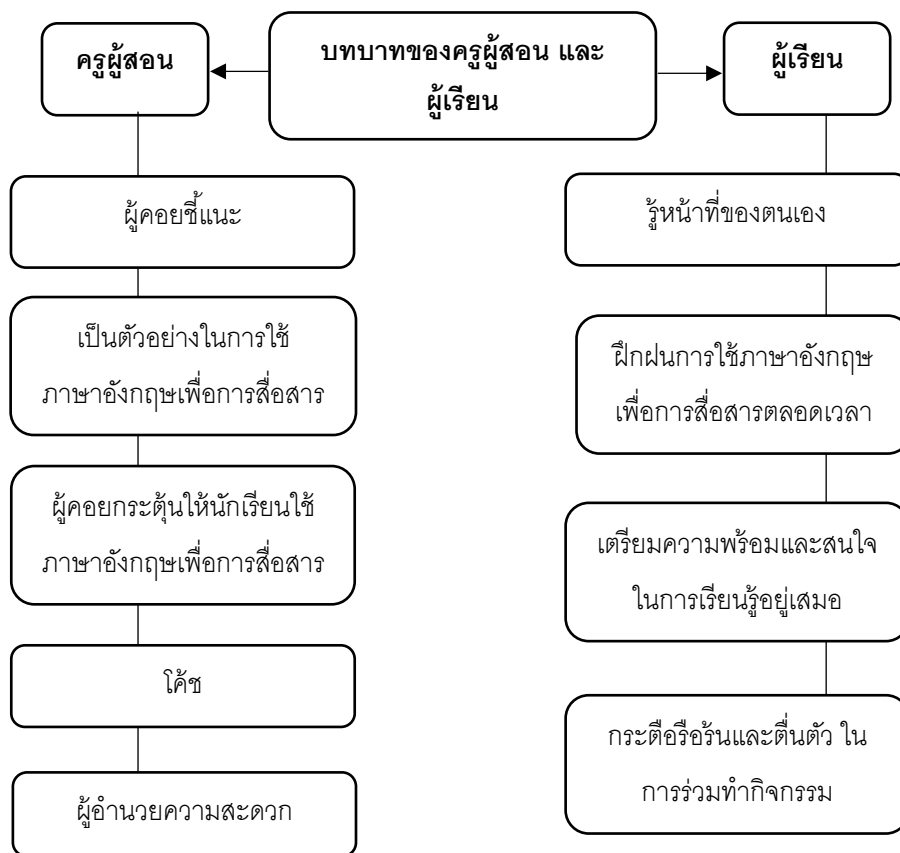
ตารางที่ 22 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารควรเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 บทบาทของครู เป็นผู้คอยชี้แนะให้กับนักเรียนและแก้ไขข้อผิดพลาด ให้กับนักเรียนทันทีเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจ ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ถูกต้อง บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องฝึกตนเองอยู่ตลอดเวลา ฝึกฝน ในสถานการณ์จริงเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ สมาชิกคนที่ 2 บทบาทของครู เป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนและกระตุ้น ให้นักเรียน ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารให้มากที่สุด บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ รู้หน้าที่ ตนเอง สมาชิกคนที่ 3 บทบาทของครู เป็นผู้อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนและคอยชี้แนะ นักเรียน บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารควรเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 4 บทบาทของครู เป็นผู้คอยกระตุ้นและอำนวยความสะดวกพร้อมกับ เป็นตัวอย่างให้กับนักเรียน บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องกระตือรือร้นในการเรียน สมาชิกคนที่ 5 บทบาทของครู เป็นโค้ชเพื่ออธิบายและแสดงตัวอย่างให้กับนักเรียน ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา ของผู้เรียนในระหว่างการใช้ภาษาเพื่อให้เกิด ความถูกต้อง บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน
ในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 22

ภาพที่ 22 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทของครูผู้สอน จากแนวคิดของลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1981, p. 19) และ สลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอน จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) ทั้งนี้หน้าที่หลักของครูสามารถจำแนกได้ คือ การควบคุมชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนตลอดจนการไม่แทรกแซงหรือขัดขวาง การใช้ภาษาของนักเรียน เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันกับแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นว่าบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม กระตุ้นนักเรียนให้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารตลอดจนทำหน้าที่เป็นโค้ชหรือที่ปรึกษาให้กับนักเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารพร้อมกับเป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียน

จากแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) ที่กล่าวว่า ครูจะไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ครูจะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาหรือเรียนรู้อย่างอิสระ พบว่ามีครูจำนวน 2 ท่านที่ยังมีความเชื่อว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับผู้เรียนว่าจะต้องแก้ไขทันทีเมื่อนักเรียน เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้เกิดความถูกต้อง ซึ่งความเชื่อดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

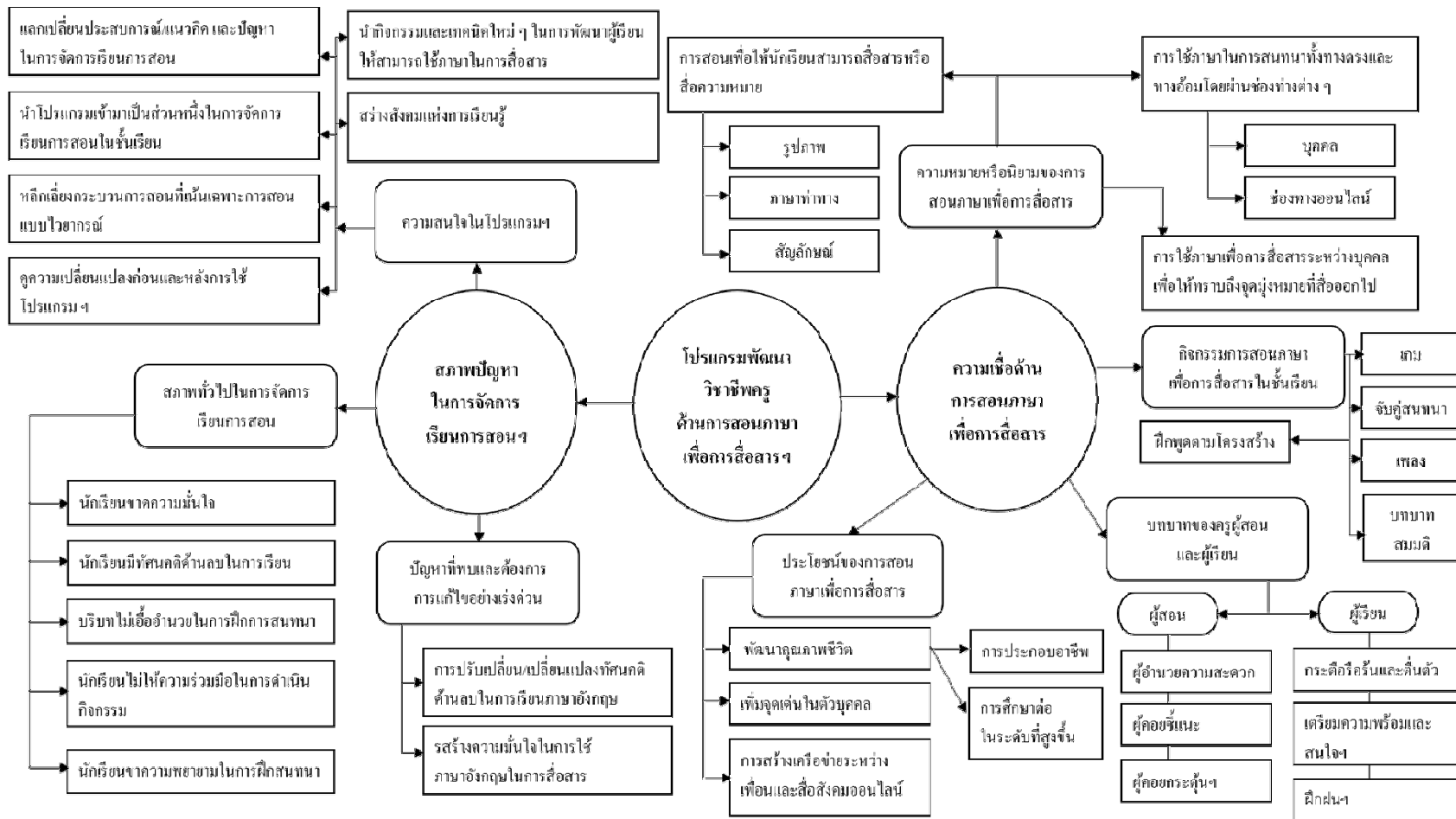
“ครูต้องเป็นผู้คอยชี้แนะให้กับนักเรียนและแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียนทันทีเพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ถูกต้อง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“...ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นโค้ชเพื่ออธิบายและแสดงตัวอย่างให้กับนักเรียนตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาของผู้เรียนในระหว่างการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความถูกต้อง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

2. บทบาทของผู้เรียน ตามแนวคิดของริชาร์ด (Richard, 2006, p. 4) ได้อธิบายว่า บทบาท ของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเองโดย การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับเพื่อน ๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งต้องพยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านช่องทางต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนมีความเข้าใจที่สอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richard, 2006, p. 4) กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมในการเรียนและฝึกฝน การใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ ตลอดจนต้องมีความตื่นตัวในการร่วมกิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดให้ อยู่ตลอดเวลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ใน 2 ประเด็นหลัก คือ สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และความเชื่อ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามภาพที่ 23

ภาพที่ 23 ภาพรวมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

การจัดอบรม

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ หลังจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดอบรมในหัวข้อ แนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching approach) ทั้งนี้การจัดอบรมได้ดำเนินการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจของครูให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับประเด็นความเชื่อดังต่อไปนี้

1. ความหมายและนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. การออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดในการจัด

กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3. การสร้างความตระหนักในบทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียน

โดยวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อนี้ได้กำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความเชื่อของครูที่มีต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ยังมีความเชื่อในระดับพื้นฐานและบางประเด็น ยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องอยู่

ผู้วิจัยได้เชิญ นายสดี ไกพย์กลอน ศึกษาานิเทศกิจวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการจัดอบรมได้ดำเนินการในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2563 ในเวลา 09.00 น.- 12.00 น.

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้เชิญชวนครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่สนใจเข้าร่วมอบรมร่วมกับครูผู้มีส่วนร่วม

1. ก่อนการอบรม

1.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ กำหนดเวลาในการอบรม และเอกสารประกอบการอบรมให้กับผู้มีส่วนร่วมและครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่นที่มีความสนใจเข้าร่วมอบรมกับผู้มีส่วนร่วม

1.2 ผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรม โดยการอบรมเป็นลักษณะที่ไม่เป็นทางการ การแต่งกายในการเข้าร่วมอบรมสำหรับผู้มีส่วนร่วมและสมาชิกที่ให้ความสนใจ

เป็นการแต่งกายด้วยชุดสวยงาม สุภาพ และแข็งแรงสมาชิกในการเดินทางมาเข้ารับการอบรม ด้วยความระมัดระวังในการขับขี่ยานพาหนะ

1.3 ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่โดยใช้ห้องประชุม PLC ของโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา เป็นสถานที่ใช้ในการอบรม และจัดเตรียมอาหารว่างให้กับผู้เข้าร่วมการอบรมทุกคน

1.4 ก่อนทำการอบรมผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนลงชื่อเข้ารับการอบรม ทั้งนี้ มีครูผู้สนใจเข้ารับการอบรมที่มาจากโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา จำนวน 7 คน โรงเรียน บ้านหนองผักหลอด จำนวน 1 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านแท่นประจัน จำนวน 1 คน โดยสรุป มีครูที่เข้าร่วมรับการอบรม จำนวน 9 คน

2. ระหว่างการอบรม

2.1 บรรยายภาคในการอบรม

บรรยายภาคในการอบรมเป็นการอบรมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ โดยเริ่ม ดำเนินการอบรมในเวลา 09.00 น. ทั้งนี้วิทยากรได้ใช้เกม Kahoot ผ่านโทรศัพท์มือถือ ของ ผู้เข้าร่วมอบรมในการตรวจสอบความรู้เบื้องต้นด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการอบรมทุกคน โดยบรรยายเป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่มีความกดดัน และความวิตกกังวลใด ๆ การบรรยายในด้านเนื้อหาของวิทยากรใช้ภาษาอังกฤษไทยในการบรรยาย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของผู้เข้ารับการอบรม โดยเนื้อหาที่ใช้ในการบรรยายของวิทยากร ประกอบด้วย ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวการจัดกิจกรรมและกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร บทบาทของครูผู้สอน และบทบาทของนักเรียน ตามลำดับ

2.2 การมีปฏิสัมพันธ์ในการอบรม

วิทยากรได้บรรยายพร้อมกับสลับกับการเล่นเกมและให้ครูผู้สอนได้ฝึกปฏิบัติ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนแนวคิดระหว่างกัน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการอบรม ให้ความร่วมมือในการอบรมและร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนแนวคิดกันอย่างเต็มที่ และวิทยากรมีความเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมอบรม

3. หลังการอบรม

หลังจากเสร็จสิ้นการอบรม ผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายของครูผู้สอนโดยสร้างสังคมออนไลน์ ผ่าน Facebook และแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนแนวคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม พร้อมกับผู้เข้าร่วมอบรมได้ประเมิน ความพึงพอใจ โดยผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมจำนวน 5 คน มีระดับ

ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่ 0.60

ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมในชั้นตอนที่ 1 จำนวน 5 ชั่วโมง ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จำนวน 2 ชั่วโมง
2. การจัดอบรม จำนวน 3 ชั่วโมง

ผู้มีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้วที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวชิราวุฒิศึกษา ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 5 คน และครูที่มีความสนใจเข้ารับการอบรมในหัวข้อแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching approach) จากโรงเรียนบ้านหนองผักหลอด จำนวน 1 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านแพ้วประจัน จำนวน 1 คน และโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นแบบบันทึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) จากสมาชิกที่ประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวชิราวุฒิศึกษา ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
 - 1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.2 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 คุณลักษณะของครูต่อการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.4 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ประเด็นสภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพรู้ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพรู้ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยคือการรวมกลุ่มเพื่อออกแบบและพัฒนากิจกรรม เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของสมาชิก และเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกและกำหนดหัวข้อในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการคัดเลือกแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองและกำหนดหัวข้อ และเนื้อหาที่จะใช้ออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

2. การออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เป็นการออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 25-26; สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537, หน้า 112-115; พรสวรรค์ สีป้อ, 2550, หน้า 25; แสงระวี ดอนแก้วบัว, 2558, หน้า 134-135) โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ ให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนนั้น ๆ โครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นผู้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามโครงสร้างที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นตอนแรก วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาตามรูปแบบของภาษา ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ โดยจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดให้ โดยการฝึกสามารถทำการฝึกได้ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ฝึกคู่ ตลอดจนการฝึกเดี่ยว นอกเหนือจากนั้นครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่

2.3 ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) หลังจากที่ผู้เรียนได้ทำการฝึก ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งในสถานการณ์สมมติหรือสถานการณ์จริง โดยขั้นตอนนี้ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น

3. การวิพากษ์กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม

เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้มีส่วนร่วมเพื่อทำการวิพากษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้มีส่วนร่วมจะร่วมกันตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการวัดผลประเมินผล

4. การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายหลังจากการวิพากษ์เพื่อให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้วที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 5 คน

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยร่วมกันออกแบบและพัฒนากิจกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ของสมาชิก ตลอดจนร่วมวิพากษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมออกแบบตามขั้นตอน การจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของตนเอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ที่ผ่านการออกแบบ พัฒนากิจกรรม และปรับปรุงจนมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

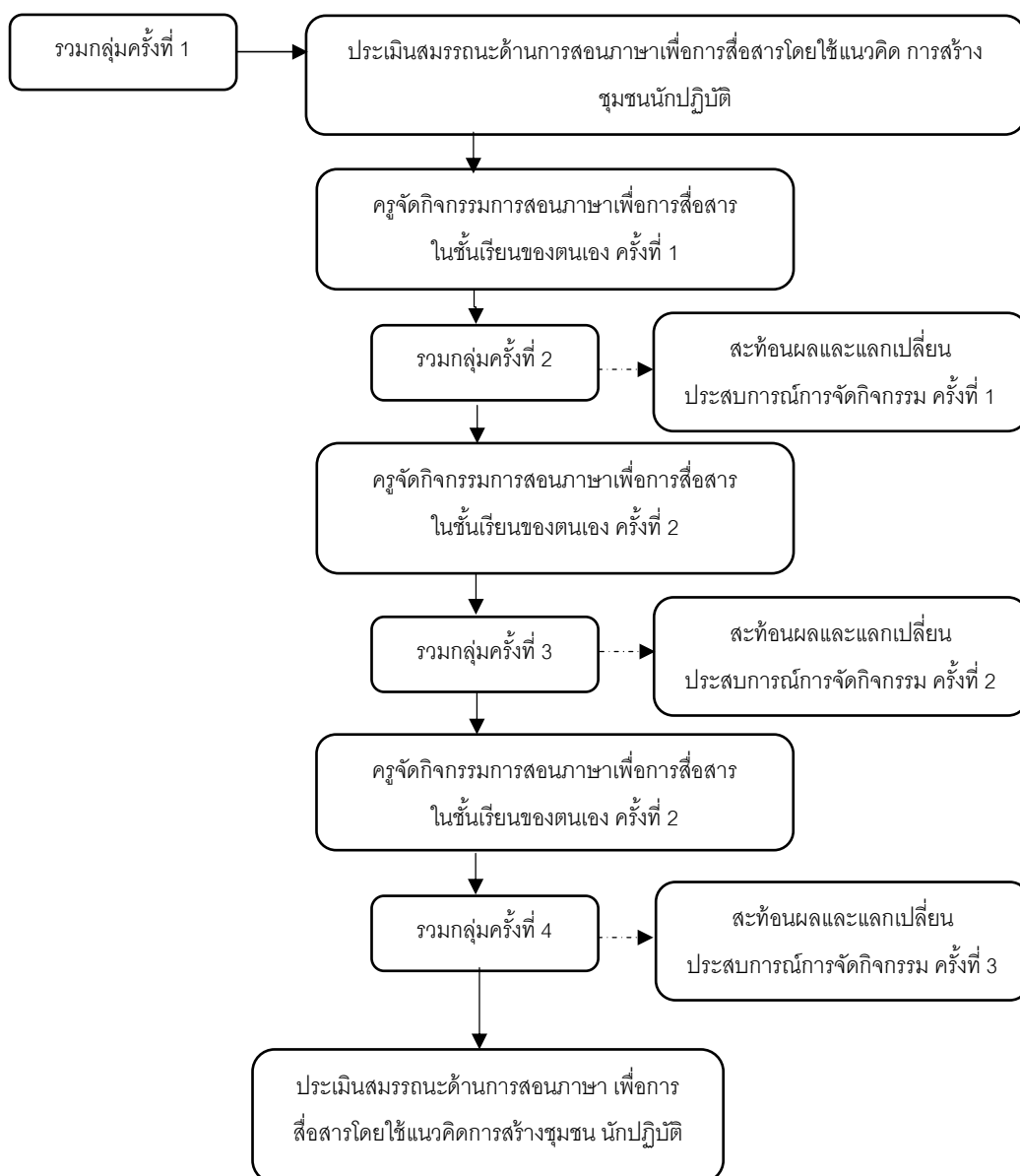
2. การสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม

ผู้มีส่วนร่วมจะกลับมารวมกลุ่มกันหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรม จำนวน 3 ครั้ง โดยการสะท้อนผลในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

3. การประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมได้มีการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมและ และการประเมินประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วยครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอ
บ้านแพน ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นแบบบันทึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่ทำการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวคิดในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ตลอดจนการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างและหลังการใช้โปรแกรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

ในประเด็นที่ครูผู้สอนได้บันทึกเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตลอดจนการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างและหลังการใช้โปรแกรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อที่จะวิเคราะห์ประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน และประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ส่วนนี้เป็นการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะประเมินผล และสะท้อนผลถึงการเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่อการจัดกิจกรรมสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน ซึ่งครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ด้าน หลังการทดลองใช้โปรแกรมของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ผู้มีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 5 ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่น ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นแบบบันทึกผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) หลังจากสมาชิกที่ประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีวิเคราะห์ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.3 กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน

2. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ด้าน หลังการทดลองใช้โปรแกรมของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

- 1.3 กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 - 2.1 วิเคราะห์ผลความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 วิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
 - 2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการรายบุคคลและแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการโดยใช้หลักการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2556, หน้า 276-279) ดังนี้

$$DS (\%) = \frac{(Y - X)}{F - X} \times 100$$

- เมื่อ DS (%) = คะแนนร้อยละของพัฒนาการของผู้เรียน (Development score) คิดเป็นร้อยละ
- X = คะแนนวัดครั้งก่อน
- Y = คะแนนวัดครั้งหลัง
- F = คะแนนเต็ม

แปลผล

76 -100	พัฒนาการระดับสูงมาก
51-75	พัฒนาการระดับสูง
26-50	พัฒนาการระดับกลาง
0-25	พัฒนาการระดับต้น

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาผลการใช้โปรแกรมเพื่อสะท้อนผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ออกเป็น 2 ประเด็น คือ

- ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

บทที่ 4

ผลการศึกษาและพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ การนำเสนอผล การศึกษาและพัฒนาในบทนี้ได้ดำเนินการศึกษาผลจากกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม และขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล โดยการนำเสนอผลการศึกษาและพัฒนาตามคำถามการวิจัยในข้อที่ 2 คือ โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คำถามการวิจัย

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นมาตราวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961 อ้างถึงใน มานพ บุญสมพงษ์, 2550, หน้า 20) แปลผลดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อยที่สุด

มีรายละเอียด ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนใช้โปรแกรม
พัฒนาวิชาชีพครูฯ

ข้อที่	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	\bar{X}	SD	ระดับ
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหน้าที่ทาง ภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน	3.20	0.45	ปานกลาง
2	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวัน	3.40	0.89	ปานกลาง
3	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารภาษาอังกฤษ	3.20	0.45	ปานกลาง
4	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษาอังกฤษ	3.60	0.55	มาก
5	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน อย่างเหมาะสม	3.80	0.45	มาก
6	มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
7	มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ฝึกใช้ ภาษาอังกฤษ	4.50	0.55	มากที่สุด
8	เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม	4.20	0.45	มาก
9	มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ในห้องเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
10	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้อง กับจุดประสงค์ การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
11	หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ ภาษาอังกฤษของนักเรียน	3.60	0.89	มาก
12	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอย่างอิสระ	3.40	0.55	ปานกลาง
13	สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้น ไปที่ความคล่องแคล่วใน การใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ความถูกต้อง	4.20	0.45	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อที่	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	\bar{X}	SD	ระดับ
15	มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)	3.60	0.89	มาก
16	มีการบูรณาการสมรรถนะด้านการสื่อสาร (สมรรถนะด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะด้านวาทกรรมและสมรรถนะด้านกลยุทธ์)	3.60	0.89	มาก
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีการสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์ด้วยตนเอง	4.00	0.71	มาก
18	มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์เพื่อให้นักเรียนสรุปมโนทัศน์ด้วยตนเอง	4.20	0.45	มาก
19	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สรุปทเรียนอย่างเหมาะสม	4.00	0.71	มาก
20	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเองจากช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด
สรุปผล		3.95	0.73	มาก

จากตารางพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วมก่อนดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีค่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.73

ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่มกับผู้มีส่วนร่วม

ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) กับผู้มีส่วนร่วม เพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังจากที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 24 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 1	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมเกมในการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในการพัฒนาทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่าน เป็นอย่างไร นักเรียนกล้าแสดงออก ในการพูด เพราะเมื่อนักเรียนเกิดความสุขสนาน ในการเล่นเกมนักเรียนจะพูดออกมา โดยเกมสามารถพัฒนาทักษะการพูด ของนักเรียนได้ในระดับหนึ่ง	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง ชั้นฝึกปฏิบัตินักเรียนบางส่วน หยอกล้อกันระหว่างที่ทำการฝึกใช้ ภาษาอังกฤษตามโครงสร้าง จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสาร ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ได้	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มที่มี ปัญหาหันมาสนใจและฝึกพูด ภาษาอังกฤษ
สมาชิกคนที่ 2	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้เกมในการพัฒนาทักษะ การพูดภาษาอังกฤษ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่าน เป็นอย่างไร นักเรียนบางส่วนยังไม่มั่นใจ ไม่กล้าพูด ตลอดจนนักเรียนไม่รู้ คำศัพท์ จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถ พูดสนทนาได้	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง เมื่อนักเรียนต้องสร้างประโยคใน การสื่อสาร พบว่า นักเรียนบางส่วน ไม่สามารถสร้างประโยคในการ สื่อสารได้ ทั้งนี้ผลมาจากกรณีที่ นักเรียนขาดความมั่นใจตลอดจน วงคำศัพท์ที่จำกัด	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อให้ นักเรียนช่วยกัน ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการคิดประโยค และ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่าง กลุ่มเพื่อสร้าง ความมั่นใจ

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 3	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ (Role play)	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของ ท่านเป็นอย่างไร นักเรียนสามารถฝึกสนทนา ตามโครงสร้างและเนื้อหาด้วย กระบวนการสื่อสารได้แต่เมื่อต้อง ปรับเปลี่ยนบริบทหรือเนื้อหาพบว่า นักเรียน ไม่สามารถคิดหรือสร้าง ประโยค ในการสนทนาใหม่ ได้ด้วยตนเอง	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนเกิดความสับสนระหว่าง ภาษาอังกฤษไทยและภาษาอังกฤษ เมื่อต้องสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนจะขาดความมั่นใจ และ สนทนาติดขัด ตลอดจนนักเรียนกลุ่ม เก่งจะจับคู่กับส่วนกลุ่มอ่อนจะไม่ให้ ความร่วมมือ	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูจัดกลุ่มผู้นำเพื่อให้กลุ่มผู้นำ ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะคอยสังเกตการร่วม กิจกรรมของนักเรียนและคอยให้ คำชี้แนะกับนักเรียน
สมาชิกคนที่ 4	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของ ท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร		
ใช้กิจกรรมใบคำ	นักเรียนสามารถเดาความหมาย ของอวัจนภาษาอังกฤษผ่านทาง ต่าง ๆ ที่นักเรียนทำขึ้นในชั้นเรียน	นักเรียนแสดงท่าทางต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนไม่สามารถนำเอาคำศัพท์ จากท่าทางต่าง ๆ มาสร้างเป็น ประโยคในการสื่อสารได้ ตลอดจน ไม่สามารถเรียงลำดับและชนิดของ คำตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ ถูกต้องได้	ครูผู้สอนทบทวนโครงสร้างทาง ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนโดย ใช้แบบฝึกหัด (Worksheet) เพื่อให้นักเรียนทำการฝึก ก่อนทำ การสื่อสารอีกครั้ง	
สมาชิกคนที่ 5	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมจิ๊กซอว์ ในการจัด กิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของ ท่านเป็นอย่างไร นักเรียนมีศักยภาพที่ต่างกัน ภายในกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเพื่อให้เกิดกระบวนการ สื่อสารภายในกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดกิจกรรม	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนที่ได้รับบทบาทในการพูด นำเสนอขาดความมั่นใจ ตลอดจน ข้อจำกัดด้านเวลาในการฝึกสนทนา จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถพูด สื่อสารภาษาอังกฤษได้	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูให้นักเรียนกลุ่มเก่ง (กลุ่มที่มี ศักยภาพด้านภาษาอังกฤษใน ระดับดี) ช่วยฝึกเพื่อนกลุ่มที่มี ปัญหา ทั้งนี้ครูผู้สอนจะคอย สังเกตและคอยให้คำชี้แนะ ความถูกต้องให้กับนักเรียน

จากการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือการใช้เกม กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมใบ้คำและกิจกรรมจิกซอว์

2. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนมีความสนุกสนาน กล้าแสดงออก ตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนบางส่วนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

3. ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า ปัญหาหลักของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการขาดความมั่นใจของนักเรียน ไม่สามารถนำเอาคำศัพท์ต่าง ๆ มาสร้างเป็นประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ นอกจากนี้ ในการสื่อสารพบว่านักเรียนสามารถสื่อสารได้ตามโครงสร้างหรือเนื้อหาที่กำหนดให้ได้ แต่เมื่อเปลี่ยนบริบทหรือเปลี่ยนโครงสร้างทางภาษาอังกฤษพบว่า นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้ อีกทั้งในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม หยอกล้อกันและสับสนระหว่างภาษาอังกฤษไทยและภาษาอังกฤษ

4. ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ การจัดกลุ่มนักเรียนโดยให้สมาชิกภายในกลุ่มมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนกระตุ้นนักเรียนให้ร่วมกิจกรรมและคอยทบทวน ซ่อมเสริมนักเรียนด้วยการใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัด เป็นต้น

ตารางที่ 25 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร		
สมาชิกคนที่ 1	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสาร ใช้กิจกรรม story map	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็น สำคัญจากเรื่องที่อ่าน ตลอดจน การสังเคราะห์ข้อมูล ให้ออกมา เป็นชิ้นงานของตนเอง และ สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารในการนำเสนอผลงาน ได้ในระดับดี	2.1 ท่านพบปัญหาอะไรบ้าง จัดกิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนบางส่วนยังไม่ให้ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม การสื่อสาร ทั้งนี้ นักเรียนกลุ่มที่ไม่ให้ ความร่วมมือจะไม่กระตือรือร้นและ คอยหลีกเลี่ยงเมื่อถึงเวลาที่ต้องทำ กิจกรรมการสื่อสาร	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ใช้ระบบกลุ่มในการวัดผล และ ประเมินผล กล่าวคือ เมื่อสมาชิก ในกลุ่มสื่อสารไม่ครบทุกคนหรือ ไม่ให้ความร่วมมือ คะแนน ในการนำเสนอที่จะลดหลั่นลงไป เรื่อย ๆ
สมาชิกคนที่ 2	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาอะไรบ้างจัด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร
สมาชิกคนที่ 3	ใช้กิจกรรมเกม Hot ball นักเรียนส่วนมากสามารถ จับประเด็นสำคัญได้ มีความมั่นใจ ในการพูดสื่อสารตามรูปแบบของ ภาษาอังกฤษที่กำหนดให้ เพิ่มมากขึ้น	นักเรียนเกิดความสับสนในการวาง ประเภทของคำเพื่อสร้างประโยค จึงทำให้สื่อสารออกมาไม่ถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์ที่สมบูรณ์ได้ จึงทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจ ในการพูด
	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรม task based สำหรับ กิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านบท อ่านแล้วสรุปองค์ความรู้ในรูปแบบ ของแผนผังได้ ตลอดจนกล้าและ มั่นใจในการพูดสื่อสารหรือพูด นำเสนอผลงานของตนเอง เพิ่มมากขึ้น
		2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อร่วมกัน ฝึกและช่วยกันแก้ไขข้อผิดพลาด ร่วมกัน พร้อมทั้งครูผู้สอน ให้คำชี้แนะหลังเสร็จสิ้นจาก การฝึก ครูให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา สนทนากลุ่มในช่วงพักกลางวัน เพื่อ ทำการฝึกฝน การพูดสื่อสาร อีกครั้งตามหัวข้อหรือบทอ่าน ที่ได้รับ โดยครูผู้สอนชี้แนะ แนวทางและนักเรียนกลุ่มเก่ง ร่วมกันช่วยฝึกฝนให้กับเพื่อน

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 4	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร ใช้กิจกรรม Tab the board โดยครู จะเป็นคนอ่านคำถามแล้วให้ นักเรียนวิ่งไปเลือกหรือสัมผัส คำตอบที่ถูกต้องบนกระดานหรือ ผนังห้อง	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนกลุ่มที่เป็นผู้นำคอย ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน ตลอดจนเป็นผู้คอยกระตุ้นสมาชิก ให้สื่อสารตามกิจกรรมที่ครูผู้สอน จัดให้	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนกลุ่มอ่อนไม่ค่อย ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ขาดความกระตือรือร้น หลีกเลียง การทำกิจกรรม ตลอดจนถึง เวลาแข่งขัน ทศนคดีด้านลบของ นักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ เกิดขึ้น	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร นำนักเรียนกลุ่มเก่งมาเป็นโค้ช ให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อน เพื่อคอย กระตุ้นและช่วยเหลือ เพื่อนกลุ่มอ่อน
สมาชิกคนที่ 5	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
ใช้กิจกรรม Station based โดยให้นักเรียนไปศึกษาข้อมูลตาม Station ต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	นักเรียนส่วนใหญ่สามารถรวบรวมข้อมูล ขอข้อมูล และอธิบายข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้	ระหว่างดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนส่วนน้อยหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน เมื่อถึงเวลาที่ต้องนำเสนอ นักเรียนกลุ่มนี้จึงไม่สามารถสื่อสารได้เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการสื่อสาร	ให้นักเรียนรวมกลุ่มกัน สมาชิกภายในกลุ่มคอยดูแลและช่วยเหลือกัน กระตุ้นให้สมาชิกทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

จากการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เกม กิจกรรม Story map กิจกรรมฐาน (Station based) และกิจกรรมภาระงาน

2. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนกล้าใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น สามารถจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ฟังและอ่านได้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนบางส่วนสามารถวิเคราะห์ประเด็นจากเรื่องที่อ่านและสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบของผังความคิดจากกิจกรรมการอ่านได้ อีกทั้งนักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษยังคงคอยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อกลุ่มที่มีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3. ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า ปัญหา นักเรียนบางส่วนไม่ร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเหมือนกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนคอยหลบหลีก หลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมหรือการฝึกการสนทนา อีกทั้งเมื่อต้องสนทนา พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เกิดความสับสนในการจัดหมวดหมู่ของคำเพื่อสร้างประโยคในการสนทนา ตลอดจนพูดภาษาไทยในการสื่อสารมากกว่าภาษาอังกฤษ

4. ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ให้นักเรียนจับคู่เพื่อทำการฝึก หรือรวมกลุ่มเพื่อทำการประเมินเป็นกลุ่ม นอกจากนี้การให้นักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษดี ร่วมทำหน้าที่เป็นโค้ช เพื่อคอยช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน คอยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มอ่อนสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

ตารางที่ 26 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 1	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมเพลงในการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ โครงสร้างทางภาษาอังกฤษจาก เพลง แล้วนำมาแต่งประโยคเพื่อใช้ ในการพูดสื่อสารได้ พร้อมทั้ง สามารถจำแนกประเภทของคำได้ มีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น กล้า แสดงออกเพิ่มมากขึ้น	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง ระหว่างการทำกิจกรรมพบว่า ชั้นเรียนเกิดความวุ่นวายทั้งนี้ เพราะนักเรียนสนุกสนาน จนเกินเหตุ	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูควบคุมชั้นเรียน โดยมอบหมาย ภาระงาน ให้กับนักเรียน แต่ยังคง ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การใช้เพลงเพื่อให้เกิดความ สนุกสนานระหว่างดำเนินกิจกรรม
สมาชิกคนที่ 2	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร
สมาชิกคนที่ 3	ใช้กิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อ ในชั้นเรียน นักเรียนมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น ความวิตกกังวลลดน้อยลง สามารถ สื่อสารตามโครงสร้างทางภาษาอังกฤษ ที่กำหนดให้ได้ ตลอดจนสามารถสร้าง บทสนทนาเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ แต่นักเรียนบางส่วนยังมีข้อผิดพลาด ในการสื่อสาร 1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรม Story board ในการพัฒนาทักษะการอ่าน 1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่านเป็น อย่างไร นักเรียนมีจินตนาการในการสร้าง โครงสร้างทางภาษาอังกฤษเพื่อ เสริมสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถสนทนาหรือพูด นำเสนอได้ดีขึ้น	นักเรียนส่วนน้อยไม่สามารถใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ไม่ สามารถถามคำถามหรือตอบ คำถามเพื่อนได้ 2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง พบปัญหาในข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากครูผู้สอนต้องเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา จึงทำให้กิจกรรมใช้ระยะเวลานาน ครูให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อสลับกัน ฝึกถามคำถาม ตอบคำถามในช่วง พัก ของนักเรียน ครูคอยให้คำ ชี้แนะและแก้ไขข้อผิดพลาดให้ นักเรียน 2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูให้นักเรียนกลุ่มที่สนทนาได้จับคู่ กับนักเรียน ที่ไม่สามารถสนทนาได้ แล้วทำการฝึกฝนทั้งในและนอก ชั้นเรียนตาม โครงสร้างทาง ภาษาอังกฤษที่กำหนดให้ จากนั้นจึง ให้นักเรียนแต่ละคู่มาพูดนำเสนอ หน้าชั้นเรียน อีกครั้ง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 4	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมเกม throw the ball โดยให้ครูเริ่มต้นโยนลูกบอลให้ นักเรียนแล้วให้นักเรียน ตอบคำถาม	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษตาม รูปแบบด้วยความสนุกสนาน นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรมเป็นอย่างดี กล่าวใช้ ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารและ ตอบคำถาม ด้วยความมั่นใจ ตอบ ถูกบ้างผิดบ้าง โดยที่ครูให้คำชี้แนะ ในตอนท้าย	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนเล่นเกมด้วยความ สนุกสนาน จึงส่งผลให้เกิดเสียงดัง รบกวนห้องเรียนข้าง ๆ	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูผู้สอนพยายามควบคุมนักเรียน ให้เล่นเกม อย่างสนุกสนานเพื่อ สนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้ ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารอย่าง เต็มที่แต่คอยกำกับและกำชับ นักเรียนเรื่องการส่งเสียงดัง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 5	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรม role play โดย กำหนดสถานการณ์เกี่ยวกับ การสัมภาษณ์งาน ซึ่งครูผู้สอน เป็นผู้สัมภาษณ์ส่วนนักเรียน เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น โดยครูผู้สอนสังเกตเห็นว่านักเรียน พูดถูกต้องตามโครงสร้างทาง ภาษาอังกฤษ สลับกับพูดผิดบ้าง แต่ครูผู้สอนจะไม่ขัดจังหวะเพื่อไข ข้อผิดพลาดของนักเรียน	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนมีปัญหาเรื่องวงคำศัพท์ที่ จำกัด จึงทำให้เมื่อสนทนาและ การ สนทนาเกิดความสะดุด ไม่ลื่นไหล	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารโดยให้ นักเรียนสามารถพูดภาษาอังกฤษ ไทยปนได้หากไม่ทราบคำศัพท์ หลังจากนั้นครู จึงแก้ไขและให้คำ ชี้แนะนักเรียน

จากการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือการใช้เพลง กิจกรรมสัมภาษณ์ กิจกรรม Story board เกม และกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ
2. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนส่วนมากเริ่มมีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความวิตกกังวลน้อยลง สามารถจินตนาการจากเรื่องต่าง ๆ แล้วถ่ายทอดด้วยการสื่อสารตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ ในการร่วมกิจกรรมสังเกตได้ว่านักเรียนเริ่มมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น
3. ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า การใช้เพลงและเกมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะทำให้เกิดเสียงดังรบกวนห้องเรียนข้าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข แต่ในขณะที่เดียวกันยังคงมีนักเรียนบางส่วนที่คอยหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ และอีกประเด็นที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ 3 พบว่า ข้อจำกัดในด้านเวลาที่มีอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะระหว่างการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลและนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ควบคู่ไปด้วย จึงทำให้เสียเวลาไปบางส่วนจึงทำให้กิจกรรมและเวลาในการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน
4. ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการควบคุมชั้นเรียน มอบหมายภาระงานเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าการให้นักเรียนสนุกสนานโดยที่ไม่ได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนการให้นักเรียนได้จับคู่กันเพื่อทำการฝึกภาษาอังกฤษในการสนทนา และครูผู้สอนคอยทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจ เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครู จะประเมินผลและสะท้อนผลถึงการเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็นความเชื่อของครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกและวิเคราะห์ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 27 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.1 ท่านคิดว่าบริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพหรือไม่	สมาชิกคนที่ 1 บริบทเป็นตัวส่งผลต่อการเรียนรู้และการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างมาก เพราะถ้าบริบทมีความเหมาะสมจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกัน หากบริบทไม่เอื้ออำนวย ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน นักเรียน สภาพแวดล้อม ตลอดจนกิจกรรม บริบทจะส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้หรือเรียนรู้ แต่ขาดประสิทธิภาพ สมาชิกคนที่ 2 ในห้องเรียนครูผู้สอนจะมีบทบาทในการควบคุมและอำนวยความสะดวกให้กับชั้นเรียน ดังนั้น ถ้าบริบทหรือบรรยากาศในชั้นเรียนน่าเรียน จะทำให้การสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.1 ท่านคิดว่าบริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพหรือไม่	สมาชิกคนที่ 3 บริบทมีส่วนสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โรงเรียนตามชนบทหรือห่างไกลจะประสบปัญหาเรื่องบริบทในการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ครูผู้สอนสามารถสร้างบริบทขึ้นได้ในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเกิดความน่าสนใจซึ่งจะสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี สมาชิกคนที่ 4 การบีบบังคับหรือการเรียนแบบไม่มีความสุข จะส่งผลให้การสอนและการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกัน ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสม ต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สนุกสนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกคนที่ 5 การสร้างบริบทหรือบรรยากาศให้ครูผู้สอน และนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จะทำให้นักเรียนลดสภาวะความกดดันในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเมื่อนักเรียนไม่มีความกดดัน ไม่วิตกกังวล จะทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษ ได้อย่างมีความสุข ประกอบกับบริบทในการใช้ภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพียงแค่นั้นชั้นเรียน แต่สามารถจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 27 พบว่า บริบทจะส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพจะต้องมีปัจจัยเกื้อหนุน 4 ปัจจัย ดังนี้

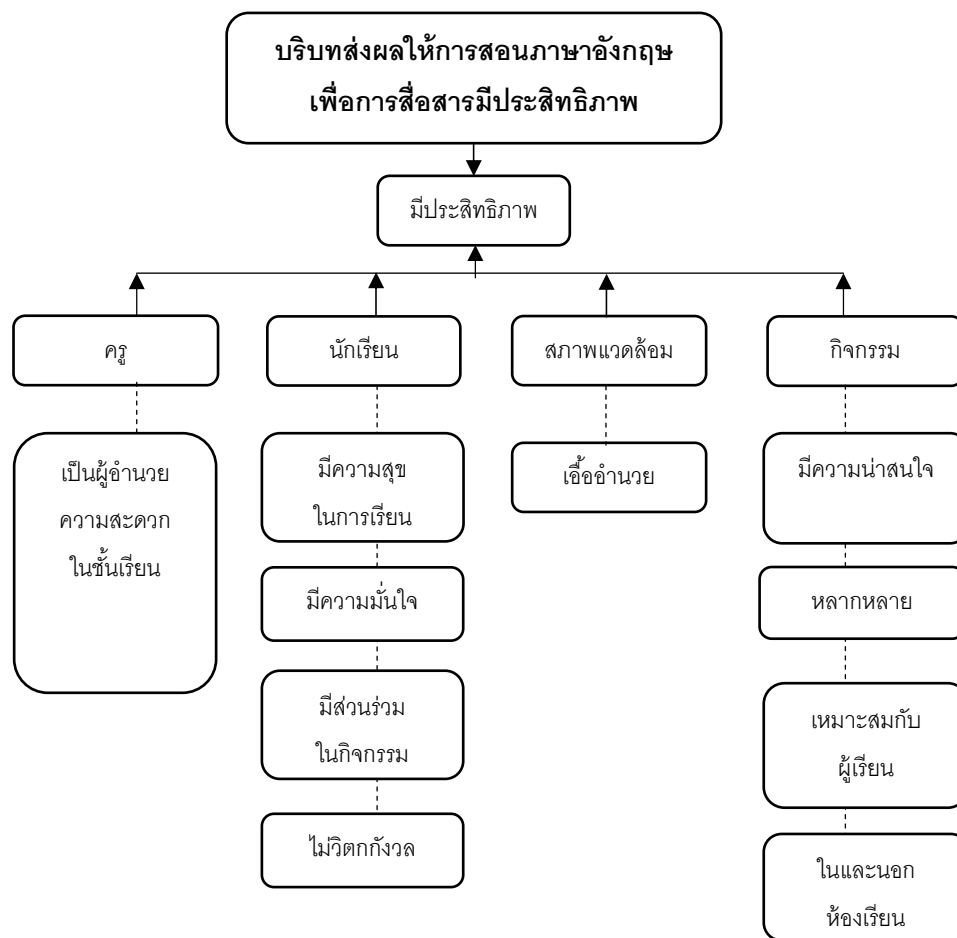
1. ครู จะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนการจัดเตรียมสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรม

2. นักเรียน จะต้องเรียนและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความสุข ทั้งนี้เมื่อนักเรียนมีความสุขจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและไม่วิตกกังวล ในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นอกจากนี้เมื่อนักเรียนเกิดความมั่นใจยังจะส่งผลให้นักเรียนร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข

3. สภาพแวดล้อม จะต้องเอื้ออำนวยในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยสภาพแวดล้อมนั้นประกอบด้วยครู นักเรียน ห้องเรียน สื่ออุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจัดให้กับนักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ

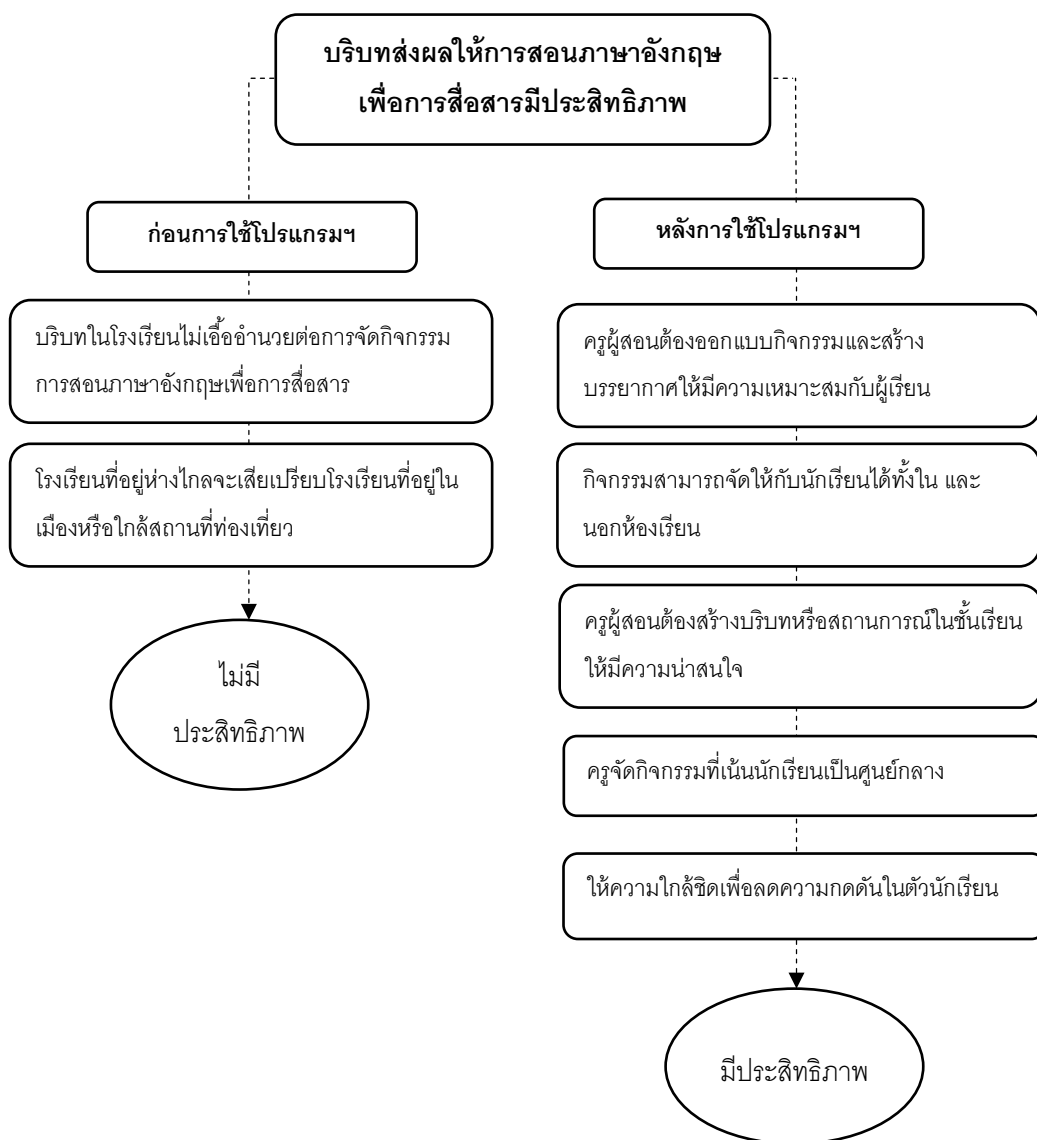
4. กิจกรรม จะต้องมีความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอย่างอิสระ โดยกิจกรรมอาจจะจัดให้กับนักเรียนในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนจะส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถวิเคราะห์ได้ ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความเชื่อก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในประเด็นบริบทส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 26

ภาพที่ 26 เปรียบเทียบบริบทที่ส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบริบทที่ส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพจากภาพที่ 25 แสดงให้เห็นว่า

ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ พบว่า ครูผู้สอนมีความเชื่อว่าบริบทในโรงเรียน
ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจะเสียเปรียบ
โรงเรียนที่อยู่ในเมืองหรือใกล้แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ความเชื่อของครูผู้สอนเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่เฉพาะบริบทในห้องเรียน ทั้งนี้บริบทในห้องเรียนครูผู้สอนสามารถเป็นผู้จัดการบริบท โดยการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ น่าเรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารภายนอกห้องเรียนเพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนสามารถสร้างบริบทขึ้นได้ในชั้นเรียนเพื่อให้การเรียนภาษาอังกฤษเกิดความน่าสนใจซึ่งจะสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“...การสร้างบริบทหรือบรรยากาศให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จะทำให้นักเรียนลดสภาวะความกดดันในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเมื่อนักเรียนไม่มีความกดดันไม่วิตกกังวล จะทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีความสุข ประกอบกับบริบทในการใช้ภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพียงแคในชั้นเรียน แต่สามารถจัดกิจกรรมนอก ชั้นเรียนได้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“...ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สนุกสนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ตารางที่ 28 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.2 ท่านคิดว่าการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 ครูผู้สอนสามารถสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตลอดจนสร้างแรงจูงใจ ในการเข้าสังคมตามบริบทต่าง ๆ โดยสิ่งเหล่านี้ จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก ตลอดจนสามารถแนะนำให้ผู้อื่นหันมาใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้

ตารางที่ 28 ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.2 ท่านคิดว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงอย่างไร	สมาชิกคนที่ 2 การพลิกแพลงสถานการณ์ต่าง ๆ กล่าวคือ เมื่อนักเรียนได้เรียนหรือผ่านกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว นักเรียนจะสามารถประยุกต์และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์จริงได้ตามความเหมาะสม
	สมาชิกคนที่ 3 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ตรงประเด็น และนักเรียนสามารถประยุกต์หรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการสื่อสารและสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	สมาชิกคนที่ 4 เป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์จริงที่นักเรียนอาจจะเจอในอนาคต โดยสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ทำให้นักเรียนไม่ตื่นตระหนกหรือหลบหลีกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
	สมาชิกคนที่ 5 เป็นพื้นฐานให้นักเรียนด้านการประกอบอาชีพในอนาคต โดยนักเรียนอาจจะไปทำงานต่างประเทศหรือทำงานในหน่วยงานที่มีชาวต่างชาติ ซึ่งอาจจะส่งผลดีในการประกอบอาชีพและการสื่อสารเพื่อความเข้าใจเป็นแนวเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 28 พบว่า หลังการใช้โปรแกรม พบว่า ครูไม่ได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนที่สามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงในประเด็นการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันครูมีการเพิ่มเติมประโยชน์พื้นฐานในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เมื่อเมื่อครูสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและใช้ภาษาได้อย่างอิสระ ประกอบกับแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียนอย่างเป็นมิตร จะส่งให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง และมีความมั่นใจดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ตรงประเด็นและนักเรียนสามารถประยุกต์หรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการสื่อสารและสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

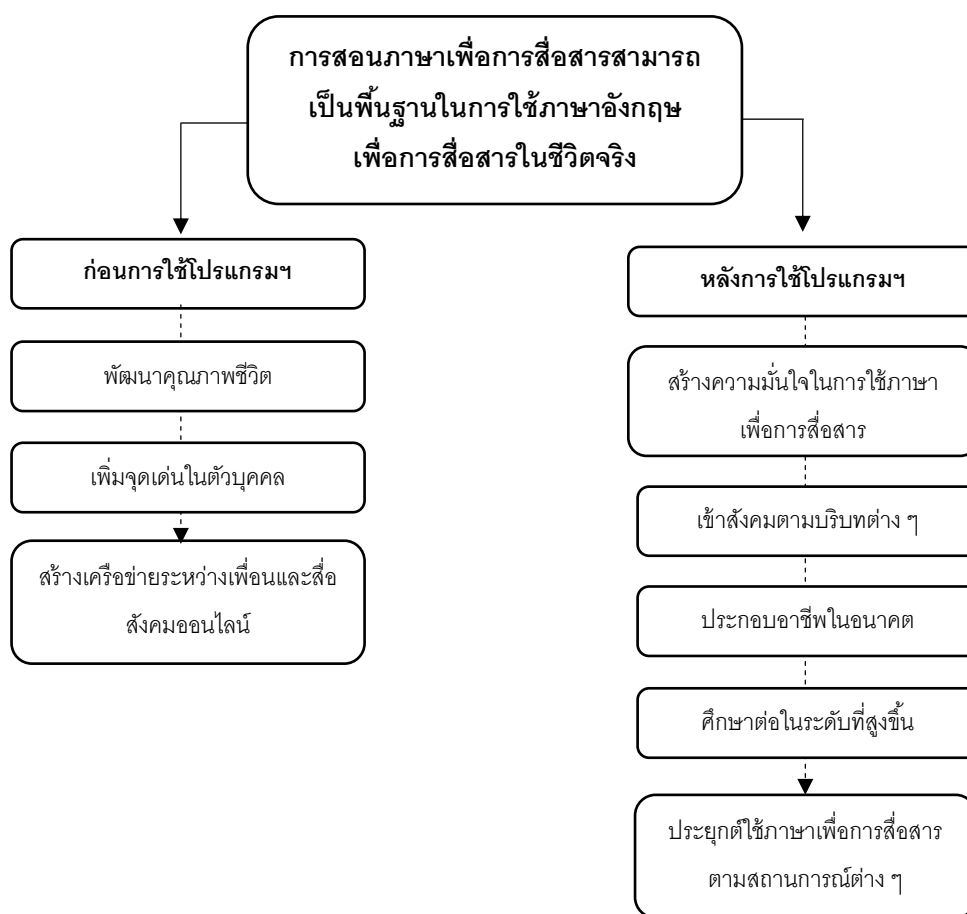
2. การประยุกต์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเคยชินและมีความมั่นใจ แม้ว่าบริบทหรือสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปนักเรียนก็จะยังคงใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างอิสระ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...เมื่อนักเรียนได้เรียนหรือผ่านกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว นักเรียนจะสามารถประยุกต์และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์จริงได้ตามความเหมาะสม” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

“ภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์จริงที่นักเรียนอาจจะเจอในอนาคต โดยสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ทำให้นักเรียนไม่ตื่นตระหนกหรือหลบหลีกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความเชื่อก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในประเด็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงเพื่อให้เห็นความแตกต่างชัดเจน ดังภาพที่ 27

ภาพที่ 27 เปรียบเทียบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง

ตารางที่ 29 บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 1 ครูจะต้องคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด ตลอดจน การให้คำชี้แนะและแก้ไขนักเรียนในข้อผิดพลาดหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 2 ครูต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนเป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้อง สมาชิกคนที่ 3 ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนคอยชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ สมาชิกคนที่ 4 ครูต้องเป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษและเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนถึงเวลาจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่ สมาชิกคนที่ 5 ครูต้องเป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะ ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในทุก ๆ สถานการณ์ทั้งใน และนอกห้องเรียน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด อีกทั้งต้องแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 29 พบว่า ครูผู้สอนมีความเชื่อว่าบทบาทที่แท้จริงของครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (Teacher as facilitator) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ครูผู้สอนครูจะต้องจัดกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ ภาษา

อย่างอิสระพร้อมกับทำหน้าที่ชี้แนะหรือแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน และประเด็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน ดังตัวอย่าง คำกล่าวต่อไปนี้

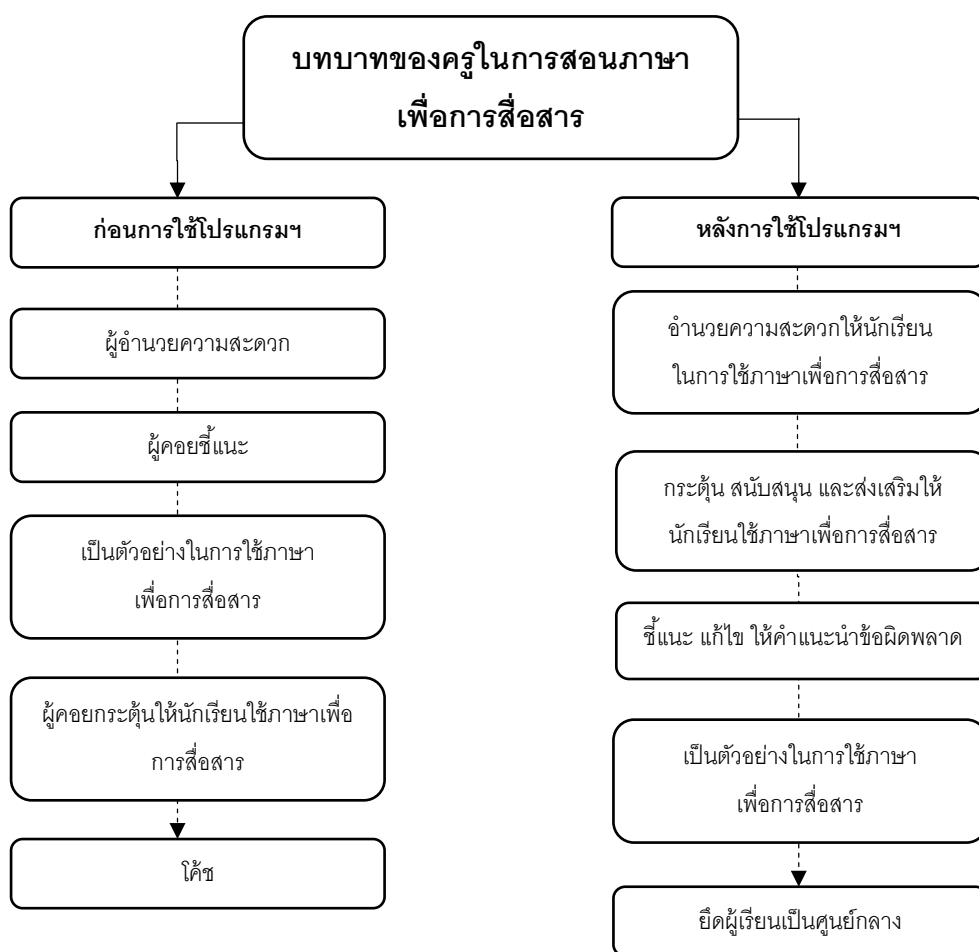
“ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียน คอยชี้แนะ และกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ...” (สมาชิกรุ่นชนนักรูปปฏิบัติคนที่ 3)

“ครูจะต้องคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด ตลอดจนการให้คำชี้แนะและแก้ไขนักเรียนในข้อผิดพลาดหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรม” (สมาชิกรุ่นชนนักรูปปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูต้องเป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะ ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในทุก ๆ สถานการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด...”

(สมาชิกรุ่นชนนักรูปปฏิบัติคนที่ 5)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความเชื่อก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในประเด็นบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมีพื้นฐานความรู้เดิมในบทบาทการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่แล้ว และความเชื่อของครูก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ เป็นความเชื่อที่มีความถูกต้อง เพราะผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสอดคล้องกับแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) และสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) ทั้งนี้หน้าที่หลักของครูสามารถจำแนกได้คือ การควบคุมชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนการไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของนักเรียน ดังภาพที่ 28

ภาพที่ 28 เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังใช้โปรแกรม

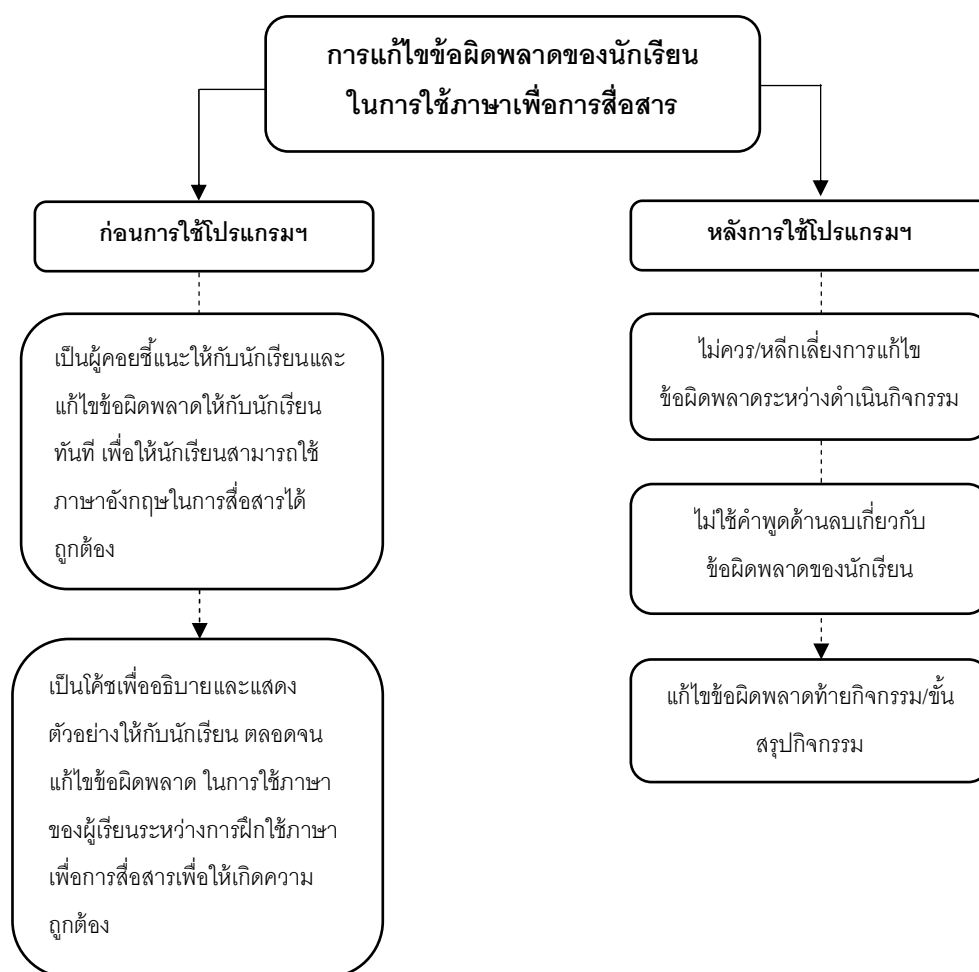
ตารางที่ 30 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของ นักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 1 ครูผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างดำเนิน กิจกรรม ตลอดจนการไม่ใช้คำพูดด้านลบเกี่ยวกับ ข้อผิดพลาดของนักเรียน ทั้งนี้การแก้ไขข้อผิดพลาด อาจแก้ไขโดยภาพรวมเพื่อให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้ ในข้อผิดพลาดร่วมกัน

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 2
เกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของ	เป็นการให้คำแนะนำหรือแก้ไขข้อผิดพลาด
นักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	ทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างถูกต้องและตรงประเด็นทั้งนี้เพราะการแก้ไขระหว่างดำเนินกิจกรรม จะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของนักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
	สมาชิกคนที่ 3
	ครูผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมหรือในขั้นตอนการสรุปกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการดำเนินกิจกรรม เพราะเป็นการรบกวนและสร้างความวิตกกังวลให้กับนักเรียน
	สมาชิกคนที่ 4
	ครูผู้สอนควรแก้ไขหรือชี้แนะนักเรียนในขั้นสรุปกิจกรรม ทั้งนี้หากแก้ไขระหว่างที่นักเรียน ทำกิจกรรม จะส่งผลให้เป็นการรบกวน และสร้างความวิตกกังวลในการใช้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียน
	สมาชิกคนที่ 5
	ระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร อยู่ ครูผู้สอนไม่ควรขัดจังหวะนักเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนควรแก้ไขเมื่อภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือหลังจากการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 38 ในประเด็นการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังภาพที่ 29

ภาพที่ 29 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการใช้โปรแกรมฯยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับผู้เรียนว่าจะต้องแก้ไขทันทีเมื่อนักเรียนเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้เกิดความถูกต้อง แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ครูได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีต่อการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยครูจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการขัดจังหวะและรบกวนนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน ครูผู้สอนสามารถแก้ไขในช่วงทำกิจกรรมหรือขั้นสรุปกิจกรรม โดยอาจจะสรุปหรือแก้ไขข้อผิดพลาดในภาพรวมเพื่อให้นักเรียนได้เห็น

ข้อผิดพลาดร่วมกันตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการไม่ใช้คำพูดด้านลบเกี่ยวกับข้อผิดพลาดของนักเรียน ทั้งนี้การแก้ไขข้อผิดพลาดอาจแก้ไขโดยภาพรวม เพื่อให้ นักเรียนทุกคนเรียนรู้ในข้อผิดพลาดร่วมกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ ครูผู้สอนไม่ควรขัดจังหวะนักเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนควรแก้ไขเมื่อภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“ครูผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมหรือในขั้นตอนการสรุปกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการดำเนินกิจกรรมเพราะเป็นการรบกวนและสร้างความวิตกกังวลให้กับนักเรียน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

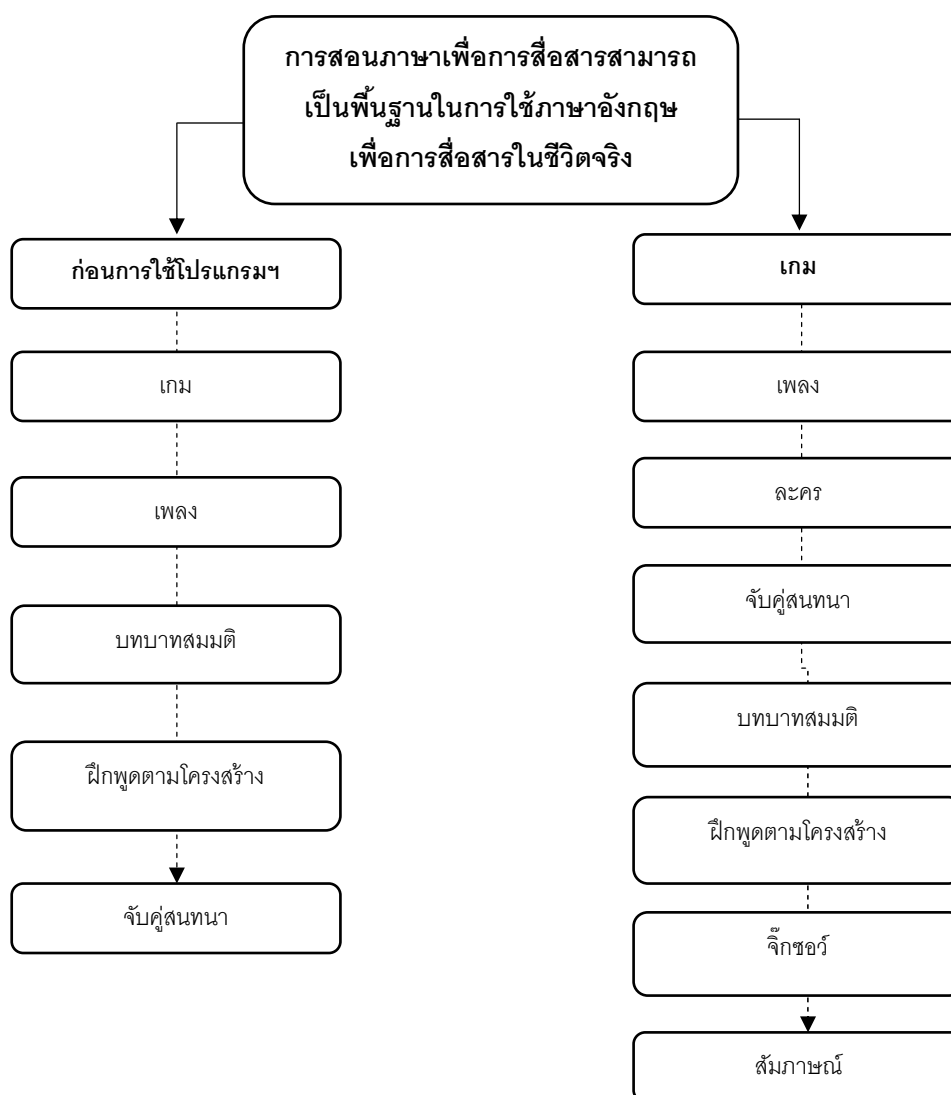
ตารางที่ 31 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสพการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
3.1 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 1 เพลง กิจกรรมบทบาทสมมติ ละคร สมาชิกคนที่ 2 กิจกรรมสัมภาษณ์ เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่มีเนื้อหาที่ตายตัว นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างอิสระตามบริบทหรือตามสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริง

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสิทธิภาพในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 3 กิจกรรมจิ๊กซอว์ เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียน ได้เรียนรู้ร่วมกันและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนทุกคนมีบทบาทในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร
	สมาชิกคนที่ 4 ทุกกิจกรรมในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพทั้งหมด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นครูผู้สอนจะต้อง ออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน เหมาะสมกับชั้นเรียน ตลอดจนเหมาะสมกับบริบท และสภาพแวดล้อม
3.1 กิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้นักเรียน สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 5 การนำเกมเข้ามาจัดกิจกรรมจะทำให้เด็กเกิด ความสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไป พร้อม ๆ กัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 31 ในประเด็นกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 30

ภาพที่ 30 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้
ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอน
ภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท เช่น เกม เพลง การแสดงบทบาท
สมมติ หรือการจับคู่สนทนา ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว
อีกทั้งในการจัดกิจกรรมจะเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น

หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูยังใช้กิจกรรมเกม เพลง การแสดง
บทบาทสมมติ หรือการจับคู่สนทนาอยู่ แต่ครูมีความเชื่อในการจัดกิจกรรมที่เปลี่ยนไป เนื่องจาก

ครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างมีเป้าหมาย ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้เป็น

1. ใช้เพลงเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ครูผู้สอนจะให้ให้นักเรียนได้ฟังเพลงแล้วศึกษารูปประโยคหรือโครงสร้างทางภาษาที่ปรากฏในเนื้อเพลง จากนั้นให้นักเรียนได้ฝึกพูดตามโครงสร้าง แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่าครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมให้อยู่ในลักษณะการฟังเพื่อความเข้าใจเพื่อให้นักเรียนสามารถฟังแล้วตอบคำถามจากเนื้อเพลงได้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ผมได้ใช้เพลงเพื่อการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียน โดยในการออกแบบกิจกรรมจะให้ให้นักเรียนฟังเพลงแล้วตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนจากเนื้อเพลง แทนการจดจำโครงสร้างของประโยค” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

2. การแสดงบทบาทสมมติ ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนจะกำหนดสถานการณ์พร้อมทั้งโครงสร้างทางภาษาให้กับนักเรียนและจากนั้นนักเรียน จะแสดงบทบาทสมมติพร้อมกับโครงสร้างตามที่ครูกำหนดให้ แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูและนักเรียนได้มีการกำหนดสถานการณ์เพื่อแสดงบทบาทสมมติร่วมกันหลังจากที่นักเรียนผ่านการฝึกใช้ภาษาตามโครงสร้างเรียบร้อยแล้ว และหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านภาษาออกมาและสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างอิสระ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...หลังจากการจัดกิจกรรมการฝึกใช้ภาษาตามโครงสร้างแล้ว ดิฉันและนักเรียนได้มีการร่วมกันกำหนดสถานการณ์เพื่อใช้แสดงบทบาทสมมติ ทั้งนี้หลังจากที่นักเรียนแสดงบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอิสระ แต่ก็ยังพบข้อผิดพลาดอยู่บ้าง...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

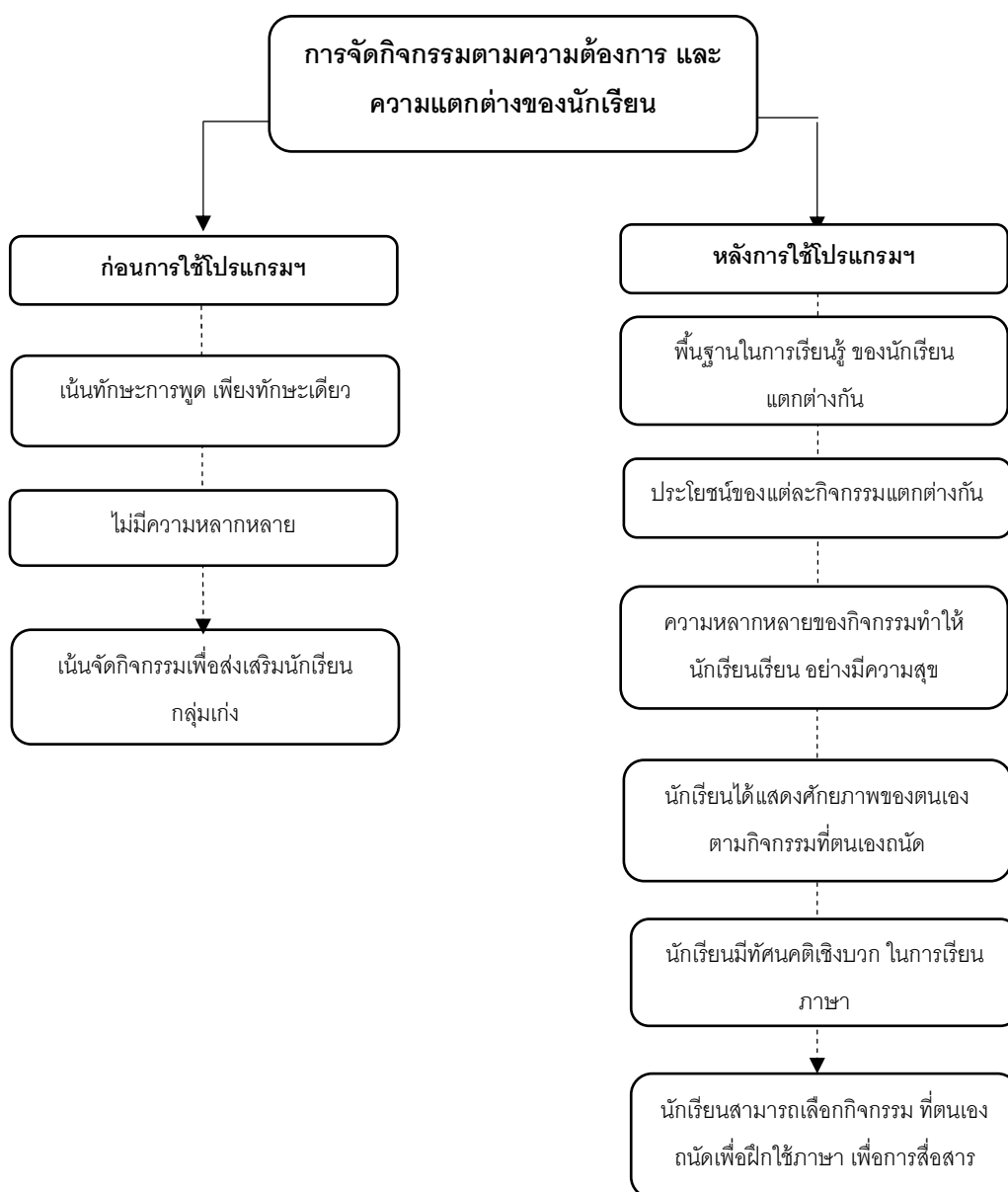
ตารางที่ 32 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้
นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสิทธิภาพในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
3.2 เพราะเหตุใดการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 1 นักเรียนมีพื้นฐานที่ต่างกัน เพราะกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะทำให้นักเรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อตลอดจนนักเรียนที่มีความสามารถในการสื่อสารจะเป็นผู้ช่วยให้กับนักเรียน กลุ่มที่มีปัญหาได้ สมาชิกคนที่ 2 ประโยชน์ในแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกันตลอดจนกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมไม่สามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกคน เพราะฉะนั้นการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยความมั่นใจ สมาชิกคนที่ 3 ความหลากหลายของกิจกรรมจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุขและมีเป้าหมาย การไม่ให้ความสนใจนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษจะทำให้นักเรียนรู้สึกเท่าเทียม ในการเรียนรู้ สมาชิกคนที่ 4 นักเรียนจะได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านลบในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มอ่อนจะไม่รู้สึกด้อยค่าเนื่องจากได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันนักเรียนกลุ่มเก่งก็จะเป็นผู้ช่วยครู ในการกระตุ้นสมาชิกให้ใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด นอกจากนี้การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนมีพื้นฐานที่ต่างกัน จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และการเรียนของนักเรียนจะเกิดความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสิทธิภาพในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
3.2 เพราะเหตุใดการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 5 นักเรียนมีความถนัดที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็น เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมตามความต้องการหรือตามความถนัดของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขกับการใช้ภาษาอังกฤษหรือได้แสดงจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 32 ในประเด็นการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 31

ภาพที่ 31 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอน จึงจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองนักเรียนกลุ่มเก่งเป็นหลัก และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเท่านั้น แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนมีความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานของนักเรียน ประเด็นนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า นักเรียนแต่ละคน มีความถนัดในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นักเรียนบางคนชอบวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนบางคนชอบ วิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นการวิเคราะห์ความถนัดและความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรม จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“นักเรียนมีความถนัดที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็น เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรม ตามความต้องการหรือตามความถนัดของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขกับการใช้ ภาษาอังกฤษหรือได้แสดงจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“...การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน จะทำให้ครูผู้สอน สามารถจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และการเรียนของนักเรียนจะเกิดความสนุกสนาน ไม่น่า เบื่อ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

2. ความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจะ ออกแบบให้ครอบคลุมทุกทักษะและจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และความถนัดของตนเอง ในทักษะต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ความหลากหลายของกิจกรรมจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข และมีเป้าหมาย...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“การจัดกิจกรรมตามความต้องการหรือตามความถนัดของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียน มีความสุขกับการใช้ภาษาอังกฤษหรือได้แสดงจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

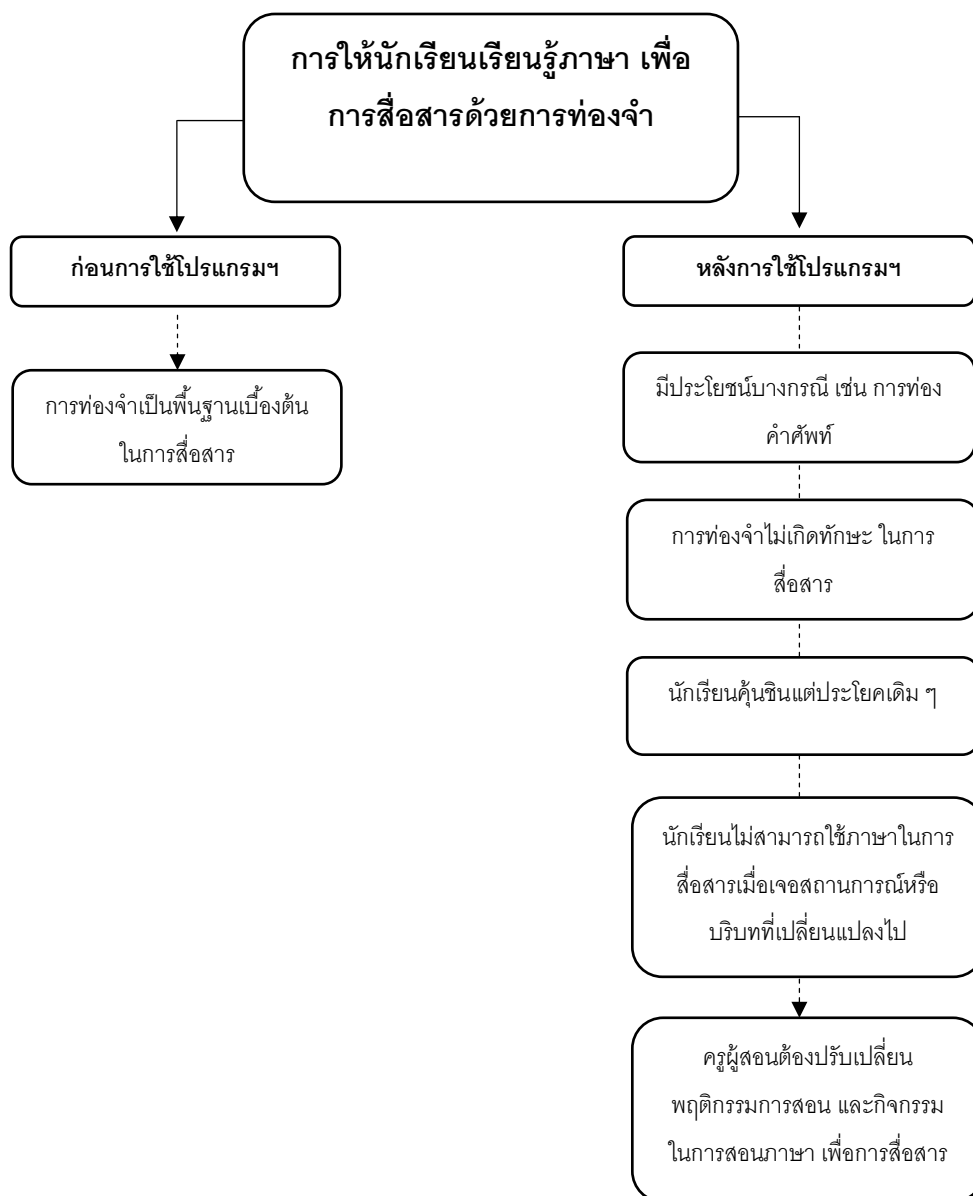
3. ประโยชน์ของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดกิจกรรม ตามความต้องการของนักเรียนจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรม เพราะนักเรียนจะร่วม กิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความสุขและทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...กิจกรรมในแต่ละกิจกรรมไม่สามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกคน เพราะฉะนั้น การออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยความมั่นใจ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

ตารางที่ 33 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ	สมาชิกคนที่ 1 การท่องจำอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจะไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เมื่อต้องเจอกับบริบทหรือสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไป ดังนั้น การท่องจำจะมีประโยชน์บางกรณีเท่านั้น เช่น คำศัพท์ เป็นต้น สมาชิกคนที่ 2 เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องเพราะการท่องจำจะทำให้นักเรียนคุ้นชินเฉพาะประโยคเดิม ๆ เมื่อถึงเวลาที่ต้องสื่อสารจริงจะทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้ สมาชิกคนที่ 3 การท่องจำมีประโยชน์อยู่บ้างในกรณี การท่องคำศัพท์หรือสำนวน แต่หากให้ท่องจำประโยคต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะจะทำให้เรียนไม่เกิดทักษะในการสื่อสาร สมาชิกคนที่ 4 เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนการสอน หรือการจัดกิจกรรม เพราะการสอนให้นักเรียนท่องจำไม่ได้เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หากนักเรียนท่องจำอยู่ตลอดเวลา กระบวนการสื่อสารจะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นการสื่อสารถูกบ้างผิดบ้างถือเป็นการเรียนรู้ของนักเรียน สมาชิกคนที่ 5 นักเรียนจะไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เมื่อถึงเวลาที่สื่อสารตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะนักเรียนจะจำเฉพาะ สิ่งที่จดจำมา การประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ อาจไม่ประสบผลสำเร็จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 34 ในประเด็นการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
ด้วยการท่องจำ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 32

ภาพที่ 32 การให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรู้ พบว่า ครูผู้สอน มีความเชื่อว่าการท่องจำเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิดของ แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132-134) ที่กล่าวว่า ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สำคัญคือการเรียนการสอนทุกกิจกรรมต้องเป็นไปเพื่อการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การแสดงบทบาทสมมติการแก้ปัญหา โดยกิจกรรมที่เป็นการสื่อสารที่แท้จริงจะต้องมีลักษณะ ที่เหมือนกับการใช้ภาษาในชีวิตจริงหรือชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในประเด็นการให้นักเรียนรู้ด้วยการท่องจำ หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การท่องจำอยู่ตลอดเวลา จะไม่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร เพราะเมื่อนักเรียนอยู่ในบริบทที่ต้องทำการสื่อสารจริง นักเรียนอาจไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ เพราะฉะนั้นครูจะต้องเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมพฤติกรรมการสอนที่ไม่มุ่งเน้นไปที่การท่องจำแต่ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกสนทนาหรือ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุดแม้ว่านักเรียนจะสื่อสารถูกบ้างผิดบ้าง ครูผู้สอนก็จะต้อง ทำการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การท่องจำอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจะไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เมื่อต้องเจอกับบริบทหรือสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไป ดังนั้นการท่องจำจะมีประโยชน์บางกรณีเท่านั้น เช่น การท่องคำศัพท์ เป็นต้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนการสอนหรือการจัดกิจกรรม เพราะการสอนให้นักเรียนท่องจำไม่ได้เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หากนักเรียนท่องจำอยู่ตลอดเวลา กระบวนการสื่อสารจะไม่เกิดขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

“...นักเรียนคุ้นชินเฉพาะประโยคเดิม ๆ เมื่อถึงเวลาที่ต้องสื่อสารจริงจะทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

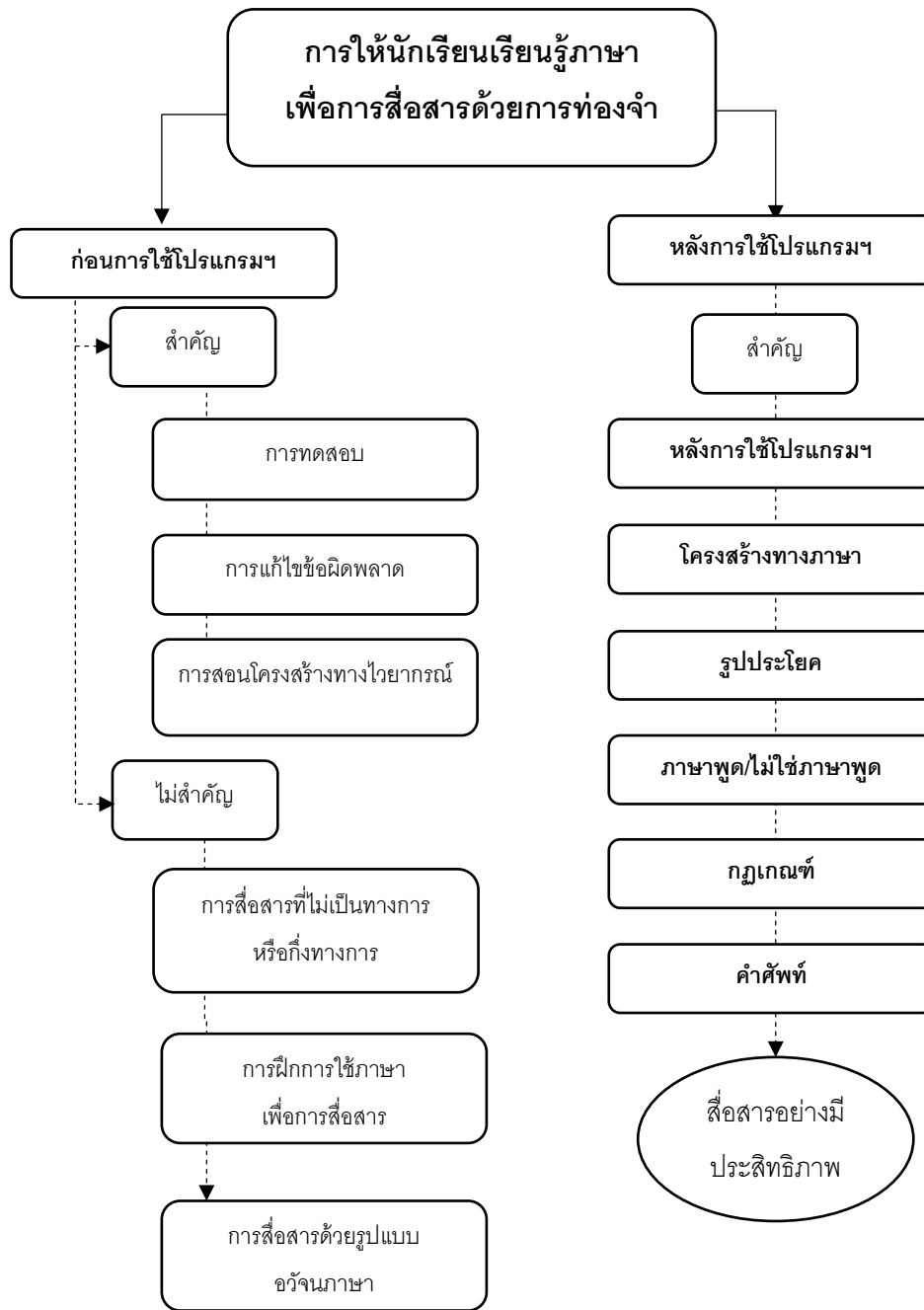
ตารางที่ 34 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 4.2 ท่านคิดว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือไม่ เพราะเหตุใด	สมาชิกคนที่ 1 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอน เพราะผู้เรียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์ของภาษาที่ถูกต้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สมาชิกคนที่ 2 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนภาษาของนักเรียน เพราะการมีความแม่นยำเกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษาอังกฤษจะทำให้นักเรียนมีจุดเด่นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากกว่าบุคคลอื่น ๆ สมาชิกคนที่ 3 เป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพราะนักเรียนจะต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ถูกต้อง แม่นยำ เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารอย่างสูงสุด สมาชิกคนที่ 4 ไวยากรณ์และโครงสร้างทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา คำศัพท์ รูปประโยค ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารให้ถูกต้อง

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
4.2 ท่านคิดว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือไม่ เพราะเหตุใด	สมาชิกคนที่ 5 ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจะต้องสอนไวยากรณ์และหน้าที่ทางที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ทั้งนี้เมื่อนักเรียนนำไปใช้ในชีวิตจริง จะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 34 ในประเด็นไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังภาพที่ 33

ภาพที่ 33 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีความเชื่อเกี่ยวกับไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษา 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ครูมีความเชื่อว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะการทดสอบและการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน

1.2 ครูมีความเชื่อว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาไม่มีความสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีความเชื่อว่าการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการหรือกึ่งทางการตลอดจนการสื่อสารที่อยู่ในรูปแบบอวัจนภาษาไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเน้นไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษา

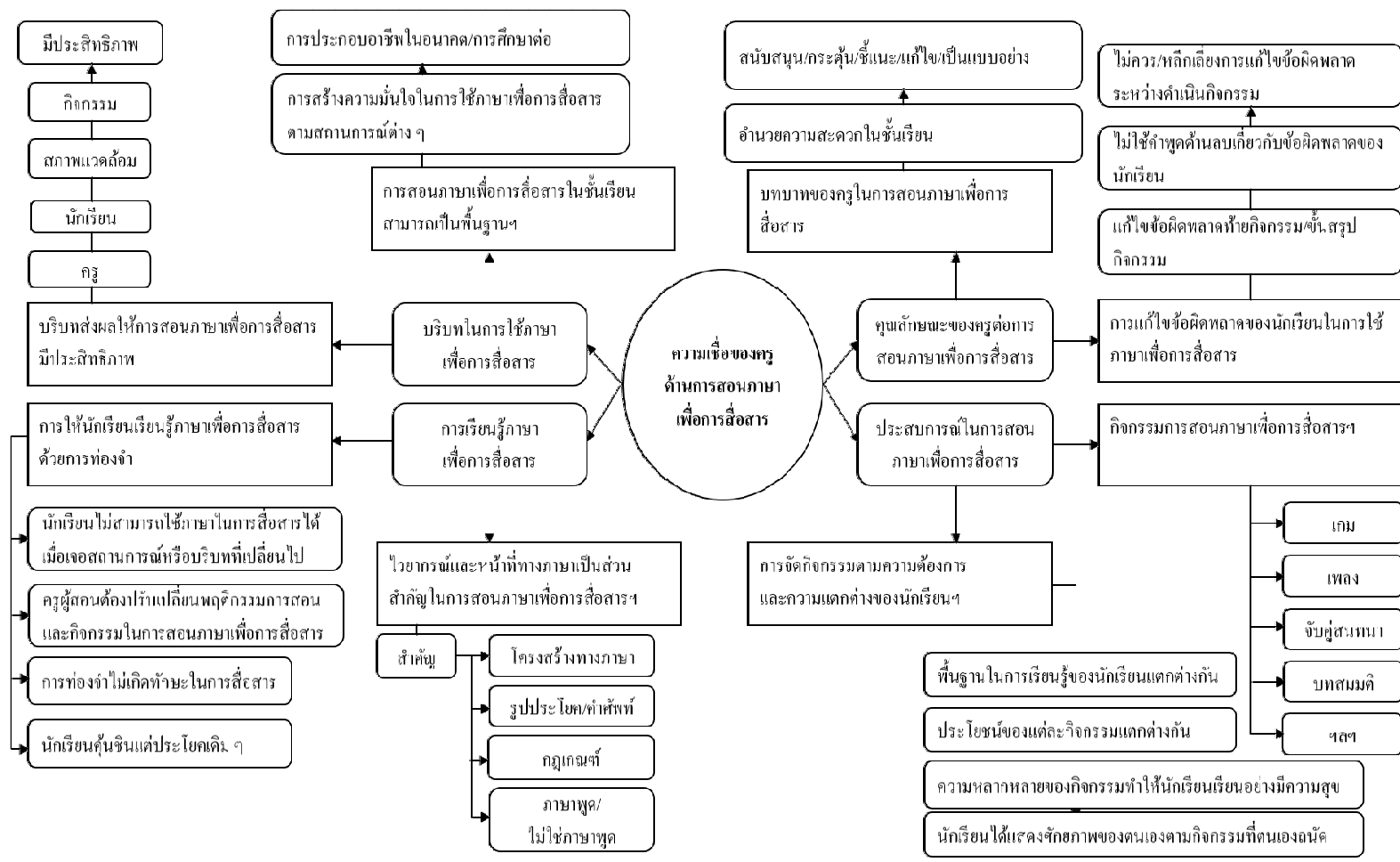
2. หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการสอน ทั้งนี้ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของแต่ละคนว่า ในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ครูจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแม่นยำด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและที่ไม่ใช่ภาษาพูด เพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดของลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมการสื่อสารตามหน้าที่ของภาษา (Functional communication activities) โดยกิจกรรมการสอนจะต้องมีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะต้องเน้นหน้าที่ทางภาษาในการสื่อสารพบว่า ความเชื่อของครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอน เพราะผู้เรียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์ของภาษาที่ถูกต้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูผู้สอนจะต้องสอนไวยากรณ์และหน้าที่ทางที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ทั้งนี้เมื่อนักเรียนนำไปใช้ในชีวิตจริงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“ไวยากรณ์และโครงสร้างทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้นักเรียนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา คำศัพท์ รูปประโยค ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารให้ถูกต้อง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ภาพที่ 34 ภาพรวมเกี่ยวกับความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการใช้ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมที่ครูผู้สอนเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อ	ประเด็นความเชื่อ	เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง
บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร			
1	บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ	•	
2	การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง		•
คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร			
3	บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		•
4	การแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	•	
ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร			
5	กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	•	
6	การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	•	
การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร			
7	การให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้การท่องจำ	•	
8	ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	•	

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับครูหลังใช้โปรแกรม

พัฒนาวิชาชีพครูฯ มีรายละเอียด ดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อ	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	หลังใช้โปรแกรม		
		\bar{X}	SD	ระดับ
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหน้าที่ทางภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	4.60	0.55	มากที่สุด
3	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารภาษาอังกฤษ	5.00	0.00	มากที่สุด
4	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษาอังกฤษ	4.60	0.55	มากที่สุด
5	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
6	มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7	มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ	5.00	0.00	มากที่สุด
8	เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
9	มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในห้องเรียน	4.40	0.55	มากที่สุด
10	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
11	หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
12	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอย่างอิสระ	5.00	0.00	มากที่สุด
13	สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อ	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	หลังใช้โปรแกรม		
		\bar{X}	SD	ระดับ
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ความถูกต้อง	4.60	0.89	มากที่สุด
15	มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)	4.60	0.55	มากที่สุด
16	มีการบูรณาการสมรรถนะ ด้านการสื่อสาร (สมรรถนะด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะด้านวาทกรรม และสมรรถนะด้านกลยุทธ์)	4.20	0.45	มาก
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีการสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์ด้วยตนเอง	4.60	0.55	มากที่สุด
18	มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์ เพื่อให้นักเรียนสรุปมโนทัศน์ด้วยตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
19	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สรุปทเรียนอย่างเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
20	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเองจากช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด
สรุปผล		4.70	0.49	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วมหลังดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีค่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำแนกได้ 6 ประเด็น ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการทำให้เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในระดับมากที่สุด โดยครูมีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายในการจัดกิจกรรม

ชัดเจนและยังพบว่า ครูออกแบบและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สนุกสนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

“ความหลากหลายของกิจกรรมจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข และมีเป้าหมาย การไม่ให้ความสนใจนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษจะทำให้เรียนรู้สึกเท่าเทียมในการเรียนรู้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

2. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทดลองและทดสอบความรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทดลองและทดสอบความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ครูจะต้องคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“...ผมได้ใช้เพลงเพื่อการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียน โดยในการออกแบบกิจกรรมจะให้ให้นักเรียนฟังเพลงแล้วตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนจากเนื้อเพลง แทนการจดจำโครงสร้างของประโยค” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

3. สมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระและจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูให้ความเห็นว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกใช้ภาษาจะเป็นการขัดจังหวะและรบกวนการนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ ครูยังได้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ครูผู้สอนควรแก้ไขหรือชี้แนะนักเรียนในชั้นสรุปกิจกรรม ทั้งนี้หากแก้ไขระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรม จะส่งผลให้เป็นการรบกวนและสร้างความวิตกกังวลในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“ครูผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการไม่ใช้คำพูดด้านลบเกี่ยวกับข้อผิดพลาดของนักเรียน ทั้งนี้การแก้ไขข้อผิดพลาดอาจแก้ไขโดยภาพรวม เพื่อให้ นักเรียนทุกคนเรียนรู้ในข้อผิดพลาดร่วมกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

4. สมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้อง ทั้งนี้ครูผู้สอนได้มีการออกแบบกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีความหลากหลายครอบคลุมในทุกทักษะ ประกอบกับการให้อิสระนักเรียนในการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การให้คำแนะนำหรือแก้ไขข้อผิดพลาดทำกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างถูกต้องและตรงประเด็น ทั้งนี้เพราะการแก้ไขระหว่างดำเนินกิจกรรมจะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูต้องเป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษและเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนเมื่อถึงเวลาจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

5. สมรรถนะด้านการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว อีกทั้งในการจัดกิจกรรมจะเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่ภายหลังจากการใช้โปรแกรมพบว่า สมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องของครูเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจาก ครูผู้สอนมีการออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกทักษะ และจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้และความถนัดของตนเองในทักษะต่าง ๆ

6. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์
ด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง โดยมีการออกแบบกิจกรรมให้กับนักเรียนที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบของผังความคิดและอื่น ๆ นอกจากนี้ครูและนักเรียนยังร่วมกันแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านบทอ่านแล้วสรุปองค์ความรู้ในรูปแบบของแผนผังได้ตลอดจนกล้าและมั่นใจในการพูดสื่อสารหรือพูดนำเสนอผลงานของตนเองเพิ่มมากขึ้น”
(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่านตลอดจนการสังเคราะห์ข้อมูล ให้ออกมาเป็นชิ้นงานของตนเอง และสามารถใช้อังกฤษเพื่อการสื่อสารในการนำเสนอผลงานได้ในระดับดี...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการรายบุคคล (Development score) โดยใช้คะแนนรวมของผลการประเมินสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ แล้วนำมาวิเคราะห์หาจำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการหลังใช้โปรแกรมฯ แต่ละระดับพัฒนาการ ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 คะแนนพัฒนาการรายบุคคลของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สมาชิก	ก่อนใช้โปรแกรมฯ	หลังใช้โปรแกรมฯ	คะแนนความต่าง (พัฒนาการ)	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์
สมาชิกคนที่ 1	80	97	7	85.00
สมาชิกคนที่ 2	81	92	11	57.89
สมาชิกคนที่ 3	80	89	9	45.00
สมาชิกคนที่ 4	73	97	14	51.85
สมาชิกคนที่ 5	81	91	10	52.63
ค่าเฉลี่ย	79.00	93.20	10.20	58.47

จากตารางที่ 37 พบว่า ผู้มีส่วนร่วมมีผลคะแนนพัฒนาการของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนก่อนใช้โปรแกรมฯ จากคะแนนพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนร่วมมีสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาจากคะแนนสัมพัทธ์แล้ว ทำให้ทราบว่าผู้มีส่วนร่วมมีคะแนนพัฒนาการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 58.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พัฒนามาก ผู้มีส่วนร่วมทุกคนมีคะแนนพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากหรือน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หลังใช้โปรแกรมฯ ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังใช้โปรแกรมฯ แต่ละระดับพัฒนาการ

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับ	ผู้มีส่วนร่วม (คน)	ร้อยละ
76-100	พัฒนาการระดับสูงมาก	1	20.00
51-75	พัฒนาการระดับสูง	3	60.00
26-50	พัฒนาการระดับปานกลาง	1	20.00
0-25	พัฒนาการระดับต้น	-	-

จากตารางที่ 38 พบว่า ผู้มีส่วนร่วมมีคะแนนพัฒนาการของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด มีพัฒนาการระดับสูงมาก ผู้มีส่วนร่วมจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด มีพัฒนาการในระดับสูง และผู้มีส่วนร่วมจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีพัฒนาการในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถกล่าวโดยสรุป พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่ค้นพบที่มีความน่าสนใจ รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้และแนวทางในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังจะกล่าวในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยภายใต้กระบวนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทั้งหมด เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู โดยการสรุปผลได้ดำเนินการสรุปตามคำถามการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญที่สำคัญอะไรบ้าง

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเข้ามาเป็นแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้คำว่าโปรแกรมแทนคำว่าหลักสูตร ซึ่งหมายถึงหลักสูตรที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนที่ได้มีการออกแบบไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถประยุกต์และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนความเชื่อและสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) ขั้นออกแบบกิจกรรม (Designing) ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) และขั้นติดตามและประเมินผล (Evaluating)

การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของโปรแกรม

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู มีค่า IOC รายข้อ ตั้งแต่ 0.6-1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนา

วิชาชีพครูฯ เป็นโปรแกรมที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วมได้

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่

การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลดังนี้

1. ผลประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม ก่อนดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.73

2. สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) กับผู้มีส่วนร่วม เพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังจากที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเองจำนวน 3 ครั้ง มีผลการสรุปในแต่ละครั้ง ดังนี้

2.1 สรุปผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1

2.1.1 กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เกม กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมใบ้คำและกิจกรรมจิ๊กซอว์

2.1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนมีความสนุกสนาน กล้าแสดงออก ตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนบางส่วนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการใช้ภาษาในการสื่อสาร

2.1.3 ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า ปัญหาหลักของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการขาดความมั่นใจของนักเรียนไม่สามารถนำเอาคำศัพท์ต่าง ๆ มาสร้างเป็นประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ นอกจากนี้ในการสื่อสารพบว่า นักเรียนสามารถสื่อสารได้ตามโครงสร้างหรือเนื้อหาที่กำหนดให้ได้ แต่เมื่อ

เปลี่ยนบริบทหรือเปลี่ยนโครงสร้างทางภาษาพบว่า นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้ อีกทั้ง ในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม หยอกล้อกันและล้อเลียนระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.1.4 ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ การจัดกลุ่มนักเรียน โดยให้สมาชิกภายในกลุ่มมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนกระตุ้นนักเรียนให้ร่วมกิจกรรม และคอยทบทวนซ่อมเสริมนักเรียนด้วยการใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัด เป็นต้น

2.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2

2.2.1 กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เกม กิจกรรม Story map กิจกรรมฐาน (Station based) และกิจกรรมภาระงาน

2.2.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนกล้าใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น สามารถจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ฟังและอ่านได้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนบางส่วนสามารถวิเคราะห์ประเด็นจากเรื่องที่อ่านและสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบของผังความคิดจากกิจกรรมการอ่านได้ อีกทั้งนักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษยังคงคอยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนกลุ่มที่มีปัญหาในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.2.3 ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า ปัญหาที่นักเรียนบางส่วนไม่ร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเหมือนกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในครั้งที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนคอยหลบหลีก หลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมหรือการฝึกการสนทนา อีกทั้งเมื่อต้องสนทนาพบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เกิดความสับสนในการจัดหมวดหมู่ของคำเพื่อสร้างประโยคในการสนทนา ตลอดจนพูดภาษาไทยในการสื่อสารมากกว่าภาษาอังกฤษ

2.2.4 ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ให้นักเรียนจับคู่เพื่อทำการฝึกหรือรวมกลุ่มเพื่อทำการประเมินเป็นกลุ่ม นอกจากนี้การให้นักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษดี ร่วมทำหน้าที่เป็นโค้ช เพื่อคอยช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน คอยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มอ่อนสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

2.3 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3

2.3.1 กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เพลง กิจกรรมสัมภาษณ์ กิจกรรม Story board เกม และกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

2.3.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนส่วนมากเริ่มมีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความวิตกกังวลน้อยลง สามารถจินตนาการจากเรื่องต่าง ๆ แล้วถ่ายทอดด้วยการสื่อสารตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ในการร่วมกิจกรรมสังเกตได้นักเรียนเริ่มมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

2.3.3 ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า การใช้เพลงและเกมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะทำให้เกิดเสียงดัง รบกวนห้องเรียนข้าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเรียนภาษาอย่างมีความสุข แต่ในขณะที่เดียวกันยังคงมีนักเรียนบางส่วนที่คอยหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ และอีกประเด็นที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ 3 พบว่า ข้อจำกัดในด้านเวลาที่มีอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะระหว่างการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลและนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ควบคู่ไปด้วย จึงทำให้เสียเวลาไปบางส่วนจึงทำให้กิจกรรมและเวลาในการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน

2.3.4 ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการควบคุมชั้นเรียน มอบหมายภาระงานเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษามากกว่าการให้นักเรียนสนุกรสนานโดยที่ไม่ได้ฝึกใช้ภาษา ตลอดจนการให้นักเรียนได้จับคู่กันเพื่อทำการฝึกภาษาในการสนทนา และครูผู้สอนคอยทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาให้มากที่สุด

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ส่วนนี้เป็นการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะประเมินผลและสะท้อนผลถึงการเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็นความเชื่อของครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกและวิเคราะห์ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม 4 ประเด็นหลัก โดยมีผลการสรุปดังนี้

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ความเชื่อของครูผู้สอนเปลี่ยนไป จากเดิม โดยมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่ว่าเฉพาะบริบทในห้องเรียน ทั้งนี้บริบทในห้องเรียนครูผู้สอนสามารถเป็นผู้จัดการบริบท โดยการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ น่าเรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูผู้สอนสามารถ จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารภายนอกห้องเรียน เพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียน

1.2 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ครูไม่ได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนที่สามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงในประเด็นการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ครูมีการเพิ่มเติมประโยชน์พื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง คือการสร้าง ความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเคยชินและมีความมั่นใจแม้ว่าบริบทหรือสถานการณ์ จะเปลี่ยนแปลงไปนักเรียนก็จะยังคงใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างอิสระ

2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ครูผู้สอนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเพราะครูผู้สอนมีพื้นฐานความรู้เดิม ในบทบาทการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้องอยู่แล้วว่า ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ อำนวยความสะดวก (Teacher as facilitator) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการกระตุ้น ให้นักเรียนได้ฝึกและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องจัด กิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระ พร้อมกับทำหน้าที่ชี้แนะ หรือแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน เป็นความเชื่อที่มีความถูกต้อง

2.2 การแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ครูได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีต่อการแก้ไข ข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยครูจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน

ระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะเป็นการขัดจังหวะและรบกวนนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน ครูผู้สอนสามารถแก้ไขในช่วงทำกิจกรรม หรือขั้นสรุปกิจกรรม โดยอาจจะสรุปหรือแก้ไขข้อผิดพลาดในภาพรวมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นข้อผิดพลาดร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง

3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.1 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าครูยังใช้กิจกรรมเกม เพลง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการจับคู่สนทนาอยู่ แต่ครูมีความเชื่อในการจัดกิจกรรมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างมีเป้าหมาย

3.2 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูผู้สอนมีความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานของนักเรียน ประเด็นนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีความถนัดในการเรียนรู้ที่ต่างกัน นักเรียนบางคนชอบวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนบางคนชอบวิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นการวิเคราะห์ความถนัดและความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรมจะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักเรียน

2. ความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจะออกแบบให้ครอบคลุมทุกทักษะและจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้และความถนัดของตนเองในทักษะต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

3. ประโยชน์ของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียนจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรม เพราะนักเรียนจะร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความสุขและทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

4.1 การให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ

ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในประเด็นการให้นักเรียนรู้ด้วยการท่องจำ หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การท่องจำอยู่ตลอดเวลา จะไม่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร เพราะเมื่อนักเรียนอยู่ในบริบทที่ต้องทำการสื่อสารจริง นักเรียนอาจไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ เพราะฉะนั้นนักเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตลอดจนครูผู้สอนก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่ไม่มุ่งเน้นไปที่การท่องจำ แต่ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกสนทนาหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด แม้ว่านักเรียน จะสื่อสารถูกบ้างผิดบ้าง ครูผู้สอนก็ต้องทำการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน

4.2 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอน มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการสอน ทั้งนี้ ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของแต่ละคนว่า ในการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ครูจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแม่นยำด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและที่ไม่ใช่ภาษาพูด เพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม

หลังดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีค่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะ ที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมมีผลคะแนนพัฒนาการของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนก่อนใช้โปรแกรมฯ จากคะแนนพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนร่วมมีสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 58.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พัฒนาระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเชิงคุณภาพรายข้อ สามารถจำแนกได้ 6 ประเด็น ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการทำให้เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในระดับมากที่สุด โดยครูมีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายในการจัดกิจกรรม

ชัดเจน และยังพบว่า ครูออกแบบและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการทดลองและทดสอบความรู้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการทดลองและทดสอบความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูจะเน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียน ได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์ การเรียนรู้

3. สมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระและจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูให้ความเห็นว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกใช้ภาษาจะเป็นการขัดจังหวะและรบกวนการนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ครูยังได้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. สมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง ทั้งนี้ครูผู้สอนได้มีการออกแบบกิจกรรมที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีความหลากหลายครอบคลุมในทุกทักษะ ประกอบกับการไม่การให้อิสระนักเรียน ในการใช้ภาษาอย่างเต็ม

5. สมรรถนะด้านการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว อีกทั้งในการจัดกิจกรรมจะเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่ภายหลังจากการใช้โปรแกรมพบว่า สมรรถนะสมรรถนะ ด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องของครูเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากครูผู้สอนมีการออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกทักษะ และจัดกิจกรรม ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง รวมทั้งให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารตาม จุดประสงค์การเรียนรู้และความถนัดของตนเองในทักษะต่าง ๆ

6. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ ด้วยตนเอง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง โดยมีการออกแบบกิจกรรมให้กับนักเรียน ที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบ ของผังความคิด นอกจากนี้ครูและนักเรียนยังร่วมกันแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา เพื่อให้เกิด ความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจะนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู เกิดการพัฒนาและฝึกฝนตนเองด้วยทักษะหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพด้านการสอนตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนเพื่อให้มีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของสถาบันทดสอบ นานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge International Examinations, 2015, p. 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพของครูเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแนวความคิด ตลอดจน การปฏิบัติทางวิชาชีพของครู และการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน จากแนวคิด ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนมีการปรับตัวให้เป็นบุคลากรที่มีศักยภาพทัดเทียม และเท่าทัน กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคม เพื่อพัฒนาตนเองและต่อยอดความรู้ หรือ ประยุกต์ใช้ความรู้ในอนาคตด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเอง ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้จากแนวคิดหรือรูปแบบ ในการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีอย่างหลากหลาย ก็เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาศักยภาพของครู อย่างเต็มที่ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลาสซันและอิสราเอล (Lassonde & Israel, 2010, p. 94) ที่กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการ

มีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ความเข้าใจ ทักษะหรือกลยุทธ์ที่เสริมสร้างองค์ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันครูมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองในทักษะวิชาชีพ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของกระบวนการหรือรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาตลอดจนเนื้อหาในการพัฒนา ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนเกิดทัศนคติด้านลบในการพัฒนาวิชาชีพครู ดังนั้นการสร้างชุมชนนักปฏิบัติจึงเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาโปรแกรม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีการรวมกลุ่มของครูที่สมัครใจ ให้ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีความต้องการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและต้องการแลกเปลี่ยนแนวคิด และประสบการณ์ในการจัดการเรียน การสอนร่วมกันเพื่อนำเอาวิธีการหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียน

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้าง ชุมชนนักปฏิบัติ ได้ออกแบบและพัฒนาจากกรอบแนวคิดพื้นฐานและผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมที่ได้จากการวิเคราะห์ค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 และผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมมีผลการประเมินในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้ในกระบวนการพัฒนาผู้วิจัยได้มีการกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนตลอดจน ครูที่ร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ได้ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอน เป็นอย่างดีและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 2 ที่ครูจะได้สะท้อนปัญหา และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมของตนเองร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ขั้นตอน 4 ที่ครูแต่ละคน จะได้นำโปรแกรมไปใช้และสะท้อนผลของการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของตนเองและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และขั้นตอนที่ 5 ที่ครูผู้สอนจะต้อง ถูกติดตามและประเมินผลถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านความเชื่อและสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ หรือไม่

ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ตามขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผลโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า ครูมีความเชื่อด้านการสอนภาษา

เพื่อการสื่อสารที่ยังคงมีความเชื่อแบบเดิมจำนวน 2 ประเด็นย่อย และ 6 ประเด็นย่อย
ที่มีการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นความเชื่อของครูที่มีความเชื่อแบบเดิม คือครูผู้สอนมีความเชื่อว่าการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงในประเด็น
การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยความเชื่อนี้เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด
ของสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 31) ที่กล่าวว่าภาษาอังกฤษไม่เพียงเป็นช่องทางเพื่อ
ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน แต่ยังมีบทบาทในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่
ความรู้อื่น ที่กว้างขวางออกไปเป็นความเชื่อที่สอดคล้องกัน เพราะว่าการมีความสามารถในการใช้
ภาษา เพื่อการสื่อสารจะส่งผลให้นักเรียนมีข้อได้เปรียบโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่จะส่งผลต่อ
รายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตพร้อมกับประโยชน์ด้านการศึกษาที่นักเรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษ
ในการสื่อสารในหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ประเด็น
ที่ครูยังมีความเชื่อแบบเดิมอยู่คือบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้ ครูผู้สอน
มีความเชื่อว่าบทบาทที่แท้จริงของครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (Teacher as
facilitator) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการกระตุ้น ให้นักเรียนได้ฝึกและใช้ภาษา
เพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ และแนวความเชื่อของครูผู้สอน ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ
ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, p.19) , ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) และสลิลลา พันชนะ
(2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัด
การเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) ทั้งนี้หน้าที่หลักของครูสามารถจำแนกได้คือ
การควบคุมชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม
ที่เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนการไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของนักเรียน ซึ่งเป็น
ความเชื่อที่ถูกต้อง ทั้งนี้จากแนวความเชื่อดังกล่าวสอดคล้อง กับงานวิจัยของนิชิโน (Nishino,
2009, Abstract) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนมีพฤติกรรมความเชื่อเชิงบวกเกี่ยวกับการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารแม้ว่าจะยังไม่ได้จัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากแนวคิดของลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, p.19) และสลิลลา พันชนะ (2559,
หน้า 39) ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อของครูในด้านการจัดกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารที่ไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่เฉพาะบริบทในห้องเรียน แต่ครูผู้สอนสามารถ
เป็นผู้จัดการบริบท โดยการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ น่าเรียน ตลอดจน
สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ ทั้งนี้กิจกรรม
ที่ครูผู้สอนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ครูผู้สอนได้เปลี่ยนแปลง การจัด

กิจกรรมในรูปแบบเดิมที่เน้นเฉพาะการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ให้เป็นกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกันแนวคิดของลิทเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมการสื่อสาร ตามหน้าที่ของภาษา (Functional communication activities) โดยกิจกรรมการสอนจะต้องมี จุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบตาม สถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเน้นหน้าที่ทางภาษาในการสื่อสาร ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับความแม่นยำด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและที่ไม่ใช่ภาษาพูด เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของกิจกรรม ที่จัดขึ้นจะครอบคลุมทุกทักษะและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 134-135) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้อง บูรณาการทั้ง 4 ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการสื่อสาร และในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งครูผู้สอนยังเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่ไม่มุ่งเน้น ไปที่ การท่องจำแต่จะจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกสนทนาหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้มากที่สุดแม้ว่านักเรียน จะสื่อสารถูกบ้างผิดบ้างครูผู้สอนก็ต้องทำการแก้ไขข้อผิดพลาด ให้กับนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา อังวัฒนะกุล (2537, หน้า 47) ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ของวิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ในการใช้ภาษาตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ยังพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ครูผู้สอนมีความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปว่าจะต้องออกแบบ และจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแต่ละคน มีความถนัดในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ความถนัด และความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสม และตรงกับความต้องการของนักเรียน โดยความเชื่อดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) และสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนแต่ละคน มีกระบวนการในการพัฒนาภาษาของตนเองและมีการพัฒนาที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองที่ทำทลายความสามารถของนักเรียน

ส่วนประเด็นการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอน มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อโดยจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียน ทำการฝึก หรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการขัดจังหวะและรบกวนนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้ นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถ แก้ไขในช่วงท้ายกิจกรรมหรือขั้นสรุปกิจกรรมเมื่อเจอข้อผิดพลาดโดยอาจจะสรุปหรือแก้ไข ข้อผิดพลาดในภาพรวมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นข้อผิดพลาดร่วมกันตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาด รายบุคคลเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง โดยการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) ที่กล่าวว่าครู จะไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ครูจะให้ผู้เรียน ได้ใช้ภาษาหรือ เรียนรู้อย่างอิสระ

สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ว่าผลการประเมินหลังจากใช้ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จะมีผลการประเมินเป็นอย่างไร และจากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูหลังใช้โปรแกรมสูงกว่า ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพส่งผล ต่อการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการทำให้ เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา โดยครูมีการกำหนดจุดประสงค์และ เป้าหมายในการจัดกิจกรรมชัดเจนและออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) และ ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบริบท และบทบาททางสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมาย และจากแนวคิดข้างต้นยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมให้กับนักเรียนที่เป็นการส่งเสริม ให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเด็นแล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ของครูที่มี ความน่าสนใจ เนื่องจากครูผู้สอน สามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนจะให้ นักเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในห้องเรียน ซึ่งผลการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ส่งผลให้ผู้เรียน

สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและนำองค์ความรู้นั้นมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ นอกห้องเรียนได้ โดยการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดขโมยความคิดและ บานาปาร์ต (Chamaipak & Barnard, 2010, pp. 291-295) และฟรีแมน (Freeman, 2000, p.121) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระและจะไม่แก้ไข ข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยครูให้ความเห็นว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกใช้ภาษาจะเป็นการรบกวนนักเรียน และจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจ ซึ่งความเชื่อดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของสุมิตรา อังวัฒน์กุล (2537, หน้า 109-112) และแสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132-142) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนภาษาคือการมุ่งเน้นการพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามความมุ่งหมายอย่างคล่องแคล่ว แต่ก็มีได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา ดังนั้นเมื่อเจอข้อผิดพลาดครูผู้สอนจะต้องแก้ไข ข้อผิดพลาดในช่วงเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ครูยังได้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมิน ที่หลากหลายและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารต้องประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม กับ ธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวความคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติจะสามารถนำไปใช้ได้จริงมีประสิทธิภาพเมื่อครูหรือผู้มีส่วนร่วม มีความตั้งใจและสนใจพัฒนาศักยภาพด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ
2. ครูหรือผู้มีส่วนร่วมที่เข้าร่วมใช้โปรแกรมฯ ต้องมีความสนใจในประเด็นเดียวกันแล้ว รวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือร่วมกันพัฒนาในประเด็นเหล่านั้นร่วมกันเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ใหม่ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลาด้วยรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกเพื่อขยายผลและสร้างความยั่งยืนทางวิชาชีพครูที่ผ่านการใช้ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

3. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นของผู้มีส่วนร่วม สามารถเป็นข้อมูลในการตัดสินใจใช้โปรแกรมฯ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้กับครูหรือผู้มีความสนใจกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูหรือผู้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนเพื่อสะท้อนผลว่า ครูหรือผู้มีส่วนร่วมมีความเข้าใจและสามารถนำแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้จริง

2. ครูหรือผู้มีส่วนร่วมต้องดำเนินการขยายผลของการสร้างองค์ความรู้เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือองค์ความรู้อื่นที่ครูหรือผู้มีส่วนร่วมได้ทำการค้นพบร่วมกันไปยังกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่าย สร้างความต่อเนื่อง และเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กุลพร พูนสวัสดิ์. (2556). การพัฒนาวิธีวินิจฉัยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชแสง วิภาโตทัย. (2552). ชุมชนนักปฏิบัติการพัฒนาเว็บไซต์ศูนย์สารสนเทศ. เข้าถึงได้จาก
http://kmcenter.rid.go.th/kcitic/2011/index.php?option=com_content&view=article&id=264:2010-09-24-03-31-14&catid=32:2010-09-14-16-06-35.
- คำหมาน คนไค. (2543). ทางก้าวหน้าของของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- จิตินัฐ วิมานรัตน์. (2554). การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติเสมือน
สำหรับอาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา,
คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระพงศ์ เรืองกุล. (2557). ชุมชนนักปฏิบัติ: แนวทางการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสำเร็จ
ในการแข่งขัน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 7(2), 16-27.
- ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน และพนมพร จันทรปัญญา. (2558). การสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียน
ในระดับอุดมศึกษา. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 7(2), 267-280.
- ชวลิต ชูก้าแพง. (2559). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ. (2544). การศึกษาผู้ใหญ่: ปรัชญาตะวันตกและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัชกฤษฎิณานันท์ แก้วละเอียด. (2552). การนำเสนอรูปแบบเว็บไซต์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ของชุมชนนักปฏิบัติด้านดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
โสตทัศนศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร เล็งเอียด. (2554). สภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร
ทางการศึกษา ในจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม. วารสารวารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับ
วิจัยบัณฑิตศึกษา, 34(3-4), 108-116.

- ธงชัย เล็งศรี. (2560). ระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน
ภาคเหนือ. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธราญา จิตรชญาวณิช. (2560). การศึกษาความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลทอง กว้างสวัสดิ์. (2549). คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นางสมร พงษ์พานิช. (2554). การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจา
ของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม
2550 ถึง กันยายน 2551. วารสารมนุษยศาสตร์, 18(1), 85-97.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา:
เทมการพิมพ์สงขลา
- นพมาศ หงษาชาติ. (2553). การพัฒนารูปแบบการอบรมครูสอนภาษาอังกฤษในระดับ
ประถมศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ยุคหลัง
สมัยใหม่. วารสารศิลปศาสตร์, 2(2), 48-67.
- นวพร ชลารักษ์. (2558). บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 9(2), 64-71.
- นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล. (2560). การพัฒนาวิชาชีพครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 11(1), 21-33.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2550). การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
ธรรมกมลการพิมพ์.
- บุญเลี้ยง ทুমทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- บุญยฤทธิ ปิยะศรี. (2556). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้น
ความแตกต่างระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2559). การปฏิรูปตนเองสู่การเป็นครูมืออาชีพ. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์, 7(1), 66-74.

- ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2554). *หลักสูตรการศึกษาศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง: กระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 16(1), 8-13.
- ปิยนันท์ ฉายานพรัตน์. (2558). *การพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้ ด้วยการชี้นำตนเองและการใช้ผลลัพธ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะจำเป็นสำหรับครู หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). *สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พัชรี ทองอำไพ. (2560). *การพัฒนาระบบการพัฒนาครูประจำการเพื่อพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระของครูโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2556). *ความเป็นครู Teacher professional* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2559). *คิดเพื่อครู: คำบรรยายระหว่างดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ครูสภา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2561). *หลักคิด การจัดการหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิชา จันทร์ทนต์. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมการสร้างความรู้ด้วยระบบการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

มาลินี บุญยรัตพันธุ์, กานต์รวิ บุญญาสุทธิ, กิตติศักดิ์ ลักษณะ และสุรวิร์ เพ็ชรเพชรเลิศ. (2557).

ประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มาลี จิรวัดนานนท์. (2551). *แนวทางการส่งเสริมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิสตอรี่-สตอรี่

วิลัย ตั้งจิตสมคิด. (2554). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิระพล ภูวนนท์. (2560). *การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อทำให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จสำหรับบุคลากรในสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีครามครัน. (2556). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สลิลลา พันชนะ. (2559). *สื่อเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

ถ้าพูด: หสม. ธีรพลการพิมพ์ (คณะบุคคล).

สมคิด อิศระวิวัฒน์. (2543). *การสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติ บุญภิรมย์. (2557). *ความเป็นครู Self-actualization for teacher*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *ค่าสถิติพื้นฐาน O-NET*.

เข้าถึงได้จาก <https://www.admissionpremium.com/content/4616>

- สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นพบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนักปฏิบัติและชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการมีส่วนร่วมของชุมชน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาอังกฤษ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2549). *คู่มือการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้*. ม.ป.ท.
- ลำเรียง จานเชื่อง. (2554). *การพัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดสมองเป็นฐานตามหลักการของเคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุขวสา ยอดกมล. (2551). *เกี่ยวกับสิ่งที่ครูควรรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2537). *วิธีการสอนภาษาอังกฤษ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2561). *แนวคิดและแนวทาง: การประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2555). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อรรณพ จีณะวัฒน์. (2559). การพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 9(2), 1379-1395.
- อดิศักดิ์ ย่อมเยาว์. (2560). ปัญหาการใช้ทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นสำหรับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ขนาดกลางและโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ในจังหวัดเชียงราย. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 23(2), 56-66.
- อัญชิษฐา สุศีลสัมพันธ์. (2556). การศึกษารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชนนักปฏิบัติเสมือนในสถานประกอบการธุรกิจสิ่งพิมพ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2559). การเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2562). การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ คชฤทธิ. (2553). ชุมชนนักปฏิบัติกับการจัดการความรู้. เข้าถึงได้จาก http://www.dss.go.th/images/st-article/blpd_10_2553_CoP.pdf
- Abdi, H., & Asadi, B. (2015). A synopsis of researches on teachers' and students' beliefs about language learning. *International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL)*, 3(4), 104-114.
- Banciu, V., & Jireghie, A. (2012). Communicative language teaching. *The Public Administration and Social Policies Review*, 4(1(8)), 94-98.
- Bergevin, P., Morris, D., & Smith, R. M. (1963). *Adult education procedure: A handbook of tested patterns of effective participation*. New York: Seabury Press.
- Bottoms, S. I. (2007). *Inside a school-university partnership: Participation in a community of practice as professional growth*. Doctoral dissertation Science Education, Oregon State University.

- Cambridge International Examination. (2015). *Professional development*. Retrieved from <https://www.cambridgeinternational.org/images/304288-a-guide-to-programme-design.pdf>
- Cambridge, D., Kaplan, S., & Suter, V. (2005). *Communities of practice design guide: A step-by-step guide for designing & cultivating communities of practice in higher education*. Retrieved from <https://transitiepraktijk.nl/files/Community%20of%20practice%20guide.pdf>.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1, 1-47.
- Chamaipak, T., & Barnard, R. (2010). Language teachers' beliefs and practices regarding the appropriateness of communicative methodology: A case study from Thailand. *The journal of Asia TEFL*, 7(2), 279-311.
- Chang, M. (2009). *Taiwanese college teachers' attitudes toward communicative language teaching*. Doctoral dissertation, Bilingual Education, College of Graduate Studies, Texas A & M University-Kingsville.
- Corder, N. (2002). *Learning to teaching adults: An introduction*. New York: Routledge Flamer.
- Day, C. (1999). *Developing teacher: The challenges of lifelong learning*. London: Falmer Press.
- Delors, J. (1996). *Learning: The treasure within*. Vendome: UNESCO Publishing.
- Dilworth, M. E., & David, I. G. (1995). *Professional teacher development and the reform agenda*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED383694.pdf>
- Education First English Proficiency Index. (2019). *A ranking of 100 countries and regions by English skills*. Retrieved from <https://www.ef.com/wwen/epi/reports/epi-s/>
- Freeman, D. L. (2000). *Techniques and principles in language teaching*. New York: Oxford University Press.

- Glatthorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B., & Boschee, B. F. (2012). *Curriculum leadership: Strategies for development and implementation* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Print, M. (1993). *Curriculum development and design* (2nd ed.). Sydney: Allen & Unwin.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching*, 8(3/4), 381-391.
- Hanushek, E. A., & Rivkin, S. G. (2010). Generalizations about using value-added measures of teacher quality. *American Economic Review*, 100(2), 267-271.
- Hassel, E. (1999). *Professional development: Learning from the best*. Illinois: North Central Regional Educational Laboratory.
- Holden, S. (1981). Drama. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach*. (pp.131-136). New York: Longman.
- Jones, D. (1988). *Adult education and cultural development*. New York: Routledge.
- Jones, D. C. (2016). *Community of practice: Evaluation of a collaboration program in an educational setting*. Doctoral dissertation, The Faculty of the School of Education, The College of William and Mary in Virginia.
- Kasworm, C. E., Rose, A. D., & Rose-Gordon, J. M. (2010). *Handbook of adult and continuing education*. California: SAGE
- Kennedy, A. (2005). Model of continuing professional development: A framework for analysis. *Journal of In-Service Education*, 31(2), 235-250.
- Knowles, M. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Englewood Cliffs: Cambridge Adult Education.

- Knowles, M. S., Holton, E. F., & Swanson, R. A. (2011). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (7th ed.). Boston: Elsevier.
- Kryvonis, M. (2013). *Models and types of continuing professional development of foreign languages teachers in the USA*. Retrieved from <http://www.zmogusirzodis.leu.lt/index.php/zmogusirzodis/article/viewFile/17/18>.
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Lassonde, C. A., & Israel, S. E. (2010). *Teacher collaboration for professional learning: Facilitating study, research, and inquiry communities*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Levin, B. (2014). *Professional development and the promotion of highly-effective teaching*. Retrieved from <https://iei.ncsu.edu/wp-content/uploads/2014/02/Professional-Development-FP.pdf>
- Littlewood, W. (1981). *Communicative language teaching: An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maley, A. (1981). Game and problem-solving. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach* (pp.137-147). New York: Longman.
- McDermott, R. (2004). How to avoid a mid-life crisis in your COPs: Uncovering six keys to sustaining communities. *Knowledge Management Review*, 4(2), 10-13.
- Meirink, J. A., Meijer, P. C., Verloop, N., & Bergen, T. M. (2009). Understanding teacher learning in secondary education: The relationships of teacher activities to changed beliefs about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 25, 89-100.
- Merriam, S. B., Caffarella, R. S., & Baumgartner, L. M. (2007). *Learning in adulthood: A comprehensive guide*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Merriam, S. B., & Brockett, R. G. (2007). *The profession and practice of adult education: An introduction*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Nicklos, F. (2003). *Communities of practice: An overview*. Retrieved from <http://www.nickols.us/CoPOverview.pdf>
- Nishino, T. (2009). *Communicative language teaching in Japanese high schools: Teachers' beliefs and classroom practices*. Doctoral dissertation, Faculty of Education, Temple University.
- OECD. (2009). *Creating effective teaching and learning environments*. Paris: OECD.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum: Foundations, principles and issues* (4th ed.). New York: Pearson Education.
- Pierre, J. E. (2004). *Toward a better understanding of adult learning: A critical analysis of adult self-directed learning and transformative learning*. Doctoral dissertation, Doctor of Philosophy, Union Institute and University.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. C., & Lockhart, C. (1996). *Reflective teaching in second language classrooms*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Prakay, F. W., & Hass, G. (2000). *Curriculum planning* (7th ed.). New York: Pearson Education.
- Rogers, A. (2002). *Teaching adults* (3rd ed.). Buckingham: Open University Press.
- Sreehari, P. (2012). *Communicative language teaching: Possibilities and problems*. *English Language Teaching*, 5(12), 87-93.
- Sturtridge, G. (1981). Role-play and simulation. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach* (pp.126-130). New York: Longman.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. New York: Harcourt Brace & World.

- Tootkaboni, A. A. (2019). Teachers' beliefs and practices toward communicative language teaching in the expanding circle. *Revista Signos*, 52(100), 265-289. doi: 10.4067/S0718-09342019000200265.
- Torrez, L. (2018). *The impact of the adult education block grant on the operation of adult education in California from the perspective of experienced adult education administrators: A policy a delphi study*. Doctoral dissertation, Education in Organizational Leadership, School of Education, Brandman University.
- Tyler, R. W. (1971). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Wenger, E. (1998). *Community of practice: Learning, meaning, and identity*. New York: Cambridge University Press.
- Wenger, E. C., & Snyder, W. M. (2000). *Communities of practice: The organizational frontier*. Retrieved from http://www.rareplanet.org/sites/rareplanet.org/files/Communities_of_Practice__The_Organizational_Frontier%5B1%5D.pdf.
- Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, W. M. (2002). *Cultivating community of practice: A guide to managing knowledge*. Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Wright, A. (1981). Visual. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach*. New York: Longman.
- Zheng, H. (2009). A review of research on EFL pre-service teachers' beliefs and practices. *Journal of Cambridge Studies*, 4(1), 73-81.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.ฉันทัญญา วิริยะปัญญานนท์
 อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. ดร.ชนธิ์ ชำนาญกิจ
 อาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ
3. ดร.ศิริกัญญา ศรีโคม
 ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนแก้งคร้อหนองไผ่
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
4. นางสาววรีพร ชาทิชนะ
 ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมแพศึกษา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
5. นางสาวยุพาวรรณ เหมือนเงิน
 ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปัญญาวรรคคุณ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
 - 2.1 การวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM FOR
COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING
USING COMMUNITY OF PRACTICE APPROACH

จัดทำโดย
นายวรวุฒิ คุณประทุม

เอกสารฉบับนี้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์
หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำนำ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิก ที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ผู้พัฒนาโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรม ผู้ประกอบวิชาชีพครูที่เป็นสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติที่มีความสนใจร่วมใช้ผู้พัฒนาโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติในการพัฒนาวิชาชีพด้านการสอน ตลอดจนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า โปรแกรมนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่จะนำไปขยายผล ในวงกว้างต่อไป

นายวรวุฒิ คุณประทุม

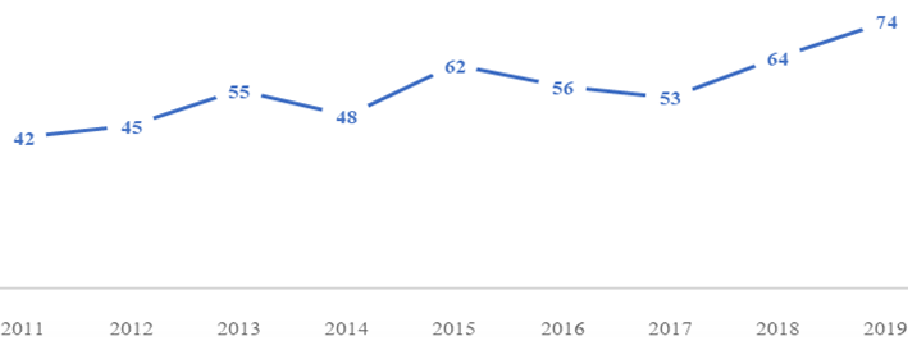
นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาของโปรแกรม

การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทยจัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยในปัจจุบัน ในสถานะที่ระดับความสามารถของคนไทยในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก ขณะที่ต้องเร่งพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และรองรับภาวะการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง หรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน การปฏิรูปการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นนโยบายสำคัญ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องเร่งดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป.) ทั้งนี้ สำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index, 2019, p. 7) ได้จัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยให้อยู่ในลำดับที่ 74 จากทั้งหมด 100 ประเทศทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2019 ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักโดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 47.61 จาก 100 คะแนน และระดับคุณภาพของการจัดอันดับความสามารถของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยจัดอยู่ในระดับคุณภาพต่ำที่สุด ทั้งนี้ผลการจัดอันดับ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 จนถึงปี ค.ศ. 2019 พบว่า ประเทศไทย มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในอันดับที่อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพต่ำที่สุด ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมาโดยสำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้นำเสนอตามภาพ ดังนี้

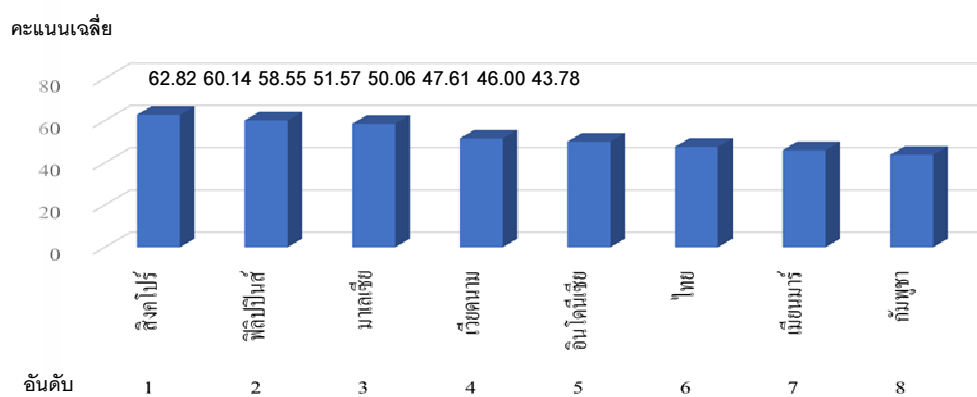
อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทย
จากการจัดอันดับของสำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
(EF EPI)

ภาพที่ 1 อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยของสำนักงานการจัดอันดับ
ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index)

ในขณะเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 6 จาก 8 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้นำเสนอตามภาพ ดังนี้

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี 2019

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ค.ศ. 2019

ในขณะเดียวกัน สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2561) ได้สรุปค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบ การใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาวะวิกฤต โดยจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานในปีการศึกษา 2559-2561 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชา
ภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6

ปีการศึกษา/ ระดับชั้น	2559	2560	2561
มัธยมศึกษาปีที่ 3	31.39	30.45	31.41
มัธยมศึกษาปีที่ 6	27.35	28.31	29.45

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเพื่อให้สามารถนำไปถ่ายทอดและพัฒนาให้นักเรียนให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามระดับช่วงชั้น อายุ และประสบการณ์ของนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศในระดับที่จะเข้าสู่การพัฒนาในเวทีระดับภูมิภาค และระดับโลก ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ความหมายของภาษา องค์ความรู้ ทางภาษา เทคนิควิธีการสอนภาษาเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง (นพมาศ หงษาชาติ, 2553, หน้า 51) และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดนโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้สอนใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The common European framework of reference for languages (CEFR) ซึ่งเป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยและปรับจุดเน้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร Communication language teaching (CLT) (สถาบันภาษาอังกฤษ, ม.ป.ป.) ประกอบกับการพัฒนาครูเป็นกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญในตลอดระยะเวลาในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (Kasworm, Rose & Rose-Gordon, 2010) ที่จะพัฒนาทักษะ ความรู้ ตลอดจนข้อโต้แย้งต่าง ๆ (Corder, 2002) ซึ่งทักษะความรู้และมอวลประสบการณ์นั้นจะเป็นเรื่องสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีความสนใจ และสามารถ เรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ (Rogers, 2002) โดยที่องค์ความรู้นั้นไม่จำเป็นต้องตรงกับวิชาที่ตนเองก็ได้ โดยกลวิธีที่มีความเหมาะสม และมีความน่าสนใจในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันคือชุมชนแห่งนักปฏิบัติ (Community of practice) เพราะชุมชนนักปฏิบัติเป็นการให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันตลอดจนการมีส่วนร่วมในการร่วมกัน

แก้ไขปัญหาคือต่าง ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญตลอดจน การร่วมกันกำหนดและเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้น (Wenger, 1998) ในขณะที่เดียวกันการได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกัน ได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันในสถานการณ์จริงย่อมส่งเสริมให้เกิด ความปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความร่วมมือระหว่างกัน ชุมชนนักปฏิบัติจึงกลายเป็นรากฐาน สำคัญของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การใช้ความรู้ความสามารถ การถ่ายโยงข้อมูลกลยุทธ์ และวิธีการ โดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนถ่ายทอดเทคนิค บทบาทหน้าที่ ช่วยเหลือสมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกอื่น และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลำดับที่สูงขึ้นต่อไป (วิจารณ์ พาณิช, 2555, หน้า 137)

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ ความสนใจ ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อ เป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิก ที่ประกอบวิชาชีพ ครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจน การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ยังจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จัดทำขึ้นโดยมีเนื้อหาสาระและองค์ประกอบ ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยมีองค์ประกอบและรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการพัฒนา และแนวทาง การวัดผล และประเมินผล ทั้งนี้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) ขั้นออกแบบกิจกรรม (Designing) ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) และขั้นติดตามและประเมินผล (Evaluating)

หลักการ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่น ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญและเรียนรู้ วิธีการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

จุดประสงค์

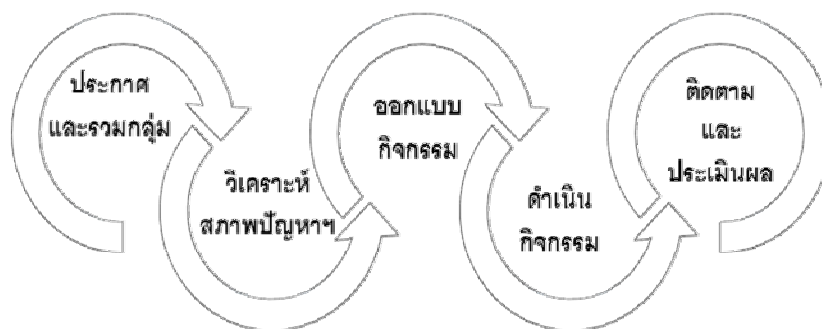
1. เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. เพื่อประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

เนื้อหาสาระที่ที่ใช้ในการพัฒนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ผู้มีส่วนร่วมคัดเลือกแล้วร่วมกันออกแบบและพัฒนากิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในเพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียน

กิจกรรมการพัฒนา

กิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 1 การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านแพน ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพน สมัครเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
3. ผู้วิจัยรวบรวมครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. วิธีดำเนินการ

- 1.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพน ที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
- 1.2 จัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) จำนวน 2 ชั่วโมง

2.2 การจัดอบรมด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการคือการรวมกลุ่มเพื่อออกแบบและพัฒนากิจกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของสมาชิก และเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมผู้วิจัยและผู้มีส่วนรวม ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกและกำหนดหัวข้อในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนรวมดำเนินการคัดเลือกแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองและกำหนดหัวข้อและเนื้อหาที่จะใช้ออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

2. การออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เป็นการออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 25-26; สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537, หน้า 112-115; พรสวรรค์ สีป้อ, 2550, หน้า 25; แสงระวี ดอนแก้วบัว, 2558, หน้า 134-135) โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะป็นในด้านของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนนั้น ๆ โครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นผู้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามโครงสร้างที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นตอนแรก วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาตามรูปแบบของภาษา ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ โดยจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดให้ โดยการฝึกสามารถทำการฝึกได้ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ฝึกคู่ ตลอดจนการฝึกเดี่ยว นอกเหนือจากนั้นครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่

2.3 ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) หลังจากที่ได้ทำขั้นฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ด้วยตนเองทั้งในสถานการณ์สมมติหรือสถานการณ์จริง โดยขั้นตอนนี้ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น

3. การวิพากษ์กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม

เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้มีส่วนร่วมเพื่อทำการวิพากษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้มีส่วนร่วมจะร่วมกันตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการวัดผลประเมินผล

4. การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายหลังจากการวิพากษ์เพื่อให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม

1. วิธีดำเนินการ

1.1 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของตนเองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ที่ผ่านการออกแบบ พัฒนากิจกรรม และปรับปรุงจนมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

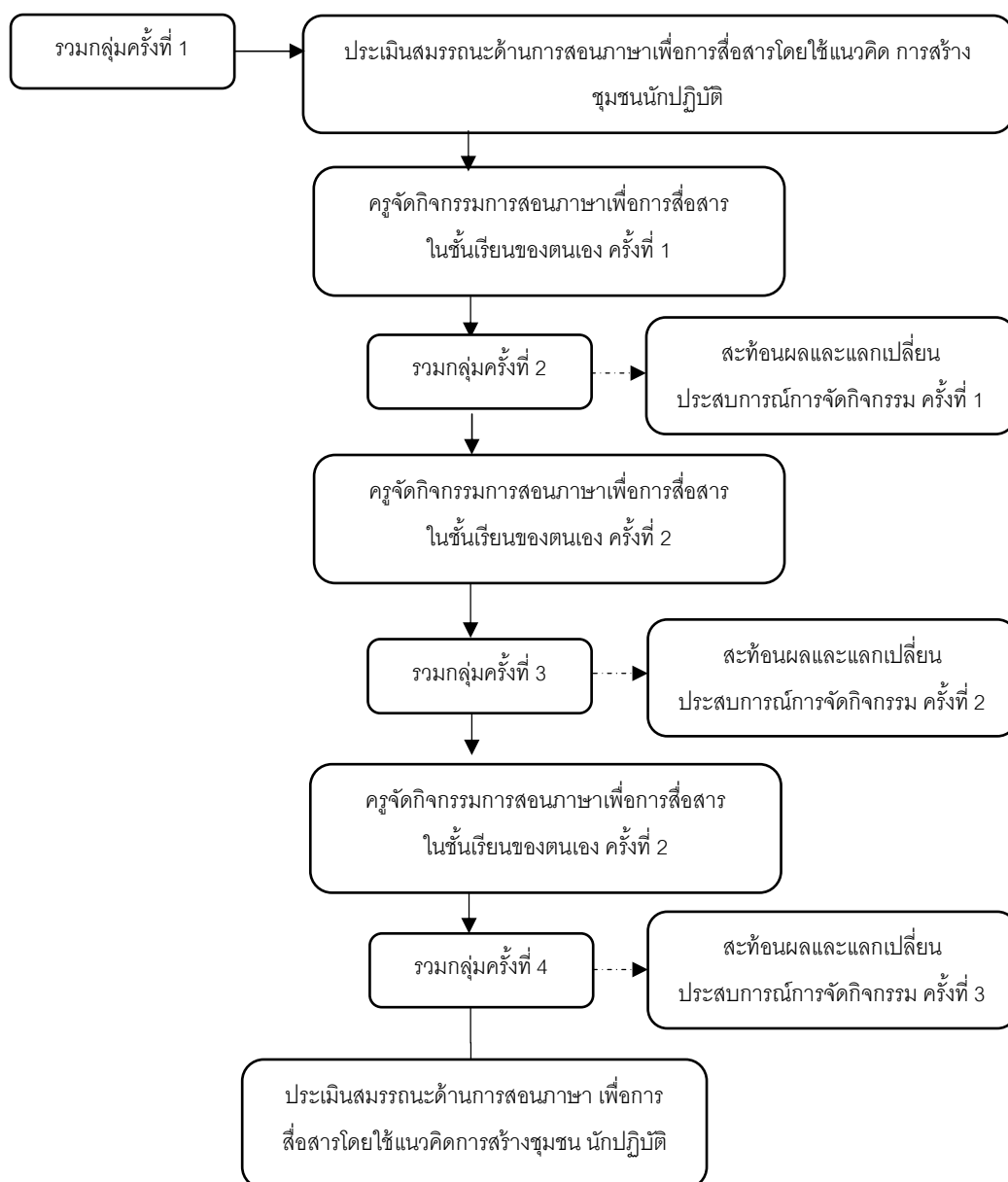
1.2 การสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม

ผู้มีส่วนร่วมจะกลับมารวมกลุ่มกันหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรม จำนวน 3 ครั้ง โดยการสะท้อนผลในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

1.3 การประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมได้มีการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมและ การประเมินประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.1 การรวมกลุ่มเพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู จำนวน 4 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

2.2 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู จำนวน 3 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง

รวมระยะเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 14 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล

การศึกษาค้นคว้าใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้
แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ส่วนนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครู
ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจ
เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะประเมินผล และสะท้อนผลถึง
การเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ
ที่มีต่อการจัดกิจกรรมสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้
โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชน
นักปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมินสมรรถนะ
ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ด้าน ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมของ ผู้มีส่วนร่วม
ที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิด
การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

โดยมีวิธีการศึกษาค้นคว้าใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การศึกษาค้นคว้าใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

รายการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. ความเชื่อด้านการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1. ตอบแบบสอบถาม ใน ประเด็นความเชื่อ ด้านการ สอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของคุณผู้สอนในระดับชั้น มัธยมศึกษา	1. แบบสอบถามในประเด็น ความเชื่อด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารของคุณผู้สอน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
	2. สะท้อนผลและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของครู ในแต่ละ ครั้ง	2. แบบบันทึกผล การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
2. สมรรถนะด้านการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	ประเมินสมรรถนะด้าน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลองใช้ โปรแกรมของกลุ่มตัวอย่าง ที่สมัครใจใช้โปรแกรม การพัฒนาวิชาชีพครูด้าน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ	1. ประเมินสมรรถนะ ด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร

ภาคผนวก

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด
การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 1 การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่ม)

กิจกรรม การประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนา
วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
การระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 7 วัน

1. สำคัญ

ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน
ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่อีกทั้งยังเป็นการสร้าง
องค์ความรู้ใหม่ แล้วนำไปเผยแพร่โดยครูแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติจะมาด้วย
ความสมัครใจมีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอด และรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ
สามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนา
วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

การประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนา
วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
การประกาศรับสมัคร 1. ผู้วิจัยประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ การรวมกลุ่มสมาชิก 2. รวบรวมสมาชิกที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	1. ครูสมัครเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสมัครผ่านช่องทางที่กำหนดไว้ -

5. เครื่องมือ

ป้ายประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

6. เกณฑ์ในการคัดเลือกครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. มีความสนใจในการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
3. ระยะเวลาในการรับสมัครมีกำหนด 7 วัน นับจากวันที่ประกาศรับสมัคร

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์)

กิจกรรม การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 5 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เข้าปัญหานั้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำไปเผยแพร่ โดยครูแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติจะมาด้วยความสมัครใจมีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดและรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัตินี้สามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู
2. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู

ครู

3. เนื้อหาสาระ

1. สภาพปัญหาในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู
2. ประสบการณ์ในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
การรวมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ชั่วโมงที่ 1-2 1. ผู้วิจัยแจ้งการนัดหมายให้ครูมีความประสงค์และสนใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติรวมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพของปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ผู้วิจัยดำเนินการรวมกลุ่มครูเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็น ดังนี้ 1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน 1.2 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน 2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.1 บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.2 คุณลักษณะของครูต่อการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.3 ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.4 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดอบรม ชั่วโมงที่ 3-5 1. ผู้วิจัยจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับครูที่สมัครใจ เข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	1. ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตอบรับการนัดหมาย 2. ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 1. ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติเข้ารับการอบรม

5. เครื่องมือ

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ประเด็นสภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรม)

กิจกรรม การพัฒนาและตรวจสอบโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. สารสำคัญ

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือแบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ยังจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

1. แนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู
2. แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 1. ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 2. ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 3. ผู้วิจัยจัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	- - -
การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 1. ผู้วิจัยนำโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของโปรแกรมก่อนนำไปทดลองใช้	1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของโปรแกรมก่อนนำไปทดลองใช้

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
2. ผู้วิจัยปรับปรุงโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	-

5. เครื่องมือ

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. แบบตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติจากแบบตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามคำแนะนำ
2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้ใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของสมรรถนะและพฤติกรรมที่ปฏิบัติ โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป

**แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ**

(ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม)

กิจกรรม การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้
แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 14 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้าง
ชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้าง
ความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิก ที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้าง
องค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้
องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้
แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

หน่วยการเรียนรู้เพื่อใช้จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูแต่ละคน

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
<u>การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ</u> 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 แผน โดยแต่ละแผนใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง ตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน <u>ชั่วโมงที่ 1-3</u> <u>รวมกลุ่มครั้งที่ 1</u> 1. ผู้วิจัยประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับครูก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ก่อนการใช้โปรแกรม <u>การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครั้งที่ 1</u> 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 1	1. ครูจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 แผน 1. ครูรับการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับครูก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 1. ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 1
<u>รวมกลุ่มครั้งที่ 2</u> <u>ชั่วโมงที่ 4-7</u> 1. ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูเพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 1 <u>การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครั้งที่ 2</u> 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 2	1. ครูสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 1 แก่สมาชิก 1. ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 2

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
รวมกลุ่มครั้งที่ 3 ชั่วโมงที่ 8-11 1. ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูเพื่อสะท้อนผล และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของครู ครั้งที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครั้งที่ 3 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเอง ตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 3	1. ครูสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 2 แก่สมาชิก 1. ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร ในชั้นเรียนของตนเอง ตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 3
รวมกลุ่มครั้งที่ 4 ชั่วโมงที่ 12-14 1. ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูเพื่อสะท้อนผล และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของครู ครั้งที่ 3 2. ผู้วิจัยประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารกับครูหลังใช้โปรแกรม การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนัก ปฏิบัติ	1. ครูสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 3 แก่สมาชิก 2. ครูรับการประเมินสมรรถนะด้านการสอน ภาษา เพื่อการสื่อสารกับครูหลังใช้โปรแกรม การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ

5. เครื่องมือ

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็นที่ครูผู้สอนได้บันทึกเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตลอดจนการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างและหลังการใช้โปรแกรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล)

กิจกรรม การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. สาระสำคัญ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
<u>การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ</u> 1. ผู้วิจัยให้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 2 ส่วน ดังนี้ 1.1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 1.2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	-

5. เครื่องมือ

1. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
2. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน ดังนี้

1. ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ผลสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

วิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบ (t-test) สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อน และหลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

การวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

ส่วนนำ การวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร

ส่วนผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

โรงเรียนที่สังกัด..... ระดับชั้นที่สอน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนคำถาม

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

1.2 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนของท่านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.3 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนของท่าน คืออะไร

2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของท่านหมายความว่าอย่างไร

2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของท่านมีอะไร

2.3 ท่านจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนด้วยกิจกรรมใด

2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรเป็นอย่างไร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

ส่วนนำ ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ส่วนผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์.....

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

โรงเรียนที่สังกัด..... ระดับชั้นที่สอน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนคำถาม

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 ท่านคิดว่าบริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพหรือไม่
เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

1.2 ท่านคิดว่าในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐาน
ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

.....

.....

.....

3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.1 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

3.2 เพราะเหตุใดการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้
การท่องจำ

4.2 ท่านคิดว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารหรือไม่ เพราะเหตุใด

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

ส่วนนำ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ส่วนผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์.....

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

โรงเรียนที่สังกัด..... ระดับชั้นที่สอน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนคำถาม

1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

.....

.....

.....

.....

1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่าน

เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
อะไรบ้าง

2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้ตอบสามารถเลือกตอบโดยยึดเกณฑ์ตามรายการปฏิบัติของตนเอง ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 0 หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติตามรายการที่กำหนด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ 22-30 31-40
 41-50 51-60
- วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก
- ระดับชั้นที่สอน มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ทั้ง 2 ระดับชั้น (มัธยมศึกษาตอนต้น/ ปลาย)
- ประสบการณ์ในการสอน 1-5 ปี 6-10 ปี
 11-15 ปี มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 รายการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องรายการปฏิบัติให้ตรงกับการปฏิบัติของท่าน

ข้อที่	รายการสมรรถนะ	ระดับการปฏิบัติ					
		5	4	3	2	1	0
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหน้าที่ทางภาษาอย่างชัดเจน						
2	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน						
3	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสื่อสารภาษาอังกฤษ						
4	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษาอังกฤษ						
5	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม						
6	มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
7	มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ						
8	เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม						
9	มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนในห้องเรียน						
10	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
11	หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน						
12	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอย่างอิสระ						

ข้อที่	รายการสมรรถนะ	ระดับการปฏิบัติ					
		5	4	3	2	1	0
13	สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน						
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ควบคุมความถูกต้อง						
15	มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)						
16	มีการบูรณาการสมรรถนะด้านการสื่อสาร (สมรรถนะด้านภาษา สมรรถนะด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะด้านวาทกรรม และสมรรถนะด้านกลยุทธ์)						
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้มีการสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์ ด้วยตนเอง						
18	มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสรุปมโนทัศน์ด้วยตนเอง						
19	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปบทเรียนอย่างเหมาะสม						
20	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง จากช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย						

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

2. ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 39 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของ องค์ประกอบของโปรแกรม							
1.1 ความเป็นมาของโปรแกรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2 หลักการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3 จุดประสงค์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.4 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการพัฒนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.5 กิจกรรมการพัฒนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.6 การวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. เอกสารประกอบโปรแกรม							
2.1 แผนการจัดกิจกรรม	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
3. ความสอดคล้องกันระหว่าง องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. เครื่องมือในการศึกษาผลการใช้ โปรแกรม							
4.1 แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.2 แบบประเมินสมรรถนะด้าน การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. ความเป็นไปได้ในการนำโปรแกรม ไปใช้ในสภาพจริง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ผลรวม	11	12	11	11	12	0.95	ใช้ได้

ตารางที่ 40 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้น หน้าที่ทางภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษในชีวิตประจำวัน	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
3. จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสาร ภาษาอังกฤษอังกฤษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษในชั้นเรียนอย่าง เหมาะสม	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
6. มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษอังกฤษ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7. มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษอังกฤษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัด กิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9. มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษของนักเรียน ในห้องเรียน	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
10. มีการวัดผลและประเมินผลที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
11. หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ภาษาอังกฤษอังกฤษของนักเรียน	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
12. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอังกฤษอย่างอิสระ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13. สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ความถูกต้อง	0	1	1	1	0	0.60	ใช้ได้
15. มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16. มีการบูรณาการสมรรถนะด้าน การสื่อสาร (สมรรถนะ ด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะ ด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะ ด้านวาทกรรม และสมรรถนะด้านกลยุทธ์)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มี การสรุปหลักการเข้าใจภาษาด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18. มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์ เพื่อให้นักเรียนสรุป มโนทัศน์ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สรุปบทเรียน อย่างเหมาะสม	0	1	1	1	0	0.60	ใช้ได้

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
20. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหา หลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเองจาก ช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ผลรวม	17	19	18	20	18	0.92	ใช้ได้

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายวรวิทย์ คุณประทุม
วัน เดือน ปีเกิด	3 กันยายน พ.ศ. 2529
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 376 หมู่ที่ 1 ตำบลกวางโจน อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2553-2555	ครูผู้ช่วย โรงเรียนอนันท์ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2555-2556	ครู คศ.1 โรงเรียนอนันท์ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2556-2557	ครู คศ.1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
พ.ศ. 2557-2559	ครู คศ.1 โรงเรียนปัญญาวรคุณ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2559-2560	ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนปัญญาวรคุณ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนบ้านแท่นวิทยา อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ภาษาอังกฤษ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2556	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2563	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยบูรพา

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

วรุณี คุณประทุม

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาดุชนิพนธ์

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

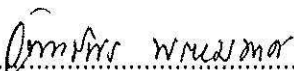
พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมดุชนีพนธ์และคณะกรรมการสอบดุชนีพนธ์ ได้พิจารณา
ดุชนีพนธ์ของ วรวิมล คุณประทุม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาดุชนีพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

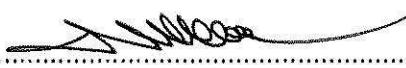
คณะกรรมการควบคุมดุชนีพนธ์

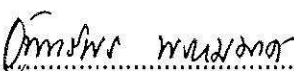

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.เด่นชัย ปราบจันดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.จันทรพร พรหมมาศ)

คณะกรรมการสอบดุชนีพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

..... กรรมการ
(ดร.เด่นชัย ปราบจันดี)

..... กรรมการ
(ดร.จันทรพร พรหมมาศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริพร อนุศาสนนันท์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับดุชนีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาดุชนีพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สฎายู วีระวณิชตระกูล)

วันที่ 17 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.เด่นชัย ปราบจันดี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.จันทรพร พรหมมาศ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนบ้านแพนวิทยา ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสง่า คุณแม่ทองม้วน คุณประทุม น้ำละออง ถางสูงเนิน และน้ำกัลยาณีถางสูงเนิน ที่ได้สนับสนุนค่าเล่าเรียนในระดับปริญญาเอก ตลอดจนญาติพี่น้องทุกคนที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของดุชนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทิตา แต่บุพการี บวรอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบผลสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

วรฤทธิ คุณประทุม

57810125: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ด. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู/ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร/ ชุมชนนักปฏิบัติ

วรุฒิ คุณประทุม: การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (THE DEVELOPMENT OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM FOR COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING USING COMMUNITY OF PRACTICE APPROACH) คณะกรรมการควบคุมคุชฎินิพนธ์: เด่นชัย ปราบจันดี, Ph.D., จันทรพร พรหมมาศ, ค.ด. 281 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและศึกษาผลการวิจัยจากกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูตามขั้นตอนที่ได้ทำการสังเคราะห์จากแนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณคะแนนพัฒนาการรายบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้มีส่วนร่วมเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่สอดคล้องกับแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังใช้โปรแกรมฯ แต่มี 2 ประเด็นที่ผู้มีส่วนร่วมไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมมีความเชื่อที่ถูกต้องและสอดคล้องกับแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง และบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. ผู้มีส่วนร่วมมีค่าระดับการปฏิบัติตามเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูตามสมรรถนะที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 และมีผลคะแนนพัฒนาการ ของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมฯ โดยมีค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 58.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พัฒนาระดับสูง

57810125: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; Ed.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM/ COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING/ COMMUNITY OF PRACTICE

WORAWUTE KHUNPRATHUM: THE DEVELOPMENT OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM FOR COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING USING COMMUNITY OF PRACTICE. ADVISORY COMMITTEE: DENCHAI PRABJANDEE, Ed.D., CHANPHORN PROMMAS, Ph.D. 281 P. 2020.

The purposes of this research were to develop, and to study the results of using the developed teacher professional development program for communicative language teaching using a community of practice approach. The research process proceeded with the synthetic of a community of practice approach. The participants were the teachers who had taught English in the secondary school at Bantan district, Chaiyaphum province who, were willing to participate to use the teacher professional development program. The instruments of this research were; the teacher professional development program, the recording of focus group interviews, and the evaluation form of communicative language teaching's competency. The qualitative data analysis was analyzed by content analysis and the quantitative data analysis was analyzed by mean, standard, and development score.

The results of this research: were as follows;

1. The participants had changes on Communicative Language Teaching Belief after using the program. There were 2 issues that were unchanged, due to the participants had correct belief and conform to communicative language teaching approach which followed the communicative language teaching of the basic for communicating in the real context and the role of the teacher for communicative language teaching.

2. Participants had a good level of communicative language teaching competencies after using the teacher professional development program ($X = 4.70$, $SD = 0.49$). The development score of the evaluation of communicative language teaching competencies was higher than before using the program followed by an increase of relative gain score at a high level (58.47).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	41
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ.....	61
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่.....	79
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	93
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	99
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา.....	100
ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	111
4 ผลการศึกษาและพัฒนา.....	150
ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ	150
ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่มกับผู้มีส่วนร่วม.....	152
การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	166
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	204
สรุปผลการวิจัย.....	204
อภิปรายผลการวิจัย.....	212
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	217
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	218
บรรณานุกรม.....	219
ภาคผนวก.....	230
ภาคผนวก ก.....	231
ภาคผนวก ข.....	233
ภาคผนวก ค.....	276
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	281

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษ.....	3
2	การวิเคราะห์ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู.....	15
3	รูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพของเคนเนอรัตี้.....	22
4	ความหมายของหลักสูตร.....	29
5	การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร.....	33
6	แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	38
7	การสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	40
8	การวิเคราะห์แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	44
9	แนวคิดด้านความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	47
10	การวิเคราะห์แนวคิดของชุมชนนักปฏิบัติ.....	63
11	การวิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ.....	75
12	การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่.....	81
13	การวิเคราะห์หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่.....	87
14	การวิเคราะห์สภาพปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารก่อนการพัฒนาโปรแกรมฯ.....	103
15	ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ.....	115
16	สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน.....	118
17	ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน.....	121
18	ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	124
19	ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของสมาชิกชุมชน นักปฏิบัติ.....	127
20	ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	128
21	กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน.....	132
22	บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	135
23	ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนใช้โปรแกรม พัฒนาวิชาชีพครูฯ.....	151

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
24 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1 โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม.....	153
25 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2 โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม.....	157
26 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3 โดยใช้ กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม.....	162
27 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ.....	167
28 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง.....	172
29 บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	175
30 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	178
31 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	181
32 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้นักเรียนใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	185
33 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ.....	189
34 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร.....	192
35 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	197
36 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	198
37 คะแนนพัฒนาการรายบุคคลของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร.....	202
38 จำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการของสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังใช้โปรแกรมฯแต่ละระดับพัฒนาการ.....	203
39 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู.....	277

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
40 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร.....	278

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยของสำนักงานการจัดอันดับ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ..... 2
2	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ค.ศ. 2019..... 3
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 9
4	รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา..... 25
5	การพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงของครู..... 26
6	องค์ประกอบของโปรแกรม..... 35
7	ความเชื่อด้านการสอนภาษา..... 51
8	สรุปขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 61
9	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ..... 77
10	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 100
11	กรอบความต้องการในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 104
12	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ..... 106
13	ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ และหลักการ ของโปรแกรม..... 107
14	ความสัมพันธ์ระเชื่อมโยงของแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จุดประสงค์ของโปรแกรม และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู..... 108
15	ประกาศรับสมัคร..... 112
16	ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู..... 118
17	สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน..... 121
18	ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน..... 124

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
19	ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 126
20	ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 130
21	กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน..... 133
22	บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 137
23	ภาพรวมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์..... 139
24	การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 146
25	บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ..... 170
26	เปรียบเทียบบริบทที่ส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ..... 171
27	เปรียบเทียบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐาน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง..... 175
28	เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังใช้โปรแกรม.. 178
29	การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 180
30	กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ..... 183
31	การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้ นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ..... 187
32	การให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ..... 190
33	ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร..... 194
34	ภาพรวมเกี่ยวกับความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการใช้โปรแกรม พัฒนาวิชาชีพครู..... 196

บทที่ 1

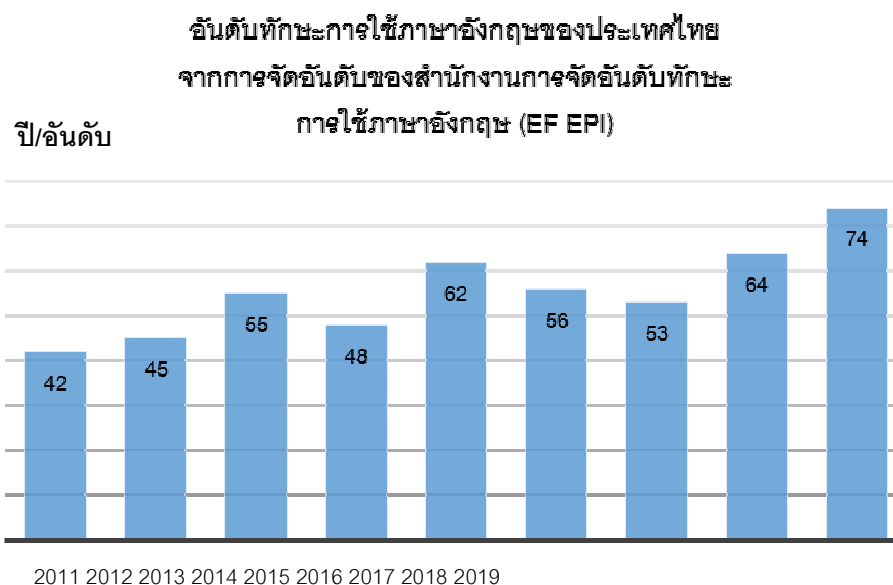
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทย จัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยในสถานะที่ระดับความสามารถของคนไทย ในด้าน ภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก ขณะที่ต้องเร่งพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก และรองรับภาวะการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็น ภาษากลางหรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน อีกทั้งภาษาอังกฤษ ถือเป็นภาษาสากล และเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาคมโลกได้อย่างไร้ขีดจำกัด อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และความรู้ในแขนงต่าง ๆ (นางสมร พงษ์พานิช, 2554, หน้า 86) ตลอดจนภาษาอังกฤษไม่เพียงเป็นช่องทางเพื่อความก้าวหน้า ในอาชีพการงาน แต่ยังมีบทบาท ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความรู้อื่น ที่กว้างขวางออกไป เนื่องจาก เป็นภาษากลางที่ถูกนำไปใช้ในสื่อต่าง ๆ ทั้งในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยีทั่วไปในเกือบ ทุกสารความรู้ (สลิลา พันชนะ, 2559, หน้า 31)

สำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index, 2019, p. 7) ได้จัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยให้อยู่ในลำดับที่ 74 จาก ทั้งหมด 100 ประเทศทั่วโลกในปี 2019 ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก โดยมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ที่ 47.61 จาก 100 คะแนน และระดับคุณภาพของการจัดอันดับความสามารถของทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษในประเทศไทยจัดอยู่ในระดับคุณภาพต่ำที่สุด ทั้งนี้ ผลการจัดอันดับทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษของประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 จนถึงปี ค.ศ. 2019 พบว่า ประเทศไทยมีทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษในอันดับที่อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพต่ำถึงต่ำที่สุดตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมา แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้สอนใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็น สากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) ซึ่งเป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยและ ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้น การจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร Communication Language Teaching (CLT) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป.) โดยผลการจัดอันดับทักษะการใช้

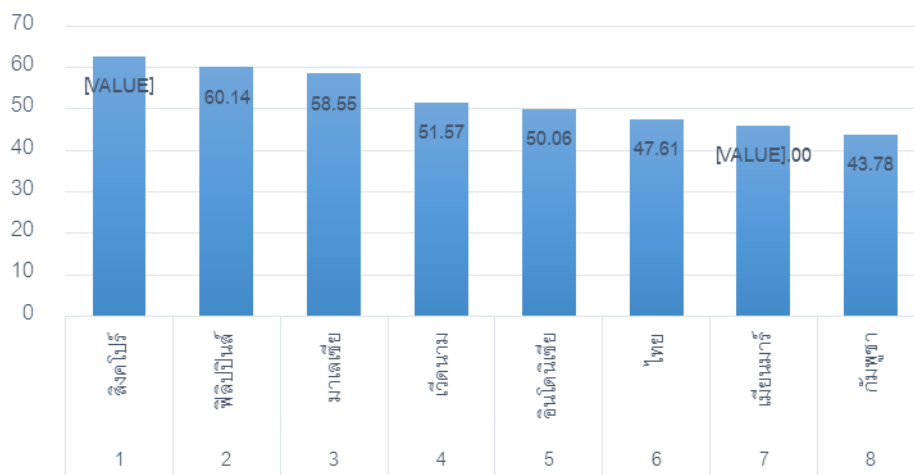
ภาษาอังกฤษของสำนักงานการจัตอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index) นำเสนอตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยของสำนักงานการจัตอันดับ
 ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education first English proficiency index)

เมื่อเปรียบเทียบอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ
 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทย อยู่ในอันดับที่
 6 จาก 8 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยและอันดับ
 ดีที่สุดคือ ประเทศสิงคโปร์ รองลงมาคือ ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศมาเลเซีย ตามลำดับ โดย
 สำนักงานการจัตอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้นำเสนอตามภาพที่ 2 ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี 2019

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ค.ศ. 2019

นอกจากนี้ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2561) ได้สรุปค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาวะวิกฤต ซึ่งจุดที่ควรพัฒนามากที่สุดคือสาระที่ 1 ภาษา เพื่อการสื่อสาร โดยผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานในปีการศึกษา 2559-2561 ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษ

ปีการศึกษา/ ระดับชั้น	2559	2560	2561
มัธยมศึกษาปีที่ 3	31.39	30.45	31.41
มัธยมศึกษาปีที่ 6	27.35	28.31	29.45

จากรายงานข้างต้นพบว่า ครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษา การปฏิสัมพันธ์ การเลียนแบบ และการมีเจตคติที่ดี

ต่อการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะ การพัฒนาครูให้มีความรู้และความสามารถด้านการสอน ภาษาอังกฤษแบบสื่อสารจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการเพื่อยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของคุณ ประกอบกับความเชื่อด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับครูผู้สอนไม่ใช่แนวคิดใหม่ แต่ในขณะเดียวกันครูผู้สอนเองยังไม่แน่ใจและมีการรับรู้หรือเข้าใจในข้อมูลที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือการประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ตลอดจนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนไม่ควรละเลย (Tootkaboni, 2019, pp. 265-266) เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาคมโลก ได้อย่างไรขีดจำกัด อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ ในแขนงต่าง ๆ (นงสมร พงษ์พานิช, 2554, หน้า 86)

การพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษา ให้สามารถนำไปถ่ายทอดและพัฒนานักเรียนเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามระดับช่วงชั้น อายุ และประสบการณ์ของนักเรียน เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเข้าสู่การพัฒนาในเวทีระดับภูมิภาคและระดับโลก ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ ความหมายของภาษา องค์ความรู้ทางภาษา เทคนิควิธีการสอนภาษาเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (นพมาศ หงษาชาติ, 2553, หน้า 51) โดยการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นปัจจัย สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และข้อเท็จจริงพบว่า ครูมีปัญหา ด้านคุณภาพการสอนและมีข้อจำกัดอยู่มาก เช่น งานวิจัยของ ถาวร เล็งเอียด (2557, หน้า 109) ที่กล่าวว่าปัญหาในการพัฒนาวิชาชีพครูมาจากการพัฒนาที่ขาดประสิทธิภาพ อีกทั้ง ประสบการณ์และวิทยฐานะของครูผู้สอนยังเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดหรือ พัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน ตลอดจนการวางเฉยต่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และ ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2559, หน้า 112) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูโดยส่วนใหญ่จัดใน ลักษณะการฝึกอบรมโดยเน้นการให้ความรู้ภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ไม่สามารถนำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปฏิบัติจริงได้ อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, หน้า 113) ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการพัฒนาครูที่ผ่านมา ดำเนินการอย่างไม่เป็นระบบ เนื่องจาก ยังไม่มีนโยบายหรือการกำหนดบทบาทขององค์กรหรือหน่วยงานพัฒนาครูที่ชัดเจน แม้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาครู แต่ที่ผ่านมาสถาบันดังกล่าวทำหน้าที่ได้เพียงบางส่วน ซึ่งอาจเนื่องมาจากบุคลากร

น้อยไม่เพียงพอสอดคล้องกับประเทศ ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพครูจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ทั้งนี้เพราะการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องตามช่วงอาชีพครูเพื่อความมั่นใจว่า ครูจะมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน (นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล, 2560, หน้า 21) โดยผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกรักหรือทัศนคติทางบวกในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงตนเองและการปรับปรุงตนเอง โดยแสวงหาการสนับสนุนจากบุคคลในอาชีพเดียวกัน (อรรณพ จินะวัฒน์, 2559, หน้า 1379) เพราะการเรียนการสอนในยุคปฏิรูป มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่จากผู้สอนที่เป็นผู้ให้ความรู้ด้วยวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ มาเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้วยการเน้นทักษะและกระบวนการที่จำเป็น (ประสาธต์ เนืองเฉลิม, 2559, หน้า 67)

ในขณะที่เดียวกันครูยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่จัน, 2551, หน้า 1) และเพื่อให้การเสริมสร้างสมรรถนะและศักยภาพของครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีระบบการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงได้มีการจัดทำและพัฒนาระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถรู้จุดเด่น จุดด้อยของความสามารถในการปฏิบัติงานของตนและสามารถพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของตนเองและหน่วยงาน (สุชวสา ยอดกมล, 2551, หน้า 92) อีกทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ (Knowles, 1980) ตลอดจนเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้ใหญ่เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยสามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับการพัฒนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (อาชัญญา รัตนอุบล, 2562, หน้า 54) และกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ยังเป็นแนวคิดหลักสำหรับการพัฒนาผู้เรียนวัยผู้ใหญ่และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558, หน้า 8) นอกเหนือจากนี้ในการศึกษาผู้ใหญ่มีข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับมวลประสบการณ์ เพราะมวลประสบการณ์เป็นแหล่งที่มีคุณค่าสูงยิ่งสำหรับการเรียนรู้

รวมทั้งยังเป็นการช่วยขยายโลกทัศน์ของผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2555, หน้า 89)

นอกจากนี้ การพัฒนาครูยังถือเป็นกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญ (Kasworm, Rose & Rose-Gordon, 2010, p. 42) ที่จะพัฒนาทักษะ ความรู้ ตลอดจนข้อโต้แย้งต่าง ๆ (Corder, 2002, p. 61) ซึ่งทักษะความรู้และมวลงประสบการณ์นั้นจะเป็นเรื่องที่อยู่ในตัวครูซึ่งจัดอยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่มีความสนใจและสามารถเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ (Rogers, 2002, p.104) โดยที่องค์ความรู้นั้นไม่จำเป็นต้องตรงกับวิชาชีพของตนเองก็ได้ โดยกลวิธีที่มีความเหมาะสมและมีความน่าสนใจในการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันคือชุมชนแห่งนักปฏิบัติ (Community of practice) เพราะชุมชนนักปฏิบัติเป็นการให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันตลอดจนการมีส่วนร่วมในการร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญตลอดจนการร่วมกันกำหนดและเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้น (Wenger, 1998, p. 75) ในขณะที่เดียวกันการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกัน ได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันในสถานการณ์จริงย่อมส่งเสริมให้เกิดความปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความร่วมมือระหว่างกัน ชุมชนนักปฏิบัติ จึงกลายเป็นรากฐานสำคัญของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การใช้ความรู้ความสามารถการถ่ายโยงข้อมูลกลยุทธ์ และวิธีการโดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนสามารถถ่ายทอดเทคนิคบทบาทหน้าที่ ช่วยเหลือสมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกอื่นและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลำดับที่สูงขึ้นต่อไป (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 137) อีกทั้ง การสร้างชุมชนนักปฏิบัติให้ได้ประโยชน์เต็มที่ สิ่งสำคัญคือจะต้องพยายามสร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นมากที่สุด โดยมีองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ โดเมนความรู้เป็นตัวกำหนดประเด็น ชุมชนที่เป็นกลุ่มคนที่ใส่ใจเกี่ยวกับโดเมนความรู้เหล่านี้และแนวปฏิบัติร่วมกันที่สมาชิกร่วมกันพัฒนาขึ้นมาให้เกิดประสิทธิผลในโดเมนของตนเอง (Wenger, 1998, p. 82) ตลอดจนชุมชนนักปฏิบัติประกอบด้วยคนที่มีพื้นฐานและประสบการณ์ที่หลากหลาย ทำให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้น โดยจะต้องสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและเอื้ออำนวยต่อการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย ชุมชนนักปฏิบัติที่ดีจะเป็นการรวมตัว ที่ทำให้กลุ่มคนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันคือรู้สึกอิสระและปลอดภัย ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้คนไว้วางใจกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยสมาชิกเข้าร่วมด้วยความสมัครใจเป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกัน

โดยกิจกรรมทางสังคม ซึ่งจะอาศัยเครื่องมือที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้จากหลากหลายช่องทาง (อัญชิษฐา สุศีลสัมพันธ์, 2556, หน้า 6)

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุป และจำแนกประเด็นปัญหาได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่ส่งผลให้กระบวนการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะมีสภาพปัญหา คือระดับความสามารถของคนไทยในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก และผลการทดสอบการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาวะวิกฤต โดยเฉพาะสาระภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ครูผู้สอนมีความเชื่อด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่ไม่ถูกต้องและไม่สามารถสามารถประยุกต์หรือจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ในชั้นเรียน จึงจำเป็นต้องยกระดับและพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครู อีกทั้งการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ครูมีปัญหาด้านคุณภาพการสอน วางแผนต่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพครูมาจากการพัฒนาที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาครูโดยส่วนใหญ่จัดในลักษณะการฝึกอบรมโดยเน้นการให้ความรู้ภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาปฏิบัติจริงได้ จึงไม่สอดคล้องกับพัฒนาตนเองเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสนใจในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครูเพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกที่ประกอบวิชาชีพครูในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติยังจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญอะไรบ้าง
2. โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่พัฒนาสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด กับทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู การสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ชุมชนนักปฏิบัติและการศึกษาผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดชัยภูมิ ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ และสมัครใจเข้าร่วมการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ระยะเวลาในการดำเนินการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 19 ชั่วโมง
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 3.1 โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.2 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.3 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาและการฝึกฝนตนเองของครูผู้สอน ด้วยทักษะใดทักษะหนึ่ง และกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ และส่งผลต่อการพัฒนา ปรับปรุง หรือเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพด้านการเรียนของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพ

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมายถึง แนวการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง 4 ทักษะ อันประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังเป็นการให้ผู้เรียน มีการปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคม กิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเนื้อหาที่ใช้ประกอบในบทเรียนจะเป็นรูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบท และกิจกรรม ต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันได้

ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มครูที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่สนใจ อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำไปเผยแพร่ โดยครูแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติจะมาด้วยความสมัครใจ มีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอด และรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชน นักปฏิบัตินั้น สามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง หลักสูตรที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนที่ได้มีการออกแบบไว้ อย่างเป็นระบบ โดยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สามารถประยุกต์และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนความเชื่อและสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ความเชื่อ หมายถึง ความคิดเห็นและความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนากระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อันจะส่งผลต่อคุประสภารณ์และคุณภาพด้านการสอน

สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครู 6 ด้าน อันประกอบด้วย

1. ด้านการทำให้เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา
2. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการทดลองและทดสอบความรู้
3. ด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียน
4. ด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง
5. ด้านการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
6. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านสารสนเทศ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเบื้องต้นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตามบริบทของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปใช้เพื่อวางแผนการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ด้านการพัฒนา เป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนและมีความเหมาะสมกับบริบทห้องเรียน
3. ด้านนวัตกรรม ทำให้ได้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่มีระเบียบแบบแผนชัดเจน ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและสอดคล้องในการนำไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครูตามแต่ละสภาพการปฏิบัติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้ได้แหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.1 ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.2 ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.3 แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครู
 - 1.4 รูปแบบและกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.5 กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.6 แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.4 สมรรถนะและองค์ประกอบของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.5 หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.6 แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.7 ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.8 กระบวนการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.1 ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.2 องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.3 คุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ
 - 3.4 ความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติ

- 3.5 การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ
- 3.6 หลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่
 - 4.1 ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่
 - 4.2 พื้นฐานแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - 4.3 หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่
 - 4.4 รูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
 - 4.5 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูในส่วนนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู รูปแบบและกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครู และแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู

ครูที่ดีจะต้องไม่หยุดการเรียนรู้ ซึ่งในแวดวงทางการศึกษาครูจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นมืออาชีพซึ่งและสะท้อนผลการปฏิบัติงานในเชิงบวก โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครูจากนักวิชาการจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ดังนี้

สถาบันทดสอบนานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge International Examinations, 2015, p. 1) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพเป็นการพัฒนาวิชาชีพของครูที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแนวความคิดตลอดจนการปฏิบัติทางวิชาชีพของครูและการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนของครู

เลวิน (Levin, 2014, p. 1) กล่าวว่า การพัฒนาทางวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแนวความคิดของครูที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการเรียนรู้ โดยการพัฒนาวิชาชีพของครูส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยการอบรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การฝึกฝนในทักษะใหม่ ๆ การทำวิจัย ตลอดจนจนการการเรียนรู้จากผู้ที่มีการประสบการณ์

องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD, 2009, p. 49) รายงานเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันประกอบด้วย การฝึกอบรม การฝึกฝนและการให้คำแนะนำและการสนับสนุนการกำกับติดตามภายใต้ระยะเวลาที่มีความเหมาะสมโดยรูปแบบที่ประสบผลสำเร็จต่อครู เป็นกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู โดยการให้ความสนใจในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตลอดจนการแบ่งปันประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นระบบ

กัสกี (Guskey, 2000, p. 14) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพหมายถึงกระบวนการและกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อยกระดับความรู้ทักษะและทัศนคติของนักการศึกษาเพื่อให้พวกเขาสามารถปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนได้ โดยในบางกรณีการพัฒนาวิชาชีพยังเกี่ยวข้องกับ การออกแบบการเรียนรู้ การศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความพยายามที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนการเป็นศูนย์กลางของความก้าวหน้าทางการศึกษาในฐานะมืออาชีพ

เดย์ (Day, 1999, p. 4) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วยประสบการณ์เรียนรู้ทางธรรมชาติและกิจกรรมที่มีการดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนการวางแผนที่มีจุดประสงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ตอบสนองต่อบุคคลกลุ่มหรือโรงเรียนที่มีการสนับสนุนให้มีการยกระดับคุณภาพของการศึกษาในห้องเรียนการพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ทำได้โดยคนเดียวหรือทำเป็นกลุ่ม มีการทบทวนความรู้ของครู มีความมุ่งมั่นเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมทางการสอนและการพัฒนาด้านความรู้ทักษะและความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการคิดอย่างมีอย่างมืออาชีพการวางแผนและการปฏิบัติต่อนักเรียนวัยรุ่นและเพื่อนร่วมงานผ่านกระบวนการทางการสอนของประสบการณ์ชีวิต

ฮาซเซล (Hassel, 1999, p. 1) การพัฒนาวิชาชีพคือ กระบวนการพัฒนาทักษะและความสามารถของครูผู้สอนเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ทางการศึกษาที่โดดเด่นสำหรับนักเรียน

เดลเลอร์ (Delors, 1996, pp. 147-149) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นการศึกษาและการนำเสนอในรูปแบบที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันส่วนสำคัญของการพัฒนาในรูปแบบนี้ คือการสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อการพัฒนาทางวิชาชีพเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของครูผู้สอน การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้นำไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์และความเจริญงอกงามต่อตัวผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวร์ ยินดีสุข (2557, หน้า 11) กล่าวว่า การพัฒนาครูไทยในยุคศตวรรษ ที่ 21 ต้องเป็นการพัฒนาให้ครูไทยมีลักษณะที่ดีของครูมืออาชีพควบคู่ไปกับ

การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณครู มีคุณธรรมและจรรยาบรรณครู หรือรวมเรียกว่า ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม หรือ Ethic character และทักษะสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูยุคใหม่เพื่อสร้างเด็กยุคใหม่อันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศคือครูต้องเป็นผู้มีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์หรือเป็น Electronics person

สันติสุข บุญภิรมย์ (2557, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของวิชาชีพว่า วิชาชีพ หมายถึง ภารกิจที่เป็นอาชีพสำหรับอาชีพนี้ต้องใช้วิชาความรู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นระยะเวลาจนเกิดความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

ดำรง ประเสริฐกุล (2552, หน้า 113) ได้ให้คำจำกัดความของวิชาชีพครูว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มุ่งพัฒนาคนให้เจริญทุก ๆ ทางทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าคนจะดีหรือเลวนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษา การอบรม และจุดประสงค์ของการศึกษาจะเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับอยู่ที่ตัวครู

จากความหมายของวิชาชีพครูของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดและความหมายของนักวิชาการที่มีความสอดคล้องกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพครู

แนวคิด/ ความหมาย	Cambridge (2015)	Levin (2014)	OECD (2009)	Guskey (2000)	Day (1999)	Hassel (1999)	Delors et al (1996)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียร ยินดีสุข (2557)	สันติสุข บุญภิรมย์ (2557)	ดำรง ประเสริฐกุล (2552)
การฝึกฝน อบรม เป็นระยะเวลาจนจนเกิดความเชี่ยวชาญ ในทักษะใดทักษะหนึ่ง		•	•						•	
การพัฒนาคนให้เกิดความเจริญในทุก ๆ ด้าน (ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา สังคม คุณธรรม และ จริยธรรม)				•	•			•		•

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แนวคิด/ ความหมาย	Cambridge (2015)	Levin (2014)	OECD (2009)	Guskey (2000)	Day (1999)	Hassel (1999)	Delors et al (1996)	พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2557)	สันติสุข บุญภิรมย์ (2557)	ดำรง ประเสริฐกุล (2552)
การมีสมรรถนะ ด้านสารสนเทศ								•		
การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ ทางการศึกษาของนักเรียน	•			•	•	•	•			
การพัฒนาประสิทธิภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอน	•			•	•					•
การวางแผนอย่างเป็นระบบ					•					
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการ วิชาชีพไปสู่การปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม			•		•		•			
การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่าง ผู้ประกอบวิชาชีพ			•		•					

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher professional development) หมายถึง กระบวนการพัฒนาและการฝึกฝนตนเองของครูผู้สอน ด้วยทักษะใดทักษะหนึ่ง และกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญ และส่งผลต่อการพัฒนาปรับปรุง หรือเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพด้านการเรียนของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพ

ความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุงแนวปฏิบัติทางวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ โดยการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพนั้นสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นทางการเพื่อพัฒนาวิชาชีพ เช่น การฝึกอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการให้คำปรึกษาภายใต้ระบบพี่เลี้ยง

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาทักษะทางวิชาชีพได้ เช่น การอ่านหนังสือ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเอง เป็นต้น

ลาสซันและอิสราเอล (Lassonde and Israel, 2010, p. 94) ได้อธิบายถึงลักษณะ ความสำคัญของกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูว่าการพัฒนาวิชาชีพ คือ โอกาสในการมีส่วนร่วม ที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ความเข้าใจ ทักษะ หรือกลยุทธ์ที่เพิ่มเติมและเสริมสร้างองค์ความรู้ ที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษานั้น ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้เรียน
2. การสำรวจแนวความคิดและดึงจุดทัศนคติใหม่ ๆ และแนวความคิด
3. เรียนรู้วิธีการหรือแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อความก้าวหน้าในการสอน
4. การแสวงหาความรู้และทักษะที่สามารถถ่ายโอนและปรับปรุงหลักสูตรได้
5. การแสวงหาความรู้และทักษะที่ช่วยดำเนินการในแนวทางใหม่ ๆ อย่างเป็นอิสระ

โดยการประยุกต์ใช้การปฏิบัติการในชั้นเรียน

ประสาธ เนืองเฉลิม (2559, หน้า 72-73) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปตนเอง ของครูผู้สอนเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

1. หลงใหลใคร่รู้ด้านการเรียนการสอน การพยายามพัฒนาตนเองด้านศาสตร์และศิลป์ การสอนจะทำให้ครูอยู่ในบรรยากาศของความเป็นวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ชอบอ่าน ชอบคิด ชอบเขียน ชอบพูด และชอบนำความรู้และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับมาปรับใช้ในห้องเรียน หมั่นทบทวน ความรู้และทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูรู้สึกรัก หลงใหลใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน

2. รักและยุติธรรมกับผู้เรียน โดยความรักมักทำให้คนเรียนรู้ที่จะให้อย่างบริสุทธิ์ใจ ปราศจากอคติครอบงำ การแสดงความรักกับผู้เรียนกระทำได้ง่าย ๆ เช่น การลูบหัว การตบไหล่ เบา ๆ การยิ้ม การใช้คำพูดเชิงบวก การชมเชย นอกจากมีความรักแล้วยังต้องยุติธรรมกับผู้เรียน ฝึกมองโลกในแง่บวกและต้องมีความเชื่อพื้นฐานว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนา ได้ ทั้งนี้ตามแต่ศักยภาพและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

3. รักการสอนและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ให้เท่าทันกับผู้เรียนยุคใหม่ ต้องใส่ใจคุณภาพการสอน รู้จักสืบเสาะค้นคว้าหาความรู้ เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาปรับใช้ ในชั้นเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับกิจกรรมและผู้สอนยังได้นำความรู้ใหม่ ๆ มาทดลองใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

4. ทำความเข้าใจปรัชญาการศึกษา เมื่อมองเห็นปรัชญาก็จะเข้าใจเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรการศึกษา กิจกรรมการเรียน การสอน และการวัดและการประเมินผล ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญต่อการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน

5. เปลี่ยนความคิด โดยปรับความเชื่อว่าการศึกษาที่ดีเริ่มต้นจากคุณภาพของครู ครูเท่านั้นที่เปลี่ยนโลก เปลี่ยนสังคมโดยรวมให้ดีขึ้น เพราะครูคือวิศวกรทางสังคมที่วางรากฐานให้กับสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากรากฐานไม่ดีแล้วย่อมนำไปสู่ความเสื่อมในที่สุด

6. เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอบรม การสัมมนา การประชุม วิชาการ การเขียนบทความวิชาการ การสื่อสารผ่านเครือข่าย การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแวดวงวิชาชีพ และที่สำคัญพยายามลดงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อที่จะได้มีเวลาอยู่กับชั้นเรียนและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

นพพร ชลารักษ์ (2558, หน้า 66) ได้กล่าวว่า ครูต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็นซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้และทักษะทางความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสมรรถนะการเรียนรู้เท่าทันจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียน

พิมพ์พรณ เทพสุเมธานนท์ (2556, หน้า 5) ได้สรุปถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาวิชาชีพครูว่า เป็นการพัฒนาบุคลากรต่อประสิทธิภาพของงาน ต้องมีการอบรมแนะนำวิธีการทำงานทั้งผู้เข้าทำงานใหม่และบุคลากรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ เพื่อให้ครูได้ปรับบทบาทให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แนวใหม่เพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานที่ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อการปฏิบัติวิชาชีพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 33-34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาครู โดยมีหลักการพัฒนาโดยทั่วไปจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคคล ครอบคลุมความต่อเนื่องซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนของครู โดยจะต้องเน้นไปที่การพัฒนาตนของครูแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญเต็มที่ เมื่อครูมีความเจริญงอกงาม มีความสมบูรณ์อย่างเพียงพอแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
2. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน เพราะจะทำให้ครูเกิดความรู้ ความชำนาญในทุก ๆ ด้าน เช่น มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบของทางราชการ ที่ประกาศใช้ใหม่ มีความรอบรู้ตามสภาพภาวการณ์บ้านเมือง รวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน
3. การพัฒนาครูต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องไม่ว่าบุคคลที่เป็นครูนั้นจะมีคุณวุฒิมากน้อยเพียงใด สอนในระดับใด จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ทั้งนี้เพราะความเจริญก้าวหน้าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของมนุษย์คนอื่น ๆ
4. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการจัดความดีหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบวิชาชีพโดยทั่วไป เช่น ความบกพร่องทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม ความเฉื่อยชาในการทำงาน ความไม่กระตือรือร้นต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ การขาดเทคนิคและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ
5. การพัฒนาครูต้องร่วมส่งเสริมความมั่นคงถาวรและความเจริญก้าวหน้า โดยจะต้องจัดทำเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพและมีความมั่นคงต่อวิชาชีพ ตลอดจนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู

ดิลเวิร์ด และเดวิด (Dilworth & David, 1995, pp. 3-4) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครูไว้หลากหลายยุทธศาสตร์ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. การปฏิรูปเชิงโครงสร้างของการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ โดยการเริ่มทดลองพัฒนาวิชาชีพครูให้กับครูก่อนประจำการหรือบุคคลที่เริ่มต้นวิชาชีพครูไปจนถึงการพัฒนาครูระดับปฏิบัติการ ตลอดจนครูมืออาชีพเฉพาะทาง
2. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในเชิงระบบของการพัฒนาวิชาชีพครูระหว่างองค์กรภาครัฐกับองค์กรอิสระ หรือองค์กรรัฐวิสาหกิจด้านการพัฒนาครู

3. มีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการประเมินครูในการประกอบวิชาชีพตามสมรรถนะตลอดจนมาตรฐานรายวิชาที่รับผิดชอบ

4. การให้ความสำคัญหรือมีการจัดทำเกณฑ์ มาตรฐาน และตัวชี้วัดสำหรับการประเมินและการเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพครูที่มีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ

5. การจัดเตรียมระบบการทำงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบของคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อกำกับ ควบคุม ดูแล ให้เป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

6. มีการกำหนดมาตรการเสริมสร้างแรงจูงใจ หรือการกำหนดรูปแบบของค่าตอบแทนทางวิชาชีพเพื่อให้มีความเหมาะสมต่อวิชาชีพ

7. ให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูของภาครัฐสถาบันด้านการศึกษาแห่งชาติ

ธราญา จิตรขญาวณิช (2560, หน้า 225) กล่าวว่า การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูโดยที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันตั้งแต่หน่วยงาน สถาบันที่ผลิตครู สถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของครู นักวิชาการ ตลอดจนรัฐบาล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558 อ้างถึงใน ธราญา จิตรขญาวณิช, 2560, หน้า 226-227) ได้สรุปแนวทางในการพัฒนาครูไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การผลิตครูโดยสถาบันที่ผลิตครูควรผลิตครูในสาขาที่สถาบันนั้นมีความเชี่ยวชาญ มีศักยภาพและมีความพร้อมของสถาบัน ทั้งนี้เพราะจะทำให้ได้ครูที่มีคุณภาพและมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่สอน

2. การพัฒนาครูต้องเร่งพัฒนาคุณภาพครูเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอนและปรับการจัดการเรียนการสอน เช่น การฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยวิธีการต่าง ๆ สร้างเครือข่ายครูประจำการ พัฒนาระบบครูพี่เลี้ยง เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องคุณภาพครู

3. เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่จบสาขาอื่นที่มีใช้สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์สามารถมาเป็นครูได้

สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 115-116) ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาครูด้านการสอนโดยการพัฒนาด้านการสอน ต้องเป็นการปรับปรุงการสอนของครูให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ ดังนี้

1. การใช้รูปแบบการสอนของครูที่มีต่อผู้เรียน โดยให้ครูพยายามเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการสอนในแต่ละครั้ง

2. การเปิดโอกาสให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ด้านการสอนจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนในแต่ละสาขาวิชา ในแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. การสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียนด้วยการเอื้ออาทรต่อผู้เรียน
4. การชี้แนะชี้้นำให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของเนื้อหาวิชาที่ครูนำมาใช้สอนในแต่ละครั้ง พร้อมชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
5. วิธีการรับรู้รับทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูต้องกระทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอนทั้งนี้ควรทำการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียนเพื่อรับรู้รับทราบถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียนซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้คุณได้เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

รูปแบบและกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู

เคนเนดี้ (Kennedy, 2005, pp. 237-248) ได้จำแนกรูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพออกเป็น 9 รูปแบบ

1. รูปแบบการฝึกอบรม (Training model) โดยรูปแบบนี้จะให้ความสำคัญไปที่ทักษะต่าง ๆ โดยการถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ และมีการฝึกปฏิบัติบ้างเป็นครั้งคราว
2. รูปแบบการให้รางวัล (The award-bearing model) เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นไปที่การสำเร็จตามหลักสูตรการศึกษาที่มีใบประกาศเป็นสิ่งยืนยัน มีการรับรองและตรวจสอบจากมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการรับประกันและประกันคุณภาพ
3. รูปแบบปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง (The deficit model) เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการแก้ไขข้อบกพร่องของครูแต่ละคนซึ่งเป็นต้นเหตุของการไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยรูปแบบนี้จะมีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบในการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู
4. รูปแบบถ่ายทอดข้อมูล (The cascade model) เป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับครูแต่ละคนที่เข้ารับการฝึกอบรมแล้วนำข้อมูลที่ได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นหรือเพื่อนร่วมงาน เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในช่วงหนึ่งแต่ยังมีข้อจำกัดในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการอบรม นอกจากนี้ยังพบว่า กระบวนการในการฝึกอบรมในลักษณะนี้ จะเน้นไปที่การฝึกทักษะเพียงอย่างเดียว
5. รูปแบบอิงมาตรฐาน (The standard-based model) เป็นรูปแบบการพัฒนาที่อิงมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการพัฒนาทางวิชาชีพที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพของครู มีการตรวจสอบที่เป็นระบบเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนา
6. รูปแบบระบบพี่เลี้ยง (The coaching/ Mentoring model) เป็นการสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาวิชาชีพโดยการให้คำปรึกษา โดยจะมีคนหนึ่งทำหน้าที่

เป็นผู้เชี่ยวชาญและคอยให้คำปรึกษา แบ่งปันประสบการณ์ ตลอดจนข้อชี้แนะต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์จากการพัฒนาวิชาชีพ

7. รูปแบบการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (The community of practice model)

เป็นการรวมกลุ่มและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง โดยความรู้และประสบการณ์ของครูจะเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รวมกลุ่มกันเพื่อศึกษาและหาแนวทางพัฒนาร่วมกันจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่

8. รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The action research model) เป็นการพัฒนาทางวิชาชีพโดยการใช้ในรูปแบบของการวิจัยมาเป็นเครื่องมือเพื่อปรับปรุงคุณภาพ ด้านการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

9. รูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ (The transformative model) เป็นรูปแบบที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือผสมผสานจากรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาวิชาชีพ

ทั้งนี้ เคนเนอร์ตี้ได้จำแนกรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ดังตารางของเคนเนอร์ตี้ (Kennedy, 2005, p. 248)

ตารางที่ 3 รูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพของเคนเนอร์ตี้ (Kennedy, 2005, p. 248)

รูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพ	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
1. รูปแบบการฝึกอบรม (Training model)	
2. รูปแบบการให้รางวัล (The award-bearing model)	การถ่ายทอด
3. รูปแบบปรับปรุงส่วนที่บกพร่อง (The deficit model)	(Transmission)
4. รูปแบบถ่ายทอดข้อมูล (The cascade model)	
5. รูปแบบอิงมาตรฐาน (The standard-based model)	
6. รูปแบบระบบพี่เลี้ยง (The coaching/ Mentoring model)	การแลกเปลี่ยน
7. รูปแบบการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (The community of practice model)	(Transitional)
8. รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The action research model)	การเปลี่ยนแปลง
9. รูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ (The transformative model)	(Transformative)

ลีเบอร์แมน (Lieberman, 1996 cited in Kryvonis, 2013, p. 121) ได้จำแนกรูปแบบในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การสอนแบบตรง (Direct teaching) โดยรูปแบบนี้จะเป็นการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การเข้ารับการอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการให้คำปรึกษาต่าง ๆ

2. การเรียนรู้ในโรงเรียน (Learning in school) โดยรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพที่ประกอบด้วยรูปแบบระบบพี่เลี้ยง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ความสัมพันธ์เชิงวิจารณ์ และการวางแผนการทำงานแบบเป็นทีม

3. การเรียนรู้นอกห้องเรียน (Out of school learning) เป็นรูปแบบในการพัฒนาวิชาชีพ ที่เป็นการไปเยี่ยมเยือนโรงเรียนอื่น ๆ การเรียนรู้ด้วยระบบเครือข่าย ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

สถาบันทดสอบนานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge International Examinations, 2015) ได้อธิบายถึงรูปแบบของการพัฒนาวิชาชีพไว้ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติของครู (Teacher practice) เป็นวิธีการที่ครูผู้สอนจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

2. การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing professional development) เป็นการเน้นย้ำอย่างเสมอว่าการเรียนรู้นั้นไม่เคยหยุดนิ่ง กล่าวคือการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา

3. การเรียนรู้ของครู (Teacher/ Professional learning) คือ กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนการปฏิบัติของครู ต่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community/ Network) เป็นหนึ่งวิธีที่เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกันของเพื่อร่วมงาน โดยที่สังคมนั้นสามารถเป็นได้ทั้งสังคมแบบออนไลน์และสังคมแบบออฟไลน์

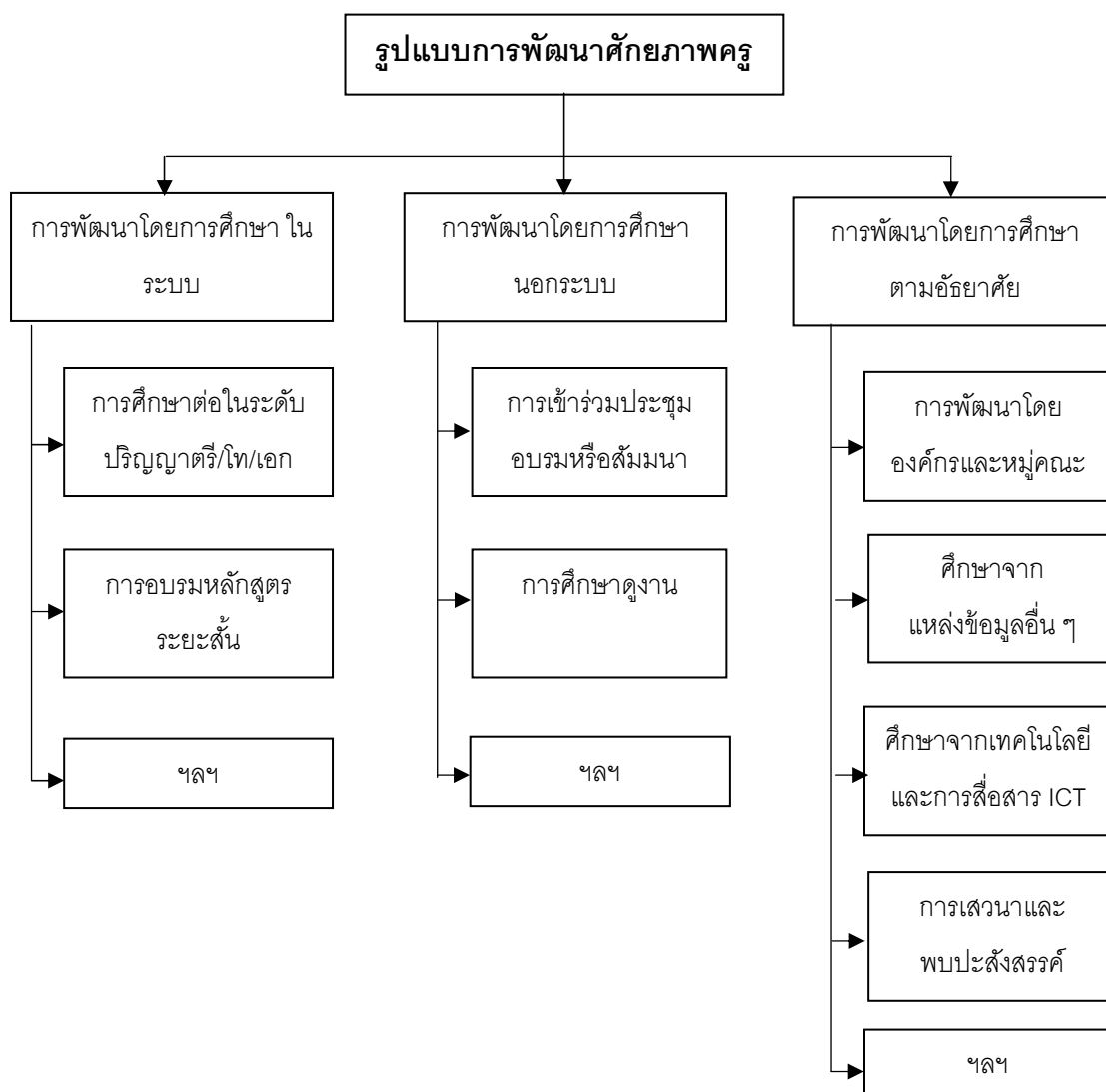
5. การให้คำปรึกษาและการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring and coaching) การให้คำปรึกษาเป็นวิธีการที่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์ การให้คำปรึกษา การสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอาชีพหรือส่งเสริมให้เกิดความสะดวกในการพัฒนาในสิ่งที่ท้าทายต่องานของตนเองโดยตรง ส่วนการเป็นพี่เลี้ยงจะเป็นเทคนิคที่ใช้ในการสนับสนุนกระบวนการของการทบทวนในการปฏิบัติที่ทำขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้จะเป็นการเน้นไปที่ทักษะเฉพาะ นวัตกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับครู โดยการใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการด้านการสอน

สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 115-116) ได้อธิบายว่า การพัฒนาด้านการสอน เป็นการปรับปรุงการสอนของครูให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพและนักเรียนสามารถพัฒนาได้ โดยแนวทาง ในการพัฒนาครูด้านการสอนสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. วิธีสอน หมายถึง การใช้รูปแบบของครูที่มีต่อผู้เรียนให้ครูได้พยายามเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุดเพื่อผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการสอนแต่ละครั้ง
2. การประชุมอบรมวิธีสอน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ด้านการสอนจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนในแต่ละสาขาวิชาในแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. การสร้างบรรยากาศทางการสอน หมายถึง การสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนด้วยการเอื้ออาทรต่อผู้เรียน
4. การสอนแบบให้ผู้เรียนมีความหวังในชีวิต หมายถึง การชี้แนะชี้้นำให้ผู้เรียน ได้เห็นคุณค่า ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาที่ครูนำมาใช้สอนในแต่ละครั้ง พร้อมชี้ให้เห็น ถึงความเชื่อมโยงในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
5. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการรับรู้ รับทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูต้องกระทำควบคู่ไปกับการเรียน การสอน ทั้งนี้ควรทำการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อให้รับทราบ ถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนได้เลือกวิธีสอนที่มีความเหมาะสม กับผู้เรียน

วิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด (2554, หน้า 189) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ถือเป็นยุทธวิธีสำคัญ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อดำรงอยู่ในวิชาชีพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจะต้องให้การส่งเสริมสนับสนุนโดยใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพโดยที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดรูปแบบ ในการพัฒนาครู ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครู

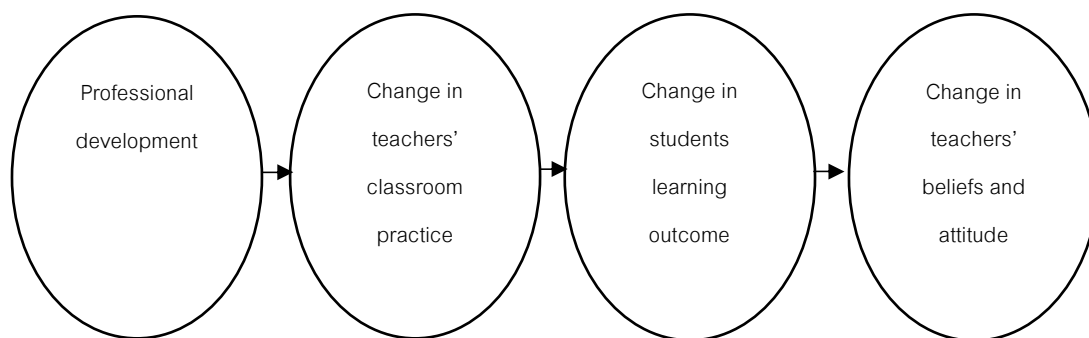
กัสกี (Guskey, 2002, pp. 381-382) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพ และการเปลี่ยนแปลงของครูออกเป็น 3 กระบวนการ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติของครูในชั้นเรียน (Change in teachers' classroom practice) เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสอนในห้องเรียนของครูผู้สอน โดยเปลี่ยนแปลงการสอนในรูปแบบใหม่ ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรและขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนใหม่ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปลี่ยนแปลงด้านผลลัพธ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียน (Change in students learning outcome) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของนักเรียนที่มีอยู่ อย่างหลากหลายโดยมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่มีมาตรฐาน นอกเหนือจากนี้ยังจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนให้มากที่สุด ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เพื่อให้การพัฒนาวิชาชีพของครูเกิดประสิทธิภาพ

3. การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและทัศนคติของครู (Change in teachers' beliefs and attitude) ทัศนคติและความเชื่อด้านการสอนของครูโดยทั่วไปมาจากประสบการณ์ เป็นส่วนใหญ่ ครูที่ประสบผลสำเร็จในห้องเรียนส่วนมากจะคอยดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน โดยการศึกษาถึงภูมิหลังของผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ทั้งนี้ หากครูมีกระบวนการหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่แปลกใหม่และเกิดแรงบวกในการเรียนรู้

โดยทั้ง 3 กระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงของครู กัสกี (Guskey, 2002) ได้สรุปเป็นขั้นตอนตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงของครู

คำหามาน คนไค (2543, หน้า 111-112) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาครู ออกเป็น 6 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและคุณภาพของครูตามที่องค์กรวิชาชีพครูได้กำหนด ขึ้นรวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่หน่วยงานและสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น มาตรฐานและคุณภาพครูไม่ว่ากำหนดโดยหน่วยงานหรือองค์กรใด ย่อมเป็นมาตรฐาน และคุณภาพที่พึงประสงค์ของสังคม

2. ประเมินครูว่ามีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนดในข้อ 1 หรือไม่

3. วิเคราะห์ผลการประเมินครูตามข้อ 2 เพื่อทราบว่าครูคนใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่การศึกษาใด ประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้ครบถ้วนตามมาตรฐานหรือบกพร่อง ด้านใด แต่ละด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ผู้ใด กลุ่มใด โรงเรียนใด เขตพื้นที่ใด ต้องพัฒนาด้านใด ก่อนและหลัง หรือพัฒนาไปพร้อมกัน

4. จัดกลุ่มครูที่จะพัฒนา โดยอาจจัดเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มโดยการพิจารณา จากสภาพและปัญหาที่ค้นพบในข้อ 3 เป็นหลักและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา วิทยากร

5. กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใด ในเวลา ใด ปฏิบัติที่ไหน ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดกำกับดูแล ใช้สื่อและเทคโนโลยีอะไร ประเมินผลและรายงานผล อย่างไร

6. ปฏิบัติการพัฒนาตามแผนงานที่กำหนด กำกับดูแล สนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ นำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป รวมทั้งนำผลการพัฒนามาให้รางวัล ยกย่องเชิดชูเกียรติ หรือนำผลการพัฒนาไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ

ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน และพนมพร จันทรบัญญา (2558, หน้า 275) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาครูไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน กล่าวคือ ควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นไปที่คุณค่าที่ผู้เรียน จะได้รับและเอื้อประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ด้านผู้สอน กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องลดบทบาทการสอนในลักษณะของการให้ความรู้ และหันมาปรับวิธีการสอนโดยเป็นผู้ชี้แนะและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้ง การให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น ตลอดจนการมีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ด้านวิธีการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน ตลอดจนมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายรูปแบบ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด การกลั่นกรองและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกระบวนการพัฒนาทักษะ ในการสอน

แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ยึดเอาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเข้ามาเป็นแนวคิด ในการพัฒนาโปรแกรม และจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนา

หลักสูตร ผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายและใช้คำว่าโปรแกรมแทนคำว่าหลักสูตร ดังมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของหลักสูตร

เกลททธรอน, บอสชี, ไวท์เฮด และบอสชี (Glatthorn, Boschee, Whitehead & Boschee, 2012, p. 4) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการที่กำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยสามารถจัดทำได้หลากหลายระดับ เพื่อให้มีความเหมาะสมในชั้นเรียนตลอดจนออกแบบให้มีความเหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

โอลิวาร์ (Olivar, 2005, p. 7) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือโปรแกรมสำหรับมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนต้องเผชิญภายใต้แนวทางของสถานศึกษา แนวทางปฏิบัติของหลักสูตรจะประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวนหนึ่งที่เขียนขึ้นมาจากขอบเขตที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการวางโครงร่างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรจึงเป็นได้ทั้งหน่วยการเรียนรู้หน่วยหนึ่ง หรือรายวิชาหนึ่ง หรือการเรียนรู้อันดับหลายวิชา ตลอดจนเป็นโปรแกรมการศึกษาของสถานศึกษาที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

อนสเทนและฮันกินส์ (Ornstein & Hunkins, 2004, pp. 10-11) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แบบแผนสำหรับการปฏิบัติที่เขียนขึ้นมาเพื่อเป็นกลวิธีในการเพิ่มประสิทธิภาพและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์

ปราเก้และฮาส (Prakay & Hass, 2000, p. 2) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการศึกษาที่ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา การวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีการจัดให้ผู้เรียน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน มีทั้งในส่วนที่มีการวางแผนและไม่ได้วางแผน ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าในด้านการศึกษาและการเจริญเติบโตของผู้เรียน

กู๊ด (Good, 1973, p. 157) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมการศึกษาที่กำหนดโครงการเรียนที่ประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ตลอดจนเป็นโปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วยเค้าโครงของเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และการจัดประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง

ไพทูร์ย์ ลินลาร์ตัน (2561, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง กระบวนการทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่สถานศึกษาจัดให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 4) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ ในการเรียน การสอนการจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ที่พึงปรารถนา

จากความหมายของนักวิชาการเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปความหมายที่มีความสอดคล้องกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความหมายของหลักสูตร

ความหมาย	Glatthorn et al. (2012)	Olivar (2005)	Ornstein & Hunkins (2004)	Prakay & Hass (2000)	Good (1973)	ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2561)	ชวลิต ชูกำแหง (2559)
โปรแกรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้น ทั้งในและนอกห้องเรียน	•	•		•	•		
โปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วย คำโครงของเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และการจัดประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง	•	•	•	•	•	•	•
โครงร่างหรือแบบแผนสำหรับ การปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทาง ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน	•	•	•	•	•	•	•
หลักสูตรการศึกษาที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา การวางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตลอดจนมวลประสบการณ์ต่าง ๆ	•	•	•	•	•	•	•
การเพิ่มประสิทธิภาพและจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ในชั้นเรียนให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์	•		•	•		•	•
การจัดประสบการณ์ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อความก้าวหน้าในด้านการศึกษาและการเจริญเติบโตของผู้เรียน	•	•	•	•		•	

จากความหมายที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกัน ของ นักวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง โปรแกรมที่มีแบบแผนในการปฏิบัติ เพื่อใช้เป็น แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อความก้าวหน้า ในด้านการศึกษาและการ เจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน ตลอดจนมีการวัดผล และประเมินผลที่มีความ เหมาะสม

องค์ประกอบของหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler, 1971, p. 1) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรไว้ 4 ประการดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Education purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียน บรรลุผล
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Education experience) ที่โรงเรียนจะจัด ประสบการณ์อะไรบ้างที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. วิธีจัดประสบการณ์ (Organizational of education experience) โรงเรียนจะจัด ประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพอย่างไร
4. วิธีการประเมิน (Determination of what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมาย ที่ กำหนดไว้ และเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นแล้ว

ชวลิต ชูกำแหง (2559, หน้า 4-7) ได้นำเสนอรายละเอียดขององค์ประกอบ ของ หลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย ในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งอาจจะกำหนดตามนโยบายของรัฐหรือครูผู้สอนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความสอดคล้องกับสภาพของเด็กและบริบทของสังคมเป็นพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรเป็นองค์ประกอบ ที่ สำคัญเพราะข้อมูลที่น่ามาสร้างหรือกำหนดหลักสูตรย่อมมาจากรูปแบบที่มีความหลากหลาย ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ข้อมูลในการสร้างหลักสูตรนำมาจากข้อเท็จจริง (Facts) มโนทัศน์ (Concept) หลักการ (Principle) และระเบียบวิธี (Procedures) ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการ เรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในเนื้อหา นั้น
3. ความสัมพันธ์กับเวลาในหลักสูตร เวลาเป็นพื้นฐานของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติด้วยกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การจัดสรรเวลา (Allocated time) การจัดสรรเวลาควรมีลักษณะพิเศษ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะการจัดสรรเวลาในหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เป้าหมายของหลักสูตรบรรลุผล ตามที่คาดหวังไว้

3.2 ความต่อเนื่องของหลักสูตร (Curriculum sequencing) เป็นการเรียงลำดับก่อนหลังของข้อมูลหรือกิจกรรมของหลักสูตรระหว่างปี ความรู้เกี่ยวกับลำดับก่อนหลังของหลักสูตรจะช่วยลดปัญหาของการให้ความสำคัญกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งมากเกินไป และการละเลยในบางเนื้อหาของหลักสูตรได้

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2556, หน้า 3-4) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. หลักการและจุดมุ่งหมาย หลักการคือคุณสมบัติหรือแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร โดยหลักการจะบอกให้รู้ว่าหลักสูตรนั้น ๆ จัดขึ้นเพื่ออะไร ซึ่งจะกำหนดไว้ในเชิงปรัชญาของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นความคาดหวังของหลักสูตรว่า ผู้ที่จะเรียนจบหลักสูตรนั้น ๆ จะมีคุณลักษณะอย่างไร ควรมีพฤติกรรมอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายจึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความสามารถและทักษะต่าง ๆ

2. เนื้อหาวิชาและเวลาเรียน

- 2.1 เนื้อหาวิชาเปรียบเสมือนสื่อหรือเครื่องมือนำทางพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชาอาจจัดเป็นกลุ่มวิชา หมวดวิชา หรือรายวิชาก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและความเหมาะสมในการจัดทำหลักสูตร

- 2.2 เวลาเรียน คือส่วนที่กำหนดว่าหลักสูตรนั้นต้องใช้เวลาศึกษาทั้งหมดกี่ปี แต่ละปีต้องเรียนกลุ่มวิชาหรือรายวิชาอะไรบ้าง รั้อยละเท่าไร ในแต่ละสัปดาห์ต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เป็นเวลาเท่าไร

3. การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารและครูนำไปปฏิบัติให้เกิดผลแก่ผู้เรียน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 3 ประการ

- 3.1 การแปลงหลักสูตรสู่การสอน ได้แก่การจัดทำเอกสารหลักสูตร วัสดุ และอุปกรณ์การสอนที่ต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน แบบฝึกทักษะ หนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น

3.2 การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น วัสดุหลักสูตร เอกสารหลักสูตร การจัดอบรมบุคลากรทั้งผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งการเตรียมอาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ให้พร้อมที่จะรองรับกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3.3 การสอน เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ กิจกรรมเสริมความรู้ให้ผู้เรียน จุดหมายปลายทางของกระบวนการสอนคือทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การสอนถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้

4. การประเมินผล เป็นกระบวนการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับหลักสูตร 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การประเมินผลการเรียน เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนและการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

4.2 การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิตและผลกระทบของหลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับนโยบายทางการศึกษาและความต้องการของสังคม

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553, หน้า 15; สุณีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 18-19) ได้จำแนกองค์ประกอบ ที่สำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) หมายถึง ความตั้งใจ หรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความสำคัญ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาแก่เด็ก ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล

2. เนื้อหา (Content) เนื้อหาเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) เป็นการนำหลักสูตร ไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ผลของการนำหลักสูตร ไปใช้ จะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอน ตลอดจนทั้งปรัชญาการศึกษา ของแต่ละระดับ

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ ซึ่งการประเมินหลักสูตรเป็นงานใหญ่และมีขอบเขตกว้างขวาง ผู้ประเมินหลักสูตรต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

นพเก้า ฌ พัทลุง (2550, หน้า 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ขั้นตอนดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (Objective) คือสิ่งที่หลักสูตรต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากที่จบหลักสูตรไปแล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความคาดหวังของหลักสูตรก็ได้

2. เนื้อหา (Content) คือสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) คือการนำเอกสารหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติจริง

4. การประเมินผล (Evaluation) คือการตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

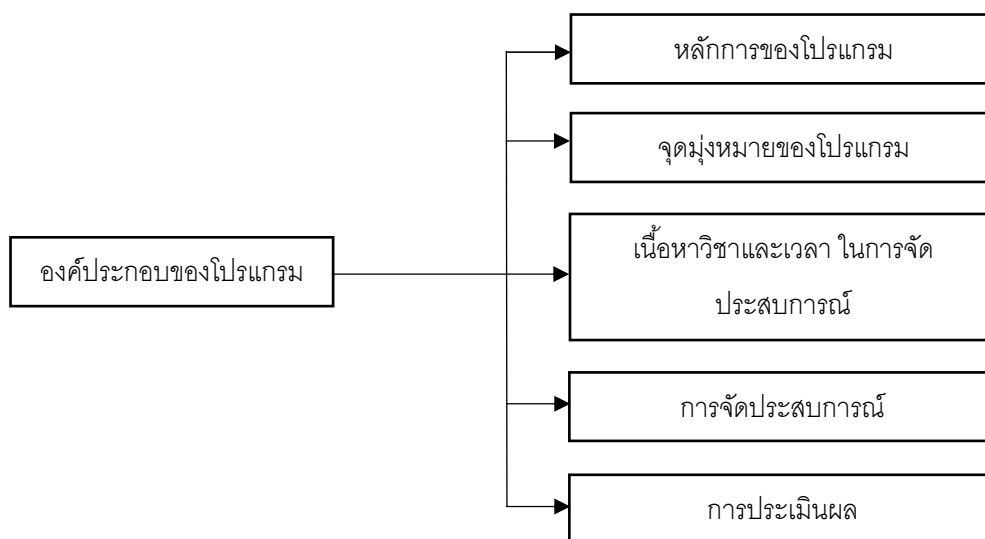
จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร	การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร				
	Tyler (1971)	ชาวลิต ชูกำแหง (2559)	ศักดิ์ศิริ ปาณะกุล และคณะ (2556)	บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553)	นพเก้า ฌ พัทลุง (2550)
1. หลักการของหลักสูตร			•		1. หลักการของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	•	•	•	•	2. จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร
3. เนื้อหาวิชา		•	•	•	3. เนื้อหาวิชาและเวลา ในการจัด
4. เวลา		•	•		ประสบการณ์
5. ประสบการณ์ในการศึกษา	•				
6. การจัดประสบการณ์	•				4. การจัดประสบการณ์
7. การนำหลักสูตรไปใช้			•	•	
8. วิธีการประเมินผล	•	•			5. วิธีการประเมินผล

จากตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร หรือโปรแกรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ และรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของ โปรแกรม ดังนี้

1. หลักการของโปรแกรม เป็นความสำคัญและแนวทางในการปฏิบัติของการใช้ โปรแกรมที่กำหนดให้ทราบว่าโปรแกรมพัฒนาขึ้นมาเพื่ออะไรและมีความสำคัญอย่างไร
 2. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม คือ ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้โปรแกรม โดย จุดมุ่งหมายของโปรแกรมเป็นส่วนที่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนที่กำหนดทิศทางและขอบเขตในการจัดประสบการณ์ ตลอดจนมาตรการหรือตัวบ่งชี้ในการประเมินผล
 3. เนื้อหาวิชาและเวลาในการจัดประสบการณ์
 - 3.1 เนื้อหา คือ ประสบการณ์ที่ผู้พัฒนาโปรแกรมคัดเลือกเนื้อหาหรือประสบการณ์ ที่มีความจำเป็นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดให้ผู้ใช้โปรแกรมได้รับการพัฒนาตาม จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
 - 3.2 เวลา คือ การจัดสรรเวลาให้มีความเหมาะสมในการใช้โปรแกรมให้เป็นไป ตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่ได้ตั้งไว้
 4. การจัดประสบการณ์ คือ การนำโปรแกรมไปสู่การปฏิบัติตามขั้นตอน หรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้น
 5. การประเมินผล คือ การหาคำตอบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมานั้นสัมฤทธิ์ผล หรือบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่
- จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมเป็นรูปภาพได้ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 องค์ประกอบของโปรแกรม

แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ทาบ (Taba, 1962, pp. 12-14) ได้นำเสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of needs) เป็นการตรวจสภาพปัญหาและความต้องการตลอดจนความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมและผู้เรียน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of objective) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนหลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว
3. การเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content) จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดแล้ว จะมีส่วนช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งจะต้องเลือกเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมาย วิชา และความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งยังต้องสร้างความน่าเชื่อถือ และมีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้เรียนด้วย
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of content) เนื้อหาสาระ ที่ได้ทำการเลือกแล้วจะต้องนำมาจัดลำดับ โดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่าย ภูมิภาค วิชา ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of learning experience) ครูผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of learning experience)
ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

7. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of what to evaluate and of the ways and means of doing it) คือ การตัดสินใจว่าจะต้องทำการประเมินอะไรเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และมีกำหนดวิธีการประเมินอย่างไร

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561, หน้า 17: 21) ได้สรุปภาพรวมของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

เป็นการพิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ข้อมูลพื้นฐานจะช่วยกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม และทำให้หลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ โดยข้อมูลพื้นฐานที่นำมาพิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านปรัชญาการศึกษา ด้านสังคมศาสตร์ การศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม ด้านจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยา พัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ ตลอดจนด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นต้น

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการกำหนดทิศทางหรือแนวทางของการจัดการศึกษาในระดับชาติ จุดหมายยังแสดงถึงความมุ่งหมายในระดับหลักสูตร หรือที่เรียกว่า จุดหมายของหลักสูตรซึ่งหมายถึงสิ่งที่มุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้บรรลุผล หลังจากสำเร็จหลักสูตรนั้น ๆ แล้ว

3. การเลือกและจัดเนื้อหาวิชา การคัดเลือกเนื้อหาวิชาควรคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความเหมาะสมกับวัย เนื้อหาที่เลือกควรมีความเหมาะสม ทันสมัย และมีความถูกต้องของเนื้อหาสาระหลักในวิชานั้น ๆ

4. การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนด และเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้

5. การกำหนดอัตราเวลาเรียนและการวัดผลและประเมินผล การกำหนดเวลาการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนในแต่ละภาคเรียนหรือแต่ละปีการศึกษา โดยจัดเนื้อหาวิชาออกเป็นภาค ๆ

เรียงตามลำดับกำหนดจำนวนชั่วโมงหรือคาบในแต่ละสัปดาห์ และการวัดผลและประเมินผล การเรียน ควรกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล การเรียน เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน การให้ ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตร

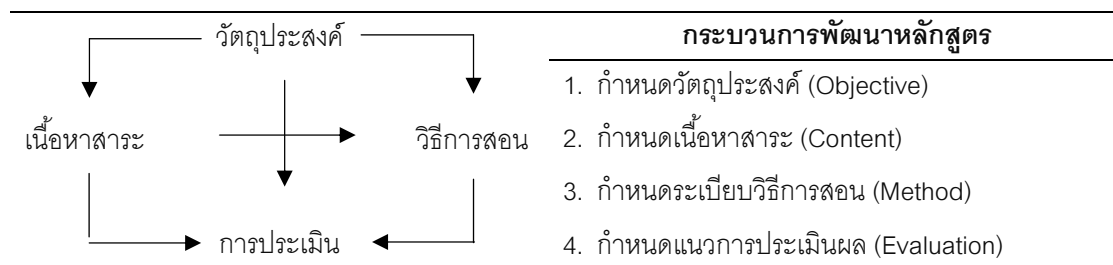
6. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง โดยผ่านกระบวนการวางแผน การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การจัดหาวัสดุหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศการใช้หลักสูตร งบประมาณ เป็นต้น

7. การประเมินผลหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตรเป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตร บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกิจกรรมในกระบวนการพัฒนา หลักสูตร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และสามารถแก้ปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของสังคมได้

8. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจทำการศึกษาปัญหาและทำงาน ร่วมกันเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องหรือจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสม การปรับปรุงคุณภาพ ของ หลักสูตรจึงเป็นการจัดทำหลักสูตร ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และความต้องการของบุคคลตามสภาพของสังคม

ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ (2561, หน้า 18-22) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ มีกระบวนการหลัก 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น เมื่อ กำหนดวัตถุประสงค์แล้วจึงกำหนดเนื้อหาสาระ (Content) โดยพิจารณาว่าสาระที่จะจัดนั้น ทำได้ ตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไร จากนั้นจึงเป็นการนำสาระไปจัดให้เกิดการเรียนรู้ (Methods) หรือการสอนที่ต้องเน้นให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระควบคู่กันไป เพื่อกำหนด วัตถุประสงค์สาระและจัดระบบการสอน และประเมินภาวะรวมของหลักสูตร (Evaluation) ว่า สัมพันธ์สอดคล้องกันเพียงไร เมื่อพิจารณาทั้งระบบแล้วจึงจะนำหลักสูตรไปใช้ โดยการประเมินผล จะมี 2 ขั้นตอนคือ การประเมินความพร้อมให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้ เมื่อใช้แล้วจำเป็นต้องมี การประเมินอีกครั้งเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาทั้งระบบ ทั้งนี้ได้มีการสรุปเป็นกรอบแนวคิดของ แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

มาลินี บุญยรัตพันธุ์, กานต์รวี บุญญานุสสิทธิ, กิตติศักดิ์ ลักษณะนา และสุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2557, หน้า 9-10) ได้นำเสนอกระบวนการสร้างหลักสูตรตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์ภูมิหลัง ความต้องการ ความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างหลักสูตรพัฒนาคนกลุ่มนั้นในเรื่องที่เป็นที่ต้องการหรือจำเป็น
2. กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 2.1 กำหนดลักษณะเฉพาะของหลักสูตรและเป้าหมายของหลักสูตรในหลักการ
 - 2.2 กำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จะจบหลักสูตรในจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน
 - 2.3 หลักการและจุดมุ่งหมายที่กำหนดจะต้องสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่วิเคราะห์ได้ในขั้นแรก
3. เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ในหลักสูตร
 - 3.1 เลือกและจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังในจุดมุ่งหมาย
 - 3.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยรายวิชาหรือหัวเรื่องของเนื้อหาและเวลาเรียน
 - 3.3 จัดทำคำอธิบายของเนื้อหาของแต่ละวิชาหรือแต่ละหัวเรื่อง
4. กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.1 กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถวัดและประเมินได้ว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่คาดหวังในจุดมุ่งหมาย
 - 4.2 กำหนดวิธีการประเมินผลพร้อมทั้งเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินผล
5. กำหนดแนวทางการประเมินหลักสูตร เป็นการกำหนดรูปแบบที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตรหรือวิธีการที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตร

สังกัด อุทยานันท์ (2532, หน้า 38-43) ได้อธิบายถึงวัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและของผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่าง ๆ ได้

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำหลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและได้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ แล้ว โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดขึ้นเพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และประสบการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนเป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล เป็นการกำหนดมาตรการให้ทราบว่าควรจะดำเนินการวัดและประเมินไรบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของหลักสูตร

5. การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหาทางแก้ไขหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพราะเมื่อถึงเวลาที่จะต้องนำหลักสูตรไปใช้จริง จะทำให้เกิดปัญหาหรือมีข้อบกพร่องน้อยที่สุด

6. การประเมินหลักสูตรหลังจากวางเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีความเหมาะสม มีจุดบกพร่องตลอดจนข้อแก้ไขอะไร หลังจากที่ได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว

7. การปรับปรุงหลักสูตรก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากที่ได้มีการตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่า หลักสูตรมีข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนอย่างไรจำเป็นที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอน/ แนวทาง/ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร						สรุปขั้นตอน/ แนวทาง/ กระบวนการพัฒนาโปรแกรม
	Taba (1962)	สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2561)	ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2561)	มาลินี บุญยรัตพันธุ์ และคณะ (2557)	สังข์ อู่พรานันท์ (2532)	
1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ และข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น	•	•		•	•	1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ และข้อมูลพื้นฐาน ที่จำเป็น
2. กำหนดหลักการของหลักสูตร				•		2. กำหนดหลักการ ของโปรแกรม
3. กำหนดจุดมุ่งหมาย ของ หลักสูตร	•	•	•	•	•	3. กำหนดจุดมุ่งหมาย ของ โปรแกรม
4. เลือกเนื้อหาสาระ	•	•	•	•	•	4. เลือกเนื้อหาสาระ และ กำหนดเวลา
5. รวบรวมเนื้อหาสาระ	•					
6. คัดเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้	•	•		•	•	
8. กำหนดวิธีการวัด และ ประเมินผล	•	•	•	•	•	6. กำหนดวิธีการวัด และ ประเมินผล
9. นำหลักสูตรไปทดลองใช้					•	7. นำโปรแกรมไปทดลองใช้
10. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร					•	
11. นำหลักสูตรไปใช้		•			•	8. นำโปรแกรมไปใช้
12. จัดประสบการณ์การเรียนรู้	•		•			
13. ประเมินผลหลักสูตร	•	•	•	•	•	9. ประเมินผลโปรแกรม

การสังเคราะห์แนวทางและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย
ได้สรุปและให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น เป็นการวิเคราะห์
สภาพปัญหาและประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรม
ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้โปรแกรม

2. กำหนดหลักการของโปรแกรม เป็นการกำหนดความสำคัญและแนวทางในการปฏิบัติของการใช้โปรแกรมที่กำหนดให้ทราบว่าเป็นโปรแกรมพัฒนาขึ้นมาเพื่ออะไรตลอดจนโปรแกรม ที่พัฒนาขึ้นมีความสำคัญอย่างไร
3. กำหนดจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เป็นการกำหนดผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้โปรแกรม โดยจุดมุ่งหมายของโปรแกรมเป็นส่วนที่มีความสำคัญเพราะเป็นส่วนที่กำหนดทิศทางและขอบเขตในการจัดประสบการณ์ ตลอดจนมาตรการหรือตัวบ่งชี้ในการประเมินผล
4. เลือกเนื้อหาสาระ เป็นประสบการณ์ที่ผู้พัฒนาโปรแกรมคัดเลือกเนื้อหา หรือประสบการณ์ที่มีความจำเป็น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดให้ผู้ใช้โปรแกรมได้รับการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
5. กำหนดอัตราเวลาในการดำเนินกิจกรรม เป็นการจัดสรรเวลาให้มีความเหมาะสมในการใช้โปรแกรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโปรแกรมที่ได้ตั้งไว้
6. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล เป็นการกำหนดมาตรการหรือวิธีการวัดผล ประเมินผล ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ เพื่อให้ทราบว่าควรจะดำเนินการวัดและประเมินอะไรบ้าง และให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของโปรแกรม
7. นำโปรแกรมไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข เป็นการศึกษาค้นหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหาทางแก้ไขหรือปรับปรุงโปรแกรมให้ดีขึ้น
8. นำโปรแกรมไปใช้ เป็นการนำโปรแกรมไปสู่การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการที่พัฒนาขึ้น
9. ประเมินผลโปรแกรม เป็นการหาคำตอบว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมานั้นสัมฤทธิ์ผลหรือบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้ด้วยเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินผลโปรแกรม

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในส่วนนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารองค์ประกอบของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หลักการจัด การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแนวการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ขั้นตอน การเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร กระบวนการเรียนการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Communicative language teaching หรือ CLT หรือการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีนักวิชาการจากต่างประเทศและนักวิชาการภายในประเทศได้ให้แนวคิดและความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้อย่างหลากหลายด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

บันซิยูและจีเร็กกี (Banciu & Jireghie, 2012, p. 94) ได้กล่าวว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นลักษณะการสอนแบบกว้าง ๆ แทนที่จะเป็นวิธีการสอนที่มีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนตามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือสามารถยืดหยุ่นได้และเป็นสิ่งสำคัญมากในการช่วยเหลือนักเรียนในการใช้ภาษาเป้าหมายในบริบทที่หลากหลายและเอื้อต่อการเรียนรู้

ริชาร์ด (Richard, 2006, p. 2) กล่าวว่า ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นที่เข้าใจกันดีว่าเป็นชุดของหลักการเกี่ยวกับเป้าหมายของการสอนภาษา ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาอย่างไร รูปแบบของกิจกรรมในชั้นเรียนที่อำนวยความสะดวกในการเรียนอย่างดี และบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในชั้นเรียน

ฟรีแมน (Freeman, 2000, p. 121) ยังได้อธิบายอธิบายว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ทักษะของการสื่อสารโดยการสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารให้บรรลุเป้าหมายของการสอนภาษาให้มีประสิทธิภาพและพึงพาซึ่งกันและกันของภาษาและการสื่อสาร

วิดดอว์สัน (Widdowson, 1990 cited in Sreehari, 2012, p. 87) ได้ให้แนวคิดด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative approach) คือการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ กับภาษาเพื่อแสดงถึงแนวคิดและการดำเนินการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่เนื้อหาทางด้านภาษาในบทเรียนไม่ได้เป็นรูปแบบที่ตายตัว แต่ในขณะเดียวกันในส่วนของแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติ

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, p. 21) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป้าหมายของการสอนภาษาที่สองนั้นไม่เพียงแต่จะเน้นไปที่วิธีการหรือเทคนิคเท่านั้น แต่ยังคงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารด้วย ซึ่งการเรียนรู้ด้านการสื่อสารไม่เหมือนกับการเรียนภาษาเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีข้อมูลอื่น ๆ มาสนับสนุนด้วย เช่น วัตถุประสงค์ในการเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้

เซวิกนอน (Savignon, 1991 อ้างถึงใน ฐปทอง กว่างสวาสดี, 2549, หน้า 31) ได้อธิบายถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์

ทางด้านสังคม Social interaction โดยเฉพาะการพูดถือว่าเป็นความสามารถทางด้านภาษาที่สำคัญ ซึ่งการพูดอาจไม่ถูกต้องหลักไวยากรณ์แต่สื่อความหมายได้และเหมาะสมกับสถานการณ์

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, หน้า 47) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ว่า ภาษาไม่ได้เป็นเพียงแค่ระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง ศัพท์ โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษา คือระบบที่ใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมาย ดังนั้น ในการสอนภาษาจึงควรสอนให้ผู้เรียนสามารถจำภาษาไปใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมายได้ ไม่ควรสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพียงแค่รูปแบบหรือโครงสร้างของภาษาเท่านั้น

พรสวรรค์ สิปโป (2550, หน้า 22) ได้อธิบายว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนภาษาตามกระบวนการคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นการสอนภาษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป., หน้า 38) ได้อธิบายว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวคิดในการสอนภาษาที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้จริง มีการจัดลำดับการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน ซึ่งเชื่อมระหว่างความรู้ทางภาษา ทักษะทางภาษา และความสามารถในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านภาษาไปใช้ในการสื่อสาร

สำเรียง จานเชื่อง (2554, หน้า 65) ได้สรุปว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในเรื่องที่มีความหมายครบทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากแนวคิดและความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายและแนวคิดของนักวิชาการ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวคิด/ ความหมาย	Widdowson (1990)	Littlewood (1985)	Richard (2006)	Banciu & Jireghie. (2012)	Freeman (2009)	Savignon (1991)	สุมิตรา อังวัฒน์กุล (2537)	พรสวรรค์ สืบป้อ (2550)	ศพฐ. (ม.ป.ป.)	สำเรียง จานเื่อง (2554)
1. การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา เพื่อแสดงถึงแนวคิด และการดำเนินการสื่อสารในรูปแบบ ต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
2. การจัดกิจกรรม ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการสื่อสาร		•					•	•	•	
3. การปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมและการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						•		•		
4. การจัดกิจกรรม ทางภาษาตามทักษะต่าง ๆ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน								•		•
5. กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบท และเอื้อต่อการเรียนรู้			•	•						•
6. เนื้อหาทางภาษาไม่ได้เป็นรูปแบบที่กำหนดตายตัว	•	•				•	•			

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง แนวการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง 4 ทักษะ อันประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังเป็นการให้ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ทางด้านสังคม กิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเนื้อหาที่ใช้ประกอบในบทเรียนนั้นจะเป็นรูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบท และกิจกรรมต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันได้

ลักษณะสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537, หน้า 109-112) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารว่ามุ่งเน้นที่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษา (Use) ตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ และแม้ว่าจะให้ความสำคัญแก่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) แต่ก็ได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา (Accuracy) การเรียนการสอนในแนวนี้จึงเน้นการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยฝึกในลักษณะทักษะสัมพันธ์ (Intergrade Skill) หรือทักษะรวมโดยผู้สอนเป็นผู้นำกิจกรรมมาให้ผู้เรียนได้ทำการฝึก

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132-134) กล่าวว่าวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีที่เปลี่ยนแนวความคิดทางการสอนภาษาที่มีใ้ความถูกต้องแม่นยำทางกฎเกณฑ์ภาษาเท่านั้น แต่หากคำนึงถึงการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารที่แท้จริงด้วย โดยสามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. มุ่งเน้นการนำภาษาไปใช้จริง (Use) มากกว่าการสอนวิธีการใช้ภาษาตามหลักภาษา (Usage) และให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) มากกว่าความถูกต้องแม่นยำในการใช้ภาษา (Accuracy) แต่เมื่อนักเรียนใช้ภาษาแล้วเกิดข้อผิดพลาด ครูผู้สอนเองสามารถเข้าไปแก้ไขข้อผิดพลาดในช่วงเวลาที่เหมาะสม และไม่เป็นการรบกวนหรือทำให้ผู้เรียนหยุดชะงักในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาในการสื่อสาร
3. เน้นให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการฝึกภาษาเป็นสำคัญ โดยมีครูเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมและเป็นผู้ช่วยในการฝึกภาษา โดยในลักษณะของกิจกรรมสามารถจัดให้อยู่ในรูปของกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และกิจกรรมคู่ และครูยังสามารถเป็นผู้ร่วมสื่อสาร (Co-communicator) ในกิจกรรมได้ด้วย
4. มุ่งเน้นการสอนหน้าที่ทางภาษา (Function) มากกว่าการสอนรูปแบบทางภาษา (Forms) เพราะอาจจะมีรูปแบบทางภาษาหลายอย่างที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน ซึ่งการสอนที่มุ่งเน้นหน้าที่ทางภาษาจะช่วยให้นักเรียนทราบว่าตนเองมีความประสงค์ในการสื่อสารอย่างไร
5. ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญของวิธีการสอนคือ กิจกรรมการเรียนการสอนทุกกิจกรรมต้องเป็นไปเพื่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การแสดงบทบาทสมมติ

การแก้ปัญหา โดยกิจกรรมที่เป็นการสื่อสารที่แท้จริงจะต้องมีลักษณะที่เหมือนกับการใช้ภาษาในชีวิตจริงหรือชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ริชาร์ด และ ล็อกฮาร์ด (Richards & Lockhard, 1996, p. 45) กล่าวว่า ความเชื่อเป็นรากฐานที่มาจากเป้าหมายและค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ด้านเนื้อหาและกระบวนการทางด้านการสอนและความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการทำงานของตนเอง

เซง (Zheng, 2009, p. 74) กล่าวว่า ความเชื่อของครูเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการคิดอันจะส่งผลต่อการศึกษา วิธีการสอน และการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเองตามหลักการ

ซู (Xu, 2007, p. 1397) ได้กล่าวถึงความเชื่อด้านการสอนภาษาว่ามีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจและการปรับปรุงกระบวนการศึกษา โดยครูผู้สอนภาษาจะใช้กลยุทธ์ทางการสอนเพื่อรับมือกับความท้าทายด้านการสอนที่มีอยู่อย่างแพร่หลาย เพื่อกำหนดสภาพแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์และมีความสามารถทางภาษา

แอลแทนและเคอร์นาส (Altan & Kurnaz, 2018, p. 487) ได้กล่าวถึงความเชื่อว่าเป็นคำที่มีความหมายสำคัญในด้านการศึกษาและในด้านการสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ ความเชื่อด้านการสอนเป็นการกำหนดแนวทางของครูในการสอนภาษาในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ตลอดประสบการณ์ด้านการสอน และการเรียนรู้ของครู โดยมีประเด็นความเชื่อที่สำคัญคือความเชื่อเกี่ยวกับการสอน ความเชื่อเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการสอน ความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และบทบาทในการสอน

จากแนวคิดด้านความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวคิด ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แนวคิดด้านความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ความเชื่อของครู และความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	Richards & Lockhard, (2009)	Zheng, (2009)	Xu, (2007)	Altan & Kurnaz, (2018)
เป้าหมายและค่านิยมที่มีความสัมพันธ์ด้านเนื้อหาและกระบวนการทางด้านการสอน	•			•
ความเข้าใจที่มีต่อกระบวนการทำงานของตนเอง และการปรับปรุงกระบวนการศึกษา	•			
การสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการคิดอันจะส่งผลต่อการศึกษา		•	•	
วิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ถูกต้องแบบมาเพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาตนเอง		•	•	
กำหนดสภาพแวดล้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์และมีความสามารถทางภาษา		•	•	
การกำหนดแนวทางของครูในการสอนภาษาในอนาคต	•			•
ประสบการณ์ด้านการสอนและการเรียนรู้ของครู				•

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง ความคิดเห็นและความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในการวางแผน และกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนากระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อันจะส่งผลต่อคุณภาพและคุณภาพด้านการสอน

ปัจจัยสำคัญและองค์ประกอบของความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แมนซาโน (Manzano, 2015, pp. 552-557) ได้อธิบายถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการสอนภาษาอังกฤษว่าเป็นคุณลักษณะที่ก่อให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน อีกทั้งความเชื่อด้านการศึกษามีความสำคัญ และมีการสร้างแรงจูงใจในการสอนควบคู่กับความรู้ทางด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ประสบการณ์ทางการสอนยังเป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญในการควบคุมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน โดยได้มีการจำแนกประเด็นความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับภาษา
2. ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้
3. ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
4. การตอบสนองของผู้เรียนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
5. ปัญหาในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน

ไมริง, ไมเจอร์, เวอร์ลูป และเบอร์เจน (Meirink, Meijer, Verloop, & Bergen, 2009, p. 90) ได้อธิบายถึงความเชื่อของครูว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลที่สอดคล้องกันกับด้านการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยในการศึกษาด้านความเชื่อของครูนั้นจะประกอบไปด้วยแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. สาระสำคัญของความเชื่อ ในประเด็นนี้สื่อให้เห็นถึงสาระสำคัญของความเชื่อที่มีการเน้นย้ำในการสื่อข้อมูลทางด้านความเชื่อและการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน โดยที่ครูจะมีหน้าที่รับผิดชอบในขอบบังคับของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ความเชื่อของผู้เรียนที่เกี่ยวกับการสอน เป็นความเชื่อที่มีต่อการสอน และการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกันกับการสอนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้บนพื้นฐานของความรู้ ซึ่งผู้เรียนจะรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดจนการกระตุ้นการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน
3. บริบทของความเชื่อในด้านการศึกษา โดยการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนจะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดขึ้นมาและความเชื่อด้านการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทต่าง ๆ จะถูกพัฒนาขึ้นด้วยความพึงพอใจตามสาระสำคัญของความเชื่อนั้น

แอบดีและอาซาดิ (Abdi & Asadi, 2015, p. 110) ได้ให้คำแนะนำด้านความเชื่อของครู ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของครูผู้สอนในฐานะของผู้เรียนภาษา โดยครูผู้สอนต้องมีประสิทธิภาพในฐานะของผู้เรียนรู้และสามารถสะท้อนผลเกี่ยวกับสิ่งที่สอนและนำมา ซึ่งรูปแบบของความเชื่อเกี่ยวกับการสอน
2. รูปแบบประสิทธิภาพจากการสอน เป็นประสิทธิภาพด้านการสอน ที่สามารถเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นด้านความเชื่อของครูผู้สอนซึ่งเป็นวิธีการในการดำเนินงานสำหรับกลุ่มผู้เรียน โดยเฉพาะเพื่อนำไปสู่ความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอน

3. คุณลักษณะเฉพาะของครูผู้สอน ทั้งนี้ครูบางคนจะมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนเฉพาะตัวหรือกิจกรรมในการสอนอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของครู

4. ประสบการณ์จากสถานศึกษา ครอบครัวยุทธศาสตร์ และสังคมแวดล้อม โดยสิ่งเหล่านี้เป็นรูปแบบและวิธีการในการสอนที่จะทำให้เป็นรากฐานสำหรับชุมชนหรือระบบของโรงเรียนในการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5. หลักการด้านการศึกษาหรือวิจัยเป็นฐาน โดยครูผู้สอนจะต้องขับเคลื่อนระบบของความเชื่อสำหรับหลักการในการเรียนรู้ของการวิจัยด้านพัฒนาภาษาที่สอง การศึกษาหรือการสอนในโรงเรียน

นิชิโน (Nishino, 2009, pp. 40-56) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อของครูผู้สอนในด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการศึกษาทั่วไป โดยได้จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อและการปฏิบัติของครูผู้สอนด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. ความเชื่อของครูและการปฏิบัติในชั้นเรียน (Teachers' beliefs and classroom practice)
2. ประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ (Learning experience)
3. การฝึกอบรมก่อนทำการสอน (Pre-service training)
4. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน (In-service training)
5. ประสบการณ์ด้านการสอน (Teaching experience)
6. ปัจจัยทางด้านบริบท (Contextual factors)
7. ความเข้าใจในประสิทธิภาพด้านการสอน (Perceive teaching efficacy)

ชไมภักดีและบานาร์ดี (Chamaipak & Barnard, 2010, pp. 291-295) ได้กล่าวถึงความเชื่อและการปฏิบัติของครูสอนภาษา โดยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้ภาษาในชั้นเรียน เป็นข้อควรตระหนักในวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
2. การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพ
3. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการลงมือปฏิบัติ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียนให้สามารถนำภาษาไปหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอย่างราบรื่นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดให้

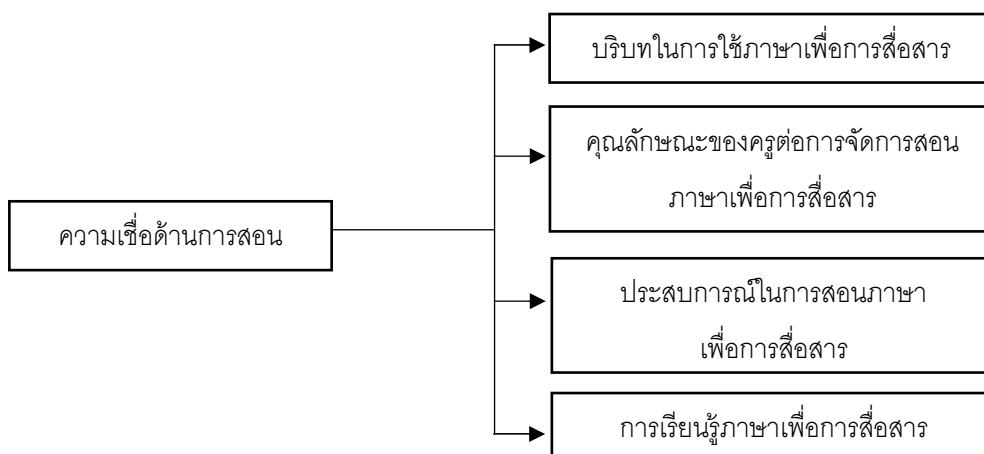
4. การเรียนรู้จากข้อผิดพลาด เป็นการยอมรับและปรับปรุงแก้ไขในความผิดพลาดที่เกิดจากการใช้ภาษา ตลอดจนการหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ข้อผิดพลาดเพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

5. บทบาทของครูผู้สอนและบทบาทของนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ทางด้านภาษา สามารถให้คำแนะนำหรือคำอธิบายต่าง ๆ และตรวจสอบการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

จากการศึกษาแนวคิดของความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของนักวิชาการตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อด้านบริบทในการจัดการสอนภาษา ทั้งนี้การสอนและการเรียนรู้จะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
2. คุณลักษณะของครูต่อการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของครูผู้สอนที่มีวิธีการจัดการสอนภาษาที่แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนในแต่ละคนจะเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับตัวเอง
3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อด้านประสบการณ์ด้านการสอนที่ครูผู้สอน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นปัจจัยในการควบคุมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นความเชื่อด้านการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาด้วยการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและผู้เรียนมีอิสระในการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพ

โดยสรุปเป็นองค์ประกอบได้ตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ความเชื่อด้านการสอนภาษา

สมรรถนะและองค์ประกอบสำคัญของภาษาเพื่อการสื่อสาร

เคนเนลและสเวน (Canale & Swain, 1980, pp. 71-85) ได้แยกองค์ประกอบของสมรรถนะด้านการสื่อสารไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ (Grammatical competence) หมายถึง ความรู้ด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ โครงสร้างของคำ ประโยค ตลอดจนการสะกดคำ และการออกเสียง
2. สมรรถนะด้านสังคม (Sociolinguistic competence) หมายถึง การใช้คำ และโครงสร้างประโยคได้เหมาะสมตามบริบทของสังคม เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การถามทิศทาง และขอข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ประโยคคำสั่ง
3. สมรรถนะด้านการปฏิสัมพันธ์ (Discourse competence) ความสามารถด้านการปฏิสัมพันธ์เป็นการเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางภาษากับความหมายในการพูด และเขียนตามรูปแบบในสถานการณ์ที่ต่างกัน
4. สมรรถนะด้านกลยุทธ์ (Strategic competence) เป็นความสามารถด้านการใช้กลวิธีต่าง ๆ แทนการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132) ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร โดยมีแนวคิดว่า เป้าหมายของการเรียนการสอนภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางการสื่อสาร (Communicative competence) นักเรียนจะสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Linguistic or grammatical competence) นักเรียนจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูด (Verbal) และที่ไม่ใช่ภาษาพูด (Non-verbal)
2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic competence) นักเรียนจะต้องแยกแยะภาษาที่ใช้ในสังคมที่แตกต่างกันได้ว่า เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ใครพูดคุยกับใคร ระดับเสียงแบบใด
3. ความสามารถด้านการสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse competence) นักเรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค โดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์และความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจและทำนายความข้างหน้าเกี่ยวกับรูปลักษณะของภาษาที่จะเกิดขึ้นในบริบท (Context) ได้ถูกต้อง
4. ความสามารถทางด้านกลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic competence or strategic competence) นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ตลอดจนการใช้กิริยาท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียง ประกอบในการสื่อความหมาย การใช้กลวิธีนี้เป็นการแสดงออกทั้งที่เป็นภาษาพูด (Verbal) และที่ไม่ใช่ภาษาพูด (Non-verbal)

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากนักวิชาการดังข้างต้นแล้วสามารถสรุปและจำแนกองค์ประกอบของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Grammatical competence) สมรรถนะในด้านนี้ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษาคำศัพท์ รูปประโยค ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านภาษา ทั้งในส่วนที่เป็นภาษาพูด และที่ไม่ใช่ภาษาพูด
2. สมรรถนะด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic competence) คือการใช้คำรูปแบบประโยค ตลอดจนโครงสร้างทางภาษาที่จำเป็น และจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของบริบทและความเหมาะสมกับระดับบุคคล
3. สมรรถนะการสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse competence) ผู้เรียนหรือผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางภาษา (Grammatical form) กับความหมาย (Meaning) ทั้งในการพูดและการเขียนตามรูปแบบต่าง ๆ และตามบริบท หรือสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน

4. สมรรถนะด้านกลวิธีในการสื่อความหมาย (Strategic competence) ผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องสามารถใช้เทคนิคเพื่อให้การติดต่อสื่อสารจนประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการสื่อสารด้านการพูด ซึ่งถ้าผู้พูดมีกลวิธีในการที่จะไม่ทำให้การสนทนานั้นหยุดลงกลางครัน ผู้พูดเองสามารถใช้ภาษาท่าทาง (Body language) หรือการใช้คำศัพท์อื่นเพื่อขยายความในสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) ได้แบ่งชนิดของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. กิจกรรมการสื่อสารตามหน้าที่ของภาษา (Functional communication activities) โดยกิจกรรมการสอนในประเภทนี้มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถใช้ภาษาตามที่รู้เพื่อที่จะสามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องเน้นหน้าที่ทางภาษาในการสื่อสาร โดยความสำเร็จของผู้เรียน จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการสื่อสารตามสถานการณ์ปัจจุบัน

2. กิจกรรมที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction activities) กิจกรรมนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบริบทและบทบาททางสังคม นอกเหนือจากการเน้นในเรื่องหน้าที่ทางภาษา โดยกิจกรรมจะเป็นการสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมให้มีความเหมือนกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เช่น กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (Role play)

ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) ได้ให้ข้อสรุป 10 ประการ ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. การเรียนรู้ภาษาที่สองจะเกิดขึ้นได้ง่ายถ้าผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสารในภาษาอย่างมีความหมาย (Interaction)

2. กิจกรรมทางภาษาหรือแบบฝึกหัดที่มีคุณภาพในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะสื่อความหมายในภาษา เพิ่มพูนแหล่งการเรียนรู้ทางด้านภาษา สังเกตการณ์ใช้ภาษา และมีส่วนร่วมในการร่วมสื่อสาร (Effective task)

3. การสื่อสารจะมีความหมายก็ต่อเมื่อผู้เรียนสามารถสื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง น่าสนใจ น่ามีส่วนร่วม (Meaningful communication)

4. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เน้นภาพรวม (Historic process) โดยจำเป็นต้องใช้ทั้งทักษะทางภาษาและรูปแบบอื่น ๆ (Modality)

5. การเรียนภาษาเกิดจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบอุปนัย (Inductive learning) คือการผ่านกระบวนการค้นพบกฎและรูปแบบของภาษาด้วยตนเอง และจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอนกฎเกณฑ์และรูปแบบของภาษา (Deductive learning and language discovery)

6. การเรียนภาษาเป็นการเรียนรู้ที่ค่อยเป็นค่อยไป ผู้เรียนเรียนรู้จากการใช้ภาษา และจากการลองผิดลองถูกในภาษา แม้ว่าจะเกิดความผิดพลาดในการใช้ภาษา ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้โดยเป้าหมายของการเรียนภาษาจริง ๆ แล้ว คือการมีความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและมีความเหมาะสม (Accuracy and fluency)

7. ผู้เรียนแต่ละคนมีกระบวนการในการพัฒนาภาษาของตนเองและมีอัตราในการพัฒนาที่แตกต่างกัน มีความต้องการและแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่ไม่เหมือนกัน (Individuality)

8. การเรียนภาษาที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับกลวิธีทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Strategy)

9. บทบาทของครูผู้สอนในห้องเรียนคือการเป็นผู้ที่ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกและสามารถใช้ภาษาและให้ผลสะท้อนกลับในการใช้ภาษา และการเรียนภาษาของผู้เรียน (Teacher as a facilitator)

10. ห้องเรียนเปรียบเสมือนชุมชนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และแบ่งปันการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Collaboration and sharing)

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

มีนักวิชาการได้นำเสนอรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

ไรท์ (Wright, 1981) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในด้านกิจกรรมการฟังและพูดว่า กิจกรรมฟังในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้กำหนดขึ้นมาอย่างหลากหลายเพื่อให้ตอบสนองในความต้องการ การฝึกฝน บนพื้นฐานทางวัฒนธรรม โดยกิจกรรมต่าง ๆ และการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ได้อธิบายและแสดงให้เห็นว่าการสอนการฟังนั้นจะต้องใช้สื่อที่มีความเหมาะสมต่อทุกกลุ่มเป้าหมาย ระดับความสามารถ การกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทำการฝึกใช้ภาษาในการสื่อสาร ตลอดจนผลที่จะกระทบต่อการฟังและของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมได้แบ่งออกดังนี้

1. การฟังเพื่อความเข้าใจ สิ่งสำคัญในการพูดเพื่อการสื่อสารในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนั้นแน่นอนว่า นักเรียนจะต้องสามารถเข้าใจในสิ่งที่คนอื่น ๆ พูดและสามารถตอบโต้ได้ โดยสื่อโสตที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการฟังเพื่อความเข้าใจนั้นจะต้องเป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับทักษะการฟังโดยตรง โดยครูผู้สอนจะต้องมีการให้คำชี้แนะสำหรับการฟัง ตลอดจนการกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้และมีวิธีการวัดผลอย่างเหมาะสม โดยมีตัวอย่างกิจกรรมดังนี้

1.1. การฟังและหาคำตอบ โดยนักเรียนจะถูกสอบถามหรือแยกแยะจากสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งอาจจะฟังจากครูหรือฟังจากเทป

1.2 ฟังและปฏิบัติตาม โดยนักเรียนจะสามารถฟังและให้สัญลักษณ์ หรือเขียนบนแผนที่วางแผน วาดตาราง วาดรูป ตอบแบบสอบถาม ตารางทางสถิติ กราฟ ตารางเวลา ตลอดจนตารางนัดหมายต่าง ๆ โดยข้อมูลจะต้องมาจากสิ่งที่ได้ยิน

1.3 ฟังและวาดภาพประกอบ นักเรียนจะวาดรูปจากสิ่งที่นักเรียนได้ยิน โดยอาจจะเป็นการวาดตามคำแนะนำต่าง ๆ การวาดตามลำดับเหตุการณ์ให้มีความสมบูรณ์ หรือข้อมูลอื่น ๆ จากสิ่งที่ได้ยิน

2. กิจกรรมการพูดแบบควบคุม ในหลายปีผ่านมามีหลายแนวคิดที่จะพัฒนาการพูดแบบควบคุมโดยใช้รูปภาพในนิตยสาร โดยสิ่งนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการพูด ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการในการที่จะฟังและพูดออกมา ในขณะเดียวกัน สิ่งนี้จะไปควบคุมกระบวนการคิดของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ สามารถใช้กิจกรรมกลุ่มในการฝึกพูดหรือบรรยายตามโครงสร้างทางภาษาและการใช้เกมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้สื่อและอุปกรณ์ในการสอนสามารถหาได้จากนิตยสารหรือรูปภาพต่าง ๆ ทั้งนี้รูปภาพ สามารถสร้างแรงจูงใจและเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษได้

3. กิจกรรมการพูดสนทนา การโต้วาที และการพูดแสดงความคิดเห็น กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมการใช้ภาษาอย่างอิสระของนักเรียน โดยที่นักเรียนมีประสบการณ์ และการฝึกฝนจากการพูดแบบควบคุมเรียบร้อยแล้ว กิจกรรมนี้นักเรียนจะใช้ภาษา เพื่อแสดงความคิดเห็น ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสิ่งที่ต้องการสื่อสารอย่างอิสระภายใต้โครงสร้างทางภาษาโดยสื่ออุปกรณ์หรือกิจกรรมจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านภาษาออกมา ซึ่งสถานการณ์อาจจะเป็นการแสดงบทบาทสมมติ การร้องขอข้อมูล การขอโทษ การแสดงความยินดี เป็นต้น

สเตอร์ทริช (Sturtridge, 1981) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติว่า กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมด้วยการแสดงบทบาทสมมติจะสามารถลดความไม่สนใจในชั้นเรียน การให้ผู้เรียนได้พูดอย่างมีความหมายเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้เรียนคนอื่น ๆ โดยกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมตินั้นถูกตีความไว้อย่างหลากหลายความหมายจากครูและผู้เขียนหนังสือ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ออกแบบมาให้ผู้เรียน ได้ใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการใช้ภาษาอย่างอิสระ ในสถานการณ์ที่คาดหวัง โดยตัวอย่างกิจกรรมอาจจะกำหนดเป็นสถานการณ์ตามสถานที่ต่าง ๆ การซื้อเชิญ การหยิบยืม สิ่งของ เป็นต้น

โฮลเด็น (Holden, 1981) ได้นำเสนอกิจกรรมการแสดงละคร โดยกิจกรรมการแสดงละครเป็นกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบทบาทที่ผู้เรียนได้รับ โดยความแตกต่าง ระหว่างการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงละครจะต่างกันตรงที่การบทบาทสมมติจะกำหนดสถานการณ์เพื่อนำเสนอวัตถุประสงค์ของบทบาทนั้น ๆ แต่การแสดงละครจะครอบคลุมกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารทั้งหมดในกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ

มาเลย์ (Maley, 1981) ได้นำเสนอเกมและกิจกรรมในการแก้ปัญหาว่า เกมเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการใช้ภาษา เพราะหากเรายอมรับว่าในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนมีความแตกต่างกันแล้ว ภาษาก็ย่อมมีความแตกต่างกันในการใช้ด้วยเช่นกัน เพราะสิ่งที่ควรคำนึงในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นคือ ธรรมชาติ การสร้างสรรค์ สื่อจริง พฤติกรรมทางด้านภาษา ที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้เรียน โดยในกลุ่มของเกมนั้น ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. เกม มีลักษณะของเกม ดังนี้
 - 1.1. เป็นเกมประเภทแสดงถึงความรู้ความจำหรือหลักการสังเกต
 - 1.2. เป็นเกมที่ยึดหลักการตีความหรือการเดาความหมาย
 - 1.3. เกมที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
 - 1.4. เกมกระดาน
 - 1.5. การ์ดเกม
 - 1.6. เป็นเกมที่แสดงถึงความต่อเนื่อง
2. กิจกรรมการแก้ปัญหา
 - 2.1. กิจกรรมตีความข้อมูล
 - 2.2. กิจกรรมที่แสดงถึงการตัดสินใจ
 - 2.3. กิจกรรมที่แสดงถึงกระบวนการคิด

บทบาทของครูผู้สอน

ลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) ได้อธิบายว่าบทบาทของครูผู้สอนไว้ว่า ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) โดยครูผู้สอนอาจจะต้องทำหน้าที่อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนทำหน้าที่ควบคุมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือการที่ครูจะต้องมีเป้าหมายในการประสานงานของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้และนำไปสู่การสื่อสารที่ดีขึ้นของผู้เรียน
2. ครูเป็นผู้จัดการชั้นเรียน โดยครูจะต้องทำหน้าที่ในการรับผิดชอบจัดกลุ่มผู้เรียนตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เป็นที่น่าพอใจ
3. ครูต้องสร้างความคุ้นเคยในการใช้ภาษาให้กับผู้เรียน โดยการนำเสนอภาษาใหม่ การทดสอบที่ควบคุมการร่วมกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด การประเมินผลตลอดจนการแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการใช้ภาษา
4. ครูจะไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ครูจะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาหรือเรียนรู้อย่างอิสระ โดยกิจกรรมจะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้บ่อยที่สุด เช่น กิจกรรมคู่

สลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) กล่าวว่า บทบาทของครูผู้สอนที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องก่อให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอดหลักการและความสำคัญรวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองของความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. จัดเรียงและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียนและวิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริม และพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

7. ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา กล่าวคือครูจะต้องทำหน้าที่ดูแลผู้เรียน ช่วยเหลือผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จในการใช้ภาษาในชั้นเรียน ซึ่งจะต้องเป็นผู้คอยชี้แนะดูแลจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคต

8. บางครั้งครูสามารถเป็นผู้ร่วมสื่อสารในกิจกรรมกับผู้เรียน ซึ่งครูสามารถ เป็นผู้นำเสนอและกระตุ้นผู้เรียนให้ใช้ภาษาโดยที่ไม่ต้องริเริ่มหลักในการเรียนรู้จากผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียน

ริชาร์ด (Richard, 2006, p. 4) ได้อธิบายบทบาทของผู้เรียน (Learner's role) ไว้ว่าในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในห้องเรียนมากกว่าผู้สอน ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเองโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ร่วมกับเพื่อน ๆ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน และผู้เรียนพยายามเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้นโดยการนำสิ่งที่ตนเรียนรู้ในห้องเรียน มาเป็นเครื่องมือช่วยในการหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน เช่น การอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ เรียนรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ตนเองสนใจจากห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อีกด้วย

ริชาร์ดและรอเจอร์ (Richard & Rogers, 1995 อ้างถึงใน ฐปทอง กว้างสวัสดิ์, 2549, หน้า 32) ได้อธิบายบทบาทของผู้เรียนว่าผู้เรียนคือผู้ปรึกษา (Negotiator) การเรียนรู้เกิดจากการปรึกษาหารือในกลุ่มผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ จุดมุ่งหมายหลักในการทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้พอ ๆ กับการรับ

ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 25-26) ได้นำเสนอขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ใช้กันจำแนกออกเป็น 3 วงจร ดังนี้

1. ชี้นำเสนอ (Presentation) ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะนำเสนอโครงสร้างทางภาษาใหม่ผ่านทางบทสนทนาหรือบทความสั้น ๆ ครูผู้สอนจะอธิบายโครงสร้างทางภาษาใหม่ให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน

2. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะฝึกปฏิบัติการใช้โครงสร้างทางภาษาใหม่ภายในบริบทที่ควบคุมแทนการทำแบบทดสอบ

3. ขั้นการนำไปใช้ (Production) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะฝึกการใช้ภาษาตามโครงสร้างในบริบทที่มีความแตกต่าง โดยการใช้เนื้อหาหรือข้อมูลของตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาทางด้าน การสื่อสารให้เกิดความคล่องแคล่ว

แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 134-135) ได้ระบุว่า วิธีการสอนตามแนวการเรียน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวคิดมากกว่ารูปแบบวิธีสอน ดังนั้นจึงไม่มีรูปแบบการสอน ที่เป็นสูตรสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเรียนการสอนนั้นสามารถ สรุปได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation or introducing new language) ขั้นตอนนี้ จะเป็นขั้นตอนที่เริ่มจากทักษะในการรับสาร คือ การฟังหรือการอ่าน โดยครูจะนำเสนอเนื้อหา ซึ่งมีบริบทหรือสถานการณ์กำกับอยู่ด้วย โดยใช้ภาพ การเล่าเรื่องให้ฟัง หรือการอ่านให้ฟัง โดย เนื้อหาที่สอนนั้นจะมีทั้งคำศัพท์และโครงสร้างที่เคยเรียนมาแล้ว และเนื้อหาที่จะนำเสนอใหม่ ให้กับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเรื่องราวที่เรียนได้บ้าง

2. ขั้นการฝึก (Practice/ Controlled practice) ในขั้นตอนนี้ครูเป็นผู้นำการฝึก โดยเน้น ความถูกต้องของเนื้อหาเป็นสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจความหมาย และ วิธีการใช้รูปแบบภาษานั้น ๆ การฝึกในขั้นตอนนี้จะเป็นการฝึกซ้ำ ๆ ตามตัวอย่าง หรือการฝึก แบบควบคุม ซึ่งครูต้องพยายามให้นักเรียนได้ฝึกอย่างทั่วถึงทั้งชั้น โดยอาจจะฝึก เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก เป็นคู่ หรือฝึกเดี่ยว แต่ต้องมีข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนได้ทราบ ว่าการออกเสียง ความเข้าใจ การตอบคำถามของนักเรียนนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ และต้องปรับปรุงแก้ไข ในส่วนใดบ้าง

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production/ Free practice) ครูสามารถกำหนด สถานการณ์ในการใช้ภาษาขึ้นใหม่แก่นักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ภาษาได้อย่างอิสระ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ที่ได้จากการฝึกแบบควบคุมตามขั้นตอนที่ 2 มาประยุกต์ใช้ ให้เหมือนกับ ลักษณะของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริง โดยในขั้นตอนนี้ถือว่าสำคัญมากเพราะว่านักเรียน จะได้ใช้ความสามารถในการถ่ายโอนความรู้จากสิ่งที่ได้ศึกษามาแล้ว สิ่งที่ต้องการสื่อสารให้ นักเรียนเกิดความต้องการ หรืออยากสื่อสารเพื่อหาข้อมูลที่ตนเอง ยังไม่ทราบ

พรสวรรค์ สี่ป้อ (2550, หน้า 25; สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537, หน้า 112-115) ได้นำเสนอ ขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ ขั้นฝึก และขั้น นำไปใช้ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. **ขั้นนำเสนอ (Presentation)** ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย รูปแบบภาษา การใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นการออกเสียง คำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์

2. **ขั้นฝึก (Practice)** ขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนรู้ใหม่มาฝึกปฏิบัติโดยการใช้ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน การฝึกปฏิบัติจะเริ่มจากการฝึกแบบควบคุมหรือชี้แนะ (Controlled practice) ต่อจากนั้นก็เป็นการฝึกแบบกึ่งควบคุม (Semi-controlled) โดยจุดประสงค์ในขั้นนี้คือ ให้ผู้เรียนจำรูปแบบภาษาให้ได้ จึงเน้นไปที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็ให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้นด้วย ในขณะที่ผู้เรียนฝึกนั้น ผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษา ได้ถูกต้องหรือไม่

3. **ขั้นนำไปใช้ (Production)** ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนถ่ายทอดสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนและฝึก โดยเป็นการนำภาษาไปใช้ในชีวิตจริงโดยผ่านทักษะทางภาษาเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นการนำภาษาที่เรียนมาแล้วไปสื่อสาร ผู้เรียนได้ทดลองใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาจจะเป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการสรุปขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

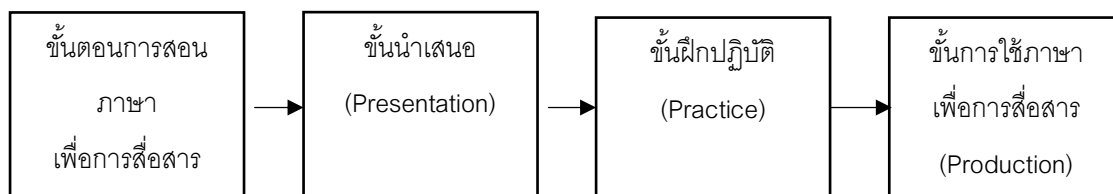
1. **ขั้นนำเสนอ (Presentation)** ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้กับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นในด้านของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนนั้น ๆ โครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2. **ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)** ขั้นตอนนี้นักเรียนจะเป็นผู้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามโครงสร้างที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นตอนแรก วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้คือต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาตามรูปแบบของภาษา ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ โดยจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดให้ โดยการฝึกสามารถทำการฝึกได้ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ฝึกคู่ ตลอดจนการฝึกเดี่ยว นอกเหนือจากนั้นครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่

3. **ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production)** ขั้นตอนนี้หลังจากที่ผู้เรียนได้ทำการฝึกแล้ว ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์

ต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งในสถานการณ์สมมติ หรือสถานการณ์จริง โดยขั้นตอนนี้ครูผู้สอน เป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น

จากการสรุปขั้นตอนในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสามารถสรุปขั้นตอนเป็นรูปภาพขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ดังนี้

ภาพที่ 8 สรุปขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติในส่วนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิด และมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ คุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ ค่าความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติ การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนหลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติ ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ

Community of practice หรือชุมชนนักปฏิบัติ มีนักวิชาการจากต่างประเทศ และนักวิชาการภายในประเทศได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติไว้หลายความหมายด้วยกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

ความหมายของ Community of practice หรือชุมชนนักปฏิบัติของนักวิชาการจากต่างประเทศได้ให้ความหมาย ดังนี้

เวงเกอร์และซินเดอร์ (Wenger & Snyder, 2000, p. 139) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึงกลุ่มของคนที่มาารวมกันโดยที่ไม่เป็นทางการและมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความสนใจร่วมกันภายในองค์กร โดยที่กลุ่มของคนในกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์อย่างเป็นอิสระในแนวทางที่สร้างสรรค์เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและการหาแนวทางใหม่ ๆ

เวงเกอร์, แม็คเดอร์มอท และซินเดอร์ (Wenger, McDermott & Snyder, 2002, p. 4) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติว่า หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่เข้ามาสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา หัวข้อที่ต้องการรู้และการเข้าถึงความรู้และความชำนาญบริบทของการมีปฏิสัมพันธ์บนพื้นฐานของความต่อเนื่อง

นิคโคล (Nickols, 2003, p. 2) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มที่เกิดจากการแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลเหล่านี้รู้ และเรียนรู้จากคนอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะเกี่ยวข้องกับงานที่พวกเขาปฏิบัติอยู่ พวกเขาจะได้รับประโยชน์จากการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากคนอื่น ๆ ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันและมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน เกิดเป็นความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง

เคมบริดจ์, คาพลัน และ ซัตเตอร์ (Cambridge, Kaplan, & Suter, 2005, p. 1) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติ คือ กลุ่มคนที่มีปัญหาหรือสนใจในปัญหาเดียวกันหรือหัวข้อที่สนใจร่วมกัน รวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาเพื่อให้ตอบสนองกับเป้าหมายซึ่งเป็นเป้าหมายทั้งเป็นรายบุคคลและเป้าหมายของกลุ่ม

ส่วนความหมายของ Community of Practice หรือชุมชนนักปฏิบัติจากนักวิชาการภายในประเทศได้ให้ความหมาย ดังนี้

จิระพงศ์ เรืองกุล (2557, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติคือ การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความชอบ ความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กันอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาในแนวทางใหม่ ๆ

สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม (2553, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจ มีปัญหา หรือมีความต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการเพื่อทำงานร่วมกัน และเสริมสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่สมาชิกในชุมชนเห็นร่วมกันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

บดินทร์ วิจารณ์ (2550, หน้า 155) ได้กล่าวว่าชุมชนนักปฏิบัติ คือ หัวใจหลักในการก้าวสู่การประสานการทำงานและการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างเป็นธรรมชาติ ที่สมาชิกแต่ละคนในชุมชนมีความสนใจ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันผ่านทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งผ่านการพบปะกันหรือผ่านเครือข่าย อินทราเน็ต-อินเทอร์เน็ต และหากองค์กรสามารถเชื่อมโยงชุมชนนักปฏิบัติเข้าด้วยกันจะเป็นเครือข่าย (Social network) ที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันจากหลาย ๆ ฟังก์ชันงาน

อารีย์ ศษฤทธิ (2553, หน้า 1) กล่าวว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มคนที่รวมตัวกัน เพื่อจัดกิจกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการจัดการความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2550, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของชุมชนนักปฏิบัติว่า เป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมีมาจาก คนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ซึ่งความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันจะเป็นสิ่งที่สำคัญโดยชุมชนนักปฏิบัติ จะมีความแตกต่างจากการจัดตั้งทีมงานเนื่องจากการร่วมกันอย่างสมัครใจ เป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกันโดยกิจกรรมทางสังคม ไม่ได้มีการมอบหมายงานเฉพาะหรือเป็นโครงการ แต่จะเลือกทำในหัวข้อเรื่องที่สนใจร่วมกันเท่านั้น

จากการศึกษาแนวคิดและความหมายของชุมชนนักปฏิบัติจากนักวิชาการข้างต้น ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดและความหมาย ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์แนวคิดของชุมชนนักปฏิบัติ

แนวคิด/ ความหมาย	Wenger and Snyder (2000)	Wenger et al. (2002)	Nickols (2003)	Darren (2005)	จิระพงศ์ เรืองกุล (2557)	สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม (2553)	บดินทร์ วิจารณ์ (2547)	อารีย์ ศษฤทธิ (2553)	สำนักงาน ก.พ.ร. (2550)
1. การรวมกลุ่มของกลุ่มคนที่มีความชอบ มีความสนใจในเรื่องเดียวกันด้วยความสมัครใจ	•	•	•	•	•	•	•	•	•
2. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ใหม่ ร่วมกัน	•	•	•	•	•	•	•	•	•
3. การสนใจประเด็นปัญหา ตลอดจน การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา	•			•	•				

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แนวคิด/ ความหมาย	Wenger and Snyder (2000)	Wenger et al. (2002)	Nickols (2003)	Darren (2005)	จิระพงศ์ เรืองกุล (2557)	สายสุณีย์ เทพสุขเยี่ยม (2553)	บดินทร์ วิจารณ์ (2547)	อารีย์ ศษฤทธิ (2553)	สำนักงาน ก.พ.ร. (2550)
4. การสร้างความสัมพันธ์ และการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในองค์กร ในรูปแบบที่เป็นทางการและรูปแบบ ที่ไม่เป็นทางการ	•	•				•			•
5. การเรียนรู้ประสบการณ์จากบุคคลรอบข้าง			•						

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติ หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำไปเผยแพร่ โดยสมาชิกแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัตินั้นจะมาด้วยความสมัครใจ มีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดและรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัตินั้นสามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

องค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ และคณะ (Wenger et al., 2002 อ้างถึงใน จิระพงศ์ เรืองกุล, 2557, หน้า 19) มองว่าชุมชนนักปฏิบัตินี้มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ หัวข้อความรู้ (Domain) ชุมชน (Community) และวิธีปฏิบัติ (Practice)

1. หัวข้อความรู้ (Domain) คือ เนื้อหาหรือปัญหาที่สมาชิกมีความสนใจร่วมกัน ทำให้เกิดความรับผิดชอบในองค์ความรู้และพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ขึ้นมา สมาชิกอาจมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อความรู้ที่ไม่เท่ากัน แต่ทั้งหมดมีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับหัวข้อความรู้ที่ช่วยใหสมาชิกตัดสินใจได้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญ ความเข้าใจร่วมกันครอบคลุมวัตถุประสงค์ ประเด็นปัญหาที่ได้รับการแก้ไขไปแล้วและที่ยังไม่ได้แก้ไข นอกจากนี้หัวข้อความรู้ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้สมาชิกทราบว่าอะไรที่ควรนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจึงจะทำให้เกิดประโยชน์

2. ชุมชน (Community) เป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความผูกพันทางสังคม ความเชื่อมั่นในความสามารถและความชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวให้สมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้ นั้นหมายความว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ของชุมชนนั้นมีความเชื่อมโยงกัน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ

3. วิถีปฏิบัติ (Practice) เป็นผลลัพธ์จากการรวมตัวกันของสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่ คือ ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันสร้างขึ้นมาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการทำงานประจำวันของตน รวมทั้งเป็นความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในงานของแต่ละคน มาป้อนกลับให้กับสมาชิกอื่นในชุมชน

บดินทร์ วิจารณ์ (2550, หน้า 158-159) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญต่อความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติไว้ 3 ประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. Head หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ หรือปัญญาที่เป็นศูนย์กลางความสนใจร่วมกัน และเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดการรวมตัวและยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกัน มีเอกลักษณ์ร่วมกัน และเป็นวาระร่วมกันของชุมชนนักปฏิบัติ

2. Heart หมายถึง การสร้างชุมชนนักปฏิบัติให้มีความเข้มแข็ง จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เสริมสร้างสายสัมพันธ์บนพื้นฐานของการให้เกียรติ เคารพและเชื่อถือซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันและสร้างแรงจูงใจ ความสมัครใจ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม กล่าวที่จะถามคำถามและมีการรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งจะสามารถทำให้ได้รับความรู้จากสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติมากขึ้น

3. Hand หมายถึง การดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งอาจมีการกำหนดร่วมกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ถอดบทเรียนซึ่งกันและกัน ทั้งในลักษณะพบปะเจอหน้ากันหรือใช้เครื่องมือ สื่อสารและเทคโนโลยีเชื่อมโยงถึงกันหลายรูปแบบ เช่น โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต โดยการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นนี้จะมี Head คือความรู้เฉพาะ ที่สมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติสนใจร่วมกันเป็นตัวผลักดัน และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการต่าง ๆ ในการพัฒนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการฟูมฟัก รักษาให้ชุมชนนักปฏิบัติ มีชีวิตชีวา

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดข้างต้นของนักวิชาการที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชนนักปฏิบัติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. Domain/ Head เป็นเรื่องของความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนเนื้อหา เรื่องราว ปัญหาต่าง ๆ ที่สนใจร่วมกัน

2. Community/ Heart คือ ความรู้สึกที่สมาชิกมีต่อชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. Practice/ Hand เป็นกิจกรรมหรือการลงมือทำของสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติ ลงมือปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนความรู้ตลอดจนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ

คุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ (Wenger, 1998, pp. 125-126) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติไว้ดังนี้

1. มีการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน มีความสามัคคีหรือการแก้ไขปัญหาร่วมกัน
2. มีการแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ร่วมกันทำ
3. มีการส่งผ่านข้อมูลและการริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างรวดเร็ว
4. มีการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่องภายในระยะเวลาที่กำหนด
5. การกำหนดปัญหาเพื่อที่จะอภิปรายอย่างรวดเร็ว
6. เนื้อหาสาระของผู้มีส่วนร่วมมีความครอบคลุม
7. รับรู้ในสิ่งที่คนอื่นรู้ สิ่งที่คนอื่นสามารถทำได้ และวิธีการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร
8. มีการร่วมกันในการกำหนดอัตลักษณ์
9. มีศักยภาพในการประเมินการปฏิบัติและผลการปฏิบัติอย่างเหมาะสม
10. ใช้เครื่องมือเฉพาะตลอดจนนวัตกรรมอื่น ๆ
11. การถ่ายทอดเรื่องราวในท้องถิ่น การแสดง และนวัตกรรมต่าง ๆ
12. ภาษาที่ผสมผสานและเส้นทางลัดในการติดต่อสื่อสาร เช่นเดียวกันกับกรณีของการสร้างสิ่งใหม่ ๆ
13. รูปแบบบางรูปแบบอาจได้รับการยอมรับจากสมาชิก
14. แลกเปลี่ยนในสิ่งที่สะท้อนกลับเกี่ยวกับการอภิปรายที่สะท้อนถึงมุมมองของสมาชิก

จิตินัฐ วิมานรัตน์ (2554, หน้า 69) ได้กำหนดคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะที่เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเอง หรือการเข้าร่วมองค์การ (Self-organizing communities of practice) ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะนี้เกิดจากการที่สมาชิกมีแรงจูงใจให้มีการแบ่งปันความสนใจร่วมกันภายในกลุ่ม ชุมชนนักปฏิบัติได้เพิ่มคุณค่า

โดยการแบ่งปันการเรียนรู้ ซึ่งกระทำโดยการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด มีการจัดหาประเด็น เรื่องราวหรือข้อปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานจริง และนำมาหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากคนอื่น

2. ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะที่เป็นองค์กรที่มีผู้จัดตั้งให้ (Sponsored communities of practice) ชุมชนนักปฏิบัติในลักษณะนี้ได้รับการสนับสนุนและจัดตั้งขึ้นจากนโยบาย การบริหารงานขององค์กร เพราะฉะนั้น ชุมชนนักปฏิบัติจะได้รับการคาดหวังว่า จะต้องมีความ ทั่วได้ และเป็นประโยชน์ต่อบริษัท ชุมชนนักปฏิบัติดังกล่าว จะได้รับทรัพยากรในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบและบทบาทในลักษณะที่เป็นทางการมากกว่า อย่างไรก็ตาม ชุมชนนักปฏิบัติ ในลักษณะนี้ ก็จะมีลักษณะการบริหารจัดการในตนเองมากกว่า มีความหลากหลายมากกว่า ทีมที่ทำโครงการ (Project team) ที่ถูกจัดตั้งขึ้นจากหลาย ๆ ฝ่าย

ไชแสง วิภาโตทัย (2552) ได้อธิบายคุณลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยสามารถ สรุปได้ดังนี้

1. ประสบปัญหาลักษณะเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน
2. ต้องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกันและกันซึ่งอาจจะพบกันด้วยตัวจริงหรือ ผ่านเทคโนโลยี
3. มีเป้าหมายร่วมกัน มีความมุ่งมั่นร่วมกัน ที่จะพัฒนาวิธีการทำงานได้ดีขึ้นตลอดจน มีความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อพัฒนาและเรียนรู้จากสมาชิกด้วยตนเอง
4. วิธีปฏิบัติคล้ายกัน ใช้เครื่องมือและภาษาเดียวกัน
5. มีความเชื่อและยึดถือคุณค่าเดียวกัน
6. มีบทบาทในการสร้างและใช้ความรู้ มีช่องทางเพื่อการไหลเวียนขององค์ความรู้ เพื่อทำให้ความรู้สามารถเข้าไปถึงผู้ที่ต้องการได้ง่าย
7. มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและมีวิธีเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกทางสังคม

ความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ และคณะ (Wenger et al., 2002, p. 82) กล่าวว่า ปัจจุบันมีองค์กร กลุ่มปฏิบัติงาน ทีมงาน และทีมงานที่ต้องการทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ การเกิดขึ้นของชุมชนนักปฏิบัติช่วยดำเนินการให้บุคคลเหล่านี้ติดต่อสื่อสารกัน เรียนรู้ร่วมกัน แบ่งปันความรู้เพื่อพัฒนากลุ่มและองค์กร ชุมชนนักปฏิบัติจึงมีความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นสถานที่ที่รวบรวมของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจในสาระหรือปัญหาร่วมกัน

2. ข้อมูลที่แต่ละคนมี นำมารวมแบ่งปันซึ่งกันและกัน โดยสื่อสารกันและแบ่งปันข้อมูล และประสบการณ์

3. เสวนากันระหว่างบุคคลเพื่อสำรวจแนวความคิดใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่ท้าทาย และสร้างโอกาสในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

4. ให้คำแนะนำในกลุ่มเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

5. กระตุ้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสื่อสาร การสอนงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล

6. เผยแพร่ความรู้ภายในกลุ่มเพื่อสร้างความก้าวหน้าของบุคคลหรือองค์กร

7. ช่วยสมาชิกให้ได้รับความรู้ที่สามารถจับต้องได้

8. สมาชิกตลอดจนผู้สนับสนุนจัดเตรียมเครื่องมือและสนับสนุน เช่น ทรัพยากร ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของสมาชิก

เคมบริดจ์ และคณะ (Cambridge et al., 2005, p. 1) ได้จำแนกความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติโดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะต้องมีการติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน

2. การสร้างบริบทร่วมกัน สำหรับบุคคลที่ต้องการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล เรื่องราวและประสบการณ์ส่วนบุคคลในหนทางแห่งการสร้างความสำเร็จในข้อมูลเชิงลึก

3. การเริ่มต้นสนทนา ระหว่างบุคคลที่เข้ามาสำรวจในสิ่งที่อาจเป็นไปได้ร่วมกัน การแก้ปัญหาที่ท้าทายร่วมกัน และสร้างสิ่งใหม่ตลอดจนการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

4. การกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการช่วยเหลือในฐานะตัวกลางในการสื่อสารในระบบที่เลี้ยง การฝึกฝน และการสะท้อนกลับหาตนเอง

5. การจัดกลุ่มและเผยแพร่องค์ความรู้ เพื่อที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับปรุง การปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขในการแก้ไขปัญหาทั่ว ๆ ไป ตลอดจนกระบวนการในการรวบรวม และประเมินในสิ่งที่ดีที่สุด

6. การแนะนำกระบวนการร่วมมือ คือการรวมกลุ่มและจัดการองค์กรเพื่อให้สามารถ กระตุ้นแนวคิดอย่างอิสระและการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

7. การช่วยบุคคลจัดระเบียบ โดยการปฏิบัติอย่างมีความหมายและกำหนดผลลัพธ์ ที่ชัดเจน

8. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติ และจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมตามความต้องการและการจัดสรรสหเทศ

ไซแสง วิภาโตทัย (2552) ได้อธิบายถึงความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ เกิดจากความใกล้ชิด ความพอใจ และพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน โดยลักษณะที่ไม่เป็นทางการจะเอื้อต่อการเรียนรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ ๆ มากกว่าโครงสร้างที่เป็นทางการ ชุมชนนักปฏิบัติที่จุดเน้นที่การเรียนรู้ ที่ได้รับการทำงานเป็นหลัก ซึ่งเป็นแง่มุมในเชิงปฏิบัติ ปัญหาประจำวัน เครื่องมือใหม่ ๆ พัฒนาการในเรื่องงาน วิธีการทำงานที่ได้ผล และไม่ได้ผลการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ฝังลึก สร้างความรู้และความเข้าใจได้มากกว่าการเรียนรู้จากหนังสือ หรือการฝึกอบรมตามปกติ เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีสมาชิกจากต่างหน่วยงาน ช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จได้ดีกว่าการสื่อสารตามโครงสร้างที่เป็นทางการ

รูปแบบของชุมชนนักปฏิบัติ

เวงเกอร์ และคณะ (Wenger et al., 2002, pp. 22-25) กล่าวถึงรูปแบบของชุมชนแนวปฏิบัติว่ามีความหลากหลายเป็นอย่างมากทั้งชื่อที่เรียกและความแตกต่างในแต่ละองค์กร ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบเล็กหรือใหญ่ ชุมชนแนวปฏิบัติบางแห่งมีขนาดเล็กและมีความเป็นส่วนตัวค่อนข้างมาก อาจประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพียงไม่กี่คน ในขณะที่ชุมชนอื่นอาจมีสมาชิกหลายร้อยคน โดยขนาดจะมีความสำคัญ เพราะชุมชนขนาดใหญ่จะมีโครงสร้างที่ต่างออกไป โดยมากจะแบ่งออกเป็นชุมชนย่อยตามพื้นที่หรืออาจแบ่งตามหัวข้อย่อยทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวมากขึ้น
2. รูปแบบอายุยืนยาวหรือมีอายุระยะสั้น จริงอยู่ที่พัฒนาการของแนวปฏิบัติมากินระยะเวลายาวนาน แต่ช่วงอายุของชุมชนก็อาจผันแปรเป็นอย่างมาก บางชุมชนอาจมีอายุยาวนานหลายร้อยปี แต่หลายชุมชนก็มีอายุระยะสั้น
3. รูปแบบอยู่รวมกันหรือกระจายตัว การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วชุมชนจำนวนมากเริ่มด้วยกลุ่มคนที่ทำงานในที่เดียวกันหรือใกล้กัน แต่การอยู่ร่วมกันก็ไม่ใช่ว่าจำเป็นต้องไปหลายชุมชนกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ บางชุมชนพบปะกันเป็นปกติแต่บางชุมชนติดต่อกันผ่านอีเมลล์หรือโทรศัพท์เป็นหลัก และอาจพบกันเพียงครั้งหรือสองครั้งต่อปี สิ่งที่จะช่วยให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความรู้กันไม่ใช่รูปแบบ

การสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งแต่เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ปัญหาหรือมุมมองที่เห็นร่วมกัน

4. รูปแบบเป็นเนื้อเดียวกันหรือเป็นส่วนผสมที่หลากหลาย ชุมชนบางแห่งเป็นเนื้อเดียวกัน เพราะประกอบขึ้นจากสมาชิกในสาขาหรือหน่วยงานเดียวกันแต่บางชุมชนอาจเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน แต่การมีปัญหาที่คล้ายคลึงกันก็เป็นแรงจูงใจอย่างแรงกล้าในการสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน แม้ว่าสมาชิกแต่ละคนอาจไม่มีพื้นฐานใดร่วมกันเลย ชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีพื้นฐานแตกต่างกันก็อาจมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น

5. รูปแบบภายในขอบเขตหรือข้ามขอบเขต ชุมชนแนวปฏิบัติสามารถเกิดขึ้นภายในองค์กรเดียวกันหรือข้ามขอบเขตขององค์กรก็ได้

6. รูปแบบไม่ได้วางแผนหรือแบบเจตนา หลายชุมชนเริ่มต้นโดยไม่มี การแทรกแซง หรือพัฒนาจากองค์การซึ่งสมาชิกจะรวมตัวกันแบบทันทีทันใดโดยไม่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้เพราะพวกเขาต้องการได้เพื่อนร่วมงานและคู่มือการเรียนรู้ แต่ในบางกรณี องค์กรมีเจตนาที่จะพัฒนาชุมชนแนวปฏิบัติขึ้นเพื่อดูแลขีดความสามารถที่จำเป็นขององค์การ แต่ไม่ว่าชุมชนจะเกิดขึ้นแบบไม่ได้วางแผนหรือแบบเจตนา ก็ไม่ได้กำหนดระดับความเป็นทางการของชุมชนแต่อย่างใด ชุมชนในระยะเติบโตและยังคงตื่นตัวอยู่เสมอ ในขณะที่บางชุมชนกลับเน้นเรื่องโครงสร้างเป็นอย่างมาก โดยมีทั้งการเรียกประชุม การกำหนดวาระการประชุม

7. รูปแบบไม่ได้รับการรู้จักไปจนถึงการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ชุมชนนักปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับองค์การในรูปแบบที่หลากหลายตั้งแต่รูปแบบที่ไม่มีใครรู้จักจนถึงรูปแบบที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างใหญ่โต มีการพบปะกันเป็นประจำในบางช่วงเวลา ชุมชนบางแห่งถูกค้นพบว่า มีคุณค่าอย่างมากต่อองค์กร การแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อได้รับการจัดการเป็นอย่างดีจะสามารถมอบสิทธิและทรัพยากรแก่ชุมชนโดยไม่ขัดแย้งกับแรงขับภายในของสมาชิก

การดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2549, หน้า 15-19) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสร้างกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. วงจรการเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติ จะเริ่มจากการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ในงานของสมาชิก หลังจากนั้นสมาชิกจึงนำความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายหรือปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดความรู้ใหม่ขึ้นจึงได้ทำการจดบันทึกหรือรวบรวมจัดทำเป็นฐานความรู้เพื่อที่จะสามารถนำไปเผยแพร่ให้คนอื่นได้นำไปใช้และอาจมีการนำความรู้ที่ได้นั้นไปสอนกลับเข้าไปในกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติ

อีก ซึ่งจะทำให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งเกิดการสังสมความรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นวงจรรอบอย่างต่อเนื่อง

2. สมาชิกในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย

2.1 Sponsor/ Leader ซึ่งมีชื่อในภาษาไทยเรียกว่า คุณเอื้อ ซึ่งจะเป็นผู้บริหารระดับสูงถึงระดับกลาง โดยจะเป็นผู้ให้แนวคิด ทิศทาง สนับสนุนทรัพยากร สร้างการยอมรับ สื่อสารและการสร้างแรงจูงใจ

2.2 Facilitator หรือ คุณอำนวย โดยเป็นสมาชิกที่มีหน้าที่วางแผนและจัดการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชนนักปฏิบัติ และช่วยเหลือด้านเทคนิค ตลอดจนการประสานกับคนนอกชุมชนนักปฏิบัติและองค์กรเพื่อประเมินผลและสื่อสารความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติ

2.3 Community historian หรือ Knowledge banker หรือ Secretary คือ คุณลิขิต ซึ่งเป็นสมาชิกที่มีการบันทึก รวบรวมข้อมูลของกลุ่ม เพื่อทำฐานข้อมูลของความรู้ที่ได้จากกลุ่ม

2.4 Member หรือ คุณกิจ เป็นสมาชิกที่ร่วมกันกำหนดคัดเลือกหัวข้อเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมประชุม แสดงความคิดเห็น สื่อสารกันภายในกลุ่มและประสานกับภายนอก

3. ทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติจะดำเนินไปด้วยดี ต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งเกิดการขยายผลออกไปอย่างกว้างขวางนั้น ต้องอาศัยทักษะและความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม ดังต่อไปนี้

3.1 เทคนิคการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ประกอบด้วย การฟังเป็น พูดเป็น ถามเป็น คิดเป็น เข้าใจเข้าถึงและสามารถจัดการกับสมาชิกได้ ตลอดจนเป็นคนที่มีบุคลิกดี น่าเชื่อถือ

3.2 เทคนิคการเป็นผู้บันทึกข้อมูล (Historian) ประกอบด้วย การฟังเป็น จับประเด็นเป็น สามารถบันทึกย่อพร้อมทั้งสาระสำคัญ สามารถใช้เครื่องมือช่วยได้ เขียนเป็น และสามารถจัดเนื้อหาให้เป็นหมวดหมู่ได้

4. ขั้นตอนของการทำชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย

4.1 ขั้นเริ่มต้น คือ การหา Sponsor/ Leader และทีมนำ แล้วกำหนดหัวข้อเรื่อง และขอบเขตที่สนใจ จากนั้นออกแบบโครงสร้างและกำหนดกิจกรรมหลัก เชิญชวนและรับสมัคร ปรับการทำให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรแล้วกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ

4.2 ขั้นเปิดตัว คือการกำหนดทรัพยากรและหาการสนับสนุน กำหนดวิธีการสื่อสาร จัดงานเปิดตัว ตลอดจนการกำหนดระยะเวลาการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.3 **ขั้นเติบโต** คือ การประชุมแลกเปลี่ยนและสร้างองค์ความรู้ช่วยเหลือกัน ในการแก้ปัญหาการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนนักปฏิบัติ และการประเมินผลการทำงาน

4.4 **ขั้นสลายกลุ่ม** คือ การตกลงใจร่วมกันเพื่อปิดตัว การพิจารณาในสิ่งที่ทำ ตลอดจนการรวบรวมบทเรียนต่าง ๆ ที่มี

5. การจดบันทึกที่ได้จากการทำชุมชนนักปฏิบัติ ประกอบด้วย การจับประเด็น การบันทึกเรื่องราวแสดงความสัมพันธ์จากการสนทนา การบันทึกย่อสาระสำคัญที่เกิดขึ้น และการปรับเอกสารให้เป็นระบบ

6. การทำ AAR (After action review) คือ กิจกรรมที่ใช้ทบทวนหรือประเมินผล การทำชุมชนนักปฏิบัติ ในแต่ละครั้งว่ามีจุดดี จุดด้อย รวมทั้งโอกาสและอุปสรรคอย่างไร ต่อการดำเนินการชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการทำชุมชนนักปฏิบัติ ในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อ เป็นการปรับปรุงการทำชุมชนนักปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มและเป้าหมาย ของ สมาชิก

สบาศี (Sbacea, 2004 อ้างถึงใน ณชกฤษฎิณานันท์ แก้วละเอียด, 2552, หน้า 55) ได้ให้ แนวทางในการดำเนินการของชุมชนนักปฏิบัติ โดยสามารถสรุปได้เป็นขั้นตอนหลัก ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การเริ่มต้น** คือ การค้นหาว่ามีเครือข่ายหรือกลุ่มคนใดบ้างในองค์กรที่อาจมีแนวโน้ม ที่จะพัฒนาไปเป็นชุมชนนักปฏิบัติได้ เมื่อค้นหาได้แล้วก็ร่วมกันค้นหา Sponsor และสมาชิกหลัก เพื่อร่วมกันกำหนดหัวข้อ (Domain) และขอบเขตของเนื้อหาความรู้ที่สนใจ รวมทั้งวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกหลักร่วมกันออกแบบโครงสร้างและกำหนดกิจกรรม หลัก ๆ เชิญชวนและรับสมาชิก ทั้งนี้ควรปรับรูปแบบของชุมชนนักปฏิบัติเพื่อให้มีความเหมาะสม กับวัฒนธรรมองค์กรด้วย

2. **การเปิดตัว** คือ การที่สมาชิกร่วมกันกำหนดกติกาต่าง ๆ เช่น วิธีการสื่อสาร ระยะเวลาและความถี่ของการพบปะกัน เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ (งบประมาณ เครื่องมือ เทคโนโลยี ฯลฯ) และหากการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง และทำการเปิดตัว ชุมชนนักปฏิบัติ

3. **การเติบโต** คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหา รวบรวมองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น นำความสำเร็จของการนำความรู้ไปใช้หรือเผยแพร่เพื่อขยายผล

ชุมชนนักปฏิบัติ พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของสมาชิก และประเมินผลที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบกับ เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ นำผลที่ได้มาปรับเปลี่ยนและปรับปรุงวิธีการ ให้เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติมีชีวิตชีวาและให้ประโยชน์ต่อสมาชิกและองค์กรอันจะนำมา ซึ่งความยั่งยืน ของชุมชนนักปฏิบัติ

4. การสลายตัว คือ เมื่อชุมชนนักปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเจริญเติบโต จนถึงจุดที่สมาชิกเห็นพ้องต้องกันว่าควรสลายตัว สมาชิกจะรวบรวมบทเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับ องค์กรความรู้ที่ได้สร้างขึ้น รวมทั้งพิจารณาสิ่งที่จะทำร่วมกันในอนาคต เช่น การสร้างชุมชน นักปฏิบัติใหม่ การไปรวมกับกับชุมชนนักปฏิบัติอื่น ๆ การเผยแพร่องค์ความรู้ที่สร้างขึ้นให้แก่ผู้ ที่อาจต้องการใช้ความรู้ดังกล่าว เป็นต้น

จิระพงศ์ เรืองกุล (2557, หน้า 22-23) กล่าวว่า เพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีข้อควรพิจารณาในแต่ละกระบวนการของการพัฒนาซึ่งสามารถสรุป ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการจัดตั้ง ในการเตรียมการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติควรมีการระบุประเภท เนื้อหาหรือหัวข้อความรู้ (Domain) โดยมุ่งค้นหาว่ามีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ อะไรบ้าง มีการดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง อะไรที่สามารถทำได้หรืออะไรที่เป็นอุปสรรค โดยชุมชน นักปฏิบัติควรที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติจากความพร้อมของสมาชิกภายในชุมชน

2. กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ โดยชุมชนนักปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกไว้อย่างชัดเจน เช่น ผู้สนับสนุน ผู้ประสานงาน และสมาชิก ซึ่งบทบาทและหน้าที่นั้นย่อมมีความสำคัญแตกต่างกันออกไป

3. อำนวยความสะดวกและจัดหาสถานที่ การอำนวยความสะดวกคือการจัดหา ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อให้มีความครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของ การเดินทางมาประชุม ค่าวิทยากร ค่าประสานงานตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของสถานที่นั้น ก็สามารถกำหนดได้หลากหลายรูปแบบ เช่น สภากาแฟ การจัดประชุมตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ด้วย เช่น อีเมลล์ หรือเว็บบล็อก เป็นต้น

4. การดำเนินกิจกรรม ในการดำเนินงานของชุมชนนักปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการสื่อสาร ให้สมาชิกได้ทราบโดยทั่วกัน โดยผู้สนเข้าร่วมชุมชนจะสามารถดำเนินการใดเพื่อเข้าร่วมประชุม โดยกิจกรรมหลักของชุมชนนักปฏิบัติคือการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิก

ในขณะที่เดียวกันยังสามารถใช้เทคโนโลยีหรือชุมชนออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ตลอดเวลา และสิ่งสำคัญคือการเผยแพร่ในสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บ้าง

5. การติดตามและประเมินผล เนื่องจากชุมชนนักปฏิบัติมีการใช้ทรัพยากรของสมาชิกในชุมชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการของชุมชน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการทำอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดสภาพที่เป็นไปในลักษณะของการควบคุมจัดการชุมชนมากเกินไป

6. การรักษาความต่อเนื่องของชุมชนนักปฏิบัติ สิ่งสำคัญของการสร้างชุมชนนักปฏิบัติคือการทำให้เกิดบรรยากาศของความสนุกสนาน คึกคัก มีการนำประสบการณ์ ความรู้ต่าง ๆ ของคนในชุมชนนักปฏิบัติมาทำการแลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นจะต้องมีการขยายชุมชนสื่อสาร และเผยแพร่องค์ความรู้ให้องค์กรหรือชุมชนอื่นได้รับทราบ มีการสร้างเครือข่าย มีการพบปะสังสรรค์ และดำเนินกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง

แคมบริดจ์ และคณะ (Cambridge et al., 2005, p. 2) ได้จำแนกขั้นตอนของการสร้างชุมชนนักปฏิบัติออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. Inquire (ขั้นสืบเสาะ) หมายถึง กระบวนการสำรวจ สอบถามเพื่อให้ได้รายละเอียดที่จำเป็นในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างสมาชิก
2. Design (การออกแบบ) หมายถึง การกำหนดกิจกรรม สารสนเทศ กระบวนการกลุ่ม ในการทำชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกที่จะสามารถสนับสนุนเป้าหมายของชุมชนนักปฏิบัติ
3. Prototype (การสร้างแบบแผน) หมายถึง การนำร่องสู่ชุมชนและการคัดเลือกกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้รับการระงาน ตลอดจนการทดสอบสมมติฐาน การปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ การสร้างเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
4. Launch (การเริ่มปฏิบัติการ) หมายถึง การขยายองค์ความรู้ของการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสู่ชุมชนในรูปแบบที่กว้างขึ้น เพื่อให้รูปแบบนั้นได้ดึงดูดสมาชิกใหม่ให้มีความสนใจ และสามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างเต็มที่
5. Grow (การเจริญเติบโต) หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแลกเปลี่ยนในด้านความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างเหตุการณ์ทางเครือข่ายที่ทำให้ได้พบปะบุคคลกลุ่มบุคคลและการสร้างเป้าหมายองค์กรเพื่อที่จะเพิ่มพูนตลอดจนการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติร่วมกัน

6. Sustain (การรักษาความต่อเนื่อง) หมายถึง การสร้างความยั่งยืนและการประเมินความรู้และผลงานโยการสร้างชุมชนแห่งข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ เป้าหมาย กิจกรรม บทบาทสารสนเทศ และรูปแบบที่จะปฏิบัติในอนาคต

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความ และสรุปได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	สำนักงาน ก.พ.ร. (2550)	Kim Sbacea (2004)	จิระพงศ์ เรืองกุล (2557)	Cambridge et al. (2005)
1. เริ่มต้น	•	•		
2. เปิดตัว	•	•		
3. เติบโต	•	•		
4. สลายตัว/ สลายกลุ่ม	•	•		
5. เตรียมการ			•	
6. กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ			•	
7. อำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรม			•	
8. ดำเนินกิจกรรม			•	
9. ติดตาม/ ประเมินผล			•	
10. รักษาความต่อเนื่อง			•	
11. สืบเสาะ				•
12. ออกแบบ				•
13. สร้างแบบแผน				•
14. เริ่มปฏิบัติการ				•
15. เจริญเติบโต				•

เมื่อพิจารณาขั้นตอนของขั้นตอนในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติจากนักวิชาการ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติออกเป็น 5 ขั้นตอน และแผนผังขั้นตอนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

จากการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ พบว่า โปรแกรมมีกระบวนการในการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) หมายถึง การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่มครูที่มีความสนใจในการเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) หมายถึง การสะท้อนปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของครูผู้สอนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยความสมัครใจ ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะมีการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนของตนเองระหว่างการจัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนให้สมาชิกฟัง
3. ขั้นตอนออกแบบกิจกรรม (Activity designing) หมายถึง การวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมร่วมกัน มีการกำหนดบทบาท และความรับผิดชอบของสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้การสร้างชุมชนนักปฏิบัติประสบผลสำเร็จ โดยบทบาทและความรับผิดชอบจะแตกต่างกันออกไป
4. ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของครูด้วยการใช้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยที่สมาชิกแต่ละคนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายในชั้นเรียนของตนเอง หลังจากที่มีการออกแบบกิจกรรมและการวางแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกอย่างเป็นระบบแล้ว
5. ติดตามและประเมินผล (Evaluating) หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมการทำชุมชนนักปฏิบัติในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจแล้วนำผลการปฏิบัติมาปรับเปลี่ยนร่วมกันของสมาชิกเพื่อให้ได้วิธีการหรือแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และเตรียมเผยแพร่สู่ชุมชนถัดไป

โดยทั้ง 5 กระบวนการสามารถสรุปออกมาเป็นกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังนี้

โดยทั้ง 5 กระบวนการสามารถสรุปออกมาเป็นกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังนี้

ภาพที่ 9 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

หลักในการพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บดินทร์ วิจารณ์ (2550, หน้า 176-181) ได้กล่าวถึงหลักการของชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ 7 ประการซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิวัฒนาการที่ก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติ เริ่มต้นจากกลุ่มเครือข่ายหลัก ๆ ที่คุ้นเคย หรือ รู้จักกันมาก่อน มาร่วมกันก่อตั้งเป็นชุมชนนักปฏิบัติหลังจากที่มีความสัมพันธ์กันแล้วจึงค่อย กำหนดโครงสร้างหรือวิธีการในการแบ่งปันความรู้และนำเทคโนโลยี IT มาสนับสนุนและเอื้อต่อการสร้างและแบ่งปันองค์ความรู้ ผ่านทางเว็บไซต์ หรือวิธีการสื่อสารต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และจำเป็นต่อการสื่อสารเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

2. เพื่อก่อให้เกิดความหลากหลายและการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นอกจากสมาชิกในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติจะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากความต้องการร่วมกันแล้ว ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกชุมชนนักปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้แลกเปลี่ยนความคิดกับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดความหลากหลาย

ในมุมมอง นำความไปสู่แนวคิดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใหม่ ๆ ได้แล้ว
ยังก่อให้เกิดนิสัยและความมีชีวิตชีวา ตื่นตัวในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3. ถึงแม้ว่ากลุ่มสมาชิกหลัก (Core group) จะเป็นแหล่งที่สร้างและกระจายความรู้
ที่เกิดขึ้นในชุมชนนักปฏิบัติ และโดยปกติแล้วสมาชิกที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหลัก ๆ นี้มีเพียง 10-15%
ของจำนวนสมาชิกในชุมชนนักปฏิบัติทั้งหมด จะเป็นกลุ่มหลัก และเป็นพลังหลักของชุมชน
นักปฏิบัติในการสร้างสรรค์กิจกรรม คอยตอบคำถาม นำข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ นำมาเสนอในกลุ่ม
กระตุ้นก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ขึ้นในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติ กลุ่มสมาชิกหลักนี้
จะเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานในภาพรวมของชุมชนนักปฏิบัติถึง 60-70%

4. พัฒนาชุมชนนักปฏิบัติทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในรูปแบบ
ที่เป็นแบบเปิดเผยมีพิธีการ (Public) และในรูปแบบที่เป็นส่วนตัว (Private) โดยช่องทาง
ของความหลากหลาย ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
จะเป็นรากฐานที่สำคัญก่อให้เกิดการสื่อสารเป็นกันเองและเปิดเผยจริงใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน
มากขึ้น

5. มุ่งเน้นคุณค่าที่เกิดขึ้นในกลุ่มและองค์กรเนื่องจากช่วงก่อตั้งชุมชนนักปฏิบัติ
ในเบื้องต้นคุณค่าที่เด่นชัดจะยังไม่เกิดขึ้นในทันที คุณค่าที่แท้จริงจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำข้อมูล
และความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนนักปฏิบัตินั้นไปเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติและการแก้ปัญหา

6. การสร้างความคุ้นเคย และความแตกต่างเร้าใจให้กับให้กับชุมชนนักปฏิบัติ
ความคุ้นเคยที่ว่าคือ พัฒนาชุมชนนักปฏิบัติให้มีความรู้ผูกพันเหมือนชุมชนชาวบ้านในสมัยก่อน
ที่เพื่อนบ้านแบ่งปันอาหารโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่ชุมชนนักปฏิบัติยังคงต้องการกิจกรรมที่ตื่น
เต้นหลากหลายที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เหมือนมีการพจญภัย และเดินทาง
ร่วมกันไปยังปลายทางเป้าหมายใหม่ ๆ ที่ท้าทาย

7. สร้างนิสัยและความหลากหลายให้กับชุมชนนักปฏิบัติ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า หัวใจ
ของชุมชนนักปฏิบัติคือ สายสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน
ในการแบ่งปันความรู้กันและกัน พัฒนาให้ชุมชนนักปฏิบัติยั่งยืน ดังนั้นเพื่อสร้างให้ชุมชน
นักปฏิบัติมีชีวิตชีวา เราอาจจะจัดประชุมกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติในสภาพใหญ่เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
หรือการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติเอง (Share forum) หรือ
คุยกันวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ ดูงานหน่วยงานต่างหน่วยงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่

การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ในส่วนนี้ เป็นการรวบรวมแนวคิดและมุมมองของนักวิชาการหลากหลายท่าน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ พื้นฐานแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ รูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่

การศึกษาและการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัยไม่เว้นแม้กระทั่งการศึกษาหรือการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งการศึกษาหรือการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่นั้นมีความแตกต่างจากการศึกษาหรือการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้เพราะการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาบนพื้นฐานของความต้องการหรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตเพื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่จากนักวิชาการจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult education or andragogy) ของนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ ดังนี้

โนลส์ (Knowles, 1980, p. 40) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้

โนลส์, โฮลตัน และสวอนสัน (Knowles, Holton & Swanson, 2011, p. 37) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ตระหนักถึงประสบการณ์ที่สำคัญ มีการรับรู้ซึ่งนำไปสู่กระบวนการวัดและประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญ โดยประสบการณ์ที่มาพร้อมกับความหมายที่ว่าเรารู้ในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นและสิ่งที่เป็นส่วนสำคัญต่อบุคลิกภาพ ส่วนบุคคล

เมอร์เรียมและบร็อกเกต (Merriam & Brockett, 2007, p. 4) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่หมายถึง การแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของการทำงานตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ของคนในองค์กรที่ต้องการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ซึ่งประสบการณ์นั้นไม่จำเป็นที่จะต้องตรงกับวิชาชีพของตนเองก็ได้ มีการจัดการหรือวางแผนที่มีความชัดเจน ตลอดจนการปรึกษาซึ่งกันและกันเพื่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

เมอร์เรียม, คาฟเฟลล่า และบัมการ์ตเนอร์ (Merriam, Caffarella & Baumgartner, 2007, p. 84) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้และการศึกษาผู้ใหญ่เป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ที่จะต้องเรียนรู้

เพื่อที่จะพัฒนาตนเองด้วยประสบการณ์ ตลอดจนความพร้อมในการเรียนรู้ภายใต้บทบาทของสังคมเพื่อต่อยอดความรู้หรือประยุกต์ใช้ความรู้ในอนาคต

รอเจอร์ (Rogers, 2002, p. 54) ได้กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาในหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์หรือเป็นส่วนหนึ่งในวัยผู้ใหญ่เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริงได้

อาชัญญา รัตนอุบล (2559, หน้า 35) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่มีความสำคัญในแง่มุมของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสถานะของการทำงาน และจำเป็นที่จะต้องใช้การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของตนเองอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐาน ของความสนใจและความต้องการ มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอน มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่สามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้ เจตคติ รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้ ในเชิงเนื้อหาและเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ปิยนันท์ ฉายานพรัตน์ (2558) กล่าวว่า ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เน้นการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง โดยที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้เฉพาะในสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเองเพื่อเพิ่มพูนความมีคุณค่ากับตนเองให้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการคาดหวังการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้งานได้จริงและทันที

ปิยะ ศักดิ์เจริญ (2558, หน้า 12) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่เป็นแนวคิดที่เปิดโลกทัศน์ให้กับคนทั่วไปได้รับรู้ถึงความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องของผู้ใหญ่ที่แม้จะพ้นจากสภาพเกณฑ์การศึกษามาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้สอนคอยสนับสนุนและชี้แนะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาลี จิรวัดมานนท์ (2551) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กระบวนการที่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ต่อเนื่องภายหลังจากที่ออกจากโรงเรียน โดยศึกษาต่อเนื่องเพื่อวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ หรือทักษะ นำสู่การพัฒนาตนเอง ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาจจัดขึ้นในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย การฝึกอบรมต่าง ๆ ในระบบโรงเรียนและระบบอื่น ๆ

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544, หน้า 58) กล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่า เป็นสิ่งที่สามารถแสดงให้เห็นความสำคัญของการรับรู้ตนเองของผู้ใหญ่ที่รับรู้ว่าคุณสามารถชี้แนะตนเองในการเรียนรู้อาจจัดสภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อคุณลักษณะนี้ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคงทน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความดังกล่าว ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความ และสรุปได้ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่

ความหมาย	Knowles (1980)	Knowles et al. (2011)	Merriam and Brocket (2007)	Merriam et al. (2007)	Rogers (2002)	อาชัญญา รัตนอุบล (2559)	ปิยนันท์ ฉายานพรัตน์ (2558)	ปิยะ ตักดิ์เจริญ (2558)	มาตี จิวัฒน์านนท์ (2551)	ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544)
1. การเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพ ด้านการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง	•	•		•		•	•	•	•	•
2. การเรียนรู้หรือการศึกษาที่เกิดขึ้น จากความสนใจและความต้องการ	•				•	•	•			
3. การเรียนรู้และการศึกษาที่มีลำดับ ขั้นตอน			•			•				
4. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิด ทักษะ ทักษะ ตลอดจน ประสบการณ์ต่าง ๆ	•	•	•	•	•				•	
5. การเรียนรู้และการศึกษาด້วยมวล ประสบการณ์		•	•	•	•					
6. การเรียนรู้และการศึกษาที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ								•		
7. การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและ พัฒนาสังคม				•			•			

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของการศึกษาผู้ใหญ่ จากนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง การเรียนรู้และการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาตนเองของผู้เรียนตามความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถตอบโจทย์การเรียนรู้ของตนเองได้ เป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนเรียน ทักษะ ทักษะ แนวคิด

ตลอดจนมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นชัดเจน

แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544, หน้า 7-30) ได้นำเสนอปรัชญาพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้ใหญ่ไว้ 5 แนวคิด ซึ่งมีความสำคัญและสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงเสรีนิยม (Liberal adult education) จุดเน้นของการศึกษากลุ่มนี้อยู่ที่การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ให้ความสำคัญกับเนื้อหาความรู้ที่มีการเรียบเรียงรวบรวมไว้โดยผู้รู้ มีเป้าหมายของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนผู้ใหญ่ทางด้านปัญญาและความคิดอย่างไตร่ตรองและอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปสู่การเปิดกว้างทางความคิดของผู้เรียนผู้ใหญ่
2. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงพิพัฒนาการนิยม (Progressive adult education) แนวคิดกลุ่มนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยให้ความสำคัญไปที่การสังเกตและการทดสอบสมมติฐานที่ได้จากการลงมือปฏิบัติจริง ตลอดจนการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ที่ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อประโยชน์สุขของปัจเจกบุคคลและของสังคม
3. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงพฤติกรรมนิยม (Behaviorist adult education) แนวคิดพฤติกรรมนิยมเป็นระบบความคิดทางจิตวิทยาที่มีผลกระทบต่อการศึกษาโดยทั่วไปและการศึกษาผู้ใหญ่อย่างมาก จุดเด่นของแนวคิดนี้อยู่ที่การให้ความสนใจในพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตที่แสดงออกและสังเกตได้ ทั้งนี้พื้นฐานของความเชื่อเชื่อว่าการศึกษจะต้องศึกษาเพื่อให้บุคคลอยู่รอด และบุคคลจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป ตลอดจนการร่วมมือและพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อให้สังคมและส่วนร่วมอยู่รอด
4. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม (Humanistic adult education) จุดเน้นของแนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่เชิงมนุษยนิยม มีจุดเด่นอยู่ที่เสรีภาพและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล รวมทั้งเน้นการพัฒนาบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอารมณ์และเจตคติทางบุคลิกภาพ ตลอดจนความเชื่อที่ให้บุคคลเป็นปัจเจกบุคคลมีความเป็นตนเอง และรับผิดชอบในตนเอง โดยมนุษย์นั้นมีธรรมชาติเป็นคนดีภายใต้สิ่งแวดล้อมที่อบอุ่น รักใคร่ ตลอดจนมีเสรีภาพในการพัฒนาและเจริญเติบโตและสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้ โดยอาศัยความฉลาด ปัญญา และความรู้เหตุผล

5. การศึกษาผู้ใหญ่เชิงปฏิรูปนิยม (Radical adult education) แนวความคิดนี้เชื่อว่า มนุษย์รู้ว่าตนเอง มีความรู้ และรู้ว่าสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้ มนุษย์สามารถยกระดับจิตสำนึกให้สูงขึ้นและเข้า ไปมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วม รวมทั้งให้ถือเป็นพันธกิจ ในการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งมนุษย์ยังมีอิสระในการคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการ พุดคุย เพื่อยกประเด็นปัญหามาร่วมคิดและร่วมแก้ไข ตลอดจน มีเป้าหมายที่ทำให้บุคคลสามารถ เรียนรู้โดยการเผชิญกับความจริงที่เป็นรูปธรรมในชีวิต

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555, หน้า 226-239) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่หรือ Andragogy ไว้ 2 แนวคิด ซึ่งมีความสำคัญและสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. แนวคิดสองกระแสที่นำไปสู่ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ โดยแนวแนวคิดสองกระแส ที่นำไปสู่ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย กระแสความคิดทางวิทยาศาสตร์ (Scientific) และ กระแสความคิดเกี่ยวกับศิลปะด้านการสอน (Artistic stream)

1.1 กระแสความคิดทางวิทยาศาสตร์ เป็นการค้นคว้าทดลองและเสาะแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการที่เคร่งครัดต่อระเบียบวิธีการวิจัย โดยเน้นด้านการทดลองตามหลักเกณฑ์ ทางวิทยาศาสตร์ โดยแนวคิดสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่มีความสามารถในการเรียนรู้ และความสนใจ ของผู้ใหญ่ที่แตกต่างออกไปจากการเรียนรู้ของเด็ก

1.2 กระแสความคิดเกี่ยวกับศิลปะด้านการสอน เป็นแนวคิดด้านที่เป็นศิลปะ ในการเรียนรู้ โดยการค้นหาวิธีการในการรับความรู้ใหม่ ๆ และการวิเคราะห์ถึงความสำคัญของ ประสบการณ์และให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้อย่างไร โดยการเรียนรู้นั้นจะมีการ เริ่มต้นโดยใช้สถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่าการเริ่มต้นจากเนื้อหาวิชา อีกทั้งหลักสูตร จะสร้างขึ้น จากความสนใจและความต้องการจากผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแหล่งความรู้ที่มีค่าสูงสุด ในการเรียนรู้ ของผู้ใหญ่ก็คือประสบการณ์ของผู้เรียนเอง

2. แนวคิดที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่

2.1 แนวคิดของ เปาโล แฟร์รี (Paulo Freire) โดยแนวคิดของแฟร์รีเป็นไปใน ลักษณะแนวทางมนุษยนิยม คือ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความจริงว่า ตัวผู้เรียน จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และควรจะมีลักษณะของการค้นคว้าหาความรู้อย่างกระตือรือร้น (Active learning) ไม่ใช่เป็นเพียงการนิ่งเฉย (Passive) เพื่อรับฟังอย่างเดียว

2.2 แนวคิดของ อีวาน อิลลิช (Ivan Illich) เป็นแนวคิดที่มีการเสนอแนะแนว ทางเลือกใหม่เพื่อการศึกษา และจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยที่การศึกษาที่ แท้จริงนั้นบุคคลเองสามารถเสาะแสวงหาได้จากข้อเท็จจริงในสังคม ซึ่งแนวคิดที่สำคัญคือการจัด

ให้มีการศึกษาตลอดชีวิต เพราะจะทำให้เกิดการศึกษอย่างต่อเนื่อง ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งช่วยกำหนดแนวทางว่าจะเรียนรู้อย่างไร เรียนได้ที่ไหน และควรเรียนรู้อะไรบ้าง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้แต่ละคนสามารถแสวงหาการศึกษาที่เหมาะสมตลอดอายุตัวเอง

2.3 แนวคิดของ เอลเลน ทัฟ (Allen Tough) โดยแนวความคิดของทัฟ กล่าวว่า ผู้เรียนสามารถวางแผนการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง สำหรับวิธีการเรียนก็เป็นการศึกษาหาความช่วยเหลือในด้านของเนื้อหาวิชาจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จากเพื่อน ๆ หรือคนที่คุ้นเคยกัน รวมทั้งการค้นคว้าจากเอกสารและตำราเรียน และมีการวางแผนมีขั้นตอนในการดำเนินงานชัดเจน

เมอร์เรียม และ บรอกเก็ต (Merriam & Brocket, 2007, pp. 143-153) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformative theory) ว่า ประสบการณ์เป็นศูนย์กลางเพื่อสร้างความเข้าใจของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงแค่การสั่งสมประสบการณ์ แต่ยังเป็นการอำนวยความสะดวกด้านประสบการณ์ในการเรียนรู้ส่วนบุคคลอีกด้วย ทั้งนี้ เมอร์เรียมและ บรอกเก็ต กล่าวว่า การที่ผู้ใหญ่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ได้นั้นจำเป็นต้องมีขั้นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา จะต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาผู้ใหญ่ (Adult development)
2. สติปัญญาและการจดจำ (Intelligence and memory)
3. ธรรมชาติของการเรียนรู้ (The Learning environment)
4. การฝึกปฏิบัติและการพัฒนา (Training and development)
5. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential learning)

อาชัญญา รัตนอุบล (2559, หน้า 52) ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self-directed learning) ว่า การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองสำหรับผู้ใหญ่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่เลือกใช้สำหรับการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ตามความพึงพอใจ โดยมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ มีการวางแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมีการเลือกแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้องและเหมาะสม เลือกวิธีการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมสัมพันธ์กับนิสัย และเป็นไปตามลักษณะการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงมีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง

หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่

โนลส์ และคณะ (Knowles et al., 2011, pp. 60-62) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 6 ประการสำคัญ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการในการเรียนรู้ (The need to know) กล่าวคือ ก่อนที่จะเริ่มต้นหรือการให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จำเป็นต้องทราบประเด็นหรือเหตุผลในการเรียนรู้ของตนเองก่อนว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร และสิ่งที่เรียนนั้นจะเกิดประโยชน์ในชีวิตของตนเอง หรือเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างไรบ้าง

2. วุฒิภาวะของผู้เรียน (The learner's self-concept) กล่าวคือ การที่ผู้ใหญ่มักต้องการ ความเป็นอิสระในการควบคุมและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง โดยบางครั้งอาจจะรู้สึกไม่พึงพอใจ ต่อด้าน ตลอดจนลดความร่วมมือในสิ่งที่ขัดต่อความต้องการของตนเอง

3. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learner's experience) กล่าวคือ ผู้ใหญ่นั้นมีประสบการณ์หรือสั่งสมประสบการณ์มาแล้วในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งและมีความต้องการที่จะแบ่งปันความรู้จากประสบการณ์ที่ตนเองมีให้กับผู้อื่น และยิ่งไปกว่านั้นยังมีความต้องการคำชื่นชมหรือคำที่มาสันนิษฐานความรู้ของตนเองเพื่อแสดงให้เห็นว่าความรู้หรือประสบการณ์ที่ตนเองมีนั้นเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้อื่น

4. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn) กล่าวคือ ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และต้องการกระทำ โดยเนื้อหาหรือองค์ความรู้นั้นมีประโยชน์และตรงกับความสนใจหรือความต้องการของตนเองและสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาหรือสนับสนุนการเรียนรู้หรือการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์จริงได้

5. แนวโน้มในการเรียนรู้ (Orientation to learn) กล่าวคือ แนวโน้มหรือทิศทางต่อกระบวนการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทั้งนี้การเรียนรู้จะต้องเริ่มต้นจากปัญหาหรือประสบการณ์จริง และอย่างน้อยจะต้องแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นสามารถนำไปใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

6. แรงจูงใจ (Motivation) กล่าวคือ ผู้ใหญ่จะต้องมีหรือสร้างแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งแรงจูงใจนั้นอาจจะเป็นเรื่องของแรงจูงใจภายใน เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และประเด็นอื่น ๆ ที่สอดคล้อง

โนว์ (Knowles, 1984, p. 79) ได้กล่าวถึงกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. มโนภาพต่อตนเอง (Self-concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะมากขึ้น มโนภาพต่อตนเองเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้บรรลุถึงการควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลนั้นได้เป็นผู้ใหญ่ และผลที่ตามมาจากการเป็นผู้ใหญ่ คือ เกิดความต้องการทางจิตใจที่จะให้ ผู้อื่นมองตนว่าสามารถควบคุมและนำตนเองได้
2. ประสบการณ์ (Experience) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น บุคคลนั้นย่อมมี ประสบการณ์อย่าง กว้างขวาง ทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าของการเรียนรู้ และในขณะเดียวกัน ประสบการณ์เป็นพื้นฐานที่เปิดกว้างเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่
3. ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อรู้ดีว่าสิ่งนั้น จำเป็น ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน ไม่ว่าในฐานะที่เป็นคนงาน คู่สมรส ผู้ปกครอง สมาชิก ขององค์กร ผู้นำ และผู้ใช้เวลาว่าง
4. แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) ในขณะที่เด็กมีแนวโน้มยึด เนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แต่ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะ เด็กมองว่าเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่ในขณะเดียวกันผู้ใหญ่กลับมองว่าความรู้นั้น ต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในปัจจุบัน

อาชัญญา รัตนอุบล (2559, หน้า 31) กล่าวถึงสภาพการณ์ของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้จากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ (Natural setting) คือ ผู้ใหญ่สามารถ เรียนรู้ จากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ เช่น การอยู่ในร่มสบายกว่าการอยู่กลางแจ้งจึงทำให้คิดค้น การสร้างบ้านเพื่อให้อยู่อาศัย
2. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไป (Society setting) คือ สภาพการณ์ของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไปในชีวิตประจำวันของผู้ใหญ่ เช่น การเรียนรู้จาก การมีส่วนร่วมในสังคม จากสภาพของสังคมประจำวัน การอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เป็นต้น
3. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน (Formal instructional setting) คือ มีการจัดลำดับการเรียนรู้อย่างมีจุดหมายและต่อเนื่อง มีการจัดสภาพ การเรียน การสอนเพื่อเกิดการเรียนรู้อย่างตั้งใจ โดยวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่

หลักการแนวคิด	Knowles et al. (2011)	Knowles (1984)	อาชัญญา รัตนอุบล (2559)
1. ความต้องการในการเรียนรู้ (The need to know)	•	•	•
2. วุฒิภาวะของผู้เรียน (The learner's self-concept)	•		
3. บทบาทของประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learner's experience)	•	•	
4. ความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn)	•	•	
5. แนวโน้มในการเรียนรู้ (Orientation to learn)	•	•	
6. แรงจูงใจ (Motivation)	•		
7. การเรียนรู้จากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ (Natural setting)			•
8. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของสังคมที่มีอยู่โดยทั่วไป (Society setting)			•
9. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน (Formal instructional setting)			•

จากการวิเคราะห์หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น สามารถ สรุปถึงหลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ได้ ดังนี้

1. ความต้องการในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ จะเป็นวัยที่มีความต้องการในการเพิ่มพูนลักษณะของการนำตัวเองหรือตามความถนัด และความสนใจของตนเอง เพื่อให้ตนเองได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ในการเรียนรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบันและมีการแบ่งปันซึ่งกันและกันเมื่อถึงเวลาที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ทั้งนั้น ประสบการณ์ต่าง ๆ สามารถต่อยอดแนวความคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้
3. ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นการแสดงความพร้อมในการพัฒนาตนเอง และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของตนเอง
4. แนวโน้มในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะเน้นไปที่กระบวนการหรือการต่อยอดความรู้ของตนเองเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ไปใช้ได้ทันทีทันใด

รูปแบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

คาสวอร์ม และคณะ (Kasworm et al., 2010, p. 26) ได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ในระบบ (Formal learning) การเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยสถาบันการศึกษา เช่นวิทยาลัยหรือหน่วยงานทางธุรกิจที่ต้องการให้ประกาศนียบัตรต่อผู้เรียนรู้ โดยการเรียนรู้จะมีครูผู้สอน มีหลักสูตรและกระบวนการประเมินที่มีความชัดเจน
2. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย (Informal learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ และมีเป้าหมายเพื่อที่จะต้องการแก้ไขปัญหา โดยสามารถใช้ตำรา เทคโนโลยี ตลอดจนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ที่มีความสำคัญของการได้มาซึ่งความรู้ในการทำงานต่อตนเองและคนอื่น ๆ
3. การเรียนรู้นอกระบบ (Nonformal learning) เป็นการจัดการเรียนรู้เช่นการปฏิบัติการหรือการฝึกอบรมที่จัดขึ้นภายใต้องค์กรหรือหน่วยงานแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะไม่ได้รับหน่วยกิต หรือประกาศนียบัตรโดยวิธีการที่นิยมใช้คือการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เช่น การพัฒนากระบวนการสอน เป็นต้น

โจนส์ (Jones, 1988, p. 145) ได้กล่าวถึงกิจกรรมของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. การศึกษาที่เป็นทางการ (Formal) เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ตลอดจนการศึกษาภายใต้สถาบันการศึกษาอื่นทั้งที่มีกฎหมายและไม่มีกฎหมายรองรับเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา
 2. การศึกษารูปแบบพิเศษ (Extra-formal) เป็นการศึกษาในรูปแบบอิสระซึ่งการจัดการกิจกรรมจะอยู่นอกเหนือระบบการศึกษา เช่นหน่วยงานรัฐบาล บริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ
 3. การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ (Non-formal) รูปแบบกิจกรรมจะถูกจัดขึ้นจากหน่วยงาน ที่เป็นอาสาสมัครและกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ
- สมคิด อิศระวิวัฒน์ (2543) ได้จำแนกรูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้
1. การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or incidental learning) โดยการเรียนรู้แบบนี้เกิดขึ้น โดยบังเอิญ มิได้เกิดขึ้นจากความตั้งใจ
 2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจของผู้เรียนซึ่งปรารถนาที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ผู้เรียนจึงคิดหาวิธีการเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ และหลังจากนั้นจะมีการประเมินผล

3. การเรียนรู้โดยกลุ่ม (Collaborative learning) การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน แล้วเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีความรู้ในเรื่องที่วิทยาการพูด

4. การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา (Formal learning) การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาก็คือเป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการ มีหลักสูตรการประเมินผล มีระเบียบการ เข้าศึกษาที่ชัดเจน ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด เมื่อครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่

คอร์ดเดอร์ (Corder, 2002, pp. 44-52) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ ในฐานะผู้เรียนไว้ 2 ประเด็นหลัก โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิธีเน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-center method) โดยวิธีเน้นครูเป็นศูนย์กลางมีตัวอย่างกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น วิธีการบรรยาย การอธิบาย การพูดและการนำเสนอ การสาธิต การถามคำถามและการทดสอบ เทคนิคการตั้งคำถาม การโต้แย้งและการอภิปราย ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2. วิธีเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-center method) โดยวิธีเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีตัวอย่าง กิจกรรมที่น่าสนใจดังนี้ การจำลองสถานการณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เกมการเรียนรู้โดยการสำรวจ การเรียนรู้โดยประสบการณ์ การกระตุ้น การติว การระดมสมอง การศึกษารายกรณีและการแก้ปัญหา การอภิปรายกลุ่ม การสัมมนา และการจัดการกลุ่มย่อย

เบอร์เจวิน, มอริส และสมิท (Bergevin, Morris, & Smith, 1963, pp. 63-147) ได้นำเสนอรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การสาธิต (Demonstration) การสาธิตเป็นการเตรียมการนำเสนออย่างมีระมัดระวังที่จะนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมโดยมีการเตรียมความพร้อมไม่ว่าจะเป็นการพูดอย่างเหมาะสมและการใช้เครื่องในการอธิบาย การยกตัวอย่างประกอบตลอดจนการถามคำถาม ซึ่งการสาธิตผู้เรียนจะฟังการบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ค่อยปฏิบัติตามตามโอกาสตามขั้นตอน และตามคำแนะนำ

2. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) การอภิปรายกลุ่มเป็นการสนทนาอย่างมีวัตถุประสงค์และ รอบคอบในประเด็นที่มีกลุ่มคนสนใจร่วมกันประมาณ 6-20 คน และมี

ความชัดเจน โดยการสนทนากลุ่ม เป็นเป็นเทคนิคในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ

3. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์จะใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมระหว่าง 5-30 นาที ก่อนที่จะมีการสัมภาษณ์หรือถามคำถามจากผู้สัมภาษณ์ภายใต้หัวข้อหรือประเด็น ที่เตรียมไว้ โดยผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามที่ได้เตรียมไว้และระหว่างการสัมภาษณ์จะไม่ได้มีการซักข้อใด ๆ

4. การสัมมนา (Seminar) การสัมมนาจะกระทำการเป็นกลุ่มประมาณ 5-30 คน ในเรื่องที่ต้องการศึกษาเฉพาะ โดยการสัมมนาจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมมนา และผู้เข้าร่วมสัมมนาจะดำเนินตามวัตถุประสงค์ภายใต้การดูแลของผู้นำ หลังจากการสัมมนาจะมีการรายงานหรือบันทึกให้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยขั้นตอนในการสัมมนาสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2555, หน้า 270-283) ได้กล่าวถึงการสร้างกระบวนการกลุ่มของการศึกษาผู้ใหญ่ว่า กระบวนการกลุ่มมีลักษณะความกลมเกลียวในหมู่สมาชิก ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จูงใจให้สมาชิกออกพบปะกัน ได้รับความพึงพอใจจากการพบปะสนทนา แสดงกิจกรรมร่วมกัน และแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน ในเรื่องเกี่ยวกับงานของกลุ่ม สมาชิกจะรู้จักบทบาทสถานะของตน มีการปฏิบัติตามที่สถานของกลุ่ม โดยลักษณะการเรียนรู้ของกลุ่มสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีการสำรวจและตรวจสอบความคิดเห็น ช่วยให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมประชุมหรือเรียนด้วยกัน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และเป็นการแสวงหาคำตอบ ทั้งนี้ในการระดมพลังสมองนั้น ทุก ๆ ประเด็นที่สมาชิกเสนอมา จะได้รับการจดบันทึกไว้ในตอนแรก โดยที่จะไม่มีการอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อข้อเสนอเหล่านั้น หลังจากนั้นก็จะมีการลงความเห็นร่วมกันระหว่างสมาชิก จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการ ที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. การปรึกษาหารือในกลุ่ม (Buzz-group) โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคล้ายคลึงกับการระดมพลังสมอง แต่จะมีขนาดของสมาชิกภายในกลุ่มเล็กกว่า คือ จะมีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง 2-6 คน การปรึกษาหารือกันจะใช้เวลาในช่วงสั้น ๆ สลับกับการบรรยาย ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียน ได้เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการ เรียนได้บ้างเป็นครั้งคราว

3. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมสูงสุด และมีการนำมาใช้บ่อย ที่สุดในการสอนผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยสามารถ แยกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การอภิปรายกลุ่มโดยเสรี (Free-group discussion) เป็นการอภิปรายหัวข้อ การอภิปราย และแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งถูกควบคุมโดยกลุ่มผู้เรียนเองทั้งสิ้น ผู้สอน จะสังเกตการณ์หรือไม่ก็ได้ ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้ได้ แนวคิดใหม่ ๆ

3.2 การอภิปรายกลุ่มด้วยปัญหา (Problem centered discussion) เป็นวิธีการ อภิปรายกลุ่มที่ผู้เรียนมีภาระหน้าที่ในการหาคำตอบ ทั้งนี้ครูอาจเป็นผู้กำหนด ประเด็นปัญหาให้ จะทำให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เพื่อหาผลลัพธ์และคำตอบ และสามารถจะประเมินการตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสมจากการอภิปราย ร่วมกัน

ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ (2544, หน้า 66-68) ได้สรุปขั้นตอนกระบวนการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) ตามแนวคิดของ Knowles (1970) ออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เป็นการยอมรับในเอกลักษณ์ (Uniqueness) ของผู้เรียนผู้ใหญ่ในแต่ละบุคคล แสดงความยินดีที่ได้รู้จักและยอมรับ ในความแตกต่างและความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกนี้จะเป็นการพัฒนา ต่อไปเป็นความรู้สึกเคารพซึ่งกันและกัน (Mutual respect) เป็นความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Mutual trust) ซึ่งจะเป็นผลดีต่อไป คือ กล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ขั้นตอนที่ 2 จัดโครงสร้างทางกายภาพ จะต้องเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ขนาดของโต๊ะเก้าอี้ต้องเหมาะสมกับผู้ใหญ่ นั่งสบาย และควรหลีกเลี่ยงการจัดโต๊ะเก้าอี้ แบบห้อง บรรยาย จำเป็นต้องจัดให้อยู่ในรูปแบบล้อมวงคุยกันเพื่อให้เอื้อต่อการสื่อสาร แบบสองทางของ สมาชิกทุกคน ขณะพูดทุกคนได้มองเห็นผู้พูด ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ที่ผู้เรียนผู้ใหญ่สะสมติดตัวมา

3. ขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง ตามความเชื่อเบื้องต้นของ Andragogy ที่ผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะนำตนเอง นั่นคือผู้เรียนผู้ใหญ่ บอกว่าต้องการสิ่งใด และหากติดขัด ผู้สอนต้องช่วยแนะนำวิธีการหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ ความต้องการของผู้เรียน

4. ขั้นตอนที่ 4 ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ที่เป็นจริงได้ (Practical objective) ในทางการศึกษา ในการเขียนความต้องการให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์การศึกษา ที่เหมาะสม ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนสามารถเขียนได้เอง หากติดขัด ผู้สอนต้องช่วยแนะนำและ ให้ความสะดวก

5. ขั้นตอนที่ 5 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะกระทำ หากติดขัดผู้สอนต้องชี้แนะทางเลือก ช่วยบอกข้อดี ข้อจำกัด ของแต่ละวิธีการเรียนรู้ มอบการตัดสินใจให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้เรียน สอดคล้องกับ การรับรู้ตนเองที่จะชี้แนะตนเองของ ผู้ใหญ่และเปิดโอกาสให้ได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาใช้ ในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่

6. ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นที่เลี้ยงเพื่อให้เกิด ความมั่นใจ เมื่อติดขัดหรือต้องการความช่วยเหลือ ผู้เรียนกับผู้สอนมีโอกาสเรียนรู้จากกันและกัน

7. ขั้นตอนที่ 7 ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียน ตัดสินใจใน การกระทำของตนเองตามกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถ้าจำเป็นต้องดัดแปลงหรือยืดหยุ่น สำหรับการประเมินเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้เรียนจะทราบว่าตนเองถึง จุดหมายที่ตนกำหนดไว้แล้วหรือยัง ยังขาดอีกเท่าไร

อาชัญญา รัตนอุบล (2562, หน้า 210-212) ได้นำเสนอขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้ใหญ่ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างอิสระ ปราศจากการบังคับ เนื่องจากผู้ใหญ่ และ ผู้สูงอายุได้เลือกและตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ตนสนใจจากแรงจูงใจภายในตนเอง เป็นส่วนใหญ่ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจึงต้องตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความคาดหวังของผู้ใหญ่เป็นรายบุคคล

2. การยอมรับในประสบการณ์ของผู้ใหญ่ การส่งเสริมการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริม ให้เกิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ระหว่างกัน และกันทำให้เกิดการชื่นชม ในประสบการณ์ ของกันและกัน เนื่องจากประสบการณ์จะมีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล จะมีความแตกต่างกันและมีคุณค่าสำหรับตนเอง

3. การร่วมใจในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจอย่างมีความสุขเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมหลักการ ของการเรียนรู้ร่วมกันให้เกิดขึ้น ในสถานการณ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นการส่งเสริม การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติและฐานคิดของผู้ใหญ่ได้อย่างแท้จริง

4. การลงมือปฏิบัติและการสะท้อนความคิด (Praxis) ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่สนใจการเรียนรู้ จากประสบการณ์ ได้ลงมือกระทำเพื่อสร้างประสบการณ์ในการแสวงหาคำตอบต่าง ๆ ตาม เป้าหมาย ที่ตนเองต้องการ และหลังจากการได้ลงมือปฏิบัติแล้ว ต้องมีการสะท้อนความคิด จากการลงมือปฏิบัติดังกล่าว

5. จิตวิพากษ์วิจารณ์ผู้การเรียนรู้ ผู้ใหญ่มีจิตวิพากษ์วิจารณ์จากการสนทนาพูดคุยเชิงวิพากษ์ ช่างสงสัยและตรวจสอบ แสวงหาความจริงเป็นความถูกต้องในสถานการณ์รอบตัวของผู้ใหญ่โดยเฉพาะการแสวงหาคำตอบที่ต้องสงสัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

6. การเรียนรู้ด้วยการที่นำตนเองนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ใหญ่มีความสามารถในการระบุเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง รู้วิธีการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประสบการณ์ตามเป้าหมายที่วางไว้สามารถแสดงหลักฐานแห่งความสำเร็จเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองว่า ตอบเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มากน้อยเพียงใด ควรเริ่มและปรับปรุงอย่างไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู

บุญยฤทธิ ปิยะศรี (2556, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมรรถนะการสอนของครูในด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยอยู่ในระดับดี ด้านการวัดผลประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งนักเรียนมีทักษะในการคิดอยู่ในระดับดี ส่วนผลการขยายผลให้กับโรงเรียนเครือข่าย พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพิ่มมากขึ้น

ธงชัย เสงีศรี (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานภาคเหนือ และผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานภาคเหนือ พบว่า มีองค์ประกอบหลักอยู่ 6 องค์ประกอบ คือ ชุมชนกัลยาณมิตร ความรู้ กระบวนการเรียน การพัฒนาวิชาชีพ โครงสร้างสนับสนุนระบบชุมชน และการวัดและประเมินผล ส่วนผลการทดสอบระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานภาคเหนือ พบว่า การพัฒนาวิชาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญด้านการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพ ครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนืออยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการรับรองระบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคเหนือในทุกประเด็นเหมาะสมระดับมากที่สุด

พัชรี ทองอำไพ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการพัฒนาครูประจำการ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระของครู โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐาน และมีผลการศึกษาค้นพบว่าระบบการพัฒนาครูประจำการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระของครูโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐานมีชื่อเรียกว่า ICT4EIS ประสิทธิภาพของระบบการพัฒนาครูประจำการโดยภาพรวมพบว่า เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ผลการประเมินการพัฒนาระบบพบว่าปัจจัยที่มีความจำเป็นที่จะทำให้กระบวนการพัฒนาตนเองของครูสำเร็จ ล่วงคือ ผู้บริหารโรงเรียน กระบวนการติดตามการดำเนินงานการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ และการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองของครู และวัฒนธรรมขององค์กรที่มีความเข้มแข็ง แนวปฏิบัติที่ดีของครูที่นำระบบการพัฒนาครูประจำการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ครูให้ผู้เรียนศึกษาล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมของตนเอง รูปแบบที่ 2 ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในชั้นเรียนก่อน หลังจากนั้นจึงจะสอนเป็นภาษาไทยควบคู่กันไป และรูปแบบที่ 3 สำหรับครูที่ยังไม่มีความชำนาญ จะเน้นการใช้สื่อในรูปแบบภาษาอังกฤษที่ทันสมัย มีความน่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่วนความพึงพอใจของครูหลังจากที่ร่วมพัฒนาตามระบบพบว่า อยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพครูและการที่จะประสบผลสำเร็จในการพัฒนานั้น มีปัจจัยขึ้นอยู่กับสมรรถนะและประสบการณ์ในการสอนที่มีความแตกต่างกันของครูผู้สอน อีกทั้งการนำเอาเทคโนโลยี เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาพบว่า เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคือผู้บริหารโรงเรียน มีกระบวนการติดตามการดำเนินงาน การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ตลอดจนมีการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองของครูและวัฒนธรรมขององค์กรให้มีความเข้มแข็ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กุลพร พูลสวัสดิ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาวิธีวินิจฉัยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผลการวิเคราะห์รูปแบบพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่บกพร่องของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่บกพร่องในความสามารถด้านไวยากรณ์และด้านการใช้คำศัพท์มากที่สุด รองลงมาคือการสร้างประโยคที่สมบูรณ์ และวิธีวินิจฉัยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นสามารถให้ผลวินิจฉัยที่ละเอียด สามารถระบุถึงรูปแบบพฤติกรรมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่บกพร่องของนักเรียนและให้ผลการประเมินที่มีความเที่ยงและความตรง

นิชิโน (Nishino, 2009, Abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและแนวปฏิบัติด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศญี่ปุ่น โดยผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอน มีพฤติกรรมความเชื่อเชิงบวกเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแม้ว่าจะยังไม่ได้จัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และประเภทของโรงเรียนอันประกอบด้วยโรงเรียนสายสามัญและสายอาชีพไม่ได้มีอิทธิพลต่อความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติต่อครูผู้สอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อีกทั้งการฝึกฝนในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองและสามารถรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ในส่วนของผลกระทบ ที่มี ในชั้นเรียนพบว่า บริบทเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนตลอดจนส่งผลต่ออิทธิพลทางด้านความเชื่อและการปฏิบัติของครูผู้สอน

ชาง (Chang, 2009, Abstract) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของครูผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัยชาวไต้หวันที่มีต่อการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยผลการศึกษาพบว่า ครูมีทัศนคติที่ดีต่อหลักการของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และสามารถถ่ายทอดลักษณะของภาษาเพื่อการสื่อสารในความเชื่อของพวกเขาได้ นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของวิทยาลัยไต้หวันเชื่อว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถสอนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ถึงอย่างไรก็ตามการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องระหว่างทัศนคติของครูที่มีต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และการปฏิบัติการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในบางสถานการณ์ โดยพบข้อจำกัดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ผลลัพธ์ยังแสดงความไม่สอดคล้อง ระหว่างทัศนคติของครูที่มีต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและประสบการณ์ในการสอน โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูที่มี

ประสบการณ์ได้ปรับการคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้พอดีกับสภาพห้องเรียนในห้องถื่น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นประเภทของโรงเรียนไม่ได้มีผลต่อกระบวนการจัดกิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสาร ตัวแปรที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมคือครูผู้สอนทั้งนี้การจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ทักษะคติและพฤติกรรมของครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทั้งครูผู้สอนและตัวผู้เรียนย่อมส่งผลให้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียนสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนักปฏิบัติ

มณฑิชา จันทรทนต์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสร้างความรู้ด้วยระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษา และมีผลการวิจัยพบว่า ความต้องการระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษาอยู่ในระดับมาก ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วนหลักได้แก่องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ชุมชนนักปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงาน และขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นร่วมกันก่อตั้งสร้างชุมชน ขั้นระดมสร้างความรู้มุ่งสู่เป้าหมาย ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญ ขั้นสะท้อนแนวคิดพิชิตรางวัล และขั้นประเมินผลงาน สร้างสรรค์สู่องค์กรและพฤติกรรมกรรมการสร้างความรู้ของผู้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติ ด้านบริการการศึกษาด้านการดึงความรู้ไปใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของผู้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษาอยู่ในระดับมาก

บ๊อททัม (Bottoms, 2007, Abstract) ได้ทำการวิจัยถึงความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่อการมีส่วนร่วมในชุมชนนักปฏิบัติเพื่อการเจริญเติบโตอย่างมีอาชีพ โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในระยะยาวในการพัฒนาอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ครูสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการปฏิรูปและการเปลี่ยนแนวปฏิบัติ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในชุมชนของครูในฐานะชุมชนนักปฏิบัติผ่านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยครูที่ร่วมวิจัยในครั้งนี้อธิบายว่าทรัพยากรสำหรับการเติบโตอย่างมีอาชีพต้องประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม ลักษณะของความเป็นผู้นำ การมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

การสอนและเนื้อหาการสอน ความรู้ทางทรัพยากรทางการเงินและวัสดุในการพัฒนาวิชาชีพ การปฏิสัมพันธ์และการสร้างความสัมพันธ์ เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง เมื่อเวลาผ่านไป

โจนส์ (Jones, 2016, Abstract) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับชุมชนนักปฏิบัติ ในการประเมินผลความร่วมมือในสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการชุมชน แห่งการปฏิบัติ ที่ออกแบบมาเพื่อเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อระบบการทำงานร่วมกันของครู ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนนักปฏิบัติส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกัน ตลอดจนผู้มีส่วนร่วมมีความระมัดระวัง และเต็มใจที่จะเข้าร่วม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแก้ปัญหา พัฒนาเพื่อให้ชุมชนนักปฏิบัติ เกิดความสำเร็จและมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการประเมินผลการอภิปราย ได้อย่างต่อเนื่อง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนักปฏิบัติที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าชุมชนนักปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมในการสร้างความเจริญก้าวหน้าหรือการเจริญเติบโตในวิชาชีพในระยะยาว หรือ ยั่งยืนเป็นวิธีการหรือแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้การที่จะประสบผลสำเร็จหรือ เกิดประสิทธิภาพในการทำงานภายใต้ชุมชนนักปฏิบัตินั้น สมาชิกจะต้องมีการสร้าง องค์ความรู้ ด้วยวิธีการสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการแลกเปลี่ยนแนวคิด การเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ตลอดจนวิธีการในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่

วีระพล ภูวนนท์ (2560, บทคัดย่อ) ได้การพัฒนาการเรียนรู้อและการปฏิบัติ เพื่อการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จสำหรับบุคลากรในสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอ ชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ และการปฏิบัติ ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ และองค์ความรู้ใหม่ ที่เกิดจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม บุรณาการ ด้วยแนวคิดทางการบริหาร การศึกษาที่สำคัญคือแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดและลักษณะ การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และหลักการ แนวคิดการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ที่คาดหวังที่กำหนดไว้คือระดับดี หรือ 3.00 คะแนนขึ้น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่าการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จโดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการดำเนินงาน สามารถลดขั้นตอน ลดระยะเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย และความรู้ใหม่ ที่เกิดขึ้นสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการ

ทอร์เรส (Torrez, 2018, Abstract) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบด้านปัจจัยอุดหนุน สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนียจากมุมมองของผู้บริหารผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ ด้วยการศึกษแบบเดลฟาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านปัจจัยอุดหนุน สำหรับ การศึกษาผู้ใหญ่ที่ส่งผลในด้านการดำเนินงานต่อการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อกำหนด กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ดูแลและมีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพยายาม ในการจัดหาปัจจัยอื่น ๆ ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยพบว่า ระบบวิทยาลัยชุมชนเป็นสิ่งที่ มีความเท่าเทียมและ มีความจำเป็นในด้านการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ได้ดีที่สุด

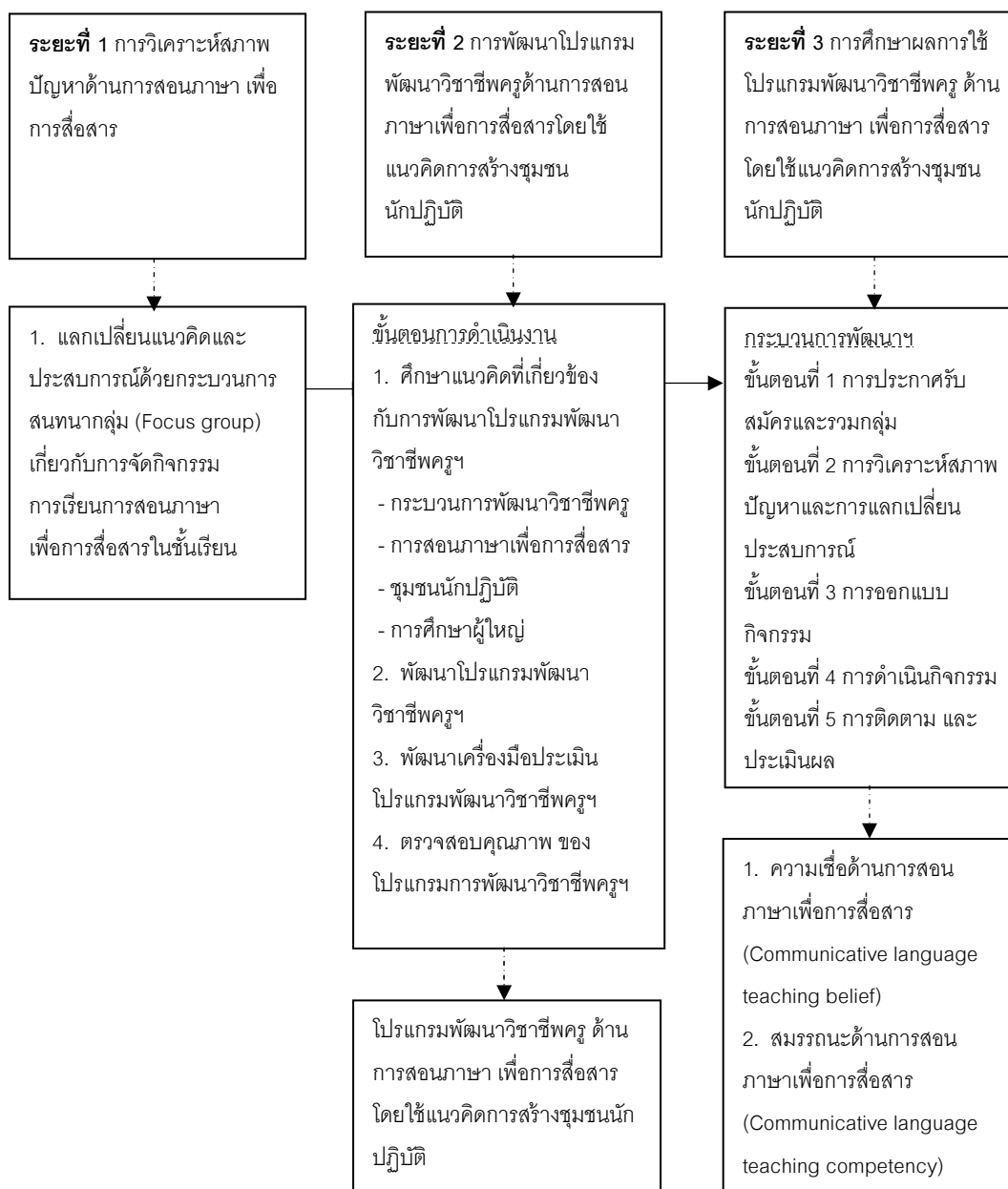
เพียร์ (Pierre, 2004, Abstract) ได้ทำการศึกษาถึงการสร้างความเข้าใจที่ดี ต่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาถึงขอบเขตของหลักสูตรปริญญาเอก สาขาปรัชญา ของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์ Venture Center ใน North Miami Beach ที่จะ นำไปสู่การเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีการกำกับติดตามเพื่อประเมินโปรแกรมการเรียนรู้ ด้วยการชี้นำตนเองหรือการเรียนรู้ร่วมกัน จากผลการศึกษาพบว่า แม้ว่าหลักสูตรในมหาวิทยาลัย จะเป็นหลักสูตรชั้นนำและมีความสำคัญในระดับหนึ่ง แต่ในบางสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรเหล่านี้จะนำไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน ใน มหาวิทยาลัยเป็นการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งตรงกันข้ามกับการการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ปัญหาหรือแนวทางแก้ไข ภายใต้กระบวนการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประโยชน์ อย่างสูงสุดทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ตลอดจนการนำเอาความรู้เหล่านั้นไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม และความจำเป็นของผู้ใหญ่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อการจัดการ ตลอดจนสามารถนำเอาเทคโนโลยี หรือมาใช้เพื่อเป็นกระบวนการในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปพัฒนาวิชาชีพครูที่เหมาะสม ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และมีกระบวนการในการตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของโปรแกรมฯ ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) ของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง จำนวน 8 คน โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

เป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นจากแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนออกเป็น 2 ประเด็นคือสภาพปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดบันทึกจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) ของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) ของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง จำนวน 8 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ความต้องการ (Need analysis) เกี่ยวกับสภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนแนวคิดของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของกลุ่มครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 สหวิทยาเขตทุ่งกะมัง พบว่า สภาพปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนจำแนกได้ 3 ประเด็นคือ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้จำแนกรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนได้สะท้อนสภาพปัญหาในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ดังนี้

- 1.1 ครูผู้สอนขาดทักษะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากครูผู้สอนใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษในชั้นเรียน
 - 1.2 ครูผู้สอนเน้นการสอนที่มุ่งเน้นเฉพาะโครงสร้างทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียวในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.3 ครูผู้สอนไม่ได้รับการพัฒนาในวิชาชีพด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.4 ครูผู้สอนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.5 ครูผู้สอนมีภาระงานพิเศษอื่นนอกจากภาระงานด้านการสอน จนทำให้ครูผู้สอนขาดการเตรียมการสอน ซึ่งส่งผลให้การสอนในชั้นเรียนไม่มีประสิทธิภาพ
 - 1.6 ครูผู้สอนต้องการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนภาษาอังกฤษ
2. ด้านผู้เรียน
- ครูผู้สอนได้สะท้อนปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านผู้เรียน ดังนี้
- 2.1 ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดการพัฒนาในทักษะการฟัง ทักษะการพูด การอ่าน และการเขียน
 - 2.2 ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 ผู้เรียนบางส่วนมีทัศนคติด้านลบในการเรียนภาษาอังกฤษและขาดการตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ครูผู้สอนได้สะท้อนปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังนี้
- 3.1 การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนมุ่งเน้นเฉพาะโครงสร้างทางภาษาหรือไวยากรณ์ เนื่องจากผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ในการสอบ
 - 3.2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่จึงมองข้ามความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
 - 3.3 ครูผู้สอนมีความเชื่อว่าการให้ผู้เรียนท่องจำรูปประโยคต่าง ๆ จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้
4. การจัดกิจกรรมในชั้นเรียนส่วนใหญ่พบว่า เมื่อต้องจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมักจะมีปัญหาคือจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนมีจำนวนมาก และส่งผลให้ระหว่างจัดกิจกรรมเกิดความวุ่นวายและรบกวนห้องเรียนข้าง ๆ

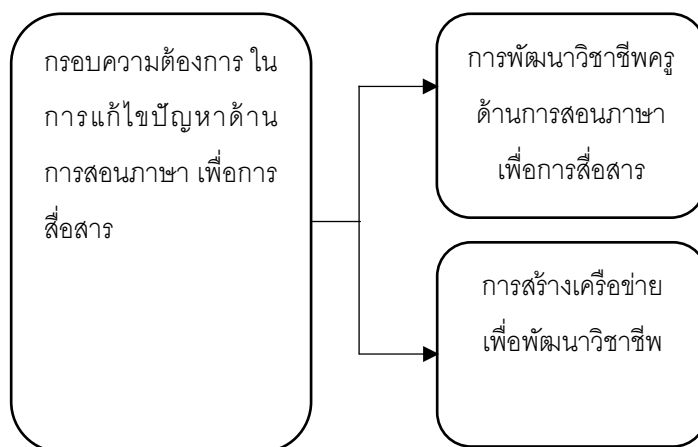
จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการด้านการสอนภาษาอังกฤษของ
ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์สภาพปัญหาของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารก่อนการพัฒนาโปรแกรมฯ

สภาพปัญหาของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	ครูคนที่ 1	ครูคนที่ 2	ครูคนที่ 3	ครูคนที่ 4	ครูคนที่ 5	ครูคนที่ 6	ครูคนที่ 7	ครูคนที่ 8
1. ด้านครูผู้สอน								
1.1 ขาดทักษะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	•					•		
1.2 ขาดการพัฒนาในวิชาชีพ ด้านการสอน	•	•			•		•	
1.3 ภาระงานพิเศษอื่นนอกจากภาระงาน ด้านการสอน	•	•	•	•	•	•	•	•
1.4 ขาดการเตรียมการสอน	•	•	•	•	•	•	•	•
2. ด้านผู้เรียน								
2.1 ขาดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน	•	•	•	•	•	•	•	•
2.2 ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้		•	•		•			•
2.3 มีทัศนคติด้านลบในรายวิชาภาษาอังกฤษ	•	•	•			•		
2.4 ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารได้	•	•	•	•	•	•	•	•
2.5 ขาดการตระหนัก และเห็นความสำคัญ ในการเรียนภาษาอังกฤษ	•			•	•		•	
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
3.1 เน้นการสอนโดยใช้ไวยากรณ์มากเกินไป	•	•	•	•	•	•	•	•
3.2 เน้นการท่องจำเพียงอย่างเดียว		•	•	•	•		•	
3.3 กิจกรรม/ วิธีการสอนไม่มี ความหลากหลาย	•	•	•	•			•	•
3.4 สื่อและอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ					•			
3.5 บรรยากาศไม่เอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรม	•	•	•	•	•	•	•	•

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ครูผู้สอนมีการหาแนวทางร่วมกัน เพื่อที่จะ
แก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในชั้นเรียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความต้องการ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาออกเป็น 2 ประเด็นคือ การพัฒนาวิชาชีพด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารและการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอ กรอบความต้องการ ในการแก้ไขปัญหาด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 กรอบความต้องการในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการ จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดำเนินการตามคำถามการวิจัย คือ โปรแกรมการพัฒนา วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญอะไรบ้าง โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดด้าน การพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู แนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวคิดด้านการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และแนวคิดด้านการศึกษาผู้ใหญ่ จากเอกสาร ตำรา และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดที่ได้ศึกษาจาก 1.1.1 โดยกำหนดระยะเวลาของการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 19 ชั่วโมง และพัฒนาคู่มือการใช้โปรแกรม พัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

จากการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ พบว่า โปรแกรมมีกระบวนการในการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) หมายถึง การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่มครูที่มีความสนใจในการเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1.2 ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) หมายถึง การสะท้อนปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในระดับชั้นมัธยมศึกษา ของครูผู้สอนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยความสมัครใจ ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะมีการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนของตนเองระหว่างการจัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนให้สมาชิกฟัง

1.3 ขั้นตอนออกแบบกิจกรรม (Activity designing) หมายถึง การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้การสร้างชุมชนนักปฏิบัติประสบผลสำเร็จโดยบทบาทและความรับผิดชอบจะแตกต่างกันออกไป นอกเหนือจากนั้นยังจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ แหล่งข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ

1.4 ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของครูด้วยการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยที่สมาชิกแต่ละคนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายในชั้นเรียนของตนเอง หลังจากที่มีการออกแบบกิจกรรมและการวางแผนร่วมกันระหว่างสมาชิกอย่างเป็นทางการเรียบร้อยแล้ว

1.5 ขั้นติดตามและประเมินผล (Evaluating) หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของสมาชิกและการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรมการทำชุมชนนักปฏิบัติในประเด็น หรือหัวข้อที่สนใจแล้วนำผลการปฏิบัติมาปรับเปลี่ยนร่วมกันของสมาชิกเพื่อให้ได้วิธีการหรือแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์และเตรียมเผยแพร่สู่ชุมชนถัดไป

โดยทั้ง 5 กระบวนการสามารถสรุปออกมาเป็นกระบวนการการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในการสร้างชุมชนนักปฏิบัติได้ดังนี้

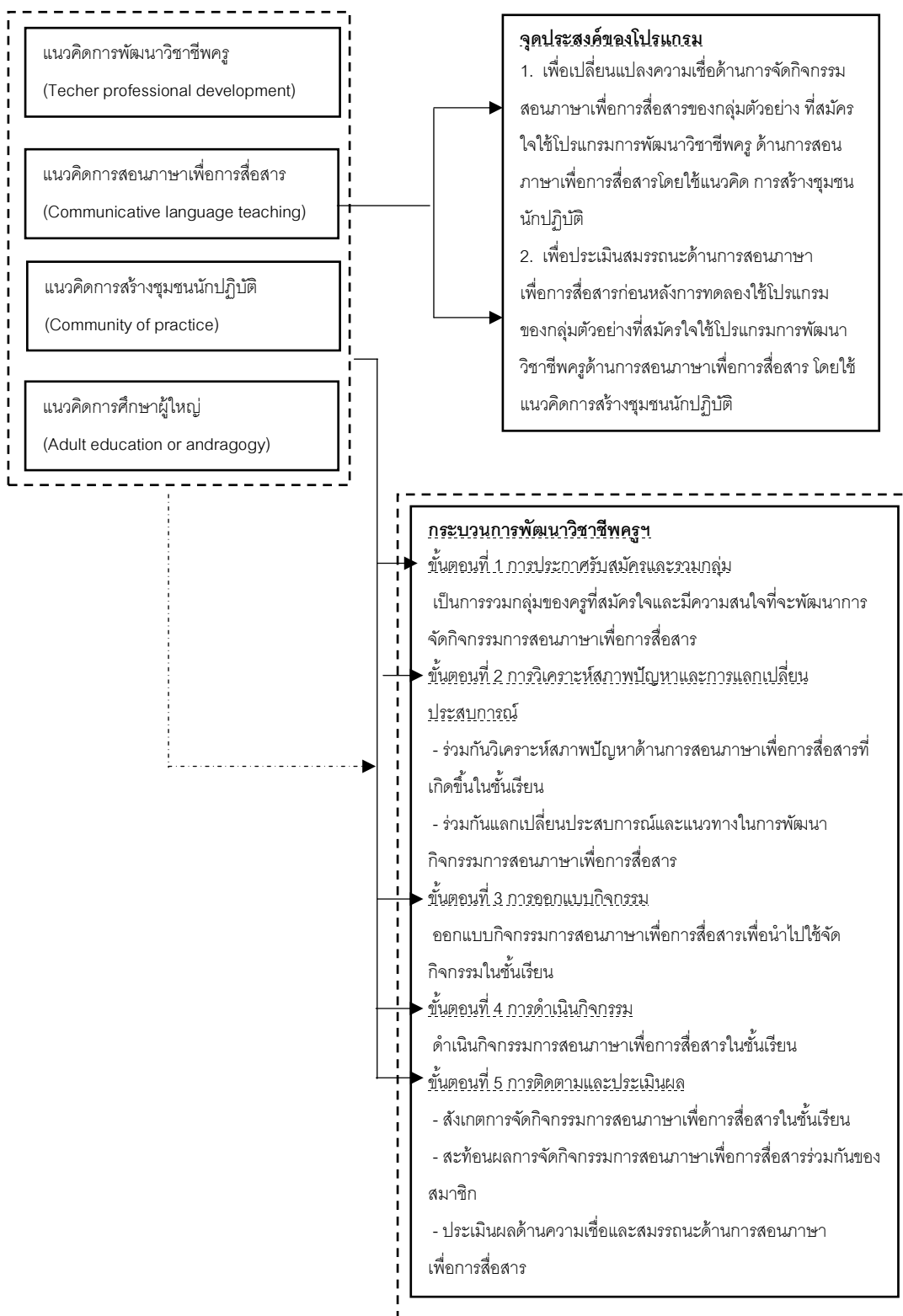

ภาพที่ 12 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงแนวคิดด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู แนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวคิดด้านการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และแนวคิดด้านการศึกษาผู้ใหญ่ กับหลักการของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรมและกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อดำเนินการร่างโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและนำผลการพิจารณาไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังภาพที่ 13-14

ภาพที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ และหลักการของโปรแกรม

ภาพที่ 14 ความสัมพันธ์ระเชื่อมโยงของแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู

จุดประสงค์ของโปรแกรม และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู

2 การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

2.1 ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ถูกตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณจำนวน 5 ท่าน
ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา
การเรียนรู้ จำนวน 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 2 ท่าน
โดยตรวจสอบคุณภาพและวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence
หรือ IOC) ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน	1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	-1
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	0

หากค่าเฉลี่ยรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง
ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข

ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ด้วยการสอบถาม
ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องของโปรแกรม
พัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์ค่า IOC (Index of item-
objective congruence) และได้ค่า IOC รายข้อ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.6-1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับ
เท่ากับ 0.95 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ เป็นโปรแกรม
ที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับ
ผู้มีส่วนร่วมได้

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา
ของรายการข้อคำถามของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
ด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดังรายนามในข้อ 1.2.1 โดยใช้
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วตรวจสอบคุณภาพและวิเคราะห์ความสอดคล้อง (Index of
item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน 1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน -1

เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน 0

หากค่าเฉลี่ยรายข้อมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่ามีความสอดคล้อง ไม่ต้องปรับปรุงแก้ไข ผลการประเมินพบว่าค่า IOC รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.6-1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดและสมรรถนะด้านการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006) จึงสรุปได้ว่าแบบประเมินสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมได้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความสอดคล้องของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นเครื่องมือ ในการตรวจสอบคุณภาพของ โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ 2 เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของแนวคิด ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ในการจัดทำโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ ตลอดจนกิจกรรมและความเหมาะสมของ กิจกรรมในการพัฒนาประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความเหมาะสมของระยะเวลา ในการดำเนินการพัฒนา

2. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของ แบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ 2 เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้องของรายการประเมินจากวิธีการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของแนวคิด ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ในการจัดทำโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนกิจกรรมและความเหมาะสมของกิจกรรมในการพัฒนา ประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินการพัฒนา โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของรายการข้อคำถามของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตลอดจนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ประกอบการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฯ

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ขั้นตอนการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาผลการใช้โปรแกรมฯ ภายใต้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่ม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่น ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษา

เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยได้ดำเนินการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ พร้อมกำหนดระยะเวลาในการรับสมัครและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกครูที่มีความสนใจ เข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 ประกาศรับสมัคร

2. ระยะเวลาในการรับสมัครมีกำหนด 7 วัน นับจากวันที่ประกาศรับสมัคร

3. เกณฑ์ในการคัดเลือกครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

3.1 เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 มีความสนใจในการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

4. รวบรวมสมาชิกที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ได้ดำเนินการสมัครผ่านช่องทางออนไลน์ด้วยคิวอาร์โค้ดตามป้ายประกาศพร้อมกรอกข้อมูลพื้นฐาน

ในการสมัครเพื่อใช้ข้อมูลเป็นสารสนเทศในการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการดำเนินงานในชั้นตอนต่อไป และจากการประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้น ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยครูที่สมัครใจทั้งหมดเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยภูมิ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมฯ ออกเป็น 5 ประเด็น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60

4.2 อายุของครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ อยู่ในช่วงอายุ 22-30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.3 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีวุฒิกการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.4 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ปฏิบัติการสอนสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

4.5 ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ในช่วง 1-5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และ ช่วง 6-10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้นที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยจัดทำประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านแพ้น และทำการรวบรวมครูที่สนใจร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านแพ้ว ที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ ษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
 - 1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.2 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ ษณ์กลุ่ม (Focus group interview) สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

สภาพทั่วไป

1. ก่อนทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมายกับสมาชิกเพื่อทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์บนช่องทางแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม ทั้งนี้ได้นัดสมาชิกทุกคนในเวลา 15.45 น. ของวันที่ 10 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยก่อนที่จะชี้แจงเกี่ยวกับสถานที่ ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของสมาชิกถึงสถานที่ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอห้องประชุม PLC ของโรงเรียนบ้านแพ้ววิทยา และร้าน I Coffee ซึ่งเป็น ร้านกาแฟ

สมาชิกได้มีความคิดเห็นเดียวกันคือให้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มที่ห้องประชุม PLC ของโรงเรียนบ้านแพ้ววิทยา และก่อนดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเตรียมอาหารว่างให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมการสัมภาษณ์กลุ่ม

2. ระหว่างการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยได้แจ้งสมาชิกในแนวปฏิบัติในการสัมภาษณ์กลุ่มเกี่ยวกับประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยผู้วิจัยได้แจ้งบทบาทของผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้าร่วมวิจัย โดยสมาชิกทุกคนเมื่อได้รับทราบบทบาทของตนเองก็พร้อมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ระหว่างการสัมภาษณ์กลุ่ม สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง สมาชิกไม่มีภาวะวิตกกังวลหรือภาวะกดดันใด ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกได้สะท้อนปัญหาที่พบเจอในชั้นเรียนของตนเอง และต้องการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาและประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับสมาชิกคนอื่น ๆ

3. หลังการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

หลังการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้กล่าวขอบคุณสมาชิก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) กับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในประเด็นการวิเคราะห์สภาพปัญหา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อสะท้อนปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างสมาชิก ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นโดยแยกเป็นรายข้อตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 15 ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	
1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	สมาชิกคนที่ 1 ต้องการให้นักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น โดยโปรแกรมอาจจะมีเทคนิคใหม่ ๆ ดี ๆ ในการพัฒนานักเรียนด้านการสื่อสารให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจ ในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้าน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	สมาชิกคนที่ 2 คาดหวังว่าโปรแกรมนี้จะเป็นตัวช่วยในการพัฒนา นักเรียนให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น สมาชิกคนที่ 3 ต้องการหลีกเลี่ยงการสอนจากรูปแบบการสอนแบบ ไวยากรณ์ตลอดจนให้นักเรียนได้เจอหรือสัมผัสกับ สมรรถนะด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น และต้องการดู ความเปลี่ยนแปลงทั้งก่อนและหลังการใช้โปรแกรม สมาชิกคนที่ 4 โปรแกรมนี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตลอดจนได้แลกเปลี่ยน พูดคุยในประเด็นของปัญหาในการจัดการเรียน การสอนร่วมกัน เพื่อนำโปรแกรมไปใช้เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอน สมาชิกคนที่ 5 ต้องการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อนำไป ปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในชั้นเรียน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีความสนใจ
ในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ดังนี้

1. ครูให้ความสนใจกับโปรแกรมเพราะมีความต้องการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ ทั้งนี้การรวมกลุ่มกันของครูผู้สอนจะทำให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิด

และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน โดยวัตถุประสงค์หลัก คือการหาวิธีการ ออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสาร ของนักเรียนและ เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับสมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างเต็มที่ ดังตัวอย่าง คำกล่าวต่อไปนี้

“ดิฉันให้ความสนใจกับโปรแกรมนี้เพราะคิดว่าโปรแกรมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะว่าครูที่เข้าร่วมใช้โปรแกรมนี้จะได้แลกเปลี่ยน พูดคุยใน ประเด็นของปัญหาในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อนำโปรแกรมไปใช้เป็นส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาการเรียนการสอน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

“ดิฉันต้องการแลกเปลี่ยนปัญหาและประสบการณ์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารเพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

2. ครูต้องการนำโปรแกรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่าครูต้องการหลีกเลี่ยงกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นเฉพาะการสอน โครงสร้างทางไวยากรณ์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารได้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

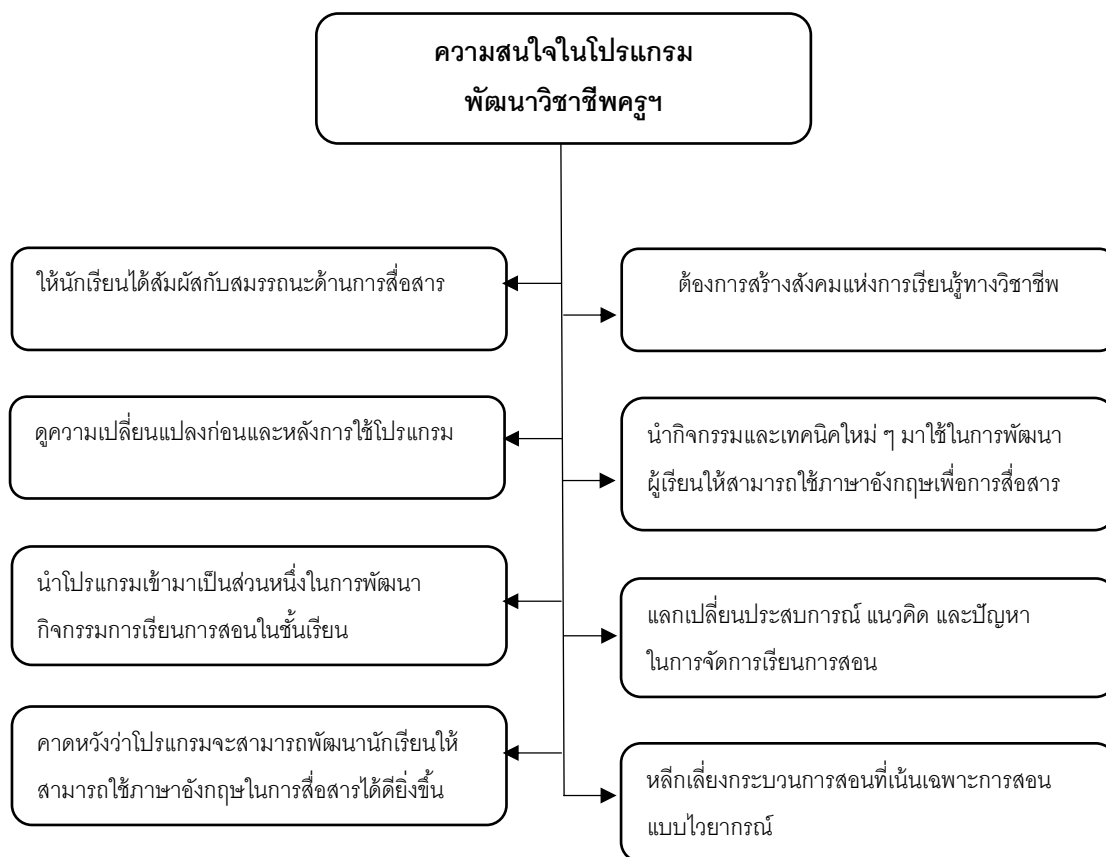
“ดิฉันให้ความสนใจกับโปรแกรมเนื่องจากปัจจุบันการสอนภาษาอังกฤษของครู ไม่เน้น ไปที่กระบวนการสื่อสาร กล่าวคือเน้นสอนเฉพาะโครงสร้างทางไวยากรณ์ ดิฉันจึงต้องการ หลีกเลี่ยงการสอนจากรูปแบบการสอนแบบไวยากรณ์ตลอดจนให้นักเรียนได้เจอหรือสัมผัส กับสมรรถนะด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

3. ครูต้องการดูความเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการใช้โปรแกรม ทั้งนี้เพราะ มีความคาดหวังว่าโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จะสามารถช่วยให้ครูพัฒนานักเรียนให้สามารถ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น ประกอบกับโปรแกรมจะมีเทคนิคใหม่ ๆ ดี ๆ ในการพัฒนา นักเรียนด้านการสื่อสารให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ในส่วนตัวของดิฉันมีความคาดหวังว่าโปรแกรมนี้จะเป็นตัวช่วยในการพัฒนานักเรียน ให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

“...โปรแกรมอาจจะมีเทคนิค ใหม่ ๆ ดี ๆ ในการพัฒนานักเรียนด้านการสื่อสาร ให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

ทั้ง 3 ประเด็นที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นี้ผู้วิจัยสามารถสรุปความสนใจของครู ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ความสนใจในโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ตารางที่ 16 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.2 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียน การสอนของท่านเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 นักเรียนมีทัศนคติด้านลบต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กล่าวคือนักเรียนมีความคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชา ที่ยาก ตลอดจนนักเรียนไม่มีความพยายาม ในการพูดสนทนา ไม่ให้ความร่วมมือ แม้ว่าครูผู้สอน จะคอยกระตุ้นหรือให้คำชี้แนะ

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ประเด็นในการ วิเคราะห์สภาพ ของปัญหาและ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.2 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียน การสอนของท่านเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 2 นักเรียนมีวงคำศัพท์จำกัดและขาดความมั่นใจ ในการพูดภาษาอังกฤษ วิตกกังวล ในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ ตลอดจนนักเรียนขาดความแม่นยำทาง ไวยากรณ์ สมาชิกคนที่ 3 นักเรียนบางส่วนมีทักษะภาษาอังกฤษดี แต่ยังขาดความ มั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะนักเรียนไม่ค่อย มีสถานการณ์หรือบริบทให้ใช้ภาษาอังกฤษ แต่ในทาง ตรงกันข้าม นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดและ แบบทดสอบได้ดี สมาชิกคนที่ 4 นักเรียนขาดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ มี ความวิตกกังวลในข้อผิดพลาดระหว่างสื่อสาร ตลอดจน การแก้ไขข้อผิดพลาดจากครูผู้สอนอีกทั้งนักเรียนมีปัญหา ในทักษะการอ่าน เมื่อนักเรียนอ่านไม่ได้จึงทำให้ไม่ สามารถสื่อสารได้ สมาชิกคนที่ 5 นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่ฟัง แต่เมื่อถึงเวลา ที่ต้องทำการสื่อสาร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ขาดความมั่นใจในการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าทัศนคติด้านลบของนักเรียนที่มีต่อรายวิชาภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในชั้นเรียนที่ทำให้การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ประสบผลสำเร็จ โดยทัศนคติด้านลบของนักเรียนส่งผลต่อ ประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติด้านลบในรายวิชาภาษาอังกฤษส่งผลให้นักเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ขาดความพยายามในการสนทนาเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

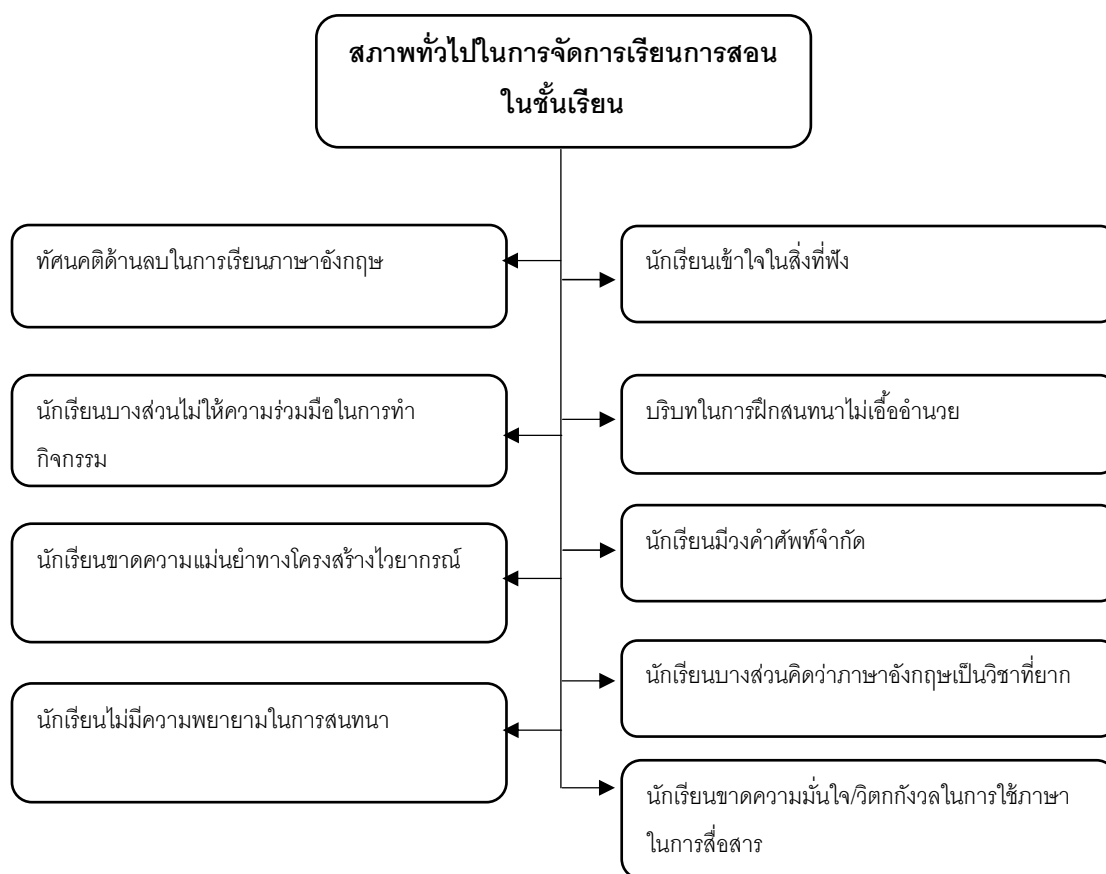
“นักเรียนมีทัศนคติด้านลบต่อการเรียนภาษาอังกฤษ กล่าวคือ นักเรียนมีความคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

2. บริบทในการใช้ภาษาไม่เอื้ออำนวย ทั้งนี้เมื่อบริบทไม่เอื้ออำนวยหรือครูผู้สอนไม่สามารถจัดบริบทให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ โดยจะส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจหรือเกิดความวิตกกังวลเมื่อต้องใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมีผลมาจากนักเรียนมีวงคำศัพท์ที่จำกัด หรือนักเรียนขาดความแม่นยำทางโครงสร้างไวยากรณ์ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“นักเรียนบางส่วนมีทักษะภาษาอังกฤษดีแต่ยังขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะนักเรียนไม่ค่อยมีสถานการณ์หรือบริบทให้ใช้ภาษาอังกฤษ...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“นักเรียนมีวงคำศัพท์จำกัดและขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ วิตกกังวลในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ตลอดจนนักเรียนขาดความแม่นยำทางไวยากรณ์” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชั้นเรียน ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ตารางที่ 17 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.3 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไข อย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนของท่านคือ อะไร	สมาชิกคนที่ 1 การปรับทัศนคติของนักเรียนให้อยู่ในด้านบวก ในการเรียนภาษาอังกฤษ ตลอดจนการเสริมแรงด้วย คำชมเชยเพื่อสร้างกำลังใจให้กับนักเรียน

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	
1.3 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไข อย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนของท่านคือ อะไร	สมาชิกคนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ภาษาอังกฤษ และการเพิ่มวงคำศัพท์ให้กับนักเรียน สมาชิกคนที่ 3 ความมั่นใจในการพูดสื่อสาร ทั้งนี้เพราะ การสื่อสาร เน้นไปที่การสร้างความเข้าใจระหว่าง ผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่ไม่เน้นไปที่โครงสร้าง ทางภาษาอังกฤษมากนัก สมาชิกคนที่ 4 การเปลี่ยนทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษ ของ นักเรียน เพราะนักเรียนคิดว่าภาษาอังกฤษ เป็นเรื่อง ยาก กลัว แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อนักเรียนเรียนกับครู ต่างชาติ พบว่า นักเรียน กล้าสนทนา แต่เมื่อต้อง สนทนากับครูคนไทย นักเรียน ขาดความมั่นใจเพราะ กลัวการถูกจับผิด จากครูผู้สอนและคนรอบข้าง สมาชิกคนที่ 5 ความมั่นใจในการสื่อสาร โดยที่ครูผู้สอน ต้องกระตุ้น ให้นักเรียนพูดภาษาอังกฤษ อย่างมีความมั่นใจ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัญหาที่พบ และ
ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน คือ การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้านลบ
ในการเรียนภาษาอังกฤษ และการสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยผู้วิจัย
ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียน

ปัญหานี้เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเนื่องจาก นักเรียนยังมีความวิตกกังวลกลัว ประกอบกับนักเรียนยังมีความคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก ดังนั้น การจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนให้สนใจในรายวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมแรงนักเรียนด้วยคำชมเชยเพื่อสร้างกำลังใจให้กับนักเรียนในการเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนจะต้องมีการเสริมแรงด้วยคำชมเชยเพื่อสร้างกำลังใจให้กับนักเรียน”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

นอกจากนี้ ทัศนคติของนักเรียนที่ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน คือ เมื่อนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษกับครูผู้สอนที่เป็นคนไทย พบว่า นักเรียนไม่กล้าที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา ทั้งนี้เนื่องจากว่านักเรียนเกิดความวิตกกังวลและกลัวการแก้ไขข้อผิดพลาดจากครูผู้สอน จึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...เมื่อนักเรียนเรียนกับครูต่างชาติพบว่า นักเรียนกล้าสนทนา แต่เมื่อต้องสนทนากับครูคนไทย นักเรียนขาดความมั่นใจเพราะกลัวการถูกจับผิดจากครูผู้สอนและคนรอบข้าง”

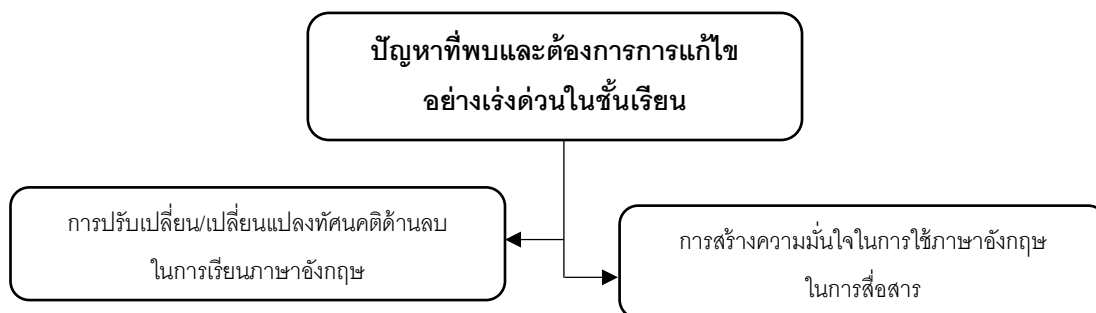
(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

2. การสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

นักเรียนขาดความมั่นใจเมื่อทำการฝึกการสนทนากับครูผู้สอนที่เป็นคนไทย แต่ในขณะเดียวกันพบว่า เมื่อนักเรียนสนทนากับครูผู้สอนต่างชาติ พบว่า นักเรียนกล้าสนทนามากขึ้น เหตุผลนี้เกิดขึ้นจากผลของการมีทัศนคติด้านลบของนักเรียนที่คิดว่าเมื่อสนทนาภาษาอังกฤษจะต้องถูกจับผิดจากครูผู้สอนชาวไทย ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องสร้างความเข้าใจระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนให้เข้าใจตรงกันว่าการสนทนาที่แท้จริงอาจจะไม่ได้เน้นไปที่โครงสร้างทางไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว แต่ในขณะเดียวกันการสนทนาหากเกิดข้อผิดพลาดทางโครงสร้างทางภาษา ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ชี้แนะหรือคอยแก้ไขเพื่อให้นักเรียนสามารถพูดสนทนาได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การแก้ไขปัญหาความมั่นใจในการพูดสื่อสาร ครูผู้สอนต้องเน้นไปที่การสร้าง ความเข้าใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่ไม่เน้นไปที่โครงสร้างทางภาษาอังกฤษมากนัก ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนได้ 2 ประเด็น ดังภาพที่ 18

ภาพที่ 18 ปัญหาที่พบและต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียน

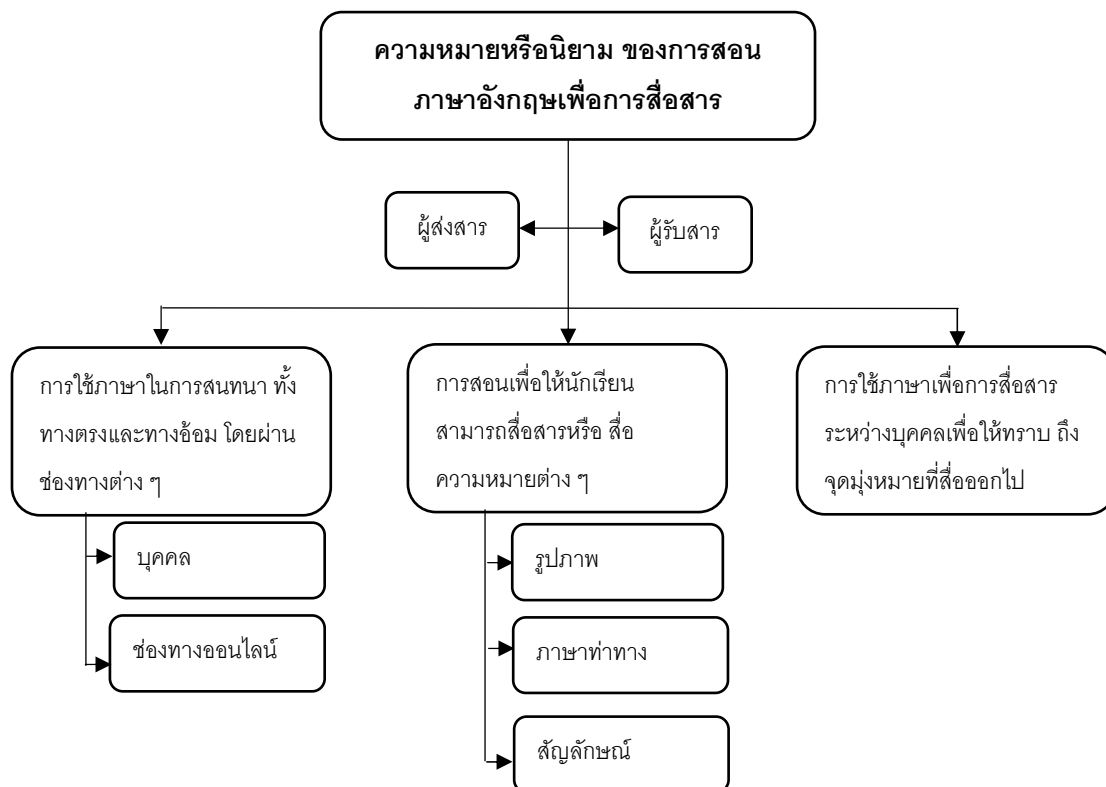
ตารางที่ 18 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของ ท่าน หมายความว่าอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 การเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกัน สมาชิกคนที่ 2 การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อให้ ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่สื่อออกไป เพื่อความเข้าใจ ตรงกัน สมาชิกคนที่ 3 การสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสาร หรือสื่อ ความหมายอื่น ๆ โดยไม่จำกัดอยู่ที่รูปแบบของคำ ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของสัญลักษณ์ หรือ ภาษาอังกฤษท่าทาง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของ ท่าน หมายความว่าอย่างไร	สมาชิกคนที่ 4 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้เน้นหรือจำกัดเฉพาะรูปแบบของคำเท่านั้น แต่เน้นไปที่การสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบ ของภาษาอังกฤษท่าทาง และภาษาอังกฤษเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ สมาชิกคนที่ 5 การสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ภาษาอังกฤษพูดซึ่งอาจหมายถึงรูปแบบของภาษาท่าทาง รูปภาพหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มในตารางที่ 18 ผู้วิจัยได้จำแนกนิยามของความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 19

ภาพที่ 19 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์ในบทที่ 2 เปรียบเทียบกับแนวคิดที่ผู้วิจัย ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มกับสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีผลการเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของสมาชิกชุมชน
นักปฏิบัติ

แนวคิด/ ความหมาย	สมาชิกคนที่ 1	สมาชิกคนที่ 2	สมาชิกคนที่ 3	สมาชิกคนที่ 4	สมาชิกคนที่ 5
1. การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงแนวคิดและการดำเนินการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย	•	•	•	•	
2. การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร			•		
3. การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	•	•		•	
4. การจัดกิจกรรมทางภาษาตามทักษะต่าง ๆ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน					
5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสามารถยืดหยุ่นได้ตามบริบทและเอื้อต่อการเรียนรู้	•				
6. เนื้อหาทางภาษาไม่ได้เป็นรูปแบบที่กำหนดตายตัว	•		•	•	•

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ในบทที่ 2 มีอยู่ 2 ดังนี้

1. ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสนทนาระหว่างบุคคลเพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่สื่อออกไป ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในนิยามของดิฉันคือการเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาอังกฤษ ในการสนทนาทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคลหรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเข้าใจตรงกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ คนที่ 1)

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหมายถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล เพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่สื่อออกไปเพื่อความเข้าใจตรงกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

2. เนื้อหาที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกันว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้มีข้อจำกัดอยู่ที่รูปแบบของคำหรือประโยค แต่การสอนหรือการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น สามารถใช้ได้หลากหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นภาษาท่าทาง การใช้สัญลักษณ์ ตลอดจนรูปภาพต่าง ๆ ในการสื่อสาร ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารหรือสื่อความหมายอื่น ๆ โดยไม่จำกัดอยู่ที่รูปแบบของคำ ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของสัญลักษณ์หรือภาษาอังกฤษท่าทาง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้เน้นหรือจำกัดเฉพาะรูปแบบของคำเท่านั้น แต่เน้นไปที่การสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของภาษาอังกฤษท่าทาง และภาษาอังกฤษเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ผลการผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายหรือคำนิยามอยู่ในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนยังคงไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ครอบคลุมในบางประเด็นได้ เช่น การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร การจัดกิจกรรมทางภาษาตามทักษะต่าง ๆ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น

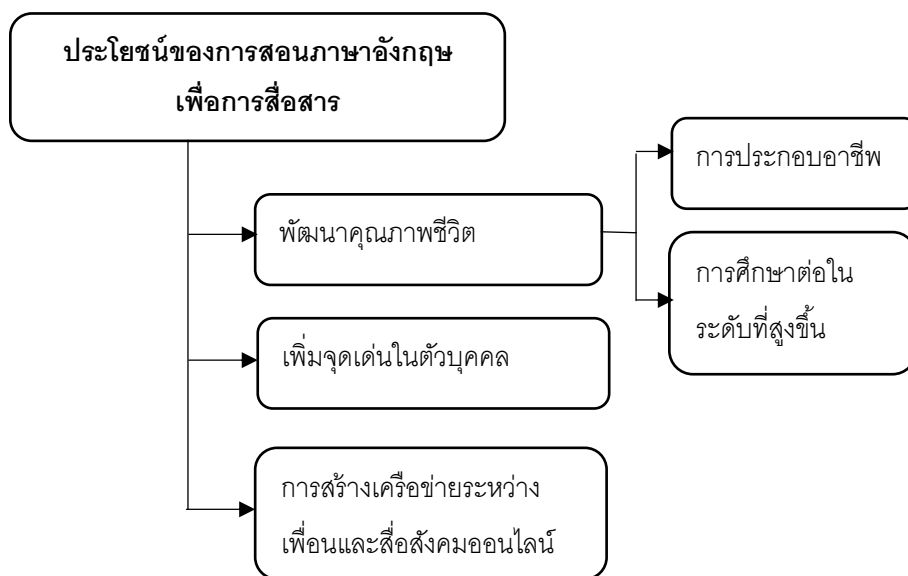
ตารางที่ 20 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของท่านมีอะไร	สมาชิกคนที่ 1 ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้เพราะหากนักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ประโยชน์ทางตรงคือการประกอบอาชีพที่มีความได้เปรียบและสามารถเพิ่มรายได้ ให้ผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสารในความคิดของท่านมีอะไร	สมาชิกคนที่ 2 ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจน การประกอบอาชีพในต่างประเทศ
	สมาชิกคนที่ 3 การประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ในอนาคตให้กับ นักเรียน และการเพิ่มจุดเด่นในตัวบุคคลที่สามารถ สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้
	สมาชิกคนที่ 4 ประโยชน์ในการดำรงชีวิต เพราะหากนักเรียน สามารถสื่อสารได้ก็จะทำให้อยู่ในสังคมได้ตลอดจน ทางเลือกที่มากกว่า โดยเฉพาะด้านอาชีพ หรือการศึกษาต่อและการดำรงชีวิตทั้งใน และต่างประเทศ
	สมาชิกคนที่ 5 เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำเอาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจน ใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในการ สร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อน และสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในอนาคต

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นประโยชน์ของการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 20

ภาพที่ 20 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พบว่าครูผู้สอนได้มีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น คือ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูจะส่งผลให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้และมีข้อได้เปรียบโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่จะส่งผลต่อรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...หากนักเรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ประโยชน์ทางตรงคือการประกอบอาชีพที่มีความได้เปรียบและสามารถเพิ่มรายได้ให้ผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนการประกอบอาชีพในต่างประเทศ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

ส่วนประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียนจะทำให้นักเรียนสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการศึกษาต่อในต่างประเทศที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารหรือแม้แต่การศึกษาต่อในประเทศในหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ประโยชน์ในการดำรงชีวิต เพราะหากนักเรียนสามารถสื่อสารได้ก็จะทำให้อยู่ในสังคมได้ตลอดจนทางเลือกที่มากกว่า โดยเฉพาะด้านอาชีพหรือการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต ทั้งในและต่างประเทศ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

“...นักเรียนสามารถนำเอาภาษาเพื่อการสื่อสารไปต่อยอดและใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

2. การเพิ่มจุดเด่นในตัวบุคคลเป็นสิ่งที่เป็นเสน่ห์ให้กับนักเรียนที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้หรือแม้แต่ครูผู้สอนเองที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสื่อสารจะได้รับการยอมรับมากกว่าครูที่สอนด้วยวิธีสอนที่เน้นเฉพาะการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์

3. การสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อนและสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ในปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารมีมากมายหลายช่องทาง ดังนั้น การสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารจะทำให้นักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารได้รวดเร็วและกว้างขึ้น ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

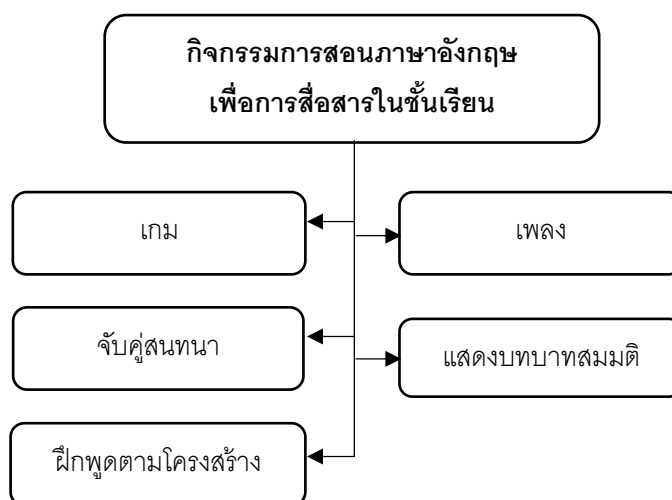
“... ประโยชน์ในปัจจุบันคือนักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ในการสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อนและสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างหลากหลาย” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

จากทั้ง 3 ประเด็นที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่าในความเชื่อของครูเกี่ยวกับประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถแสดงแนวคิดและมุมมองออกมาได้ถูกต้อง ทั้งนี้แนวคิดและมุมมองของครูสอดคล้องกับแนวคิดของสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 31) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนภาษาอังกฤษของครูที่ส่งผลต่อนักเรียนว่าการสอนภาษาอังกฤษไม่เพียงเป็นช่องทางเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงานแต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความรู้อื่นที่กว้างขวางออกไป เนื่องจากเป็นภาษากลางที่ถูกนำไปใช้ในสื่อต่าง ๆ

ตารางที่ 21 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.3 ท่านจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนด้วยกิจกรรม ใด	สมาชิกคนที่ 1 การสลับกันระหว่างภาษาอังกฤษไทยและ ภาษาอังกฤษโดยเน้นไปที่เกมการแข่งขัน ซึ่งครูผู้สอน ใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนเกิดปฏิกิริยา ตอบสนองและกิจกรรมจับคู่สนทนากัน สมาชิกคนที่ 2 กิจกรรมจับคู่กันพูดตามโครงสร้างหรือรูปแบบ ของ ประโยคที่กำหนดให้ พร้อมกับการกำหนดสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาทักษะ การพูดตามโครงสร้างทางภาษาที่นักเรียนได้ศึกษามา สมาชิกคนที่ 3 การกำหนดสถานการณ์ให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนา ทักษะการพูดหรือการสรุป เป็นภาษาอังกฤษของ ตนเองจากกิจกรรมการอ่าน โดยมีการสลับการใช้ ภาษาอังกฤษไทย และภาษาอังกฤษในการสอน สมาชิกคนที่ 4 ใช้กิจกรรมคู่ (Pairs) ในการฝึกสนทนา โดยการศึกษา จากตัวอย่างของโครงสร้าง ทางไวยากรณ์หรือรูปแบบ ของประโยคเพื่อฝึก การสนทนาตามเนื้อหาที่กำหนดให้ สมาชิกคนที่ 5 ใช้เพลงและเกมในการจัดกิจกรรม เพราะการฝึกฟัง เพลงสากลแล้วศึกษารูปประโยคที่ปรากฏ ในเนื้อเพลง และให้นักเรียนสื่อสาร โดยการแสดงความรู้สึกับ เนื้อเพลงและเล่นเกมจากเนื้อเพลง

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 21 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนนำมาใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนมีกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันดังนี้

1. เกม โดยลักษณะของเกมจะเน้นไปที่กระบวนการแข่งขันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ครูผู้สอนจะสลับใช้คำสั่งระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการใช้คำสั่งเพื่อให้นักเรียนเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูยังให้ข้อมูลที่กำกวม อธิบายลักษณะการจัดกิจกรรมหรือลำดับขั้นตอนในการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ชัดเจน ทั้งนี้เมื่อนำแนวคิด การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้เกมของมาเลย์ (Maley, 1981) และแนวคิดของครูมาทำการวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่า ครูผู้สอนใช้เกมในการจัดกิจกรรมเพียงเพราะให้นักเรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเท่านั้น

2. กิจกรรมการฝึกพูดตามโครงสร้าง กิจกรรมนี้คือการให้นักเรียนศึกษาโครงสร้างที่กำหนดให้แล้วให้นักเรียนฝึกพูดตามโครงสร้าง โดยครูผู้สอนมีความเข้าใจว่าการฝึกพูดตามโครงสร้างที่กำหนดให้เป็นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิด เพราะการฝึกพูดตามโครงสร้างเป็นเพียงแค่ขั้นตอนที่ใช้ในการฝึกใช้ภาษาเท่านั้น

3. กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ จากแนวคิดของสเตอร์ทริช (Sturtridge, 1981)

ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ออกแบบมาให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างอิสระในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ในทางตรงกันข้ามการจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติในชั้นเรียนที่จัดขึ้น ครูผู้สอนจะกำหนดสถานการณ์พร้อมทั้งโครงสร้างทางภาษาให้กับนักเรียนและจากนั้นนักเรียนจะแสดงบทบาทสมมติพร้อมกับโครงสร้างตามที่ครูกำหนดให้ โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ครูผู้สอนมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...กิจกรรมที่ดิฉันนำมาใช้คือการแสดงบทบาทสมมติ โดยดิฉันจะกำหนดสถานการณ์ให้กับนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดตามโครงสร้างทางภาษาที่นักเรียนได้ศึกษามา”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

4. กิจกรรมจับคู่สนทนา จากแนวคิดของไรท์ (Wright, 1981) กล่าวว่า การจัดกิจกรรม

จับคู่สนทนาเป็นลักษณะกิจกรรมการพูดแบบควบคุมที่มีการใช้สื่อควบคุมกันไปเพื่อสร้างแรงจูงใจในการให้ผู้เรียนพูดภาษาอังกฤษ แต่ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูผู้สอนจะปฏิบัติตามความเคยชินและเน้นให้นักเรียนได้จับคู่เพื่อทำการฝึกการสนทนาตามหัวข้อที่กำหนดให้ ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมมีความขัดแย้งกับแนวคิดของไรท์ (Wright, 1981) อีกทั้งในการจัดกิจกรรมครูผู้สอนไม่ได้มีการขยายความว่าในขั้นตอนถัดไปครูผู้สอนทำกิจกรรมใดต่อบ้าง

5. เพลง เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฟังเพลงสากลแล้วศึกษารูปประโยค

หรือ โครงสร้างทางภาษาที่ปรากฏในเนื้อเพลง จากนั้นให้นักเรียนได้ฝึกพูดตามโครงสร้าง หรือตามประโยคที่ปรากฏในเนื้อเพลง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นนี้พบว่า ครูผู้สอน มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนได้จดจำโครงสร้างประโยคเท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีขั้นตอนของกระบวนการสื่อสารตามแนวคิดของไรท์ (Wright, 1981) ที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในด้านกิจกรรมการฟังเพื่อความเข้าใจคือ การฟังเพื่อหาคำตอบ การฟังเพื่อปฏิบัติตาม และการฟังเพื่อวาดภาพประกอบ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะเน้นไปที่กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว แต่ในความเป็นจริงการจัดกิจกรรมจะต้องครอบคลุมทุกทักษะ อีกทั้งในการจัดกิจกรรมเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้เป็นเพียงแค่ขั้นตอนในการฝึกใช้ภาษาตามโครงสร้างตามที่กำหนดให้เท่านั้น

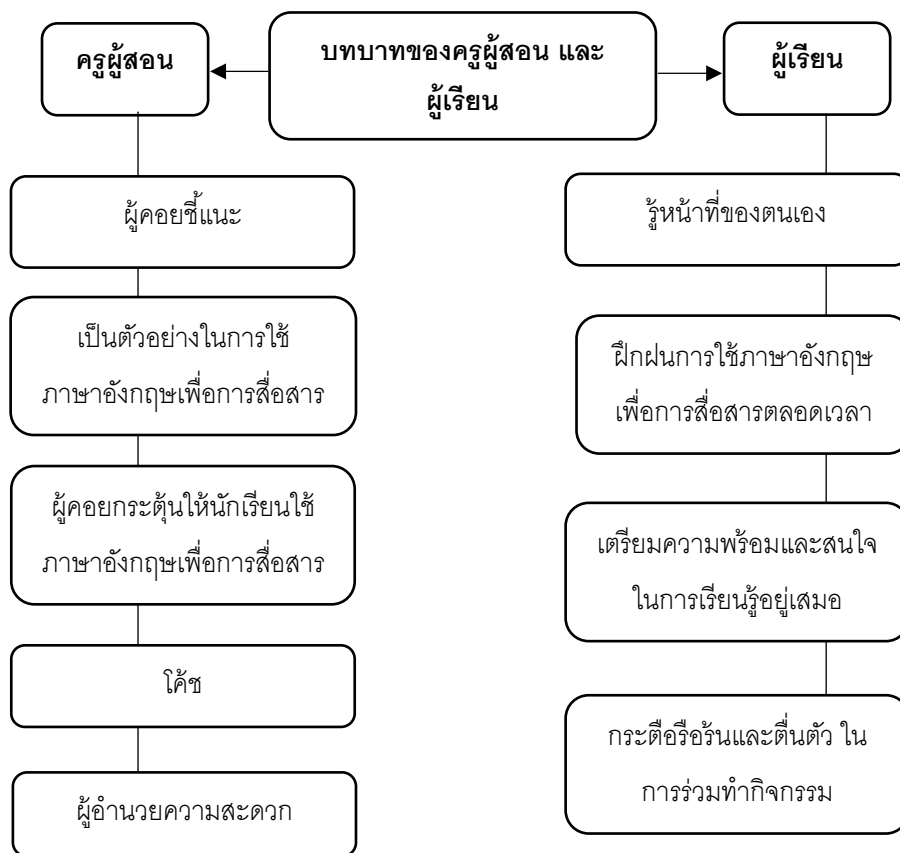
ตารางที่ 22 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารควรเป็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 บทบาทของครู เป็นผู้คอยชี้แนะให้กับนักเรียนและแก้ไขข้อผิดพลาด ให้กับนักเรียนทันทีเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจ ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ถูกต้อง บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องฝึกตนเองอยู่ตลอดเวลา ฝึกฝน ในสถานการณ์จริงเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ สมาชิกคนที่ 2 บทบาทของครู เป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนและกระตุ้น ให้นักเรียน ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารให้มากที่สุด บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ รู้หน้าที่ ตนเอง สมาชิกคนที่ 3 บทบาทของครู เป็นผู้อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนและคอยชี้แนะ นักเรียน บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของ ปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน	สมาชิกคนที่ 4
ในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารควรเป็นอย่างไร	บทบาทของครู เป็นผู้คอยกระตุ้นและอำนวยความสะดวกพร้อมกับ เป็นตัวอย่างให้กับนักเรียน
	บทบาทผู้เรียน นักเรียนต้องกระตือรือร้นในการเรียน
	สมาชิกคนที่ 5
	บทบาทของครู
	เป็นโค้ชเพื่ออธิบายและแสดงตัวอย่างให้กับนักเรียน ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา
	ของผู้เรียนในระหว่างการใช้ภาษาเพื่อให้เกิด
	ความถูกต้อง
	บทบาทผู้เรียน
	นักเรียนต้องมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน
ในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังภาพที่ 22

ภาพที่ 22 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทของครูผู้สอน จากแนวคิดของลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1981, p. 19) และ สลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอน จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) ทั้งนี้หน้าที่หลักของครูสามารถจำแนกได้ คือ การควบคุมชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนตลอดจนการไม่แทรกแซงหรือขัดขวาง การใช้ภาษาของนักเรียน เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันกับแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นว่าบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม กระตุ้นนักเรียนให้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารตลอดจนทำหน้าที่เป็นโค้ชหรือที่ปรึกษาให้กับนักเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารพร้อมกับเป็นตัวช่วยในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียน

จากแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) ที่กล่าวว่า ครูจะไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ครูจะให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาหรือเรียนรู้อย่างอิสระ พบว่ามีครูจำนวน 2 ท่านที่ยังมีความเชื่อว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับผู้เรียนว่าจะต้องแก้ไขทันทีเมื่อนักเรียน เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้เกิดความถูกต้อง ซึ่งความเชื่อดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

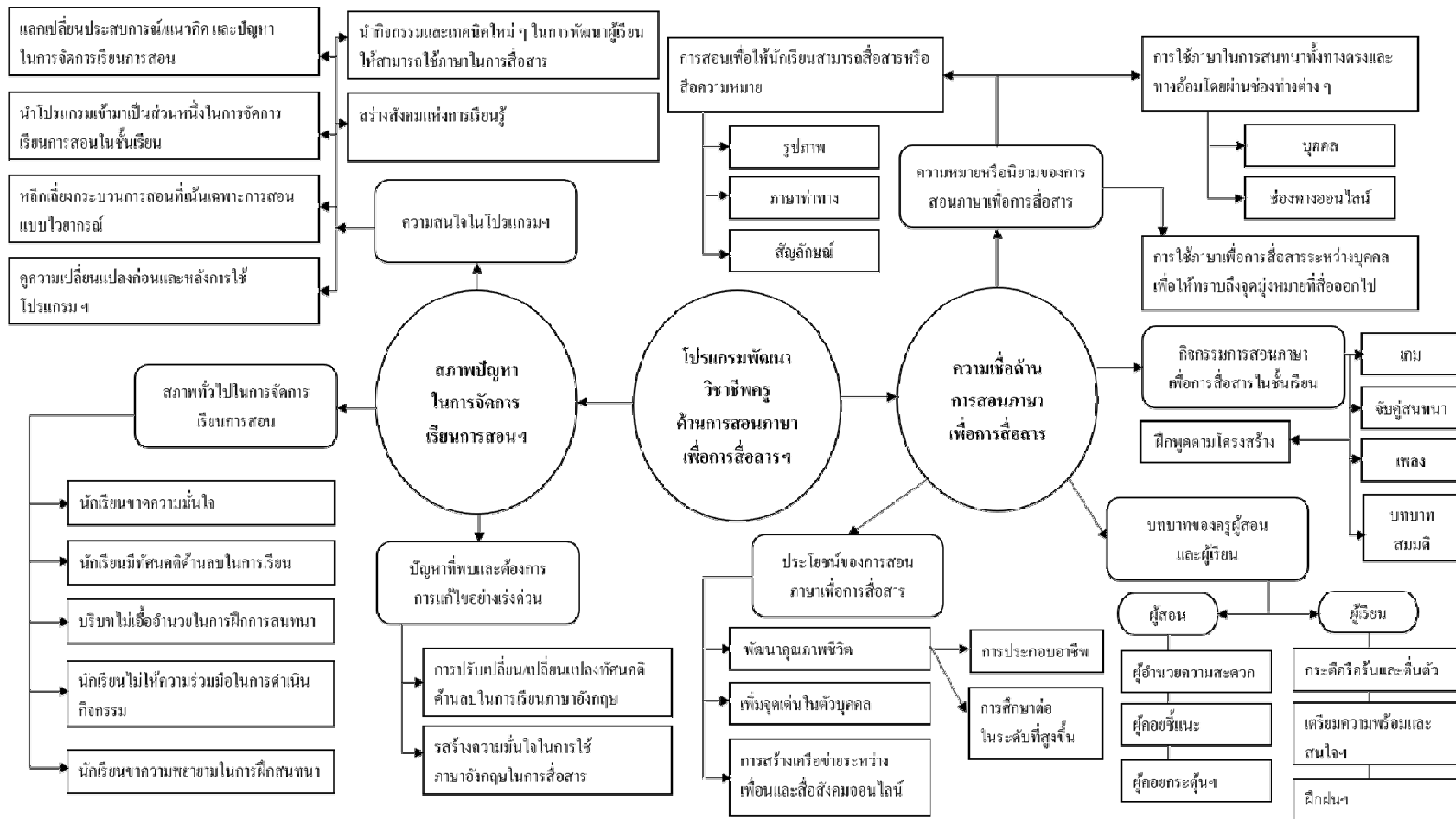
“ครูต้องเป็นผู้คอยชี้แนะให้กับนักเรียนและแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียนทันทีเพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ถูกต้อง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“...ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นโค้ชเพื่ออธิบายและแสดงตัวอย่างให้กับนักเรียนตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาของผู้เรียนในระหว่างการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความถูกต้อง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

2. บทบาทของผู้เรียน ตามแนวคิดของริชาร์ด (Richard, 2006, p. 4) ได้อธิบายว่า บทบาท ของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเองโดย การแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับเพื่อน ๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งต้องพยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านช่องทางต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนมีความเข้าใจที่สอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richard, 2006, p. 4) กล่าวคือ นักเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมในการเรียนและฝึกฝน การใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ ตลอดจนต้องมีความตื่นตัวในการร่วมกิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดให้ อยู่ตลอดเวลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ใน 2 ประเด็นหลัก คือ สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และความเชื่อ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามภาพที่ 23

ภาพที่ 23 ภาพรวมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

การจัดอบรม

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ หลังจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดอบรมในหัวข้อ แนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching approach) ทั้งนี้การจัดอบรมได้ดำเนินการขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจของครูให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับประเด็นความเชื่อดังต่อไปนี้

1. ความหมายและนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. การออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดในการจัด

กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3. การสร้างความตระหนักในบทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียน

โดยวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อนี้ได้กำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความเชื่อของครูที่มีต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ยังมีความเชื่อในระดับพื้นฐานและบางประเด็น ยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องอยู่

ผู้วิจัยได้เชิญ นายสดี ไกพย์กลอน ศึกษาานิเทศกิจวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการจัดอบรมได้ดำเนินการในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2563 ในเวลา 09.00 น.- 12.00 น.

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้เชิญชวนครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่สนใจเข้าร่วมอบรมร่วมกับครูผู้มีส่วนร่วม

1. ก่อนการอบรม

1.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ กำหนดเวลาในการอบรม และเอกสารประกอบการอบรมให้กับผู้มีส่วนร่วมและครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่นที่มีความสนใจเข้าร่วมอบรมกับผู้มีส่วนร่วม

1.2 ผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรม โดยการอบรมเป็นลักษณะที่ไม่เป็นทางการ การแต่งกายในการเข้าร่วมอบรมสำหรับผู้มีส่วนร่วมและสมาชิกที่ให้ความสนใจ

เป็นการแต่งกายด้วยชุดสวยงาม สุภาพ และแข็งแรงสมาชิกในการเดินทางมาเข้ารับการอบรม ด้วยความระมัดระวังในการขับขี้นานพาหนะ

1.3 ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่โดยใช้ห้องประชุม PLC ของโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา เป็นสถานที่ใช้ในการอบรม และจัดเตรียมอาหารว่างให้กับผู้เข้าร่วมการอบรมทุกคน

1.4 ก่อนทำการอบรมผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนลงชื่อเข้ารับการอบรม ทั้งนี้ มีครูผู้สนใจเข้ารับการอบรมที่มาจากโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา จำนวน 7 คน โรงเรียน บ้านหนองผักหลอด จำนวน 1 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านแท่นประจัน จำนวน 1 คน โดยสรุป มีครูที่เข้าร่วมรับการอบรม จำนวน 9 คน

2. ระหว่างการอบรม

2.1 บรรยายภาคในการอบรม

บรรยายภาคในการอบรมเป็นการอบรมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ โดยเริ่ม ดำเนินการอบรมในเวลา 09.00 น. ทั้งนี้วิทยากรได้ใช้เกม Kahoot ผ่านโทรศัพท์มือถือ ของ ผู้เข้าร่วมอบรมในการตรวจสอบความรู้เบื้องต้นด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการอบรมทุกคน โดยบรรยายเป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่มีความกดดัน และความวิตกกังวลใด ๆ การบรรยายในด้านเนื้อหาของวิทยากรใช้ภาษาอังกฤษไทยในการบรรยาย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของผู้เข้ารับการอบรม โดยเนื้อหาที่ใช้ในการบรรยายของวิทยากร ประกอบด้วย ความหมายของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แนวการจัดกิจกรรมและกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร บทบาทของครูผู้สอน และบทบาทของนักเรียน ตามลำดับ

2.2 การมีปฏิสัมพันธ์ในการอบรม

วิทยากรได้บรรยายพร้อมกับสลับกับการเล่นเกมและให้ครูผู้สอนได้ฝึกปฏิบัติ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนแนวคิดระหว่างกัน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการอบรม ให้ความร่วมมือในการอบรมและร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนแนวคิดกันอย่างเต็มที่ และวิทยากรมีความเป็นกันเองกับผู้เข้าร่วมอบรม

3. หลังการอบรม

หลังจากเสร็จสิ้นการอบรม ผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายของครูผู้สอนโดยสร้างสังคมออนไลน์ ผ่าน Facebook และแอปพลิเคชันไลน์กลุ่ม เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อหรือแลกเปลี่ยนแนวคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม พร้อมกับผู้เข้าร่วมอบรมได้ประเมิน ความพึงพอใจ โดยผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนร่วมจำนวน 5 คน มีระดับ

ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ที่ 0.60

ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรม

ระยะเวลาที่ดำเนินกิจกรรมในชั้นตอนที่ 1 จำนวน 5 ชั่วโมง ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จำนวน 2 ชั่วโมง
2. การจัดอบรม จำนวน 3 ชั่วโมง

ผู้มีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้นที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 5 คน และครูที่มีความสนใจเข้ารับการอบรมในหัวข้อแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching approach) จากโรงเรียนบ้านหนองผักหลอด จำนวน 1 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านแพ้นประจัน จำนวน 1 คน และโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นแบบบันทึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) จากสมาชิกที่ประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์สภาพของปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
 - 1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.2 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.1 บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 คุณลักษณะของครูต่อการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.4 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ประเด็นสภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยคือการรวมกลุ่มเพื่อออกแบบและพัฒนากิจกรรม เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของสมาชิก และเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกและกำหนดหัวข้อในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการคัดเลือกแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองและกำหนดหัวข้อ และเนื้อหาที่จะใช้ออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

2. การออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เป็นการออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 25-26; สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537, หน้า 112-115; พรสวรรค์ สีป้อ, 2550, หน้า 25; แสงระวี ดอนแก้วบัว, 2558, หน้า 134-135) โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ ให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนนั้น ๆ โครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2 **ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice)** เป็นผู้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามโครงสร้างที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นตอนแรก วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาตามรูปแบบของภาษา ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ โดยจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดให้ โดยการฝึกสามารถทำการฝึกได้ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ฝึกคู่ ตลอดจนการฝึกเดี่ยว นอกเหนือจากนั้นครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่

2.3 **ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production)** หลังจากที่ผู้เรียนได้ทำการฝึก ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งในสถานการณ์สมมติหรือสถานการณ์จริง โดยขั้นตอนนี้ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น

3. การวิพากษ์กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม

เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้มีส่วนร่วมเพื่อทำการวิพากษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้มีส่วนร่วมจะร่วมกันตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการวัดผลประเมินผล

4. การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายหลังจากการวิพากษ์เพื่อให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพ้วที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 5 คน

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยร่วมกันออกแบบและพัฒนากิจกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ของสมาชิก ตลอดจนร่วมวิพากษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้มีส่วนร่วมออกแบบตามขั้นตอน การจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของตนเอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ที่ผ่านการออกแบบ พัฒนากิจกรรม และปรับปรุงจนมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

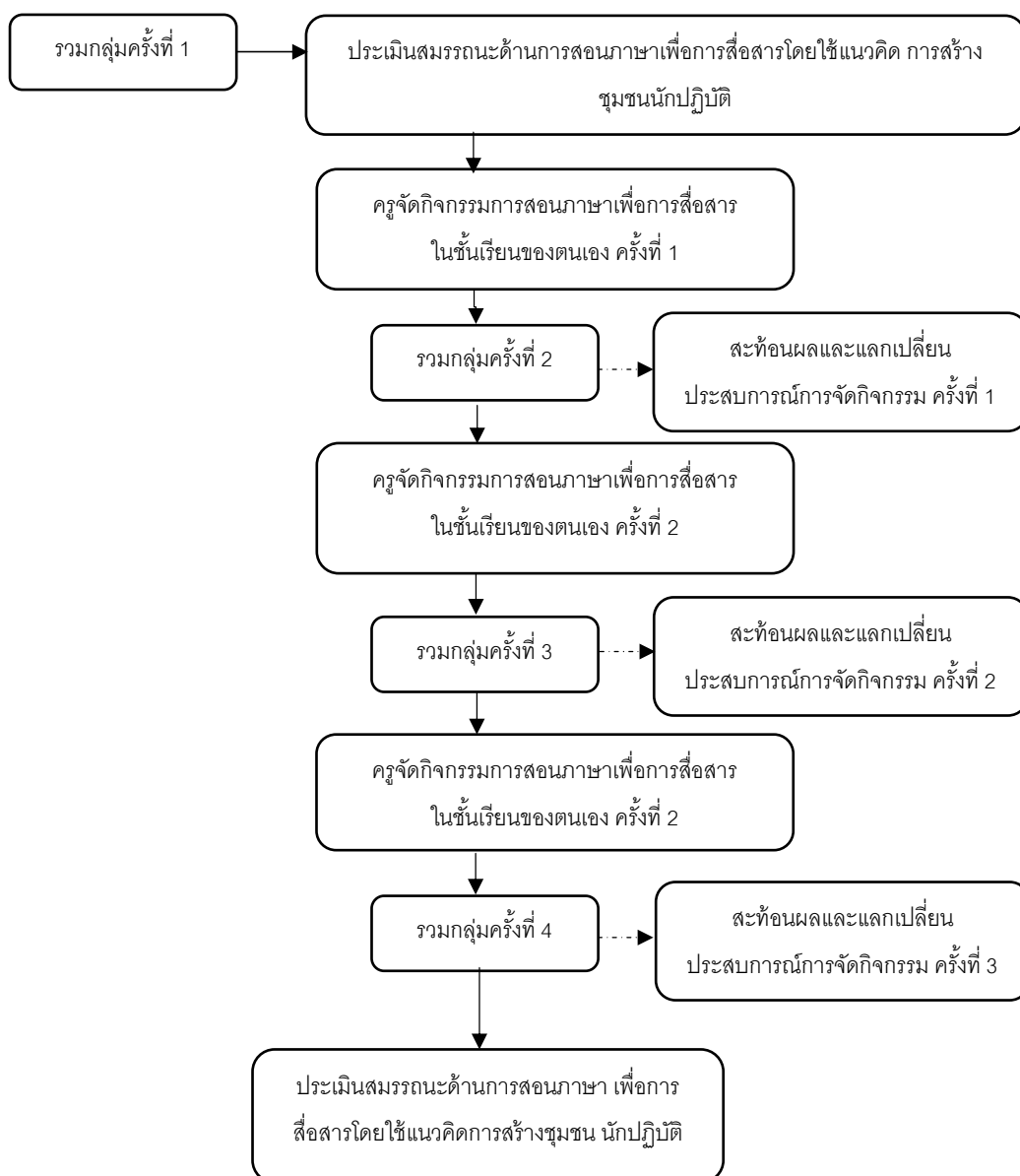
2. การสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม

ผู้มีส่วนร่วมจะกลับมารวมกลุ่มกันหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรม จำนวน 3 ครั้ง โดยการสะท้อนผลในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

3. การประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมได้มีการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมและ และการประเมินประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วยครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอ
บ้านแพน ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นแบบบันทึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่ทำการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวคิดในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ตลอดจนการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างและหลังการใช้โปรแกรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

ในประเด็นที่ครูผู้สอนได้บันทึกเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ตลอดจนการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างและหลังการใช้โปรแกรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อที่จะวิเคราะห์ประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน และประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ส่วนนี้เป็นการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะประเมินผล และสะท้อนผลถึงการเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่อการจัดกิจกรรมสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน ซึ่งครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ด้าน หลังการทดลองใช้โปรแกรมของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ผู้มีส่วนร่วม

ผู้มีส่วนร่วมในขั้นตอนที่ 5 ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่น ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เป็นแบบบันทึกผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) หลังจากสมาชิกที่ประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยมีวิเคราะห์ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.3 กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน

2. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ด้าน หลังการทดลองใช้โปรแกรมของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

- 1.3 กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- 1.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
 - 2.1 วิเคราะห์ผลความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 วิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
 - 2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการรายบุคคลและแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการโดยใช้หลักการคำนวณคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2556, หน้า 276-279) ดังนี้

$$DS (\%) = \frac{(Y - X)}{F - X} \times 100$$

- เมื่อ DS (%) = คะแนนร้อยละของพัฒนาการของผู้เรียน (Development score) คิดเป็นร้อยละ
- X = คะแนนวัดครั้งก่อน
- Y = คะแนนวัดครั้งหลัง
- F = คะแนนเต็ม

แปลผล

76 -100	พัฒนาการระดับสูงมาก
51-75	พัฒนาการระดับสูง
26-50	พัฒนาการระดับกลาง
0-25	พัฒนาการระดับต้น

บทบาทของผู้วิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาผลการใช้โปรแกรมเพื่อสะท้อนผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ออกเป็น 2 ประเด็น คือ

- ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
- ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

บทที่ 4

ผลการศึกษาและพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ การนำเสนอผล การศึกษาและพัฒนาในบทนี้ได้ดำเนินการศึกษาผลจากกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติในขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม และขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล โดยการนำเสนอผลการศึกษาและพัฒนาตามคำถามการวิจัยในข้อที่ 2 คือ โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คำถามการวิจัย

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นมาตราวัดประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961 อ้างถึงใน มานพ บุญสมพงษ์, 2550, หน้า 20) แปลผลดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อยที่สุด

มีรายละเอียด ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนใช้โปรแกรม
พัฒนาวิชาชีพครูฯ

ข้อที่	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	\bar{X}	SD	ระดับ
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหน้าที่ทาง ภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน	3.20	0.45	ปานกลาง
2	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ ในชีวิตประจำวัน	3.40	0.89	ปานกลาง
3	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารภาษาอังกฤษ	3.20	0.45	ปานกลาง
4	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษาอังกฤษ	3.60	0.55	มาก
5	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน อย่างเหมาะสม	3.80	0.45	มาก
6	มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
7	มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ฝึกใช้ ภาษาอังกฤษ	4.50	0.55	มากที่สุด
8	เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม	4.20	0.45	มาก
9	มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ในห้องเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
10	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้อง กับจุดประสงค์ การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
11	หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ ภาษาอังกฤษของนักเรียน	3.60	0.89	มาก
12	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอย่างอิสระ	3.40	0.55	ปานกลาง
13	สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้น ไปที่ความคล่องแคล่วใน การใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ความถูกต้อง	4.20	0.45	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อที่	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	\bar{X}	SD	ระดับ
15	มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)	3.60	0.89	มาก
16	มีการบูรณาการสมรรถนะด้านการสื่อสาร (สมรรถนะด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะด้านวาทกรรมและสมรรถนะด้านกลยุทธ์)	3.60	0.89	มาก
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีการสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์ด้วยตนเอง	4.00	0.71	มาก
18	มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์เพื่อให้นักเรียนสรุปมโนทัศน์ด้วยตนเอง	4.20	0.45	มาก
19	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สรุปทเรียนอย่างเหมาะสม	4.00	0.71	มาก
20	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเองจากช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด
สรุปผล		3.95	0.73	มาก

จากตารางพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วมก่อนดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีค่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.73

ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่มกับผู้มีส่วนร่วม

ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) กับผู้มีส่วนร่วม เพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังจากที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 24 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 1	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมเกมในการจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในการพัฒนาทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่าน เป็นอย่างไร นักเรียนกล้าแสดงออก ในการพูด เพราะเมื่อนักเรียนเกิดความสุขสนาน ในการเล่นเกมนักเรียนจะพูดออกมา โดยเกมสามารถพัฒนาทักษะการพูด ของนักเรียนได้ในระดับหนึ่ง	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง ชั้นฝึกปฏิบัตินักเรียนบางส่วน หยอกล้อกันระหว่างที่ทำการฝึกใช้ ภาษาอังกฤษตามโครงสร้าง จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสาร ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ได้	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มที่มี ปัญหาหันมาสนใจและฝึกพูด ภาษาอังกฤษ
สมาชิกคนที่ 2	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้เกมในการพัฒนาทักษะ การพูดภาษาอังกฤษ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่าน เป็นอย่างไร นักเรียนบางส่วนยังไม่มั่นใจ ไม่กล้าพูด ตลอดจนนักเรียนไม่รู้ คำศัพท์ จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถ พูดสนทนาได้	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง เมื่อนักเรียนต้องสร้างประโยคใน การสื่อสาร พบว่า นักเรียนบางส่วน ไม่สามารถสร้างประโยคในการ สื่อสารได้ ทั้งนี้ผลมาจากกรณีที่ นักเรียนขาดความมั่นใจตลอดจน วงคำศัพท์ที่จำกัด	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อให้ นักเรียนช่วยกัน ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการคิดประโยค และ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่าง กลุ่มเพื่อสร้าง ความมั่นใจ

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 3	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ (Role play)	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของ ท่านเป็นอย่างไร นักเรียนสามารถฝึกสนทนา ตามโครงสร้างและเนื้อหาด้วย กระบวนการสื่อสารได้แต่เมื่อต้อง ปรับเปลี่ยนบริบทหรือเนื้อหาพบว่า นักเรียน ไม่สามารถคิดหรือสร้าง ประโยค ในการสนทนาใหม่ ได้ด้วยตนเอง	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนเกิดความสับสนระหว่าง ภาษาอังกฤษไทยและภาษาอังกฤษ เมื่อต้องสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ นักเรียนจะขาดความมั่นใจ และ สนทนาติดขัด ตลอดจนนักเรียนกลุ่ม เก่งจะจับคู่กับส่วนกลุ่มอ่อนจะไม่ให้ ความร่วมมือ	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูจัดกลุ่มผู้นำเพื่อให้กลุ่มผู้นำ ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะคอยสังเกตการร่วม กิจกรรมของนักเรียนและคอยให้ คำชี้แนะกับนักเรียน
สมาชิกคนที่ 4	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของ ท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร		
ใช้กิจกรรมใบคำ	นักเรียนสามารถเดาความหมาย ของอวัจนภาษาอังกฤษผ่านทาง ต่าง ๆ ที่นักเรียนทำขึ้นในชั้นเรียน	นักเรียนแสดงท่าทางต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนไม่สามารถนำเอาคำศัพท์ จากท่าทางต่าง ๆ มาสร้างเป็น ประโยคในการสื่อสารได้ ตลอดจน ไม่สามารถเรียงลำดับและชนิดของ คำตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ ถูกต้องได้	ครูผู้สอนทบทวนโครงสร้างทาง ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนโดย ใช้แบบฝึกหัด (Worksheet) เพื่อให้นักเรียนทำการฝึก ก่อนทำ การสื่อสารอีกครั้ง	
สมาชิกคนที่ 5	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไร ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมจิ๊กซอว์ ในการจัด กิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของ ท่านเป็นอย่างไร นักเรียนมีศักยภาพที่ต่างกัน ภายในกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเพื่อให้เกิดกระบวนการ สื่อสารภายในกลุ่ม นักเรียนส่วนใหญ่ ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดกิจกรรม	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนที่ได้รับบทบาทในการพูด นำเสนอขาดความมั่นใจ ตลอดจน ข้อจำกัดด้านเวลาในการฝึกสนทนา จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถพูด สื่อสารภาษาอังกฤษได้	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูให้นักเรียนกลุ่มเก่ง (กลุ่มที่มี ศักยภาพด้านภาษาอังกฤษใน ระดับดี) ช่วยฝึกเพื่อนกลุ่มที่มี ปัญหา ทั้งนี้ครูผู้สอนจะคอย สังเกตและคอยให้คำชี้แนะ ความถูกต้องให้กับนักเรียน

จากการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือการใช้เกม กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมใบ้คำและกิจกรรมจิ๊กซอว์

2. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนมีความสนุกสนาน กล้าแสดงออก ตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนบางส่วนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

3. ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า ปัญหาหลักของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการขาดความมั่นใจของนักเรียน ไม่สามารถนำเอาคำศัพท์ต่าง ๆ มาสร้างเป็นประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ นอกจากนี้ ในการสื่อสารพบว่า นักเรียนสามารถสื่อสารได้ตามโครงสร้างหรือเนื้อหาที่กำหนดให้ได้ แต่เมื่อเปลี่ยนบริบทหรือเปลี่ยนโครงสร้างทางภาษาอังกฤษพบว่า นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้ อีกทั้งในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม หยอกล้อกันและสับสนระหว่างภาษาอังกฤษไทยและภาษาอังกฤษ

4. ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ การจัดกลุ่มนักเรียนโดยให้สมาชิกภายในกลุ่มมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนกระตุ้นนักเรียนให้ร่วมกิจกรรมและคอยทบทวน ซ้อมเสริมนักเรียนด้วยการใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัด เป็นต้น

ตารางที่ 25 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร		
สมาชิกคนที่ 1	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสาร ใช้กิจกรรม story map	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็น สำคัญจากเรื่องที่อ่าน ตลอดจน การสังเคราะห์ข้อมูล ให้ออกมา เป็นชิ้นงานของตนเอง และ สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารในการนำเสนอผลงาน ได้ในระดับดี	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่าง จัดกิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนบางส่วนยังไม่ให้ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม การสื่อสาร ทั้งนี้ นักเรียนกลุ่มที่ไม่ให้ ความร่วมมือจะไม่กระตือรือร้นและ คอยหลีกเลี่ยงเมื่อถึงเวลาที่ต้องทำ กิจกรรมการสื่อสาร	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ใช้ระบบกลุ่มในการวัดผล และ ประเมินผล กล่าวคือ เมื่อสมาชิก ในกลุ่มสื่อสารไม่ครบทุกคนหรือ ไม่ให้ความร่วมมือ คะแนน ในการนำเสนอที่จะลดหลั่นลงไป เรื่อย ๆ
สมาชิกคนที่ 2	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร
สมาชิกคนที่ 3	ใช้กิจกรรมเกม Hot ball นักเรียนส่วนมากสามารถจับประเด็นสำคัญได้ มีความมั่นใจในการพูดสื่อสารตามรูปแบบของภาษาอังกฤษที่กำหนดให้เพิ่มมากขึ้น 1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรม task based สำหรับกิจกรรมการอ่านเพื่อความเข้าใจ 1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านบทอ่านแล้วสรุปองค์ความรู้ในรูปแบบของแผนผังได้ ตลอดจนกล้าและมั่นใจในการพูดสื่อสารหรือพูดนำเสนอผลงานของตนเองเพิ่มมากขึ้น	นักเรียนเกิดความสับสนในการวางประเภทของคำเพื่อสร้างประโยค จึงทำให้สื่อสารออกมาไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ที่สมบูรณ์ได้ จึงทำให้นักเรียนขาดความมั่นใจในการพูด 2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนบางส่วนพูดตามเพื่อนโดยไม่สนใจรูปแบบทางภาษาอังกฤษที่กำหนดให้ พร้อมทั้งมีการพูดสลับกันระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทย ครูให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อร่วมกันฝึกและช่วยกันแก้ไขข้อผิดพลาดร่วมกัน พร้อมทั้งครูผู้สอนให้คำชี้แนะหลังเสร็จสิ้นจากการฝึก 2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหอย่างไร ครูให้นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหามาสนทนากลุ่มในช่วงพักกลางวัน เพื่อ ทำการฝึกฝน การพูดสื่อสารอีกครั้งตามหัวข้อหรือบทอ่านที่ได้รับ โดยครูผู้สอนชี้แนะแนวทางและนักเรียนกลุ่มเก่งร่วมกันช่วยฝึกฝนให้กับเพื่อน

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 4	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร ใช้กิจกรรม Tab the board โดยครู จะเป็นคนอ่านคำถามแล้วให้ นักเรียนวิ่งไปเลือกหรือสัมผัส คำตอบที่ถูกต้องบนกระดานหรือ ผนังห้อง	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนกลุ่มที่เป็นผู้นำคอย ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน ตลอดจนเป็นผู้คอยกระตุ้นสมาชิก ให้สื่อสารตามกิจกรรมที่ครูผู้สอน จัดให้	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนกลุ่มอ่อนไม่ค่อย ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ขาดความกระตือรือร้น หลีกเลียง การทำกิจกรรม ตลอดจนถึง เวลาแข่งขัน ทศนคดีด้านลบของ นักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ เกิดขึ้น	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร นำนักเรียนกลุ่มเก่งมาเป็นโค้ช ให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อน เพื่อคอย กระตุ้นและช่วยเหลือ เพื่อนกลุ่มอ่อน
สมาชิกคนที่ 5	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัด กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
ใช้กิจกรรม Station based โดยให้นักเรียนไปศึกษาข้อมูลตาม Station ต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	นักเรียนส่วนใหญ่สามารถรวบรวมข้อมูล ขอข้อมูล และอธิบายข้อมูลให้กับสมาชิกภายในกลุ่มได้	ระหว่างดำเนินกิจกรรมพบว่า นักเรียนส่วนน้อยหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรม จึงทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน เมื่อถึงเวลาที่ต้องนำเสนอ นักเรียนกลุ่มนี้จึงไม่สามารถสื่อสารได้เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการสื่อสาร	ให้นักเรียนรวมกลุ่มกัน สมาชิกภายในกลุ่มคอยดูแลและช่วยเหลือกัน กระตุ้นให้สมาชิกทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน

จากการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เกม กิจกรรม Story map กิจกรรมฐาน (Station based) และกิจกรรมภาระงาน

2. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนกล้าใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น สามารถจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ฟังและอ่านได้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนบางส่วนสามารถวิเคราะห์ประเด็นจากเรื่องที่อ่านและสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบของผังความคิดจากกิจกรรมการอ่านได้ อีกทั้งนักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษยังคงคอยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อกลุ่มที่มีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3. ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า ปัญหา นักเรียนบางส่วนไม่ร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเหมือนกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนคอยหลบหลีก หลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมหรือการฝึกการสนทนา อีกทั้งเมื่อต้องสนทนา พบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เกิดความสับสนในการจัดหมวดหมู่ของคำเพื่อสร้างประโยคในการสนทนา ตลอดจนพูดภาษาไทยในการสื่อสารมากกว่าภาษาอังกฤษ

4. ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ให้นักเรียนจับคู่เพื่อทำการฝึก หรือรวมกลุ่มเพื่อทำการประเมินเป็นกลุ่ม นอกจากนี้การให้นักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษดี ร่วมทำหน้าที่เป็นโค้ช เพื่อคอยช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน คอยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มอ่อนสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

ตารางที่ 26 การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 1	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมเพลงในการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ โครงสร้างทางภาษาอังกฤษจาก เพลง แล้วนำมาแต่งประโยคเพื่อใช้ ในการพูดสื่อสารได้ พร้อมทั้ง สามารถจำแนกประเภทของคำได้ มีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น กล้า แสดงออกเพิ่มมากขึ้น	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง ระหว่างการทำกิจกรรมพบว่า ชั้นเรียนเกิดความวุ่นวายทั้งนี้ เพราะนักเรียนสนุกสนาน จนเกินเหตุ	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูควบคุมชั้นเรียน โดยมอบหมาย ภาระงาน ให้กับนักเรียน แต่ยังคง ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การใช้เพลงเพื่อให้เกิดความ สนุกสนานระหว่างดำเนินกิจกรรม
สมาชิกคนที่ 2	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร
สมาชิกคนที่ 3	ใช้กิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อ ในชั้นเรียน นักเรียนมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น ความวิตกกังวลลดน้อยลง สามารถ สื่อสารตามโครงสร้างทางภาษาอังกฤษ ที่กำหนดให้ได้ ตลอดจนสามารถสร้าง บทสนทนาเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ แต่นักเรียนบางส่วนยังมีข้อผิดพลาด ในการสื่อสาร 1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรม Story board ในการพัฒนาทักษะการอ่าน 1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่านเป็น อย่างไร นักเรียนมีจินตนาการในการสร้าง โครงสร้างทางภาษาอังกฤษเพื่อ เสริมสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถสนทนาหรือพูด นำเสนอได้ดีขึ้น	นักเรียนส่วนน้อยไม่สามารถใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ไม่ สามารถถามคำถามหรือตอบ คำถามเพื่อนได้ 2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง พบปัญหาในข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากครูผู้สอนต้องเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา จึงทำให้กิจกรรมใช้ระยะเวลานาน ครูให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อสลับกัน ฝึกถามคำถาม ตอบคำถามในช่วง พัก ของนักเรียน ครูคอยให้คำ ชี้แนะและแก้ไขข้อผิดพลาดให้ นักเรียน 2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูให้นักเรียนกลุ่มที่สนทนาได้จับคู่ กับนักเรียน ที่ไม่สามารถสนทนาได้ แล้วทำการฝึกฝนทั้งในและนอก ชั้นเรียนตาม โครงสร้างทาง ภาษาอังกฤษที่กำหนดให้ จากนั้นจึง ให้นักเรียนแต่ละคู่มาพูดนำเสนอ หน้าชั้นเรียน อีกครั้ง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 4	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรมเกม throw the ball โดยให้ครูเริ่มต้นโยนลูกบอลให้ นักเรียนแล้วให้นักเรียน ตอบคำถาม	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษตาม รูปแบบด้วยความสนุกสนาน นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำ กิจกรรมเป็นอย่างดี กล่าวใช้ ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารและ ตอบคำถาม ด้วยความมั่นใจ ตอบ ถูกบ้างผิดบ้าง โดยที่ครูให้คำชี้แนะ ในตอนท้าย	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนเล่นเกมด้วยความ สนุกสนาน จึงส่งผลให้เกิดเสียงดัง รบกวนห้องเรียนข้าง ๆ	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร ครูผู้สอนพยายามควบคุมนักเรียน ให้เล่นเกม อย่างสนุกสนานเพื่อ สนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้ ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารอย่าง เต็มที่แต่คอยกำกับและกำชับ นักเรียนเรื่องการส่งเสียงดัง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นในการวิเคราะห์ สภาพของปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร	
สมาชิกคนที่ 5	1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรใน การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร ใช้กิจกรรม role play โดย กำหนดสถานการณ์เกี่ยวกับ การสัมภาษณ์งาน ซึ่งครูผู้สอน เป็นผู้สัมภาษณ์ส่วนนักเรียน เป็นผู้ถูกสัมภาษณ์	1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของท่านเป็นอย่างไร นักเรียนมีความมั่นใจในการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น โดยครูผู้สอนสังเกตเห็นว่านักเรียน พูดถูกต้องตามโครงสร้างทาง ภาษาอังกฤษ สลับกับพูดผิดบ้าง แต่ครูผู้สอนจะไม่ขัดจังหวะเพื่อไข ข้อผิดพลาดของนักเรียน	2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัด กิจกรรมการสอนภาษา อังกฤษเพื่อ การสื่อสารในชั้นเรียนอะไรบ้าง นักเรียนมีปัญหาเรื่องวงคำศัพท์ที่ จำกัด จึงทำให้เมื่อสนทนาและ การ สนทนาเกิดความสะดุด ไม่ลื่นไหล	2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างไร กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารโดยให้ นักเรียนสามารถพูดภาษาอังกฤษ ไทยปนได้หากไม่ทราบคำศัพท์ หลังจากนั้นครู จึงแก้ไขและให้คำ ชี้แนะนักเรียน

จากการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3 โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือการใช้เพลง กิจกรรมสัมภาษณ์ กิจกรรม Story board เกม และกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ
2. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนส่วนมากเริ่มมีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความวิตกกังวลน้อยลง สามารถจินตนาการจากเรื่องต่าง ๆ แล้วถ่ายทอดด้วยการสื่อสารตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ ในการร่วมกิจกรรมสังเกตได้ว่านักเรียนเริ่มมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น
3. ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่า การใช้เพลงและเกมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะทำให้เกิดเสียงดังรบกวนห้องเรียนข้าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข แต่ในขณะที่เดียวกันยังคงมีนักเรียนบางส่วนที่คอยหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ และอีกประเด็นที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ 3 พบว่า ข้อจำกัดในด้านเวลาที่มีอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะระหว่างการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลและนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ควบคู่ไปด้วย จึงทำให้เสียเวลาไปบางส่วนจึงทำให้กิจกรรมและเวลาในการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน
4. ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการควบคุมชั้นเรียน มอบหมายภาระงานเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าการให้นักเรียนสนุกสนานโดยที่ไม่ได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนการให้นักเรียนได้จับคู่กันเพื่อทำการฝึกภาษาอังกฤษในการสนทนา และครูผู้สอนคอยทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจ เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครู จะประเมินผลและสะท้อนผลถึงการเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็น ความเชื่อของครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกและวิเคราะห์ประเด็น ในการสัมภาษณ์กลุ่ม 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 27 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.1 ท่านคิดว่าบริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพหรือไม่	สมาชิกคนที่ 1 บริบทเป็นตัวส่งผลต่อการเรียนรู้และการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างมาก เพราะถ้าบริบทมีความเหมาะสมจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกัน หากบริบทไม่เอื้ออำนวย ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน นักเรียน สภาพแวดล้อม ตลอดจนกิจกรรม บริบทจะส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้หรือเรียนรู้ แต่ขาดประสิทธิภาพ สมาชิกคนที่ 2 ในห้องเรียนครูผู้สอนจะมีบทบาทในการควบคุมและอำนวยความสะดวกให้กับชั้นเรียน ดังนั้น ถ้าบริบทหรือบรรยากาศในชั้นเรียนน่าเรียน จะทำให้การสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.1 ท่านคิดว่าบริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพหรือไม่	สมาชิกคนที่ 3 บริบทมีส่วนสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้โรงเรียนตามชนบทหรือห่างไกลจะประสบปัญหาเรื่องบริบทในการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ครูผู้สอนสามารถสร้างบริบทขึ้นได้ในชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเกิดความน่าสนใจซึ่งจะสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี สมาชิกคนที่ 4 การบีบบังคับหรือการเรียนแบบไม่มีความสุข จะส่งผลให้การสอนและการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกัน ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสม ต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สนุกสนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกคนที่ 5 การสร้างบริบทหรือบรรยากาศให้ครูผู้สอน และนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จะทำให้นักเรียนลดสภาวะความกดดันในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเมื่อนักเรียนไม่มีความกดดัน ไม่วิตกกังวล จะทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษ ได้อย่างมีความสุข ประกอบกับบริบทในการใช้ภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพียงแค่นั้นชั้นเรียน แต่สามารถจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 27 พบว่า บริบทจะส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพจะต้องมีปัจจัยเกื้อหนุน 4 ปัจจัย ดังนี้

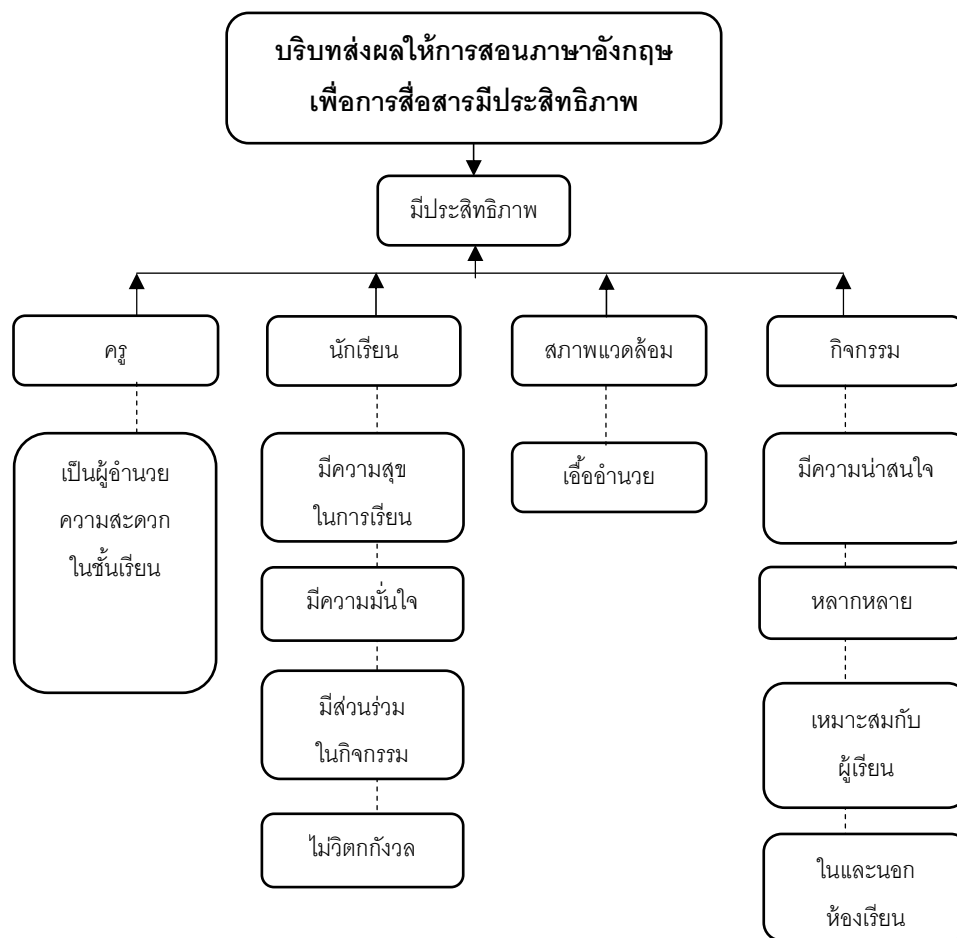
1. ครู จะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนการจัดเตรียมสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรม

2. นักเรียน จะต้องเรียนและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความสุข ทั้งนี้เมื่อนักเรียนมีความสุขจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและไม่วิตกกังวล ในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นอกจากนี้เมื่อนักเรียนเกิดความมั่นใจยังจะส่งผลให้นักเรียนร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข

3. สภาพแวดล้อม จะต้องเอื้ออำนวยในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร โดยสภาพแวดล้อมนั้นประกอบด้วยครู นักเรียน ห้องเรียน สื่ออุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจัดให้กับนักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ

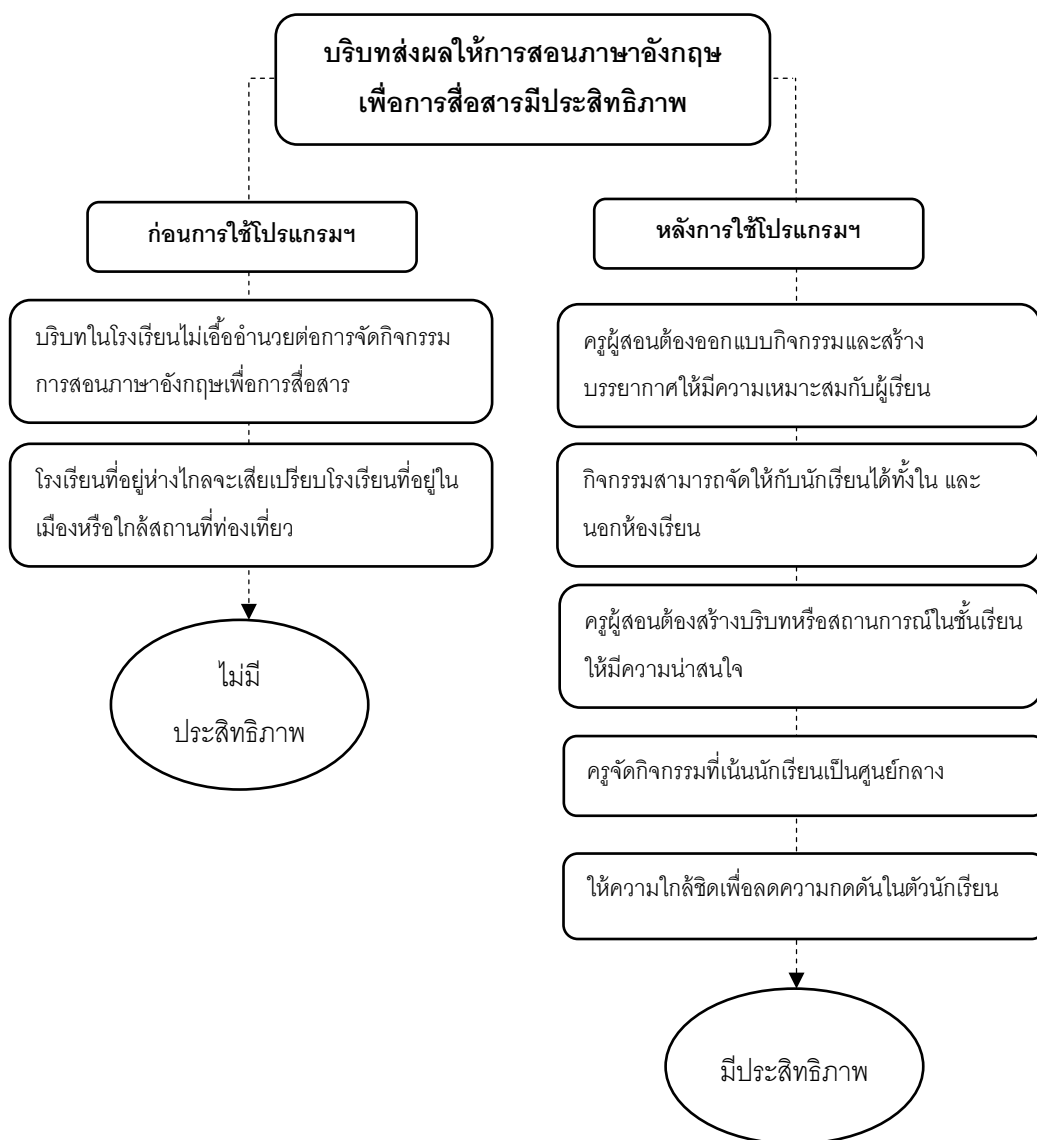
4. กิจกรรม จะต้องมีความเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของนักเรียน ครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอย่างอิสระ โดยกิจกรรมอาจจะจัดให้กับนักเรียนในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนก็ได้ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนจะส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถวิเคราะห์ได้ ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความเชื่อก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในประเด็นบริบทส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 26

ภาพที่ 26 เปรียบเทียบบริบทที่ส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบริบทที่ส่งผลให้การสอนภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพจากภาพที่ 25 แสดงให้เห็นว่า

ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ พบว่า ครูผู้สอนมีความเชื่อว่าบริบทในโรงเรียน
ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจะเสียเปรียบ
โรงเรียนที่อยู่ในเมืองหรือใกล้แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ความเชื่อของครูผู้สอนเปลี่ยนไปจากเดิม โดยมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่เฉพาะบริบทในห้องเรียน ทั้งนี้บริบทในห้องเรียนครูผู้สอนสามารถเป็นผู้จัดการบริบท โดยการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ น่าเรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารภายนอกห้องเรียนเพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนสามารถสร้างบริบทขึ้นได้ในชั้นเรียนเพื่อให้การเรียนภาษาอังกฤษเกิดความน่าสนใจซึ่งจะสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“...การสร้างบริบทหรือบรรยากาศให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จะทำให้นักเรียนลดสภาวะความกดดันในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเมื่อนักเรียนไม่มีความกดดันไม่วิตกกังวล จะทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีความสุข ประกอบกับบริบทในการใช้ภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพียงแคในชั้นเรียน แต่สามารถจัดกิจกรรมนอก ชั้นเรียนได้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“...ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สนุกสนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ตารางที่ 28 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.2 ท่านคิดว่าการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงอย่างไร	สมาชิกคนที่ 1 ครูผู้สอนสามารถสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตลอดจนสร้างแรงจูงใจ ในการเข้าสังคมตามบริบทต่าง ๆ โดยสิ่งเหล่านี้ จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก ตลอดจนสามารถแนะนำให้ผู้อื่นหันมาใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้

ตารางที่ 28 ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
1.2 ท่านคิดว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงอย่างไร	สมาชิกคนที่ 2 การพลิกแพลงสถานการณ์ต่าง ๆ กล่าวคือ เมื่อนักเรียนได้เรียนหรือผ่านกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว นักเรียนจะสามารถประยุกต์และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์จริงได้ตามความเหมาะสม
	สมาชิกคนที่ 3 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ตรงประเด็น และนักเรียนสามารถประยุกต์หรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการสื่อสารและสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	สมาชิกคนที่ 4 เป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์จริงที่นักเรียนอาจจะเจอในอนาคต โดยสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ทำให้นักเรียนไม่ตื่นตระหนกหรือหลบหลีกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
	สมาชิกคนที่ 5 เป็นพื้นฐานให้นักเรียนด้านการประกอบอาชีพในอนาคต โดยนักเรียนอาจจะไปทำงานต่างประเทศหรือทำงานในหน่วยงานที่มีชาวต่างชาติ ซึ่งอาจจะส่งผลดีในการประกอบอาชีพและการสื่อสารเพื่อความเข้าใจเป็นแนวเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 28 พบว่า หลังการใช้โปรแกรม พบว่า ครูไม่ได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนที่สามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงในประเด็นการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันครูมีการเพิ่มเติมประโยชน์พื้นฐานในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เมื่อเมื่อครูสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและใช้ภาษาได้อย่างอิสระ ประกอบกับแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียนอย่างเป็นมิตร จะส่งให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง และมีความมั่นใจดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ตรงประเด็นและนักเรียนสามารถประยุกต์หรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการสื่อสารและสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

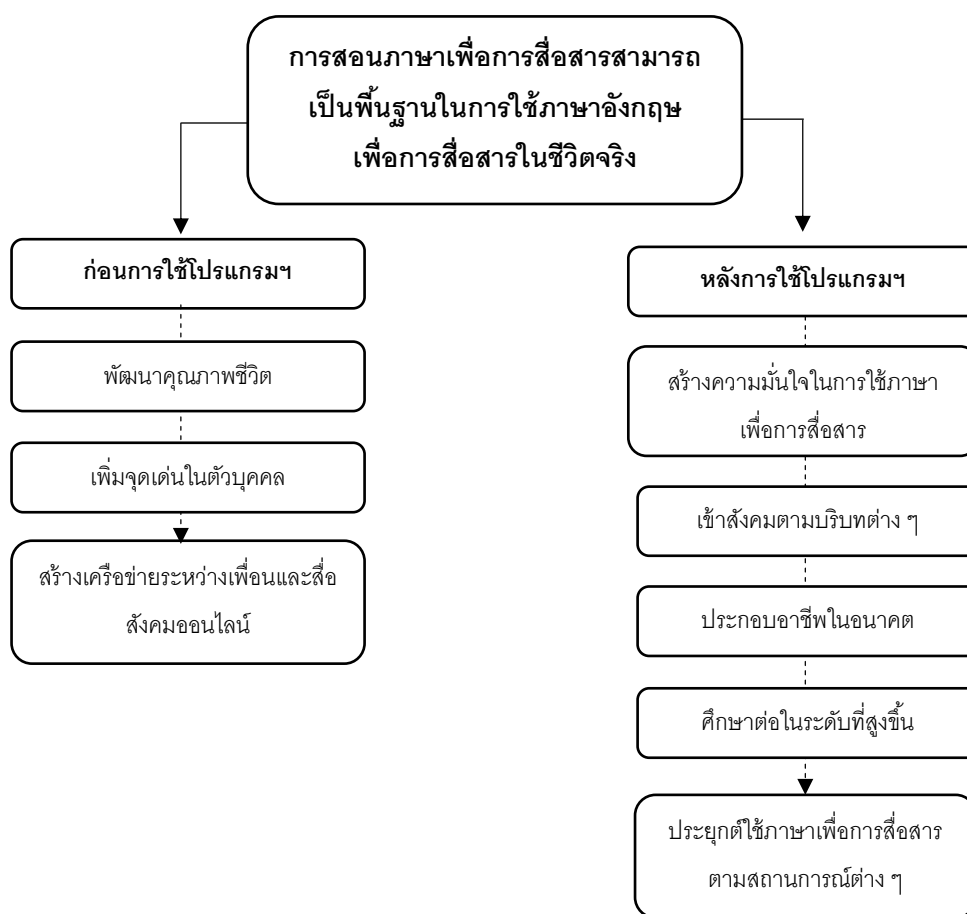
2. การประยุกต์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเคยชินและมีความมั่นใจ แม้ว่าบริบทหรือสถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปนักเรียนก็จะยังคงใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างอิสระ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...เมื่อนักเรียนได้เรียนหรือผ่านกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว นักเรียนจะสามารถประยุกต์และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามสถานการณ์จริงได้ตามความเหมาะสม” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

“ภาษาเพื่อการสื่อสารสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันตามสถานการณ์จริงที่นักเรียนอาจจะเจอในอนาคต โดยสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ทำให้นักเรียนไม่ตื่นตระหนกหรือหลบหลีกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร”

(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความเชื่อก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ในประเด็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงเพื่อให้เห็นความแตกต่างชัดเจน ดังภาพที่ 27

ภาพที่ 27 เปรียบเทียบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง

ตารางที่ 29 บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 1 ครูจะต้องคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด ตลอดจน การให้คำชี้แนะและแก้ไขนักเรียนในข้อผิดพลาดหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 2 ครูต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนเป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้อง สมาชิกคนที่ 3 ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนคอยชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ สมาชิกคนที่ 4 ครูต้องเป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษและเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนถึงเวลาจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่ สมาชิกคนที่ 5 ครูต้องเป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะ ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในทุก ๆ สถานการณ์ทั้งใน และนอกห้องเรียน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด อีกทั้งต้องแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 29 พบว่า ครูผู้สอนมีความเชื่อว่าบทบาทที่แท้จริงของครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (Teacher as facilitator) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ครูผู้สอนครูจะต้องจัดกิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ ภาษา

อย่างอิสระพร้อมกับทำหน้าที่ชี้แนะหรือแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน และประเด็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน ดังตัวอย่าง คำกล่าวต่อไปนี้

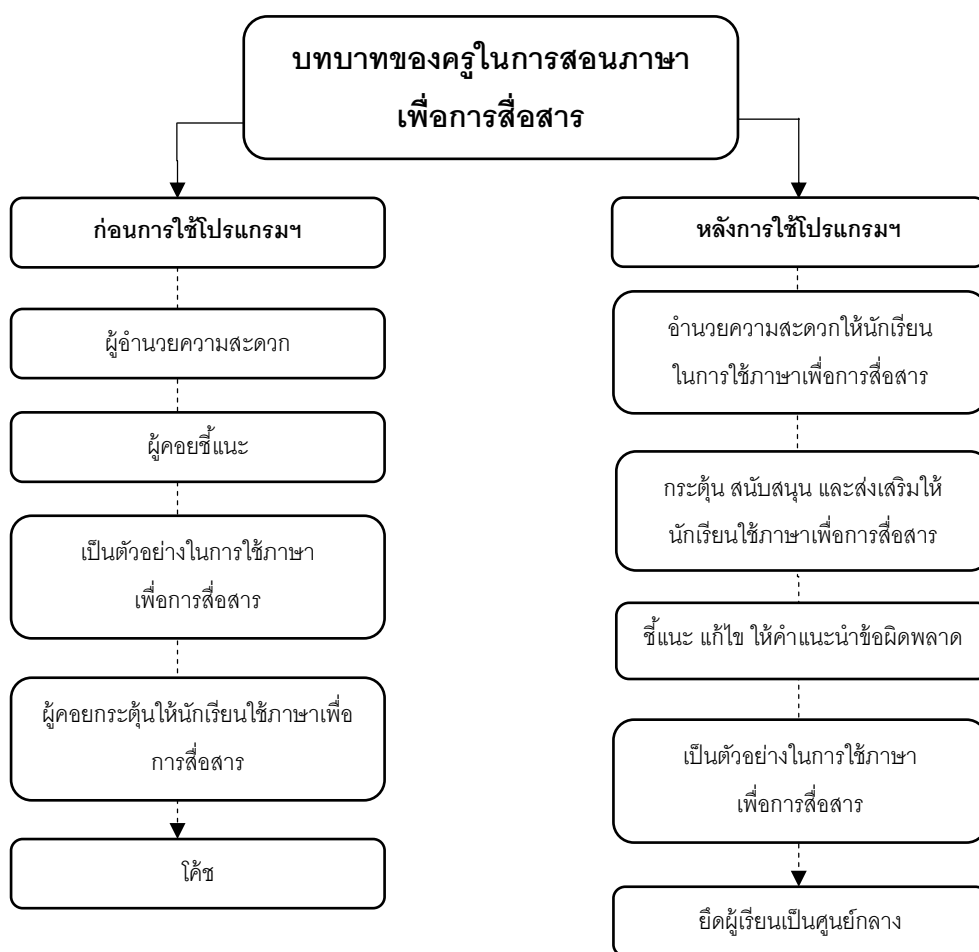
“ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียน คอยชี้แนะ และกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ...” (สมาชิกรุ่นชนนักรูปปฏิบัติคนที่ 3)

“ครูจะต้องคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด ตลอดจนการให้คำชี้แนะและแก้ไขนักเรียนในข้อผิดพลาดหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรม” (สมาชิกรุ่นชนนักรูปปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูต้องเป็นผู้ที่คอยให้คำชี้แนะ ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในทุก ๆ สถานการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด...”

(สมาชิกรุ่นชนนักรูปปฏิบัติคนที่ 5)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความเชื่อก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ในประเด็นบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมีพื้นฐานความรู้เดิมในบทบาทการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่แล้ว และความเชื่อของครูก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ เป็นความเชื่อที่มีความถูกต้อง เพราะผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสอดคล้องกับแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) และสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) ทั้งนี้หน้าที่หลักของครูสามารถจำแนกได้คือ การควบคุมชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนการไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของนักเรียน ดังภาพที่ 28

ภาพที่ 28 เปรียบเทียบบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังใช้โปรแกรม

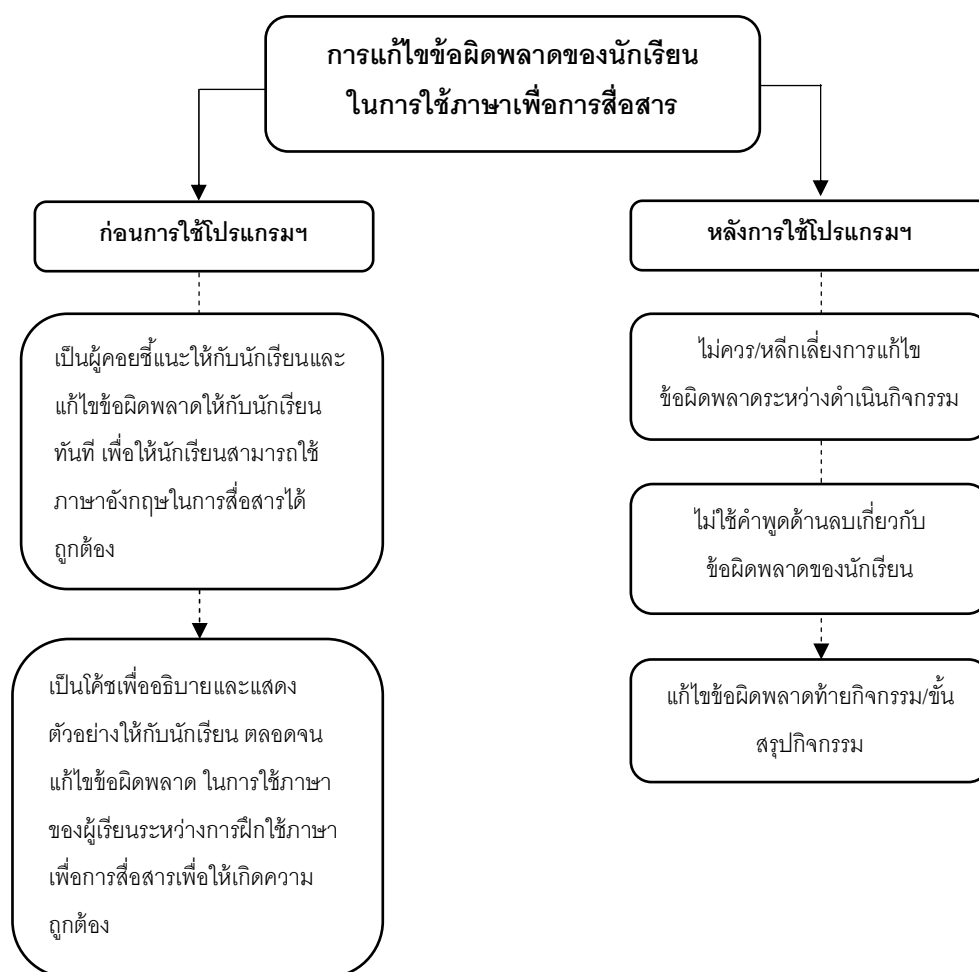
ตารางที่ 30 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของ นักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 1 ครูผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างดำเนิน กิจกรรม ตลอดจนการไม่ใช้คำพูดด้านลบเกี่ยวกับ ข้อผิดพลาดของนักเรียน ทั้งนี้การแก้ไขข้อผิดพลาด อาจแก้ไขโดยภาพรวมเพื่อให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้ ในข้อผิดพลาดร่วมกัน

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร	สมาชิกคนที่ 2
เกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของ	เป็นการให้คำแนะนำหรือแก้ไขข้อผิดพลาด
นักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	ทำกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างถูกต้องและตรงประเด็นทั้งนี้เพราะการแก้ไขระหว่างดำเนินกิจกรรม จะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของนักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
	สมาชิกคนที่ 3
	ครูผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมหรือในขั้นตอนการสรุปกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการดำเนินกิจกรรม เพราะเป็นการรบกวนและสร้างความวิตกกังวลให้กับนักเรียน
	สมาชิกคนที่ 4
	ครูผู้สอนควรแก้ไขหรือชี้แนะนักเรียนในชั้นสรุปกิจกรรม ทั้งนี้หากแก้ไขระหว่างที่นักเรียน ทำกิจกรรม จะส่งผลให้เป็นการรบกวน และสร้างความวิตกกังวลในการใช้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียน
	สมาชิกคนที่ 5
	ระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร อยู่ ครูผู้สอนไม่ควรขัดจังหวะนักเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนควรแก้ไขเมื่อภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือหลังจากการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 38 ในประเด็นการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังภาพที่ 29

ภาพที่ 29 การแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการใช้โปรแกรมฯยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับผู้เรียนว่าจะต้องแก้ไขทันทีเมื่อนักเรียนเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้เกิดความถูกต้อง แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ครูได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีต่อการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยครูจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการขัดจังหวะและรบกวนนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวล และขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน ครูผู้สอนสามารถแก้ไขในช่วงทำกิจกรรมหรือขั้นสรุปกิจกรรม โดยอาจจะสรุปหรือแก้ไขข้อผิดพลาดในภาพรวมเพื่อให้นักเรียนได้เห็น

ข้อผิดพลาดร่วมกันตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการไม่ใช้คำพูดด้านลบเกี่ยวกับข้อผิดพลาดของนักเรียน ทั้งนี้การแก้ไขข้อผิดพลาดอาจแก้ไขโดยภาพรวม เพื่อให้ นักเรียนทุกคนเรียนรู้ในข้อผิดพลาดร่วมกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ ครูผู้สอนไม่ควรขัดจังหวะนักเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนควรแก้ไขเมื่อภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“ครูผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมหรือในขั้นตอนการสรุปกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการดำเนินกิจกรรมเพราะเป็นการรบกวนและสร้างความวิตกกังวลให้กับนักเรียน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

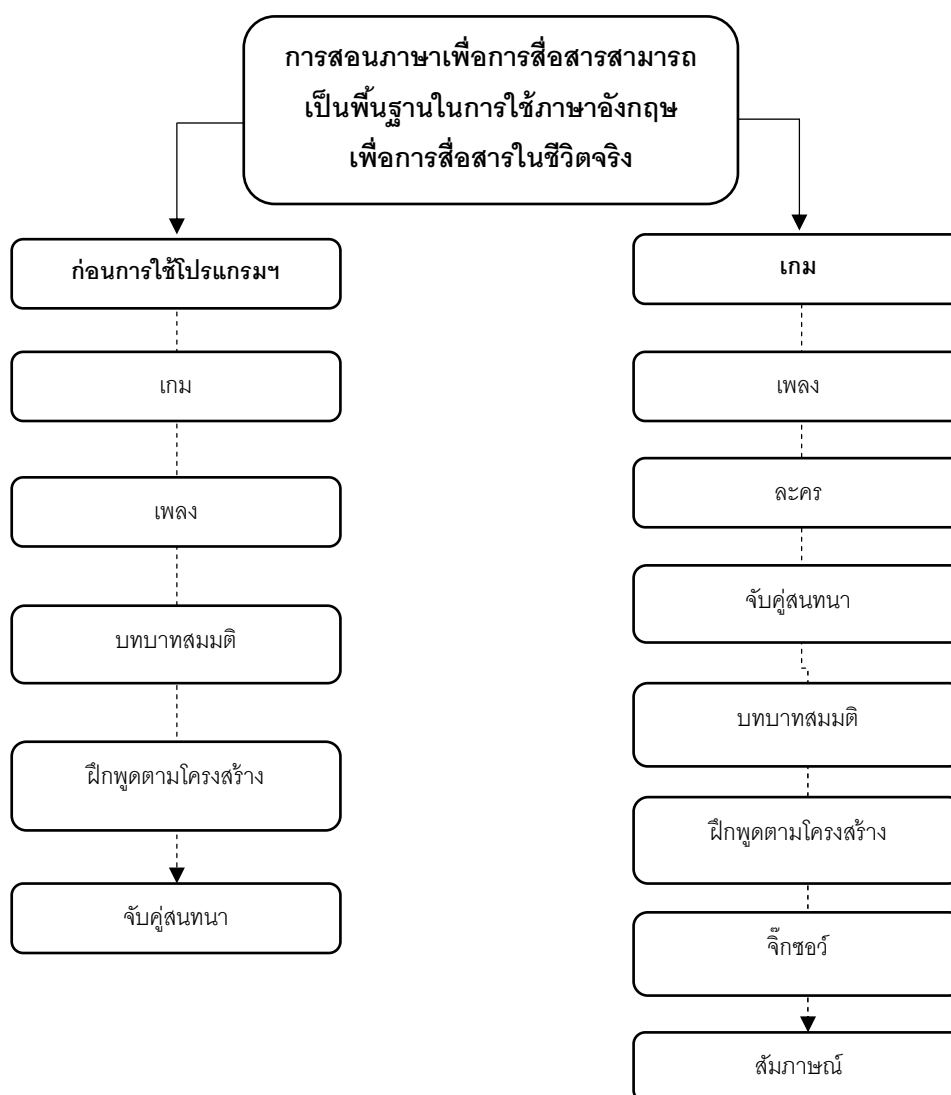
ตารางที่ 31 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสพการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
3.1 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 1 เพลง กิจกรรมบทบาทสมมติ ละคร สมาชิกคนที่ 2 กิจกรรมสัมภาษณ์ เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่มีเนื้อหาที่ตายตัว นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างอิสระตามบริบทหรือตามสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริง

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	สมาชิกคนที่ 3 กิจกรรมจิ๊กซอว์ เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียน ได้เรียนรู้ร่วมกันและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนทุกคนมีบทบาทในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร
	สมาชิกคนที่ 4 ทุกกิจกรรมในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพทั้งหมด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นครูผู้สอนจะต้อง ออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน เหมาะสมกับชั้นเรียน ตลอดจนเหมาะสมกับบริบท และสภาพแวดล้อม
3.1 กิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้นักเรียน สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 5 การนำเกมเข้ามาจัดกิจกรรมจะทำให้เด็กเกิด ความสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไป พร้อม ๆ กัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 31 ในประเด็นกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 30

ภาพที่ 30 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้
ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ เช่น เกม เพลง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการจับคู่สนทนา ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว อีกทั้งในการจัดกิจกรรมจะเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น

หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ พบว่า ครูยังใช้กิจกรรมเกม เพลง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการจับคู่สนทนาอยู่ แต่ครูมีความเชื่อในการจัดกิจกรรมที่เปลี่ยนไป เนื่องจาก

ครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างมีเป้าหมาย ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้เป็น

1. ใช้เพลงเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ครูผู้สอนจะให้ให้นักเรียนได้ฟังเพลงแล้วศึกษารูปประโยคหรือโครงสร้างทางภาษาที่ปรากฏในเนื้อเพลง จากนั้นให้นักเรียนได้ฝึกพูดตามโครงสร้าง แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่าครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมให้อยู่ในลักษณะการฟังเพื่อความเข้าใจเพื่อให้นักเรียนสามารถฟังแล้วตอบคำถามจากเนื้อเพลงได้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ผมได้ใช้เพลงเพื่อการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียน โดยในการออกแบบกิจกรรมจะให้ให้นักเรียนฟังเพลงแล้วตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนจากเนื้อเพลง แทนการจดจำโครงสร้างของประโยค” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

2. การแสดงบทบาทสมมติ ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนจะกำหนดสถานการณ์พร้อมทั้งโครงสร้างทางภาษาให้กับนักเรียนและจากนั้นนักเรียน จะแสดงบทบาทสมมติพร้อมกับโครงสร้างตามที่ครูกำหนดให้ แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูและนักเรียนได้มีการกำหนดสถานการณ์เพื่อแสดงบทบาทสมมติร่วมกันหลังจากที่นักเรียนผ่านการฝึกใช้ภาษาตามโครงสร้างเรียบร้อยแล้ว และหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านภาษาออกมาและสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างอิสระ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...หลังจากการจัดกิจกรรมการฝึกใช้ภาษาตามโครงสร้างแล้ว ดิฉันและนักเรียนได้มีการร่วมกันกำหนดสถานการณ์เพื่อใช้แสดงบทบาทสมมติ ทั้งนี้หลังจากที่นักเรียนแสดงบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอิสระ แต่ก็ยังพบข้อผิดพลาดอยู่บ้าง...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

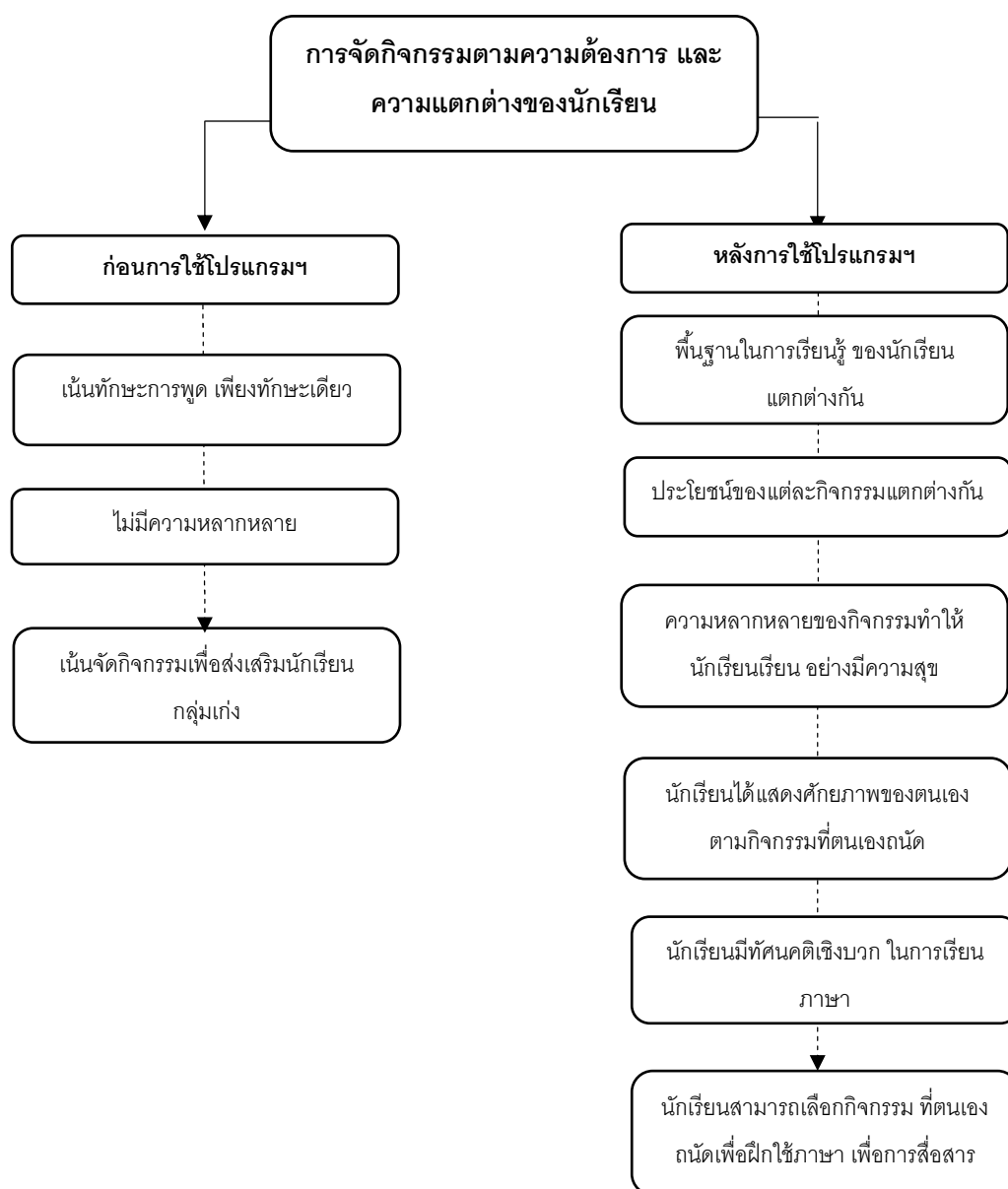
ตารางที่ 32 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้
นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสิทธิภาพในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
3.2 เพราะเหตุใดการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 1 นักเรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน เพราะกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะทำให้นักเรียนสนุกสนาน ไม่เบื่อตลอดจนนักเรียนที่มีความสามารถในการสื่อสารจะเป็นผู้ช่วยให้กับนักเรียน กลุ่มที่มีปัญหาได้ สมาชิกคนที่ 2 ประโยชน์ในแต่ละกิจกรรมมีความแตกต่างกันตลอดจนกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมไม่สามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกคน เพราะฉะนั้นการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยความมั่นใจ สมาชิกคนที่ 3 ความหลากหลายของกิจกรรมจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุขและมีเป้าหมาย การไม่ให้ความสนใจนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษจะทำให้นักเรียนรู้สึกเท่าเทียม ในการเรียนรู้ สมาชิกคนที่ 4 นักเรียนจะได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติด้านลบในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มอ่อนจะไม่รู้สึกด้อยค่าเนื่องจากได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันนักเรียนกลุ่มเก่งก็จะเป็นผู้ช่วยครู ในการกระตุ้นสมาชิกให้ใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุด นอกจากนี้การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และการเรียนของนักเรียนจะเกิดความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
3. ประสิทธิภาพในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	
3.2 เพราะเหตุใดการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	สมาชิกคนที่ 5 นักเรียนมีความถนัดที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็น เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรมตามความต้องการหรือตามความถนัดของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขกับการใช้ภาษาอังกฤษหรือได้แสดงจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 32 ในประเด็นการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 31

ภาพที่ 31 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียนสามารถช่วยให้นักเรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียน ดังนั้นครูผู้สอน จึงจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองนักเรียนกลุ่มเก่งเป็นหลัก และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเท่านั้น แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนมีความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานของนักเรียน ประเด็นนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า นักเรียนแต่ละคน มีความถนัดในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นักเรียนบางคนชอบวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนบางคนชอบ วิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นการวิเคราะห์ความถนัดและความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรม จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“นักเรียนมีความถนัดที่แตกต่างกันในแต่ละประเด็น เพราะฉะนั้นการจัดกิจกรรม ตามความต้องการหรือตามความถนัดของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขกับการใช้ ภาษาอังกฤษหรือได้แสดงจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“...การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน จะทำให้ครูผู้สอน สามารถจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และการเรียนของนักเรียนจะเกิดความสนุกสนาน ไม่น่า เบื่อ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

2. ความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจะ ออกแบบให้ครอบคลุมทุกทักษะและจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และความถนัดของตนเอง ในทักษะต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ความหลากหลายของกิจกรรมจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข และมีเป้าหมาย...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“การจัดกิจกรรมตามความต้องการหรือตามความถนัดของนักเรียนจะส่งผลให้นักเรียน มีความสุขกับการใช้ภาษาอังกฤษหรือได้แสดงจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

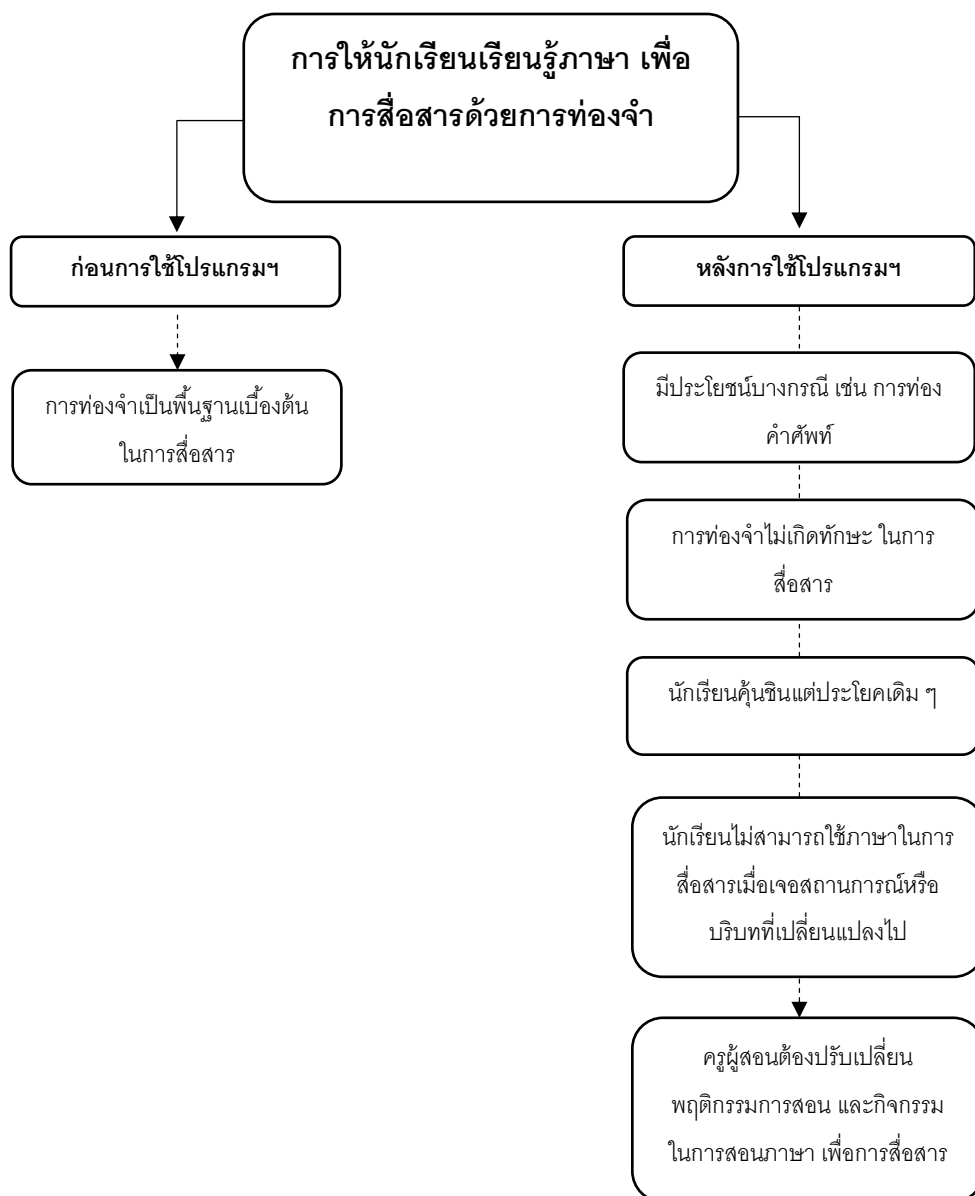
3. ประโยชน์ของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดกิจกรรม ตามความต้องการของนักเรียนจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรม เพราะนักเรียนจะร่วม กิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความสุขและทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...กิจกรรมในแต่ละกิจกรรมไม่สามารถใช้ได้กับนักเรียนทุกคน เพราะฉะนั้น การออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้วยความมั่นใจ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

ตารางที่ 33 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ	สมาชิกคนที่ 1 การท่องจำอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจะไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เมื่อต้องเจอกับบริบทหรือสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไป ดังนั้น การท่องจำจะมีประโยชน์บางกรณีเท่านั้น เช่น คำศัพท์ เป็นต้น สมาชิกคนที่ 2 เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องเพราะการท่องจำจะทำให้นักเรียนคุ้นชินเฉพาะประโยคเดิม ๆ เมื่อถึงเวลาที่ต้องสื่อสารจริงจะทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้ สมาชิกคนที่ 3 การท่องจำมีประโยชน์อยู่บ้างในกรณี การท่องคำศัพท์หรือสำนวน แต่หากให้ท่องจำประโยคต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะจะทำให้เรียนไม่เกิดทักษะในการสื่อสาร สมาชิกคนที่ 4 เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนการสอน หรือการจัดกิจกรรม เพราะการสอนให้นักเรียนท่องจำไม่ได้เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หากนักเรียนท่องจำอยู่ตลอดเวลา กระบวนการสื่อสารจะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นการสื่อสารถูกบ้างผิดบ้างถือเป็นการเรียนรู้ของนักเรียน สมาชิกคนที่ 5 นักเรียนจะไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เมื่อถึงเวลาที่สื่อสารตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะนักเรียนจะจำเฉพาะ สิ่งที่จดจำมา การประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ อาจไม่ประสบผลสำเร็จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 34 ในประเด็นการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
ด้วยการท่องจำ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 32

ภาพที่ 32 การให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรู้ พบว่า ครูผู้สอน มีความเชื่อว่าการท่องจำเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิดของ แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132-134) ที่กล่าวว่า ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สำคัญคือการเรียนการสอนทุกกิจกรรมต้องเป็นไปเพื่อการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การแสดงบทบาทสมมติการแก้ปัญหา โดยกิจกรรมที่เป็นการสื่อสารที่แท้จริงจะต้องมีลักษณะ ที่เหมือนกับการใช้ภาษาในชีวิตจริงหรือชีวิตประจำวันให้มากที่สุด

ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในประเด็นการให้นักเรียนรู้ด้วยการท่องจำ หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การท่องจำอยู่ตลอดเวลา จะไม่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร เพราะเมื่อนักเรียนอยู่ในบริบทที่ต้องทำการสื่อสารจริง นักเรียนอาจไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ เพราะฉะนั้นครูจะต้องเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมพฤติกรรมการสอนที่ไม่มุ่งเน้นไปที่การท่องจำแต่ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกสนทนาหรือ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุดแม้ว่านักเรียนจะสื่อสารถูกบ้างผิดบ้าง ครูผู้สอนก็จะต้อง ทำการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การท่องจำอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจะไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เมื่อต้องเจอกับบริบทหรือสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไป ดังนั้นการท่องจำจะมีประโยชน์บางกรณีเท่านั้น เช่น การท่องคำศัพท์ เป็นต้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนการสอนหรือการจัดกิจกรรม เพราะการสอนให้นักเรียนท่องจำไม่ได้เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หากนักเรียนท่องจำอยู่ตลอดเวลา กระบวนการสื่อสารจะไม่เกิดขึ้น” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

“...นักเรียนคุ้นชินเฉพาะประโยคเดิม ๆ เมื่อถึงเวลาที่ต้องสื่อสารจริงจะทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

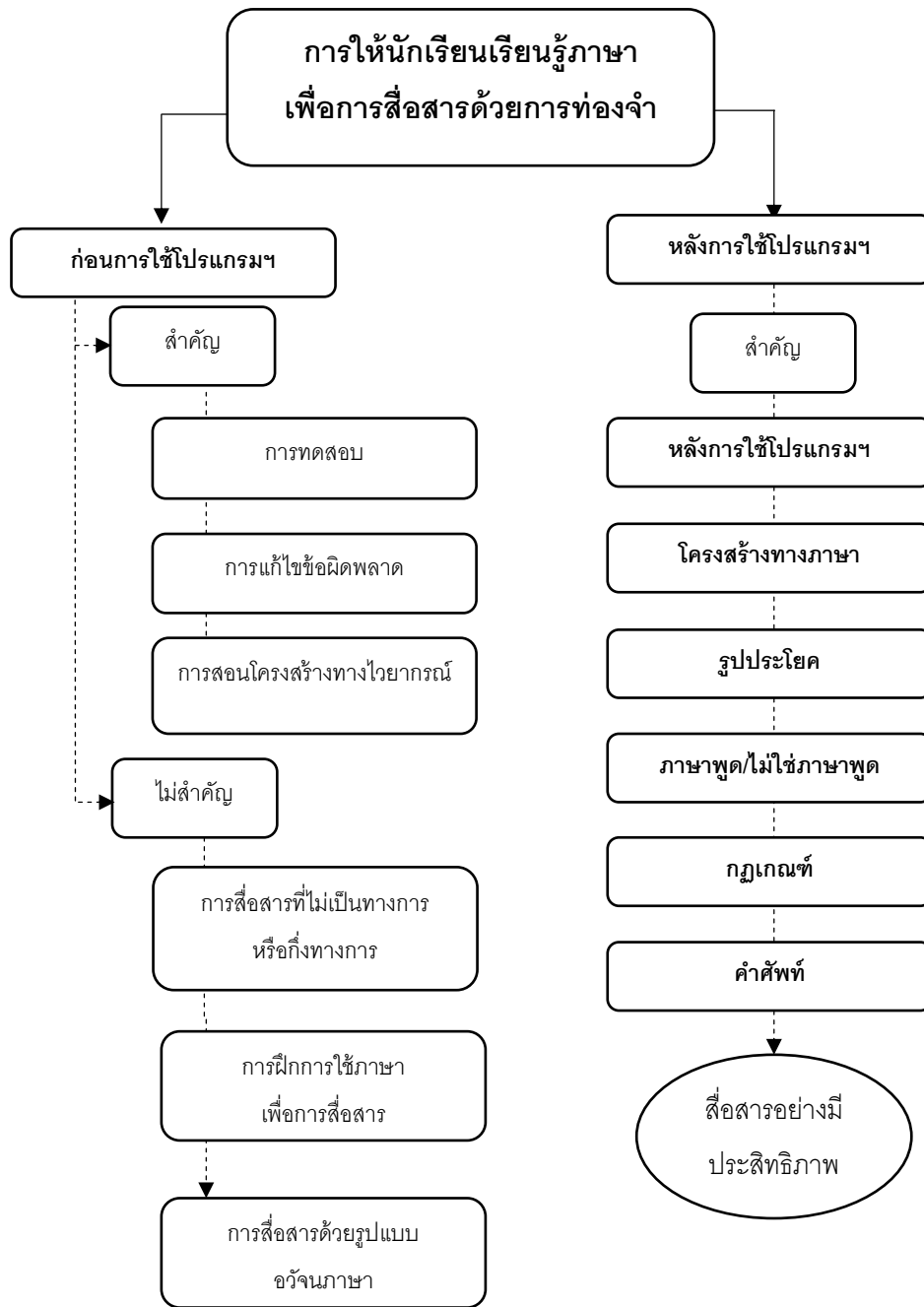
ตารางที่ 34 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสาร

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
4.2 ท่านคิดว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือไม่ เพราะเหตุใด	สมาชิกคนที่ 1 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอน เพราะผู้เรียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์ของภาษาที่ถูกต้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สมาชิกคนที่ 2 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนภาษาของนักเรียน เพราะการมีความแม่นยำเกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษาอังกฤษจะทำให้นักเรียนมีจุดเด่นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากกว่าบุคคลอื่น ๆ สมาชิกคนที่ 3 เป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพราะนักเรียนจะต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ถูกต้อง แม่นยำ เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารอย่างสูงสุด สมาชิกคนที่ 4 ไวยากรณ์และโครงสร้างทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษาคำศัพท์ รูปประโยค ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารให้ถูกต้อง

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม	สรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติ
4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	
4.2 ท่านคิดว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือไม่ เพราะเหตุใด	สมาชิกคนที่ 5 ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจะต้องสอนไวยากรณ์และหน้าที่ทางที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ทั้งนี้เมื่อนักเรียนนำไปใช้ในชีวิตจริง จะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 34 ในประเด็นไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังภาพที่ 33

ภาพที่ 33 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีความเชื่อเกี่ยวกับไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษา 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ครูมีความเชื่อว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะการทดสอบและการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน

1.2 ครูมีความเชื่อว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาไม่มีความสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีความเชื่อว่าการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการหรือกึ่งทางการตลอดจนการสื่อสารที่อยู่ในรูปแบบอวัจนภาษาไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเน้นไวยากรณ์หรือโครงสร้างทางภาษา

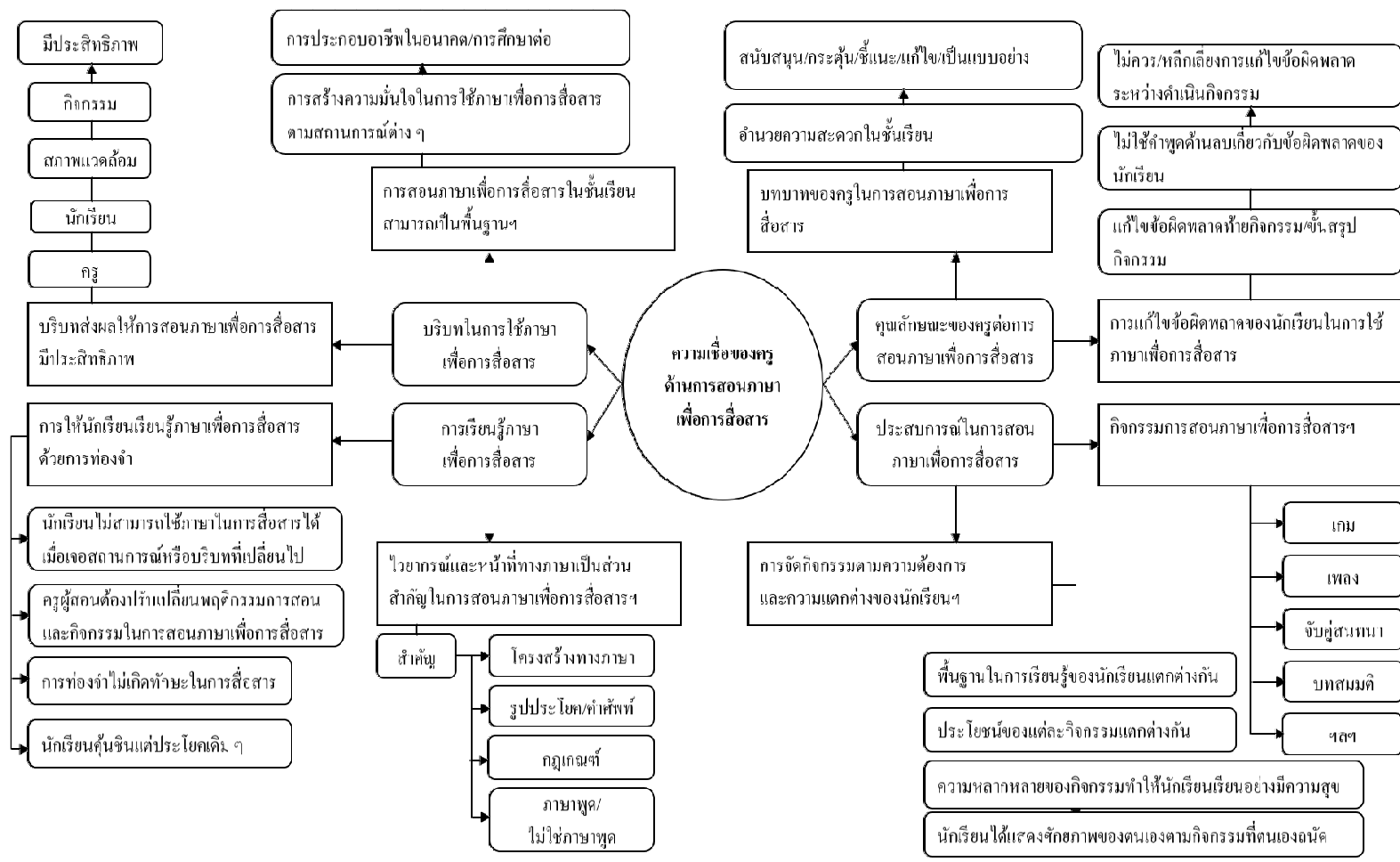
2. หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการสอน ทั้งนี้ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของแต่ละคนว่า ในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ครูจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแม่นยำด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและที่ไม่ใช่ภาษาพูด เพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดของลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมการสื่อสารตามหน้าที่ของภาษา (Functional communication activities) โดยกิจกรรมการสอนจะต้องมีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะต้องเน้นหน้าที่ทางภาษาในการสื่อสารพบว่า ความเชื่อของครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอน เพราะผู้เรียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์ของภาษาที่ถูกต้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูผู้สอนจะต้องสอนไวยากรณ์และหน้าที่ทางที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ทั้งนี้เมื่อนักเรียนนำไปใช้ในชีวิตจริงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

“ไวยากรณ์และโครงสร้างทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้นักเรียนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของโครงสร้างทางภาษา คำศัพท์ รูปประโยค ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารให้ถูกต้อง” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ภาพที่ 34 ภาพรวมเกี่ยวกับความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการใช้ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมที่ครูผู้สอนเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 การเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อ	ประเด็นความเชื่อ	เปลี่ยนแปลง	ไม่เปลี่ยนแปลง
บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร			
1	บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ	•	
2	การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง		•
คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร			
3	บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร		•
4	การแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	•	
ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร			
5	กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	•	
6	การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	•	
การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร			
7	การให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้การท่องจำ	•	
8	ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	•	

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับครูหลังใช้โปรแกรม

พัฒนาวิชาชีพครูฯ มีรายละเอียด ดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ข้อ	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	หลังใช้โปรแกรม		
		\bar{X}	SD	ระดับ
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหน้าที่ทางภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
2	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	4.60	0.55	มากที่สุด
3	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสารภาษาอังกฤษ	5.00	0.00	มากที่สุด
4	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษาอังกฤษ	4.60	0.55	มากที่สุด
5	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
6	มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7	มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ	5.00	0.00	มากที่สุด
8	เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
9	มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในห้องเรียน	4.40	0.55	มากที่สุด
10	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
11	หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด
12	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอย่างอิสระ	5.00	0.00	มากที่สุด
13	สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ข้อ	รายการสมรรถนะ/ พฤติกรรม	หลังใช้โปรแกรม		
		\bar{X}	SD	ระดับ
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ความถูกต้อง	4.60	0.89	มากที่สุด
15	มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)	4.60	0.55	มากที่สุด
16	มีการบูรณาการสมรรถนะ ด้านการสื่อสาร (สมรรถนะด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะด้านวาทกรรม และสมรรถนะด้านกลยุทธ์)	4.20	0.45	มาก
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีการสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์ด้วยตนเอง	4.60	0.55	มากที่สุด
18	มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์ เพื่อให้นักเรียนสรุปมโนทัศน์ด้วยตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
19	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สรุปทเรียนอย่างเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
20	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเองจากช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.60	0.55	มากที่สุด
สรุปผล		4.70	0.49	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วมหลังดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีค่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำแนกได้ 6 ประเด็น ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการทำให้เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในระดับมากที่สุด โดยครูมีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายในการจัดกิจกรรม

ชัดเจนและยังพบว่า ครูออกแบบและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“...ครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สนุกสนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

“ความหลากหลายของกิจกรรมจะส่งผลให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข และมีเป้าหมาย การไม่ให้ความสนใจนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษจะทำให้นักเรียนรู้สึกเท่าเทียมในการเรียนรู้” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

2. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทดลองและทดสอบความรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทดลองและทดสอบความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ครูจะต้องคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“...ผมได้ใช้เพลงเพื่อการพัฒนาทักษะการฟังของนักเรียน โดยในการออกแบบกิจกรรมจะให้เด็กฟังเพลงแล้วตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของเด็กจากเนื้อเพลง แทนการจดจำโครงสร้างของประโยค” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 5)

3. สมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระและจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูให้ความเห็นว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกใช้ภาษาจะเป็นการขัดจังหวะและรบกวนการเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ ครูยังได้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“ครูผู้สอนควรแก้ไขหรือชี้แนะนักเรียนในชั้นสรุปกิจกรรม ทั้งนี้หากแก้ไขระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรม จะส่งผลให้เป็นการรบกวนและสร้างความวิตกกังวลในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“ครูผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการไม่ใช้คำพูดด้านลบเกี่ยวกับข้อผิดพลาดของนักเรียน ทั้งนี้การแก้ไขข้อผิดพลาดอาจแก้ไขโดยภาพรวม เพื่อให้ นักเรียนทุกคนเรียนรู้ในข้อผิดพลาดร่วมกัน” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

4. สมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้อง ทั้งนี้ครูผู้สอนได้มีการออกแบบกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีความหลากหลายครอบคลุมในทุกทักษะ ประกอบกับการให้อิสระนักเรียนในการใช้ภาษาอย่างเต็มศักยภาพ ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“การให้คำแนะนำหรือแก้ไขข้อผิดพลาดทำกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างถูกต้องและตรงประเด็น ทั้งนี้เพราะการแก้ไขระหว่างดำเนินกิจกรรมจะส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 1)

“ครูต้องเป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษและเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนเมื่อถึงเวลาจัดกิจกรรม ครูผู้สอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 2)

5. สมรรถนะด้านการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว อีกทั้งในการจัดกิจกรรมจะเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่ภายหลังจากการใช้โปรแกรมพบว่า สมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องของครูเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจาก ครูผู้สอนมีการออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกทักษะ และจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้และความถนัดของตนเองในทักษะต่าง ๆ

6. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์
ด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง โดยมีการออกแบบกิจกรรมให้กับนักเรียนที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบของผังความคิดและอื่น ๆ นอกจากนี้ครูและนักเรียนยังร่วมกันแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างคำกล่าวต่อไปนี้

“นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านบทอ่านแล้วสรุปองค์ความรู้ในรูปแบบของแผนผังได้ตลอดจนกล้าและมั่นใจในการพูดสื่อสารหรือพูดนำเสนอผลงานของตนเองเพิ่มมากขึ้น”
(สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 3)

“ผลการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่านตลอดจนการสังเคราะห์ข้อมูล ให้ออกมาเป็นชิ้นงานของตนเอง และสามารถใช้อังกฤษเพื่อการสื่อสารในการนำเสนอผลงานได้ในระดับดี...” (สมาชิกชุมชนนักปฏิบัติคนที่ 4)

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการรายบุคคล (Development score) โดยใช้คะแนนรวมของผลการประเมินสมรรถนะ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ แล้วนำมาวิเคราะห์หาจำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการหลังใช้โปรแกรมฯ แต่แต่ละระดับพัฒนาการ ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 คะแนนพัฒนาการรายบุคคลของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สมาชิก	ก่อนใช้โปรแกรมฯ	หลังใช้โปรแกรมฯ	คะแนนความต่าง (พัฒนาการ)	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์
สมาชิกคนที่ 1	80	97	7	85.00
สมาชิกคนที่ 2	81	92	11	57.89
สมาชิกคนที่ 3	80	89	9	45.00
สมาชิกคนที่ 4	73	97	14	51.85
สมาชิกคนที่ 5	81	91	10	52.63
ค่าเฉลี่ย	79.00	93.20	10.20	58.47

จากตารางที่ 37 พบว่า ผู้มีส่วนร่วมมีผลคะแนนพัฒนาการของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนก่อนใช้โปรแกรมฯ จากคะแนนพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนร่วมมีสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาจากคะแนนสัมพัทธ์แล้ว ทำให้ทราบว่าผู้มีส่วนร่วมมีคะแนนพัฒนาการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 58.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พัฒนามาก ผู้มีส่วนร่วมทุกคนมีคะแนนพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากหรือน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล โดยผู้วิจัยได้จำแนกจำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หลังใช้โปรแกรมฯ ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของผู้มีส่วนร่วมที่มีคะแนนพัฒนาการของสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังใช้โปรแกรมฯ แต่ละระดับพัฒนาการ

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับ	ผู้มีส่วนร่วม (คน)	ร้อยละ
76-100	พัฒนาการระดับสูงมาก	1	20.00
51-75	พัฒนาการระดับสูง	3	60.00
26-50	พัฒนาการระดับปานกลาง	1	20.00
0-25	พัฒนาการระดับต้น	-	-

จากตารางที่ 38 พบว่า ผู้มีส่วนร่วมมีคะแนนพัฒนาการของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด มีพัฒนาการระดับสูงมาก ผู้มีส่วนร่วมจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้มีส่วนร่วมทั้งหมด มีพัฒนาการในระดับสูง และผู้มีส่วนร่วมจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีพัฒนาการในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถกล่าวโดยสรุป พร้อมทั้งอภิปรายประเด็นที่ค้นพบที่มีความน่าสนใจ รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้และแนวทางในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังจะกล่าวในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยภายใต้กระบวนการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทั้งหมด เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยการสรุปผลได้ดำเนินการสรุปตามคำถามการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญที่สำคัญอะไรบ้าง

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเข้ามาเป็นแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยใช้คำว่าโปรแกรมแทนคำว่าหลักสูตร ซึ่งหมายถึงหลักสูตรที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนที่ได้มีการออกแบบไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถประยุกต์และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนความเชื่อและสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) ขั้นออกแบบกิจกรรม (Designing) ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) และขั้นติดตามและประเมินผล (Evaluating)

การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของโปรแกรม

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ มีค่า IOC รายข้อ ตั้งแต่ 0.6-1 และสรุปค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมพัฒนา

วิชาชีพครูฯ เป็นโปรแกรมที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วมได้

โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้หรือไม่

การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลดังนี้

1. ผลประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับผู้มีส่วนร่วม ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม ก่อนดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.73

2. สรุปผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) กับผู้มีส่วนร่วม เพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหลังจากที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเองจำนวน 3 ครั้ง มีผลการสรุปในแต่ละครั้ง ดังนี้

2.1 สรุปผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 1

2.1.1 กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เกม กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมใบคำและกิจกรรมจิ๊กซอว์

2.1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนมีความสนุกสนาน กล้าแสดงออก ตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนบางส่วนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และไม่รู้ความหมายของคำศัพท์ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการใช้ภาษาในการสื่อสาร

2.1.3 ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า ปัญหาหลักของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือการขาดความมั่นใจของนักเรียน ไม่สามารถนำเอาคำศัพท์ต่าง ๆ มาสร้างเป็นประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ นอกจากนี้ในการสื่อสารพบว่า นักเรียนสามารถสื่อสารได้ตามโครงสร้างหรือเนื้อหาที่กำหนดให้ได้ แต่เมื่อ

เปลี่ยนบริบทหรือเปลี่ยนโครงสร้างทางภาษาพบว่า นักเรียนไม่สามารถสื่อสารได้ อีกทั้ง ในการจัดกิจกรรมยังพบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม หยอกล้อกันและล้อเลียนระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.1.4 ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ การจัดกลุ่มนักเรียน โดยให้สมาชิกภายในกลุ่มมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และครูผู้สอนกระตุ้นนักเรียนให้ร่วมกิจกรรม และคอยทบทวนซ่อมเสริมนักเรียนด้วยการใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น แบบฝึกหัด เป็นต้น

2.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 2

2.2.1 กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เกม กิจกรรม Story map กิจกรรมฐาน (Station based) และกิจกรรมภาระงาน

2.2.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนกล้าใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความมั่นใจเพิ่มขึ้น สามารถจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่ฟังและอ่านได้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนบางส่วนสามารถวิเคราะห์ประเด็นจากเรื่องที่อ่านและสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบของผังความคิดจากกิจกรรมการอ่านได้ อีกทั้งนักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษยังคงคอยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนกลุ่มที่มีปัญหาในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.2.3 ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า ปัญหาที่นักเรียนบางส่วนไม่ร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเหมือนกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในครั้งที่ 1 กล่าวคือ นักเรียนคอยหลบหลีก หลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมหรือการฝึกการสนทนา อีกทั้งเมื่อต้องสนทนาพบว่า นักเรียนบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เกิดความสับสนในการจัดหมวดหมู่ของคำเพื่อสร้างประโยคในการสนทนา ตลอดจนพูดภาษาไทยในการสื่อสารมากกว่าภาษาอังกฤษ

2.2.4 ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ให้นักเรียนจับคู่เพื่อทำการฝึกหรือรวมกลุ่มเพื่อทำการประเมินเป็นกลุ่ม นอกจากนี้การให้นักเรียนกลุ่มที่มีทักษะภาษาอังกฤษดี ร่วมทำหน้าที่เป็นโค้ช เพื่อคอยช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มอ่อน คอยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มอ่อนสื่อสารภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

2.3 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ 3

2.3.1 กิจกรรมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอน คือ การใช้เพลง กิจกรรมสัมภาษณ์ กิจกรรม Story board เกม และกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ

2.3.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนส่วนมากเริ่มมีความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความวิตกกังวลน้อยลง สามารถจินตนาการจากเรื่องต่าง ๆ แล้วถ่ายทอดด้วยการสื่อสารตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ในการร่วมกิจกรรมสังเกตได้นักเรียนเริ่มมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

2.3.3 ปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า การใช้เพลงและเกมในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะทำให้เกิดเสียงดัง รบกวนห้องเรียนข้าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเรียนภาษาอย่างมีความสุข แต่ในขณะที่เดียวกันยังคงมีนักเรียนบางส่วนที่คอยหลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ และอีกประเด็นที่สำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ 3 พบว่า ข้อจำกัดในด้านเวลาที่มีอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะระหว่างการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนจะต้องคอยดูแลและนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ควบคู่ไปด้วย จึงทำให้เสียเวลาไปบางส่วนจึงทำให้กิจกรรมและเวลาในการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกัน

2.3.4 ครูผู้สอนมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการควบคุมชั้นเรียน มอบหมายภาระงานเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษามากกว่าการให้นักเรียนสนุกรสนานโดยที่ไม่ได้ฝึกใช้ภาษา ตลอดจนการให้นักเรียนได้จับคู่กันเพื่อทำการฝึกภาษาในการสนทนา และครูผู้สอนคอยทำหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนใช้ภาษาให้มากที่สุด

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ส่วนนี้เป็นการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะประเมินผลและสะท้อนผลถึงการเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็นความเชื่อของครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกและวิเคราะห์ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่ม 4 ประเด็นหลัก โดยมีผลการสรุปดังนี้

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 บริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ความเชื่อของครูผู้สอนเปลี่ยนไป จากเดิม โดยมีความเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่ว่าเฉพาะบริบทในห้องเรียน ทั้งนี้บริบทในห้องเรียนครูผู้สอนสามารถเป็นผู้จัดการบริบท โดยการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ น่าเรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูผู้สอนสามารถ จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารภายนอกห้องเรียน เพื่อเป็นการเปิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ในห้องเรียน

1.2 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่า ครูไม่ได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนที่สามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงในประเด็นการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ครูมีการเพิ่มเติมประโยชน์พื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง คือการสร้าง ความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเคยชินและมีความมั่นใจแม้ว่าบริบทหรือสถานการณ์ จะเปลี่ยนแปลงไปนักเรียนก็จะยังคงใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างอิสระ

2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 บทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ครูผู้สอนไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเพราะครูผู้สอนมีพื้นฐานความรู้เดิม ในบทบาทการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้องอยู่แล้วว่า ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ อำนวยความสะดวก (Teacher as facilitator) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการกระตุ้น ให้นักเรียนได้ฝึกและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องจัด กิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระ พร้อมกับทำหน้าที่ชี้แนะ หรือแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน เป็นความเชื่อที่มีความถูกต้อง

2.2 การแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ครูได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อที่มีต่อการแก้ไข ข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยครูจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน

ระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะเป็นการขัดจังหวะและรบกวนนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ในการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียน ครูผู้สอนสามารถแก้ไขในช่วงทำกิจกรรม หรือขั้นสรุปกิจกรรม โดยอาจจะสรุปหรือแก้ไขข้อผิดพลาดในภาพรวมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นข้อผิดพลาดร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง

3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.1 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าครูยังใช้กิจกรรมเกม เพลง การแสดงบทบาทสมมติ หรือการจับคู่สนทนาอยู่ แต่ครูมีความเชื่อในการจัดกิจกรรมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างมีเป้าหมาย

3.2 การจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูผู้สอนมีความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานของนักเรียน ประเด็นนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีความถนัดในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นักเรียนบางคนชอบวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนบางคนชอบวิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นการวิเคราะห์ความถนัดและความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรมจะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักเรียน

2. ความหลากหลายของกิจกรรมเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจะออกแบบให้ครอบคลุมทุกทักษะและจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์การเรียนรู้และความถนัดของตนเองในทักษะต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

3. ประโยชน์ของกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียนจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากกิจกรรม เพราะนักเรียนจะร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจและมีความสุขและทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

4.1 การให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยการท่องจำ

ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อในประเด็นการให้นักเรียนรู้ด้วยการท่องจำ หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การท่องจำอยู่ตลอดเวลา จะไม่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสื่อสาร เพราะเมื่อนักเรียนอยู่ในบริบทที่ต้องทำการสื่อสารจริง นักเรียนอาจไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ เพราะฉะนั้นนักเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตลอดจนครูผู้สอนก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่ไม่มุ่งเน้นไปที่การท่องจำ แต่ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกสนทนาหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด แม้ว่านักเรียน จะสื่อสารถูกบ้างผิดบ้าง ครูผู้สอนก็ต้องทำการแก้ไขข้อผิดพลาดให้กับนักเรียน

4.2 ไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอน มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการสอน ทั้งนี้ ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของแต่ละคนว่า ในการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสาร ครูจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความแม่นยำด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและที่ไม่ใช่ภาษาพูด เพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม

หลังดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูฯ โดยใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีค่าระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะ ที่กำหนดในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.49 นอกจากนี้ ผู้มีส่วนร่วมมีผลคะแนนพัฒนาการของการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารสูงกว่าก่อนก่อนใช้โปรแกรมฯ จากคะแนนพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้มีส่วนร่วมมีสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 58.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พัฒนาระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเชิงคุณภาพรายข้อ สามารถจำแนกได้ 6 ประเด็น ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการทำให้เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในระดับมากที่สุด โดยครูมีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายในการจัดกิจกรรม

ชัดเจน และยังพบว่า ครูออกแบบและจัดกิจกรรมที่กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการทดลองและทดสอบความรู้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการทดลองและทดสอบความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูจะเน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียน ได้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์ การเรียนรู้

3. สมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการยอมรับในความผิดพลาดของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระและจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูให้ความเห็นว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกใช้ภาษาจะเป็นการขัดจังหวะและรบกวนการนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจ นอกจากนี้ครูยังได้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินที่หลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. สมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท พบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง ทั้งนี้ครูผู้สอนได้มีการออกแบบกิจกรรมที่ยืดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีความหลากหลายครอบคลุมในทุกทักษะ ประกอบกับการไม่การให้อิสระนักเรียน ในการใช้ภาษาอย่างเต็ม

5. สมรรถนะด้านการเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดเพียงทักษะเดียว อีกทั้งในการจัดกิจกรรมจะเน้นไปที่การจำโครงสร้างทางภาษาเท่านั้น แต่ภายหลังจากการใช้โปรแกรมพบว่า สมรรถนะสมรรถนะ ด้านการให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องของครูเปลี่ยนแปลงไป

เนื่องจากครูผู้สอนมีการออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกทักษะ และจัดกิจกรรม ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง รวมทั้งให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารตาม จุดประสงค์การเรียนรู้และความถนัดของตนเองในทักษะต่าง ๆ

6. สมรรถนะด้านการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ ด้วยตนเอง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง โดยมีการออกแบบกิจกรรมให้กับนักเรียน ที่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบ ของผังความคิด นอกจากนี้ครูและนักเรียนยังร่วมกันแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา เพื่อให้เกิด ความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจะนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู เกิดการพัฒนาและฝึกฝนตนเองด้วยทักษะหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพด้านการสอนตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนเพื่อให้มีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของสถาบันทดสอบ นานาชาติเคมบริดจ์ (Cambridge International Examinations, 2015, p. 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพของครูเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแนวความคิด ตลอดจน การปฏิบัติทางวิชาชีพของครู และการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน จากแนวคิด ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนมีการปรับตัวให้เป็นบุคลากรที่มีศักยภาพทัดเทียม และเท่าทัน กับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคม เพื่อพัฒนาตนเองและต่อยอดความรู้ หรือ ประยุกต์ใช้ความรู้ในอนาคตด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การศึกษาเรียนรู้ ด้วยตนเอง ตลอดจนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้จากแนวคิดหรือรูปแบบ ในการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีอย่างหลากหลาย ก็เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาศักยภาพของครู อย่างเต็มที่ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลาสซันและอีสร้าเอล (Lassonde & Israel, 2010, p. 94) ที่กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการ

มีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ความเข้าใจ ทักษะหรือกลยุทธ์ที่เสริมสร้างองค์ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันครูมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองในทักษะวิชาชีพ แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของกระบวนการหรือรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาตลอดจนเนื้อหาในการพัฒนา ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนเกิดทัศนคติด้านลบในการพัฒนาวิชาชีพครู ดังนั้นการสร้างชุมชนนักปฏิบัติจึงเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาโปรแกรม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ มีการรวมกลุ่มของครูที่สมัครใจ ให้ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มีความต้องการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและต้องการแลกเปลี่ยนแนวคิด และประสบการณ์ในการจัดการเรียน การสอนร่วมกันเพื่อนำเอาวิธีการหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียน

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้าง ชุมชนนักปฏิบัติ ได้ออกแบบและพัฒนาจากกรอบแนวคิดพื้นฐานและผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมที่ได้จากการวิเคราะห์ค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 และผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมมีผลการประเมินในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้ในกระบวนการพัฒนาผู้วิจัยได้มีการกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนตลอดจน ครูที่ร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ได้ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอน เป็นอย่างดีและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 2 ที่ครูจะได้สะท้อนปัญหา และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมของตนเองร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ขั้นตอน 4 ที่ครูแต่ละคน จะได้นำโปรแกรมไปใช้และสะท้อนผลของการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของตนเองและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และขั้นตอนที่ 5 ที่ครูผู้สอนจะต้อง ถูกติดตามและประเมินผลถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านความเชื่อและสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ หรือไม่

ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ตามขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผลโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า ครูมีความเชื่อด้านการสอนภาษา

เพื่อการสื่อสารที่ยังคงมีความเชื่อแบบเดิมจำนวน 2 ประเด็นย่อย และ 6 ประเด็นย่อย
ที่มีการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นความเชื่อของครูที่มีความเชื่อแบบเดิม คือครูผู้สอนมีความเชื่อว่าการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงในประเด็น
การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยความเชื่อนี้เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด
ของสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 31) ที่กล่าวว่าภาษาอังกฤษไม่เพียงเป็นช่องทางเพื่อ
ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน แต่ยังมีบทบาทในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่
ความรู้อื่น ที่กว้างขวางออกไปเป็นความเชื่อที่สอดคล้องกัน เพราะว่าการมีความสามารถในการใช้
ภาษา เพื่อการสื่อสารจะส่งผลให้นักเรียนมีข้อได้เปรียบโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่จะส่งผลต่อ
รายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตพร้อมกับประโยชน์ด้านการศึกษาที่นักเรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษ
ในการสื่อสารในหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ประเด็น
ที่ครูยังมีความเชื่อแบบเดิมอยู่คือบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้ ครูผู้สอน
มีความเชื่อว่าบทบาทที่แท้จริงของครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (Teacher as
facilitator) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการกระตุ้น ให้นักเรียนได้ฝึกและใช้ภาษา
เพื่อการสื่อสารอย่างเต็มศักยภาพ และแนวความเชื่อของครูผู้สอน ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ
ลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, p.19) , ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) และสลิลลา พันชนะ
(2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัด
การเรียนรู้ของผู้เรียน (Teacher as facilitator) ทั้งนี้หน้าที่หลักของครูสามารถจำแนกได้คือ
การควบคุมชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม
ที่เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนการไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของนักเรียน ซึ่งเป็น
ความเชื่อที่ถูกต้อง ทั้งนี้จากแนวความเชื่อดังกล่าวสอดคล้อง กับงานวิจัยของนิชิโน (Nishino,
2009, Abstract) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนมีพฤติกรรมความเชื่อเชิงบวกเกี่ยวกับการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารแม้ว่าจะยังไม่ได้จัดกิจกรรมด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากแนวคิดของลิตเติลวูด (Littlewood, 1981, p.19) และสลิลลา พันชนะ (2559,
หน้า 39) ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อของครูในด้านการจัดกิจกรรมการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารที่ไม่ได้มีข้อจำกัดเพียงแค่เฉพาะบริบทในห้องเรียน แต่ครูผู้สอนสามารถ
เป็นผู้จัดการบริบท โดยการออกแบบกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ น่าเรียน ตลอดจน
สร้างบรรยากาศให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ ทั้งนี้กิจกรรม
ที่ครูผู้สอนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ครูผู้สอนได้เปลี่ยนแปลง การจัด

กิจกรรมในรูปแบบเดิมที่เน้นเฉพาะการสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์ให้เป็นกิจกรรม เพื่อให้ นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกันแนวคิดของลิทเติลวูด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญในกิจกรรมการสื่อสาร ตามหน้าที่ของภาษา (Functional communication activities) โดยกิจกรรมการสอนจะต้องมี จุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นทราบตาม สถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเน้นหน้าที่ทางภาษาในการสื่อสาร ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับความแม่นยำด้านกฎเกณฑ์ของภาษา คำศัพท์ รูปประโยค การออกเสียง การสะกดคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและที่ไม่ใช่ภาษาพูด เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของกิจกรรม ที่จัดขึ้นจะครอบคลุมทุกทักษะและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามจุดประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 134-135) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะต้อง บูรณาการทั้ง 4 ทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการสื่อสาร และในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งครูผู้สอนยังเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่ไม่มุ่งเน้น ไปที่ การท่องจำแต่จะจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกสนทนาหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ให้มากที่สุดแม้ว่านักเรียน จะสื่อสารถูกบ้างผิดบ้างครูผู้สอนก็ต้องทำการแก้ไขข้อผิดพลาด ให้กับนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา อังวัฒนะกุล (2537, หน้า 47) ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ของวิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ในการใช้ภาษาตามความมุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ก่อนการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ยังพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่ากิจกรรมทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง แต่หลังจากใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพรูท ครูผู้สอนมีความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปว่าจะต้องออกแบบ และจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแต่ละคน มีความถนัดในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ความถนัด และความต้องการของนักเรียนก่อนจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสม และตรงกับความต้องการของนักเรียน โดยความเชื่อดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) และสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนแต่ละคน มีกระบวนการในการพัฒนาภาษาของตนเองและมีการพัฒนาที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองที่ทำทลายความสามารถของนักเรียน

ส่วนประเด็นการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอน มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อโดยจะไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียน ทำการฝึก หรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการขัดจังหวะและรบกวนนักเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้ นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถ แก้ไขในช่วงท้ายกิจกรรมหรือขั้นสรุปกิจกรรมเมื่อเจอข้อผิดพลาดโดยอาจจะสรุปหรือแก้ไข ข้อผิดพลาดในภาพรวมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นข้อผิดพลาดร่วมกันตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาด รายบุคคลเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ถูกต้อง โดยการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อในประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, p. 19) ที่กล่าวว่าครู จะไม่แทรกแซงหรือขัดขวางการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ครูจะให้ผู้เรียน ได้ใช้ภาษาหรือ เรียนรู้อย่างอิสระ

สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ว่าผลการประเมินหลังจากใช้ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ จะมีผลการประเมินเป็นอย่างไร และจากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูหลังใช้โปรแกรมสูงกว่า ก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพส่งผล ต่อการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

หลังการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านการทำให้ เกิดการสื่อสารได้จริงตามจุดเน้นของการเรียนรู้ทางภาษา โดยครูมีการกำหนดจุดประสงค์และ เป้าหมายในการจัดกิจกรรมชัดเจนและออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของลิตเติ้ลวู้ด (Littlewood, 1981, pp. 20-21) และ ริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 22-23) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามบริบท และบทบาททางสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมาย และจากแนวคิดข้างต้นยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง สมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมให้กับนักเรียนที่เป็นการส่งเสริม ให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเด็นแล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ของครูที่มี ความน่าสนใจ เนื่องจากครูผู้สอน สามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือใช้ภาษาด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนจะให้ นักเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในห้องเรียน ซึ่งผลการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้ส่งผลให้ผู้เรียน

สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและนำองค์ความรู้นั้นมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ นอกห้องเรียนได้ โดยการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดขโมยความคิดและ บานาปาร์ต (Chamaipak & Barnard, 2010, pp. 291-295) และฟรีแมน (Freeman, 2000, p.121) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระและจะไม่แก้ไข ข้อผิดพลาดของนักเรียนระหว่างที่นักเรียนทำการฝึกหรือใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยครูให้ความเห็นว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างที่นักเรียนกำลังฝึกใช้ภาษาจะเป็นการรบกวนนักเรียน และจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลและขาดความมั่นใจ ซึ่งความเชื่อดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของสุมิตรา อังวัฒน์กุล (2537, หน้า 109-112) และแสงระวี ดอนแก้วบัว (2558, หน้า 132-142) ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนภาษาคือการมุ่งเน้นการพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามความมุ่งหมายอย่างคล่องแคล่ว แต่ก็มีได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษา ดังนั้นเมื่อเจอข้อผิดพลาดครูผู้สอนจะต้องแก้ไข ข้อผิดพลาดในช่วงเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ครูยังได้จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมิน ที่หลากหลายและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของสลิลลา พันชนะ (2559, หน้า 39) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารต้องประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม กับ ธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวความคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติจะสามารถนำไปใช้ได้จริงมีประสิทธิภาพเมื่อครูหรือผู้มีส่วนร่วม มีความตั้งใจและสนใจพัฒนาศักยภาพด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ
2. ครูหรือผู้มีส่วนร่วมที่เข้าร่วมใช้โปรแกรมฯ ต้องมีความสนใจในประเด็นเดียวกันแล้ว รวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือร่วมกันพัฒนาในประเด็นเหล่านั้นร่วมกันเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ใหม่ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลาด้วยรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกเพื่อขยายผลและสร้างความยั่งยืนทางวิชาชีพครูที่ผ่านการใช้ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

3. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นของผู้มีส่วนร่วม สามารถเป็นข้อมูลในการตัดสินใจใช้โปรแกรมฯ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้กับครูหรือผู้มีความสนใจกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเพิ่มสมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปสังเกตการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูหรือผู้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนเพื่อสะท้อนผลว่า ครูหรือผู้มีส่วนร่วมมีความเข้าใจและสามารถนำแนวคิดด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้จริง

2. ครูหรือผู้มีส่วนร่วมต้องดำเนินการขยายผลของการสร้างองค์ความรู้เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารหรือองค์ความรู้อื่นที่ครูหรือผู้มีส่วนร่วมได้ทำการค้นพบร่วมกันไปยังกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่าย สร้างความต่อเนื่อง และเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กุลพร พูนสวัสดิ์. (2556). การพัฒนาวิธีวินิจฉัยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชแสง วิภาโตทัย. (2552). ชุมชนนักปฏิบัติการพัฒนาเว็บไซต์ศูนย์สารสนเทศ. เข้าถึงได้จาก
http://kmcenter.rid.go.th/kcitic/2011/index.php?option=com_content&view=article&id=264:2010-09-24-03-31-14&catid=32:2010-09-14-16-06-35.
- คำหมาน คนไค. (2543). ทางก้าวหน้าของของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- จิตินัฐ วิมานรัตน์. (2554). การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนนักปฏิบัติเสมือน
สำหรับอาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา,
คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระพงศ์ เรืองกุล. (2557). ชุมชนนักปฏิบัติ: แนวทางการจัดการความรู้เพื่อสร้างความสำเร็จ
ในการแข่งขัน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 7(2), 16-27.
- ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน และพนมพร จันทรปัญญา. (2558). การสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียน
ในระดับอุดมศึกษา. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 7(2), 267-280.
- ชวลิต ชูก้าแพง. (2559). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ. (2544). การศึกษาผู้ใหญ่: ปรัชญาตะวันตกและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัชกฤษฎิณานันท์ แก้วละเอียด. (2552). การนำเสนอรูปแบบเว็บไซต์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ของชุมชนนักปฏิบัติด้านดนตรีไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
โสตทัศนศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร เล็งเอียด. (2554). สภาพ ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร
ทางการศึกษา ในจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม. วารสารวารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับ
วิจัยบัณฑิตศึกษา, 34(3-4), 108-116.

- ธงชัย เล็งศรี. (2560). ระบบชุมชนพัฒนาวิชาชีพครูเสมือนจริงสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน
ภาคเหนือ. ศึกษานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธราญา จิตรชญาวณิช. (2560). การศึกษาความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลทอง กว้างสวัสดิ์. (2549). คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นางสมร พงษ์พานิช. (2554). การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจา
ของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม
2550 ถึง กันยายน 2551. วารสารมนุษยศาสตร์, 18(1), 85-97.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา:
เทมการพิมพ์สงขลา
- นพมาศ หงษาชาติ. (2553). การพัฒนารูปแบบการอบรมครูสอนภาษาอังกฤษในระดับ
ประถมศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ยุคหลัง
สมัยใหม่. วารสารศิลปศาสตร์, 2(2), 48-67.
- นวพร ชลารักษ์. (2558). บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 9(2), 64-71.
- นารีรัตน์ รักวิจิตรกุล. (2560). การพัฒนาวิชาชีพครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 11(1), 21-33.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2550). การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
ธรรมกมลการพิมพ์.
- บุญเลี้ยง ทুমทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- บุญยฤทธิ ปิยะศรี. (2556). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้น
ความแตกต่างระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2559). การปฏิรูปตนเองสู่การเป็นครูมืออาชีพ. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์, 7(1), 66-74.

- ประสาธน์ เถืองเฉลิม. (2554). *หลักสูตรการศึกษาศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง: กระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 16(1), 8-13.
- ปิยนันท์ ฉายานพรัตน์. (2558). *การพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้ ด้วยการชี้นำตนเองและการใช้ผลลัพธ์เป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะจำเป็นสำหรับครู หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พรสวรรค์ สีป้อ. (2550). *สุดยอดวิธีสอนภาษาอังกฤษ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- พัชรี ทองอำไพ. (2560). *การพัฒนาระบบการพัฒนาครูประจำการเพื่อพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการภาษาอังกฤษกับสาระของครูโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- พิมพ์พรธม เทพสุเมธานนท์. (2556). *ความเป็นครู Teacher professional* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2559). *คิดเพื่อครู: คำบรรยายระหว่างดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ครูสภา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2561). *หลักคิด การจัดการหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑิชา จันทรทนต์. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมการสร้างความรู้ด้วยระบบการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ออนไลน์ของชุมชนนักปฏิบัติด้านการบริการการศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

มาลินี บุญยรัตพันธุ์, กานต์รวิ บุญญาสุทธิ, กิตติศักดิ์ ลักษณะ และสุรวิร์ เพ็ชรเพชรเลิศ. (2557).

ประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มาลี จิรวัดนานนท์. (2551). *แนวทางการส่งเสริมการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิสตอรี่-สฤตวิวงศ์

วิลัย ตั้งจิตสมคิด. (2554). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิระพล ภูวนนท์. (2560). *การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อทำให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จสำหรับบุคลากรในสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, นิรมล ศตวุฒิ และระวีวรรณ ศรีครามครัน. (2556). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สลิลลา พันชนะ. (2559). *สื่อเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

ถ้าพูด: หสม. ธีรพลการพิมพ์ (คณะบุคคล).

สมคิด อิศระวิวัฒน์. (2543). *การสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันติ บุญภิรมย์. (2557). *ความเป็นครู Self-actualization for teacher*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *ค่าสถิติพื้นฐาน O-NET*.

เข้าถึงได้จาก <https://www.admissionpremium.com/content/4616>

- สายสุนีย์ เทพสุขเยี่ยม. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นพบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนนักปฏิบัติและชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการมีส่วนร่วมของชุมชน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาอังกฤษ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2549). *คู่มือการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้*. ม.ป.ท.
- ลำเรียง จานเชื่อง. (2554). *การพัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดสมองเป็นฐานตามหลักการของเคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุขวสา ยอดกมล. (2551). *เกี่ยวกับสิ่งที่ครูควรรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สมิตรา อังวัฒนกุล. (2537). *วิธีการสอนภาษาอังกฤษ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2561). *แนวคิดและแนวทาง: การประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2555). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อรรณพ จีณะวัฒน์. (2559). การพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 9(2), 1379-1395.
- อดิศักดิ์ ย่อมเยาว์. (2560). ปัญหาการใช้ทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นสำหรับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ขนาดกลางและโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ในจังหวัดเชียงราย. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 23(2), 56-66.
- อัญชิษฐา สุศิษฐ์สัมพันธ์. (2556). การศึกษารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชนนักปฏิบัติเสมือนในสถานประกอบการธุรกิจสิ่งพิมพ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2559). การเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2562). การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ คชฤทธิ. (2553). ชุมชนนักปฏิบัติกับการจัดการความรู้. เข้าถึงได้จาก http://www.dss.go.th/images/st-article/blpd_10_2553_CoP.pdf
- Abdi, H., & Asadi, B. (2015). A synopsis of researches on teachers' and students' beliefs about language learning. *International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL)*, 3(4), 104-114.
- Banciu, V., & Jireghie, A. (2012). Communicative language teaching. *The Public Administration and Social Policies Review*, 4(1(8)), 94-98.
- Bergevin, P., Morris, D., & Smith, R. M. (1963). *Adult education procedure: A handbook of tested patterns of effective participation*. New York: Seabury Press.
- Bottoms, S. I. (2007). *Inside a school-university partnership: Participation in a community of practice as professional growth*. Doctoral dissertation Science Education, Oregon State University.

- Cambridge International Examination. (2015). *Professional development*. Retrieved from <https://www.cambridgeinternational.org/images/304288-a-guide-to-programme-design.pdf>
- Cambridge, D., Kaplan, S., & Suter, V. (2005). *Communities of practice design guide: A step-by-step guide for designing & cultivating communities of practice in higher education*. Retrieved from <https://transitiepraktijk.nl/files/Community%20of%20practice%20guide.pdf>.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1, 1-47.
- Chamaipak, T., & Barnard, R. (2010). Language teachers' beliefs and practices regarding the appropriateness of communicative methodology: A case study from Thailand. *The journal of Asia TEFL*, 7(2), 279-311.
- Chang, M. (2009). *Taiwanese college teachers' attitudes toward communicative language teaching*. Doctoral dissertation, Bilingual Education, College of Graduate Studies, Texas A & M University-Kingsville.
- Corder, N. (2002). *Learning to teaching adults: An introduction*. New York: Routledge Flamer.
- Day, C. (1999). *Developing teacher: The challenges of lifelong learning*. London: Falmer Press.
- Delors, J. (1996). *Learning: The treasure within*. Vendome: UNESCO Publishing.
- Dilworth, M. E., & David, I. G. (1995). *Professional teacher development and the reform agenda*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED383694.pdf>
- Education First English Proficiency Index. (2019). *A ranking of 100 countries and regions by English skills*. Retrieved from <https://www.ef.com/wwen/epi/reports/epi-s/>
- Freeman, D. L. (2000). *Techniques and principles in language teaching*. New York: Oxford University Press.

- Glatthorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B., & Boschee, B. F. (2012). *Curriculum leadership: Strategies for development and implementation* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Print, M. (1993). *Curriculum development and design* (2nd ed.). Sydney: Allen & Unwin.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching*, 8(3/4), 381-391.
- Hanushek, E. A., & Rivkin, S. G. (2010). Generalizations about using value-added measures of teacher quality. *American Economic Review*, 100(2), 267-271.
- Hassel, E. (1999). *Professional development: Learning from the best*. Illinois: North Central Regional Educational Laboratory.
- Holden, S. (1981). Drama. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach*. (pp.131-136). New York: Longman.
- Jones, D. (1988). *Adult education and cultural development*. New York: Routledge.
- Jones, D. C. (2016). *Community of practice: Evaluation of a collaboration program in an educational setting*. Doctoral dissertation, The Faculty of the School of Education, The College of William and Mary in Virginia.
- Kasworm, C. E., Rose, A. D., & Rose-Gordon, J. M. (2010). *Handbook of adult and continuing education*. California: SAGE
- Kennedy, A. (2005). Model of continuing professional development: A framework for analysis. *Journal of In-Service Education*, 31(2), 235-250.
- Knowles, M. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Englewood Cliffs: Cambridge Adult Education.

- Knowles, M. S., Holton, E. F., & Swanson, R. A. (2011). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (7th ed.). Boston: Elsevier.
- Kryvonis, M. (2013). *Models and types of continuing professional development of foreign languages teachers in the USA*. Retrieved from <http://www.zmogusirzodis.leu.lt/index.php/zmogusirzodis/article/viewFile/17/18>.
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Lassonde, C. A., & Israel, S. E. (2010). *Teacher collaboration for professional learning: Facilitating study, research, and inquiry communities*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Levin, B. (2014). *Professional development and the promotion of highly-effective teaching*. Retrieved from <https://iei.ncsu.edu/wp-content/uploads/2014/02/Professional-Development-FP.pdf>
- Littlewood, W. (1981). *Communicative language teaching: An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maley, A. (1981). Game and problem-solving. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach* (pp.137-147). New York: Longman.
- McDermott, R. (2004). How to avoid a mid-life crisis in your COPs: Uncovering six keys to sustaining communities. *Knowledge Management Review*, 4(2), 10-13.
- Meirink, J. A., Meijer, P. C., Verloop, N., & Bergen, T. M. (2009). Understanding teacher learning in secondary education: The relationships of teacher activities to changed beliefs about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 25, 89-100.
- Merriam, S. B., Caffarella, R. S., & Baumgartner, L. M. (2007). *Learning in adulthood: A comprehensive guide*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Merriam, S. B., & Brockett, R. G. (2007). *The profession and practice of adult education: An introduction*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Nicklos, F. (2003). *Communities of practice: An overview*. Retrieved from <http://www.nickols.us/CoPOverview.pdf>
- Nishino, T. (2009). *Communicative language teaching in Japanese high schools: Teachers' beliefs and classroom practices*. Doctoral dissertation, Faculty of Education, Temple University.
- OECD. (2009). *Creating effective teaching and learning environments*. Paris: OECD.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (2004). *Curriculum: Foundations, principles and issues* (4th ed.). New York: Pearson Education.
- Pierre, J. E. (2004). *Toward a better understanding of adult learning: A critical analysis of adult self-directed learning and transformative learning*. Doctoral dissertation, Doctor of Philosophy, Union Institute and University.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. C., & Lockhart, C. (1996). *Reflective teaching in second language classrooms*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Prakay, F. W., & Hass, G. (2000). *Curriculum planning* (7th ed.). New York: Pearson Education.
- Rogers, A. (2002). *Teaching adults* (3rd ed.). Buckingham: Open University Press.
- Sreehari, P. (2012). *Communicative language teaching: Possibilities and problems*. *English Language Teaching*, 5(12), 87-93.
- Sturtridge, G. (1981). Role-play and simulation. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach* (pp.126-130). New York: Longman.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development theory and practice*. New York: Harcourt Brace & World.

- Tootkaboni, A. A. (2019). Teachers' beliefs and practices toward communicative language teaching in the expanding circle. *Revista Signos*, 52(100), 265-289. doi: 10.4067/S0718-09342019000200265.
- Torrez, L. (2018). *The impact of the adult education block grant on the operation of adult education in California from the perspective of experienced adult education administrators: A policy a delphi study*. Doctoral dissertation, Education in Organizational Leadership, School of Education, Brandman University.
- Tyler, R. W. (1971). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Wenger, E. (1998). *Community of practice: Learning, meaning, and identity*. New York: Cambridge University Press.
- Wenger, E. C., & Snyder, W. M. (2000). *Communities of practice: The organizational frontier*. Retrieved from http://www.rareplanet.org/sites/rareplanet.org/files/Communities_of_Practice__The_Organizational_Frontier%5B1%5D.pdf.
- Wenger, E., McDermott, R., & Snyder, W. M. (2002). *Cultivating community of practice: A guide to managing knowledge*. Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Wright, A. (1981). Visual. In K. Johnson, & K. Morrow (Eds), *Communication in the classroom: Applications and methods for a communicative approach*. New York: Longman.
- Zheng, H. (2009). A review of research on EFL pre-service teachers' beliefs and practices. *Journal of Cambridge Studies*, 4(1), 73-81.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.ฉันทัญญา วิริยะปัญญานนท์
อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. ดร.ชนธิ์ ชำนาญกิจ
อาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ
3. ดร.ศิริกัญญา ศรีโคม
ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนแก้งคร้อหนองไผ่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
4. นางสาววรีพร ชชาติชนะ
ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมแพศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
5. นางสาวยุพาวรรณ เหมือนเงิน
ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปัญญาวรรคคุณ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
 - 2.1 การวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.2 ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 2.3 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAM FOR
COMMUNICATIVE LANGUAGE TEACHING
USING COMMUNITY OF PRACTICE APPROACH

จัดทำโดย
นายวรวุฒิ คุณประทุม

เอกสารฉบับนี้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์
หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำนำ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิก ที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ผู้พัฒนาโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรม ผู้ประกอบวิชาชีพครูที่เป็นสมาชิกชุมชนนักปฏิบัติที่มีความสนใจร่วมใช้ผู้พัฒนาโปรแกรมโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติในการพัฒนาวิชาชีพด้านการสอน ตลอดจนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า โปรแกรมนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่จะนำไปขยายผล ในวงกว้างต่อไป

นายวรวุฒิ คุณประทุม

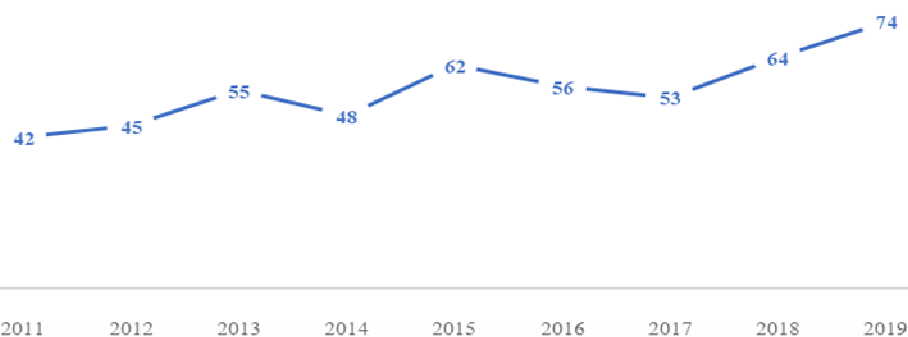
นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความเป็นมาของโปรแกรม

การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทยจัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยในปัจจุบัน ในสถานะที่ระดับความสามารถของคนไทยในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก ขณะที่ต้องเร่งพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และรองรับภาวะการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง หรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน การปฏิรูปการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นนโยบายสำคัญ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องเร่งดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป.) ทั้งนี้ สำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index, 2019, p. 7) ได้จัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยให้อยู่ในลำดับที่ 74 จากทั้งหมด 100 ประเทศทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2019 ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักโดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 47.61 จาก 100 คะแนน และระดับคุณภาพของการจัดอันดับความสามารถของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยจัดอยู่ในระดับคุณภาพต่ำที่สุด ทั้งนี้ผลการจัดอันดับ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 จนถึงปี ค.ศ. 2019 พบว่า ประเทศไทย มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในอันดับที่อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพต่ำที่สุด ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 เป็นต้นมาโดยสำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้นำเสนอตามภาพ ดังนี้

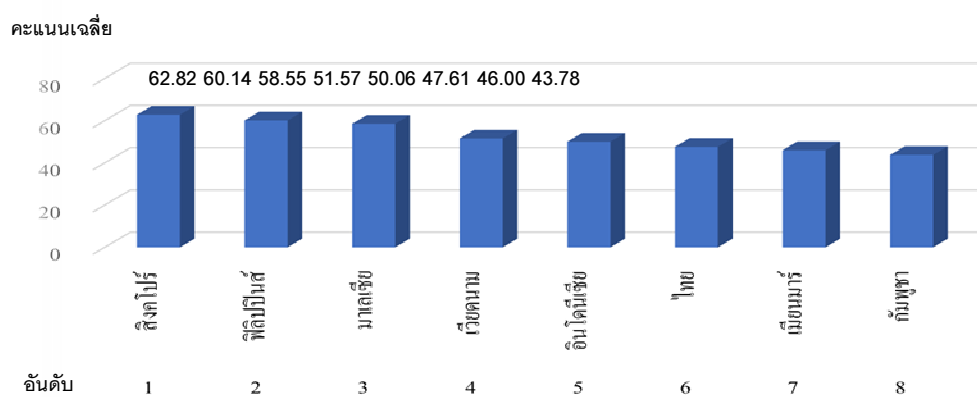
อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทย
จากการจัดอันดับของสำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
(EF EPI)

ภาพที่ 1 อันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยของสำนักงานการจัดอันดับ
ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (Education First English Proficiency Index)

ในขณะเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 6 จาก 8 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสำนักงานการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้นำเสนอตามภาพ ดังนี้

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี 2019

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ค.ศ. 2019

ในขณะเดียวกัน สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2561) ได้สรุปค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบ การใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาวะวิกฤต โดยจุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานในปีการศึกษา 2559-2561 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบค่าสถิติพื้นฐานของผลการทดสอบระดับชาติในรายวิชา
ภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 6

ปีการศึกษา/ ระดับชั้น	2559	2560	2561
มัธยมศึกษาปีที่ 3	31.39	30.45	31.41
มัธยมศึกษาปีที่ 6	27.35	28.31	29.45

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีความรู้
ความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเพื่อให้สามารถนำไปถ่ายทอดและพัฒนาให้นักเรียนให้สามารถ
ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามระดับช่วงชั้น อายุ และประสบการณ์ของนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจ
สำคัญในการพัฒนาประเทศในระดับที่จะเข้าสู่การพัฒนาในเวทีระดับภูมิภาค และระดับโลก
ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ความหมายของภาษา องค์ความรู้ ทางภาษา เทคนิค
วิธีการสอนภาษาเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้อง
กับสังคมที่เปลี่ยนไป (นพมาศ หงษาชาติ, 2553, หน้า 51) และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดนโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานให้ผู้สอนใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่
The common European framework of reference for languages (CEFR) ซึ่งเป็นกรอบ
ความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยและปรับจุดเน้น การเรียน
การสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอน
ภาษาเพื่อการสื่อสาร Communication language teaching (CLT) (สถาบันภาษาอังกฤษ,
ม.ป.ป.) ประกอบกับการพัฒนาครูเป็นกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญ
ในตลอดระยะเวลาในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (Kasworm, Rose & Rose-Gordon, 2010) ที่จะ
พัฒนาทักษะ ความรู้ ตลอดจนข้อโต้แย้งต่าง ๆ (Corder, 2002) ซึ่งทักษะความรู้และมวล
ประสบการณ์นั้นจะเป็นเรื่องสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีความสนใจ และสามารถ เรียนรู้ได้อย่างดี
ที่สุด เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ (Rogers, 2002) โดยที่องค์ความรู้นั้นไม่จำเป็นต้อง
ตรงกับวิชาที่ตนเองก็ได้ โดยกลวิธีที่มีความเหมาะสม และมีความน่าสนใจในการพัฒนา
ผู้เรียนที่เป็นวัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันคือชุมชนแห่งนักปฏิบัติ (Community of practice) เพราะชุมชน
นักปฏิบัติเป็นการให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันตลอดจนการมีส่วนร่วมในการร่วมกัน

แก้ไขปัญหาคือต่าง ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญตลอดจน การร่วมกันกำหนดและเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้น (Wenger, 1998) ในขณะที่เดียวกันการได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกัน ได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันในสถานการณ์จริงย่อมส่งเสริมให้เกิด ความปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความร่วมมือระหว่างกัน ชุมชนนักปฏิบัติจึงกลายเป็นรากฐาน สำคัญของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การใช้ความรู้ความสามารถ การถ่ายโยงข้อมูลกลยุทธ์ และวิธีการ โดยมุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนถ่ายทอดเทคนิค บทบาทหน้าที่ ช่วยเหลือสมาชิกของชุมชนนักปฏิบัติ สมาชิกอื่น และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลำดับที่สูงขึ้นต่อไป (วิจารณ์ พาณิช, 2555, หน้า 137)

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ ความสนใจ ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้ แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อ เป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิก ที่ประกอบวิชาชีพ ครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจน การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ยังจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สำหรับองค์ประกอบของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จัดทำขึ้นโดยมีเนื้อหาสาระและองค์ประกอบ ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยมีองค์ประกอบและรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการพัฒนา กิจกรรมการพัฒนา และแนวทาง การวัดผล และประเมินผล ทั้งนี้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติที่มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือขั้นประกาศและรวมกลุ่ม (Announcing and grouping) ขั้นวิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Problem analyzing and experience exchanging) ขั้นออกแบบกิจกรรม (Designing) ขั้นดำเนินกิจกรรม (Proceeding) และขั้นติดตามและประเมินผล (Evaluating)

หลักการ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแท่น ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความชำนาญและเรียนรู้ วิธีการใหม่ ๆ ให้ดีขึ้นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

จุดประสงค์

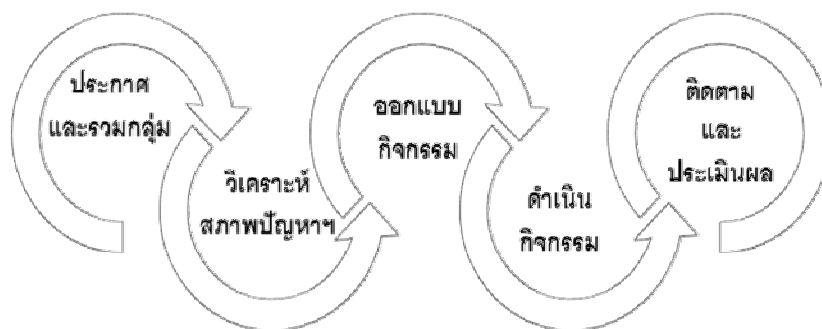
1. เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. เพื่อประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมของผู้มีส่วนร่วมที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

เนื้อหาสาระที่ที่ใช้ในการพัฒนา

หน่วยการเรียนรู้ที่ผู้มีส่วนร่วมคัดเลือกแล้วร่วมกันออกแบบและพัฒนากิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในเพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียน

กิจกรรมการพัฒนา

กิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 1 การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่ม

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยประกาศรับสมัครครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอบ้านแพน ที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพน สมัครเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
3. ผู้วิจัยรวบรวมครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. วิธีดำเนินการ

- 1.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านแพน ที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
- 1.2 จัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิด และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) จำนวน 2 ชั่วโมง

2.2 การจัดอบรมด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการคือการรวมกลุ่มเพื่อออกแบบและพัฒนากิจกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของสมาชิก และเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมผู้วิจัยและผู้มีส่วนรวม ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกและกำหนดหัวข้อในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนรวมดำเนินการคัดเลือกแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเองและกำหนดหัวข้อและเนื้อหาที่จะใช้ออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เหมาะสมกับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

2. การออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เป็นการออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของริชาร์ด (Richard, 2006, pp. 25-26; สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537, หน้า 112-115; พรสวรรค์ สีป้อ, 2550, หน้า 25; แสงระวี ดอนแก้วบัว, 2558, หน้า 134-135) โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำเสนอเนื้อหาใหม่ให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะป็นในด้านของคำศัพท์ใหม่ในบทเรียนนั้น ๆ โครงสร้างทางภาษาที่จำเป็นต่อการเรียน ตลอดจนการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นผู้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามโครงสร้างที่ได้เรียนมาแล้วในขั้นตอนแรก วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกการใช้ภาษาตามรูปแบบของภาษา ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ โดยจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดให้ โดยการฝึกสามารถทำการฝึกได้ทั้งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ฝึกคู่ ตลอดจนการฝึกเดี่ยว นอกเหนือจากนั้นครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่

2.3 ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) หลังจากที่ได้ผู้เรียนได้ทำการฝึกผู้เรียนสามารถใช้ภาษาตามโครงสร้างได้อย่างอิสระ นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ด้วยตนเองทั้งในสถานการณ์สมมติหรือสถานการณ์จริง โดยขั้นตอนนี้ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น

3. การวิพากษ์กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม

เป็นการรวมกลุ่มกันของผู้มีส่วนร่วมเพื่อทำการวิพากษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้มีส่วนร่วมจะร่วมกันตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความเหมาะสมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการวัดผลประเมินผล

4. การปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารภายหลังจากการวิพากษ์เพื่อให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม

1. วิธีดำเนินการ

1.1 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของตนเองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ที่ผ่านการออกแบบ พัฒนากิจกรรม และปรับปรุงจนมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

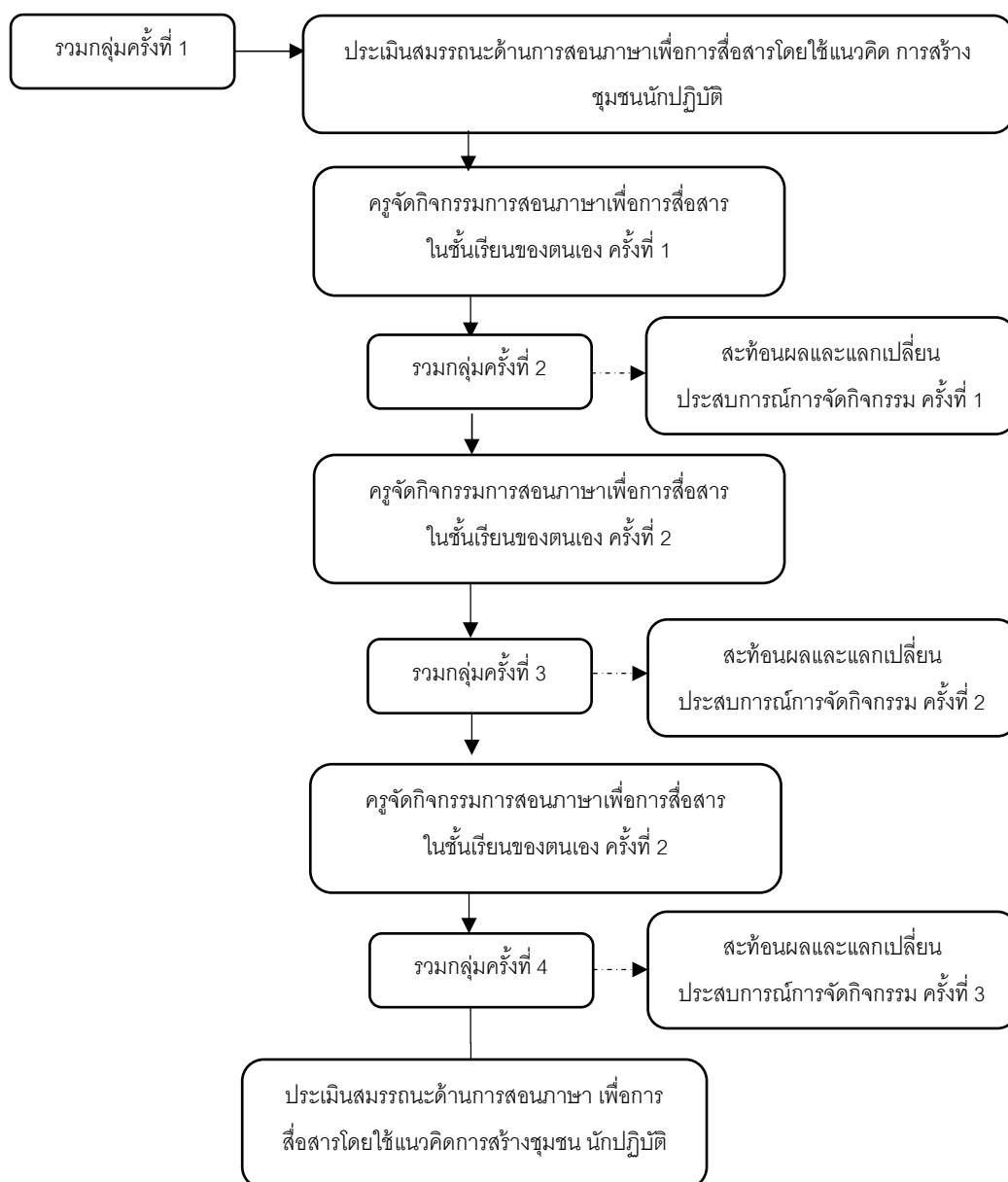
1.2 การสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม

ผู้มีส่วนร่วมจะกลับมารวมกลุ่มกันหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรม จำนวน 3 ครั้ง โดยการสะท้อนผลในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

1.3 การประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ผู้มีส่วนร่วมได้มีการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน การสะท้อนผลการจัดกิจกรรมและ การประเมินประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.1 การรวมกลุ่มเพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู จำนวน 4 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

2.2 การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู จำนวน 3 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง

รวมระยะเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ จำนวน 14 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล

การศึกษาค้นคว้าการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้
แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ส่วนนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครู
ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยครูที่สมัครใจ
เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะประเมินผล และสะท้อนผลถึง
การเปลี่ยนแปลงออกมา 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ
ที่มีต่อการจัดกิจกรรมสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้
โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชน
นักปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการประเมินสมรรถนะ
ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 6 ด้าน ก่อนและหลังการทดลองใช้โปรแกรมของ ผู้มีส่วนร่วม
ที่สมัครใจใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิด
การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

โดยมีวิธีการศึกษาค้นคว้าการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การศึกษาค้นคว้าการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

รายการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. ความเชื่อด้านการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1. ตอบแบบสอบถาม ใน ประเด็นความเชื่อ ด้านการ สอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของคุณผู้สอนในระดับชั้น มัธยมศึกษา	1. แบบสอบถามในประเด็น ความเชื่อด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารของคุณผู้สอน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือ
	2. สะท้อนผลและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของครู ในแต่ละ ครั้ง	2. แบบบันทึกผล การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
2. สมรรถนะด้านการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	ประเมินสมรรถนะด้าน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ก่อนและหลังการทดลองใช้ โปรแกรมของกลุ่มตัวอย่าง ที่สมัครใจใช้โปรแกรม การพัฒนาวิชาชีพครูด้าน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ	1. ประเมินสมรรถนะ ด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร

ภาคผนวก

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด
การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 1 การประกาศรับสมัครและรวมกลุ่ม)

กิจกรรม การประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนา
วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
การระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 7 วัน

1. สำคัญ

ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน
ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่อีกทั้งยังเป็นการสร้าง
องค์ความรู้ใหม่ แล้วนำไปเผยแพร่โดยครูแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติจะมาด้วย
ความสมัครใจมีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอด และรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัติ
สามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนา
วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

การประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนา
วิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
การประกาศรับสมัคร 1. ผู้วิจัยประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ การรวมกลุ่มสมาชิก 2. รวบรวมสมาชิกที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	1. ครูสมัครเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติสมัครผ่านช่องทางที่กำหนดไว้ -

5. เครื่องมือ

ป้ายประกาศเชิญชวนครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

6. เกณฑ์ในการคัดเลือกครูที่มีความประสงค์และสมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. มีความสนใจในการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
3. ระยะเวลาในการรับสมัครมีกำหนด 7 วัน นับจากวันที่ประกาศรับสมัคร

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์)

กิจกรรม การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 5 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ชุมชนนักปฏิบัติเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจหรือความชอบในเรื่องเดียวกัน ตลอดจนสนใจประเด็นปัญหาเดียวกันแล้วรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เข้าปัญหานั้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่แล้วนำไปเผยแพร่ โดยครูแต่ละคนที่เข้าร่วมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติจะมาด้วยความสมัครใจมีการปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดและรูปแบบในการทำกิจกรรมชุมชนนักปฏิบัตินี้สามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู
2. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู

ครู

3. เนื้อหาสาระ

1. สภาพปัญหาในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู
2. ประสบการณ์ในการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของคุณครู

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
การรวมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ชั่วโมงที่ 1-2 1. ผู้วิจัยแจ้งการนัดหมายให้ครูมีความประสงค์และสนใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติรวมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพของปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2. ผู้วิจัยดำเนินการรวมกลุ่มครูเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็น ดังนี้ 1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอน 1.2 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน 2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.1 บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.2 คุณลักษณะของครูต่อการจัดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.3 ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 2.4 การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การจัดอบรม ชั่วโมงที่ 3-5 1. ผู้วิจัยจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้กับครูที่สมัครใจ เข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	1. ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตอบรับการนัดหมาย 2. ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 1. ครูที่สมัครใจเข้าร่วมใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติเข้ารับการอบรม

5. เครื่องมือ

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน
2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ประเด็นสภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรม)

กิจกรรม การพัฒนาและตรวจสอบโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. สาระสำคัญ

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือแบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง นอกเหนือจากนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ยังจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

1. แนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครู
2. แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 1. ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูและโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 2. ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 3. ผู้วิจัยจัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ	- - -
การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 1. ผู้วิจัยนำโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร และการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของโปรแกรมก่อนนำไปทดลองใช้	1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร พิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของโปรแกรมก่อนนำไปทดลองใช้

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
2. ผู้วิจัยปรับปรุงโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	-

5. เครื่องมือ

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. แบบตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติจากแบบตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามคำแนะนำ
2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC) ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้ใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของสมรรถนะและพฤติกรรมที่ปฏิบัติ โดยข้อที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า IOC ที่ 0.5 ขึ้นไป

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินกิจกรรม)

กิจกรรม การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้
แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 14 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้าง
ชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้าง
ความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิก ที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้าง
องค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้
องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้
แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

หน่วยการเรียนรู้เพื่อใช้จัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูแต่ละคน

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
<u>การทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ</u> 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 แผน โดยแต่ละแผนใช้เวลาแผนละ 2 ชั่วโมง ตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน <u>ชั่วโมงที่ 1-3</u> <u>รวมกลุ่มครั้งที่ 1</u> 1. ผู้วิจัยประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับครูก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ก่อนการใช้โปรแกรม <u>การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครั้งที่ 1</u> 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 1	1. ครูจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 3 แผน 1. ครูรับการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารกับครูก่อนใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 1. ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 1
<u>รวมกลุ่มครั้งที่ 2</u> <u>ชั่วโมงที่ 4-7</u> 1. ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูเพื่อสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 1 <u>การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครั้งที่ 2</u> 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 2	1. ครูสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 1 แก่สมาชิก 1. ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของตนเองตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 2

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
รวมกลุ่มครั้งที่ 3 ชั่วโมงที่ 8-11 1. ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูเพื่อสะท้อนผล และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของครู ครั้งที่ 2 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ครั้งที่ 3 1. ผู้วิจัยให้ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของตนเอง ตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 3	1. ครูสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 2 แก่สมาชิก 1. ครูจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสาร ในชั้นเรียนของตนเอง ตามหน่วยการเรียนรู้ของครูแต่ละคน ครั้งที่ 3
รวมกลุ่มครั้งที่ 4 ชั่วโมงที่ 12-14 1. ผู้วิจัยรวมกลุ่มครูเพื่อสะท้อนผล และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ของครู ครั้งที่ 3 2. ผู้วิจัยประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารกับครูหลังใช้โปรแกรม การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนัก ปฏิบัติ	1. ครูสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในชั้นเรียนของครู ครั้งที่ 3 แก่สมาชิก 2. ครูรับการประเมินสมรรถนะด้านการสอน ภาษา เพื่อการสื่อสารกับครูหลังใช้โปรแกรม การพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชน นักปฏิบัติ

5. เครื่องมือ

1. โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ
2. แผนการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) ในประเด็นที่ครูผู้สอนได้บันทึกเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนตลอดจนการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาระหว่างและหลังการใช้โปรแกรม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

(ขั้นตอนที่ 5 การติดตามและประเมินผล)

กิจกรรม การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
โดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. สาระสำคัญ

โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือ แบ่งปันแนวคิด เรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกที่ประกอบวิชาชีพครูเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนเอง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

3. เนื้อหาสาระ

การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัย	ผู้ร่วมวิจัย
<u>การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิด การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ</u> 1. ผู้วิจัยให้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ 2 ส่วน ดังนี้ 1.1 ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 1.2 สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	-

5. เครื่องมือ

1. แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)
2. แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร 4 ด้าน ดังนี้

1. ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
3. กิจกรรมที่ใช้ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
4. บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิเคราะห์ผลสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

วิเคราะห์ผลการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบ (t-test) สมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารก่อน และหลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

การวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview)

ส่วนนำ การวิเคราะห์สภาพของปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร

ส่วนผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

โรงเรียนที่สังกัด..... ระดับชั้นที่สอน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนคำถาม

1. สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

1.2 สภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนของท่านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.3 ปัญหาที่พบและต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในชั้นเรียนของท่าน คืออะไร

2. ความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ความหมายหรือนิยามของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของท่านหมายความว่าอย่างไร

2.2 ประโยชน์ของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในความคิดของท่านมีอะไร

2.3 ท่านจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนด้วยกิจกรรมใด

2.4 บทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนในกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรเป็นอย่างไร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

ส่วนนำ ความเชื่อของครูและความเชื่อด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ส่วนผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์.....

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

โรงเรียนที่สังกัด..... ระดับชั้นที่สอน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนคำถาม

1. บริบทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 ท่านคิดว่าบริบทส่งผลให้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพหรือไม่
เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

1.2 ท่านคิดว่าในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนสามารถเป็นพื้นฐาน
ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. คุณลักษณะของครูต่อการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของครูในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

.....

.....

.....

3. ประสบการณ์ในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.1 กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารใดบ้างที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

3.2 เพราะเหตุใดการจัดกิจกรรมตามความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

4. การเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

4.1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้
การท่องจำ

4.2 ท่านคิดว่าไวยากรณ์และหน้าที่ทางภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารหรือไม่ เพราะเหตุใด

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม
(Focus group interview)

ส่วนนำ การจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ส่วนผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์ เวลา

สถานที่

ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล ผู้ถูกสัมภาษณ์.....

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

โรงเรียนที่สังกัด..... ระดับชั้นที่สอน.....

ประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนคำถาม

1. ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.1 ท่านใช้กิจกรรมอะไรในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

.....

.....

.....

.....

1.2 ผลการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนของท่าน

เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ท่านพบปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้ตอบสามารถเลือกตอบโดยยึดเกณฑ์ตามรายการปฏิบัติของตนเอง ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 0 หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติตามรายการที่กำหนด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ 22-30 31-40
 41-50 51-60
- วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก
- ระดับชั้นที่สอน มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ทั้ง 2 ระดับชั้น (มัธยมศึกษาตอนต้น/ ปลาย)
- ประสบการณ์ในการสอน 1-5 ปี 6-10 ปี
 11-15 ปี มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 รายการประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องรายการปฏิบัติให้ตรงกับการปฏิบัติของท่าน

ข้อที่	รายการสมรรถนะ	ระดับการปฏิบัติ					
		5	4	3	2	1	0
1	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นหน้าที่ทางภาษาอย่างชัดเจน						
2	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน						
3	จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสื่อสารภาษาอังกฤษ						
4	จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ภาษาอังกฤษ						
5	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม						
6	มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
7	มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ						
8	เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม						
9	มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนในห้องเรียน						
10	มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
11	หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน						
12	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอย่างอิสระ						

ข้อที่	รายการสมรรถนะ	ระดับการปฏิบัติ					
		5	4	3	2	1	0
13	สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน						
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ควบคุมความถูกต้อง						
15	มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)						
16	มีการบูรณาการสมรรถนะด้านการสื่อสาร (สมรรถนะด้านภาษา สมรรถนะด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะด้านวาทกรรม และสมรรถนะด้านกลยุทธ์)						
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้มีการสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์ ด้วยตนเอง						
18	มีการยกตัวอย่างหลักไวยากรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสรุปมโนทัศน์ด้วยตนเอง						
19	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปบทเรียนอย่างเหมาะสม						
20	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาหลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเอง จากช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย						

ภาคผนวก ค

ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูด้านการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสารโดยใช้แนวคิดการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ

1. ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

2. ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 39 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพครูฯ

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของ องค์ประกอบของโปรแกรม							
1.1 ความเป็นมาของโปรแกรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2 หลักการ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3 จุดประสงค์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.4 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการพัฒนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.5 กิจกรรมการพัฒนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.6 การวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. เอกสารประกอบโปรแกรม							
2.1 แผนการจัดกิจกรรม	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
3. ความสอดคล้องกันระหว่าง องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. เครื่องมือในการศึกษาผลการใช้ โปรแกรม							
4.1 แบบบันทึกผลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus group interview) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสอน ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.2 แบบประเมินสมรรถนะด้าน การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. ความเป็นไปได้ในการนำโปรแกรม ไปใช้ในสภาพจริง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ผลรวม	11	12	11	11	12	0.95	ใช้ได้

ตารางที่ 40 ผลการประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence หรือ IOC)
ของแบบประเมินสมรรถนะด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้น หน้าที่ทางภาษาอังกฤษอย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษในชีวิตประจำวัน	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
3. จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนสื่อสาร ภาษาอังกฤษอังกฤษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษในชั้นเรียนอย่าง เหมาะสม	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
6. มีกิจกรรมฝึกทักษะภาษาอังกฤษอังกฤษ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7. มีขั้นตอนการสอนที่เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษอังกฤษ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัด กิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9. มีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ ภาษาอังกฤษอังกฤษของนักเรียน ในห้องเรียน	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
10. มีการวัดผลและประเมินผลที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
11. หลีกเลี่ยงการแก้ไขข้อผิดพลาดระหว่างการฝึกใช้ภาษาอังกฤษอังกฤษของนักเรียน	1	1	0	1	1	0.80	ใช้ได้
12. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษอังกฤษอย่างอิสระ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13. สร้างเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่ความถูกต้อง	0	1	1	1	0	0.60	ใช้ได้
15. มีการบูรณาการทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16. มีการบูรณาการสมรรถนะด้าน การสื่อสาร (สมรรถนะ ด้านภาษาอังกฤษ สมรรถนะ ด้านสังคม วัฒนธรรม สมรรถนะ ด้านวาทกรรม และสมรรถนะด้านกลยุทธ์)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มี การสรุปหลักการเข้าใจโยยกรณ์ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18. มีการยกตัวอย่างหลักโยยกรณ์ เพื่อให้ นักเรียนสรุป มโนทัศน์ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้สรุปบทเรียน อย่างเหมาะสม	0	1	1	1	0	0.60	ใช้ได้

ตารางที่ 40 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง					IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
20. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหา หลักเกณฑ์ของไวยากรณ์ด้วยตนเองจาก ช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ผลรวม	17	19	18	20	18	0.92	ใช้ได้